HIVATALOS.

BUDAPESTI ÉPITŐ-, KŐMŰVES-, KŐFARAGÓ- ÉS ACSMESTEREK IPARTESTÜLETE.

A piaci árakat kutató bizottság jelentése 1909 június végével.

a) *Anyagárak:*

		korona
1.	Közönséges tömör faltégla, lerakással, behordással, a törés betudásával	100 drbkint 5.—
2.	Üreges tégla	100 „ 5.40
3.	Stero tégla	„ —.24
4.	Bazalt tégla	„ —.30
5.	Keramiai tégla	„ —.45
6.	Travers orrtégla	„ —.12
7.	Padlásburkoló tégla 3 *cm* vastag	„ —.05
8.	Reform választófaltégla	„ —.10
9.	Tetőcserép, apatini	„ —.05
10.	„ ujlaki	„ —.55
11.	Tetőcserép, hornyolt francia	„ —.10
12.	Szárazon sajtolt sárga dísztégla 1/1	„ —.25
13.	„ „ „ „ 1/2	„ —.18
14.	„ „ „ „ 1/4	„ —.12
15.	„ „ vörös v. májszínű 1/1	„ —.35
16.	„ „ „ „ „ 1/2	„ —.22
17.	„ „ „ „ „ 1/4	„ —.14
18.	Keresztmetszetű sárga tégla	„ —.18
19.	„ tarka „	„ —.13
20.	Égetett mész	100 *kg* 5.—
21.	Oltott „	pr. *m*³ 33.—
22.	„ „	1 láda 2.20
23.	„ „	1 vödör (pitli) —.80
24.	Műhabarcs (pesti oldal)	pr. *m*³ 16.—
25.	„ (budai oldal)	pr. *m*³ 17.—
26.	„	1 láda 1.20
27.	„	1 vödör —.40
28.	Bányahomok (pesti oldal) 1 fuvar	(1·5 *m*³) 9.—
29.	„ (budai oldal) 1 „	(1·5 *m*³) 10.—
30.	„	1 láda —.60
31.	„	1 vödör —.25
32.	Dunahomok	pr. *m*³ 8.—
33.	Románcément (1 zsák 80 *kg*)	pr. *kg* —.05
34.	Portlandcément (1 zsák 50 *kg*)	„ „ —.09
35.	Románcément-habarcs (1 : 3)	1 láda 1.80
36.	Portlandcément-habarcs (1 : 4)	1 „ 2.60
37.	Stukkatur gipsz	pr. *kg* —.08
38.	Dunakavics	„ *m*³ 8.—
39.	„	1 láda 1.—
40.	Zúzott kő	pr. *m*³ 11.—
41.	„ „	1 láda 1.50
42.	1 fuvar (2 lovas) állásfa vagy szerszám, úgy a pesti, mint a budai oldalon a város belterületén	10.—
43.	1 fuvar, mint 42. tétel, de egyik partról a másikra	12.—
44.	1 cariotta (1 lovas) napi díja	16.—
45.	Egy 2 lovas fuvar napi dija	26.—

Munkásbiztositási ügyek. *Az alkalmazott munkából való kilépésének* a törvény által megállapított határidőn belül való be nem jelentése esetén a fizetendő járulékösszeg megállapítása szempontjából a bejelentés megtételére engedélyezett 8 napi határidő figyelembe nem vehető. (Á. Mb. H. 1909. évi május hó 27-én 4985. szám.)

A m. kir. állami munkásbiztosító hivatal az etsőbíróság ítéletének törvényesen megengedett fölebbezés alapján teljesített felülbírálásakor azt az igénypontot, amelyre a fölebbezés vonatkozik, az igény egész terjedelmében hivatalból megvizsgálja és az igénypont alapján a köteles szolgáltatást törvényes mértékben hivatalból megállapítja, az igény teljes alaptalansága esetén pedig azt elutasítja, tekintet nélkül arra, hogy melyik féltől ered és meddig terjed a fölebbezési kérelem.

Ezen az alapon az I. fokú bíróság ítélete a nem fölebbező igénylőnek javára is megváltoztatható, úgyszintén megváltoztatható a fölebbező igénylő hátrányára abban az esetben is, ha a pénztár nem fölebbezett. (Á. Mb. H. 1909. évi P. 48/2. sz.)

Vállalati pénztárnál alkalmazott beteglátogatók illetményei nem számolhatók el a pénztár terhére. (2737/909.)

Eljárási költségek. Az 1907 : XIX. t.-c. 20. §-a alapján a pénztárak mindenkor csak a tényleg felmerülő költségeket, illetőleg ezeknek arányos hányadát számíthatják fel. A költségek megállapításakor méltányossági, enyhítő vagy sulyosabb körülmények figyelembe nem vehetők. (Á. Mb. H. 1909. évi június hó 4-én, 3817. szám.)

Munkás- és bérjegyzékek vezetése. Az állami munkásbiztosító hivatal 2500/1908. számú rendeletének 12. §-ában kivánt „Munkás- és bérjegyzék" vezetésének kötelezettsége alól csak azok a munkaadók vannak felmentve, akik az idézett rendelet 9. §-ának megfelelő rendes bérfizetési jegyzéket vezetnek. (Á. Mb. H. 1909 május hó 28-án, 4344. szám.)

Tanuként kihallgatott orvosnak a választott bíróság előtti eljáráskor időmulasztás címén napibérkárpótlás nem jár.

A székesfővárosi iparrajziskolának a Munkavezetők Könyvtárában megjelent könyvek négy teljes sorozatát adtuk adományul a szorgalmas és jó előmenetelű tanulók közt jutalom gyanánt leendő kiosztasra.

Szolgálatbalépés biztosítására kikötött kötbér. Az ipartörvény ellenére felfogadott segédtől a szolgálatba lépés biztosítására kikötött kötbért az új munkaadó akkor sem követelheti, ha az előbbi szolgálat megszűnését illetőleg jóhiszemben volt. (Kuria 77/909.)

FŐVÁROSI ÜGYEK.

A magánépítési bizottságnak július 12-én tartott ülésén *új építkezésre nyert engedélyt:*

56423. Gróf Lónyay Gábor, Nagy János-u. 4197. hrsz. háromemeletes ház; terv. Heidelberg Sándor.

54867. Leitner M. L., Bajza-u. 1051. hrsz. háromemeletes ház; terv. Vermes József.

55112. Kath. főiskolai internatus, Fehérvári-út 17. sz. négyemeletes ház; terv. Aigner Sándor.

59748. Kudelka Jakab, Átlós-út 13960/1. hrsz. háromemeletes ház.

59127. Füredi Miksa, Átlós-út 13854/2. hrsz. háromemeletes ház; terv. Schwarz és Horváth.

54099. Kobelrausch László, Erkel-u. 9366/a. hrsz. háromemeletes ház; terv. Bach János.

59141. Fischer és Detoma, Lenke-út 13866. hrsz. háromemeletes ház; terv. Fischer József.

59564. Gróf Apponyi Sándorné, Lendvay-u. 3040/2. hrsz. kétemeletes ház; terv. Vidor Emil.

56762. Dr. Kmety Károly, Nap-u. 6764. hrsz. kétemeletes ház; é. m. Dávid János és fia.

59150. Barna József és Klinger Lipót, Tigris-u. 1292. hrsz kétemeletes ház; terv. Román Miklós és Ernő.

50259. Erzsébet gőzmalom r.-t. Garam-u. 1260. hrsz. kétemeletes ház; é. m. Benes Imre.

57406. Ábel Ignác, Marczibányi-tér 6209. hrsz. emeletes ház; terv. Hajós és Villányi.

56321. Relle Mátyás, Mária-u. 5514. hrsz. emeletráépítés; terv. Klimes József.

55013. Özv. Schiller Józsefné, Mogyoródi-u. 5. földszintes ház; é. m Stechlíck Antal.

56388. Handa Gyula, Keve-u. 49. földszíntes ház; é. m. Szántó Ferenc.

54422. Tompes Zsigmond, Cinkotai-út 25. földszintes ház; é. m. Gyurkóczy Miklós.

49783. Kiss Gusztáv, földszintes ház; é. m. Zsuzsánszky Péter.

54876. Müller Albert, Országbiró-u. 1648. hrsz. földszintes ház; é. m. Pecz Samu.

54424. Kollarovits János, Miskolci-u. 37. földszíntes ház; é. m. Gyurkóczy Miklós.

57975. Günther Pál, Vadorzó-u. 5. sz. földszintes ház; é. m. Eggenberger Alajos.

57896. Rozbor Márton, Törökvész 5660. hrsz. földszintes ház; é. m. Streller Antal.

54475. Brinkmann Henrik, Tétényi-út 13725. hrsz. földszintes ház; é. m. Benedek András.

51895. Dr. Bischitz Miksa, Frangepán-u. 1610. hrsz. földszintes ház.

Átalakításokra:

58022. Wolf Lajos, József-tér 9.

56400. Sándor Lipót, Hársfa-u. 4500. hrsz.

csömöszölés irányára merőlegesen legalább a következő nyomófeszültségű legyen:

A csömöszölt béton neme	Megkívánt nyomó feszültség kg/cm²
Ha 1 m^3 homok és kavicsanyagra esik	
a) 470 *kg* portlandcément (1 : 3 térfogati arány) ...	170
b) 350 „ „ (1 : 4 „ „) ...	150
c) 280 „ „ (1 : 5 „ „) ...	130
d) 230 „ „ (1 : 6 „ „) ...	110
e) 160 „ „ (1 : 9 „ „) ...	75
f) 120 „ „ (1 : 12 „ „) ...	50

9. Az előbbi pontban nem említett keverő arány alkalmazásakor a megkívánt nyomó feszültségeket az 1 m^3 homok és kavicsanyag tömegére eső portlandcément-súlynak megfelelőleg, a 8. pontban található értékek közé való iktatás útján kell meghatározni.

10. A megkívánt nyomó feszültséget illetőleg a béton vizsgálására 1:3-tól 1:5 térfogati arányig szabály szerint, más keverő arányokkal kívánság szerint, 20 *cm* oldalhosszúságú kockaalakú próbadarabokat kell készíteni és hivatalos vizsgáló állomáson vizsgálatra bemutatni vagy az építés helyén alkalmas sajtóval megvizsgálni.

11. A próbadarabok készítése ugyanazon építőanyagokkal, ugyanazon keverő arányokban, a csömöszölésnek pedig pontosan ugyanazon módján történjék (vasból való szétszedhető formákban), mint a tartószerkezetben lévő béton.

12. A próbadarabokra meg kell nevezni az építményt, meg kell adni a keverés arányát, a készítés idejét és a csömöszölés irányát; azonkívül megfelelő jelöléssel kell ellátni; a próbáig fagytól, melegségtől és széltől védett helyen, földnedvességű homok alatt kell tartani.

13. Egy keverő arány szerint készült bétonból minden 100 m^3-ből és minden 100 m^3-ig szabály szerint hat próbadarabot kell vizsgálni. Az illető értékek számtani közepe adja a nyomó feszültséget, ahol ez értékek közül azonban egy sem lehet kevesebbel mint 20%-kal kisebb, mint a 8. pontban található érték.

(Folyt. köv.) Közli *O. K.*

VEGYESEK.

József főherceg műszaki doktor. A hivatalos lap f. hó 11-iki számában ez a királyi kézirat jelent meg: Vallás- és közoktatásügyi magyar ministerem előterjesztésére megengedem, hogy a budapesti József-műegyetem *József főherceg* úr ő cs. és kir. fenségét a *műszaki tudományok tiszteletbeli doktorává* avathassa s részére a doktori oklevelet kiszolgáltathassa. Kelt Bécsben, 1909. évi június 28-án. *Ferenc* József s. k. Gróf *Apponyi* Albert s. k.

Kitüntetések. A király megengedte, hogy a katonai érdekek előmozdítása körül kifejtett buzgó és sikeres szolgálataikért: *Bende* Oszkár és *Heeger* Gyula államv. főfelügyelőknek, *Jurassek* Aladár és *Knothy* Árpád államvasúti felügyelőknek, *Mettelka* Frigyes államvasúti főmérnöknek, *Tangel* Géza, *Justh* Ferenc és *Scholz* József államvasúti főellenőröknek, *Hoffmann* Miksa államvasúti mérnöknek, *Löwe* Ernő, *Berke* József és *Fábián* Ferenc államvasúti ellenőröknek elismerése tudtul adassék és buzgó és ugyanoly természetű sikeres szolgálataik elismeréseül: *Pulszky* Garibaldi ministeri tanácsosi címmel felruházott államvasúti üzletvezetőnek, a vasúti és hajózási főfelügyelőség főnökének a Lipót-rend lovagkeresztjét, *Hajnal* Vilmos ministeri osztálytanácsosi címmel felruházott államvasuti főfelügyelőnek és *Zelovich* Kornél államvasuti üzletvezetőnek a harmadosztályú vaskoronarendet, *Papp* János királyi tanácsos, államvasúti főfelügyelőnek Ferenc-József-rend tiszti keresztjét, *Samarjai* Lajos és *Masirevics* György vasúti és hajózási főfelügyelőknek, *Járos* Jaroszláv délí vasúti felügyelőnek, *Schmidt* Ferenc kassa-oderbergi vasuti felügyelőnek a Ferenc-József-rend lovagkeresztjét, *Franschitz* Adolf déli vasúti igazgatóhelyettesnek és *Unger* Emil államvasuti főfelügyelőnek a királyi tanácsosi címet, végül *Geduly* Gyula ministeri tanácsos, államvasuti igazgatónak és törvényes utódainak a magyar nemességet Felsőtömösi előnévvel és *Kotányi* Zsigmond udvari tanácsos, államvasúti igazgatónak, valamint törvényes utódainak a magyar nemességet Algyői előnévvel adományozta.

Kiállított pályatervek. A budapesti VI—VII. kerületi református templom pályatervei hétfőtől, e hó 19-étől kezdve két héten át a Magyar Mérnök- és Építész-Egyletben közszemlére lesznek kiállítva.

Új uteaburkoló anyag. Már hat év óta folynak a kísérletezések Franciaországban az aszfalt és kaucsuk combinatiójára utcaburkolatok céljából, mint a M. írja. Az eredmény eddig tökéletesen kielégítő volt a vállalkozó társaság szempontjából. Azt állítják, hogy az aszfalt és kaucsuk keveréke tapadóbb és nyulékonyabb mint a tiszta aszfalt és nagyobb temperaturát elbir. Tiszta aszfaltburkolat lefektetésekor azonkivül, mint tudjuk, melegen kell dolgozni, holott az új combinatio hidegen alkalmazható. Az eljárás az, hogy az aszfaltot finom porrá törik, kaucsuk segítségével felduzzasztják s bizonyos oldószerrel megpuhítják. A keveréket, mely gyorsan szárad, közel 1·37 hüvelyknyi vastagságban teregetik szét s aztán lehengerelik. Alatta azonban elsőrendű minőségű bétonra van szükség.

Pályázók mint jurytagok. A berlini Poppel-Platz díszítését célzó szobrászati pályázaton a beérkezett műveket maguk a pályázók bírálták meg. A pályázatban résztvett 43 művész mindegyike egy-egy szavazólapot kapott, melyre a részéről legjobbnak vélt hat pályamunkát jegyezte fel. Az így beérkezett szavazatokat külön bizottság vizsgálta felül és azok alapján állapította meg a nyertesek sorát.

Magyar vasuti számok. Erdekes adatokat olvastunk a magyar államvasutak fejlődéséről abból az alkalomból, hogy *Ludvigh* Gyula elnökigazgató nyugalomba vonult. Ludvigh tudvalevőleg 1886 óta vezette a magyar államvasutakat; az alábbi számok 1886-ra, illetőleg 1909-re vonatkoznak; ezek szerint

	1886-ban	1909-ben
a kezelt vonalak hosszúsága	5.275 *km*	16.846 *km*
az évi fizetéses személyzet száma ...	11.241	53.812
a munkások és napibéresek száma	24.449	100.226
a mozdonyok száma	725	2.819
a személy-, kalauz- és postakocsik száma	1.910	8.774
a teherkocsik száma	16.212	73.147
a szállított személyek száma	6,457.975	83,622.064
a szállított árúk mennyisége	9,206.496 *t*	48,174.241 *t*
a kezelt vasutak száma	7	123
a bevétel	68,316.106 k.	314,700.993 k.
a kiadás	39,944.352 „	244,767.408 „
ebből a személyzet illetményei ...	25,566.232 „	138,724.350 „
a vonalakba befektetett tényleges tőke	769,535.394 „	2138,706.510 k.

Nyers épületek kiszárítása. A még nyirkos épületfalakat újabban már tökéletesebb kokszkályhákkal fűtik ki, amelyek gondoskodnak arról, hogy a keletkezett égéstermékek össze ne gyülhessenek a kifűtendő hélyiségekben, amint az a régebben szokásos kokszvedrekkel történt, és így veszedelmes mérgezéseket ne okozhassanak. Mindezek az újabb szerkezetek azonban gondos felügyeletet és állandó kezelést igényelnek és a keletkezett melegnek nagy része még sem hasznosítható általuk, mert az égéstermékeknek elvezetésekor annak nagy része fölhasználhatatlanul távozik. Legújabban Drezdában kezdenek, *Degege-izzókövek* néven egy tökéletesebb kifűtő anyagot alkalmazni. Ezek az izzókövek semmiféle káros égésterméket nem produkálnak és megfelelő módon izzásba hozva, hosszú idő alatt füst és szag nélkül izzás közben elégnek anélkül, hogy szétporladnának. Elégésük idején semmiféle felügyeletet nem igényelnek, megfelelő alzatra helyezve, teljesen szilárdak, tömörek maradnak kihülésükkor is. Leginkább a közönséges. régi rendszerű kokszvedrekben helyezik el őket. Kiváltképpen olyan helyen alkalmazható az új anyag nagy sikerrel, ahol füsttel és korommal járó kifütést a gipszmenyezetek, vagy világos színű tapéták miatt nem használhatni. Ilyen alkalmakkor pl. az új választófalaknál, vagy áttörések befalazásakor majdnem kizárólagosan a Degege izzókövek használata ajánlatos. ×.

A milánói dómnak második művészi kapuját most készítik Pogliaghi tanár tervei szerint. A díszes bronzkapu figurális díszítményekkel gazdagon van fölékesítve, a kapuszárnyakon az Istenanya fájdalma van symbolizálva, a fölső félkörben pedig azt a jelenetet örökítették meg, mikor Jézus az Istenanyát megkoronázza a mennyekben. Ugyancsak itt örökítik meg a dóm alapítóinak és alkotóinak emlékét is szobrokban. A bronz portálé félmilliom liránál többe kerül. *D—y.*

A mult év eredménye. A M. Siemens-Schuckert művek r. t. 1908. évi tiszta nyeresége 1,230.746 k, (1907-ben 102.742 k.); — a M. Acélárúgyár r. t. tiszta nyereménye pedig 128.623 k. (1907-ben 160.308 k.)

Budapest Székesfőváros Elektromos Művei nyugdíjintézeti háza
Honvéd-utcai bejárat a bemutatóhelyiségekhez
Tervező építészek: Györgyi és Román

Budapest Székesfőváros Elektromos Műveinek kiállítási helyiségei

Budapest székesfőváros tanácsa az Elektromos Művek építkezései számára a város belterületén, az V. ker., Markó-u. és Honvéd-u. sarkán lévő nagykiterjedésű fővárosi tulajdont képező telek-komplexumot engedte át. Az Elektromos Művek igazgatósága e telken az Elektromos Művek nyugdíjintézeti bérházát és az V., VI. és VII. kerület városi villanyvilágítását szolgáló nagy áramátalakító elektromos központot óhajtotta megépíteni, mely építkezés keresztülvitelére 1926. év folyamán nyilvános tervpályázatot hirdetett, amelynek eredményeként épültek meg az Elektromos Műveknek épületei a jelen formájukban.

A nyugdíjintézeti székház négy utca által határolt, teljesen szabadon álló épülettömb, amelynek felső emeletei különböző nagyságú bérlakásokat tartalmaznak. Az építkezés folyamata alatt felmerült az a terv, hogy az Elektromos Művek váciúti központja decentralizáltassék és a fogyasztóközönséggel legszorosabb összeköttetésben álló hivatalok a város belterületére helyeztessenek át. E szükségszerű áttelepítéssel kapcsolatban még meg-

133 – 34. l képpel

Tér és Forma
1934. 4-5. f.

valósítandónak látta az igazgatóság az Elektromos Művek propaganda-kiállítását, amelynek helyiségeit a honvédutcai bérház földszinti és magasföldszinti emeletsoraiban helyezte el. A városi fogyasztóközönséget szolgáló irodáknak és az Elektromos Művek propaganda-kiállításának együttes elhelyezése a villanyáramszolgáltatás fokozatos fejlesztése és kiterjesztése szempontjából rendkívül nagyjelentőségű, mert a fogyasztóközönség az Elektromos Művekkel való sűrű kapcsolata révén önkénytelenül is megismerkedhetik az Elektromos Művek legújabb rendszerű berendezéseivel és felszereléseivel, melyeket úgy a mindennapi háztartásban, mint pedig a különféle iparban olyan kitűnően alkalmazhatnak. Az Elektromos Művek igazgatósága ez elektromos szakkiállítást nemcsak a nagyközönség számára, hanem a különböző szakmák és érdekeltségek szolgálatának megfelelően alakította ki s e célból kitűnően felszerelt előadótermet is rendezett be, ahol hetenként több szakelőadást is tart vetített képek bemutatásával kapcsolatosan.

Hogy mily fontos és üdvös célt szolgálnak az Elektromos Művek iroda- és kiállítási helyiségei, azt mi sem bizonyítja legjobban, mint az a nagy érdeklődés, mely úgy a közönség, mint a különböző szakérdekeltségek révén megnyilvánult a kiállítással szemben, amelynek állandóan nagy látogatottsága van.

Szükségesnek tartom külön kiemelten hangsúlyozni, hogy a tervező építészi feladat e helyiségek megalkotására és építészeti kiképzésére vonatkozott, mert az elektromos szakkiállítás berendezési munkálatait, a kiállításnak szakszerű megszervezését, a kiállítási tárgyak elhelyezését, a bemutatásnak formáját és módját az Elektromos Művek igazgatósága a saját hatáskörében intézte el, amely munkálatokban a tervező építésznek már nem volt szerepe. Ez a kiállítás nem állandó jellegű, mint valami múzeumnak helyiségei, hanem mindig változó, hogy a legújabb elektromos készülékek és újdonságok bemutathatók legyenek. Ezt a célt óhajtotta elérni az Elektromos Művek igazgatósága, amidőn ezt a kiállítást megalkotta, melynek berendezett kiállítási helyiségei és a folyton változó utcai kirakatok az Elektromos Művek igazgatósága szakmunkájának egyéni eredményei.

György Dénes

Györgyi Dénes és Román Ernő: Budapest Székesfőváros Elektromos Művei bérház és kiállításépülete. Honvéd-utcai front.

Budapest Székesfőváros Elektromos Művei bérhá[illegible] és kiállítás épületének markóutcai kirakatai.

Budapest Székesfőváros Elektromos Művei kiállításának ismertetése

I.

Budapest Székesfőváros Elektromosművei állandó kiállításának vezető szempontjait az a főcél szabta meg, hogy a budapesti közönség minél szélesebb köreivel ismertethesse meg a villamos háztartási és a kisebb villamos ipari készülékeket. E cél elérése érdekében összegyüjtötte az összes modern háztartási és az ismertetni kívánt kisebb ipari készülékeket.

Azokat üzemszerű környezetben és körülmények között mutatja be.

Módját adja annak, hogy a készülékeknek minél célszerűbb és sokoldalúbb használhatóságát bemutassa, a készülékek takarékos és gazdaságos használatát megtanítsa s kimutassa az üzemköltségeket.

Ismertesse a nagyközönséggel a villamosság körébe vágó hasznos és célszerű tudnivalókat. Ezért például a különböző szerelési módokat és a gazdaságos világítás egyes, legfontosabb követelményeit gyakorlatilag mutatja be.

Ismertető előadásokat, főzőbemutatókat és gyakorlatokat rendez.

A kiállítás Budapest Székesfőváros Elektromos Művei modern nyugdíjegyesületi bérházának földszintjén és magasföldszintjén van. Az épület, amelynek köztudat szerint ELEKTROMOS HÁZ a neve, a Honvéd- és Markóutca sarkán van s könnyen megközelíthető a Lipótkörútról, Vilmos császár-útról, Berilini-térről, Dunapartról és a Kossuth Lajos-térről.

Az épülethez érve, kilenc modern kirakat, amelyeknek világítása mind példaszerű, érdemel figyelmet. A kirakatok, melyeket időszakonként átrendeznek, a különböző villamos készülékeknek nagyrészt alkalomszerű propagandáját szolgálják. A főkapun belépve, az előcsarnokon át a monumentális felsővilágítású hallba jutunk. Ennek esti mesterséges világítását hatalmas opálbevonatú üveggömblámpatest adja.

A hallba jövet, a kiállítás megtekintését kezdjük meg a balra eső bejárattal. Ez a

ruhatár,
kiállítási iroda,
kisipari és orvosi rész,
nagykonyhai rész,
rádiószoba és a
cukrászda bejárója.

A ruhatáron keresztül az orvosi, illetőleg kisipari általá-

nos részbe jutunk. Összegyüjtötték itt a jó technikai felkészültségü modern kisiparban használatos villamos készülékeket és egyben néhány fontos orvosi villamos készüléket is. Az egyes nagyobb terjedelmü gépeket igénylő iparágak készülékeiből: mint a húsipari, pékipari stb., stb. gépekből külön időszakos kiállításokat rendeznek.

A kisipari résztől jobbra a kiállítási iroda, balra a nagykonyhai, illetőleg a konyhai összehasonlító rész esik.

Itt a figyelem elsősorban a villamos tűzhelyet illeti meg. A nagykonyhák fogyasztási diagrammjain kívül a villamos tűzhelynek a széntüzelésü tűzhellyel való összehasonlítását látjuk különösen energiagazdálkodási szempontból.

Tovább haladva, egy átjáróhelyiségbe jutunk. Itt egyrészt a különböző nagyobb terjedelmü gépek, úgymint önmüködő víznyomásfokozó szivattyúk, hegesztő transzformátorok stb. vannak, másrészt egy jól világított vitrinsorban különböző rendszerü fütőtesteket, csatlakozó készleteket és villamos műszereket látunk.

Az átjáróhelyiség folytatásaként a rádiókiállítás következik, melynek célja: szembeállítani a régi, nem hálózati készülékeket a mai modern hálózati rádióberendezésekkel, hogy így annál inkább hangsúlyozódjék a ma egyedül helyes „Mindent a hálózatból" elv. A különböző típusú hazai, modern hálózati készülékeken kívül a szerelési táblákon az antenna szereléséhez szükséges elemeket, a készülékek elemeit, transzformátorait, hangszórókat látjuk. A szoba megvilágított vitrinjében rádiócső- és fotocellakiállítás van.

Visszatérve az átjáróhelyiségbe, balra a villamos cukrászdába jutunk. Itt a közönség előtt sütik villamos sütőben a tetszetős, finom süteményeket. Ezzel a földszint baloldali részének látnivalóit megtekintettük.

A cukrászdából az átjáróhelyiségen és ruhatáron át visszatérünk a nagy hallba. Ott a szemközti ajtó a földszint jobboldali részének bejárója. E részben a

szerelési módozatok fülkéi,
a háztartási rész,
kislakás,
tűzhelyszoba,
konyha,
fürdőszoba,
hőtárolószoba és
vasalószoba található.

Az itteni átjáróhelyiségben a szerelési módok fülkéi vannak. A helyes, szabályszerű szerelés egyes, adott esetekben való megválasztásának kérdésére ad feleletet az első öt fülke, míg a többi négy az egyes fontos, különleges rendeltetésű szerelési módok külön-külön részletesebb bemutatására szolgál. És pedig megtaláljuk itt, hogy milyen szerelési módot választhatunk:

száraz,
nedves, nyirkos, átázott,
robbanás-veszélyes,
maró párákkal, gőzökkel telített és
poros helyiségekben;

továbbá:

a vastagfalú acélcsővel (acélpáncél),
a be nem szőtt csőhuzallal (kuhlo),
a vékonyfalú acélcsővel (peschl)
és az itatott szövésű csőhuzallal (anthygron, hydronit)

való szerelési módok részletekre kiterjedő bemutatását.

Az átjáróhelyiségtől jobbra, rövid folyosó után egy kisebb hallszerű helyiségbe, a háztartási általános részbe jutunk.

Itt három pódiumon és nyolc vitrinben megtaláljuk a modern háztartásban általában használatos takarítóeszközöket, kisebb melegítő-, főző- stb. készülékeket.

Az Elektromos Művek bemutató- és kiállítási helyiségeinek központi csarnoka

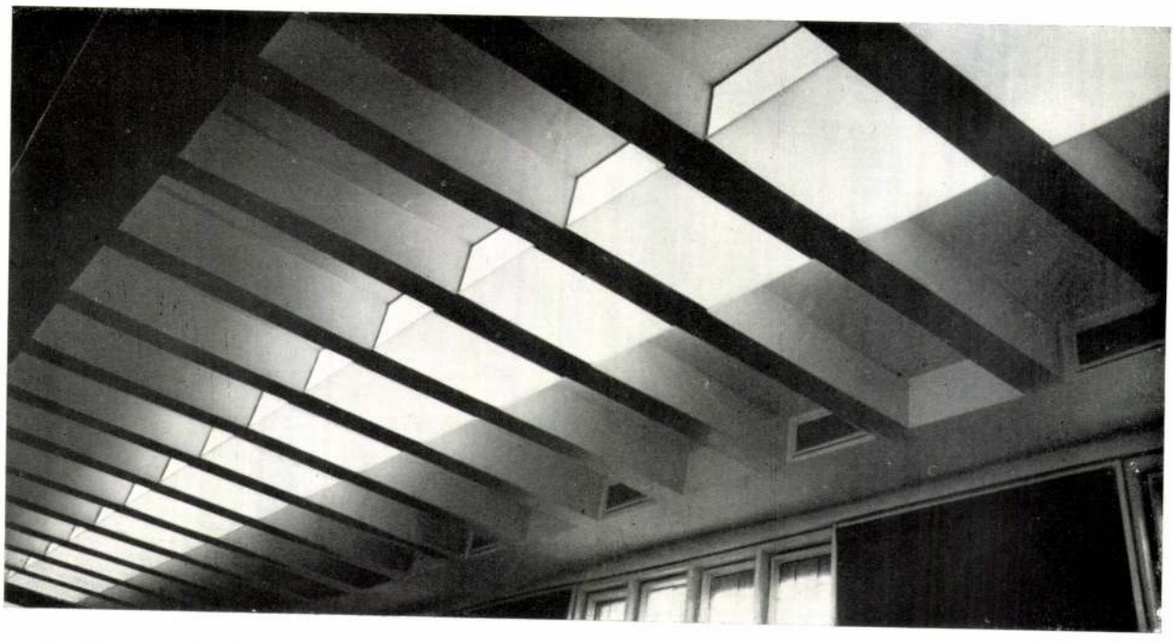

Az előadóterem világító mennyezete

Ebből a helyiségből egy modern villamos felszerelésű kislakásba lépünk.
Ez áll:
kis előszobából,
kombinált lakószobából,
kis villamos konyhából és
forróvíztárolós zuhanyozó-mosdó helyiségből.
A szobában a tetszetős bútorok között alig vennők észre, hogy mily sok villamos készülék található itt, ha nem figyelmeztetne erre a megfelelő tabella. A kis konyhába belépve meggyőződünk arról, hogy a tisztaság, kényelem és higiénia igazi körülményeinek a villamos konyha teljes mértékben eleget tesz. Ugyanezt tanusítja a zuhanyozó helyiség is. Visszatérve a kis hallba, jobbra a tűzhelyszobát találjuk. Ez a különböző villamos tűzhelyek, sütők, edények kiállítása (tűzhelyek leírása a függelékben). A fogyasztásra vonatkozó adatok, diagrammok beszédesen mutatják, hogy a villamos főzés — főzéstechnikai előnyeitől eltekintve — külön főzési tarifával milyen gazdaságos, olcsó. A kis hallból nyílik a nagyobb háztartási villamos konyha is, amelynek villamos készülékei:
villamos tűzhely, forróvíztároló és hűtőszekrény,
konyhamótor,
kávé- és teafőző és
egyéb kisebb készülék.
Ilyen konyhában még a soktagú családoknál sem terhes, hanem kényelmes, könnyű, tiszta a konyhai elfoglaltság.
Innen továbbhaladva, a villamos fürdőszobába jutunk. A legfontosabb készülék itt a villamos forróvíztároló. Teljesen önműködő melegvízszolgáltatást jelent és emeli a tisztaságot, higiéniát. (Leírás a függelékben.) E helyiség fűtéséről vil-

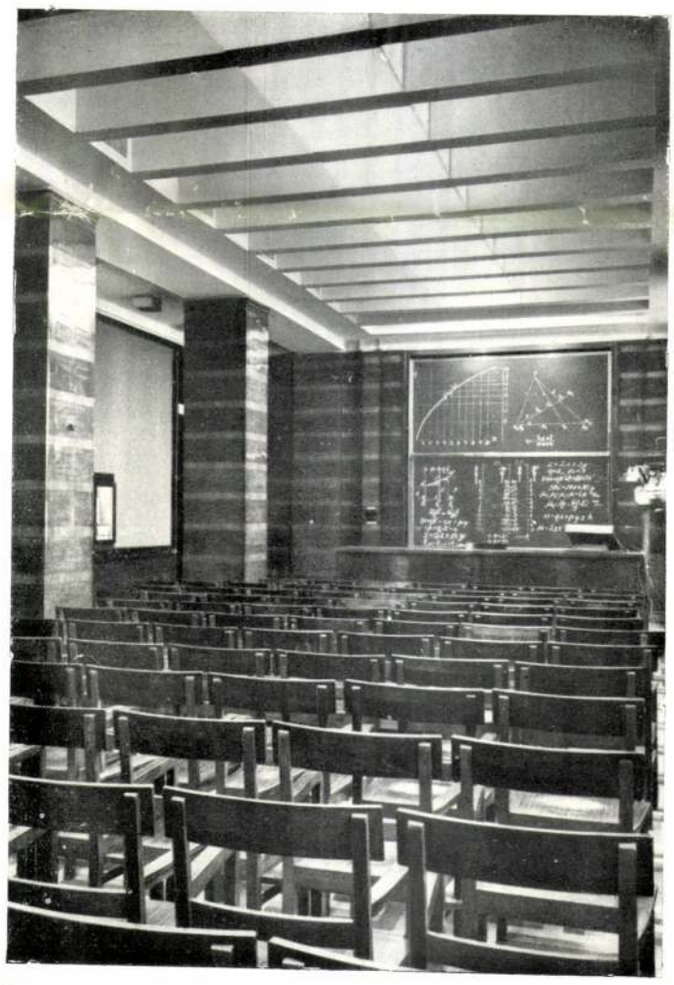

Budapest Székesfőváros Elektromos Művei előadóterme az Elektromos-házban.

Budapest Székesfőváros Elektromos Művei bemutató kiállításának csarnokrészlete

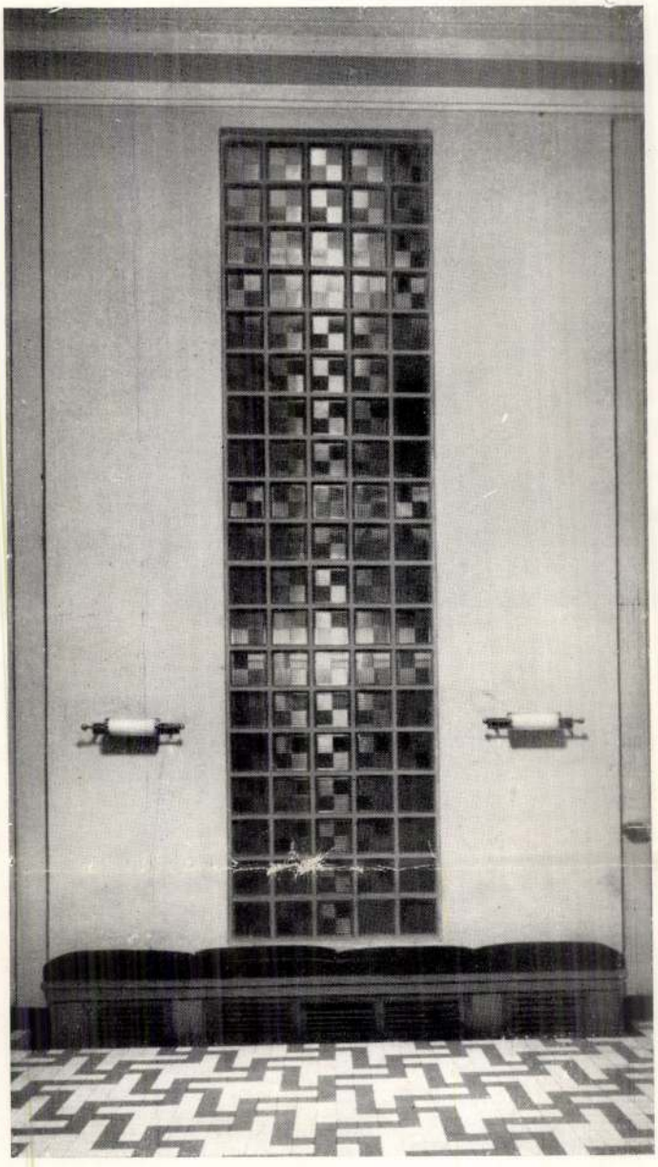

lamos kályha gondoskodik. Figyelmet érdemel még néhány kisebb készülék is.

Következő helyiség a hőtárolószoba.

Megtaláljuk itt a különböző forróvíztároló típusokat; egy, a készülékek belső szerkezetét feltüntető tárolóhosszmetszetet, a készülékek fogyasztására, a villamos és vízvezetéki szerelésre vonatkozó útmutatásokat; álló típusú forróvíztárolót és egy hőtároló kandallót.

Végül a vasalószobába jutunk.

Ennek a helyiségnek a feladata az, hogy megmutassa a közönség legszélesebb rétegeinek, hogy a villamos vasaló — ez az igen egyszerű, olcsó és mégis olyan fontos készülék — áramfogyasztás szempontjából is milyen gazdaságos. E célból az áramfogyasztást fillérekben jelző két műszer (külön a háztartási, külön az ipari fogyasztásra) van e helyiségben. A vasalókon kívül még mosógépeket, kifőzőüstöt, facsaró- és vasalógépet mutatnak be itt.

Visszatérve a központi nagy haliba, annak folytatásaként lépcsőelőtérbe jutunk, amelyet vitrinsor zár le.

A kisebb terjedelmű villamos háztartási készülékek kiállítása a vitrinsor.

Az előtérből jobbra, balra egyaránt a felfelé vezető lépcsőn a félemeleti kiállítási helyiségekbe, a lefelé vezető lépcsőn az előadóterembe jutunk.

A félemeleten az előtér vitrinjének megtekintése után, amelyben különböző porcellán és fayence lámpatestek vannak, a csillárszobába lépünk.

Ez a

modern csillárok,
falikarok,
asztalilámpák kiállítása.

A fejlődés helyes irányára jellemző, hogy a vakításmentesség elvét mindenütt a lehetőséghez szigorúan alkalmazzák.

A háztartási készülékek kiállítása

a villamos főzés olcsóságáról. Jelenleg hetenként háromszor: hétfőn, csütörtökön, pénteken d. u. fél 5 órai kezdettel tartják ezeket a nagy érdeklődést keltő főzőgyakorlatokat. A villamos tűzhelyen való főzést-sütést: még pedig tészták, húsok, halak stb. készítését egyaránt bemutatják. A részvétel díjtalan, csupán az elfogyasztásra kiosztott ételek anyagköltségét kell megfizetni, mintegy 30—40 fillért. A főzőgyakorlatokra külön meghívók igényelendők.

A villamos főzés célszerűségének, olcsóságának igazolására az említett főzőgyakorlatokon kívül jelenleg minden szerdán d. u. fél 6 órai kezdettel a már említett előadóteremben főzőbemutató előadást rendez-

E helyiségtől balra a lámpaarmaturák és a kirakatvilágítás bemutatója van.

E bemutató helyiségben nyolc fülke van a különböző rendeltetésű lámpatestek részére az alkalmazási terület kellő demonstrálásával. Ugyanitt a mintakirakat a jó és rossz világítás szembeállítására készült. Ez a helyiség kizárólag tanítási célt szolgál.

Ezzel a kiállítási helyiségeket végigjártuk. Folyó év február havában a kiállítás villamos gyakorló-konyhával bővült. Világos, levegős, angol-aknás alagsori helyiség ez, négy villamos tűzhellyel, forróvíztárolóval, hűtőszekrénnyel és egyéb modern, célszerű berendezéssel felszerelve. Hivatása, hogy mindazok, akik a villamos főzés iránt érdeklődnek, főzési gyakorlatokon győződhessenek meg a villamos tűzhely előnyeiről és

A bemutató kiállítás bejárata

Villamos konyha

Vasalószoba

nek. Ezek az előadások — amelyeken meghívó nélkül is bárki megjelenhet — a háziasszonyok nagy tetszésével találkoznak.

II.

A kiállításról végeredményben elmondhatjuk, hogy ott a nagyközönség a villamosság köréből az őt érdeklő összes kérdésekre tárgyilagos, szakszerű választ kaphat, megismerheti a villamos készülékeket is, jórészt ki is próbálhatja azokat.

A készülékek eladásával a kiállítás nem foglalkozik, egyrészt, mert az érdeklődés jobban megnyilvánul, ha a vételkényszernek még a gondolata sem kísért, másrészt mert Budapest Székesfőváros Elektromos Művei e szaküzletek forgalmát nem kívánja átvenni, illetve csökkenteni.

Csupán villamos tűzhely és forróvíztároló szerezhető be — mégpedig igen kedvező részletfizetési feltételek mellett — az Elektromos Műveknél.

III.

Befejezésül az alábbi két igen fontos és hasznos villamos készüléket röviden az alábbiakban ismertetjük.

A villamos tűzhely általában kettő-három főzőlapból és sütőből áll. Természetesen tetszés szerinti nagyságban is készül, például f. év március havában helyezték üzembe Budapesten a Magánalkalmazottak Biztosító Intézetének 800 személyes villamos konyháját. A villamos tűzhelyek kivitele figyelembe veszi a célszerűség, tisztaság legszigorúbb követelményeit: könnyen kezelhető, tisztítható, zománcozott, nikkelezett vagy krómozott kivitelű. A főzőlapok sikfelületű öntöttvaslappal lezárt, ú. n. nagyteljesítményű lapok. Mindegyikhez négy állású szabályozó kapcsoló tartozik, amely a fejlődő melegnek, tehát a fogyasztott villamos áramnak a gyors felforralástól a forrásban, illetve melegentartásig való pontos szabályozására szolgál. A főzőlapok legnagyobb előnye más főzési módokkal szemben, hogy a főzőlapon keletkező hőfok 150—350° C pontosan megfelel a főzési folyamathoz szükséges hőfoknak és a fejlődő meleg egyenletesen adódik át az edénynek. Így érhető csupán el, hogy a főzés gyors legyen, e mellett a fejlődő meleg a leggazdaságosabban használódjék fel és az ételek minősége a legjobb, tápértéke a legnagyobb maradjon. A szükségesnél magasabb hőfok keletkezése esetén ugyanis azt víz, zsír hozzáadásával, illetve elgőzölögtetésével kell lefojtani, nehogy pl. a hús odaégjen, miáltal a vitaminok és a hasznos, ízletes nedvek eltűnnek. Könnyen érthető ezután, hogy a villamosfőzésnek hatalmas lendületű terjedése a nagyteljesítményű főzőlap forgalombahozatalától kezdődik.

A modern villamos sütőben keletkező hőfokra is ugyanaz állapítható meg, mint a nagyteljesítményű főzőlapokra. A sütő a teljesen egyenletes melegfejlesztés és a sütésnél felmerülő összes követelmények kielégítésére külön alsó és külön felső fűtőtesttel van ellátva; a fűtőtestekhez egy-egy szabályozó kapcsoló szolgál. A gazdaságosság fokozására és sütéstechnikai okokból is a sütő jó hőszigeteléssel van körülvéve.

Ennek a kitűnő üzemi tulajdonságú villamos tűzhelynek az áramfogyasztása is minden várakozásnak megfelel. Az áramfogyasztás költsége annál inkább alacsonyabb, mert a villamostelepek főzés részére igen olcsón adhatják és adják is az áramot. Ennek az az egyszerű magyarázata, hogy tapasztalat szerint a főzési áramvételezés maximuma sohasem esik össze az esti világítási maximummal és így a villamos főzés csak az áramfejlesztő berendezés kívánatos, jobb kihasználását jelenti. Budapest Székesfőváros Elektromos Művei 12 fillérért adja kilowattóránként az áramot a háztartási 35 filléres egységárral szemben. Például négyszemélyes háztartásban havonta a főzés-sütés összes áramköltsége 11—13 pengő. Ez pedig kevesebb, mint ugyanolyan körülmények között pl. a fa- és széntüzelés költsége.

Éjszaka folyamán még a 12 filléres egységárnál is olcsóbban tudja adni a budapesti villamosmű az áramot, de csak olyan fogyasztói berendezések részére, amelyek egész éjjel egyforma terhelést jelentenek és kizárólag éjjel veszik igénybe az áramot. Ilyen a villamos forróvíztároló.

A villamos forróvíztároló röviden azzal jellemezhető, hogy az víz melegítésére és a melegvíz tárolására szolgáló tartány, melynek vizét beépített villamos fűtőtest teljesen önműködően, mintegy 85° C-ra melegíti

Konyha: mosogató villamos hőtárolóval, villamos resóval

Részletek a villamos készülékekkel felszerelt konyhákból. Villamos melegvíztároló, takaréktűzhely és asztali főzőkészülék, villamos edények és gazdasági készülékek

Konyha: mosogató vízmelegítővel, villamos tűzhely, villamos resó

fel. Mivel az olcsó áram éjjel áll rendelkezésre, a víz felmelegítése önműködően mintegy 8 óra alatt történik. Hogy a felmelegített víz jelentős mértékben ne hűljön le, a víztartány kitűnő hőszigeteléssel van körülvéve. A hőszigetelés olyan jó, hogy akkor, amikor a tartány vize 85° C hőmérsékletű, tehát forró, a tároló külső burkolatát megtapintva, hidegnek érezzük. A hőszigetelés jóságára jellemző, hogy 12 óra alatt a tartány nagyságától függően a 85° C hőmérsékletű víz 6—9° C-nyit veszít hőmérsékletéből.

Az éjszaka elkészített forróvíz tehát a nap folyamán bármely pillanatban rendelkezésre áll, csupán a melegvízkivezető csapot kell megnyitnunk. Természetesen csak annyi a melegvízmennyiség, amekkora a tartány ürtartalma. Például egy 75 literes tároló egy bő fürdéshez szolgáltat elegendő melegvizet. A 100 literes készülék egy fürdésen kívül konyhai és mosakodási célra is elégséges melegvizet ad. A készülék nagyságát természetesen úgy kell megválasztani, hogy annak ürtartalma az igényeknek megfelelő legyen. Megjegyzendő, hogy noha a korlátolt vízmennyiséget a tároló hátrányául szokták felróni, pedig ez általában nem jelent hátrányt, sőt a háztartásban a szükséges takarékosságra int. Megjegyzendő, hogy az Elektromos Művek

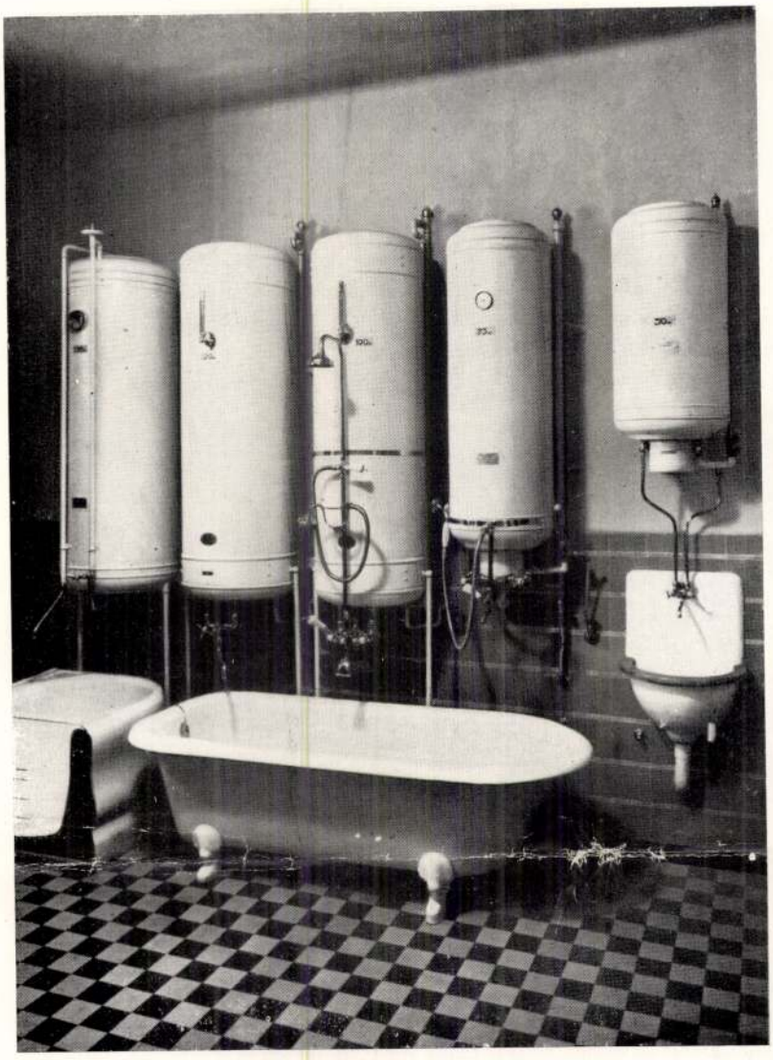

Célszerűség, gondoság szempontjából a villamos tűzhelyen és tárolón kívül még több más készülék ismertetése is kívánatos lenne e helyen, de mivel erre már nincs mód, zárjuk le ezt az ismertetőt azzal, hogy meggyőződésünk szerint maga a kiállítás végzi el legjobban minden érdeklődővel szemben az informálást.

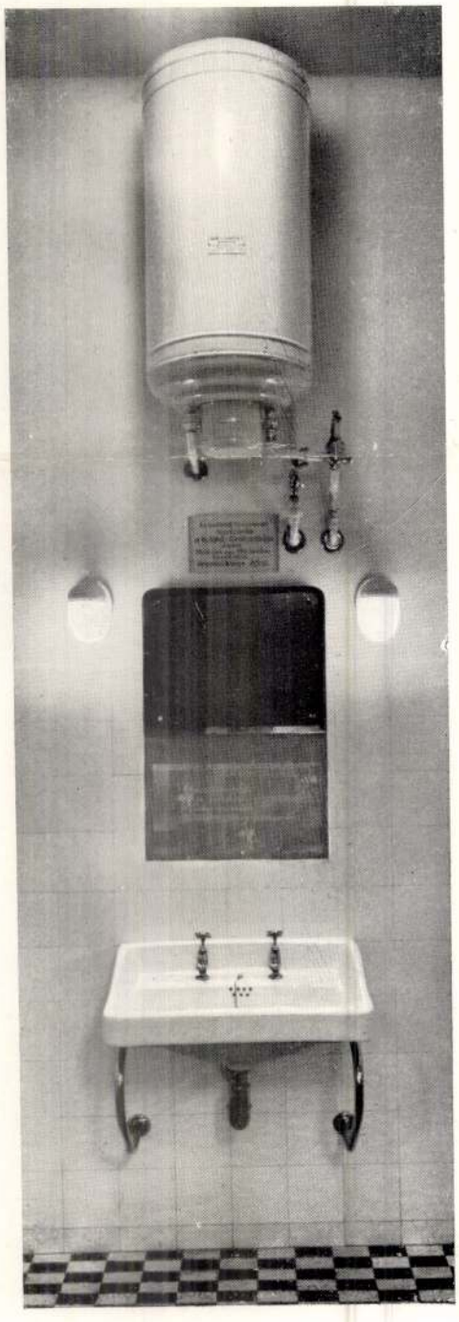

Fürdőkád — felette különböző nagyságú és gyártmányú hőtárolók. — Mosdótál hőtárolóval

kívánságra délben mintegy 1½ órán át ú. n. pótfűtéshez is szolgáltat az éjszakai egységárral áramot.

Az olcsó éjszakai áram egységára Budapesten 8 fillér kilowattóránként. Ez még alacsonyabb a főzési egységárnál is. Felemlítendő azonban, hogy ez nem jelenti azt, mintha a forróvíztároló üzeme olcsóbb lenne, mint pl. a fa- és széntüzelésű fürdőkályha üzeme, sőt ha a tárolónyujtotta kényelmet figyelembe nem vesszük, üzeme a fa- és széntüzeléssel szemben drágább. Ennek az a magyarázata, hogy a fa- és széntüzelésű fürdőkályha jelentékenyebben jobb hatásfokkal melegíti fel a vizet, mint amilyen hatásfok a fa- és széntüzelésű takaréktűzhelynél adódik. Tehát amíg a villamos főzés 12 fill./kWó egységára olcsóbbnak mondható, mint a fa- és szénnel való főzés, addig a fürdővízmelegítésnél a villamos üzem a drágább. Kényelmi és tisztaság tekintetében az elsőbbség a villamos forróvíztárolót illeti meg. A vízmelegítés áramköltségeire megemlítendő, hogy például 10 liter forróvíz készítése 8 fillérbe, egy fürdő pedig 40—48 fillérbe kerül.

Borbélyasztal különböző villamos készülékekkel : Sugárzó lámpa, hajszárító — a szekrényben inhalátor — hajsütőmelegítő

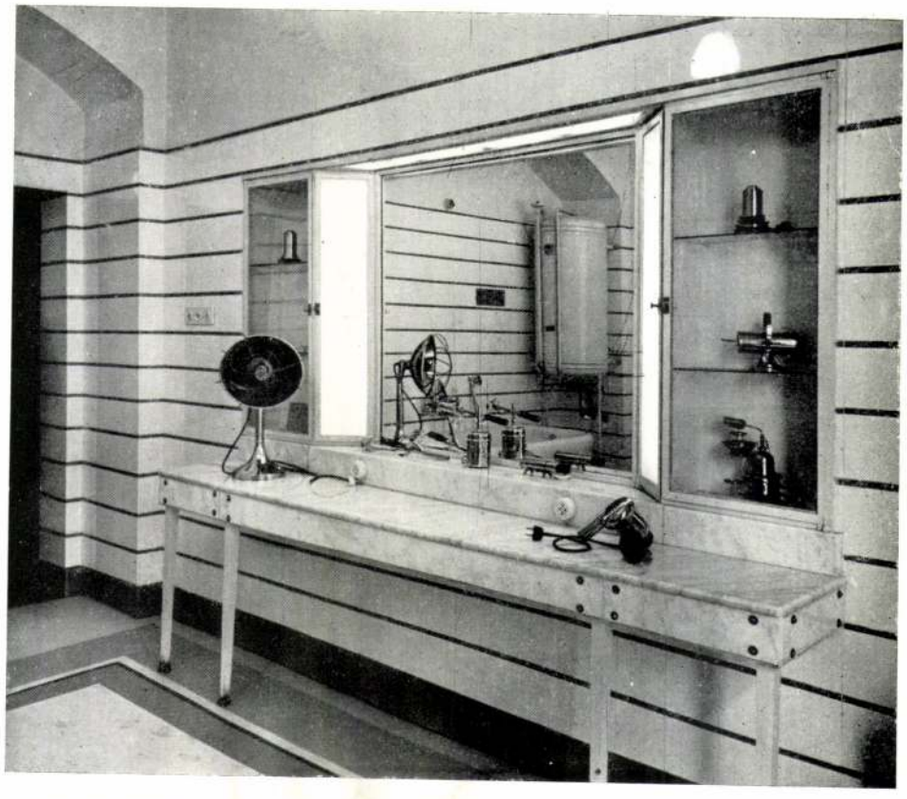

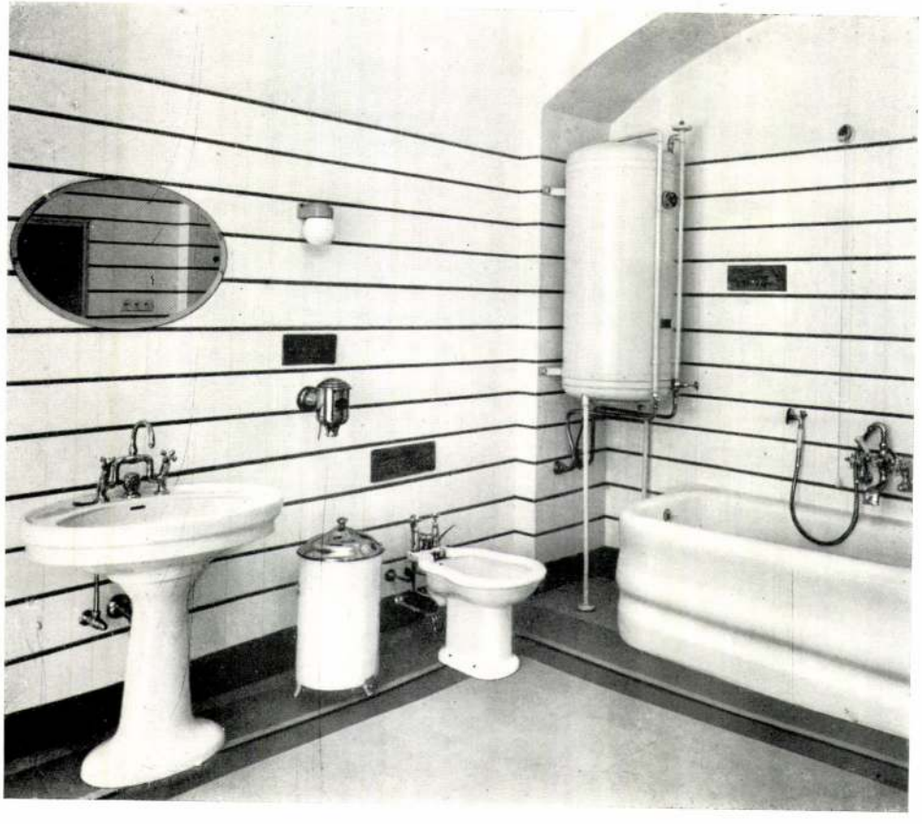

Részletek a villamos készülékekkel felszerelt fürdőszobából. Villamos melegvíztároló és fűtőkészülék. Villamos kézszárító, hősugárzó hajsütő, stb.

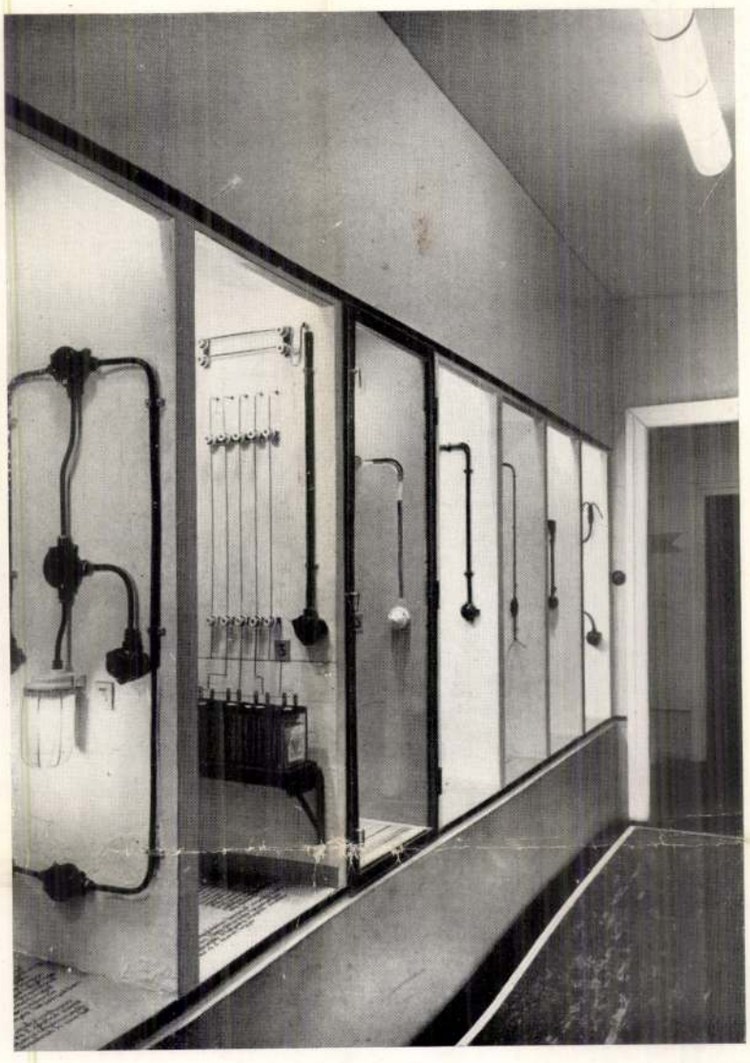

A szerelések bemutatófülkéi

Két- és háromfőzőlapos villamos tűzhely

Jezsajási ige, amely e falakon a gyermektelen iskolaalapító szíveszándékának virága, a legszebb sövuoszi rózsa, amit Kaszab Aladárnak és Weiszkopf Józsa asszonynak kínálhatunk. „Adok Nekik házamban és falaim között emléket..." Jod vosém: isteni emlék és istenes név! Sém ajlom: örökkévaló név! — van-e, lehet-e ennél életnek szebb és teljesebb ajándoka?

Igy mentünk át a Szefira borulatából a Sövuosz virágos fenségébe két emberszív magasztos sugallatának kalauzolásával. És mindez ma történt: válságok ciklónjában, gyötrelmes idők varázslatos csodájában, törvényadás hónapjának, Szivannak Raus Chaudesén תרפ"ה esztendejében...

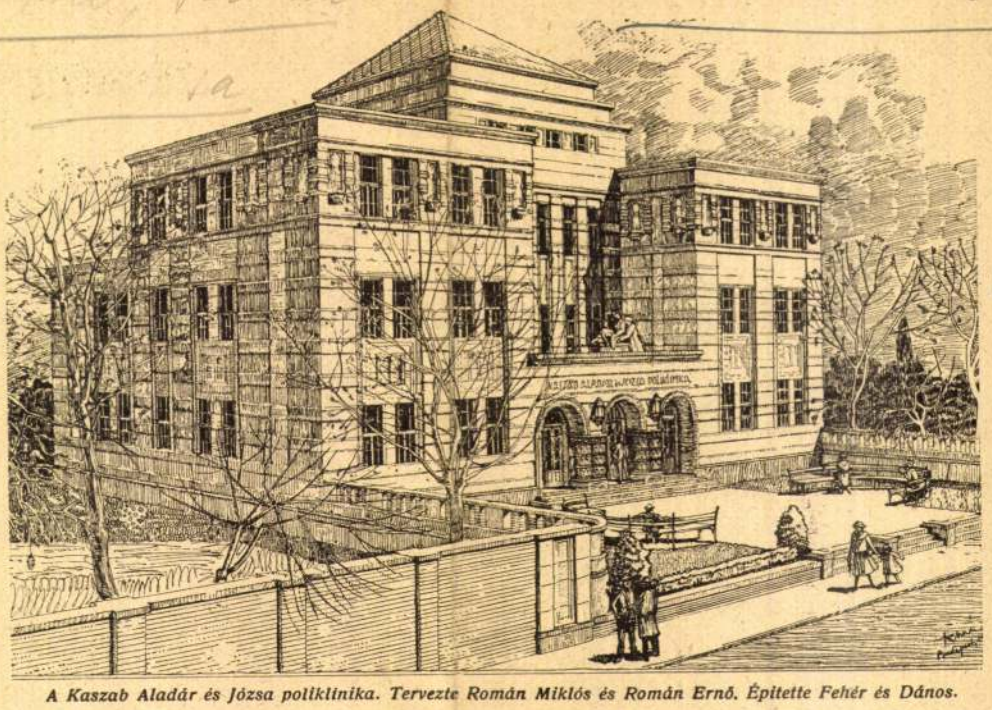

A Kaszab Aladár és Józsa poliklinika. Tervezte Román Miklós és Román Ernő. Épitette Fehér és Dános.

H. G. WELLS: A ZSIDÓ PRÓFÉTÁK VILÁGTÖRTÉNETI JELENTŐSÉGE*)

A zsidók történeti könyvei, a Genezistől Nehémiáig, amelyeken később a kiválasztott népnek tett igéretek tana felépült, kétségtelenül az egységes zsidó gondolkodás gerincét alkotják ugyan, de semmiképen sem jelentik teljességét annak a zsidó irodalomnak, amelyből később a bibliát összeállították. Jób könyvével, Salamon énekeivel vagy a Zsoltárokkal nem foglalkozhatunk bővebben, de részletesen kell foglalkoznunk azokkal a könyvekkel, melyeket a Próféták könyveinek neve alatt ismerünk. Mert *e könyvek úgyszólván a legősibb és minden bizonnyal legerősebb bizonyitékát szolgáltatják annak, hogy az emberiség életében új vezető erő nyilatkozott meg.*

Egészen újszerű jelenségek az emberi közösségben a próféták, akik bármilyen különböző származásúak is, az a közös tulajdonság valamennyiükben megtalálható, hogy olyan vallásos erővel hatották át a zsidóság életét, amely a templom és a papság szertartásain és áldozatain kivül állott. Az első próféták még hasonlatosak lehettek a papokhoz, jövendőmondókhoz, tanácsadókhoz. A régi nomád hagyományokat képviselték az újmódi megtelepülés ellenében, informálták a népet az államügyekről, prédikáltak a bűn és az idegen szokások ellen, minden különösebb megbizatás nélkül, — ahogy ma mondanók — nem lévén erre más jogcímük, mint saját belső ihletük. Juda királyságának későbbi zavaros napjaiban azonban, amikor Egyiptom, Arábia, Asszíria és Babilonia gyűrű gyanánt szorult az ország köré, jelentős és hatalmas férfiakká növekedtek. Hangjuk aggódó és remegő lelkekhez szólott s proféciájukban itt-ott már az is megnyilatkozik, amit manapság a társadalmi reformátorok szavának neveznénk. A gazdagok sápasztják a szegények arcát, a kicsapongók elpocsékolják a gyermekek kenyerét, befolyásos emberek az ellenséggel barátkoznak, pompáját és bűneit utanázzák és a maguk jólétének áldozatául vetik a népet. Mindez gyűlöletes Isten szemében, aki ezért bizonyára súlyos büntetést mér az országra. A gondolkodás kibővülés, amely a babiloni fogság ideje alatt következett el, kiszélesiti és elváltoztatja e proféciák hangját s az a kicsinyes féltékenység, amely elrutitja a törzsi Isten ősi alakját, mindinkább háttérbe szorul az egyetlen igaz Isten új eszméje előtt. Izrael prófétái hirdetni kezdik az Egy Igaz Isten nagy igéretét: hogy eljön még a nap, amikor a világnak békében, nyugalomban és boldogságban lesz része. Az a nagy Isten, akit ők fedeznek fel, templomban él ugyan, de ez a templom nem emberkéz műve, hanem örökkön áll a magasságos égben. Alig kétséges, hogy e gondolatok elterjedtek az egész sémita Keleten és teljesen áthatották azt. A héber próféták fellépésétől kezdve egyre növekvő erővel húzódik végig az emberiség gondolkodásán az a gondolatsor, hogy egy kormány alá kerül valamikor az egész világ, és az ember élete, amint ezt Isten megigérte, ragyogó és boldog békében fog eltelni. A régi tipusú templomi vallásból igy válik a zsidó vallás túlnyomó részben ennek az új tipusnak prófétai és teremtő hitévé. Egyik próféta követi a másikat. Később, mint ezt látni fogjuk, új prófétaként jelenik meg Jézus, még később Mohamed, akinek szava versenyre kel amazéval. Nagyon különbözik a két új vallásalapító lényeges tulajdonságaiban egymástól, abban azonban megegyeznek, hogy mindketten, mint a zsidó próféták követői lépnek a világ szinpadára. Nem a történetiró hivatása, hogy vallások igaz vagy hamis voltát megvitassa, de az már az ő feladata, hogy a nagy teremtő ideák megjelenésének időpontját feljegyezze. Kétezernégyszáz esztendővel ezelőtt és hat-, hét-, vagy nyolcezer évvel azután, hogy az első szuméri város falai felépültek, — *a zsidó próféták révén jelenik meg először a világon az emberiség erkölcsi egységének és a világbékének a gondolata.*

*) Részlet Wells Nagy Világtörténetének készülő magyar kiadásából.

IFJÚSÁGI BIBLIA. *Szentirás a család és az iskola részére III. köt., a prófetai könyvek.*

Szerkeszti: *Dr. Frenkel Bernát* vallástanár
(Budapest VIII., Teleki-tér 5.)

Nagy csapások önmagaszállásba, megtérésre bírják az embert. Igy vagyunk most mi is, a sok mulasztás közül, mik bennünket terhelnek, rámutathatok egyre, nagyon elmulasztottuk a „Szentírás" tanulmányát. A Szentírás ismerete a protestánsoknál, szégyenünkre legyen mondva, jobban van elterjedve mint nálunk. De van is számos mű, mely a tanulmányozást elősegíti, utalhatok is H. Kittel gyönyörű kis könyvecskéjére „Die Bibel", mely Reclamnál jelent meg és így százezrek kezébe kerülhetett, vagy ugyanannak a szerzőnek „6 előadására", melyet az Oktatásügyi Minisztérium megbizásából tartott tanítóknak a Bibliáról és amelyben kijelenti, hogy nincs magasztosabb, fenségesebb annál az erkölcsiségnél, mely a bibliánkból kiviláglik, utalhatok Cornik és Dahm műveire a prófétákról, utóbbi kijelenti, hogy a próféták ismerete *mindenkire* nézve épp oly szükséges lesz, mint a görög-római klasszikusoké. Dörpfeld a német népiskolai pedagógusok legderekabbika azt mondja, hogy a német népiskola klasszikusai Izrael klasszikusai és majdnem ugyanezen szavakkal mondja ezt az angol Mathew Arnold, a nagy költő és pedagógus.

Elismerem, hogy vallástani oktatásunkban nagy gondot fordítunk a bibliafordításra, elismerem, hogy az eredetit nem pótolhatja teljesen semmiféle fordítás, de a rendelkezésre álló csekély időnél fogva, az elért eredmény is igen csekély, alig terjedhet ki pár tucat versre, ez pedig nem ad fogalmat a biblia tartalmáról. Igy fiaink és leányaink jórészt a biblia ismerete nélkül nőnek fel. Nem marad más hátra, mint az eredeti szöveg olvashatása és fordítása mellett, jó fordítást adunk a kezükbe, mellyel hézagos ismeretüket kiegészíthetik. Felekezetünknek ezt a nagy mulasztását pótolta dr. Frenkel Bernát, aki határtalan lelkesedéssel áthatva feladatának komolyságától és nagyságától, fogott hozzá műve megszerkesztéséhez. Mint a címe mondja, olyan bibliát adott, melyet épúgy lehet a családban, mint az iskolában használni. Nem is szabadna annak hiányozni egy család asztaláról sem és ajándékba kellene adni minden bérmálandó fiúnak és leánynak. Ez egy olyan könyv, melyet meghitt családi körben, nagy gyönyörűséggel, élvezettel ájtatos hangulattal lehet olvasni, együtt és hangosan, mely templommá szentel minden házi tűzhelyet, de ép úgy olvashatja mindenki a maga cellájában, a magános elvonulás és elmélyedés óráiban. Kiemelem, hogy a könyv olvasható, mert a biblia nem könnyű olvasmány. Elősegíti a megértést, hogy a könyv nincs versekre szétszakítva (ámbár fent a lap szélén a versek is meg vannak jelölve), hanem értelem szerint fejezetekre tagolva, melyek címei és alcímei mint fáklyák bevilágítanak a tartalomba és a megértést lehetővé teszik. Ez a kötet Izrael nagy prófétáival ismertet meg. Belőlük cseng felénk oly frisseséggel, mintha ma írták volna a jog és igazság egykori diadalába vetett rendíthetetlen hit, meríthetjük belőlük a vígasztaló hitet, hogy Isten hatalmas ereje végre is lerombol minden balvéleményt és az igazság tündöklő csillagának fénye betöltendi az egész föld kerekségét. Az Istenben való bizodalmat, a jövő reményében, az emberiség erkölcsi előhaladásában való hitet, mi tőlünk tanulta az emberiség, a mi prófétáink hirdették először. Zsidó öntudatunk emelésére nem tehetünk jobbat, mint szorgalmasan forgatni a Szentírás lapjait.

A biblia ismeretének minél szélesebb körben való terjesztése elsőrendű feladat. Dr. Frenkel és munkatársai e cél szolgálatában állanak és méltán megérdemlik a felekezet háláját és elismerését.

A kötet végéhez a szerzők magyarázatokat is csatoltak, melyek a mű használhatóságát nagyban emelik. Végül még megemlíthetem, hogy a könyvet egy fiatal művésznő, Benedek Kata kezétől számos szép illusztráció nem csak diszíti, hanem értelmezi, e nemes, egyszerű rajzok oly bensőséges bibliai szellemet lehelnek és oly szép tehetségről tanuskodnak, hogy nagy várakozással és reménnyel nézünk a fiatal művésznő fejlődésének elébe.

Dr. Málnai Mihály.

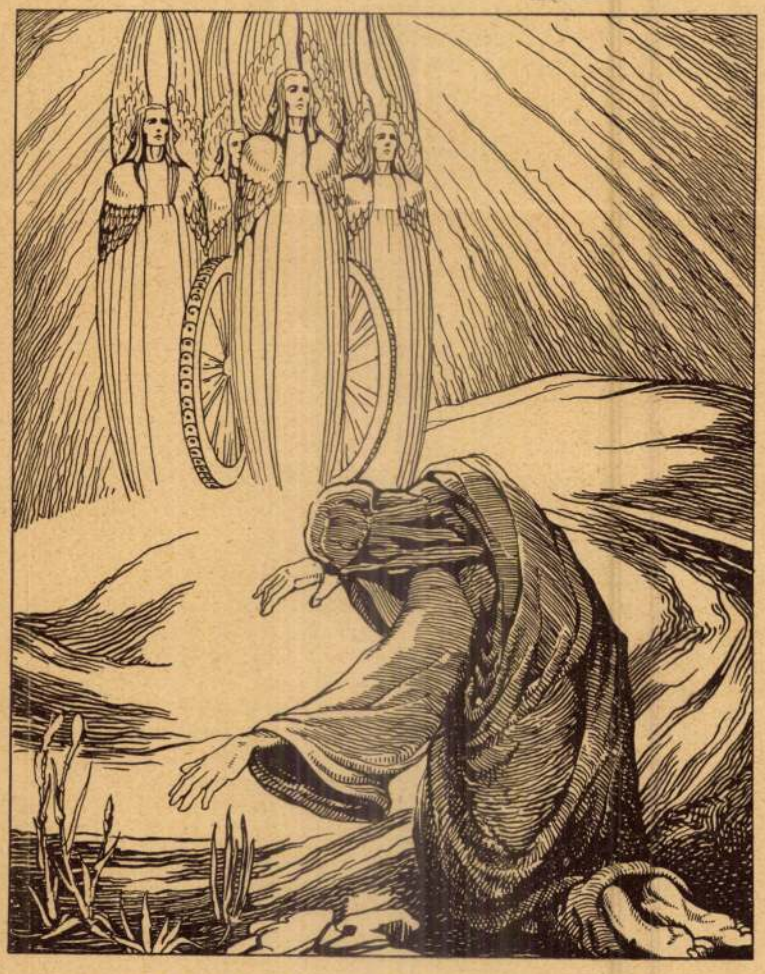

Benedek Kata rajza dr. Frenkel B. Szentirás kiadásának III. kötetéhez: Ezékiel látomása az isteni trónszekérről.

Múlt és Jövő
1925. XV. évf. június jul. füz.

Rombauer János (1782-1849)

Női arckép
75 x 57 cm, jelenve lent
balra.
Postalakarékpénztár 1933
mart. aukciója. 732. sz

A Szombathelyi Képtár tisztelettel meghívja Önt

ROMBAY ISTVÁN (1888-1974) festőművész

ELFELEDETT ÉRTÉKEINK

című kiállításának megnyitójára

2007. október 11-én, csütörtökön 17 órára.

A kiállítást megnyitja:

TÓTH CSABA festőművész

A kiállítás 2007. október 12-től november 11-ig látogatható.

SZOMBATHELYI KÉPTÁR
KUNSTHALLE SZOMBATHELY

Szombathely, Rákóczi Ferenc u. 12.
Tel.: 94/508 800 Fax: 94/314 096
E-mail: keptar@int.szombathely.hu
http://keptar.szombathely.hu

MEGHÍVÓ

Román Ernő

építés

l.

MMÉEÉvk

1934.240.l

ányos és technikai emlékeket, melyek a
a haladásával szinte összeforrottak, uj
kat jelölő találmányok első modelljeit,
udósok kisérletező eszközeit az elkallódás-
jövő nemzedék buzditására és oktatására
yják.
ermészettudmányok alaptörvényeinek ala-
sajátitására szolgáló nyilvános fizikai és
kai kisérletező állomások, világos képet
nak arról, hogy miként épült fel valamely
a megelőző kutatások eredményein, s

Muzeum, melynek lé
célja.
Az értekezlet gyakorl
első teendőnek tartja
mány és az ipar k
emlékeinket és tárgya
gyüjtsék, amely munk
mány a fennhatósága
kart rendelkezésre bo
Kossuth leirata a M
Egylethez ez ügyben

Felvilágositás dijtalan.

Gyula ügyvéd Buda-
tő készülék. (Képv. :

Siemens-Schuckert-
énytársaság cég Buda-
ölfüggesztés munka-

Leopold épitőmester
tési célokra alkalmas
alakdaraboknak elő-
Virkmann, Meller és

auber Gustav vasuti
enc épitési vállalkozó
dezés váltó számára.

vételére vonatkozó
k.

ök Londonban,

járművek számára
keken"

. február 24-iki keletü
belföldi gyakorlatba-
árosokkal összeköttе-

nyujt **edvi Illés és**
ivői iroda, Budapest,

dő Durhamban

hasonló tárgyaknak

felszerelten zárt jeligés levél kiséretéb
marosvásárhelyi kereskedelmi és ipark
titkárságához május 1-én déli 12
nyujtandók be, ugyanott megszerezhet
épitési programm és helyszinrajz. Dijak:
kor., II. 300 kor., III. 200 kor. A b
bizottságba a Magyar Mérnök és Épitész
valamint a Magyar Épitőművészek Szöv
egy-egy tagot küld ki.

Artezi kutfelépitmény tervezése. Jászb
r. t. város tanácsa a Buzapiac-téren furt
kutat egy, a térnek diszére váló felépitmén
óhajtja ellátni. Ezen mű tervének elkészi
pályázatot hirdet. A beérkezendő legjobb pá
200 koronával s a II-ik legjobb pályam
koronával fog dijaztatni. A felépitmény
jobb 5000 koronába kerülhet s a felépitm
megörökitendő Pintér Mihály dombo
arcképe. A kinek e pályaműve legjobbnal
tetik, fog megbizatni a mű létesitésével.

A medgyesi evang. gimnázium tervpály
nak biráló bizottsága e hó 9-én döntö
pedig ugy, hogy az 1500 koronás első
nem adta ki, az 1000 koronás második
Bulthes Frigyes segesvári épitész
szőlőtő jeligével ellátott pályaművének,
harmadik 800 koronás dij közül az e
Müller József budapesti épitész „Erz
jeligéjü pályatervének, a másikat pedig
terny F. és Hofstädter K. pozsony
tészek „Kék vörös kör" jeligéjü tervének
oda. Megvételett Opaterny és Hofstä
„S" jeligéjü terve, ezenkivül dicséretben
sült „És máskép nem lehet" jeligéjü pál
A tervek Medgyes városházán e hó 21-ig
ványosan kiállittatnak és azok ezen idő
után az átvételi elismervény ellenében átve

A Magyar Mérnök és Épitész Egylet
nagypályázatán, melynek tárgya egy kör

tanácskozmányra egyesületünket hívja meg; egyszersmind jelenti, hogy a tanácskozásokon *Sziklai* Zsigmond és *Kunfalvy* Nándor képviselte egyesületünket; óhajaink a testvéregyesületek támogatásával figyelembe vétettek.

A mult ülés jegyzőkönyve felolvastatott és hitelesíttetett.

BUDAPESTI ÉPITŐ-, KŐMŰVES-, KŐFARAGÓ- ÉS ACSMESTEREK IPARTESTÜLETE.

A piaci árakat kutató bizottság jelentése 1910 október közepén.

b) *Órai munkabérek:*

		korona
46.	1 építő-munkavezető fizetése, beleértve a betegsegélypénztári járulék s a balesetbiztosítási díj fizetését	1.50
47.	1 építő-segédmunkavezető	1.—
48.	1 falazó kőműves	—.80
49.	1 díszvakoló kőműves	—.94
50.	1 fehérmunkás „	1.04
51.	1 kőműves a lógó állványon	1.24
52.	1 állásoló munkavezető	1.—
53.	1 állásoló munkás	—.63
54.	1 habarcskeverő munkás	—.58
55.	1 férfinapszámos	—.53
56.	1 fiú „	—.38
57.	1 női „	—.32
58.	1 kőművestanonc	—.54

különben mint 46. tétel

59. A rendes munkaidőn túl, vagy az előtt 1—2 órával, valamint vasár- és ünnepnapokon teljesített munkáért ezek a bérek 30%-kal növekednek. Éjjeli munkáért kétszeres óradíj számítandó.

60. A munkagépek és függőállások használatáért, azoknak különfélesége szerint, külön díj fizetendő.

61. Az állások és kézi szerszámok használatáért, a fuvarozás költségein kívül, a béreknek 10%-a jár. Kőfejsze, véső, ékek, sulykok kölcsöndíja naponkint darabonkint — —.30

62. Benzinlámpás kölcsöndíja (benzinnel együtt) óránkint — —.25

Építő Ipar. 1910

A munkából hétközben felmondás nélkül kilépett munkásnak kártérítés ítéltetett meg; mert a munkaadó annak munkakönyvét a reá következő héten az ipartestületbe küldte. (Az illetékes iparhatóság helyett.) Mert a munkás visszavezetési jogával élni nem kívánt; ebben az esetben tehát nem volt joga a segéd munkakönyvét visszatartani.

FŐVÁROSI ÜGYEK.

Budapest építésügyi szabályzata tervének tárgyalását f. hó 22-én folytatta a polgármester elnöklete alatt tanácskozó szakértekezlet; ez alkalommal a pincelakásokról és a pinceműhelyekről vitatkoztak.

A magánépítési bizottságnak okt. 25-én tartott ülésén

új építkezésre nyert engedélyt:

85657. Goldscheider Márkus, Wesselényi-u. 5146. hrsz. négyemeletes ház; terv. Román Miklós és Ernő.

95702. Bárdossy Mihály, Alkotás-u. 32. négyemeletes ház; terv. Balogh és Baráth.

96849. Petrenczy Gergely, Fehérvári-út 13722. hrsz. két földszintes ház; terv. Patisti Károly.

84751. Wagner József, Vörösvári-út 122. földszintes ház; é. m. Nagy Károly.

97512. Békésy József, Fürj-u. 12807. hrsz. nyaraló; terv. Sultzberger Ignác.

96838. Rinn Lajos, Frangepán-utca 62. földszintes ház; é. m. Scheiring János.

Fővárosi Közmunkák Tanácsa: a margitszigeti vízmű és víztorony; tervezte Francsek Imre és dr. Zielinszki Szilárd.

97312. Schlesinger Alajos, Üteg-u. 48. gyári épület.

96427. Szalkai Sándor, Komáromi-u. 41. földszintes ház.

96142. Zirkelbach Vilmos, Bártfa-út 13788. hrsz. földszintes ház.

Átalakításokra:

94994. Deák Gusztávné, Kövér-Lajos-u. 23.

98010. Novák Ignácné, Hegyalja-út 19.

98889. Fröhlich Ágost, Lajos-u. 29.

98564. Gállik István, Fhg.-Albrecht-út 18.

63. Kokszkosár kölcsönö naponkint ... ... —.70

64. Javító munkálatokra munkásoknak az az ideje, melyet a munkahelyre va menésre, vagy a mesterhez való visszajövetelre, vagy gyes anyagok és szerszámok hordására fordítanak, az előbbi egységárakkal számítandók.

65. Villamos vasút, vagy más forgalmi eszköz költsége, híd- vagy alagúti vám és egyéb külön kiadások felszámítandók.

c) *Falazó-, illetőleg vakolómunkák elkészítése:*

66. *Effectiv (tömör) falazat* I. rendű jól kiégetett, mészmentes téglából, fehérmészhabarcsba rakva állásozással együtt, a földszinten ... ... pr. m^3 28.—

67. Emeletenkint a többletár ... ... pr. m^3 1.20

68. Padlásfalazatra a többletár az utolsó emeleti falazat árán felül ... ... pr. m^3 4.—

69. Románcémenthabarcsba rakott falazat (keverő arány 1 : 3) egységára fehérmészhabarcsba rakott falazaténál nagyobb ... ... pr. m^3 3.50

70. Portlandcémenthabarcsba rakott falazat (keverő arány 1 : 4) egységára a fehérmészhabarcsba rakott falazaténál nagyobb ... ... pr. m^3 10.—

71. Sima falvakolás fehérmészhabarcscsal és állásozással együtt ... ... pr. m^2 1.—

72. Menyezetvakolás (különben mint 71. sz. tétel alatt) pr. m^2 1.70

73. Egyszeri nádazás minden anyaggal és állásozással együtt pr. m^2 2.—

74. Kétszeri fal- vagy menyezetmeszelés ... ... pr. m^2 —.12

Megszünt iparengedélyek: *Hamerle* József kisebb kőmíves iparos, *Ridel* Bertalan kisebb ácsiparos (ácsmester lett), *Dienes* János kisebb kőmíves iparos.

A békéltető bizottság köréből. A munkaadó felelős a munkás béréért, ha az alvállalkozó azt kifizetni elmulasztotta.

A segédnek az öltöző helyiségében elveszett cipőért kártérítés a munkaadó ellen meg nem ítéltetett; mert ez jó zárral ellátott helyiséget engedett át öltözőképp s a kulcsot a munkások megbizottja tartotta őrizete alatt.

99046. Neumann Gottlieb, Nefelejts-u. 49.
97618. Freund Dezső, Váci-körút 78.
98437. Weisz L. Király-u. 101.

Jóváhagyásra ajánltattak:

87919. Eizenberger Imre, Fillér-u. 3939. hrsz.
97330. Magyar Miklós, Francia-út 1826. hrsz.
96596. Brück Henrik, Liliom-u. 9491. hrsz.
94560. Szőcs Elekné, Mártonhegyi-út 10252. hrsz.
97306. Kromz Ferenc, Amerikai-út 3.
98215. Hoffmann Jakab, Nagy-János-u. 4126. hrsz.
96846. Reichl Kálmán, Nefelejts-u. 47.
99035. Slezák Antal, Frangepán-u. 54.
91365. Agulár Ignác, Madách-u. 27.
97305. Vastagh György, Váci-út 84.
100041 Czájlik Lajosné, Völgy-u. 7252. hrsz.
98743. Wiener József, Baross-u. 17.
95494. Erdős Miksa, Károly-u. 2.
97838. Kelló Vilmos, Fehérvári-út 13651. hrsz.
98219. Ribárszky Győző, István-út 19.
95672. Baneth Gézáné, Román-u. 11.
98029. Weiss Vilmos, Hungária-út 111.
96083. Hamberger Ignác, Átlós-út 1.
93438. Bakos Ferenc, Országbíró-u. 39.

Gépekre és felvonókra:

98457. Schrapner Sándor, Délibáb-u. 28.
97322. Zucker Henrik, Gyömrői-út 8738. hrsz.
92734. Párvy Lajos, Liget-u. 22.
99310. Riesz testvérek, Szerecsen-u. 7.
99311. Szabó János, Fő-u. 42.
99308. Götz Jánosné, Erőd-u. 4.

Elutasíttatott:

96234. Ernst Mór, Dohány-u. 4480. hrsz.
94954. Bertlch József, Pacsirtamező-u. 1297. hrsz.
94036. Gferer Miklós, Orom-u. 13109. hrsz.

VAC, Gr. Csaky-ut 7.
Alapitatott 1883.

Hírlapelszámolás

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.

Rothermere-utca 19. III. 2.

Román Ernő és
Miklós
budapesti épületek
a kolozsvári kereske-
delmi és iparkamara
székházépületének pálya-
zatain III. díjat nyertek.

Magyar Építőművészet
1909. 4. sz. 32. l.

Román Ernő

U. 3952

A pesti izr. hitközség tervpályázatai Fenti pályaterve repr.

Pesti Napló képes mell. 1929. jul. 7.

SOKSZOROSÍTÓ SZAKOSZ
ARBEITEN DER FACHABTEIL

ZAKOSZTÁLY MUNKÁI.
ABTEILUNG FÜR GRAPHIK.

Román Ernő és
Györgyi Dénes

Cédula

Tér és Forma 1932.
33 — 44. l.
(P. G.: Budapest székesfőváros elektromos műveinek Markó-utcai épitkezései; képekkel.)

Terezték fentiek

Ezt a cikket okulásul az elektrajz megírásánál

TARTALOM:

	Oldal
Árverési sorrend	
Árverési feltételek	5
Előszó	7
Festmények, rajzok	15
Metszetek	25
Szobrok	31
Kelet	35
Arany, ezüst és ékszertárgyak	41

1039. *I. József.*

Egész alak, balraford
Jobb kezével az asztalra tár
végét fogja, míg baljával
parókája rizsporos, szemöl
bajusza és szakálla leberet

aranydíszszel, vállravetett
nes kard. Balról az aranyrojt
tett párnán a német-római
és koronát helyezték el. A
és bojtos zsinórzatú függön
lovascsata van ábrázolva.

Vászon, méretei 221 : 11
Értéke 400 K. — Az 1906 febr
és az 1907 február 17-iki 19
leirat (253–907) alapján, mi
átvétetett 1907 május 2-án. —
(45–908).

Jegyzet. A belügyminister
megkeresése és a vallás- és
deczember 9-iki 151809 sz. l
márczius 28-án a belügyminist
képen adatott vissza (671–
44206 sz. határozat vett tudo
a belügyministerium 1912 ápr

Roman Ernő

építész

Lód

2

Ujság. 1926. nov. 19.

(Egy építészeti pályázat.)

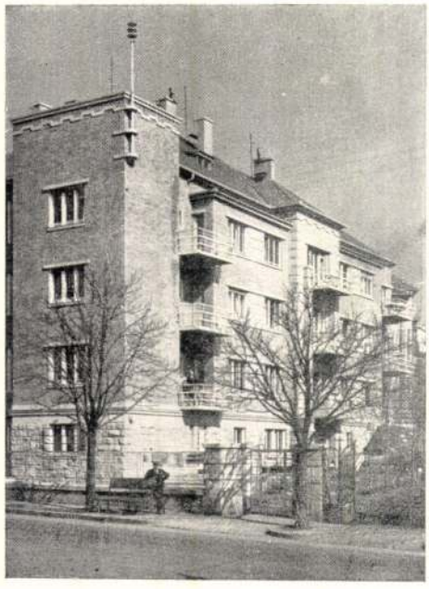

Társasvilla a Pasaréti úton. Tervező: Román Ernő műépítész. Kivitelezte: Centrum Házépítővállalat m. sz. és Német János

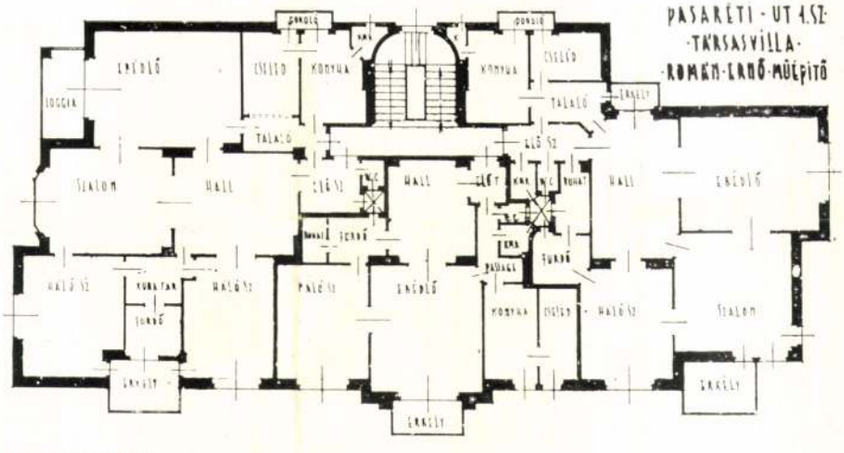

mazó nyílvánvaló tévedésről van szó, mindenkor megbízható iparcsoktól kapott közvetlen árak alapján, a beépítés ára a legdrágább 2 szobás tipusnál sem haladja meg minden költséggel együtt az általunk felvett 30 P-t m³-ként, amely tény egymagában elegendő ahhoz, hogy a bizottság 36 P-s alapon végzett számításait megdöntse.

Ismételten hangsúlyozzuk, hogy köszönettel láttuk, hogy az Építőmesterek Egyesülete volt szíves e tervezettel foglalkozni, a bírálatot, melynek jóhiszeműségéhez nem fér kétség, köszönjük. Azonban nézetünket bátrak vagyunk fenntartani és számításainkért a felelősséget szakértőkkel szemben továbbra is vállaljuk. A Mérnökegyletben, számításaink igazolására éppen a bizottság által megadott föld-, kőmíves-, vasbetonmunka-árakat fogjuk bemutatni.

Amikor mi számításainkat a legteljesebb objektivitással végeztük, igen csodálkozunk azon, hogy az Építőmesterek Egyesülete e tervezet ellen igyekszik frontot alkotni, mikor pedig ennek megvalósítása az építőmestereknek éppúgy érdekében áll, mint az egész gazdasági életnek.

Oblath György okl. építész.
Preisich Gábor okl. építész.

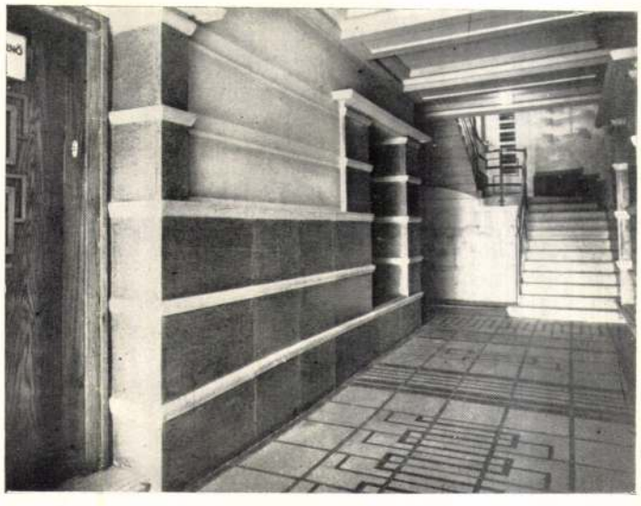

Tér és Forma
1933. 4-5. sz.

Málnay Béla: Bérház a Tátra uccában

MAGYAR KÖNYV A CSALÁDI HÁZ KIVITELEZÉSÉRŐL

Komoly Ottó mérnök: „Hogyan készül az én házam — amit minden építtetőnek tudnia kellene" című kötettel gazdagította építészeti irodalmunkat. Mindaz, amit 133 oldalon elmond, mindenesetre értékes tanulmány lesz azoknak, akik saját házukat fel kivánják építeni. Mivel pedig még mindig igen sokan vannak, akik ezzel az életbevágó kérdéssel foglalkoznak, örülni kell, hogy ha ilyen értékes vezetőre akadnak. Persze más kérdés az, hogy vajjon minden tekintetben értékes szolgálatot tett-e a nagytudásu szerző azoknak az építészeknek, akikre építtetőik ilyen feladatokat bíznak. A magas színvonalon tartott előadást a nem szakértő építtető olvasók talán nem fogják tudni mindenben követni és félő, hogy gyakran meg fog történni az, hogy a szerző félreértett szavait fegyverként fogják használni az építész ellen, akinek hálátlan munkáját még azzal is fokozni fogják, hogy kifogásaikat le kell szerelnie. Súlyosabb kritika tárgyává teszik azt, hogy könyvének csaknem összes illusztrációi a reklám jellegével bírnak már csak azért is, mert ezek a közölt képek legnagyobb részben a cégek reklámirataiból kivett klisék és ezáltal a könyv látszólag nélkülözi a szerzői pártatlanságnak azt a mértékét, amelyről meg vagyunk győződve. Alátámasztja ezt a tárgymutató, amely tulajdonképpen az egyes cikkek készítőjének tökéletes cégjegyzése. Tudatában vagyunk annak, hogy milyen nehéz Magyarországon egy könyvet kiadni, mégis nagyobb óvatosságot ajánlunk az ilyen esetekben! A könyv határozottan mérnöki célzatú és nem építőművészeti. Ennek dacára a szerző olyan képeket is közöl, amelyek művészi gondolatokat kívánnak felvetni. Különösen vonatkozik ez a többszinű vízfestményekből készült klisékre, amelyeken ábrázolt épületek művészi értékéhez legalább is szó fér. Úgy tetszik, helyesebb lett volna, ha a szerző eredeti elgondolása mellett kitart és nem akar művészi példákat is adni s legfeljebb sikerült kész házakat mutat be. A könyv tetszetős kiállításánál fogva bizonyára számos barátra fog akadni és elterjedését ezzel biztosítottnak merjük tekinteni.

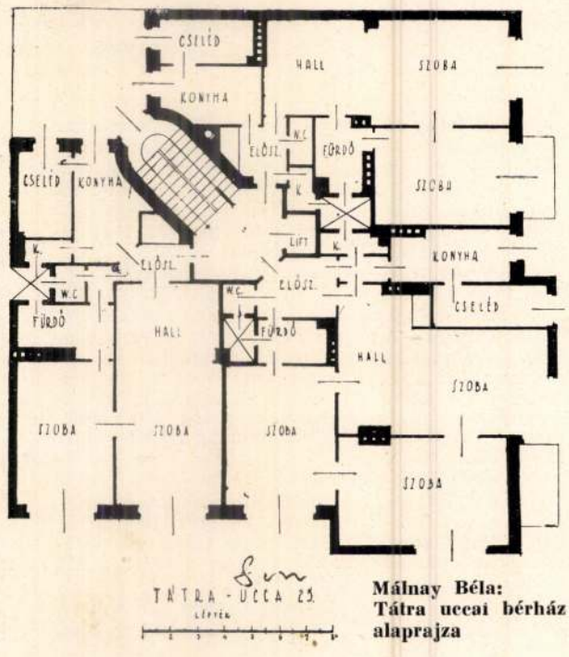

Málnay Béla: Tátra uccai bérház alaprajza

Román Ernő

Román Ernő és Györgyi Dénes:
Az Elektromos Müvek
Markó-utcai transformátor állomása.

Rát Str 315 d.

BUDAPEST
11 XL 18 11
62

Roman Carl

"Károly Lajos"

arckép - rézmetszet

1828

Bauer - Roman

62.c

Rózsa György: Ehrenreich Ádám forrásai.
Műv. Ért. 1959. VIII. évf. 1. sz. 61-67.c.

M.D.K.

Román Ernő é Miklós, építészek

tervei szerint építendő szófoki községházára hi-
vitár a versenytárgyalást.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1908. XXIX. évf.

okt. 7. sz. 16. old.

M.D.X.

Román Ernő, épitész

tervét a kitüntetett pályadijjal jutalmazták a Török Szentmiklósi városháza pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1908. XXIX. évf.

febr. 19. sz. 14. old.

MDK

Román Ernő építész

A Balokányi-liget tervpályázatan, terve a II.-ik és III.-ik dijat megosztva nyerte.

Cikk: Weichinger és Dörre építészek nyerték a Balokanyi-liget tervpályázatának első díját.

Dunántul, 1926.dec.21. 3.l.

M.D.K.

Román Ernő müépitész

Az Izr. Egyház pályázathirdetésére a Dohány-utcában a templommal kapcsolatos kulturház, hősök temploma és iskolaépitésre beérkezett tervét -"Tavasszal lerakják az uj templom első köveit..." cimmel közölt beszámoló keretében hozza a lap. Fényképfelv.

A tervvel kétezer-pengős dijat nyert.

Szinházi Élet, Bp. 1929. január 13-19. XIX. évf. 3. sz. 86-87. lap

M.D.K.

Román Ernő, építés

tervei szerint épült
VII. Erzsébet királyné ut 4. sz.
alatti 3-emeletes bér
házat, körli a lap egy
tényképpel

Vállalkozók Lapja, Bp. 1928. XLIX. évf.

ápr. 25. sz. IV. old.

MDK

Román Miklós és Ernő építészek

Ervin Kálmán ur budai villájából. Hall.

Képek 11.l.

Magyar Épitőmüvészet. 1908. 5.sz. 11.l.

MDK

Román Ernő

Az Elektromosművek Markó-utcai épületének tervezői Román Ernő és Györgyi Dénes, melynek építéséért Budapest székesfővaros kapta az 1932.évi Lechner-érmet.

Cikk: Kik kapják a Lechner Ödön-emlékérmet

Pesti Hirlap, 1934.jun.17. 14.l.

Román Ernő és Miklós M.D.K. építészek

körös tervét 250 koronáért megvásárolták a zombori függetlenségi kör székházának pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1907. XXVIII. évf.

febr. 13. sz. 12. old.

M.D.K.

Román Ernő és Miklós

építészek

1500 K-ás második
díjat nyertek a balassa-
gyarmati pénzügyi palota
terpályázatán

Vállalkozók Lapja, Bp. 1911. XXXII. évf.

máj. 3. sz. 19. old.

M.D.K.

Román Ernő és Miklós építészek

tervezték a zsidó-kórház egy milliárdba kerülő új épületét, melynek alapját Kasab Aladár és neje alapítványa tette lehetővé.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1924. XVI. évf.

nov. 12. sz. 3. old.

mdk

Román Ernő műépítész

tervezése Bellevue-Társasvilla

kép

Holek Sanuel: A szentmiré város Bölcsőjénél

23. l

Bp. 1936

Román Ernö, müegyet. hallgató MDK

A Wellisch- alapból kitüzött pályázaton, mely müegyetemi hallgatóknak szólt s amelynek tárgya egy szikrasir tervezése volt a 200 korona első dijat Tátray Lajos, a 100 korona második dijat Román Ernö kapta.

A Magyar Epitömüvészek Szövetsége...
/Wellisch-pályázat/.
Müvészet. 1905. 202-203,1.

MDK

Román Ernő épitész

Diszpárnák. Román Ernő műépitész rajzai. Repr.

A Lakás, III.évf. 4.sz. 66.lap

MDK

Román Ernő és Román Miklós

Dr.Erdélyi M. villája Siófokon, tollrajz

Aszódi izr. templom, vf.

Műcsarnok 1909/10. téli kiáll. kat. 55.l.

MDK

Román Ernő müépitész

Képzőmüvészet 1934. 166.1.

MDK

Román Ernő és Miklós bpesti épitészek

a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara székházépületének pályázatán III. dijat nyertek

Kamarai székház tervezése. Magyar Épitőművészet 1909. 4. sz. 32.l.

ROMÁN ERNŐ építész

PÁL Balázs: A Budapesti Elektromos Művek óbudai kirendeltsége. = Műemlékvédelem, XXXIV. évf. 2.sz. 1990 92 - 97.p. ill.

Román Ernő és Györgyi Dénes építészek tervei szerint épült

predecessors, Sir Isaac Newton deduced three laws of dynami famous *Principia*.

Prior to Newton, Aristotle had established that the natural s that unless a force acted upon it to maintain motion, a moving b succeeded in correctly describing the behavior of falling objec required to maintain a body in motion. He noted that the efi Huygens recognized that a change in the direction of motion change in speed, and further, that the action of a force was describing the motion of planets around the sun. It was prir Newton borrowed.

31. Which of the following scientists established that tl state of rest?

(A) Galileo
(B) Kepler
(C) A
(D) N

32. Huygen stated that acceleration was required

(A) for either a change in direction or a change in
(B) only for a change in speed
(C) only for a change in direction
(D) neither for a change in direction nor for a cha

33. The first scientist to correctly describe the behavior

(A) Aristotle
(B) Newton
(C) K
(D) C

ROMÁN ERnő építész

PÁL Balázs:A Budapesti Elektromos Művek Óbudai Kirendeltségéről. A felújítás tervezője: Pál Balázs. = Magyar Építőművészet, 83,1992,2-3. 64-65.ill.

Györgyi Dénes és Román Ernő
Bp.,III.Szentendrei út

ROMÁN ERNŐ épitér

Moravánszky 1988b 225

-

alapfokú müvészeti nevelésre
ktatásban
és
szintre vonatkozó, de széles-
Ratio Eduationis /1777/ bizto-
ás. Az ismeretek bővülése,
sban résztvevők számával együtt
a a kézmüves tanulók kötelező
a fontos,
ménye egységes tananyaguk az
burg-birodalomra érvénnyel birt.
lletve kapcsolata a müvészetek-
ek alapfokon való szélesedő
atal mesterjelöltnek, amely
rajzismeretét az eddigieknél
oktatás azonos ismereteket
art jizőknek, beleértve a kőfa-

Roman /Carl/ rézmetsző MDK

"III. Károly"

Arckép-rézmetszet

Bauer-Roman

62.

Rózsa György: Ehrenreich Ádám forrásai.
Müv. Ért. 1959. VIII. évf. 1. sz. 61-67.

M D.K.

Rombauer János, festő

... 5 Jahre alt. Geborn den 10.-ter Maerz, gemalt von ihren Vater 1934."
R. 1806-tól 1824-ig Oroszországban élt, életének utolsó 25 esztendejét Eperjesen töltötte.
R. életrajzírója Divald megemlékezik egyetlen gyermekük eperjesi sírfeliratáról, melyen az születési adatok napra megegyeznek. Sőt a „geborn" szó azonos helyesírási hibával van írva, mint a gyermekportré hátlapján :/.

A. Tyikomirov: Rombauer János ismeretlen műve

Müvészettörténeti Értesitő, 1965. XIV. évf. 4. sz.

269. old.
+ 2 kép

M D.K.

Rombauer János, festő

... A „Bruni" aláírást szerző hamisnak véli: Fedor Antonovics Bruni 1808-ban (8 éves korában érkezett apjával Broszország-ba, akol 1875-ben halt meg. Képeit rendszerint latin betűkkel jelezte. A Nemzeti Galéria dokumentációs anyagában szerepel egy Tarchép reprodukciója 1839-ből (Karsa Bulcsu ná gyűjteményéből), melyen a háttér és a ruha kezelése kapcsolatba hozható a lenin gradi képpel, de hogy az utóbbi hogy került oda — azt a szerző a további kutatásra bízza.

A. Tyikomirov: Rombauer János ismeretlen műve

Művészettörténeti Értesitő, 1965. XIV. évf. 4. sz.

270. old.
+ 2 kép.

Rombauer János

Leányarckép
r. művek repr.

Pester Lloyd

1941. dec. 25.
(Die ungarische
Dame.)
A főv. képtár
tulajd.

Román Ernő

l.

Tér és Forma

1927. 5. n.

2 l.

Második példány

...l

...enőt koronáról mely
...fuvarozások kifizetésére
...ál a mai napon hiány
...tem. —
...5 kor)

...15 julius 11-én

...kegyeálitás

Román Ernő és

Miklós

épitészek

ivod

Vamos Bp városkeje

19. l.

23. l. kényvel

Papír, vízfestmény.

NÉMET FESTŐ, XIX. század
Tájkép
Papír, vízfestmény.

OLASZ FESTŐ, XVIII. század
Páduai Szent Antal csodája
Papír, lavírozott kréta.
Gerevich PA, 254—256. l.

OSZTRÁK FESTŐ, XVIII. század
Szent Alajos
Papír, színes kréta.
Gerevich PA, 256. l.

PROCACCINI, ANDREA (olasz festő, 1671—1734)
Madonna, a kis Jézussal és a kis Ker. Jánossal
Papír, színes kréta.
Gerevich PA, 256. l. (Olasz, XVIII. sz.)

József és Putifárné
Töredék. Papír, vörös kréta.
Gerevich PA, 254. l.

RHODEN, JOHANN MARTIN VON (német festő, 1778—1868)
Tájkép
Papír, vízfestmény, 1816.

SCHMIDT, JOHANN MARTIN (osztrák festő, 1718—1801)

Román Ernő

építész

az alábbi terops. II. díj.

Magyar Építőművészet

1926. 7-8. sz. 18. l.

(Budapest szekesfő-
város Hengermalom-
utcai bérház terepá-
lyázata, ennyiszeri rajz-
zal.)

Román Ernő

ünnépiteis

Diszpárnák,
készítette Balog Irén

Fenti rajzai
repr.

A Lakás.

III. évf. 4. szám.

785. K.8r.,fve 1.-

.ne Untersuchung der Tatsachen
)n Lebens. Stuttgart,1903. 8r., 2.-

TELEK UJRA ÁRVERÉSRE

RHETŐK!

Román Ernő
épitész

vród
z
Liber Kőlépítk

40. l.

Mihalik József VIII. 38

Román Ernő

Okl. épitész

Szül. 1883. Bpest.

Törvh. bei. tag-

pót

Budmonograf

57 l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 853.

Román Ernő

rajzokat kérnitett
az alábbi albumba

Megfagyott Muzsikus
1905.

büntető járásbiróságtól.

É G Z É S.

g előtti rágalmazás vétsége miatt
ott bünügyben a királyi büntető
Bp. 323. §-a alapján megszünteti

m e r t

yát visszavonta és a közvádló a

Roman Ennio

Thieme Becker
XXVIII. 541. l.
(Lyka)

SAJÓSZENTPÉTER

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Román Ernő

epitér

mil. Bpest. 1883,

lásd

Lex Mary Társ

476. b. l.

Romain Miklós és Ernő

Lárd

=

Vámos 149. l.

Román Ernő és Miklós

l. Vámos 145. l.

Román Ernő

épitész

lásd

Szefelslex.

352, 353. l.

Bőéletr., arck.

u. o. 959. l.

Román Ernő

építész

lásd

E. G. II. 385-1

ahol a középkorból a Szt.Márton tisz
sz-ból a hatalmas Eszterházy-kastély
sz.-ban épült a lorettomi gazdag stu

Egykori koronázóvárosunk, Poz
vül gazdag. Nemcsak a gót stilusu Sz
rissák és a Szt.Háromság-temploma ki
lakóházak is említésre érdemesek. Kü
nyozhatjuk a XVIII. sz.-i barok-stil
ssance művészet érdekes emléke a vá

A közönség mindvégig feszült
előadást és fájó érzéssel gyönyörkö
vetitett képben.

Román Ernő

Az aquincumi transzformátor – állomás, fenti terverte

Repr. – Képzőművészet

1934. 169 l

32

Aronas P. Venerianovas

Román Ernő

építész

Szül.: Budapest 1883

Oklevelet nyert 1905

M. kir. József műegyetem 17. e.

T. 5581.

tt város épületei fölött főleg
uralkodik. Felirata fölül:

cm.
s und Friedens Begebnüsse, Nürn-

5

Román Ernő

építész

Lásd

2

Ambrus és Hajnaly

alatt.

Budafok, 1933 szeptember 12.

os Zoltán Úrnak

Szolnok

ssel fordulunk Önhöz, hogy levetünk alján
viszonyairol, hitelképességéről és jellemeről
s felvilágosítást adni szivcskedjék.
már előre is fogadja köszönetünket.
, hogy kozlésétt a legnagyobb titoktartással

latainkat kénséggel felajánlunk.

Román Ernő

ivod Róna József

Szabadságharcz-Szobor

Szerepáhjázata. Szpest 1907.

Műleirás, Költségszámítás 15. l.

Birálat 35. l.

Román Ernő

Műcsarnok épitész. Bpest

1909-10. téli kiáll. 502, 507

né VIII. 4. — István, sárospataki Roll. Könyvtáros VI. 64. — Iván, Kanonok VI. 185, IX. 129.

Román Ernő

Művének 1904. 187

– 1905. 202

– 1908. 204

Karlowszky Bertalan 248 (620),
2098 (298). — XIII. Lajos korabeli alak
248 (620), 1595 (143).

Román Ernő

Építészmérnök

Pest

1932-ben kilépett

a Bpesti Mérnöki

Kamarából kilépett

M M É E Közl

1932 167. l.

Ő. : Danko József szobrászművész.
I. k. Várbazár - Jbl Miklós
tér 4. szám.

ROMÁN ERNŐ építész (Bp.,1883.IV.5.- Bp.,1959)

GERLE János - KOVÁCS Attila - MAKOVECZ Imre: A századforduló magyar építészete. Bp. : Szépirodalmi, 1990 **170.p. és ill.**

Román Ernő

Román Ernő okl. építész, építőmester, II. Pasaréti-út 1. 157-023

Bptávb 1940 szept.

Bahai and Bahaism

Román Ernő

építész Műcsarnok

1933. nemz. képzm. kiáll

György Dénessel

közösen

223, 224, 224/a

Román Ernő és
Györgyi Dezső

(Budapest székesfővárosi
Elektromos Műveinek
kiállítási helyiségei.)

Tér és Forma
1934. 4-5 sz.
( ) képekkel.

— A fübe harapott.

— Beleharapott a fübe? Na akkor megkérdem, hogy izlett-e neki.

— Te bolond, hiszen meghalt.

— Meghalt? És azt mondják, hogy aki füvet eszik, az örökké él.

Továbbmentem. Lehorgasztott fejjel jött velem szemben egy ismerősöm.

— Hogy vagy? — kérdeztem. Miért vagy olyan szomoru?

— A feleségem vegetáriánus lett.

— Komolyan?

— Igen. Megcsal füvel — fával.

Otthagytam buskomor ismerősömet és a fogorvoshoz siettem. A lépcsőn jajveszékelve rohan le egy ember. Rámordit:

— A fogorvoshoz megy?

— Igen.

— Ne menjen az istenért. Ez a fogorvos kiráncigálta az összes gyökereimet és megette. Azt mondta, hogy csak gyökérrel táplálkozik.

A tapasztaltak után lemondtam a további kutatásról. Már jóllaktam a Bicsérdyzmussal. Stettem a menyasszonyomhoz. Utközben virágot vásároltam. Nagyon örült neki a menyasszonyom. Kibontotta a papirosból, gyönyörködve nézte egy kis ideig, azután mohón megette valamennyit. Előbb a fehéreket, azutána pirosakat. Elhült bennem a vér.

— Mit csináltál? Mi történt veled? — kérdeztem.

— Semmi különös. Vegetáriánus lettem — szólt és megnyalta mind a tiz ujját.

Román Ernő

Erőd

Tér és Forma

1933. 185. l.

(Magyar építészek kiállítása Párizsban.)

Román Ernő

Györgyi Dénessel
terverte a bpesti
elektromos művek
bérházat.

Repr.
Magyar Építőművészet
1931. 4-6. sz.

YAR
·T·Ő
SZET

·IRER·MIKLÓS

MDK

Román Ernő

Közös terv Györgyi Dénessel, Bpest szfőv.elektromos műveinek Markó-utcai épitkezései.

P.G.: Budapest székesfőváros elektromos műveinek Markó-utcai épitkezései.

Tér és Forma, 1932. 33-44.l./Képekkel./

M.D.K.

Román Ernő és Miklós, építészek

figyelemre méltó numrát végezte a Szövetség-utcai rendőri gyermekbíró ság átmeneti gyermekmentő otthona credetileg egy emeletes épületének hét ujabb emelettel való megtoldásával s a homlokzat teljes átalakításával, (1925.)

Vámos F.: Budapest városhejsének átalakulása József nádor korától napjainkig.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp. 1926. 60. köt. Havi Füzetek, III. évf. 9-12. sz. 145. old, 21-22. a

MDK

Román Ernő, 1905

A m. kir. József Müegyetemen oklevelet nyert építészek névjegyzéke 1873-1928-ig. Építő Ipar - Építő Müvészet 1931. jun. 1. 89.l.

MDK

Román Ernő

Róna József és Román Ernő Szabadságharc-szobor tervpályázata.

Irod.: Szabadságharc-szobor tervpályázata. Bpest, 1907. Müleirás, költségszámitás,

Birálat. 15, 35.l.

MDK

Román Ernő müépitész

Trombitás-ut 26.
Erőd-u. és Szegényház-u.sarok
Lotz Károly-utca
Pasaréti utca 12.a.

Modern épitőművészet. Pesti Hirlap nagy naptára, 193o. 99 l. és képek

MDK

Román Ernő épitész

Épitő Ipar, 1909. jul. 11. 254 l.

MDK

Román Ernő épitész

Magánépitési engedélyek. Vállalkozók Közlönye.
1909. dec. 8. 4 l.

MDK

Román Ernő építész

Magánépitési engedélyek. Epitő Ipar 1910. jan. 2. lo l.

M.D.K.

Román Ernő épitész

Magánépitési engedélyek Budapesten. Vallakozók Közlönye. 1909. dec. 22. 4 l.

MDK

Román Ernő és Miklós Bp. müépitészek

I. dij

A Győri első takarékpénztár székháza tervpályázata ... Vállalkozók Közl. 19o9. márc. 24. 5 l.

Román Ernő és Györgyi Dénes NDK

Az Elektromos Müv. Honvéd-u.-i házának főbejárata
" " " Markó-u.-i alállomása
" " " Honvéd-u.-i bérháza

fényképek

Nemz. Képzőmüv. kiáll. Műcs. 1933. ápr.

22 l.

MDK

Román Ernö, szobrász

tervét melyet Róna Józseffel együtt készitett,
a biráló-bizottság megvette.

A Szabadságharc-szobor tervpályázata.
Vállalkozók Közlönye. 1907 jun.12. 5.1.

MDK

6oo96. Román Ernö, épitész

terve melyet Román Miklóssal közösen készitett Vajda Imre, Angol -u. 2348 hrsz. kétemeletes házi épitésére engedélyt kapott.

Épitö Ipar. 191o jun.14. Magánépitési engedélyek.

Román Ernö

Györgyi Dénes épitésszel közös tervei:

Az Elektromos Müvek Honvéd-utcai bérházának fö-
bejárata. Fénykép.
Az Elektromos Müvek Markó-utcai alállomása. Fényk.
Az Elektromos Müvek Honvéd-utcai bérháza. "

Bp.Mücs. -OMKT Nemz.Képzömüv.kiáll. /Rend.M.Kir.Vall.é
és Közokt.Min./1933 ápr.19.-máj.25. Kép.tm. 22.1.

MDK

Román Ernö, bp.-i épitész.

A budai izr.hitközség kelenföld-lágymányosi templ.körzete részére templom, iskola és paplak tervezésére pályázatot hirdetett./A telket a föv. adományozta.

A III. dijat nyerte el.

Templom tervpályázat eredménye.
Vállalkozók Lapja. 1933. jun.14. 5.l.

MDK

Román Ernő és Miklós építész

A győri takarékpénztár tervei. Vállalk. Közl. 1909. ápr. 7. 1.1.

Román Ernő MDK

Bp.Szfőv. Elektromos Művei bérház és kiállitás-épületé. repr.

Tér és Forma 1934. 4-5. sz.133-134.o.

Román Ernő MDK

Az elektromos müvek bérháza. repr.

Magyar Épitőmüvészet 1931.4-6. sz. 23-24.o.

Román Ernő MDK

Részlet az elektromos müvek palotájából. fénykép, repr.
Képzőművészet 1933. 123.o.

MDK

Román Ernő építész

Magánépitési...engedély. Épitő Ipar, 1959. dec.26.
498. o.

MDK

Román Ernő és Miklós, építész

Magánépitési eng. Bp. Vállalkozók Közlönye, 1909, dec. 29. 4.1.

Román Ernő MDK

épitész

A Székesfőv. Elektromos Müvek bérháza és kiállitási épülete.

A Székesfőv. Elektromos Müvek bérházának kapuzata

Mücsarnok 1934. dec. 1935. jan.

Jubileumi kiállitás

Román Ernő MDK

épitész
Az Elektromos Müvek transzformátor-épülete

Műcsarnok 1934. dec. 1935 jan.
Jubileumi kiállitás

MDK

Román Ernő

A törökszentmiklósi városháza tervpályázatán a kitüzött dijjal jutalmazták pályatervét.

Művészet 1908. 204.l.

Román Ernő

MDK

Az Elektromos Müvek bemutató- és kiállitási helyiségeinek központi csarnoka. repr.

Tér és Forma 1934. 4-5. sz. 135-144.o.

Román Ernő MDK

Elektromos Müvek előadóterem világitó mennyezete. rerp.

Tér és Forma 1934. 4-5. sz. 135-144.o.

Román Ernő MDK

Elektromos Müvek előadóterme. repr.

Tér és Forma 1934. 4-5. sz. 135-144.o.

Román Ernő

MDK

Elektromos Müvek bemutató kiállitásának csarnokrészlete. repr.

Tér és Forma 1934. 4-5.sz. 135-144.o.

Román Ernő MDK

Elektromos Művek háztartási készülékek kiáll. repr.

Tér és Forma 1934. 4-5.sz. 135-144.o.

Román Ernő MDK

Elektromos Müvek.A bemutató kiállitás bejárata. repr.

Tér és Forma 1934. 4-5.sz. 135-144.o.

MDK

Román Ernő

Elektromos Művek bérház és kiállitás épületének Markó utcai kirakatai. repr.

Tér és Forma 1934. 4-5. sz. 135-144.o.

MDK

Román Ernő építész

Magánép. eng. Bp. Vállalk. Közl. 1909. jul. 14. 4. l.

MDK

Román Ernő építész

Magánép. eng. Ép. Épitő Ipar, 1909. jul. 18. 262.l

MDK

Román Miklós és Román Ernő, ép.

Terv.: 1518c. Dr. Pelitzer Arnoldné, Vadász u. 841. hrsz. kétemeletes ház.

Uj épitkezésre nyert engedélyek.-Ip.Ip. 13.sz. 1910. márc.2c. 131.l.

Román Ernő

György i és Román Ernő "Elektromos művek transformátos-épülete és bérháza"-nak terve, a Magy. Képzőm.Egy.jub.kiáll.-án.

P.H.934.XII.12.

Román Ernő

Györgyi Dénes társa volt a Markó utcai transzformátorállomás tervezésében.

Kubinszky Mihály: Györgyi Dénes /1886-1961/. -
Magyar Építőművészet, 1972.1.sz. 53-55.l.

Román Ernő

és György Dénes tervezték a Cp.-i Markó és Honvéd utcai sarok bérházat. 1930.

140. sz. reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest, 1970.

731

Román Ernő

müépitész

A francia épitőművészek szövetsége hivatalos átiratot küldött a magyar külügyminiszteriumba és kérte a miniszteriumot,lépjen közbe,hogy vegyen részt az Algirban rendezendő városépitési kiállitáson.-

Hétfői Napló
1933.II.27

Roman Ernő

építész

Az Architecteur d' Aujordhui folyóirat rendezésében meg nyilt Párisban a II.modern nemzetközi építészeti kiállítás. Általános elismerést és tetszést arattak a magyar kiállitók,akiknek csoportjában külön-külön,vagy pedig együttes tervekkel szerepelt.-

Nemzeti Újság
1934.IV.4.

Román Ernö, építész. MDK

meghagyja eredeti keskenységében a bástyaszárnyat és a tulaldallal azonos nyílásokat aplikál rajta. Architekturája rokon a régivel.
1000 pengövel jutalmazott tervének képe a Wesselényi-utcai homlokzatot mutatja. 42.l.
Földszinti alaprajz a 43.l.-on.

R-Z: A Dohányuccai "Hösök temploma" tervpályázat. Tér és Forma. 1929. II.évf.1.sz. 35-44.l.

MDK

Román Ernő

A kir. József-Műegyetem Hauszmann-pályázata.
Művészet 1905. 202.l.

Román Ernő, építész M.D.K.

és Györgyi Dénes terv-
vei szerint épült Marsó-ut-
cai Elektromos Művek épü-
letét a Lechner Ödön Tár-
saság Lechner-plakettel
tüntette ki.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1934. IV. évf.
jun. 20. sz. 9. old.

MDK

Román Ernő és Miklós

Vámos F.: Budapest városképének átalakulása József nádor korától napjainkig. MMÉSzKözl.Havi Füzetei 1926. III.évf. 9-12.sz. 127-150.l.

MDK

Román Ernő és Novák Ede

A Dohány-utcai templom épitésére kiirt pályázaton 1ooo pengős jutalommal tüntették ki

Zsidó épitőművészet. Mult és Jövő. 1928. dec. 419.l.

Román Ernő

Szerepelt az I. nemzeti tárlaton.

M. H. 1933. IV. 19.

Román Ernő

fizetett az I. nemzeti páholban

m. 1933. IV. 20.

Román Emő"

Szerepelt az I. nemzeti társaton.

8 órai Ujság 1933. IV. 20.

Román Miklós
építész.

1.

Nemesvári

115. l

1

...centiwányi Gyula urnak

Bp

Lágymányosi út 16.

...EL-CERKENTESITTE
12 AUG 29 12
A
...DAPEST 4.

Román Miklós

építész

lásd

Ki – Kicsoda?

690. l.

~~Györgyi Dénes~~

Céd és Román Ernő

Tér és Forma.

1932. 33–44. l.

(P. G.: Budapest kékes-főváros elektromos műveinek Markó-utcai épitkezései, képekkel.)

Tervezték fentiek

Ezt a cikket okv. lásd az életrap megrásánál.

ítását és átalakítását garanciával vállalja
ános kárpitos és díszítő
és minden más stílű bútorok állandóan raktáron
IV., Cukor-utca 5 ● Telefon: 1-832-74

rend.

	Textíliák	Vegyesek	Szőnyegek	Hangszerek, fényképezőgépek, látcsövek, fegyverek	Bútorok
00	2048—2070	—	—	—	2391—2480
50	2071—2090	—	—	—	2481—2570
00	2091—2110	—	—	—	2571—2654
50	2111—2130	2661—2690	2182—2230	—	—
00	2131—2150	2691—2720	2231—2280	—	—
50	2151—2181	2721—2740	2281—2337	—	—
00	—	—	—	2338—2390	—

~~Kiss Jenő~~

Román Ernő

K

Részlet az elektromos
művek palotájából,
fényrép, repr.

Képzőművészet

1933. 123. l.

TÉLI KIÁLLITÁS

ÉS

SZÉKELY BERTALAN

EMLÉKKIÁLLITÁS

TÁRGYMUTATÓJA

NOVEMBER 17 — DECEMBER 29

ORSZÁGOS MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT
BUDAPEST, VÁROSLIGET, MŰCSARNOK

Román Ernő, építész M.D.K.

és Györgyi Dénes körös
tervei szerint épül meg az
Elektromos Művek Szentendrei
uti (az agnincumi muzeum
melletti) transzformator-
háza

Vállalkozók Lapja. Bp. 1931. LII. évf.

ápr. 15. sz. 2. old.

Román Ernő és Miklós M.D.K.

bpesti épitészek

első díjat nyertek a
Győri Első Takarékpénztár
nézházának pályázatán

Vállalkozók Lapja, Bp. 1909. XXX.évf.

márc. 29. sz. 13. old.

Román Ernő építész

Tér és Forma, 1934 VII. 133

Román Ernő építész

Tér és Forma, 1929

II. évf. 35-44.

R. Z.: A Dohány utcai „Hősök Templo-
-loma" Versenyéről.

Román Ernő

Bpest, Társas villa terv

Tér és Forma, 1933 V[1].126

Román Ernő építész

Tér és Forma, 1932

V. évf. 33-34.o.

P. G.: Budapest Fővárosi Elektromos Művek Markó utcai építkezései.

M.D.K.

Román Ernő és Miklós

építészek

harmadik díjat nyertek a kolozsvári Kereskedelmi és Iparkamara terv pályá Zatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1909. XXX.évf.

ápr. 21. sz. 14. old.

Román Ernő, építészhallgató M.D.K.

második díjat nyert a negedévesek részére alapított Wellisch-díjból, egy szüklasírra kiírt pályázaton.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1905 XXVI. évf.

máj. 17. sz. 4. old.

Román Ernő, építézhallgató M.D.K.

nevét Korma, Jánszky, Tátray és Román neveivel együtt a „Megfagott Muzsikus" első számának pompás ötletei és hitünő karikaturáival kapcsolatban említi a cikkező. (U.o. néhány egy jó necessziós karikaturát is lehőzöl.)

Vállalkozók Lapja, Bp. 1905. XXVI. évf.

máj. 3. sz. 5-6. old.

Román György képei (Alkotás)

Olyasvalami ez a festészet, amilyent a nemrégiben még divatos „őstehetségek" műveltek. Ezek közül egyedül *Benedek* Péter ütötte meg a magasabb mértéket, s képeinek keresetlen hangjából olykor kihallatszott a mezei prücsök csengése. Román Györgyből azonban hiányzik Benedek Péter esetlenségének kedvessége, s fes-

tészete a francia *Bombois*nak és Korének nyilvánvaló hatása alatt áll. A franciák azonban kifejezési eszközeik primitívségét gúnynak szánják, s tudják, hogy a felnőtt férfi nevetségesen hat kisfiús rövidnadrágban, Román pedig komolyan veszi a rövid nadrágot. Festészetének őszinteségében nincs okunk kételkedni, bizonyosan úgy fest, ahogy érez, de összetéveszti a fogalmakat. A nagy és őszinte érzéseknek keres egyszerű formát, de tudnia kellene, hogy az őszinteség, még nem művészet, s a kifejezés kezdetlegessége nem művészi egyszerűség, hanem gyámoltalanság. Román a festészeti fejlődés alsó fokára akar bennünket visszarántani. Képei csak a gyermek gügyögés szintjéről érthetők. Aki osztozni tud abban a látható örömben, amely a festő ecsetjét vezeti, amikor a gyermekkori ólomkatona– és körhintaemlékeket vetegeti vászonra, s aki maga is megindul a játékszerekre való visszaemlékezés melegétől, s egy festményben nem keres többet háborítatlan gyermekélmények felidézésénél, az talán méltányolni tudja Román kezdetleges ábrázolásmódját, s nem zavarodik meg ettől az elemi, tagolatlan beszédtől. Nekünk e távlat nélküli, tisztára síkokra felépített tarkabarka képek műveletlenek, félszegek, erőtlenek. Lehet, hogy szándékosan darabosak, erőtlenségük azonban nem lehet szándékos, félszegségükből pedig hiányzik a tapogatózásnak az a bája, amely elnézésre hajlíthatná az embert. Szó lehetne még arról, hogy Román festményeit ha nem is önálló képként, de legalább valamiféle díszletként vagy mesekönyv-illusztrációként vegyük számba, s így méltányoljuk őket. Ettől azonban elállunk, mert nyilvánvalóan ellentmondana a festő szándékának.

ROMÁN György

FRANK János: Ébredés után. = ÉS 1993. január 22. 2.

Magyar Hírlap 2004. febr. 27 péntek 6.

Tisztelgés Román József előtt

Román József 90 éves címmel rendezett több tucat neves képzőművész közös tárlatot a 2B Galériában (Bp. III., Bécsi út 86., nyitva pénteken 14–18 óra, szombaton 11–17 óra között március 20-áig) a neves képzőművészeti szakíró, lapunk munkatársa előtt tisztelegve. Egy régi fotó a tárlat „névadójáról": Román József Fontainebleau-ben, 1944-ben

…el csak részben el-
, hogy „a mai Euró-
930-as, 40-es évek
l azonban nem kö-

érzi magát felelősnek a Magyar Orvosi Kamara elnökeként. Jól gondoljuk, hogy emellett mindenféle csip-csup

ez t
Nem
Oro

upon

rlapot

1/4 évre: 5970 Ft-ért ❑ **1/2 évre:** 11 940 Ft-ért ❑ **1 évre:** 23

Ha a számlázási cím más, mint a fenti:

Cégnév/Név:

Település:

Utca, házsz.:

Irányítószám: Telefonszám:

E-mail:

Fax: —

Dátum:

egrendelt kiadványt csak az ellenérték beérkezése után tudjuk biztosítani. Hozzájárulok ahhoz, hogy a
ciókhoz, promóciókhoz felhasználják. Amennyiben nem járul hozzá, kérjük, itt jelezze: ❑

M.D.K.

Román Károly

Linometszet.	1930.	Király és clown.
Fametszet.	"	Nyomdászjelvény.
Linometszet.	"	Havas fenyők.
Fametszet.	"	Leláncolt nő.
Linometszet.	"	Kertrészlet könyvvel.
"	"	Bagoly.
Fametszet.	"	Lyra.
"	"	Ornamentika.
Linometszet.	"	Irásos.
Fametszet.	"	Magyar motivum.

A Magyar Exlibrisgyüjtők és Grafikabarátok Egyesülete kiadványai. I. 7. 1.
Bpest. 1932.

M.D.K.

Román Károly

Önarckép. Fametszet. 1930.
/A kép a kötet első lapján szerepel/

A Magyar Exlibrisgyüjtők és Grafikabarátok Egyesülete Kiadványai. I. Bpest. 1932.

M.D.K

Román Károly
grafikus

Ex libris művész.

Szomráky Sándor: Ex libris
Nők Lapja, 1966. dec. 31. - 6 lap.

M.D.K.

Román Károly

Fametszet.	1932.	Monogramm, könyv.
"	"	Jelkép.
Linometszet.	"	Monogramm, hegyek.
Fametszet.	"	Ornamentika.
Fametszet.	"	Vallásos szimbolum.
Linometszet.	"	Magyar motivum.

A Magyar Exlibrisgyüjtők és Grafikabarátok Egyesülete kiadványai. I. 8.1.
Bpest. 1932.

M.D.K.

Román Károly

Fametszet.	1932.	Táncosnő.
"	"	Virágcsokor, monogr.
Linometszet.	"	Monogramm.
"	"	Monogramm.
Fametszet.	"	Életmentő.
Linometszet.	"	Monogramm.
Fametszet.	"	Ablak, könyv.
"	"	Gyertya, könyv.

A Magyar Exlibrisgyüjtők és Grafikabarátok Egyesülete kiadványai. I. 8.1.
Bpest. 1932.

M.D.K.

Román Károly

Fametszet.	1932.	Ornamentika.
Fametszet kézzel szinezve.	1932.	Róka, bitó, könyv.
Fametszet.	"	Álarcok.
Fametszet kézzel szinezve.	1932.	Mezei virágok.
Linom. autotypiával.	1932.	Kálvin. /repr./
Linometszet	1932.	Monogramm.
"	"	Monogramm.
Fametszet.	"	Pipázó magyar.

A Magyar Exlibrisgyüjtők és Grafikabarátok Egyesülete, Kiadványai. I. 8.1.
Bpest. 1932.

M.D.K.

Román Károly

Fametszet.	1932.	Ornamnetika.
Linometszet.	"	Virág.
Fametszet.	"	Ornamentika.
"	"	Természetimádás.
"	"	Könyv léggyel.
"	"	Virágok.
Fametszet kézzel szinezve.	1932.	Felvilágositás.
Fametszet.	"	Könyv lakattal.
Fametszet kézzel szinezve.	1932.	Lepke, virág.

A Magyar Exlibrisgyüjtők és Grafikabarátok Egyesülete kiadványai. I. 8.l.
Bpest. 1932.

M.D.K.

Román Károly

Rézkarc.	1931.	Épitészeti jelvények.
"	"	Vihar.
Fametszet.	"	Olvasó fiu.
"	"	Virágcserép.
"	"	Ornamentika.
Linometszet.	"	Falusi templom.
Fametszet.	"	Signet.
Rézkarc.	"	Nőalak.
Fametszet.	1932.	Ornamentika.

Fametszet kézzel szinezve. 1932. Magyar motivum.

A Magyar Exlibrisgyüjtők és Grafikabarátok Egyesülete kiadványai. I. 7., 8. l.

Bpest. 1932.

1-es sz. folytatását lásd a 2-es sz. cédulán!

M.D.K.

Román Károly

Nagyváradon született 1900-ban. Középiskoláinak elvégzése után belép Béres Károly könyvnyomtató műhelyébe s ott mesterszedővé képezi magát. Tizenhatéves korától tanul rajzolni és megtanulja a fametszést. Tanára Mottl Román grafikus. Éveken át mindjobban tökéletesiti tudását, megtanulja a kőrajz technikáját is. 1927-ben és 1929-ben őmaga is rendez grafikai tanfolyamokat Nagyváradon. Első grafikai és könyvművészeti kiállitását először szülővárosában, /majd Kolozsvár, Torda, Brassó és Bukarest kö-
rendezi/ következik a kiállitások sorában.

A Magyar Exlibrisgyüjtők és Grafikabarátok Egyesülete Kiadványai. I. 3.,4. lap.
Bpest. 1932.

M.D.K.

2-es sz. előzmény 1-es sz. cédulán.

Román Károly

A grafikai és könyvmüvészeti kiállitások nyomán meghivást kap Bukarestbe az állami grafikai szakiskolába, hogy a szedésmüvészet oktatójává kinevezzék. Ő azonban megmarad szülővárosában és müvészi irányitója lesz a "Kálvin könyvnyomdán"nak /1931/.

Az Erdélyi Grafikusok Almanachja több metszetének bemutatása mellett méltatja szedésmüvészetét és grafikai munkásságát, valamint tanfolyamainak eredményeit. Az 1932-ben megalakult nagyváradi Szépmüvészeti Társaság 1932 december 11-én megnyitott kiállitásán 14 fa és linometszete szerepel s ugyanekkor a társaság rendes tagjává választja.

A Magyar Exlibrisgyüjtők és Grafikabarátok Egyesülete kiadványai. I. 4. 1.
Bpest. 1932.

3-as sz. előzmény 2. sz. cédulán!

M.D.K.

Román Károly

A kötet rajzát valamint "nyomtató-ducát is maga a müvész, Román Károly készitette, ő szedte ki a szöveget, tördelte oldalakba és nyomtatta az egészet."

A müvész munkásságát a könyv előszavában Lyka Károly méltatja.

A kötet 41 drb exlibrist tartalmaz, ezzel szemben "Román Károly könyvjegyei"cimmel 61 drb exlibrist sorol fel megjelölve benne a tulajdonos nevét, a készités idejét, a sokszorositó eljárást és a könyvjegy tárgyát.

A Magyar Exlibrisgyüjtők és Grafikabarátok Egyesülete kiadványai. I. 7. 1.

Bpest. 1932.

M.D.K.

Román Károly

Fametszet, 1920. Nyomógép.
Zinkographia. 1928. Vallásos szimbolum.
Fametszet. " Gutenberg silhouette.
Másserkarc. " Nő koponyával.
Zinkographia. " Görög oszlop.
Linometsz. szedéssel. 1928. Fáklyát tartó kéz.
Linometszet. 1928. Gutenberg szobor.
Fametszet. " Diszkoszvető.
" " Betüszedő.
Linometszet 1930. Olvasó rokokó hölgy.

A Magyar Exlibrisgyüjtők és Grafikabarátok Egyesülete kiadványai. I. 7. 1.
Bpest. 1932.

ROMAN Michail

M.D.

1923-ban Nagybánya a szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya... 387.1.

M.D.K.

ROMAN Michael

1926-ban Nagybányán a szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya.. 337.l.

ROMAN Mihai N.D.

1927-ben Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya.... Bp. 1954. 338.l.

Roman Kristóf

ötvös

1828 Temesvár

Kapmagyarországötvösök 431.

...ember 31-én.

...baljával homlokát fogja,

...en

...be ~~...~~ Körülöle

~~...~~ egy lábait keresztbe vetette és

...kezével támasztja meg, kettő hátrafor-

...kezeit összekulcsolta és alszik, egy pedig

...üstöt. A teremben, szemközt az égő

...tó közt óra, balról a háttérben az ...

...ék van. Jelzése alóc balra: Jean Beraud 1904.

Az utóbbiak közelében egy asztalon theásképlet van.

...Lelt. sz. 4460. -- Értéke 300 K. --
1912 márczius 9-én [621-913]. -- A
[1381-913]. -- ~~Átvétetett 1913 áp-~~
...tetett 1914 márczius 30-án [245-914].

56

MDK

Román M. építész

Magánép. eng. Építő Ipar, 1909. márc. 21. 113.l.
xxxxx
114. l.

K. P. U.

ROMAN Mihail

1924-ben Nagybányán a Szabadiskola tagja

Más: Nagybánya ... 336. l.

Roman Lukáts

A Pozsonyi Kereskedelmi és Iparkamara székhazának pályázatán megvétel

Művészet 1902. 355. l.

Tokaji Rákóczi-Kör népkvt. IV. 262

Román Miklós és Ernő

tervezte a Bp. V. Eötvös u. 8. sz. lakóházat

1905-ben

Gerle János:Elszámolás a századfordulós épületekről
Budapest 1981/11 17-21.o.

Román Miklós és Ernő

terveste a Bp. V. Népkadrerey u. 24-26. sz.
lakóházat

Gerle János: Elszámolás a századforduló épületeiről
Budapest 1981/11 17-21.o.

MDK

Román Miklós

Mérnök és Ép. Egylet lévai vigadóépület tervpályázaton
III. dijat kapta.

Müvészet 1907, 134 l.

MDK

Román Miklós és Ernő építész

A győri takarékpénztár tervei. Vállalk. Közl. 1909. ápr. 7. 1.1.

MDK

Román Miklós építész

Magánép. eng. Bp. Építő Ipar, 1909. jul. 18. 262.

ROMÁN Miklósépitész (Bp.,1879.VI.8.-Bp.,1945.I.15.)

GERLE János - KOVÁCS Attila - MAKOVECZ Imre: A századforduló magyar építészete. Bp. : Szépirodalmi, 1990 **169.p. és ill.**

MDK

Román Miklós építész

Magánép.eng.Bp. Vállalk.Kösz. 1909. jul.14. 4.1.

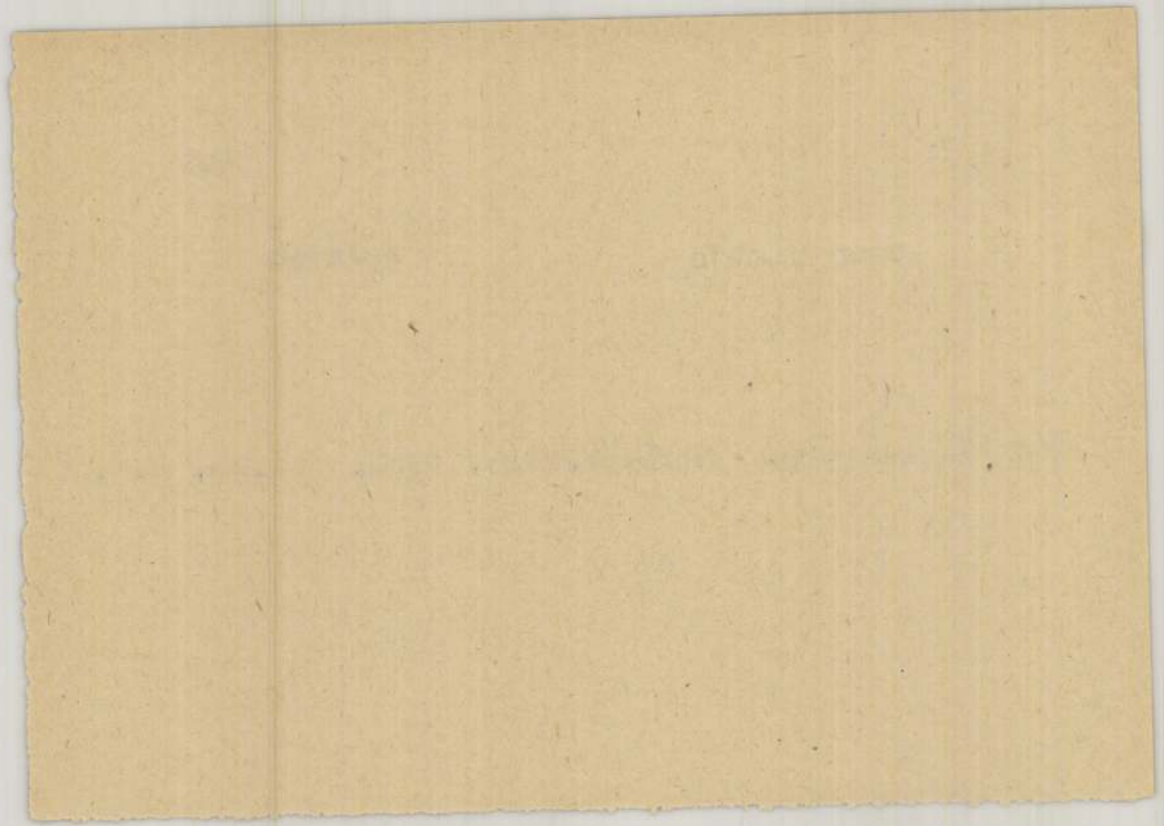

MDK

Román Miklós és Ernő, építész

Magánépitési eng. Bp. Vállalkozók Közlönye,
1909, dec. 29. 4.1.

MDK

Román Miklós építész

Magánépitési...engedély. Épitő Ipar, 1959. dec.26. 498. o.

Román Miklós és Román Ernő, ép.

Terv.: 15180. Dr.Politzer Arnoldne, Vadasz u. 841 hrsz. kétemeletes ház.

Uj épitkezésre nyert engedélyek.-Ép.Ip. 12.sz. 1910. márc.2o. 131.l.

60096. Román Miklós, épité

omán Ernövel közös terve: Vajda I

2348. hrsz. kétemeletes ház épi

kaptak.

s Ipar. 1910 jun. 14. Mag ánépité

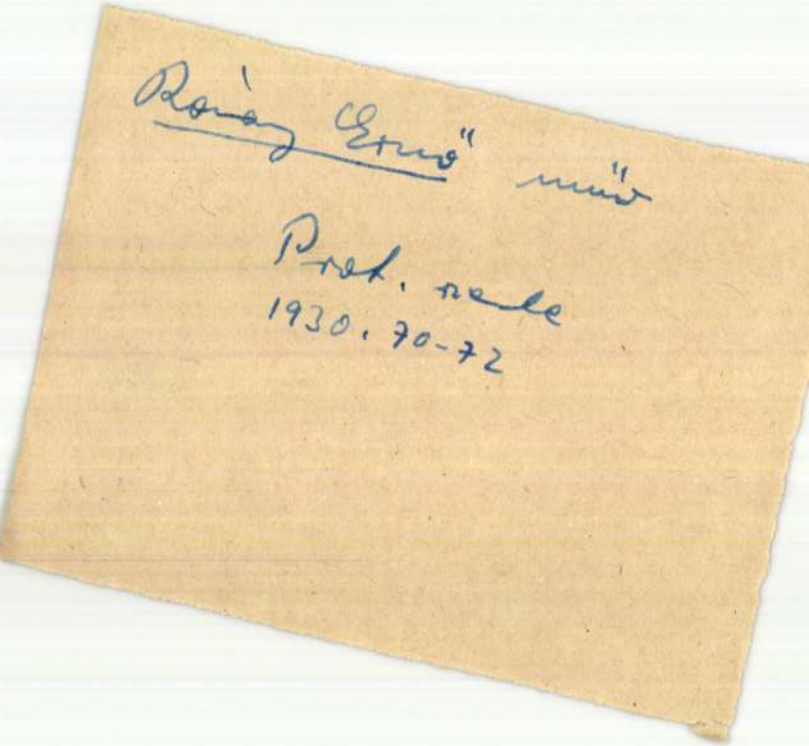

Rónay Ernő" mű

Prot. szerk.
1930. 70-72

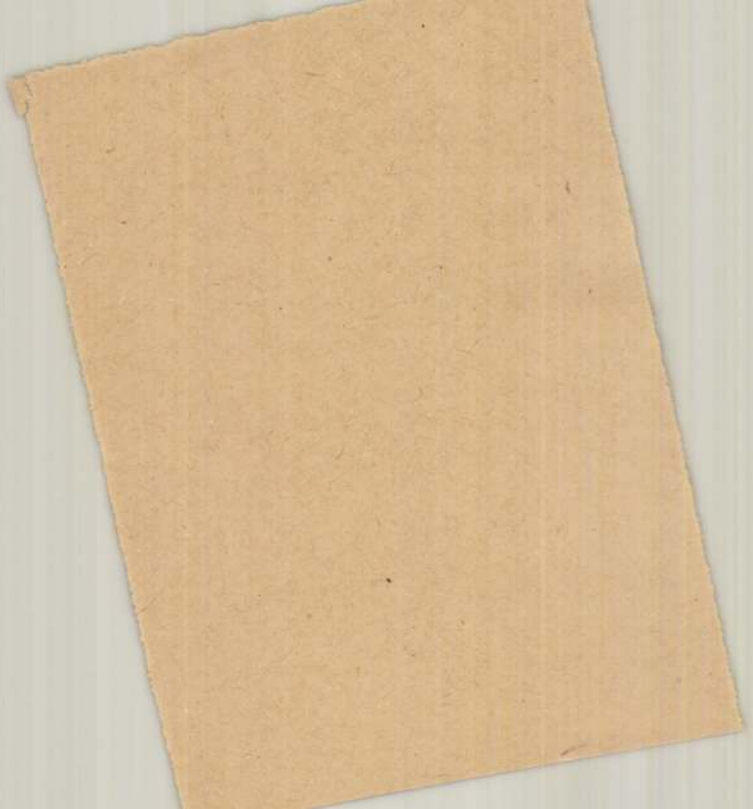

MDK

Román Miklós épitész

Épitő Ipar, 1909. jul. 11. 254 l.

Román Miklós müépitész

MDK

Pasaréti ut 53-55.
Szállás utca 11/b
Böszörményi ut 3/c
Hajtsár-ut 145.

Modern épitőművészet. Pesti Hirlap nagy naptára, 1930. 99 l. és képek

Roman Mickiewicz wydawnictwa

Paweł Jasienica. Polska Piastowska. 1939. 99 i. do kupienia

Román Miklós épitészmester

Magy. Épitőművészek Szöv. közgyülése.
Vállalkozók Közl. 23.sz. 1908. jun. 5.
4 l.

MDK

Román Miklós és Ernő bp.müépitészek
I. dij

A Győri első takarékpénztár székháza tervpályázat
... Vállalkozók Közl. 1909. márc. 24. 5 l.

Roman Miklós
építész.

M.D.K.

A gyufagyár építője.

Bálint Sándor: Szeged városa, Bp. 1959. 140l.

M.DK

Román Miklós épitész

Magánepitési engedélyek Budapesten. Vállakozók Közlönye. 1909. dec. 22. 4 l.

MDK

Román Miklós épitész

Magánépitési engedélyek. Épitő Ipar 1910. jan. 2. 10 l.

MDK

Román Miklós épitész

Magánépitési engedélyek. Vállalkozók Közlönye.
1909. dec. 8. 4 l.

MDK

Román Miklós, 1901

A m. kir. József Müegyetemen oklevelet nyert épi
szek névjegyzéke 1873-1928-ig. Épitő Ipar - Épit
Müvészet 1931. jun. 1. 89.l.

MDK

Román Miklós és Román Ernő

Dr.Erdélyi Miklós villája Siófokon.Tollrajz.
Magánt.
Aszódi ir.templom.Vizf.Magánt.

Képzőm.Társ.1909/10.téli kiáll.kat. 55.1.

MDK

Román Miklós, bp.-i épitész

tervei szerint fog épülni az aszódi izr. templom.

Épitési munkálatok. -
Vállalkozók Közlönye. 1907. jul. 10. 28. sz. 8. l.

Román Miklós

építész Bpest

erőd

Magyar Pályázatok

1906. 11. r. (A nagy-
váradi „Fekete
sas" — szálloda pá-
lyatervei, műszaki
rajzokkal.)

díjat nem nyert

~~Badacsonyi telet VII. 21.~~

Koppmajr, Jacob IV. 25.

Román Miklós

~~Hoffmann Alfred~~

~~és Fürst Ulrik~~

K

A Mérnök- és Építész-Egylet ajánlatára a lévai vigadó-épület tervpályázatára beérkezett 17 pályamű közül az első díjat, 1000 koronát, a „Centrális“ jeligéjű terv szerzőinek, Hoffmann Alfréd és Fürst Ulriknak ítélték oda. A második díjat Földes Ede, a harmadikat Román Miklós kapta.

Művészet 1907. 134. l.

Unicsced

P

MDK

Román Miklós és Ernő bpesti épitészek

a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara székházépületének pályázatán III. dijat nyertek

Kamarai székház tervezése. Magyar Épitőművészet 1909. 4. sz. 32.l.

M.D.K.

Román Miklós, és Ernő, építészek

Figyelemre méltó munkát végeztek a Szövetség-utcai rendőri gyermekbirósag átmeneti gyermekmentő otthonának 1925-évi átépítésével, amikor az eredetileg egy-emeletes épületet két ujabb emelettel megtoldottak, s a homlokzatot teljesen átalakitottak.

Vámos F.: Budapest városképének át-alakulása József nádor korától napjainkig

A Magyar Mérnök -és Épitész-Egylet Közlönye, Bp.

1926. 60. köt. Havi Füzetek, III. évf. 9-12. s.

145. old. 21-22

Biblioteca Communale-ban őrzött Gra
három miniatúráját, és a pienzai Múzeu
léjában is felismerték a kezemunkáját.
kódex képeit azonban nem ismerjük, és
kódex díszítéseit csak a sienai Antifo
val és Giovanni di Paolo táblaképeive
vetni.

A sienai Antifonario, Venturi szav
ritka kódex, melyen a késői gótika
pompás keretezéssel nyugtalan körvon
díszítések vastagsága és bősége, a mé
tanulmánya már a reneszánsz hatását n
aprólékos, kecses festő művészetére".
fornarioban a gyümölcsös fűzérekből
ben pompázó miniatúrák tünnek elő,
lokkal, magányos szentek és a Kisd
trónoló Madonna ábrázolásai stb.
tájképi háttér előtt két szent vértanús
a lovag és a halál találkozásának minia
a sienai Quattrocento legbájosabb kép
pesti Antifonarioban azonban sem
landokból képezett betűkkel, sem pedi
kanyargós utakkal, halmokkal tarkított
nem találkozunk. Ez mindenesetre G
művészetével való azonosítás ellen s
szólna az is, hogy a budapesti kódexbe
miniatúra sincsen, amelynek akár szerk
komponálása a sienai Antifonario vala
rájához, avagy a mester számos táblaké

Román Miklós és Ernő

Hitel és Leszámítoló-Bank
rs. Jászberényi út
3 emeletes ház

Építő Ipar 1913. 269. l.
(Magánépítési engedélyek.)

Nagpágos

Dr. Gent

[illegible]

Mitemlékezés

Román Miklós
és Ernő

Hitel és Leszámitoló
Bank rt. Enzedi
ute és Kékgolyó
utca, 2—2 dob
4 emeletes ház

Épitő Ipar
1913. 540. l.
(Magánépitési
engedélyek.)

ıszlaghy II., 455. szám.

NCEI FESTŐ, XVII. század

vacsora

, olaj, 76×109 cm. (Első emeleti fogadó.)
ıszlaghy: Az esztergomi érseki képtár.
Magyar Sion, VII., 1876., 33. l. (Palma
cchio.) — Kőrösy László: Esztergom.
ztergom, 1887., 235. l. — Maszlaghy II.,
. szám.

NCEI FESTŐ, XVIII. század

)k imádása

, olaj, 64×80 cm. (39. szoba.)
: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új
agyar Sion, XVI., 1885., 764. l. (Tiepolo.)
Maszlaghy II., 348. szám. (Tiepolo.)

NCIA KÉPEK

CIA FESTŐ, XVII. század

de L'Enclos arcképe

laj, 28×21 cm. (39. szoba.)
laszlaghy II., 257. szám.

Román Miklós és Ernő

Deutsch Béla rézére
Gregnos u. 1756 hrsz
Zemeletes ház

Épitő Ipar
1913. 433. l.

Használjon

Agfa

fotocikkeket, mert mindig a legjobb!

Különlegességei:

ISOCHROM
FILMEK ÉS LEMEZEK

Hirdetéseket felvesz

hirdetési osztályunk

az Országos Testnevelési Tanács hiv. kiadványai kiadóhivatalának hirdetési osztálya

VI, Andrássy-út 54

Telefonszám: 231-12

Postatakarékp. csekksz. száma: 10.858

SZABA
megszerez, érték
ÁRON
szabadalmi
Budapest, VI

OLV
A
LEV

Román Miklós

és Ernő

57: Román Miklós és Ernő, mű-
építészek . . . . . Thököly-útcza 57a.

Bpnjép

Román Miklós
építész

Irod

Magyar Velmos =
Emlékezzünk régi erről -
Építő Ipar 1909. 181. l.

Román Miklós és Ernő

Alkotás utca: Társas-
ház Szövetkezet.
Alkotás utca
4 emeletes ház

Építő Ipar 1912. 256 l.
(Magainépítési engedélyek.)

1123, 1124, 1122, 1005, 1120,
1031, 1036, 1032, 1034, 1033
1182, 1044, 1039, 1168.
738, 742, 739, 767, 740, 766,
764, 765, 737, 769, 763, 768
775, 751, 750, 770, 772, 771,
872, 874, 880, 879, 882, 884, 883,
877, 870, 878, 876, 881; 1154, 1156,
913, 916, 917, 919, 920, 918
914, 915, 1126, 1127, 1128, 1129
1130, 1135, 1134, 1132, 970
971, 972, 1010, 1011, 1016, 1017
1012, 1013, 1014, 1009, 968.
962, 950, 938, 942,

Romai Miklós és Ernő

Vajda Adolfné, nevtelen utca 1453 hrsz.

3 emeletes ház

Építő Ipar. 1912. 249. l.

(Magánépítkezések)

indulo és korszerüen visszakany
Két töredék külső lapján az ind
bogyót csipkedő madarat és egy
62/a., 66. sz.)[2] *(71., 72., 73. képek.*

Azonos kéztől származik talá
lap faragása. Itt is indából páros
(63., 65. sz.). Hasonló, de még ga
kapubéllet ívtöredékének erősen
zódó fogsoros díszítmény után eg
borít el az inda és a levéldísz. A
akantuszlevelek futják be. Háro
meg ebből a kapubélletből, mely
lehetett. *(74. kép.)* Hasonló ívről
oszlopok is.[3] (70. kép.)

[1] Pávia és Pécs kapcsolataira már
sát azonban teljesen indokolatlan kron
ILONA: *Adatok az olasz románkori szob*
1932—1933, XLVI. k.

[2] Mindhárom darab HENSZLMANN
REISSENBERGER: 58. l., MAROSI: 402., 418.
CSÉNYI: *Kőfaragványok*, 31. l.

[3] HENSZLMANN ásatásaiból. GERECZ
7—9. sz. 15. l. Kiállítottunk még egy oszl
romjaiból került a székesfehérvári múze
ban székesfehérvári eredetre vall, lehets
VICH: 152. l., CXXIV. tábla, 1. kép. DER

Román Miklós
épitész

Árpád – Anna telepi homokbánya és épitő rt. részére VII. Tábornok u. 3 em. bérház

Épitő Ipar – Épitő Müvészet

1929. 175. l. (Magán – épitési engedélyek.)

Roman Miklós

Építő és Hitelbank Rt. I.
Mészáros u. részére 4 em.
bérház

Építőipar – Építőművészet. 1929. 126. l.
(Magánépítési engedélyek.)

Román Miklós és Ernő

Glücksmann Jakab
részére Dob utca
5 emeletes ház

Építő Ipar 1912. 113. l.
(Magánépítési engedélyek.)

Román Miklós és Ernő

Zatocsil Antal részére
Akácfa utca 16.
4 emeletes ház.

Építő Ipar 1912. 133. l.
(Magasépítési engedélyek.)

Roman Károly és Ernő.

Fővárosi ingatlan Rt. Akácfa utca 13; 5 emeletes ház

Építő Ipar. 1912. 144. l. (Magán-építési engedélyek.)

que les 39.7%. Cette étude décrit en outre
btenir une ligne de chemin de fer, une route,
n seul village, nos adversaires firent tracer la
nètres au-deçà de la frontière linguistique pu-
ne célèbre de protection contre les inondations
s Etats successeurs.
lancieux par lesquels certains facteurs induisi-
e de la Paix. Il nous fait connaître les décla-
uelles la possession millénaire de certains ter-
on possesseur, alors qu'elles font appel, en ce
eurs, à la force des souvenirs communs d'une
ns. Sous ce rapport, l'auteur s'est étendu sur
M. *David Hunter-Miller* et *Harold-Nicolson*.
uestion des frontières de la Hongrie mutilée
l'opinion publique française tendancieusement
rochure peut être considérée comme un ouvrage
s'intéressant à la question. En effet, elle nous
saires de la Hongrie, comme par exemple, *lord*
ine Elliot, *Philip Snowden*, *Lloyd George*, *H.*
enes, *Virgile Tilea*, d'un grand nombre d'hom-
, etc. etc. Il cite des passages de nombreux
simplifie la confusion suscitée artificiellement
isant connaître les faits réels et conformes à la
te la situation telle qu'elle se présente en réalité.
elatives aux territoires arrachés à la Hongrie,
ns avec les dispositions territoriales des autres

conscience d'un vrai historien, prouve une fois
ation pacifique des frontières actuelles de la
au public étranger en lui présentant rien que
de si haute importance.

DAPEST 117552

Román Miklós

épitész

1.

Révai XX. 789. l.

Román Miklós

Arck repr.

Lex Magy Tájs

63. tábl.

Román Miklós

épitész

mit. Bpest 1879 jun. 8.

lásd

Lex Magy Társ

476. b. l.

teletére emelt templom, a XVII.

maradt fenn. Ugyancsak a XVII.

kko-diszes templom.

sony, müvészi emlékekben rendki-

ékesegyház, a Ferenciek, a Cla-

váló hanem a vár, a paloták és

ilönösen ez utóbbiakon tanulmá-

lus jellemző formáit. A renaissance

rosház terén álló diszkut.

figyelemmel kisérte az érdekes

iött az előadástt diszitő számos

Román Miklós

építész

László

Ea. II. 385 l

Román Miklós

Román Ernő

A Kaszab Aladár és
Józsa poliklinika.
Fenstich tervezték,
Rejpr.

Múlt és Jövő

1925. XV. évf.
235. l.

Román Miklós

épitesz

szül. Bpest 1879

Ugv. MZsL.

749 l.

Az alakok fölött, az ivek között, Ezsaiás próféta mellképe van, ki jobb kezét felemelve, a baljában lévő mondatszalagról ezeket olvassa:

ISIAS · ECCE VIRGO CIPIT
ET PARIET FILIVM ET VOCABITV

A keretnek alján, a predella fölött, a fölirásnak szövege ez:

MAGISTER : SIMON : DINO
FLORENTIA : INTALIT :

Végre a predellán, középütt az ív alatt, egy szent; ettől balra szent Nemesius életéből az a mozzanat, a midőn — Hadrián császár és kisérete jelenlétében — fejét a bakó kardjával lecsapja; jobbra pedig keresztelő szt. Jánosnak fejvétele és azon jelenet, mikor a szent fejét a szőke fürtű Salome Herodes Antipasnak, Herodiasnak és vendégének rémületére tálczán hozza be (Máté 14. r. 11.), látható.

Fa, méretei a képnek 192·5 : 93·5 és a predellának 42·5 : 98 cm. — 1880: IV. 2-iki jegyzék 13. és 14.

36. Fr.
2 db.

Mürnszer
1909. 135. P.

Román Miklós és Főtek E.

A Győri Első Takarékpénztár székháza terv-pályázatán az első díjat Román Miklós & Förk Ernő terve, a második díjat Hübner Jenő & Messner Sebestyén terve, a harmadik díjat Sebestyén Artur kapta.

36. Spinello di Luca d

Sz. Arezzoban 1318-ban. † ugyanott

Szent Nemesius és ker. szt. János.

A chiusurii Monte Olivetoi benczés
oltárképén, a predella fölött, csavart oszlopok
díszes gót ivek alatt balról, a fejét körülvevő
felirata szerint:

·SANTUS:NEMESIUS:MART

áll, kezeiben piros lobogóval és lefelé fordított egyenes karddal; jobbról pedig

V:
452.

Győr.

A bástyákkal megerősitett
katonaság van felállitva, mely
rata fölül:

WAHRE CONTRAFACTVR

magyarázó szövegének kezdete:
befejezése: H. Rab Flus.

Rm., mér. a vk. 10:
Newe Ungar. & Siebe.

Román Miklós

építész

Szül: Budapest 1879

Oklevelet nyert 1901

Műegyetem 17. l.

MDK

Román Miklós és Ernő

Vámos F.: Budapest városképének átalakulása József nádor korától napjainkig. MMÉEKöz. Havi Füzetei 1926. III. évf. 9-12.sz. 127-150.l.

R.o m á n Miklós épitész

M Ű V E S Z E T
II.évf. 1903.
65.
"Kitüntetések"

Roma Miklos építész

MŰVÉSZET
I.évf. 1902.
355.
"Pályázatok"

Román Miklós építész.

Műveret.

VI. évf., 1907.

134.

Művészi díj: Községi vendéglő terve
Belénges
Román Miklós

Művészet V. évf. 1906. 421. l.

MDK

Román Miklós és Grosz Alfréd

résztvettek a pozsonyi I. takarékpénztár tervpályázatán

Művészet 1905. 142. l. /Magyar Pályázatok, II. 11./

MDK

Román Miklós és Grosz Alfréd

a Pozsonyi Első Takpénztár intézeti házának tervpályázatán III. dijat nyertek

Müvészet 1905. 56.l.

Román Miklós, építés M.D.K.

nyert megbízást az
aszódi uj vir. templom
terveinek elhésütésére

Vállalkozók Lapja, Bp. 1907. XXVIII. évf.

márc. 13. sz. 12. old.

Román Miklós és Ernő M.D.K.
építészek

harmadik díjat nyertek a kolozsvári Kereskedelmi- és Ipar-kamara székházának terepelyázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1909. XXX.évf.

ápr. 21. sz. 14. old.

MDK

Román Miklós épitész

A Pozsonyi Kereskedelmi és Iparkamara székházának épitésére kiirt tervpályázaton tervét megvételre ajánlotta a biráló-bizottság.

Művészet, 1902. 355.l.

Roman Miklós, építész

M.D.K.

Molnár Bélával közösen első díjat nyert a győri kereskedelmi és iparkamara pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1803. XXIV. évf.
jan. 28. sz. 9. old.

Roman Miklós, épitész

M.D.K.

terve megvételt nyert kereskedelmi és parlamenti palotára a pozsonyi ~~postapalota~~ tervpályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1902. XXIII évf.

ort. 15. sz. 7. old.

M.D.K.

Román Miklós és Ernő

Operett építészek

első díjat nyertek a

Győri Első Takarékpenztár

székházának pályázatán

Vállalkozók Lapja, Bp. 1909. XXX.évf.

márc. 24. sz. 13 old.

M.D.K.

Román Miklós, építész

és Grósz Alfréd körös
terve harmadik díjat
nyert a Porsonyi Tatarér-
pénztár intézeti háránat
pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1904. XXV. évf.
dec. 14. sz. 8. old.

M.D.K.

Román Miklós és Ernő

Lepesti építészek

tervei szerint épitendő
siófoki körsépházára ki-
irták a versenytárgya-
lást.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1908. XXIX. évf.

okt. 7. sz. 16. old.

MDK

Román Miklós, bp. müépitész

Az aszódi izr. uj templom épitésével R.M. -t , ill
a tervek kidolgozásával és az épités vezetésével
az aszódi izr.hitközség megbizta.

Templomépités Aszódon.
Vállalkozók Közlönye. 19c7. márc.13. 7.1.

MDCCC

MDK

Román Miklós és Ernö, építészek

Ervin Kálmán ur budai villájáról. Hall.

Képek 11.l.

Magyar Epitömüvészet. 1908. 5.sz. 11.l.

Román Miklós, építész M.D.K.

500 koronás második díjat nyert a Hungária ernyőgyér Alsólendván építendő üzemépületének pályázatán

Vállalkozók Lapja, Bp. 1907. XXVIII. évf.

márc. 13. sz. 13. old.

M.D.K.

Román Miklós, építész

harmadik díjat nyert a lévai vigadó terepályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1907. XXVIII. évf.

márc. 6. sz. 11. old.

Román Miklós, bpesti építész M.D.K.

- Első díjat nyert a belényesi uj vendéglő pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1906. XXVII. évf.

ort. 24. sz. 10. old.

Román Miklós és Ernő M.D.K.

építészek

körös tervét 250 koronáért megvásárolták a zombori függetlenségi kör székházának pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1907. XXVIII. évf.

febr. 13. sz. 12. old.

Román János építész

a Mezőgazdasági- és Élelmiszeripari Vásár- és Kiállítás játszókert alkotói-nak egyik tagja. A fiatal alkotók a Népművelési Intézet nívó-díját kapta meg.

Játszóterek a mai falun,

1975. XI. 16. 4. 23

Román János

az alábbi pályázaton megvételben részesült 26. számú terv egyik szerzője

Lehoczky Üdön: Országos vezető módszertani szociális otthon tervpályázata, 1971.

Magyar Építőművészet, 1972. 1.sz. 2-7.l.

Román János építész

(Körti)

Résztvett az alábbi pályázaton
/rajz, repkó/

Dr. Gyöngyösi István: Nemzetközi szervezetek – UNIDO-IAEA – központja, Bécs – tervpályázat, 1969.

Magyar Építészet 1970/2 8 old.

Román János építész

Tervezővsoportjának) tervét
költségtérítésben részesítették
az alábbi pályázaton

Kovács Ferenc: A tabáni Rác
gyógyfürdő tervpályázata 1969

Magyar Építőművészet 1970/4 2 old.

Román János

a miskolci Tiszai pályaudvar 1968-as tervpályázatán megvételben ré részesült 42.sz. pályamű egyik tervezője.

Molnár Péter: A miskolci Tiszai pályaudvar tervpályázata, 1968. - Magyar Építőművészet, 1969.2.sz. 3.l

M.D.K.

Román Jenő

Lehoczky Pál épitész munkatársa a Vegyterv
székház torony-irodaház Bp. tervezésénél

Magyar Épitőmüvészet 1966/6. 22-26.1.

Román József

30
kedd

17.30
Klub
"Két gyermeket szeregét egy fülemüle"
a szürrealizmus hatása Max Ernst
festészetére.
Előadó: Román József

Magyar Nemzeti Galéria,
1982. November.

Viselet.

A lóháton ábrázolt Arc
Garde, deutsche) jobbkezében k
térben pedig város látszik.

Szines rm., mér. 12.3: 12

140-

Román György

butorterelő

1928 – 29.

Éimisk 1930. 87. l

213. kép. *Oroszlán megtámad egy róma*

SZŐNY

ARABESZKES SZŐNYEG

Piros tükrében szimetrikus, „kakastaréjos" arabeszkes dísz. Kék alapú keretében nyolcszögekbe foglalt nagy virágrozettás díszek.
Mérete: 155×118 cm.
Kisázsia, XVI. század vége.

ERDÉLYI SZŐNYEG

Két végén boltívvel szegett piros tükrében nárcisz-virágos (sárgaalapú) nagy csürlővel. Benne két nagy virágos palmettával és szegfűvirágos — élére állított — négyszöggel. Kék boltmezejében nagy sarlós levelekkel és virágos rozettával. Piros keretében kampós arabeszkes sárga nagy medaillonok.
Mérete: 177×127 cm.
Kis-Ázsia (Usak), XVII. század e. f.

Román Györgyike

butortervező

1928-31

Iparm Is. Évk.

1930-34. 46. l.

skommission der Stadt und des Komitats Kron-
dt. Ernennung zum Ehren-Komitatsoberphysikus
18. 12. 1902. Durch seine Werke ist G. als der
rende Medizinhistoriker von Kronstadt und dem
rzenland anzusehen. AH

Werke (Auswahl): Zur Geschichte der Sanitätsverhält-
se in Kronstadt, 1884; Die Landärzte im Kronstädter
mitat, 1887; Das Sanitätspersonal in und aus dem Kron-
dter Komitate in den Jahren 1901 bis 1910.

Gust, H e i n r i c h, Fotograf, * Kronstadt 17. 5.
37, † ebd. 9. 7. 1969. Um 1910 bis 1912 fotogra-
che Ausbildung in
en. Anschließend Er-
nung eines Ateliers in
onstadt (bis 1914 in Be-
b). G.s Namen verbin-
sich vor allem mit sei-
n Aufnahmen von
onstadt und den Bur-
nländer Gemeinden
r Umgebung; weniger
kannt sind seine frühen
der fotojournalistischer
t. KK

Heinrich Gust

Bildveröffentl. (Aus-
l): E. KÜHLBRANDT: Die
ng. Stadtpfarrkirche A.B.
ronstadt (1927); E. JEKELIUS (Hg.): Das Burzenland (insb.
III/1), Krst. 1928.

Gust, W a l d e m a r, >*Deutsche Volkspartei*
VR)

Roman Gyorgy

Nicky

Román József,

4. kedd

Klub
17.30 Bálint Endre művészete
Előadó: Román József

Magyar Nemzeti Galéria rendezvénynaptár
1982. május

Román József, író

25 szerda

17.00
Baráti kör
Találkozás Bálint Endrével. A mű-
vésznel Román József író beszélget.

Magyar Nemzeti Galéria, 1983. május.

ROMÁN JÓZSEF

könyve Bálint Endréről.rec.

Székely András:B.E./R.J.könyve
UJ TÜKÖR 1980/XVII/29.2.o.

causis entis

is influxu aliquid transit a non -
effectus oritur. In scholastica
usa effecions, causa materialis,
et causa exsmplaris.

as et quotuplex sit?

quae actione aliquid producit. V.gr.:
finis.
esse per se et per accidens. Causa
V.gr.: medicus curat mulierem/per se/
ccidens/.
ia virtute effectum producit /pic-
lis vero causae principali subordi-
rit /penicillus/.
a /divina/, ideo independens; causa

Román Miklós és Ernő. M.D.K. építészek

1500 K-ás második díjat nyertek a balassagyarmati pénzügyi palota terpályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1911. XXXII. évf.

máj. 3. sz. 14. old.

Román Miklós és Ernő M.D.K.

építészek

tervei szerint készült el a zsidó-kórház egy milliárd koronába kerülő új épülete, melynek alapját Kaszab Aladár és neje alapítványa tette lehetővé.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1924. XVL. évf.

nov. 12. sz. 3. old.

MDK

Román Miklós, építész

A nagyváradi Fekete Sas szálloda pályterveit Kiss Géza és Fábri Jenő, Román Miklós és a többi már említett.

Magyar Pályázatok. IV. 11.sz.
Művészet. 1907. 71.l.

MDK

Román Miklós és Román Ernő

Dr. Erdélyi M. villája Siófokon, tollrajz

Aszódi izr. templom, vf.

Műcsarnok 1909/10. téli kiáll. kat. 55.l.

Román (Rennberg) Miklós, M.D.K. építés

tervét megvettér a hód-
mező vásárhely: Sas szálló
pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1900. XXI. évf.
márc. 7. sz. 7. old.

Román Miklós

tervezte a Bp. VII. Holló u. 12. s.
lakóházat 1906-ban.

Gerle János: Elszámolás a századfordulós épületekről
Budapest 1981/11 17-21.o.

Román Miklós és Ernő

tervezte a Bp. VII. Rumbach Sebestyén u. 6.

lakóházat 1913-ban.

Gerle János: Elszámolás a századforduló épületeiről
Budapest 1981/11 17-21.o.

Roméo Miklós és Ernő

tervezte a Bp. XIII. Lehel út 4/c lakóházat

Budapest 1981/11 17-21.o.

Gerle János:Elszámolás a századfordulós épületekről

Román Miklós és Ernő

Szerepte a Bp. XIV. Thököly út 57. sz.

villát

Gerle János:Elszámolás a sz̦áz̦adfordulós épületekről
Budapest 1981/11 17-21.o.

Rondo Miklós és Ernő

tervezte a Bp. XIII. Radnóti Miklós u. 25.sz.

lakóházat 1915-ben.

Gerle János:Elszámolás a századfordulós épületekről
Budapest 1981/11 17-21.o.

Román Miklós és Ernő

tervezte a Bp. XIII. Vizigrádi u. 62. épületet

1910-ben.

Gerle János:Elszámolás a századfordulós épületekről
Budapest 1981/11 17-21.o.

Román Miklós és Ernő

tervezte a Bp. V. Aranykéz u. 2. sz.

lakóházat

Gerle János: Elszámolás a szászadfordulós épületekről
Budapest 1981/11 17-21.o.

ROMÁN Miklós épitész

1908, zsinagóga

ASZTALOS István: Aszód, műemlékek. Bp., TKM, 1986
4.p.

Bay Ede 2302
Bazazjanc, Sz.B. 1568
V.Bazsonyi Arany 1788
Beck Judit 1789
Beck Ö. Fülöp 565, 1905
Bécsi János 228
Beitl, Klaus 579, 1016, 1019
Beke György 2067
Beke László 38, 41, 42, 43,
546, 547, 548, 5
1657, 1969, 1984
Beke Pál 1989
Bekes Dezső 420
Békési István 173, 174
Bél Mátyás 92, 410, 411, 412,
Bella István 2175
Bellák Gábor 110, 327, 2186

ROMÁN MIKLÓS építész

Erdei 1991 53

964.
Priklonszkij, V.A. - Laptyev,
fizikai tulajdonságai és kém
Közlekedési K.

430.
Rácz Lajos: A kartellek és s
Politzer

426.
Rády Albert: A szélmotorok h
Bp, 1921, Pátria

671.
Raffalovich Arthur: Trusts,
1903, Guillaumin

Victor Roman, festő

Pásztortűz, 1927. 23 sz.
551. l.
52. j.: A dési festőiskola első képki állítása

Román Viktor szobrász

Szilágyi Domokos nyílt levele, kiállítása alkalmából.

Igaz Szó 67/12 940. s.

Roman Viktor szobrai

Igaz szó 65/12 941. o.

Román Viktor

Méltatás.

Barnóczoltán: Egy faragó szobrász a XX. szaradban
Művészet, 1978. augusztus - 12. lap.

Román Viktor

Született Homoródpentmártonban 1938. Szobrász. Művei: „Icarus," „Fiatal nő Lövétéről," „Menyasszony" stb. Erdélyben él.

Fehete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966.

334 l. 246 l

Román Viktor
szobrász

„kompozíció"

Korunk, Kolozsvár 1966. II. 264-265.

Román Viktor
szobrász

„Ikarosz" Repr.

Kornuk, Holozsvár XXIII. 1964. 7. 961. olal.

MDK

Románné Goldzicher Klára, textilterverő,
tervei nerint készült nőoctek.

Ernst Munz. csop. kiáll. – Nyugat, 1913 XII. 16. – 961. l. – Bálint A.

MDK

Románné Goldzieher Klára, iparmű.

Kézinyomásu selymei, virágai és egyéb textil munkái.

Ernst Muz. kiáll.-i, 45.-XV. Csop. kiáll. - 1921 jan.

Jegyz. 19. l.

MDK

Románné Goldzieher Klára

Faragott szék szövetét tervezte.
Faragott karosszék " "
Faragott szék " "

Ernst-Múzeum kiáll. XIII.Bpest. 1913.
26, 27.lap

MDK

Románné Goldzieher Klára

Faragott lámpa ernyóját tervezte és készitette.

Faragott szék. A szövetet tervezte.

Ernst-Múzeum kiáll. XIII.Bpest. 1913.
25.lap

MDK

Románné Goldzieher Klára

Az Ernst-Múzeum kiállításából. Szövött párnák és batikok. Terv.: Románné Goldzieher Klára. Repr.

Uj Idők, 1913-14. XX. 11.sz. 290.lap

Románné G. Klára

Az 1913-ban létrejött Budapesti Textilművészeti mühely főmunkatársa Kozma Lajos,Lakatos Artur,Románné G.Klára.Itt dolgozik később Örkényi István,Menyhért Miklós,Gara Arnold is.

Koós Judith:Kozma Lajos munkássága Bp.Akadémiai Kiadó 1975.

lo5.old.

Romaniczky Miklós
fazekas
34 éves
(szívgyengeség)
† 1949. I. 18.
Budapesti temető

Halotti főkönyv
1949/11

Romanda Ernst Jestö,
(Karlsruhe).

K. T. 612/1899.

1899. okt. 24.

Festészet.
„Hamburgi kikötőben"
c. kép.

(Romanda Ernő-től).

K. T. 612/1899.
1899. okt. 24.

Festészet.
„Tarotta kémlelés" c. kép.

(Romanda Ernő-től).

K. V. 612/1899.
1899. okt. 24.

Romané Lajos
festő
57 éves
(agyrázkodás)
+ 1956 XI. 20
Farkasreti temető

Halotti főkönyv
2170 folyosz

FRANZ R O M A N E K, textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Deren Kais: Königl: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Freyen Stadt Pressburg.
Név:.- 495.- Herr FRANZ R O M A N E K
Felvétel ideje: 1852. 24. Aug.
Hová vették fel: Komorn, /Komárom/. 164.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA. A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

MDK

Romanelli/?/ Pasquale.

Lehetséges, hogy egy medaillont ö,csinált./Liszt kérésére lett volna d Agoult grófnövel közösen rajta az ö portréja/.
1839 okt.. Correspondence.I. S.255.

Dr. André Csatkai: Versuch einer Franz Liszt Ikonograph
Sonderabdruck aus d. "Burgenländischen Heimatblättern"
Ja hrg.1936. Hft 2. S.62.

Romanelli
velencei szobrász

l.

Géfinszombhegyhm.
II. 165. l.

Romanelli Raffaello

1856–1928.

firenzei-szobrász

ha Kell, lásd

Géfin Gyula dr.

A szombathelyi szeleszegyházi

Szombathely, 1943. 62. l.

XLI.

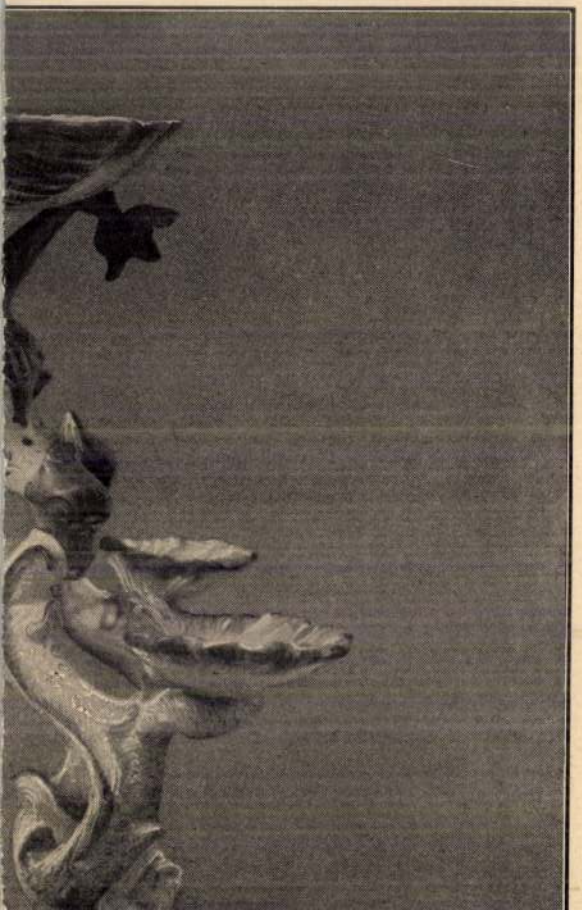

Romanet A. L.

rerin. XVII n
1766.

l.

Nyári Kup

105. l. 109 l.

1·66 ✓

51 52 53 54 55 56 57 58 XII

2·—
2·50
3·80
−·62
−·80
9·72 ✓

−·36
−·62
−·60
−·40
−·64
−·40
−·64
−·42
1·04
−·82
1·90
1·04
1·04
1·46
1·04

Romani, Domaso

szobrász (gipszöntő?)

A soproni városi tanácstól 1804. engedélyt kap, hogy szent- és egyéb szobrokat készíthessen és eladhasson.

Csatkőzl

Romano, épitész

Divatcsarnok, 1854. febr. 10. 8. 187-188

Budapesti hirvivő

MDK

Romano katonai mérnök

részt vett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Művért 1957.VI.évf.4.sz.299.l.

MDK

Cristoforo Romano

Malogh Milano 24 l.

Romankovics Ernő

Győr Zöldfa utca 49

l.

Győrdunántúli tárl.

1944.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Szánlás
nyomtatvány

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Romankovits Ernő

91. Tanulmányfej, gipsz 300.—

A Győri Képzőművészeti
és Iparművészeti Társulat
1943. évi téli tárlatának
katalogusa.

Szentiványi Endre

Műemlékek Orsz. Bizottsága

főtitkára

Budapest

IX., Höggyes Endre u. 10

ROMÁN VIKTOR

Új művészet

1997. nyár

44.0.

Román Miklós

Művészet 1902 355

– 1903. 65
– 1905. 56, 142
– 1906. 421
– 1907 71, 134
– 1909. 135, 200

Román Miklós

Műcsarnok Epilesz. Bpest

1909–10. téli kiáll. 502, 507

Ácsmunkák, római V. 245.

Román Miklós

Épitom

Lvod

Magyar Épitőművészet

1908. 3 sz. 20. l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Enged

.....

a műhelyfőnök
a

Román Miklós

Építész Budapest

Lvod

Magyar Építőművészet

1909. 4 sz. (A Győri Első Takarékpenztár tervpálázata)

I. Díj.

..... *műhely.*

yfőnökség!

év ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

tam.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Roman Miklós és Erzsi

és Bjerz

Zvd

Magyar Pálházatok

1907. 4 sz. 12-13 l

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Enge

.....

a műhelyfő

8. sorsz. Műhelyi n

Román Miklós

építesz

lásd

Ambrus és Hajnaly

alott. ~~Ungv~~

~~1933 december 30~~

~~A térdéses céget~~

~~adhatok~~.

~~Más esetben is~~

Felgyó 1933 március 7.

Társa, Úraknak,

Budapest

ladott

e. 1 láda 20 kg. patkóvasat

otban átvettük.

8.- Pőt e levelünkkel egy időben posta-

üldtem.

Tisztelettel

Román Miklós

Az OTI bérház pályázatán megvásárolt terv,

sgr

Képzőművészet

1933. 210 l.

-5

S

F

~~28~~

~~19~~

Tájkép

946. Claude Gelée Lorrain.

Románné Goldzicher

Klára

iparművész

1921 januári kiáll.
Ernstnél hézinyomási
selymei, virágai és
egyéb textilmunkái.

Vecsei h. n. VIII. 179

Románné Goldzieher Klára

iparművész

1921. január koll. kiáll.

Ernst Muzeum XV. csopt.

kiáll. kat.

kézinyomásu selymek, virágok és egyeb textil munkák.

Románné Goldzicher Klára

Ernst Múzeum Kiállításai –
XIII (1913) A Budapesti Textil-
művészeti Műhely kiállításá-
nak keretében: lámpaernyő,
szövetek, batikok, fenti terve
alapján készítve és kiállítva.

Ausztria	2	3	7
Finnország	2	3	3
Svájc	2	1	1
Franciaország	2	–	3
Korea	2	–	–
Olaszország	1	3	2
Bulgária	1	–	–
Kína	–	2	–
Csehország	–	1	1
Svédország	–	1	1
Dánia	–	1	–
Ukrajna	–	1	–
Belgium	–	–	1
Fehéroroszo.	–	–	1
Kazahsztán	–	–	1

OLDALSZÉL

NBA, észak-amerikai profi kosárlabda: Atlanta–Orlando 81-85, New Jersey–Milwaukee 103-92, L.A

ROMÁN GYÖRGY műveiből nyílik meg tárlat ma este hat órakor a Kieselbach Galériában (Budapest V., Szent István krt. 5.).

PETER WEISS Jean-Paul Marat üldöztetése és meggyilkolása, ahogy a charentoni elmegyógyintézet színjátszói előadják de Sade úr betanításában című darabját mutatja be a Várszínházban ma este hét órakor.

HEGEDŰS ENDRE jótékonysági koncertet ad ma este hétórai kezdettel a zalaegerszegi városi hangverseny- és kiállítóteremben (Ady u. 14.).

RÁRÓL

Romano

Budapest. T. 166.

E lapon az Istenhegyi kápolna homlokzatát szemléljük, melytől balra a lelkész beszélget egy úrral. Felirata

balra: JSTENHEGYI KÁPOLNA
Budatáján.
jobbra: SCWABENBERGER KAPELLE
nächst Ofen.

alól balra: Készété Románo, Bécsben.
jobbra: Gezeich. Romano, Wien.
legalól középütt: Nyomt. Walzel A.F. Pesten 1854.

Kny., mér. a papirosnak 29.5: 23 cm.

Romano

lásd

Lay Bpestipaomuoháll

60-l.

EBET

LITÁSA

-ig

Romano, Gian Cristoforo

Beatrixnak, Mátyás nejének érme Gian Cristoforo Romano-tól. (Ezüst).

Csobor-Szalay II. 81. t.

typusokat alkot, vagyis jellemző
lfogást szabatosítják s mindezek

terén végzett munkára értendő,
és sokszor igen nagy helyi, így
án szemünk előtt terem a külön-
sa és az ú. n. felszívódás menete,
minden meghatározható nyoma
nden nyoma, mint nem enyészik
rén sem az utolsó tárgyi nyom.
ségén eligazodni a tudományos
s leglényegesebb föltétele a lehető
isa, illetőleg az eltérések kizárása.
ogy nem olvaszthatók be abba,
zetes, külön elbánást követelnek.
— a mely mellett vagy a melyen
köreit vagy rétegeit, így iparágait
ztető sajátságaik szerint kellőleg

miságának ezredévi ünnepén az
portjának keretébe fölvétessék és
utatás meg többszörösen vajúdó
nait felvilágosítani hivatott, vagy
sok — more consueto — kevés

„SATORIN"-KŐHABARCS-ANYAG
Olcsó és kitünő épitkezési anyag. fagymentes, szintartó, kökemény, plasztikus.
Több szinben szállitja: SÁTORI-GYÁR BUDAPEST, IX., Dandár-utca 25.

másától Kétfél és Monostor községek határain át a m. kir. államvasutak Vinga állomásáig, valamint ezen vonalából Monostornál való elágazással Majlátfalva község érintésével Németszentpéterig vezetendő szabványos nyomtávu gőzüzemü h. é. vasutvonalra kiadott előmunkálati engedély érvényét egy év tartamára megujitotta.

A cegléd—cseméi vasut engedélyező tárgyalását május 17-én tartották meg. Az épitési tőkét 1,680.000 koronával, vagyis pályakilométerenként 84.000 koronával hozta javaslatba a bizottság. Az épitési tőkének 35 százalékából, vagyis 588,000 koronából Cegléd városának és magánosoknak hozzájárulásával 250,000 korona van biztositva; a 338,000 korona hiányt a tervezők államsegély és postaváltság cimén kérik. A vasut előengedélyesei: Olgyai Molnár Pál és dr. Neumann Izidor, a tervezetet Fábián Lajos budapesti mérnök-vállalkozó készitette.

Debrecen város iparvasutjának meghosszabbitása. Debrecen város közönsége erdei iparvasutat épittet nagy kiterjedésü erdőségének kitermelése céljára. Az erdőségnek üzemterv szerint való kihasználása szükségessé tette az erdei iparvasut továbbépitését, a mire nézve junius 18-án tartják meg a közigazgatási bejárást.

A nasic—djakovoi és eszék—vinkovcei vasutak engedélyező tárgyalását május hóban tartották meg. A nasic—djakovoi vasut hossza 12 km. Sik jellegü vasut 7‰ legnagyobb emelkedéssel és 300 m. legkisebb kanyarulati sugárral. A vasut épitési tőkéjét 2.833,000 koronával, vagyis pályakilométerenkint kereken 88,500 koronával hozta javaslatba az engedélyező bizottság. Az eszék—vinkovcei h. é. vasut Eszék állomásból ágazik ki és délkeleti irányba fordulva Antunovác, Ernestinovo, Lasiovo, Markusica, Gabos és Ostrova községeket érinti és Vinkovce állomáshoz annak Dálja felőli végén csatlakozik. A vonal 33·0 km. hosszu sik jellegü, 5‰ legnagyobb emelkedéssel. A vasut épitési tőkéjét 2.970,000 koronával vagyis kilométerenkint 90.000 koronával hozták javaslatba. A két vasut az eszék—djakovár—vrpoljei h. é. vasuthoz, mint törzsvonalhoz csatoltatnék és a három vasut az ujonnan alakult egyesült dráva—szávavidéki helyi érdekü vasut részvénytársaság tulajdona volna.

Iparvágány épités. A vasgerendákat árusitó részvénytársaság áruraktárától a budapest—lipótvárosi vasuttállomásig iparvágány épitését vette tervbe. Az elkészült tervek alapján a közigazgatási bejárás e hó 15.-én tartották meg.

Sodronykötélpálya épitése Csikvármegyében. A Székely erdőipar részvénytársaság által Csikgyimes község határában épitendő sodronykötélpálya céljaira szükséges területek megszerzése végett a kereskedelemügyi miniszter a kisajátitási eljárást elrendelte, amely junius hó 25-én veszi kezdetét a helyszinén.

A vágsellye—negyedi h. é. vasut. Pallós Ármin épitési vállalkozó kérelmére a kereskedelemügyi minister a Vágsellyétől Negyed községig tervezett h. é. vasut közigazgatási bejárását elrendelte. A bejárást junius 18. és 19. napjain tartják meg.

A beregszász-dolhai vasut épitését a Magyar Helyiérdekü Vasut Részvénytársaság budapesti cég már legközelebb megkezdeti. A szóban forgó 103 km. hosszu vasut épitési és berendezési tőkéje 3.174,000 koronában van megállapitva. A vonal két részből áll, még pedig a m. á. v. Beregszász állomásából kiágazó és Nagybereg, Kövesd és Bilkén át Dolháig vezető 67 km. hosszu, továbbá a Nagyszőllőstől Feketepatakon át Kövesdig vezető 20 km. hosszu szakaszokból. Tervben van továbbá Ilosfalvától Szajkófalváig 8 km. hosszu és Dolhától Kovácsrétig egy 9 km. hosszu szárnyvonal. A fővonal a Beregszász állomás közelében tervezett átrakodó állomásból kiindulva, északkeleti irányban Borzsa folyó völgyében halad, érinti Kigyós, Nagybereg, Remete, Komlós, Kövesd, Kisfalud, Ilosva, Bilke, Zárnya és Dolha községeket. Komlós állomásból ágazik el a Nagyszőllős felé haladó vonal, mely déli irányban Salánk, Feketepatak, Egres községeket érinti és m. á. v. Nagyszőllős állomása előtt tervezett átrakodó állomásban ér véget. Az Ilosva állomásból elágazó és Szajkófalváig vezető szárnyvonal érinti Szinyaka és Ilonca, a dolha—kovácsréti szárnyvonal pedig Suchabaranka községeket. A vasut részben dombos, részben sik vidéken halad.

A rimaszombat—cserepesi vasut kiépitésére Cserepes község 10.000 kor., Susány község pedig 5000 kor. kozzájárulási összeget szavazott meg.

Vizépitészet és szabályozás.

Az urdas—gerjeni Dunaszakasz szabályozási müvein a folyó évben eszközlendő fentartási munkálatokra a budapesti m. kir. folyammérnöki hivatalban junius 15-én árlejtést tartottak, mely alkalommal a következők ajánlkoztak: Tolnai Imre budapesti vállalkozó a földmunkára m³-ként 1 kor., a kincstári kőanyagnak a munkahelyre való szállitására és beépitésére m³-kent 5 kor. 89 fill. (ha a beépités 50 m.-nél messzebb van m³-ként 1 kor. 20 fill.-el több), kőburkolat helyreállitására m²-ként 1 kor. összesen 47258 kor. 07 fillérrel; ugyanezen sorrendben a Magyar épitő r. t. 60 fill. 3 kor. 70 fill. (illetve 75 fill.) 1 kor. 20 fill., összesen 29.722 kor. 43 fillérrel.

A Magyar épitő r. t. ajánlatát fogadták el.

Az ercsi-i hajórakodó meghosszabbitása végett az 1907. évben végrehajtandó munkálatokra nézve junius 17-én a budapesti m. kir. folyammérnöki hivatalban versenytárgyalást tartottak. Ajánlatot tettek: Hofbauer Jakab és Lehner Sándor budapesti cég kotrásra 95 fill. a kincstári kőnek a munkahelyre való szállitása és beépitésére 3 kor. 95 fill. kőburkolat készitésére 1 kor. 25 fill. lépcső készitésére 2 kor. cementhabarcs kiöntésre 1 kor. 20 fill. műut készitésre 3 kor. 80 fill. kikötő karóra 75 kor. egységáron, összesen 50.248 kor. 40 fillérrel; az elő nem irányzott, de esetleg teljesitendő munkákra és pedig, földmunkára 60 fill. föld szállitására 50 m.-ként 8 fill. kőbeépitésre 70 fill. kő kiszállitására vizből 50 m. távolság esetén 60 fill. kőgomok, sziklák robbantása, lazitása, kotrására 16 kor. kökiemelésre lazitás nélkül 6 kor. régi kőburkolat felbontására 60 fill; a Magyar épitő r. t. ugyanezen sorrendben: 1 kor. 08 fill. 3 kor. 40 fill. 1 kor. 10 fill. 2 kor. 75 fill. 2 kor. 3 kor. 50 fill. 60 kor. összesen 53.237 kor. 51 fill. illetve 60 fill. 10 fill. 1 kor. 50 fill. 75 fill. 17 kor. 50 fill. 10 kor. 75 fill.

Az ajánlatokat döntés végett felsőbb helyre terjesztették.

Hajózható csatorna Pozsony és Szered között. A kereskedelemügyi m. kir minister Kis J. Jenő budapesti mérnöknek a Pozsonytól Szeredig tervezett hajózható csatornára az előmunkálati engedélyt egy évi időtartamra megadta.

Épitő munkálatok.

A fővárosban.

A budapesti törvényszéki orvostani intézet kibővitése tárgyában május 7-én tartott versenytárgyalás alapján — a következők bizattak meg a szükséges munkák teljesitésével: Mód Lajos a föld-, kőmives és elhelyező munkával 78557 kor. 98 fill., az ácsmunkával 7517 kor. 33 fill., a takaréktüzhely szállitásával 44 kor., a szobrászmunkával 750 kor. 32 fill. az ablakponyvákkal 180 kor., a cement munkával 2917 kor. 68 fill., a vizvezeték és csatornázással 13569 kor. 28 fill. összesen 103.536 kor. 59 fill.; Kauser J. és társa a kőfaragó munkával 7647 kor. 50 fill; Vasgerendákat árusitó r. t. a vasmunkával 9936 kor. 79 fill.; Klein Zoltán a bádogosmunkával 5533 kor. 06 fill., Tomschay Károly a tetőfedőmunkával 1465 kor. 20 fill., Csepreghy János és fia az asztalos munkával 3267 kor., Heil V. a lakatos munkával 7928 kor. 33 fill., Frischauer és társa a mázoló munkával 1948 kor. 71 fill., Glatz András az üveges munkával 2506 kor. 05 fill., Politzer és Oklejszky a padlozó munkával 934 kor. 74 fill.; Wieselthier Bernát a szobafestőmunkával 748 kor. 56 fill., Zsolnay- gyárak a kályhás munkával 382 kor., Melocco P. r. t. a rabitz munkával 1860 kor. Biehn János az aszfalt munkával 265 kor. 31 fill. Ganz-féle villamossági r. t. a villamos világitás és jelző készülékek berendezésével 2482 kor. 80 fill. vállalati árban.

A Petőfi-ház átalakitása. A Petőfi társaság a Petőfi-házat átalakittatja s a szükséges épitkezésekkel Csimár Károly épitőmestert bizta meg 14,000 korona összeg mellett. A munkák már folyamatban vannak.

Utépités Alag és Budapest között. A fővárosi közmunkák tanácsa oly főutvonal létesitésének a tervével foglalkozik, a mely Rákospalota határát átszelve Alagot Budapesttel oly módon kötné össze, hogy az Andrássy-út kocsikázó forgalmát könnyen átvehesse. Ennek az útnak a fő- és székváros határát érintő részére nézve vegyes bizottsági tárgyalást tart a tanács, melyen a Hermina-út környékén fekvő vasuti területek szempontjából a m. kir. államvasutak is részt vesznek a kereskedelemügyi minister rendelkezése értelmében.

MUSKÁT JAKAB CÉGNÉL
MOTOROS KERÉKPÁROK és mindenféle KERÉKPÁROK, IRÓGÉPEK, VARRÓGÉPEK és ezek szakszerű javitása, valamint összes alkatrészei a legolcsóbb árban beszerezhetők.
TELEFON 28—01.
Fő-üzlet: VI, Podmaniczky-utca 19. szám.
Fiók raktár: Ujpest, Árpád-út 20. szám.
Vidéki megbizások gyorsan eszközöltetnek.

VILLAMOS BERENDEZÉSEK,
központi telepek electromos világitás és erőátvitel, dynamók, motorok, ivlámpák, mérőkészülékek, izzólámpák, csillárok, telefonok, csengők, jelzők,
Telefon: 91—40. FEJÉR és SCHMIDT Budapest, Eötvös-tér 2. szám. Telefon: 91—40

Magánépitési engedélyek Budapesten.

A fővárosi magánépitési albizottság 1907. junius hó 17-én Kun Gyula tanácsnok elnöklete mellett a következők részére hozta javaslatba az épitési engedély kiadását: a) **nagyobb és kisebb épitkezésekre**: 134071. Schneider Jánosné (V., Dagály-utca 7.) az V., Csáklya-utca 1440. hrsz. a. 3 emeletes ház — ép. Weil Lipót — 131279. Tököly Száva ösztöndij alapitvány a IV., Veres Pálné-utca 181. hrsz. a. 3 emeletes ház, ép. Fellner Sándor. — 134015. Fischer és Detoma (I., Fehérvári-ut 51.) az I., Bercsényi-utca 13310 | 1 hrsz. a. 3 emeletes ház. — 136797. özv. Singer Adolfné nev. Ágoston Emil (V., Nagykorona-utca 15.) a VI., Dessewffy-utca 3669. hrsz. a. 2 emeletes ház. — 136081. Dr. Friedmann József nev. Román Miklós (V., Visegrádi-utca 4.) a VI., Vörösmarty-utca 3300. hrsz. a. 3 emeletes ház. — 131310. Pesti izr. hitközség a VII., Aréna-ut 1743. hrsz. a. templom és földszintes épület, ép. Baumhorn Lipót. — 133033. Bäck Alajos (VII. ker., Erzsébet-körut 51.) a VII. ker., Hungária-körut 2596. hrsz. a. emeletes gyár. — 133327. Szilágyi Egyed (VII. Garay-tér 11.) a X. Apaffy-utca 8154. hrsz. a. emeletes ház ép. Szentgyörgyi Dezső — 135303. Garády Sándor (II. Nyul-utca 12.) ugyanott toldalék, ép. Hofhauser Elek — 139211. Gallego Ede (I. Krisztina-körut 79.) a II. Törökvész-dülő 5687. hrsz. a. nyaraló ép. Szakál Lukács — 130771. Kullmann Mihály és tsa (VI. Szent László-utca 66.) a VI. Fövény-utca 1540. hrsz. a. két ház ép. Stromayer Antal — 140010. Cseky Imre (VI. Huba-u. 20.) ugyanott toldalék ép. Fodor István — 118308. Hunwald Jakab (VI. Országbiró-u. 14.) u. o. két toldalék ép. Loykovics János — 135627 Grünn Mór (VI. Lázár-utca 10.) a VI. Kartács-u. 1534. hrsz. a. földszintes ház — ép. Gombos József — épitésére vonatkozó tervei jóváhagyattak; b) **nagyobb és kisebb atalakitásokra**: 139236. Klenovits és Báthory (VII. Aréna-ut 23.) az I. Pauler-utca 1622. hrsz. a. — 137815. M. kir. belügym. a VIII., Kistemplom-u. 6699. hrsz. a. — 134470. Müller Ferenc (VII. ker. Róna-utca 23. sz.) ugyanott — 136031. Özv. Zinsenheim Simonné (VIII., Vay Ádám-utca 2.) ugyanott — 134506. Schwarz Lajos (IV., Deák Ferenc-utca 15.) ugyanott — 134505. Magyar fém- és lámpaárugyár r.-t. (X., Gergely-utca 1.) ugyanott — 139276. Frank Rudolf (I., Kereszt-utca 6.) ugyanott — 139563. Nádossy Györgyné (IV., Reáltanoda-utca 17. sz.) a VII., Rottenbiller-utca 5. sz. alatt — 135604. Baumgarten Izidor (VII., Erzsébet-körut 41.) ugyanott — 136791. Vidéki Emil (I., Attila-utca 1804. hrsz.) ugyanotti házra vonatkozó módositott tervei jóváhagyattak; c) **jóváhagyásra ajánltattak**: 136040. Athenaeum r.-t. (VII., Rákóczi-ut 54.) a VII., Miksa-utca 4. sz. a. — 131277. Magyarits Ágoston a III., Keve-utca 84. sz. a. — 137466. Berger Józsefné az I, Lejtő-ut 12762. hrsz. a. — 139278. Friedmann Adolf a VI., Lehel-utca 1751. hrsz. a. — 139212. Stier Zsigmond a X., Füzér-utca 7351. hrsz. a. — 138542. Szentgyörgyi Sándor VII., Endre-utca 7365. hrsz. a. — 136767. Otthon irók és hirlapirók köre a VII. ker., Dohány-utca 76. szám alatt — 134508. Hazai kőolaj ipar részvény-társaság a X., Gyömrői-ut 8555. hrsz. a. — 115316. Knöpfler Ignác a VII., István-ut 39. sz. a. házra vonatkozó tervei; — d) **gépekre és felvonókra**: 133037. Növényzsir r. t. (IX., Soroksári-ut 9640. hrsz.) — 134054. Kovács, Szalai és tsa (VIII., Fhg. Sándor-tér 6127. hrsz.) — 130933. Szenes Ignác VI., Lehel-utca 23.) — 134913. Kőbányai polgári serfőző r. t. (X., Maglódi-ut 7728. hrsz.); e) **elutasittattak**: 108334. Biró Gyula a VI., Szondy-utca 2998. hrsz. a. — 135316. Dr. Adler R. József a VI., Rózsa-utca 95. sz. a. — 68390. Rosenthal S. és Ignác az V., Ujpesti rakpart 27. sz. a. — 130766. Thiering Gyula az I., Bercsényi-utca 13470. hrsz. a. házra vonatkozó tervek.

Kinevezés.

A kereskedelemügyi m. kir. minister Szakmáry István épitőmestert a kőmüves, kőfaragó és ácsmesteri képzettség megvizsgálására Máramarossziget en szervezett bizottság tagjává nevezte ki.

Pályázatok tervkészitésre.

Szobrászművészeti ösztöndij. A magyarországos képzőművészeti tanács a római magyar művészházban legközelebb megüresedő egy szobrászati müteremre és a szobrászati helyiségekkel járó 4000 K. ösztöndijra pályázatot hirdet. Pályázhatik minden magyar szobrász, életkorának 25. évétől kezdve. A müterem és ösztöndij 1907. október hónaptól 1908. szeptember 30 áig terjedő egy esztendőre adományoztatik. Az ösztöndij évnegyedes részletekben előre utalványoztatik. Az ösztöndijas feladata: Pázmány Péter siremlékének elkészitése és felállitása a pozsonyi káptalani székesegyház szentélyében, falhoz támaszkodó megoldásban. A pályázó szobrász a feladat megoldását köteles vázlatban bemutatni, és pedig az egész mű kompoziczióját egy ötöd nagyságban, a főalakat pedig külön $^1/_2$ nagyságban. A pályázatban nyertes művész az ösztöndijon felül 20.000 K. tiszteletdijjal megbizást nyer a szobormű elkészitésére és felállitására. A pályázati folyamodások és művek benyujtásának határideje 1907. o k t ó b e r 31-ike. A folyamodások a magyar országos képzőművészeti tanácshoz, (V., Báthory-utca 12. sz.), a művek pedig a szépmüvészeti muzeumba küldendők.

Takarékpénztári székház tervezése Óbecsén. Óbecsén az alakulóban levő „Egyesült takarékpénztár és hitelbank“ pályázatot hirdet emeletes székház tervének és költségvetésének elkészitésére. A pályatervek 1 : 100 mértékben készitendők, (homlokzat lehet 1 : 50) még pedig minden tervezett sornak egy-egy alaprajza, az épület eltérő homlokzatairól egy-egy homlokzatirajz és a tervezet megértéséhez szükséges metszetrajzok, valamint müleirás. A tervezethez köbtartalom szerint számitandó átlagos költségvetés melléklendő. A köbtartalom a pince vonalától a főpárkány felső éléig számitandó és egy köbméterre 15 korona egységár veendő fel. Az épitkezések összköltsége 80.000 koronában irányoztatik elő. A telek helyszinrajza, valamint az épitési programm az óbecsei első takarékpénztárnál Óbecsén 1 kor.-ért szerezhető be. A pályatervek lepecsételve, jeligés levél kiséretében 1907. j u l i u s 20-án déli 12 óráig az óbecsei első takarékpénztárnál Óbecsén nyujtandók be. A legjobbnak talált pályatervek közül az első 500, a második 200, a harmadik 100 kor. jutalomban részesül. A nem dijazott tervek bármelyikét a biráló-bizottság 100 koronáért megveheti. A pályaterveket a kiküldött 10 tagból álló bizottság birálja el. A dijazott vagy megvett tervek az Óbecsei első takarékpénztár tulajdonába mennek át.

Intézeti ház tervezése Kiskunfélegyházán. A „Közgazdasági Takarékpénztár r.-t.“ Kiskunfélegyházán régi földszintes intézeti házának két emeletre való felépitése terveire pályázatot hirdet 600 és 300 korona dijakkal. A benyujtás határideje 1907. s z e p t e m b e r 15. A pályázat feltételei és az épitkezési tervezet 5 kor.-ért szerezhetők be, mely összeg a pályázóknak visszatérittetik.

Pályázatok állásokra.

Napidijas mérnöki állás. Bereg vármegye alispánja a megyei vicinális utak kiépitéséhez szükséges munkálatok elkészitésére egy napidijas mérnöki állásra pályázatot hirdet. A dijazás: 7 kor. napidij és külfoglalkozás esetén még 4 kor. élelmezési pótlék és 40 fill. kilométer-pénz. Ha az alkalmazandó napidijas mérnök a követelményeknek minden tekintetben kifogástalanul megfelel, utólag megállapitandó feltételek mellett esetleg véglegesittetni fog. Utépitésben járatos mérnökök előnyben részesittetnek. Azon okl. mérnökök, kik ezen állást elnyerni óhajtják, kérvényüket és oklevélmásolatukat eddigi gyakorlatukat igazoló okmányokkal együtt j u n i u s 30-ig az alispánhoz terjeszszék be.

Villammű igazgatói állás. Gyergyószentmiklós község tulajdonát képező villamos világitási és erőátviteli telepnél betöltendő ideiglenes igazgatói állásra pályázat hirdettetik. Javadalmazás 2000 kor. évi fizetés, 300 kor. lakbér, fütés és világitás. Alkalmazandó évi fizetésének megfelelő biztositékot tartozik letenni. A kellően felszerelt pályázati kérvények f. é. j u n i u s hó 30-áig Gyergyószentmiklós község előljáróságánál nyujtandók be. Az állás azonnal elfoglalandó.

Betöltött utmesteri állás. Hont vármegye főispánja a deméndi utmesteri állásra S a r n ó c z a y Béla lontói lakost nevezte ki.

Betöltött utbiztosi állás. Kassa városánál megüresedett utbiztosi állásra a polgármester N a g y Imre igazolványos altisztet nevezte ki.

Vasutépitészet.

Előmunkálati engedélyek. A kereskedelemügyi m. kir. minister a máramarosi sóvasutak részvénytársaságnak a máramarossziget magtár—aknasugatagi vonala Fejérfalva állomásától, illetve Aknasugatag végállomástól Krácsfaluig vezetendő keskeny nyomtávu gőzüzemü helyi érdekü vasutvonalra az előmunkálati engedélyt egy év tartamara megujitotta; a S z a b o l c s v á r m e g y e i h. é. v a s u t r é s z v é n y t á r s a s á g vasutjának Nagykálló állomásából való kiágazással Biri, Balkány, Szakoly, Nyiradony, Nyiracsád és Nyirábrány községek érintésével a magy. kir. államvasutak Ermihályfalva állomásáig vezetendő szabványos nyomtávu gőzüzemü helyi érdekü vasutvonalra az előmunkálati engedélyt egy évre megadta; P a u l o v i t s Miklós és S o l t i V. László budapesti lakosoknak a m. kir. államvasutak Varjas állo-

TELEFON 95-33 GÄRTNER ÁGOSTON ELECTROTECHNIKAI CIKKEK RAKTÁRA BUDAPEST, V., WURM-UTCA 3. SZAM. TELEFON 95-33

Romano, Giano Chris-
toforo
(1470–1523)

Művészi Ipar
1891. 149. l.
150. l.

magas; közel 23%, ami London e legelőkelőbb kerületének sajátos viszonyaiban leli magyarázatát. A 258-féle foglalkozási ág közül a következők vannak tekintélyesebb számban képviselve: irnokok és könyvelők *(clerk and book keepers)* 887, magánhivatalnokok *(civil servants)* 556, tanulók *(scholars)* 420, házi cselédek *(domestic servants)* 296, szabók és szabómunkások *(dressmakers and assistents)* 164, boltossegédek *(assistans, shop and other)* 143 és tanítók *(school masters and teachers)* 93.

A kölcsönzők számának a kerület összes lakosságához való viszonyáról a hammersmithi könyvtárak jelentése ad némi fogalmat. A kerületnek az 1901. évi népszámlálás szerint 112.233 lakosa van; ezek közül 1907-ben 2713 férfi és 2326 nő váltotta ki olvasójegyét, vagyis a lakosság 4·5%-a.

A könyvtárak helyes adminisztrációját s a közönség tisztességtudását dicséri az évről-évre felmerülő veszteségek valóban jelentéktelen volta. A közönség hibájából Westminsterben csupán 8 könyv 30 shilling (36 K) értékben, Chelseaben 12 kötet, s Finsburyben 13 kötet veszett el, de az utóbbi helyen valamennyinek, Chelseaben pedig tíznek árát megtérítette a kikölcsönző.

10 ÉVES A
MŰVÉSZETEK HÁZA

REJTETT KINCSEK VII.

A pécsi Művészetek Háza tisztelettel meghívja Önt
1997. október 20-án (hétfőn) 17.00 órára
a Martyn Ferenc tetőtéri galériába

ROMÁN GYÖRGY

(1904 - 1983)
művei
ROMÁN GYÖRGY

a Kolozsváry gyűjteményben
című kiállításának megnyitására.

A műveket a közönségnek bemutatja:
Kolozsváry Ernő

A kiállítás 1997. november 13-ig tekinthető meg, naponta 12.00 - 17.00 óráig.
Szombat, vasárnap valamint október 23-án zárva.

A kiállítás támogatója a Nemzeti Kulturális Alap Képzőművészeti Kollégiuma.

Pécs,Széchenyi tér 7 - 8.

1. Mélyút fölött /olaj, farostlemez 60× 80
2. Cirkusz /olaj, vászon 120×100
3. Ősz / olaj, farostlemez 70×100
4. Ház vörös szobával / olaj, farostlemez 124×100
5. Dráma / olaj, farostlemez 124×100
6. Város / olaj, farostlemez 124×100
7. Macskák a háztetőn / olaj, farostlemez 70×100
8. Vitéz László városháttérrel / olaj, farostlemez 124×100
9. Oszlopos ház / olaj, farostlemez 124×100
10. Tatárjárás / olaj, farostlemez 124×100
11. Építkezők / olaj, farostlemez 124×100
12. Holdfénynél / olaj, farostlemez 124×100
13. Éjszakai utca / olaj, farostlemez 124×100
14. Kirakat / olaj, farostlemez 124×100
15. Mélyút az erdőben / olaj, farostlemez 124×100
16. Domboldal / olaj, farostlemez 124×100
17. Önarckép / olaj, farostlemez 50× 60
18. Kompozíció / olaj farostlemez 70×100
19. Külváros / olaj, farostlemez 70× 63
20. Biedermeyer / olaj, farostlemez 100× 70
21. Téli emlék egy nyári fáról / olaj, farostlemez 124×100

Valamennyi festmény az 1972. évi Fényes Adolf-termi kiállítás után készült.

A KIÁLLÍTÁST RENDEZTE:
KOCSIS BOTOND

FOTÓ: WAHR JÁNOS

Felelős kiadó: Kovács Ákos
Zrínyi Nyomda, Budapest
Felelős: Bolgár Imre vezérigazgató

A HEVES MEGYEI MÚZEUMOK IGAZGATÓSÁGA
ÉS A HATVANY LAJOS MÚZEUM
MEGHÍVJA ÖNT

Román György

FESTMÉNYEINEK KIÁLLÍTÁSÁRA

1975. MÁRCIUS 9-ÉN VASÁRNAP 11 ÓRÁTÓL

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA:

Dr. Németh Lajos
MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

Hatvany Lajos Múzeum
HATVAN, KOSSUTH LAJOS TÉR 3.

A kiállítás nyitva: hétfő kivételével, naponta 13-18 óráig

„Soha sem voltam senkinek a hatása alatt – vallja Román György –, talán egy valaki befolyásolt: Andersen. Mint festőt." Sejtelmesek, titokzatosak a képei. A csoda, az öröm, a rémség, a humánum és az embertelenség, a vonzó és a taszító elemek együttese alkotja festményeinek világát. Ez a világ közel áll a meséhez, a gyermekrajzhoz, talán a népművészethez meg a naiv festészethez is. Ám az ösztönös indítás után a képelemek a montázs ugrásainál tudatosabban – egyéni szimultaneizmussal, másféle logikával – komponálódnak egybe, mint a tételes szürrealizmust képviselő művészetben. Román festménye, és festmény-részlete mondanivalót közöl, nem szimplán, nem is kettős, hanem sokszoros jelentéssel.

„Nagyon sokat álmodom – folytatjuk a festő szavait –, de nem minden álmot festek meg. Nem minden álom festői, ahogyan nem festői minden táj sem... A természetben a látvány hozza létre az élményt, az álomban az élmény születik meg először, s teremti meg, szinte ürügyszerűen, a néki legmegfelelőbb, őt legintenzívebben képviselő álomképet." Nemcsak az álmot festi Román György, szüntelenül rajzol, modell után is, kinn a természetben is. Mégis az álmokon kívül, legfőbb témaköre a gyermekkora.

Gyermekkorának az emlékei. A Balaton, a pesti vurstli, a Városliget, Terézváros, a külváros. A képek főszereplője legtöbbször a ház, az épület, épületrészlet. Kapu, ablak vagy az erkélyt tartó kariatida vagy atlasz pár. Klasszikus architektura nyomán fest, vagyis inkább annak származékait, a historizáló, eklektikus – az sem baj, ha stílustalan – pesti bérházakat, vagy fantasztikus épületeket. Ebben a környezetben jól érzik magukat a művész fantáziájában született alakok.

Román György feszültséggel teli képei – reneszánsz parafrázisként – háromdimenziósak, hangsúlyozott bennük a térábrázolás, a perspektíva, erős a plaszticitás. Tömzsi, tömbszerű alakjai, kerek, domború építményei szinte szobrászati kifejezést kapnak a vászon síkján. Ennek a festészetnek a kifejezése zsúfolt, rekvizítumokban végtelenül gazdag. És részletgazdag is. Korábban a fényes, barnás tónusok uralkodtak, a festékfelrakás sima volt: újabban a festékréteg egyre vastagabb, rusztikusabb, lassacskán szinte domborműszerű lett. A lágyító atmoszférának sohasem hódolt be Román György, akkor sem, amikor ez normája volt a modern festészetnek. Az utóbbi évtizedekben a légkör egyre ritkult a képein, sőt, mintha már el is tűnt volna. Román tárgyköre a régi maradt, mindennek kifejtése azonban egyre pontosabb lett, festése egyre nyersebb, csengőbb hangú, a színei pedig világosabbak.

Mostanában a műkritika – helyesen – egyre sürgeti az egyéniségek felkutatását, szemben azokkal, akik a reprodukciós albumokból kapnak másod- vagy harmadintuíciót. Román György öt évtizede érlelődő festészete, közölnivalójában és az annak megfelelő „hogyan"-jában is, valóban a par excellence eredeti művész.

FRANK JÁNOS

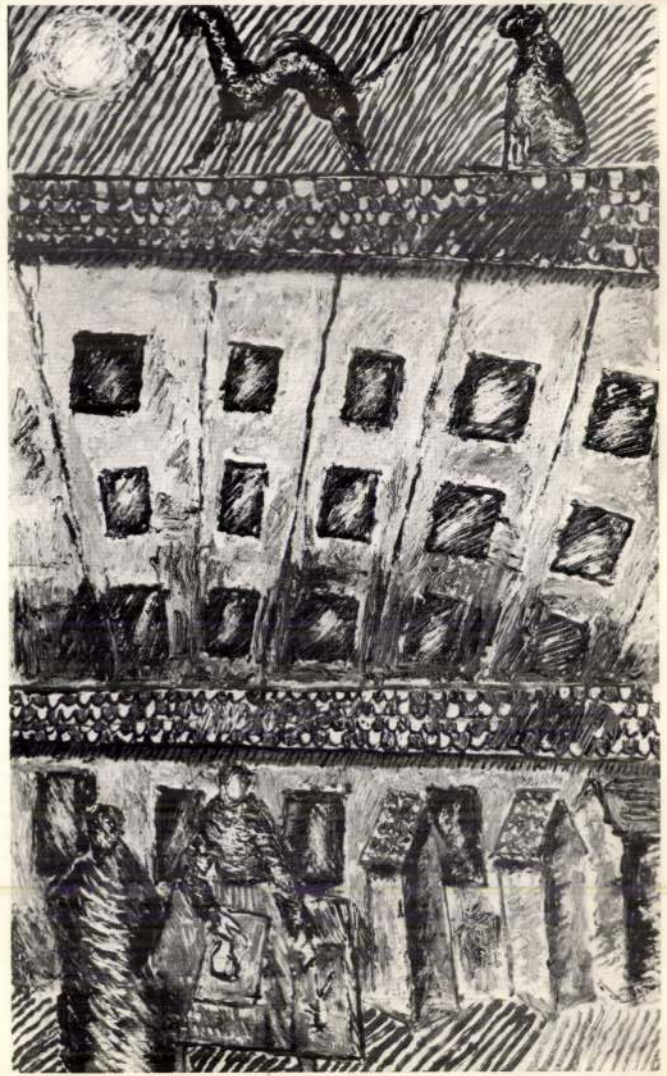

Román György

1904. január 13-án született Budapesten. Festészeti tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán végezte 1921–1928-ig. Réti István tanítványa volt, Egy nyáron át a Nagybányai Művésztelepen dolgozott. Főiskolai tanulmányait félbeszakítva, nagybátyja, Elek Artur tanácsára, egy évig Münchenben képezte magát. Sokfelé járt külföldön, Bécsben, Berlinben, Párizsban; és Távol-Keletre is eljutott, Shanghájba, Tokióba. Sportolt, és nem mindennapi sportot űzött: professzionista ökölvívónak készült. Irodalmi működése is jelentékeny. Nyolc kötete jelent már meg, regények, novellák, írt ezeken kívül újságcikkeket, kritikákat.

Kiállítása 1932-ben az Ernst Múzeumban volt, Dési Huberral és Mikus Sándorral együtt. Részt vett a KUT tárlatain, és 1942-ben a Vasas székházban rendezett Szabadság és a nép kiállításon, 1943-ban az Alkotás Művészházban állított ki Hrabéczy Ernővel együtt, 1947-ben a Képzőművészek Szabadszervezetében és 1958-ban a Műcsarnok Kamaratermében, 1967-ben és 1972-ben a Fényes Adolf teremben rendeztek műveiből egyéni kiállítást.

Számos művét őrzi a Magyar Nemzeti Galéria. 1974-ben a Munka Érdemrend arany fokozatával tüntették ki.

ROMÁN GYÖRGY

10 ÉVES A

MŰVÉSZETEK HÁZA

7621 Pécs, Széchenyi tér 7-8. Pf. 403.
Telefon: (72) 315-388, 315-045, 315-229
Fax: (72) 336-128
Igazgató: Molnár G. Judit
A Művészeti Tanács elnöke: Bertók László József Attila-díjas költő
Háznagy: Brandstätter György

A Ház nyitvatartási ideje: hétfőtől - péntekig 8-19 óráig,
illetve a rendezvények végéig

1997. OKTÓBER

MARTYN FERENC TETŐTÉRI GALÉRIA
REJTETT KINCSEK V.
ROMÁN GYÖRGY MŰVEI A KOLOZSVÁRY GYŰJTEMÉNYBEN.
Nyitva: október 20-tól november 13-ig, naponta 12-17 óráig, szombat, vasárnap zárva.
Október 23-án zárva.

JÁTÉKTEREM
KÉPEK ÉS DOKUMENTUMOK AZ ORSZÁGGYŰLÉSI ÉS AZ ÖNKORMÁNYZATI VÁLASZTÁSOK TÖRTÉNETÉBŐL (1848-1994) PÉCSETT ÉS A KÖRNYEZŐ TELEPÜLÉSEKEN.
Látogatható október 1-15-ig a Ház nyitvatartási idejében.

1. SZERDA, 10 ÓRA, JÁTÉKTEREM

KÉPEK ÉS DOKUMENTUMOK AZ ORSZÁGGYŰLÉSI ÉS AZ ÖNKORMÁNYZATI VÁLASZTÁSOK TÖRTÉNETÉBŐL (1848-1994) PÉCSETT ÉS A KÖRNYEZŐ TELEPÜLÉSEKEN.
Bevezetőt mond dr. Tóth Zoltán helyettes államtitkár, a Központi Nyilvántartó és Választási Hivatal vezetője és dr. Páva Zsolt Pécs polgármestere.

1. SZERDA, 18 ÓRA, BREUER MARCEL TEREM

NÉMET NÉPI ÉPÍTÉSZET BARANYÁBAN
SZÉL ÁGNES FOTÓKIÁLLÍTÁSA
Megnyitja dr. Hargitai János, a Baranya Megyei Közgyűlés alelnöke.

1. SZERDA, 19 ÓRA, FÜLEP LAJOS TEREM

A ZENE VILÁGNAPJA: SEBESTYÉN MÁRTA ÉS A MUZSIKÁS EGYÜTTES KONCERTJE. Közreműködik: Fecske és Batyu (tánc).
A koncert fő támogatója a MATÁV. Belépődíj: 300 Ft

MATÁV RT.

2. CSÜTÖRTÖK, 16 ÓRA, FÜLEP LAJOS TEREM

AZ 1997. ÉVI NIKOLAUS LENAU-DÍJ ÁTADÁSI ÜNNEPSÉGE
Rendezők: Künstlergilde, Esslingen, Németország; JPTE; a Nikolaus Lenau Kulturális Egyesület, Pécs és a Magyarországi Német Írók és Művészek Szövetsége, Budapest.

4. SZOMBAT, 15 ÓRA, FÜLEP LAJOS TEREM

JAK-NAPOK '97
Írói esszék címmel Márton László, Térey János, Tolnai Ottó és Tóth Krisztina előadása hangzik el.

4. SZOMBAT, 15 ÓRA, SIKLÓS, VÁRUDVAR

ZÉNÓ, A CSODÁLATOS. Zenés mesejáték
Írta: Bükkösdi László. Versek: Bertók László. Zene: Szélkiáltó Együttes
Szereplők: Sólyom Katalin, Lakner Tamás, Fenyvesi Béla, Rozs Tamás, Keresztény Béla. Rendezte: Sólyom Katalin
Az előadás támogatója: Gyermek és Ifjúsági Alapprogram Tanácsa

GYIA
Gyermek és Ifjúsági Alapprogram

6. HÉTFŐ, 19 ÓRA, FÜLEP LAJOS TEREM

A PÉCSI KAMARAZENEI MŰHELY ZÁRÓKONCERTJE
Művészeti vezető: Ángyán Zsuzsa főiskolai tanár
Műsoron: Brahms, Grieg, Hindemith és Sugár Rezső művei.
Támogató: a Pécsi Szabadművelődési Alap. Belépődíj: 150 Ft

7. KEDD, 18 ÓRA, BREUER MARCEL TEREM

NEMI SZEREPEK, ORALITÁS, SZEXUALITÁS —
A FILMMŰVÉSZETI ALKOTÁSOK TÜKRÉBEN: ANG LEE: ÉTEL-ITAL-FÉRFI-NŐ (1994)
(tajvani, feliratos, 125 perc) Bevezetőt mond: dr. Stark András
(A JPTE Pszichológia Tanszéke és a Művészetek Háza közös rendezvénye.)

8. SZERDA, 18 ÓRA, BREUER MARCEL TEREM

HÁZIMOZI: LUIS BUNUEL: VIRIDIANA (1961)
(fekete-fehér, szinkronizált, spanyol-mexikói film, 91 perc)

9. CSÜTÖRTÖK, 11 ÓRA, PÉCSVÁRAD, MŰVELŐDÉSI KÖZPONT

„ZÉNÓ A CSODÁLATOS" — zenés mesejáték

GYIA
Gyermek és Ifjúsági Alapprogram

9. CSÜTÖRTÖK, 18 ÓRA, BREUER MARCEL TEREM

A MAGYAR SZÍNHÁZMŰVÉSZET REMEKEI — VIDEÓFILMEN
SHAKESPEARE: HAMLET. Bevezetőt mond: P.Müller Péter irodalomtörténész
Rendezte: Bódy Gábor. Címszereplő: Cserhalmi György

9. CSÜTÖRTÖK, 19.30 ÓRA, FÜLEP LAJOS TEREM

A PÉCSI PLAYBACK SZÍNHÁZ ELŐADÁSA. Játékmester: Zánkai András
Álomtörténetek. Belépődíj: 150 Ft

14. KEDD, 18 ÓRA, BREUER MARCEL TEREM

„VÁROS, POLGÁROK, KULTÚRA"
A TÁRSADALOM ÉRZELMI ÁLLAPOTA. Előadó: Szalai Erzsébet szociológus
Házigazdák: Cseri László újságíró és Varsányi Erika szociológus

14. KEDD, 19 ÓRA, MARTYN FERENC TETŐTÉRI GALÉRIA

PIERETTE DUPOYE a színész és rendező előadásában
„Sand, Keresztnevén George, avagy egy szabadság hajnala..."
Az 1996-os bemutató óta nagy sikereket ért el az előadás mind Libanonban, Németországban, mind pedig Canadában... Francia nyelvű előadás.
Belépődíj: 200 Ft, Alliance tagoknak: 150 Ft

15. SZERDA, 18 ÓRA, BREUER MARCEL TEREM

HÁZIMOZI: ENYEDI ILDIKÓ: AZ ÉN XX. SZÁZADOM (1989)
(A film az 1989-es Cannes-i fesztivál „Arany Kamera"-díját nyerte el.)
A fekete-fehérben forgatott film üde ötletessége, meseszerű alapgondolatának ironikus megvalósítása Európa-szerte meglepetést keltett.

16. CSÜTÖRTÖK, 19 ÓRA, FÜLEP LAJOS TEREM

KOVÁCS ISTVÁN DAL- ÉS ÁRIAESTJE
Műsoron: Liszt, Schubert, Kabalevszkij, Erőd Iván, Kodály, Mozart, Verdi és Glinka művei.
Közreműködik: Hegedűs Gönczy Katalin. Belépődíj: 200 Ft

17. PÉNTEK, 18 ÓRA, BREUER MARCEL TEREM

MAGYAR LETTRE EST
KULTÚRÁZÁS-SZELLEMIDÉZÉS-ZSÁKBAMACSKA
Találkozás és beszélgetés az európai kulturális folyóirat őszi számának szerzőivel: Bacsó Bélával, Farkas Zsolttal, Garaczi Lászlóval és Parti Nagy Lajossal.

18. SZOMBAT, 19 ÓRA, FÜLEP LAJOS TEREM

ZENE AZ ÉLET HATÁRÁN
A PEGASOS VONÓSNÉGYES (NÉMETORSZÁG) KONCERTJE
Koncert a koncentrációs táborokban meghalt zsidó zeneszerzők emlékére
Az együttes tagjai: Stefan Ottersbach — hegedű, Meike Brandenbusch — hegedű, Stefan Mang — brácsa, Theo Bross — cselló
(Izrael Pécsi Barátainak Köre és a Művészetek Háza közös rendezvénye)
Támogató: a Pécsi Szabadművelődési Alapítvány
Belépődíj: 200 Ft

20. HÉTFŐ, 17 ÓRA, MARTYN FERENC TETŐTÉRI GALÉRIA

REJTETT KINCSEK V.
ROMÁN GYÖRGY MŰVEI A KOLOZSVÁRY GYŰJTEMÉNYBEN
A kiállítást Kolozsváry Ernő mutatja be.

20. HÉTFŐ, 19 ÓRA, FÜLEP LAJOS TEREM

A MAGYAR ZONGORÁS TRIÓ SCHUBERT-MOZART ESTJE
A trió tagjai: Szentpéteri Gabrielle — zongora, Modrián József — hegedű, Rádi Ildikó — cselló
A koncert támogatói: dr. Révész Mária, Pécs alpolgármestere és a Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány, Budapest. Belépődíj: 200 Ft

21. KEDD, 16 ÓRA, FÜLEP LAJOS TEREM

BALLADA A VÁROSRÓL
Helyey László színművész első CD lemezének bemutatója. Szöveg Sz. Koncz István, zene T. Horváth József.

21. KEDD, 18 ÓRA, BREUER MARCEL TEREM

NEMI SZEREPEK, ORALITÁS, SZEXUALITÁS —
A FILMMŰVÉSZETI ALKOTÁSOK TÜKRÉBEN
FERRERI: A NAGY ZABÁLÁS (1973)
(francia, szinkronizált, 120 perc) Bevezetőt mond: dr. Stark András
(A JPTE Pszichológia Tanszéke és a Művészetek Háza közös rendezvénye.)

22. SZERDA, 18 ÓRA, BREUER MARCEL TEREM

HÁZIMOZI: SALLY POTTER: ORLANDO (1992) (Virginia Woolf azonos című regényéből)
(angol-orosz-francia-holland, angol nyelvű, feliratos, 92 perc)
Utazás az időben — I. Erzsébet korától a XX. századig —, a főhős 400 évig tapasztalja a világ történéseit, először férfiként, majd nőként.

27. HÉTFŐ, 19 ÓRA, FÜLEP LAJOS TEREM

KONCERT VERLAINE JEGYÉBEN
Contralto: Catherine Dagois. Zongora: Edgar Teufel
Az esten a Verlaine-i költemények és a korabeli zeneszerzők — Fauré, Debussy, Ravel, Strawinsky, Chabrier — találkozásának lehetünk tanúi
Belépődíj: 200 Ft / Alliance tagoknak: 150 Ft

28. KEDD, 18 ÓRA, BREUER MARCEL TEREM

ZENE, MŰVÉSZET, TERÁPIA
Jaworska Pusztai Andrea zeneterapeuta előadása (Lengyelország)

29. SZERDA, 19 ÓRA, FÜLEP LAJOS TEREM

FIATAL TEHETSÉGEK PÓDIUMA
BONYHÁDI ISTVÁN ZONGORAESTJE
Belépődíj: 200 Ft

29. SZERDA, 18 ÓRA, BREUER MARCEL TEREM

HÁZIMOZI: SALLY POTTER: ORLANDO (1992)
(angol-orosz-francia-holland, angol nyelvű, feliratos, 92 perc)

30. CSÜTÖRTÖK, 11 ÓRA, HOSSZÚHETÉNY, MOZI

„ZÉNÓ, A CSODÁLATOS" — zenés mesejáték

GYIA
Gyermek és Ifjúsági Alapprogram

30. CSÜTÖRTÖK, 18 ÓRA, BREUER MARCEL TEREM

A MAGYAR SZÍNHÁZMŰVÉSZET REMEKEI — VIDEÓN
KORNIS MIHÁLY: KÓRMAGYAR (a Vígszínház előadása)
Bevezetőt mond: P.Müller Péter irodalomtörténész

30. CSÜTÖRTÖK, 19.30 ÓRA, FÜLEP LAJOS TEREM

A PÉCSI PLAYBACK SZÍNHÁZ ELŐADÁSA.
Fények és árnyékok
Játékmester: Zánkai András
Belépődíj: 150 Ft

31. PÉNTEK, 11 ÓRA, SZENTLŐRINC, ÁLTALÁNOS ISKOLA

„ZÉNÓ, A CSODÁLATOS" — zenés mesejáték

GYIA
Gyermek és Ifjúsági Alapprogram

31. PÉNTEK, 18 ÓRA, BREUER MARCEL TEREM

AZ IRODALOMTUDOMÁNY MŰHELYEI
Bókay Antallal, az Irodalomtudomány a modern és a posztmodern korban c. kötet szerzőjével Nagy Imre irodalomtörténész beszélget.
A Pécsi Akadémiai Bizottság Irodalmi Szakbizottsága és a Művészetek Háza közös rendezvénye. A rendezvény támogatója a Nemzeti Kulturális Alap Irodalmi Kollégiuma.

31. PÉNTEK, 19 ÓRA, FÜLEP LAJOS TEREM

A KORONA PÓDIUM VENDÉGJÁTÉKA
„KÉTARCÚ HOLD"
IN MEMORIAM GARCIA LORCA
Előadja: Csavlek Etelka. Zenéjét szerezte és zongorán kísér: Vukán György
Közreműködik: Szakály György balettművész
Belépődíj: 300 Ft

10 ÉVES A

MŰVÉSZETEK HÁZA

7621 Pécs, Széchenyi tér 7-8. Pf. 403.
Telefon: (72) 315-388, 315-045, 315-229
Fax: (72) 336-128
Igazgató: Molnár G. Judit
A Művészeti Tanács elnöke: Bertók László József Attila-díjas költő
Háznagy: Brandstätter György
A Ház nyitvatartási ideje: hétfőtől - péntekig 8-19 óráig,
illetve a rendezvények végéig

A Házimozi 1997. IV. negyedévében és 1998. I. negyedévében három sorozatot indít szerdánként, 18 órai kezdettel.

A sorozat a Cannes-i Filmfesztivál „Arany pálma"-díjas filmjeiből mutat be válogatást. A tervezett filmek a díj elnyerésének időrendjében:

1961. Luis Buniel: Viridiana
1979. Volker Schlöndorff: A bádogdob
1984. Wim Wenders: Párizs, Texas
1992. Bille August: A legjobb szándékok
1995. Emir Kusturica: Underground
1996. Mike Leigh: Titkok és hazugságok

Híres magyar rendezőnők filmjeiből készült válogatás:

Enyedi Ildikó: Az én XX. századom
Enyedi Ildikó: Bűvös vadász
Elek Judit: Mondani a mondhatatlant
Mészáros Márta: Napló szerelmeimnek
Napló szüleimnek
Napló gyermekeimnek

Az irodalom és a film viszonyának kérdéseit felvázoló sorozat:

Sally Potter: Orlando (Virginia Woolf azonos című regényéből)
Alain Parker: Madárka (William Wharon „Birdy" c. regénye alapján)
Peter Greenaway: Prospero könyvei (Shakespeare: Vihar c. műve)
Huszárik Zoltán: Szindbád (Krúdy Gyula azonos című regényéből)
Szász János: Woyzek (Georg Büchner drámája nyomán)
Laurence Olivier: Három nővér (Csehov azonos c. drámája alapján)

A JPTE Pszichológia Tanszékével közösen havonta két alkalommal új sorozat indul:
Nemi szerepek, oralitás, szexualitás — a filmművészeti alkotások tükrében

Ang Lee: Étel-ital-férfi-nő
Ferreri: A nagy zabálás
Subiola: A szív sötét oldala
Bertrand Blier: Az én pasim
Ferreri: Dillinger halott
Jacques Audiard: Férfiak mélyrepülésben

Felelős kiadó: Molnár G. Judit
Készült a Tér Nyomdai és Grafikai Stúdió közreműködésével
Molnár Csaba nyomdájában.

A MŰVÉSZETEK HÁZA TÁMOGATÓI

(pártfogók és klubtagok)

Köszönjük a Művészetek Háza barátainak pártfogó támogatását. A támogatások folyamatosan érkeznek, ezért programjainkon az új támogatók névsorát havonta közzétesszük. (Lezárva szeptember 20-án.)
A felsoroltakon kívül több barátunktól kaptunk támogatást, de ők kérték az anonimitást.
Jelzések: ● Klubtagok és pártfogók
Ahol nincs városnév feltüntetve, azok a támogatók pécsiek.

Dr. Aknai Tamás
AD Grafikai Stúdió — Budapest
Dr. Aracsi László
● Apagyi Mária
Apáthy Árpád
Asszonyi Tamás — Szentendre
Dr. Ács Imre — Kisdér
Dr. Ángyán Lajos
Aranykacsa Vendéglő
Bayer Ilona — Budapest
Dr. Bognár Zoltán
● Brandstätter György
Dr. Bihari Lajos
Boda Miklós
Dr. Borhidi Attila
Bornemissza Géza és Mária
Beok György
Bethlen Márta
Dr. Bernáth József
Dr. Bleyer Jenő
● Dr. Bachman Zoltán
Dr. Bellyei Árpád
Dr. Benkő Albert
Bíró János
Belénessy Csaba
Dr. Bárdi László
Dr. Biharíné Bauer Zsuzsa
Bimbó István — Mindszentgodisa
Binder Károly — Budapest
Balikó Tamás
Bánkuti Gertrud
Balatinecz Márta
Dr. Bélyácz Iván
Bognár József
Dr. Barakonyi Károly
● Bertók László
Bertha Vazul és felesége
● Bánky József
● Benedekné Soós Klára
● Dr. Berki László
● Balogh Margit
● Bükkösdi László
Brandtner és Tsa. Bt.
Dr. Catherine Feidt-Illés
Corpus — Budapest
Dr. Csefkó Ferenc
● Dr. Cseke István
Csernavölgyi Antal
Csébfalvi Éva — Budapest
Csikszentmihályi Róbert — Szentendre
Csordás Gyöngyi
● Csonka Károly
● Csordás Gábor
● Csaba Zita
● Csikós Miklós
● Csuhai István
Deák Zsuzsa
Dr. Deák György
Dr. Diófási Lajos
Dr. Dóczi Tamás
Daniel Speer Együttes
Dvorszky Hedvig — Budapest
● Dani Sándor
Dr. Deák Iván
● Dénesi Ödön
● Dévényi Ildikó-Éva
● Dévényi Sándor
Dobos László
Drucker Tibor — Budapest
Elizabeth de Ranitz — Hollandia
Első Magyar Látványtár Alapítvány — Budapest
Dr. Ertl Tibor
Erdélyi Zoltán
Dr. Erhardt Imre
Dr. Éberling László
Dr. Farkas Károly
Dr. Fendler Kornél
Dr. Feledy Balázs — Budapest
Ferling József — Hosszúhetény
Dr. Flerkó Béla
Dr. Faragó Lászlóné
Francois Nicoullaud — Budapest, Párizs
Filák Lajos
Filákovity István
● Forgó György
Füzesi Zsuzsa
Fükéné Walter Mária
Füredi László — Budapest
Fürtös György
Fürtös Ilona — Nagykanizsa
● Fertői Miklós
● Gárdonyi Tamás
Gergely László
Gyarmathy Tihamér — Budapest
Dr. Gallyas Ferenc
● Györe Károly
Győri József — Bóly
Dr. Gyurok János
● Géber Sándor
● Gállos Orsolya — Pécsvárad
● Gerő Pál
Gettó József
● Gyermánné Vass Ágnes
Gömöry János
Hara László — Budapest
Dr. Hargitai János — Nagynyárád
Dr. Hárs Éva
Dr. Horel Veronika
Horváth András
Dr. Horváth Gyula
Dr. Horváth Örs Péter
Harnóczy Örs
Heinemann István
Dr. Herendi Eszter
Hepp Mihály
Hisztopatológia Kft.
● Huber Márta
Dr. Husz Mária
● Herke Balázs
● Hübner Mátyás
Dr. Hazafi Klára
Hárságyi Margit
Halász Károly — Paks
H-Copex Irodatechnika
Jávor Piroska — Szentendre
Dr. Jobst Kázmér
Dr. Iglói Zoltán
Dr. Illés Tamás
● Kirics Márta
Dr. Krisztián Jánosné — Zalaegerszeg
Kakas Sándor — Pécsvárad
Kallós Miklósné dr.
Karádi Éva — Budapest
Dr. Kernya István — Mohács
Keserü Ilona
Dr. Kéri István
Kismányoky Károly
● Kistelegdi István
Dr. Kleisz Teréz
Kókay Krisztina — Budapest
Kosári Aurél
Koszits Attila
Kovács Gergelyné — Budapest
Dr. Kellermayer Miklós
Kesjár János és felesége — Harkány
Dr. Kollár Lajos
Dr. Kovács Bálint
Dr. Kovács Dezső — Gödöllő
● Kovácsné Mátrai Klára
Dr. Kosztolányi György
Dr. Kovács Sándor
Dr. Kránitz János
Dr. Korinek László
Környei Béla
● Körtesi András
ifj. Kiss Ferenc — Husztót
● Kiss Gadó Imre
Kő Pál — Budapest
● Körtvélyesi László
● Knoll Éva
● Dr. Kun László
● Kun Istvánné
● Kós Lajos
● Kovács Judit — Orfű
Kisbalázs György
Dr. Koltai Dénes
Dr. Lenkei Péter
Dr. Losonczi Hajna
Dr. Lomb Dénes
Lugosi Ágnes
● Lantos Ferenc
● Lovas Pál
● Légrádi István
Ligeti Erika — Szentendre
● Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Pécsi Tagozata
Lakatos György — Budapest
Lakner Tamás
Mácsai Pál — Budapest
Magyar Rádió Körzeti és Nemzetiségi Stúdiója
Mekis János
● Máthé András
P. Müller Péter
Dr. Mérei Klára
Mátis István — Szentlőrinc
Dr. Merics Imre — Tormás
Dr. Merics Imre — Beremend
Dr. Mednyászky Sándor
Dr. Morava Endre
Dr. Menyhei Gábor
Dr. Mátrai Lívia
Magny Joël
● Mendöl Zsuzsa
Dr. Mednyánszky Sándorné
● Molnár Jánosné
● Dr. Mátrai Béla
● Mánfai György
● Müller Mária
Molnár György
● Molnár Sándor
Molnár Nyomda és Kiadó Kft.
● Makay Ida — Véménd
● Művészeti Szakközépiskola Nádor Rudolfné — Hosszúhetény
Nádler István — Budapest
Dr. Nagy Judit
Dr. Nyárádi József
● Nagy Péter
● Neumayer Károly
Nesz Györgyné
● N. Szabó Sándor
Dr. Novák Zoltán
● Novotny Béla
● Olteán Magdolna
Dr. Orbán György — Budapest
Pálné dr. Kovács Ilona
Papp Béla
● Dr. Papp Zsuzsa
Dr. Páli Kálmán
Pergerné dr. Szabó Piroska
Pilaszanovich Irén — Budapest
Dr. Pintér András
Dr. Pytel József
Dr. Pajor László
Pauska Zsolt
Pócs Péter — Kecskemét
Pozsgai Miklós
Pálinkás György — Budapest
● Palotásné Vörös Júlianna
● Palotás Brigitta
● Palotás Béla
● Pál József
● Polgár Marianna
● Pelényi Margit
Petri Péter
● Dr. Pandur József
● Pákolitz Istvánné
● P. Rádóczy László
Pécs-Baranyai Orvosklub
Pinczehelyi Sándor
Radó Gyula — Budapest
Rajk László — Budapest
Dr. Répai Gábor — Kadarkút
Dr. Révész Mária
Dr. Révész Ferencné
● Dr. Romváry Ferenc
Rozs Tamás
● Rádóczy László
Dr. Román Lászlóné
● Rónai Márta
● Rigó István
Rétfalvy Sándor — Nagykanizsa
● Révész Márta
● Retza Roman Rudolfné
Dr. Sallai Éva — Budapest
Simonné dr. Bárdi Zsuzsa
Dr. Stark András
Dr. Simor Ferenc — Siklós
Stenczer Béla
Super Phone Kft.
Szakonyi Károly — Budapest
Szabó Erzsébet — Budapest
Szabó Károly — Sellye
Dr. Székely József
Szentirányi József
Dr. Schneider Imre
Szűcs Zoltán
● Soltész László
Dr. Szabó István
Dr. Schmidt Gábor
Solymosi Ottó — Budapest
Dr. Szili Katalin
Sasvári Attila
Dr. Sárosi István
Dr. Sükkösd Ferenc
Dr. Sándor Mária — Budapest
Simon István
● Dr. Szirtes Gábor
● Sólyom Katalin
● Dr. Sélley Elek
● Soltra Elemér
Dr. Somfai Magdolna
● Surányi Anna
Susi Bt.
Super Phone Kft.
● Sztankov Stefan
● Szikra János
● Sárkány József
Dr. Schmidt László
Stoll Pécsi Rt.
Dr. Szekeres György
● Szoyka Pál
Dr. Takács József
Takács Gyula
Dr. Takács Ottó
Tamás Sándor — Budapest
Tardy Balázs — Budapest
● Tillai Ernő
Törtelyné Palatinus Krisztina
Dr. Tarnik István
Dr. Takácsy Imréné
● Trischler Ferenc
Tresz Zsuzsa
Dr. Tenke Sándor — Budapest
Dr. Tihanyi Ferenc
Dr. Tóth Attila — Szeged
Dr. Tóth József
● Dr. Tímár Károly
● Tasnádiné Rónaky Edit
● Dr. Tóth Károly
● Dr. Török Andrea
● Tüskés Tibor
Tóth Sándor — Kozármisleny
● Uherkovich Ágnes
● Uhrik Dóra
Dr. Ujvári Jenő
● Unger Pálma
Vadas Zsuzsa — Budapest
Vári Éva
Vasilescu János — Budapest
Veress Lajos
Dr. Veszprémi Béla
Dr. Vereczkei Lajos
Dr. Véghelyi Erzsébet
Dr. Varga Levente
Dr. Varga Gyula
Dr. Várnai Ferenc
● Várnagy Attila
Wéber Adám — Mohács
Dr. Wekler Ferenc — Mecseknádasd
● Vidákovics Antal
● Vida Gyula
● Vári Jenő
● Varga Márta
● Valkó László
Vígh Tamás — Budapest
● Villányi Krisztina
● Weiler Árpád
Wunderlich Ilona
Yaron Mayer — Budapest
Zábrádi Marianna
Zalay Buda
● Zalka Éva
● Zsolnay Antal József
Zsolnay Porcelángyár

Pesther Tageblatt 1841

Ankunft Abfahrt

der Dampfboote in Pesth.

Ankunft von **Wien** Abends den 17., 19., 21., 23., 25. Aug.
Abfahrt nach **Wien** Früh 6 Uhr dto. dto. dto.
Ankunft von **Orsova** Vormittag den 20., 26., 31. August.
Abfahrt nach **Orsova** Früh 4½ Uhr den 17., 23., 28. Aug.

Außerdem fährt das Dampfboot „Árpád" und der Remorqueur „Samson" abwechselnd jeden Mittwoch und Sonntag nach Wien, und kommen jeden Sonntag und Donnerstag in Pesth an; der Remorqueur „Erös" jede zweite Woche nach Semlin und Drenkowa.

Meubelstoffe, Vorhänge und Fusssteppiche.

Die k. k. landesbefugte Fabriks-Niederlage von

Meubelstoffen aus Wien,

Stadt, Hohenmarkt Nr 524, besucht den Pesther Johanni-Enthauptungsmarkt mit einem besonders reichen Lager in allen Sorten von

Ganz- und Halbseide Meubelstoffen,
Schafwoll- und Garn-Damasten,
Gedruckten Wollenzeugen,
gedruckten, geglätteten Zitzen, dann
Sammt-Stoffen zu Meubeln,

ferner in allen Gattungen

façonirter Schweitzer Mousseline zu Vorhängen,

jede Art in

Tischdecken,

sowohl in Seide, wie in andern Stoffen, einen großen Sortiment

Fuß-Teppichen

jeder beliebigen Größe, und zum erstenmale mit ganz neuen

Seidenen Wagenstoffen.

Die Verkaufs-Niederlage befindet sich wie bisher am Josephsplatz, im Musch'schen Hause bei Herrn

J. N. Soukup aus Wien.

Verpachtungs-Anzeige

von Schüttböden, Keller und unterirdischen Magazinen.

Bei Herrn Michael Glückswerth, bürgerl. Großhändler und Walbbürger in Pe h Waitznerstrasse, gegenüber dem Pfarrhofe, sind täglich zu verlassen:

3 große geräumige Schüttböden für Weitzen, Korn, Hafer, und Kukuruz, wie nicht minder für Knoppern;
1 großer Weinkeller für 2000 und mehr Eimer,
1 unterirdisches großen Magazin, für Tabak, Schweinfett Unschlitt ꝛc. Alles dieses auf ein oder mehrere Jahre zu vergeben.

Kleine und auch große Frucht-Windraiter,

besonders gebauter Art, womit in einem Tage 100 und 150 Pesther-Metzen sehr rein geputzt werden können, dann auch eine Gersten-Sortir- und Putzmaschine, welche in Bräuhäusern gute Dienste leistet, und auch zum Putzen und Sortiren anderer Gattungen Früchte gut zu verwenden ist, auch des Tags damit 150 Metzen geputzt und sortirt werden können, zu haben bei Herrn Michael Glückswerth, Großhändler in Pesth, im eigenen Hause, auf der Waitznerstrasse gengenüber dem Pfarrhofe.

Rühmlichst bekanntes Waschwasser

genannt

Prinzessenwasser

von

August Rennard, vormals Johann Bigot in Paris.

Um die glänzenden Wirkungen dieser wunderbaren Flüssigkeit zu erfahren, braucht man nur nach dem gewöhnlichen Waschen das Wasser gehörig aufzuschütteln, ein Schwämmchen zu benetzen, und damit die Haut gleichmäßig zu bestreichen, ohne sich abzutrocknen, und man erhält den Teint bis in das höchste Alter stets weiß, glatt, rein und zart. Diejenigen aber, welche Unreinlichkeit auf der Haut haben, müssen dieses Wasser mehrmals des Tages auf genannte Art anwenden, um desto schneller von den etwaigen Sommersprossen, Wimmerln, Hitzpocken, oder sonstigen Blüthen befreit zu sein, indem dieses Wasser durchaus keine Unreinlichkeit auf der Haut duldet. Zu haben in eleganten Flacons nebst Gebrauchanweisung zu 48 kr C. M. bei M Lueff Schiffgasse, zur Minerva. — Pesth in August 1841.

Artesische Quellen.

Der Besitzer eines Grundes im Pesther Terrain, hat auf diesem in kleinen Distanzen mehrere bedeutende, auch in den trockensten Jahren

vortreffliches Trinkwasser liefernde Quellen,

die alle aus einer nicht weit entfernten gemeinschaftlichen Quelle zu entspringen scheinen, entdeckt. Geologische Kenntnisse und Erfahrungen könnten die Auffindung und Hebung des Wassers über den Horizont sehr erleichtern, da der Erfolg beinahe unbezweifelbar, ja gewiß ist, daß die Quellen bedeutend steigen, indem eine derselben, bei einem ohne alle Vorkehrungen gemachten Versuche mit einem hineingetriebenen Fäßchen und eisernen Ofenröhre in wenigen Secunden um 3 Fuß höher stieg. Der Besitzer der Quellen ersucht demnach alle jene Herren, die dieser Gegenstand interessirt, oder zu rathen im Stande sind, zu einer Besprechung und allenfalls vorzunehmenden Versuch Die Expedition dieses Blattes ertheilt Anfragenden das Nähere.

Lizitations-Ankündigung

von Kühen und Kälbern.

Am 26. dieses Monats l. J. werden in der vormaligen Graf Szapáry'schen, anjetzo aber dem Herrn M. D. und Prof. an der hies k. Universität, v. Reisinger eigenthümlich angehörigen Meierhofe (welcher gleichfalls auf mehrere Jahre in Pacht zu geben ist) an der Waiznerstraße, gegenüber der dermaligen Einfahrt in den Friedhof, um 9 Uhr Vormittags, die Fortsetzung aber am nämlichen Tage Nachmittags um 3 Uhr an die Meistbietenden gegen gleich baare Bezahlung.

18 Stück Melkkühe,
6 „ junge dreijährige trächtige Kalbinen,
1 „ Kalbin 2 Jahre alt,
1 „ zweijähriger Stier,
1 „ dreijähriger „
1 „ fünfjähriger „

alles sorgfältiger, eigens besorgter Zucht von echten Tyroler-Kühen, im Licitationswege verkauft, wozu die Kauflustigen geziemend eingeladen werden.

Ein Frauenzimmer

von 20 Jahren, ledig, von bester Conduite, in allen weiblichen Handarbeiten bewandert, deutsch, ungarisch und gründlich französisch spricht, in letzterer Sprache bestens Unterricht zu ertheilen im Stande ist, wünscht in einem guten Hause, wenn auch auf dem Lande, als Gouvernante oder Gesellschafterin unterzukommen.

Näheres erfährt man mündlich oder mittels francirter Briefe bei dem Handelsmann Hr. Johann Stradl, in Stuhlweißenburg.

Mehrere 1000 Stück ferriger Wäsche eigen Erzeugung, bestehend in Hemden, Hosen, Unterröcken, Nachtcorsetten, Leintüchern und Polster sind in jeder Feine zu haben in Pesth beim **Ypsilandy.**

Lizitation.

In der innern Stadt, Leopoldigasse Nr 212 im Hof, werden Dienstag den 17. August 1841 Zimmer- und Küchen-Einrichtungen, dann Spiegel, Bilder, Bücher, Bettgewand, Wäsche, Kleider, den Meistbietenden gegen gleich baare Bezahlung hintangegeben werden. — Kauflustige werden höflichst dazu eingeladen.

Die Leinwäsche-Niederlage

des löbl. Pesther Frauen-Vereins besteht fortwährend wohl assortirt bei F. B. Liedemann zur schönen Ungarin, und wird der Aufmerksamkeit der geschätzten Abnehmer bestens empfohlen.

Besonders schön ausgestattete

Firmungsgeschenke

in großer Auswahl von

Gebet- u. Erbauungsbüchern dann Jugendschriften

sind zu den möglichst billigsten Preisen zu haben in der Müller'schen Buchhandlung in Pesth, am Anfange der Herrengasse, dem Servitenkloster gegenüber.

Fremden-Anzeige.

Königin v. Engl. HH. Graf Pálffy, Rentier. — Graf Zichy und Graf Seilern, Gutsbesitzer. — Baron Splenyi. — Monostrait, Proprietair. — Kruplanitz, Präfect. — Liptay, Domherr. — Csilley u. Latinovics, Grundherren. — Griolet, Fabriksbesitzer. — Anderson, Particulier — Kölmecy, Consistorialrath. — Söw, Professor. — Kiepert u. Schönbronn, Oberlehrer. — Kunkler, Abresch, Keim, Hetse, Sagy u. Temmer, Kaufleute. — Gombosy u Kisfaludy, Advocaten. — de la Grazie u de Moro, Particuliers. — Sustewein, Oeconom. — Gernath, Doctor. — Sagar, Studirender. — Gaal, Colonius u. Flandorfer, Grundfrauen — Windisch, Neiffer u. Madolemy, Kaufmannsgattinen.

Tiger. HH. Baron Isdenz u. Gemperlein, Gutsbesitzer. — Richter, Lieutenant. — Romano, Architect. — König, Privatier. — Herman, Notair. — Wicowatz, Fiscal. — Zswarcowitz, Jurist — Bukowolla, Aranitzky, Batmayer, Hempl. Hometztatzky, Deininger, Kraus, Konrad, Alexis u. Falis Kaufleute. — Vermes, Gerichtstafelb. — Humlib, Rentmeister. — Siemens u. Reiter, Oeconomen. — Riotsy, Advocat. — Brandstätter u. Gruschitz, Professoren. — Karibory u. Riganes, Edelleute — Erhard, Privatier. — Hoecke, Buchhalter. — Fellner, Geschäftsführer — Botz u. Seifert, Studirende. — Georgius, Grosshändler. — Sternikel, Kaufmann. — Norcliffe, Edelfräul.

Redacteur: Dr. S. Saphir. — Verleger: G. Heckenast.

schönsten Plätze hingestellt, unter das Dach alter Linden oder stolzer Kastanienbäume; und dann etwa noch ein kleiner Wald dazu, durch den einsame Kiespfade ziehen, oder auch die breite Heerstraße für die Briefwagen, im Gehölze selbst wieder Blumengärtchen, Rosenhecken, Stachelbeergebüsche, grünes Geländer, ländliches Treppenwerk, ein paar verliebte Lauben, ein paar geheimnißvolle Eremitagen und endlich eine wundervolle Aussicht über die Campagne ins Abendroth oder auf die blauen Züge der fernen Alpen. Solche Keller bilden einen Theil des Jahres hindurch die Erholungszufluchtsstätten der Münchner Bevölkerung, und man muß gestehen, daß ihr Geschmack nicht übel ist. Ich denke noch mit Vergnügen an den herrlichen Sommertag, wo ich in den Gartenanlagen eines solchen Bräukellers herumwandelnd, Münchner Lust und Geselligkeit von einer ziemlich populären Seite studiren konnte. Die verschiedensten Stände waren da versammelt, unter andern auch Mädchengruppen aus den niedern Bürgersclassen, bemerkbar durch Reiz und Anmuth und ein eigenthümliches Costume, das jugendliche Gestalten ganz überaus vortheilhaft kleidet.

Paris vor hundert Jahren.

Ein sicilianischer Edelmann entwirft folgende Schilderung von Paris zur Zeit Ludwigs XIV.: Man kann Paris ohne Uebertreibung ein großes Wirthshaus nennen. Ueberall trifft man Kaffee-, Bier- und Weinschenken, die sich eines zahlreichen Besuchs erfreuen. Zu jeder Stunde des Tages dampfen die Kochöfen und wird gegessen. Der Luxus in Paris überschreitet alle Grenzen und von seinem Ueberfluß könnten sich drei Städte bereichern. Von allen Seiten strahlen uns glänzende Buden entgegen, wo alles feil ist, was man braucht und nicht braucht. Jedermann will vornehm leben und der arme Adelige ist auf seinen reichen Nachbar eifersüchtig and will eben so großen Aufwand machen als dieser. Bänder und Spiegel sind Dinge, welche kein Franzose entbehren kann; ohne diesen Tand ist ihm das Leben eine Pein. — Die Mode ist der Dämon dieser Nation, in der die Männer so eitel und gefallsüchtig sind als die Weiber; und wenn diese nie ohne Taschenspiegel ausgehen, so stellen sich jene mitten auf der Straße hin und kämmen ihre Perrücken. Es gibt nicht leicht ein übermüthigeres, verwegeneres Volk als diese Pariser; sie thun sich ordentlich was zu Gute auf ihre Gebrechen und bilden sich ein, sie allein brauchten nicht Wort zu halten, ohne daß es ihnen zur Unehre gereichte. Bescheidenheit, Besonnenheit, gesetztes Benehmen, müßige und alte Leute würde man vergebens bei ihnen suchen; dafür findet man Höflichkeit, Artigkeit, schonendes Benehmen und Galanterie. Man trete in die erste beste Bude und man läßt sich durch die einschmeichelnden Redensarten tausend Dinge aufschwatzen, an die man gar nicht gedacht hatte, bis man zum Einkauf der Gegenstände kommt, die man eigentlich haben will. Lehrer unterrichten hier zu Lande in der Höflichkeit und ein hübsches Mädchen erbot sich neulich gegen mich, mir Complimente zu verkaufen. Die Frauen ziehen ihre Schooßhündchen allem andern vor; sie haben das Commando über ihre Männer und gehorchen Niemanden, handhaben die Toilettenkünste mit seltener Meisterschaft, schmücken sich mit außerordentlicher Grazie, nehmen zu jeder Stunde Besuch an und finden unendlich viel Gefallen an Gespräch und Unterhaltung. Ihre Gunst verschenken sie leicht an Bewerber, selten aber sind sie beständig oder leidenschaftlich in der Liebe. Ich habe keinen einzigen eifersüchtigen Ehemann getroffen. Während der Fasten geht man eben so fleißig des Morgens in die Kirche als Abends in das Schauspiel. Die jungen Leute kommen selten von den Ballspielplätzen weg, die Alten vertreiben sich die Zeit mit Karten- oder Würfelspiel oder mit Plaudern über Tagesneuigkeiten. Am liebsten trinkt man Kaffee, weil man glaubt, er stimme heiter und lustig. Eine Dame erhielt jüngst die Nachricht, daß ihr Mann in der Schlacht geblieben sei. „Ich Unglückliche!" rief sie aus; „schnell, eine Tasse Kaffee!" Die Damen reiten auf Eseln.

Schandmal der Menschheit.

Am 18. Februar wurde an der brasilischen Küste durch den brittischen Kriegsschooner Fawn ein Sclavenschiff aufgebracht. Die Sclaven waren alle im Raum, bei geschlossenen Lucken, die Lebenden, Sterbenden und Todten in Einer Masse zusammengepfropft. Einige lagen im heftigsten Stadium der Pocken; andere litten an Ophtalmie, wovon Mehrere schon völlig erblindet waren, lebende Skelette, die, als sie auf das Verdeck krochen, kaum fähig waren, die Last ihrer Körper zu tragen; Mütter mit Säuglingen an der Brust, außer Stand, ihnen Nahrung zu geben. Alle waren völlig nackt. Ihre Köper waren von dem Liegen auf den Planken wund. Ein unerträglicher Geruch herrschte im Raum, und man sollte kaum glauben, daß die Unglücklichen in solcher Atmosphäre noch athmen konnten. Auf der Fahrt nach Rio-Janeiro und im dortigen Hafen starben noch 26 an den Pocken oder aus Schwäche. Das Schiff war von der Benguela-Küste mit 510 Schwarzen nach Bahia abgesegelt. Dreizehn Tage, nachdem es genommen war, lebten nur noch 375.

Aemtliche Anzeigen.

Das löbl. k. Ober-Wechselgericht

(49)

hat den Beginn der Examina der Wechselgerichts-Advocaten auf die herannahenden Gerichtsferien, und vorzüglich auf die Mitte des Octobers anberaumt. Es wird also hiemit zur allgemeinen Kenntniß gebracht, daß alle diejenigen, die ein Examen aus dem Wechselrechte ablegen wollen, ihr deshalbiges Gesuch mit dem Advocats-Diplom, so wie mit den erforderlichen Zeugnissen über moralisches Wohlverhalten versehen, von 29. September bis (ausschließlich) den 14. October a cur. bei dem hiesigen Wechselgerichte einzureichen haben. — Pesth, aus der Wechselgerichts Sitzung vom 10. August 1841.

Pesth, den 9. August 1841.

Johann v. Fogarasi,
Ober-Wechselgerichts-Notär.

Von Seite des Gerichts der k. Freistadt Pesth wird auf Ansuchen des k. k. Landrechtes zu Grätz in Steiermark folgendes Concursal-Edict zur öffentlichen Kenntniß gebracht:

6126. 1841. Vom dem k. k Landrechte in Steiermark wird durch gegenwärtiges Edict allen Jenen, welchen daran gelegen ist, bekannt gemacht: Es sei von diesem Landrechte in die Eröffnung eines Concurses über das gesammte im Lande Steiermark befindliche bewegliche und unbewegliche Vermögen des Jak. Edlen v. Mischky, Eisenhandelsmannes und Hausbesitzers in Grätz, so wie auch in Rücksicht des von demselben außer Landes sich befindlichen beweglichen Vermögens, wenn dieses bei dem Mangel alldort liegender Gründe auch landtäflich, oder grundbücherlich vorgemerkt wäre, gewilliget, und als Concurs-Masse-Vertreter der Hof- und Gerichts-Advocat Dr. Schmerek, dann als desselben Substitut der Hof- und Gerichts-Advocat Dr. Mai jun., und als einstweiliger Vermögens-Verwalter der Dr. Schmerek aufgestellt worden

Daher wird Jedermann, der an den erstgedachten Verschuldeten eine Forderung zu stellen sich berechtigt hält, hiermit erinnert, bis den 7. October 1841 die Anmeldung seiner Forderung in Gestalt einer förmlichen Klage wider den Dr. Schmerek als Concurs-Masse-Vertreter binnen dem obigen Anmeldungstermine bei diesem k. k. Landrechte alsogewiß einzureichen, und in dieser nicht nur die Richtigkeit der Forderung, sondern auch das Recht, Kraft dessen er in eine oder andere Classe gesetzt zu werden verlangte, zu erweisen: widrigen Falls nach Verfließung des erst bestimmten Tages Niemand mehr angehört werde, und Jene, die ihre Forderung bis dahin nicht angemeldet haben, in Rücksicht des gesammten im Lande Steiermark, und in Rücksicht des beweglichen auch außer Landes sich befindlichen Vermögens, so weit der Verschuldete nicht etwa dortselbst Realitäten besitzet, ohne Ausnahme auch dann abgewiesen sein sollen, wenn ihnen wirklich ein Compensationsrecht gebührte, oder wenn sie auch ein eigenthümliches Gut von der Masse zu fordern hätten, oder wenn auch ihre Forderung auf ein liegendes Gut des Verschuldeten vorgemerket wäre; so zwar, daß dergleichen Gläubiger vielmehr, wenn sie etwa in die Masse schuldig sein sollten, die Schuld ungehindert des Compensations-Eigenthums- oder Pfandrechtes, welches ihnen sonst zu Statten gekommen wäre, abzutragen verhalten werden würden.

Zugleich wird zur Wahl eines andern Vermögens-Verwalters, oder zur Bestätigung des provisorisch ernannten, wie auch zur Auswahl eines wenigstens aus drei Individuen zu bestehen habenden Gläubiger-Ausschusses die Tagsatzung am 14. October 1841 Vormittag um 9 Uhr bei diesem k. k. Landrechte angeordnet; bei welcher die Gläubiger unter Einem für den Vermögens-Verwalter eine angemessene Instruction vorzuschlagen, und die in die Vermögens-Verwaltung einschlagenden Puncte festzusetzen, und zugleich die Vorsichten zu bestimmen haben, unter welchen sie die Vermögens-Verwaltung durch selben übernehmen oder fortführen lassen wollen, ob er in Eid zu nehmen, ob, und was von demselben für eine Sicherheit zu bestellen, ob die Gelder, und beweglichen Güter in seinen Händen zu lassen, oder zur gerichtlichen Verwahrung zu bringen seien

Grätz, am 22. Juli 1841. Vom k. k. Landrecht in Steiermark.

Concurs

(3)

der Gläubiger der Katharina Raußnitz

in Pesth den 13. September 1841.

26991. 1841. Von Seiten des Gerichtsstuhles der k. Freistadt Pesth wird allgemein bekannt gemacht: daß, nachdem Katharina Raußnitz sich für insolvent erklärte, der Concurs ihrer Gläubiger auf den 13. September 1841 festgesetzt wurde. Zum Litis-Curator wurde Anton Graczer, beeideter Advocat ernannt. Es haben daher Alle, die an besagter Concurs-Masse unter was immer für einen Rechtstitel Anspruch machen, am bestimmten Tage vor dem Gerichtsstuhle der Stadt Pesth entweder persönlich oder durch ihren gesetzlich bevollmächtigten Anwalt zu erscheinen, und die ihre Forderungen enthaltenden, mit den nöthigen Documenten versehenen Klagebriefe binnen drei Tagen vom Tage der Concursfrist an gerechnet, einzureichen, da später eingereichte Forderungen nicht mehr in den Concurs-Prozeß aufgenommen werden, und auf die Ansprüche solcher Gläubiger weiter keine Rücksicht genommen wird. Zugleich werden auch Diejenigen, die nicht persönlich erscheinen können, darauf aufmerksam gemacht, zur Ernennung des Ausschußes am Tage der Concurs-Frist ihren Anwalt mit der nöthigen Vollmacht zu versehen.

Concurs

der Gläubiger des Schustermeisters Joseph Král und des Martin Travicska

in Waizen den 17. September 1841

so wie der Gläubiger des Johann Ignacz und Georg Schön

gleichfalls in Waizen den 19. October 1841.

26995. 1841. Auf Anzeige des Pesther Comitats wird vom Magistrate der bischöfl. Stadt Waizen gegen folgende fallirte Waizner Einwohner die Eröffnung des Concurses beschlossen, und zwar:

(50) Gegen den Schustermeister Joseph Král wurde der Concurs auf den 17. September 1841 festgesetzt Zu dessen Masse-Curator wurde Joseph Vaiczer, Senator, zum Litis-Curator hingegen Karl Korber, beeid. Advocat, ernannt.

(51) Gegen Martin Travicska wurde der Concurs auf den 17 September 1841 festgesetzt. Zu dessen Masse-Curator Mathias Palik, Senator, zum Litis-Curator Johann Holdházy, beeid. Advocat, ernannt

(52) Gegen Johann Ignacz wurde der Concurs auf den 19. Oktober 1841 festgesetzt. Zu dessen Masse-Curator wurde Mathias Palik, Senator, zum Litis-Curator Karl Korber ernannt.

(53) Gegen Georg Schön wurde der Concurs gleichfalls auf den 19. October 1841 festgesetzt Zu dessen Masse-Curator wurde Johann Kovács, Cancellist, zum Litis-Curator Karl Korber, beeid. Advocat, ernannt

Diese Anordnungen werden hiemit allen denjenigen, die an die Concurs-Masse der Fallirten unter was immer für einen Rechtstitel Anspruch machen, zu wissen gemacht: daß sie an den bestimmten Tagen vor dem im Rathssaale der bischöfl. Stadt Waizen abzuhaltenden Gerichtsstuhle entweder persönlich oder durch ihren gesetzlich bevollmächtigten Anwalt erscheinen, und ihre Forderungen spätestens binnen drei Tagen einreichen mögen, da die später eingereichten Forderungen nicht mehr in dem Concurs-Prozeß aufgenommen werden können.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

ZALAI HÍRLAP

Románji László

4/1

Gondok és lehetőségek

(Folytatás a 7. oldalról.)

kézzelfogható eredményekkel, a létrehozott alkotásokkal mérhető. Szellemi kisugárzásuk legalább ennyire lényeges. Különösen ott, ahol egyfajta szellemi műhely*(ek)* hiánya nagyon is érezhető. Máshol már egy-egy múzeum *(Pécs, Szombathely)*, egy-egy színház *(Kaposvár, Kecskemét)* vagy éppen a helyi főiskola, egyetem *(Debrecen)* körül már többé kevésbé ezek kialakultak. Zalaegerszegen — akárcsak Nagykanizsán — még inkább csak a hiánya érezhető ennek. Most viszont úgy tűnik, hogy a zalaegerszegi művésztelep köré szerveződve *kialakulhatna ilyen szellemi műhely*. A tábor programja, jól felépített előadássorozata, az ezeket követő viták, beszélgetések — amikbe a szép számmal megjelent érdeklődők is bekapcsolódtak — már erre enged következtetni. Két témát külön is kiemelnénk, mivel ezek szélesebb körű érdeklődésre is számot tarthattak. Így a Kecskemét város arculatának „formálójaként" ismert építész, *Kerényi József* előadását. Műemlékeink megóvásának, mai funkciójuk megtalálásának lehetőségeit ismertetve, s ennek néhány, általa tervezett, *mindenfajta építészeti dogmát elutasító* sikeres megvalósulásával a zalaiaknak is példát adott. Míg *Pap Gábor*, a Művészet című folyóirat főszerkesztőhelyettese a művészettörténetből vett konkrét példákon mutatta meg, hogyan tükröződhetnek a természet és a társadalom egymással is összhangba hozott főbb ritmusai a mindennapi emberi környezetben, a lakó-, illetve a kultuszterekben.

Visszatérve eredeti gondolatmenetünkre, kétségtelen, hogy a művésztelep működése csak egy rövid, öthetes időszakra korlátozódik. *Fekete György* belsőépítész, az alkotótábor egyik vezetője viszont jó érzékkel *egy baráti társaság létrehozására* tett javaslatot, aminek munkájában bárki részt vehetne. Így nemcsak a szellemi kisugárzás folytonossága teremtődne meg, hanem a művésztelepi program megvalósítása is folyamatossá válna.

De szólnunk kell itt arról a még közvetlenebb kapcsolatteremtési folyamatról is, ami a modellek, tervek kivitelezése során az üzemek, gyárak kollektívái, illetve a művésztelepen dolgozó alkotók között elindult, ami nemcsak a további sikeres munkának lehet garanciája, hanem *a művésztelep közművelődési funkcióját is teljesebbé teszi*. Végső soron pedig hozzájárulhat ahhoz a legfőbb törekvéshez, hogy a művészet szervesen beépüljön mindennapi életünkbe.

Mindez ma még inkább csak lehetőség, de olyan lehetőség, ami idővel, közös összefogással maradéktalanul megvalósítható.

Szelestey László

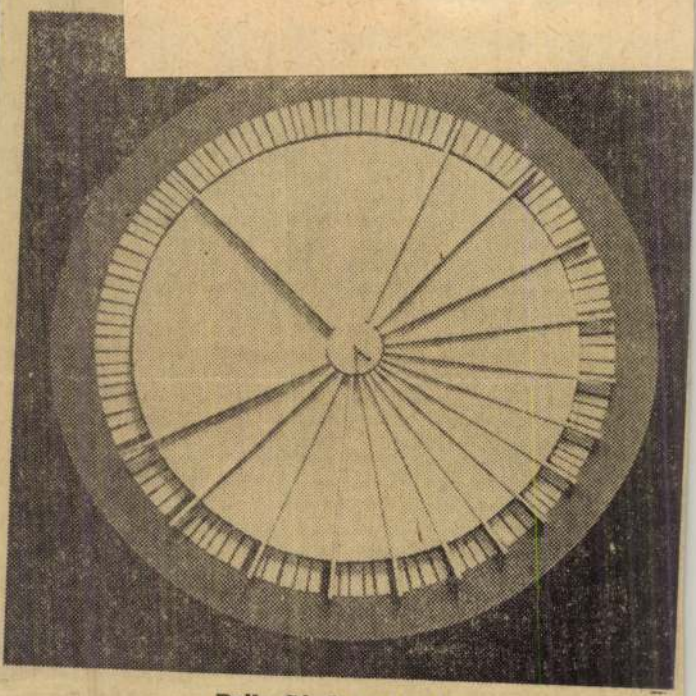

Balla Sándor napórája

tőségek

stelepről

ayuk eldöntése önmagában em kis feladat, s mind a fenn artóktól, mind az alkotóktó. ürelmet, megértést követel.

Szellemi kisugárzás

Zalai Hírlap
Vasárnapi melléklet

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PETŐFI NÉPE

1967 Május 26.

Úttörő kísérlet

Világszerte megújhodását éli, de megyénk gyakorlatában még ismeretlen az ősi mozgás- és arcjátékművészet, a pantomim. Rományi László, a Kecskeméti Asztalos Ktsz fiatal faszobrásza néhány hónapja kísérleti pantomimstúdiót szervezett a városi művelődési házban. Első jelentkezésük a nyilvánosság előtt csütörtökön 7 órai kezdettel lesz a művelődési ház nagytermében. Hubay Miklós „A zsenik iskolája" című tragikus művének pantomimváltozatát adják elő.

A tárlat megteki
úton hívja meg
érdeklődő közö
rendezőség.

A várható nag
anyag-keresletre
kintettel már

s.

most kere
teleneink

/ 1021

1978. augusztus 13.

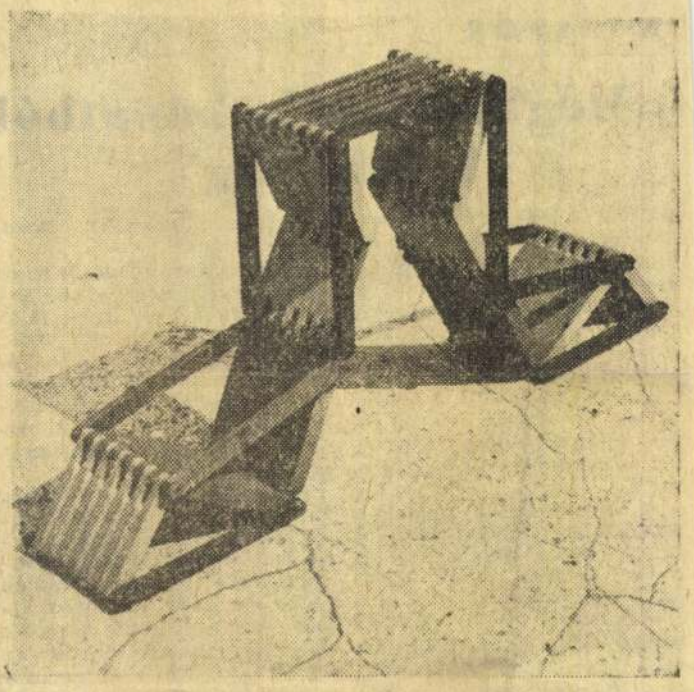

Rományi László ülőpad-rendszere

Gondok és lehetőségek

Elmélkedés a zalai művésztelepről

Az idei volt a harmadik — s úgy tűnik végleges — profilváltása a zalai művésztelepnek. A tíz évvel ezelőtt Egerváron megnyílt, főként festőket tömörítő alkotótábor még nem sokban különbözött a régi értelemben vett, egy-egy jelentős alkotó egyéniség, vagy éppen a vidék, a festői szépségű táj bűvöletében megszületett művésztelepektől. Úgy érezzük — az együttdolgozás lehetősége mellett — itt is az utóbbi volt a döntő, hisz ez a tábor az utóbbi két évet leszámítva mindig *hiányolta azt a vezéregyéniséget*, aki törekvéseivel, szellemi kisugárzásával határozott programot, sajátos arculatot adhatott volna az itt folyó munkának.

Kiútkeresés

A faszobrász-teleppé történt „átminősítés" már bizonyos mértékig az itteni munka mederbeterelését, ezen túlmenően a szűkebb környezet, a megye hagyományaihoz való kötődést, s nem utolsósorban az adottságok, a vidék fában való — viszonylagos — gazdagságának figyelembevételét is jelentette. Ám a program, *a közös törekvések hiánya* ezután is kísértett, s hiányzott az az ipari háttér is, ami az elképzelések realizálását lehetővé tette volna. Utóbbi gondon segített a zalaegerszegi Deák Ferenc Faipari Szakközépiskola, amikor jól felszerelt műhelyeit — s egyúttal az átköltözést is lehetővé tevő kollégiumi szobáit — a résztvevők rendelkezésére bocsátotta. Ezt követően a művésztelep új vezetőjének az irányításával — s a megváltozott lehetőségekre építve — már *konkrét*, a város, az itt lakók igényeit jobban szem előtt tartó programok születtek. 1976-ban a tábor alkotói elkészítettek egy játszóteret, egy évvel később pedig az újonnan épült landorhegyi iskolát „rendezték be" a telepen készült plasztikákkal. Jelentős *előrelépés volt ez, de egyúttal a leszűkített profil korlátai is* mutatkoztak. Hisz az ilyen összetett feladatok megvalósítása óhatatlanul megkívánja más társművészeti ágak képviselőinek — építészeknek, belső építészeknek, kerttervezőknek stb. — a tevékenységét, a művésztelepi munkában való aktív részvételét. Nyilvánvalóvá vált, hogy a főként faszobrászok munkájára építő *alkotótábor kapuit szélesebbre kell tárni.*

Erre nyílt mód az idei évben, amikor *belsőépítészek is bekapcsolódtak* az itteni munkába. S nemcsak ők, hisz ipari formatervezők is meghívást kaptak a táborba. Így már eleve el kellett vetni a kézenfekvő faszobrász és belsőépítész művésztelep megfogalmazást, előbb tér- és tárgyformáló, végül — mindenféle beskatulyázást kizárva — *zalaegerszegi művésztelep* megnevezéssel. Ide ugyanis elméletileg *bárki pályázhat*, amennyiben elképzelései, törekvései valamilyen módon rezonálnak az itteni célkitűzésekkel. Már ez az egyébként talán lényegtelennek tűnő momentum is jól érzékelteti azt a törekvést, hogy itt, a belsőépítész tevékenység összegező voltához híven, a társművészetek szintézise valósulhasson meg.

Összetettebb feladatok

Az előbb leírtak viszont már sejtetni engedik azt is, hogy itt *jóval összetettebb feladattal, bonyolultabb törekvésekkel* kell megbirkózniuk fenntartóknak és résztvevőknek egyaránt. Csak néhány kérdéskört kiemelve, s csak nagyon leegyszerűsítve: elméleti vagy gyakorlati munka folyjon-e a telepen? Tehát, elég-e, ha a rendelkezésre álló öt hét alatt csak a fejekben rendeződnek a megoldásra váró kérdések, vagy ez a „rendeződés" konkrét produktumokban, modellekben, sőt kivitelezett mintadarabokban is testet kell, hogy öltsön? Továbbá: figyelembe kell-e venni a megye, *a fenntartó város kimondott vagy kimondatlan elvárásait*, s ha igen, milyen „mélységben"?

Ha ehhez még azt is hozzátesszük, hogy a belsőépítészet előtt álló sokasodó és sürgető feladatokra is — gyakorlati, de legalábbis elméleti — választ kell találniuk az érdekelteknek, s mindemellett még a résztvevő alkotók eltérő érdekeit, igényeit is egyeztetni kell a vázolt kívánalmakkal, akkor talán kellőképpen érzékeltettük a meglevő gondokat. Ezek egyeztetése, rangsorolása, helyes aránynyuk eldöntése önmagában sem kis feladat, s mind a fenntartóktól, mind az alkotóktól türelmet, megértést követel.

Szellemi kisugárzás

A telepen lezajlott viták ismertetése, az érvek — pro és kontra — felsorakoztatása nem feladatunk, minthogy a telep idei munkájának értékelése sem. Már csak azért sem, mert jó néhány munka kivitelezése *csak most van folyamatban*, megtekintésükre szeptemberben az MMK előtti téren kialakítandó bemutatón lesz mód. Szakmai megvitatásukra is csak ezt követően a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége belsőépítész szakosztályának szeptember 19-én Zalaegerszegen tartandó nyilvános ülésén kerül sor.

Egy-egy alkotótábor hasznossága viszont nemcsak a

(Folytatás a 8. oldalon.)

Az Zalai Hírlap Vasárnapi melléklet

ezek szélesebb körű érdeklődésre is számot tarthattak. Így a Kecskemét város arculatának „formálójaként" ismert építész *Kerényi József* előadását. Műemlékeink megóvásának, mai funkciójuk megtalálásának lehetőségeit ismertetve, s ennek néhány, általa tervezett, *mindenfajta építészeti dogmát elutasító* sikeres megvalósulásával a zalaiaknak is példát adott. Míg *Pap Gábor*, a Művészet című folyóirat főszerkesztőhelyettese a művészettörténetből vett konkrét

pen dolgozó alkotók között elindult, ami nemcsak a további sikeres munkának lehet garanciája, hanem *a művésztelep közművelődési funkcióját is teljesebbé teszi.* Végső soron pedig hozzájárulhat ahhoz a legfőbb törekvéshez, hogy a művészet szervesen beépüljön mindennapi életünkbe.

Mindez ma még inkább csak lehetőség, de olyan lehetőség, ami idővel, közös összefogással maradéktalanul megvalósítható.

Szelestey László

NYELVŐR

„Meghalok a búbánatból kifolyólag"

Egyik nyelvművelő kiadványunkban a szükségtelen névutós kifejezések miatt így kesereg *Szende Aladár* nyelvészünk: „Így bizony maholnap tréfából valósággá válik a közismert népdal eme sorának: *„meghalok a bubánattól"* ilyen változata: *meghalok a bubánatból kifolyólag"*. Érdemes lesz tehát névutóink fejlődésével és használatával foglalkoznunk.

A névutóknak a ragokéval azonos szerepük van: különböző viszonyokat fejeznek ki. A mikor? kérdésre adható feleletek közül említsünk meg kettőt: öt *órakor*, öt óra *után*. Az *órakor* ragos, az *óra után* névutós főnév. A névutók lazábban kapcsolódnak a szavakhoz, nem írjuk őket velük egybe, és általában testesebbek, mint a ragok.

A névutók, mint a ragok is, önálló szókból alakultak. Így *az al* (alsó rész), *föl* (fölső rész), *el* (elülső rész), *mög* (hátulsó rész) szavakból lettek az *alatt, alá, fölé, fölül, előtt, elé, mögött, mögül* stb. névutók.

Az út főnévből lett az *után* névutó. Eredetileg azt jelentette, mint a későbbi *útján*, de jelentése megváltozott. A mai *hídja, kútja* régen *híd, kuta* volt. A mai *Bánhidának* eredetileg *Bán hídja* volt a jelentése. Határozói igenevek is névutókká lehettek: *fogva, nézve, múlva.*

Régebbi névutóink jelentős része ragszilárdulással jött létre. (Ezt a képzés egyik fajának tekinthetjük.) A *fölött, mellett* -t ragja azonos a Pécsett, Győrött, Fehérvárt, Kolozsvárt régies helyhatározókban használt -t raggal. A *mögé, fölé, alá á/é* ragja is gyakori volt régen.

A fejlődés követte a szükségletet: névutók állandóan keletkeztek, általában ragos névszókból. Ezek a névszók alapjelentésüket elhagyva lesznek újabb és újabb viszonyok kifejezőivé. Így lettek névutók vagy névutószerű főnevek az elmúlt évszázadok folyamán a *mentén, nyomán, során, szemben, révén, folytán.* Egyes állandósult kapcsolatokban a névutóvá válás útjára léptek a következő ragos főnevek: *kapcsolatban, segítségével, céljából, értelmében, következtében, szempontjából.*

Újabban főleg a hivatalos nyelvben jelentkeztek meglepően új névutók. Ezek a ragokat szorítják ki. Nézzünk néhány példát! A zöldségfélék *területén* nagy a terméskiesés (pedig a zöldségfélékben szokott lenni kiesés). A tsz-eknek megváltozott a szerepük a zöldségtermesztés *vonatkozásában* (miért nem a zöldségtermesztésben?). Az egyéni termelők *vonalán* támogatásra van szükség (pedig csak a termelőknek lenne rá szükségük). A minisztérium a kinevezés *tekintetében* még nem döntött (holott csak a kinevezésről kellene döntenie). A keretösszegek felhasználását *illetően* lényeges javulás állapítható meg (helyesen: felhasználásában). Az ünnepség *keretében* osztották ki a jutalmakat (egyszerűen csak az ünnepségen).

A névutók kérdése bonyolult nyelvhelyességi kérdés. A példák alapján kerülnünk kell azokat a ragok helyetti névutós szerkezeteket, amelyek nem árnyalják mondanivalónkat, hanem csak élősködnek a ragokon.

Kiss István

A kulturális élet hírei

Ma kerül sor a jugoszláviai Beltinciben a VIII. Szlovén Nemzetközi Néptánc Fesztivál eseményeire, amelyek sorában a zalaegerszegi Kiszöv Táncegyüttes is a közönség elé lép. Az együttes egyébként szombaton — a rédicsi citerazenekarral együtt — Alsólendva-környéki magyarlakta

kerámikus. Tíz alkotását állítja ki Kuwaitban, a mai magyar iparművészetet reprezentáló bemutatón, egy műve pedig a közeljövőben kerül Új-Delhibe, az indiai magyar nagykövetség kertjébe.

★

Baum Óz, a varázsló című re-

csatlakozzanak a partizánhadsereghez.

★

Holnaptól szerdáig az Üdülők című francia, csütörtöktől vasárnapig pedig a Fantozzi című olasz vígjáték kerül a megyeszékhelyi Ady-filmszínház közönsége elé. A kanizsai Béke-moziban 16-ig még az Abba című, svéd—ausztrál revüfilm tekinthető meg, 17—18-án az Enyém, tied, kié?, 19—20-án pedig a Két amerikai című reprízfilm következik. Ma és holnap a zalaegerszegi művészmoziban, A félelem megeszi a lelket című, NSZK-beli filmdrámát vetítik.

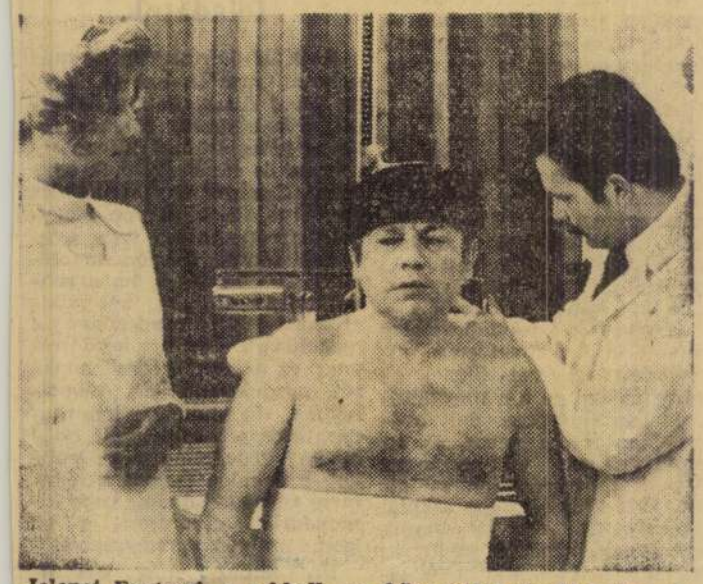

Jelenet Fantozzi, a sokbalkezes könyvelő kalandjairól szóló olasz filmből.

ves korára még mindig vegből igya a tejet reggelenét, amit a felesége odakészít z ágy mellé.

Dehát, ha neki így jobb, akor hadd igya. Attól még gyanolyan nagy gyerek. Meg ztán mi van abban, hogy cuis üvegből issza a tejet? Az sokat morgott

húzta szürkecsíkos öltönyéről, és lassan öltözködni kezdett. Gondosan megkötötte nyakkendőjét, kifényesítette cipőjét, visszaült az ágy szélére és várta, hogy megszólaljon a vekker. Nem akarta előbb felkölteni a gyereket. Késői gyerek volt. Már le is mondtak róla, hogy valaha is gye-

Szél Ágnes foto

10 ÉVES A

MŰVÉSZETEK HÁZA

7621 Pécs, Széchenyi tér 7-8. Pf. 403.
Telefon: (72) 315-388, 315-045, 315-229
Fax: (72) 336-128
Igazgató: Molnár G. Judit
A Művészeti Tanács elnöke: Bertók László József Attila-díjas költő
Háznagy: Brandstätter György
A Ház nyitvatartási ideje: hétfőtől - péntekig 8-19 óráig,
illetve a rendezvények végéig

1997. OKTÓBER

MARTYN FERENC TETŐTÉRI GALÉRIA
REJTETT KINCSEK V.
ROMÁN GYÖRGY MŰVEI A KOLOZSVÁRY GYŰJTEMÉNYBEN.
Nyitva: október 20-tól november 13-ig, naponta 12-17 óráig, szombat, vasárnap zárva.
Október 23-án zárva.

JÁTÉKTEREM
KÉPEK ÉS DOKUMENTUMOK AZ ORSZÁGGYŰLÉSI ÉS AZ ÖNKORMÁNYZATI VÁLASZTÁSOK TÖRTÉNETÉBŐL (1848-1994) PÉCSETT ÉS A KÖRNYEZŐ TELEPÜLÉSEKEN.
Látogatható október 1-15-ig a Ház nyitvatartási idejében.

1. SZERDA, 10 ÓRA, JÁTÉKTEREM

KÉPEK ÉS DOKUMENTUMOK AZ ORSZÁGGYŰLÉSI ÉS AZ ÖNKORMÁNYZATI VÁLASZTÁSOK TÖRTÉNETÉBŐL (1848-1994) PÉCSETT ÉS A KÖRNYEZŐ TELEPÜLÉSEKEN.
Bevezetőt mond dr. Tóth Zoltán helyettes államtitkár, a Központi Nyilvántartó és Választási Hivatal vezetője és dr. Páva Zsolt Pécs polgármestere.

1. SZERDA, 18 ÓRA, BREUER MARCEL TEREM

NÉMET NÉPI ÉPÍTÉSZET BARANYÁBAN
SZÉL ÁGNES FOTÓKIÁLLÍTÁSA
Megnyitja dr. Hargitai János, a Baranya Megyei Közgyűlés alelnöke.

1. SZERDA, 19 ÓRA, FÜLEP LAJOS TEREM

A ZENE VILÁGNAPJA: SEBESTYÉN MÁRTA ÉS A MUZSIKÁS EGYÜTTES KONCERTJE. Közreműködik: Fecske és Batyu (tánc).
A koncert fő támogatója a MATÁV. Belépődíj: 300 Ft

MATÁV RT.

2. CSÜTÖRTÖK, 16 ÓRA, FÜLEP LAJOS TEREM

AZ 1997. ÉVI NIKOLAUS LENAU-DÍJ ÁTADÁSI ÜNNEPSÉGE
Rendezők: Künstlergilde, Esslingen, Németország; JPTE; a Nikolaus Lenau Kulturális Egyesület, Pécs és a Magyarországi Német Írók és Művészek Szövetsége, Budapest.

4. SZOMBAT, 15 ÓRA, FÜLEP LAJOS TEREM

JAK-NAPOK '97
Írói esszék címmel Márton László, Térey János, Tolnai Ottó és Tóth Krisztina előadása hangzik el.

4. SZOMBAT, 15 ÓRA, SIKLÓS, VÁRUDVAR

ZÉNÓ, A CSODÁLATOS. Zenés mesejáték
Írta: Bükkösdi László. Versek: Bertók László. Zene: Szélkiáltó Együttes
Szereplők: Sólyom Katalin, Lakner Tamás, Fenyvesi Béla, Rozs Tamás, Keresztény Béla. Rendezte: Sólyom Katalin
Az előadás támogatója: Gyermek és Ifjúsági Alapprogram Tanácsa

GYIA Gyermek és Ifjúsági Alapprogram

6. HÉTFŐ, 19 ÓRA, FÜLEP LAJOS TEREM

A PÉCSI KAMARAZENEI MŰHELY ZÁRÓKONCERTJE
Művészeti vezető: Ángyán Zsuzsa főiskolai tanár
Műsoron: Brahms, Grieg, Hindemith és Sugár Rezső művei.
Támogató: a Pécsi Szabadművelődési Alap. Belépődíj: 150 Ft

7. KEDD, 18 ÓRA, BREUER MARCEL TEREM

NEMI SZEREPEK, ORALITÁS, SZEXUALITÁS —
A FILMMŰVÉSZETI ALKOTÁSOK TÜKRÉBEN: ANG LEE: ÉTEL-ITAL-FÉRFI-NŐ (1994)
(tajvani, feliratos, 125 perc) Bevezetőt mond: dr. Stark András
(A JPTE Pszichológia Tanszéke és a Művészetek Háza közös rendezvénye.)

8. SZERDA, 18 ÓRA, BREUER MARCEL TEREM

HÁZIMOZI: LUIS BUNUEL: VIRIDIANA (1961)
(fekete-fehér, szinkronizált, spanyol-mexikói film, 91 perc)

9. CSÜTÖRTÖK, 11 ÓRA, PÉCSVÁRAD, MŰVELŐDÉSI KÖZPONT

„ZÉNÓ A CSODÁLATOS" — zenés mesejáték

GYIA Gyermek és Ifjúsági Alapprogram

9. CSÜTÖRTÖK, 18 ÓRA, BREUER MARCEL TEREM

A MAGYAR SZÍNHÁZMŰVÉSZET REMEKEI — VIDEÓFILMEN
SHAKESPEARE: HAMLET. Bevezetőt mond: P.Müller Péter irodalomtörténész
Rendezte: Bódy Gábor. Címszereplő: Cserhalmi György

9. CSÜTÖRTÖK, 19.30 ÓRA, FÜLEP LAJOS TEREM

A PÉCSI PLAYBACK SZÍNHÁZ ELŐADÁSA. Játékmester: Zánkai András
Álomtörténetek. Belépődíj: 150 Ft

14. KEDD, 18 ÓRA, BREUER MARCEL TEREM

„VÁROS, POLGÁROK, KULTÚRA"
A TÁRSADALOM ÉRZELMI ÁLLAPOTA. Előadó: Szalai Erzsébet szociológus
Házigazdák: Cseri László újságíró és Varsányi Erika szociológus

14. KEDD, 19 ÓRA, MARTYN FERENC TETŐTÉRI GALÉRIA

PIERETTE DUPOYE a színész és rendező előadásában
„Sand, Keresztnevén George, avagy egy szabadság hajnala..."
Az 1996-os bemutató óta nagy sikereket ért el az előadás mind Libanonban, Németországban, mind pedig Canadában... Francia nyelvű előadás.
Belépődíj: 200 Ft, Alliance tagoknak: 150 Ft

15. SZERDA, 18 ÓRA, BREUER MARCEL TEREM

HÁZIMOZI: ENYEDI ILDIKÓ: AZ ÉN XX. SZÁZADOM (1989)
(A film az 1989-es Cannes-i fesztivál „Arany Kamera"-díját nyerte el.)
A fekete-fehérben forgatott film üde ötletessége, meseszerű alapgondolatának ironikus megvalósítása Európa-szerte meglepetést keltett.

16. CSÜTÖRTÖK, 19 ÓRA, FÜLEP LAJOS TEREM

KOVÁCS ISTVÁN DAL- ÉS ÁRIAESTJE
Műsoron: Liszt, Schubert, Kabalevszkij, Erőd Iván, Kodály, Mozart, Verdi és Glinka művei.
Közreműködik: Hegedűs Gönczy Katalin. Belépődíj: 200 Ft

17. PÉNTEK, 18 ÓRA, BREUER MARCEL TEREM

MAGYAR LETTRE EST
KULTÚRÁZÁS-SZELLEMIDÉZÉS-ZSÁKBAMACSKA
Találkozás és beszélgetés az európai kulturális folyóirat őszi számának szerzőivel: Bacsó Bélával, Farkas Zsolttal, Garaczi Lászlóval és Parti Nagy Lajossal.

18. SZOMBAT, 19 ÓRA, FÜLEP LAJOS TEREM

ZENE AZ ÉLET HATÁRÁN
A PEGASOS VONÓSNÉGYES (NÉMETORSZÁG) KONCERTJE
Koncert a koncentrációs táborokban meghalt zsidó zeneszerzők emlékére
Az együttes tagjai: Stefan Ottersbach — hegedű, Meike Brandenbusch — hegedű, Stefan Mang — brácsa, Theo Bross — cselló
(Izrael Pécsi Barátainak Köre és a Művészetek Háza közös rendezvénye)
Támogató: a Pécsi Szabadművelődési Alapítvány
Belépődíj: 200 Ft

20. HÉTFŐ, 17 ÓRA, MARTYN FERENC TETŐTÉRI GALÉRIA

REJTETT KINCSEK V.
ROMÁN GYÖRGY MŰVEI A KOLOZSVÁRY GYŰJTEMÉNYBEN
A kiállítást Kolozsváry Ernő mutatja be.

20. HÉTFŐ, 19 ÓRA, FÜLEP LAJOS TEREM

A MAGYAR ZONGORÁS TRIÓ SCHUBERT-MOZART ESTJE
A trió tagjai: Szentpéteri Gabrielle — zongora, Modrián József — hegedű, Rádi Ildikó — cselló
A koncert támogatói: dr. Révész Mária, Pécs alpolgármestere és a Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány, Budapest. Belépődíj: 200 Ft

21. KEDD, 16 ÓRA, FÜLEP LAJOS TEREM°

BALLADA A VÁROSRÓL
Helyey László színművész első CD lemezének bemutatója. Szöveg Sz. Koncz István, zene T. Horváth József.

21. KEDD, 18 ÓRA, BREUER MARCEL TEREM

NEMI SZEREPEK, ORALITÁS, SZEXUALITÁS —
A FILMMŰVÉSZETI ALKOTÁSOK TÜKRÉBEN
FERRERI: A NAGY ZABÁLÁS (1973)
(francia, szinkronizált, 120 perc) Bevezetőt mond: dr. Stark András
(A JPTE Pszichológia Tanszéke és a Művészetek Háza közös rendezvénye.)

22. SZERDA, 18 ÓRA, BREUER MARCEL TEREM

HÁZIMOZI: SALLY POTTER: ORLANDO (1992) (Virginia Woolf azonos című regényéből)
(angol-orosz-francia-holland, angol nyelvű, feliratos, 92 perc)
Utazás az időben — I. Erzsébet korától a XX. századig —, a főhős 400 évig tapasztalja a világ történéseit, először férfiként, majd nőként.

27. HÉTFŐ, 19 ÓRA, FÜLEP LAJOS TEREM

KONCERT VERLAINE JEGYÉBEN
Contralto: Catherine Dagois. Zongora: Edgar Teufel
Az esten a Verlaine-i költemények és a korabeli zeneszerzők — Fauré, Debussy, Ravel, Strawinsky, Chabrier — találkozásának lehetünk tanúi
Belépődíj: 200 Ft / Alliance tagoknak: 150 Ft

28. KEDD, 18 ÓRA, BREUER MARCEL TEREM

ZENE, MŰVÉSZET, TERÁPIA
Jaworska Pusztai Andrea zeneterapeuta előadása (Lengyelország)

29. SZERDA, 19 ÓRA, FÜLEP LAJOS TEREM

FIATAL TEHETSÉGEK PÓDIUMA
BONYHÁDI ISTVÁN ZONGORAESTJE
Belépődíj: 200 Ft

29. SZERDA, 18 ÓRA, BREUER MARCEL TEREM

HÁZIMOZI: SALLY POTTER: ORLANDO (1992)
(angol-orosz-francia-holland, angol nyelvű, feliratos, 92 perc)

30. CSÜTÖRTÖK, 11 ÓRA, HOSSZÚHETÉNY, MOZI

„ZÉNÓ, A CSODÁLATOS" — zenés mesejáték

GYIA Gyermek és Ifjúsági Alapprogram

30. CSÜTÖRTÖK, 18 ÓRA, BREUER MARCEL TEREM

A MAGYAR SZÍNHÁZMŰVÉSZET REMEKEI — VIDEÓN
KORNIS MIHÁLY: KÖRMAGYAR (a Vígszínház előadása)
Bevezetőt mond: P.Müller Péter irodalomtörténész

30. CSÜTÖRTÖK, 19.30 ÓRA, FÜLEP LAJOS TEREM

A PÉCSI PLAYBACK SZÍNHÁZ ELŐADÁSA.
Fények és árnyékok
Játékmester: Zánkai András
Belépődíj: 150 Ft

31. PÉNTEK, 11 ÓRA, SZENTLŐRINC, ÁLTALÁNOS ISKOLA

„ZÉNÓ, A CSODÁLATOS" — zenés mesejáték

GYIA Gyermek és Ifjúsági Alapprogram

31. PÉNTEK, 18 ÓRA, BREUER MARCEL TEREM

AZ IRODALOMTUDOMÁNY MŰHELYEI
Bókay Antallal, az Irodalomtudomány a modern és a posztmodern korban c. kötet szerzőjével Nagy Imre irodalomtörténész beszélget.
A Pécsi Akadémiai Bizottság Irodalmi Szakbizottsága és a Művészetek Háza közös rendezvénye. A rendezvény támogatója a Nemzeti Kulturális Alap Irodalmi Kollégiuma.

31. PÉNTEK, 19 ÓRA, FÜLEP LAJOS TEREM

A KORONA PÓDIUM VENDÉGJÁTÉKA
„KÉTARCÚ HOLD"
IN MEMORIAM GARCIA LORCA
Előadja: Csavlek Etelka. Zenéjét szerezte és zongorán kísér: Vukán György
Közreműködik: Szakály György balettművész
Belépődíj: 300 Ft

10 ÉVES A

MŰVÉSZETEK HÁZA

7621 Pécs, Széchenyi tér 7-8. Pf. 403.
Telefon: (72) 315-388, 315-045, 315-229
Fax: (72) 336-128
Igazgató: Molnár G. Judit
A Művészeti Tanács elnöke: Bertók László József Attila-díjas költő
Háznagy: Brandstätter György
A Ház nyitvatartási ideje: hétfőtől - péntekig 8-19 óráig,
illetve a rendezvények végéig

A Házimozi 1997. IV. negyedévében és 1998. I. negyedévében három sorozatot indít szerdánként, 18 órai kezdettel.

A sorozat a Cannes-i Filmfesztivál „Arany pálma"-díjas filmjeiből mutat be válogatást. A tervezett filmek a díj elnyerésének időrendjében:

1961. Luis Buniel: Viridiana
1979. Volker Schlöndorff: A bádogdob
1984. Wim Wenders: Párizs, Texas
1992. Bille August: A legjobb szándékok
1995. Emir Kusturica: Underground
1996. Mike Leigh: Titkok és hazugságok

Híres magyar rendezőnők filmjeiből készült válogatás:

Enyedi Ildikó: Az én XX. századom
Enyedi Ildikó: Bűvös vadász
Elek Judit: Mondani a mondhatatlant
Mészáros Márta: Napló szerelmeimnek
Napló szüleimnek
Napló gyermekeimnek

Az irodalom és a film viszonyának kérdéseit felvázoló sorozat:

Sally Potter: Orlando (Virginia Woolf azonos című regényéből)
Alain Parker: Madárka (William Wharon „Birdy" c. regénye alapján)
Peter Greenaway: Prospero könyvei (Shakespeare: Vihar c. műve)
Huszárik Zoltán: Szindbád (Krúdy Gyula azonos című regényéből)
Szász János: Woyzek (Georg Büchner drámája nyomán)
Laurence Olivier: Három nővér (Csehov azonos c. drámája alapján)

A JPTE Pszichológia Tanszékével közösen havonta két alkalommal új sorozat indul:
Nemi szerepek, oralitás, szexualitás — a filmművészeti alkotások tükrében

Ang Lee: Étel-ital-férfi-nő
Ferreri: A nagy zabálás
Subiola: A szív sötét oldala
Bertrand Blier: Az én pasim
Ferreri: Dillinger halott
Jacques Audiard: Férfiak mélyrepülésben

Felelős kiadó: Molnár G. Judit
Készült a Tér Nyomdai és Grafikai Stúdió közreműködésével
Molnár Csaba nyomdájában.

A MŰVÉSZETEK HÁZA TÁMOGATÓI

(pártfogók és klubtagok)

Köszönjük a Művészetek Háza barátainak pártfogó támogatását. A támogatások folyamatosan érkeznek, ezért programjainkon az új támogatók névsorát havonta közzétesszük. (Lezárva szeptember 20-án.)
A felsoroltakon kívül több barátunktól kaptunk támogatást, de ők kérték az anonimitást.
Jelzések: ● Klubtagok és pártfogók
Ahol nincs városnév feltüntetve, azok a támogatók pécsiek.

Dr. Aknai Tamás
AD Grafikai Stúdió — Budapest
Dr. Aracsi László
● Apagyi Mária
Apáthy Árpád
Asszonyi Tamás — Szentendre
Dr. Ács Imre — Kisdér
Dr. Ángyán Lajos
Aranykacsa Vendéglő
Bayer Ilona — Budapest
Dr. Bognár Zoltán
● Brandstätter György
Dr. Bihari Lajos
Boda Miklós
Dr. Borhidi Attila
Bornemissza Géza és Mária
Beok György
Bethlen Márta
Dr. Bernáth József
Dr. Bleyer Jenő
● Dr. Bachman Zoltán
Dr. Bellyei Árpád
Dr. Benkő Albert
Bíró János
Belénessy Csaba
Dr. Bárdi László
Dr. Biharinė Bauer Zsuzsa
Bimbó István — Mindszentgodisa
Binder Károly — Budapest
Balikó Tamás
Bánkuti Gertrud
Balatinecz Márta
Dr. Bélyácz Iván
Bognár József
Dr. Barakonyi Károly
● Bertók László
Bertha Vazul és felesége
● Bánky József
● Benedekné Soós Klára
● Dr. Berki László
● Balogh Margit
● Bükkösdi László
Brandtner és Tsa. Bt.
Dr. Catherine Feidt-Illés
Corpus — Budapest
Dr. Csefkó Ferenc
● Dr. Cseke István
Csernavölgyi Antal
Csébfalvi Éva — Budapest
Csikszentmihályi Róbert — Szentendre
Csordás Gyöngyi
● Csonka Károly
● Csordás Gábor
● Csaba Zita
● Csikós Miklós
● Csuhai István
Deák Zsuzsa
Dr. Deák György
Dr. Diófási Lajos
Dr. Dóczi Tamás
Daniel Speer Együttes
Dvorszky Hedvig — Budapest
● Dani Sándor
Dr. Deák Iván
● Dénesi Ödön
● Dévényi Ildikó-Éva
● Dévényi Sándor
Dobos László
Drucker Tibor — Budapest
Elizabeth de Ranitz — Hollandia
Első Magyar Látványtár Alapítvány — Budapest
Dr. Ertl Tibor
Erdélyi Zoltán
Dr. Erhardt Imre
Dr. Éberling László
Dr. Farkas Károly
Dr. Fendler Kornél
Dr. Feledy Balázs — Budapest
Ferling József — Hosszúhetény
Dr. Flerkó Béla
Dr. Faragó Lászlóné
Francois Nicoullaud — Budapest, Párizs
Filák Lajos
Filákovity István
● Forgó György
Füzesi Zsuzsa
Fükéné Walter Mária
Füredi László — Budapest
Fürtös György
Fürtös Ilona — Nagykanizsa
● Fertői Miklós
● Gárdonyi Tamás
Gergely László
Gyarmathy Tihamér — Budapest
Dr. Gallyas Ferenc
● Györe Károly
Győri József — Bóly
Dr. Gyurok János
● Géber Sándor
● Gállos Orsolya — Pécsvárad
● Gerő Pál
Gettó József
● Gyermánné Vass Ágnes
Gömöry János
Hara László — Budapest
Dr. Hargitai János — Nagynyárád
Dr. Hárs Éva
Dr. Horel Veronika
Horváth András
Dr. Horváth Gyula
Dr. Horváth Örs Péter
Harnóczy Örs
Heinemann István
Dr. Herendi Eszter
Hepp Mihály
Hisztopatológia Kft.
● Huber Márta
Dr. Husz Mária
● Herke Balázs
● Hübner Mátyás
Dr. Hazafi Klára
Hársági Margit
Halász Károly — Paks
H-Copex Irodatechnika
Jávor Piroska — Szentendre
Dr. Jobst Kázmér
Dr. Iglói Zoltán
Dr. Illés Tamás
● Kirics Márta
Dr. Krisztián Jánosné — Zalaegerszeg
Kakas Sándor — Pécsvárad
Kallós Miklósné dr.
Karádi Éva — Budapest
Dr. Kernya István — Mohács
Keserü Ilona
Dr. Kéri István
Kismányoky Károly
● Kistelegdi István
Dr. Kleisz Teréz
Kókay Krisztina — Budapest
Kosári Aurél
Koszits Attila
Kovács Gergelyné — Budapest
Dr. Kellermayer Miklós
Kesjár János és felesége — Harkány
Dr. Kollár Lajos
Dr. Kovács Bálint
Dr. Kovács Dezső — Gödöllő
● Kovácsné Mátrai Klára
Dr. Kosztolányi György
Dr. Kovács Sándor
Dr. Kránitz János
Dr. Korinek László
Környei Béla
● Körtesi András
ifj. Kiss Ferenc — Husztót
● Kiss Gadó Imre
Kő Pál — Budapest
● Körtvélyesi László
● Knoll Éva
● Dr. Kun László
● Kun Istvánné
● Kós Lajos
● Kovács Judit — Orfű
Kisbalázs György
Dr. Koltai Dénes
Dr. Lenkei Péter
Dr. Losonczi Hajna
Dr. Lomb Dénes
Lugosi Ágnes
● Lantos Ferenc
● Lovas Pál
● Légrádi István
Ligeti Erika — Szentendre
● Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Pécsi Tagozata
Lakatos György — Budapest
Lakner Tamás
Mácsai Pál — Budapest
Magyar Rádió Körzeti és Nemzetiségi Stúdiója
Mekis János
● Máthé András
P. Müller Péter
Dr. Mérei Klára
Mátis István — Szentlőrinc
Dr. Merics Imre — Tormás
Dr. Merics Imre — Beremend
Dr. Mednyászky Sándor
Dr. Morava Endre
Dr. Menyhei Gábor
Dr. Mátrai Lívia
Magny Joël
● Mendöl Zsuzsa
Dr. Mednyánszky Sándorné
● Molnár Jánosné
● Dr. Mátrai Béla
● Mánfai György
● Müller Mária
Molnár György
● Molnár Sándor
Molnár Nyomda és Kiadó Kft.
● Makay Ida — Véménd
● Művészeti Szakközépiskola Nádor Rudolfné — Hosszúhetény
Nádler István — Budapest
Dr. Nagy Judit
Dr. Nyárádi József
● Nagy Péter
● Neumayer Károly
Nesz Györgyné
● N. Szabó Sándor
Dr. Novák Zoltán
● Novotny Béla
● Olteán Magdolna
Dr. Orbán György — Budapest
Pálné dr. Kovács Ilona
Papp Béla
● Dr. Papp Zsuzsa
Dr. Páli Kálmán
Pergerné dr. Szabó Piroska
Pilaszanovich Irén — Budapest
Dr. Pintér András
Dr. Pytel József
Dr. Pajor László
Pauska Zsolt
Pócs Péter — Kecskemét
Pozsgai Miklós
Pálinkás György — Budapest
● Palotásné Vörös Júlianna
● Palotás Brigitta
● Palotás Béla
● Pál József
● Polgár Marianna
● Pelényi Margit
Petri Péter
● Dr. Pandur József
● Pákolitz Istvánné
● P. Rádóczy László
Pécs-Baranyai Orvosklub
Pinczehelyi Sándor
Radó Gyula — Budapest
Rajk László — Budapest
Dr. Répai Gábor — Kadarkút
Dr. Révész Mária
Dr. Révész Ferencné
● Dr. Romváry Ferenc
Rozs Tamás
● Rádóczy László
Dr. Román Lászlóné
● Rónai Márta
● Rigó István
Rétfalvy Sándor — Nagykanizsa
● Révész Márta
● Retza Roman Rudolfné
Dr. Sallai Éva — Budapest
Simonné dr. Bárdi Zsuzsa
Dr. Stark András
Dr. Simor Ferenc — Siklós
Stenczer Béla
Super Phone Kft.
Szakonyi Károly — Budapest
Szabó Erzsébet — Budapest
Szabó Károly — Sellye
Dr. Székely József
Szentirányi József
Dr. Schneider Imre
Szűcs Zoltán
● Soltész László
Dr. Szabó István
Dr. Schmidt Gábor
Solymosi Ottó — Budapest
Dr. Szili Katalin
Sasvári Attila
Dr. Sárosi István
Dr. Sükkösd Ferenc
Dr. Sándor Mária — Budapest
Simon István
● Dr. Szirtes Gábor
● Sólyom Katalin
● Dr. Sélley Elek
● Soltra Elemér
Dr. Somfai Magdolna
● Surányi Anna
Susi Bt.
Super Phone Kft.
● Sztankov Stefan
● Szikra János
● Sárkány József
Dr. Schmidt László
Stoll Pécsi Rt.
Dr. Szekeres György
● Szoyka Pál
Dr. Takács József
Takács Gyula
Dr. Takács Ottó
Tamás Sándor — Budapest
Tardy Balázs — Budapest
● Tillai Ernő
Törtelyné Palatinus Krisztina
Dr. Tarnik István
Dr. Takácsy Imréné
● Trischler Ferenc
Tresz Zsuzsa
Dr. Tenke Sándor — Budapest
Dr. Tihanyi Ferenc
Dr. Tóth Attila — Szeged
Dr. Tóth József
● Dr. Tímár Károly
● Tasnádiné Rónaky Edit
● Dr. Tóth Károly
● Dr. Török Andrea
● Tüskés Tibor
Tóth Sándor — Kozármisleny
● Uherkovich Ágnes
● Uhrik Dóra
Dr. Ujvári Jenő
● Unger Pálma
Vadas Zsuzsa — Budapest
Vári Éva
Vasilescu János — Budapest
Veress Lajos
Dr. Veszprémi Béla
Dr. Vereczkei Lajos
Dr. Véghelyi Erzsébet
Dr. Varga Levente
Dr. Varga Gyula
Dr. Várnai Ferenc
● Várnagy Attila
Wéber Adám — Mohács
Dr. Wekler Ferenc — Mecseknádasd
● Vidákovics Antal
● Vida Gyula
● Vári Jenő
● Varga Márta
● Valkó László
Vígh Tamás — Budapest
● Villányi Krisztina
● Weiler Árpád
Wunderlich Ilona
Yaron Mayer — Budapest
Zábrádi Marianna
Zalay Buda
● Zalka Éva
● Zsolnay Antal József
Zsolnay Porcelángyár

ROMÁNYI LÁSZLÓ

Románvi László

1 Eddigi pályám legfontosabb eseménye az, hogy megszülettem és felüvöltöttem – a többi legfontosabb még várat magára! Diplomám szerint belsőépítésznek titulálnak, ebből a nekem kijelölt skatulyából csak nehezen tudok ki-be ugrálni. Azaz vasból vaskarika készítésére már nem szól a jogosítványom, de köteles vagyok állandóan fából vaskarikákat csinálni. Legszívesebben formatervezőnek mondanám magam, de némi kompromisszummal bútortervezőként szoktam bemutatkozni. Még annyit, hogy az iparban dolgozom – hogy meddig, az csak a tűrőképességemtől függ –, szériagyártásra tervezek bútorokat.

2 – kényszeredett
– görcsös
– véletlenszerű
– „x–y" cimboráim szívessége
– ki tudja, hogy történt?
– állítólag én terveztem?!
Milyen ipari háttérre támaszkodhatom? – MAGYARRA!

3 Úgy tűnik, hogy a téma hivatott szakértőinek: állami, politikai vezetőknek, gazdasági szakembereknek is komoly gondot okoz mostanában ez a kérdés. Remélhetőleg Ők hamarosan megtalálják rá a választ is.

4 Bosszantanak a nyugati folyóiratokból „magyarított" tárgyak, de még jobban bosszant az, hogy sokan úgy vélik, a világszínvonal felé ez a járható út. Időben és térben nem nehéz betájolni magunkat, 1979-et írunk, és Magyarországon élünk. Tárgyformálásunkat, mint minden mást, csak reális lehetőségeinkre alapozhatjuk, szükségleteink kielégítésének módja a társadalom fejlettségétől függ. A körülményeink nem zárják ki azt, hogy tartalmilag is átgondoljuk tárgyainkat, s ne érjük be csak formai jegyek üres adaptálásával – bár a közfelfogás gyakran éppen ezt kéri tőlünk. Úgy vélem, ha a tartalom egyre sürgetőbb fontosságáról nemcsak a formatervezők lesznek meggyőződve, hanem mindenki más, akinek ebből a munkából ki kell vennie a részét, akkor alakulhat ki egy sajátos tartalmilag, formailag egységes hazai tárgyformáló művészet.

5 Az alvás nemzeti méreteket öltött, ezért rengeteg (formatervezett) ébresztőórát!

Mozgó Világ
1979/6

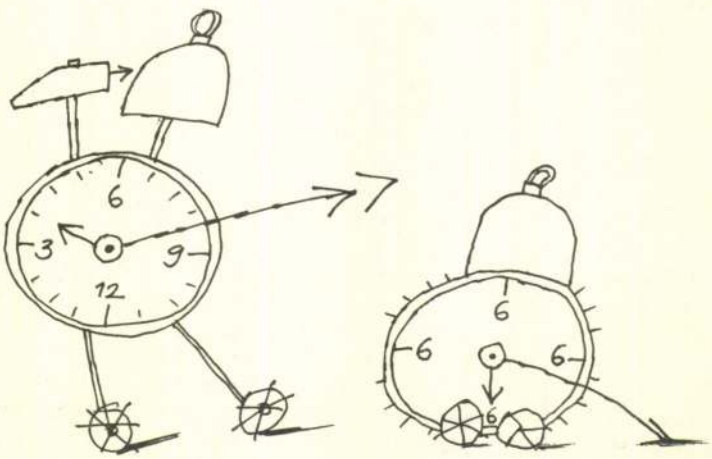

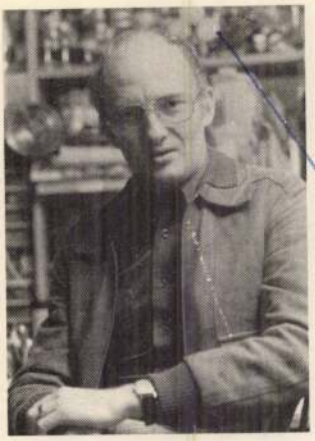

Simon Károly

1 1966-ban szereztem diplomát az Iparművészeti Főiskola szerszám- és gépipari formatervezés tanszakán, majd elhelyezkedtem a Ganz Villamossági Műveknél, ahol főiskolai tanulmányaim megkezdése előtt mint erősáramú elektrotechnikus dolgoztam. Itt 11 évig voltam állásban. Két éve szabad szellemi foglalkozású (szabadúszó) tervező vagyok. Annak, hogy a vállalattól kiléptem, adminisztratív oka volt. A formatervezőnek nincs megfelelő helye a vállalat szervezetében. Felsőbb rendelkezések hiányában a szakma besorolása, hovatartozása, működési területe, döntési, intézkedési jogköre ma is megoldatlan. Szakmám értékét és szükségességét azonban megismerték, s ennek köszönhető, hogy megbízásaim nagy részét továbbra is ettől a vállalattól kapom.

Az elektrotechnika területén az orvosi elektronikus berendezésektől a villamos mozdonyig szinte minden jellegzetes témán dolgoztam már. Legnagyobb sikeremnek könyvelem el azt a néhány esetet, amikor a nagy értékű exportra készült gépeket az átvevő megdicsérte, mert úgymond: nemcsak jó, de szép terméket is vásárolt. Sikeres munka lehet az, amikor a gyártmányban a jó tervezési elképzelések teljes mértékben megvalósulnak. Ebben benne van az is, hogy mi számít sikertelennek, és az, hogy a mi szakmánkban a jó és gyenge produktumnak mi a mértéke.

A gyártmányban két párhuzamos koncepció van jelen: a mérnöki és a humán. A jó termékben ez a kettősség harmonikus együttesben jelenik meg. (Itt meg kell jegyezni, hogy a formatervezőnek elsősorban ott van szerepe, ahol a tervezendő gyártmány környezetalkotó jelentőséggel bír.) A mérnök és művész a tervezés folyamán egymásra utalt, s végül a terveknek teljes egyetértésben kell kialakulniuk. Ha ez nincs így, a termék nem lehet tökéletes. Ez az egyetértés egyre nehezebb, mert egyre kevesebb a jó konstruktőr. Ezt a képességet nem becsülik kellőképpen, az oktatás sem fektet rá kellő hangsúlyt. A jó gyártmány létrehozásában együtt dolgozó különféle tervezők egyetértésének és emellett igényességének döntő a jelentősége. Széthúzó, szakmai kérdésekben ellenségeskedő, elszigetelten okoskodó tervezőgárda nem tud teljes értékű produktumot létrehozni. Ilyenkor a terméken is meglátszanak az ellentétes nézetek, a rossz kompromisszumok. A termék pedig megjelenik, de sohasem lesz „sztár", mert nem lesz élvezhető.

A jó termék létrehozásának tehát nemcsak szakmai feltételei vannak, hanem azon túl, azzal egyenértékű emberi kultúrára is szükség van. Óriási felelősség hárul a terméktervezés irányítóira, vezetőire is, hiszen ők adnak programot, és ők fogadják el a koncepciókat, a tervezők javaslatait. Gondoljunk bele: mi történik akkor, ha a jóváhagyó a több felvetett alternatíva közül nem tudja kiválasztani a legjobbat, ha nem tud okosan mérlegelni a választék, a minőség, a kultúra és ár kérdéseiben? Ilyenkor születnek azok a döntések, melyek csak az árszinttel törődve lehetővé teszik a tömegigények rendkívül alacsony esztétikai-technikai igényű, viszont olcsó (?!) termékekkel való kielégítését. Szükségszerű lehet-e, hogy ami olcsó, az nem jó minőségű? A nagy mennyiségben piacra kerülő, esztétikailag is gyenge minőségű termék nem környezetszennyezés? Ezeket a kérdéseket összegezve, nekem az a legfőbb vágyam, hogy kapcsoljuk ismét össze a gazdaságot és a kultúrát, hogy jól érezhessük magunkat az általunk gyártott tárgyi, vagy egyre inkább gépinek nevezhető környezetben.

2 A tervezés és megvalósulás viszonyában igen gyakran hangzik el a tervezők és vezetők között, hogy a tervező ne legyen maximalista, ne törekedjen extra megoldásokra, mert a műhely nem tudja megcsinálni. Én ezzel a véleménnyel nem értek egyet. Valahányszor valami tőlem szár-

... és nem csupán szavakban ... Az első világháború önkénteseként közülük többen megsebesülnek. A zseniális Boccioni 34 évesen elpusztul a fronton. Marinetti magasztalja a háborút, a patriotizmust, mint az emberiség egyetlen „megtisztítóját". Kiáltványából ízelítőül álljon itt néhány sor: *„... Leromboljuk a múzeumokat, a könyvtárakat, valamennyi akadémiát. Küzdünk a nőmozgalmak, az erkölcsvédelem és más haszontalanságok ellen. A zúgó lendületes tömeget énekeljük,*

Carlo Carra Marinetti portréja (1910–1911)

zengjük a fegyvergyárak, a vad villámok-világította hajógyárak villogó éjféli tüzeit ... a kalandozó gőzhajókat ... a dúskeblű lokomotívokat ... a vízárban csattogó, örvénylő légcsavarokat a magasban sikló repülőkkel ... Itáliából küldjük világgá a felforgató, gyújtogató, erőszak kiáltványát ... megalapítjuk a Futurizmust, hogy megszabadítsuk a földet az archeológusok, az antikváriusok, a professzorok és a cicerónék fekélyétől."

Az előbbi szöveg természetes tartozékának tekinthetjük, hogy Marinetti az olasz fajt az emberiség elitjének, uralomra hivatott krémjének hirdeti, amelynek egyértelmű járandósága a hódítás — az Impérium —, lévén a dicső Római Birodalom örököse. E rögeszmék logikus folyománya azután, hogy Marinetti a fasizmus egyik előharcosa lesz, csatlakozik *Mussolini*hez — aki a fura mestert igen nagyra becsüli, noha *dekadens* művészete korántsem illeszkedik a fasizmus izomfeszítő, kebeldagasztó, antikmajmoló giccseihez.

Szerencsére itt is, mint majdnem mindig, eszme, cél könnyedén elválik az alkotásoktól, és az egyedül lényeges és kifejező *forma* révén, az eredeti szándéktól függetlenül is élvezhető — sőt, nagyszerű marad. Részben ennek köszönhető a futurizmus száguldó, és széles körű elterjedése. A dinamika, a mozgás, a haladás, a sebesség, a változás a kor forradalmi mozgalmainak éltető gondolata; kézenfekvő, hogy Európa lázadó mozgalmai saját dinamizmusuk kiváló formai eszközét fedezik fel a múltat tagadó, az eljövendőt szinte kézzelfoghatóan ábrázolható formákban.

Éppen úgy, mint a kor más művészi irányzataiban ,a futurizmus csupán gyűjtőfogalom; egyes alkotóit egyéniségük, saját látásmódjuk különbözteti meg egymástól — akárcsak a vadaknál, kubistáknál, expresszionistáknál. Érdemes megfigyelni, hogy az „ortodox" olasz futuristáktól földrajzilag és szellemükben olyan távol álló művészek, mint *Picabia, Duchamp, Dalaunay*, a korai *Kandinszkij, Majakovszkij, Malevics, Bortnyik, Kassák* és sok más európai művész hasonló, rokon vagy hozzájuk közel álló stílusban alkotott. Így azután bár a futurizmus kétségkívül olasz találmány, a világ olyan hevesen adoptálta, hogy csakhamar talán az első igazán nemzetközi művészi mozgalommá vált.

Az irányzat művészeinek alkotásait befolyásolta, sőt meghatározta Marinetti és társainak szemlélete, de bolygórendszerükön belül valamennyi művész a saját pályáján haladt. Ennek ellenére számos közös vonás jellemezte az irányzatot. A mozgalmat kezdeményező művészek rengeteget foglalkoztak az érzékszervek, az érzékelés pszichológiájával, amely abban az időben vonult be a tudomány kutatási területére. Művészetükre érezhetően hatott a fotográfia és a filmtechnika fejlődése, a pillanatkép, amely képes volt felbontani a mozgást elemeire, láthatóvá téve a mozzanatokat, a mozgás fázisait, úgyszólván megörökítve az elmúló és az állandó különös, emocionális viszonyát.

Gino Severini: Paul Fort arcképe (1911)

Umberto Boccioni: Egy ló plasztikus ábrázolása (1914)

A képzőművészet egyik legnagyobb problémája egy eszmét formákban kifejezni. Megörökíteni az elröppenő gondolatot. Nos, a futurizmus éppen az elröppenőt kívánta „megörökíteni" miközben legnagyobb ellenfelének az „örökkévalót" tartotta. Irtózott — szavakban, kiáltványokban legalábbis — a halhatatlan remekmű gondolatától, hiszen az elpusztíthatatlannal szemben a pusztítást hirdette. Hivatkozzunk még egyszer Marinettire: *„Jöjjenek a füstöskezű, bátor gyújtogatók! Már jönnek! Itt vannak! Borítsák lángba a könyvtárak polcait! Vezessék ide a csatornákat, hogy elöntsék a múzeumok raktárait! ... Oh! ... hadd sodorja az ár a dicső festményeket! Rajta, ragadjatok csákányt és kalapácsot! Zúzzátok szét a műemlékek talpazatát!"*

Robert Delaunay: A portugál asszony (1916)

gesnek látszanak, széttördelték, mozzanataira, elemeire bontották. Módszerük ebben az eljárásban sem volt egységes, Giacomo *Balla* például a mozdulatokat rögzítette mozzanatról mozzanatra. Az ő művészetében világosan nyomon követhető a fotótechnikai kísérletek hatása, így É—J. *Marey* híres kronofotografikus sorozata az emberi mozgás fázisairól.

Már említettem, mennyire foglal-

Jean Metzinger: Bicikliverseny (1914)

Vibráló színek

Szerencsére szegény műemlékpusztító futuristák hasonló akadályba ütköztek, mint az őket követő Dada mozgalom alkotói: törni-zúzni való kedvükben remekműveket alkottak, a le nem rombolt múzeumok nagy örömére. Pusztító kedvük finom művészi áttételeken keresztül vált érzékelhetővé: a világ formáit, amelyek az egyszerű halandó számára egységes

koztatta a művészeket — és nem csupán a futuristákat — az egyre terjeszkedő, nyüzsgő, zajos, mind forgalmasabb nagyváros. Miként a forgalom, a lárma nem egységes folyamatként, hanem szaggatottan, töredezetten hatol be tudatunkba, úgy a futuristák is igyekeztek műveikben elemeikre bontani a zilált benyomásokat, ki-ki a maga módján. *Russolo* például szerkesztett egy zaj-

zongorát, és zajszimfóniákat komponált. Marinetti a *Parole in Liberta* (Szabad szó) című röpiratát röpködő betűkkel, mondattöredékekkel, jelekkel és más információkkal illusztrálta, mintha egy nagyváros reklámfeliratairól és elkapott beszédfoszlányokból rögzítette volna impresszióit. Boccioni híres szobra, az *Izmok mozgásban* már nem elégszik meg a futuristáktól olyannyira lebecsült Szamothrakéi Niké széllel szembeszegülő, szinte röppenő mozdulatával, hanem a test formáinak mozgalmas kiterjesztésével ébreszti a haladás illúzióját. Festményeiken a széttagolt formák, a vibráló színek, a nyugtalan vonalak igyekeznek leképezni a mozdulatlan képen, szoborban, konstrukcióban azt a dinamikát, vagy annak lenyomatát, amit a külvilág gerjeszt az alkotóban.

Az a kérdés, hogy mennyire volt képes közvetíteni a szemlélőnek az alkotó hangulatát vagy szándékát, minden kor és irányzat fontos és megválaszolatlan problémája. Anynyi bizonyos, kevés művésznek sikerült annyira megközelíteni a célt, mint a futuristáknak. Amikor megállunk Gino Severini hatalmas képe: *Bál a Pan-Pan bárban* előtt, kétségtelenül magával ragad a temérdek kavargó forma, szín, mozgás lendülete s a vizuális hatás szinte fizikai ingert ébreszt bennünk.

Itt most nincs módom részletesen szólni a futurizmus nemzetközi terjedéséről és nemzeti átváltozásairól. Erősen egyszerűsítve talán csak anynyit, hogy más országok: Oroszország, Csehszlovákia, Jugoszlávia, Magyarország stb. futuristái Marinetti eszméiből nem a faj, az erőszak, a hódítás, a sebesség imádatát, hanem csupán a szüntelen változás, a *haladás* gondolatát sajátították el. Majakovszkij éppúgy, mint Kassák, megtagadták a futurizmus pápájának vérszomjas ideáit, későbbi fasiszta buzgolkodását pedig megvetették. Elég, ha arra gondolunk, hogy a magát futuristának valló Majakovszkij s a kezdetben rokonszenvező Kassák miként vélekedhettek az *Itália Über alles* profétájáról.

Mindez azonban cseppet sem gátolta a futurizmus mint művészi irányzat megtermékenyítő hatását. A századelő lelkes, hitvalló művészi mozgalmai voltak napjaink művészetének elődei, úttörői. Ma már alig emlékezünk arra, hogy néha szavakban, kiáltványaikban túlharsogták a hétköznapok zaját. Vallomásaik kordokumentumok, még akkor is, ha fanatizmusukat megmosolyogjuk. Megmaradtak azonban alkotásaik, amelyekből átérezzük felfedezéseik izgalmát, azon a gyönyörűségen túl, amit látványuk kelt bennünk.

Román József

Magyar zsoldosok a középkori Egyiptomban

„A délután folyamán megjártam a magyarab (a magyar családok — A szerk.) szigetét. Vagy háromszázan lakják, és lent Asszuán közelében még egy csoportjuk él, körülbelül ugyanannyian. A törzsfőnök távol volt, de a falu vénjei mind összejöttek. Feltűnően világos arcszínű, sasorrú emberek. Amint így csoportban láttam őket, azonnal feltűnt, hogy máok, mint a berberinek vagy a szudáni arabok. Öntudatosan, büszkén mondták: Nem vagyunk arabok! Európából telepítette ide őseinket a nagy török szultán, Szolimán. Katonák voltak, határőrök a núbiai feketék ellen. Ugyanakkor más törzsbeliek is jöttek őseinkkel a ‚Nemza' (osztrák) országból. Azok ‚Bosznából' jöttek és Kasr Ibrahim várában telepítették le őket... Őseink aztán berberin-lányokat vettek feleségül, és megtanulták tőlük a rután' (berber) nyelvet; ezt beszéljük ma is az arab nyelven kívül ..... Az ősi hazáról azonban tudják, hogy a tengeren túl fekszik, és hogy ott is egy nagy folyó mentén laknak magyar testvéreik..."
E sorokat Almásy László gróf írta 1937-ben.

Szeuim szultán 1517-ben elfoglalta a *mamelukok* lakta Egyiptomot. Seregében a muzulmánok, s az egyéb népek (a görögök, az albánok, a szerbek, a bosnyákok) mellett igen nagy számban magyarok is harcoltak. A harcok befejezése után a törökök *Alsó-Núbiában* telepítették le a bosnyákokat és a magyarokat — határvédelem céljából. A XVIII. század közepén — amikor még „A Magyar és a Nemza ország egy volt" — újabb magyar csoportok érkeztek Egyiptomba.

Más kutatók véleménye szerint azonban a magyarok nem a XVI. század elején érkeztek Egyiptomba *janicsárként*, hanem első hullámuk csak a XVI. század végén került oda *zsoldosként*. Egyiptom meghódításában tehát nem vettek részt tevékenyen; feladatul a déli határok védelmét kapták.

Négyszáz évvel később

Az első generáció betelepülése óta *négyszáz* év telt el teljes ismeretlenségben, mígnem H. C. *Jackson*, *Wadi Halfa* egykori *kormányzója* egy Núbiában élő különös népességről adott hírt. E csoport a környező arab és núbiai lakosságtól külső megjelenésében és nyelvében is eltért; ők a magyar zsoldosok leszármazottai. Gróf *Almásy* Lászlónak 1935-ben még módjában állt a Wadi Halfa körzetében lévő Magyar-arti (Magyarsziget) közösségét felkeresni. 1963—1964-ben *dr. Fehérvári* Géza keleti tanulmányútja során szintén meglátogatta e csoportokat, később pedig *dr. Fodor* István nyelvész-diplomata kutatta a nyelvüket. Az azóta eltelt majd negyedszázad alatt a magyar tudományos élet látóköréből teljesen

Élet és Tudomány 1990/7.sz.

ROMÁN József művt

A futurizmus

„Egy csillogó csövekkel felszerelt, zúgó, robogó versenyautó szebb, mint a Szamothrakéi Niké."

A párizsi *Figaro* 1909 februári száma közölte azt a különös kiáltványt *Le Futurisme* címmel, amelyet néhány nappal korábban írt meg az olasz költő, író, próféta, népvezér, fantaszta, látnok — s nem utolsósorban fajvédő, háborús uszító, fasiszta Filippo Tommaso *Marinetti*. Ez a rendkívül tehetséges férfi alapította és szervezte ezt a művészekből verbuvált szektát, amely igyekezett megfogalmazni és kifejezni, amit ők a kor igazi szellemének és a jövendő — futuro — meghatározó irányának véltek: az örök mozgást, a sebességet. A mozgalom szerencséjének és Marinetti — akkori — kivételes vonzerejének köszönhetően a magát futuristának nevező csoport olyan nagyszerű alkotókat mozgósított, mint Carlo *Carra*, Giacomo *Balla*, Umberto *Boccioni*, Luigi *Russolo*, Gino *Severini*, hogy csak a legismertebbeket említsük.

Minden mozog

A futurizmus jellemzésénél nem feledkezhetünk meg arról, hogy Marinettiék kora a szédületes iparosítás, a roppant méretű gyarmati terjeszkedés és a polgárság lendületes fejlődésének esztendei voltak. A *Wright* testvérek 1903-ban emelkedtek először a levegőbe kétmotoros, légcsavaros gépükön. Louis *Blériot* éppen 1909-ben repülí át a La Manche csatornát. Az Otto-motor alkalmazása meglódítja az autógyártást, a világot mind sűrűbben hálózzák be az egyre gyorsabb vasutak, de még a könnyű, szériában gyártott, gyors kerékpár is meghódítja a sebesség kedvelőit. A technikai haladás szédületes távlatokat tárt az emberiség elé, ma már szinte természetesnek tűnik, hogy néhány, a társadalom változásait érzékenyen figyelő művész misztikus magasságba képzelte a mozgás megtestesítőjét, a gépet. Gondolkodásukban érdekes módon keveredik a mechanika tárgyias materializmusa a fantasztikummal, sőt, a miszticizmussal. *„Megvetjük a matematikusok szemléletét!"* — jelenti ki magabiztosan Marinetti. A futurizmus elmélete kissé a mozgás filozófiája számukra: *„...minden mozog, robog, örvénylik, forog; soha, semmi nem mozdulatlan, mert amint előbukkan, már el is tűnik."*

A futuristák az örök mozgás, a sebesség esztétikáját akarták megalkotni, amelynek tömör összefoglalója, szimbóluma az energiát koncentráló gép. Szerették volna megoldani a művészet nagy problémáját: megragadni és érzékeltetni a mozgást a mozdulatlan írásműben, festményen, szoborban. Kiáltványaikban ismételten hangsúlyozzák, hogy művészetükben nem közvetíteni kívánják magának a mozgásnak, az átalakulásnak az érzését. Céljuk megvalósításához nélkülözhetetlen volt, hogy valamennyi elődjükkel radikálisan szakítsanak a tárgy hűséges, vagy csupán megközelítő ábrázolásával, beleértve a *vadakat* és a *kubistákat* is. A futurizmus a külső, látható, mérhető tér helyett megalkotta a belső, szubjektív teret, az *érzékenység* (Bergson* filozófiája nyomán az *intuició*) segítségével a képzelet szülte formát, ahol az ellenőrizhető, bizonyítható, vizsgálható jelenséget felváltotta a tárgy és az alkotó közötti viszony, s ahol a tárgynak már nincs önálló formája; helyzetét, alakját, létét az érzelem alakítja. Ez a felfogás még nem lett volna újdonság, hiszen a századfordulót követő kor művészete már tudatosan vállalta a szubjektivizmust, ám a hasonlóság mellett nem kevés figyelmet érdemel a köztük lévő különbség.

A futurizmus megkülönböztető jellegzetessége abból a tulajdonságából fakad, hogy nem csupán egy művészeti stílus, hanem egyben társadalmi-politikai mozgalom is, amely — legalábbis megalkotóinak szándéka szerint — az ember, a társadalom, sőt a világ gyökeres megváltoztatására hivatott. A futuristák nem ismerték a lehetetlent. Hitték — vagy legalábbis hirdették —, hogy az ember akaraterejével még testének átalakítására is képes. Marinetti egyik írásában, némi költői álmodozással azt vallja, hogy az ember egykor mindenfajta szerkezet nélkül, puszta önerőből is képes lesz repülni, mivel *„...szárnyak rejtőznek lapockái alatt."* Marinetti és társai mélységes hittel vallották, hogy *„...A művészek végre felélednek, s nem tanyáznak többé a megvetett esztétika magányos csúcsain, de követelik azt a jogot, hogy a világ haladásának munkásai és harcosai legyenek."* A futurizmus — legalábbis megalkotóinak szándékai szerint — a forradalmi cselekvés eszköze; stílusa, technikája és teóriája rendkívül alkalmassá tették, hogy a nemzetközi baloldali mozgalmak művészi kifejező stílusává váljék, olyannyira, hogy példátlanul rövid idő alatt úgyszólván egész Európában elterjedt. Közismertek *Majakovszkij* és az egész orosz avantgárd művészet rokon vonásai a futurizmussal; talán kevésbé köztudott, hogy *Kassák* Lajos, már a nevezetes kiáltvány megjelenése után néhány hónappal, 1909 júliusában Lucifer című versében szinte azonosul — a maga egyéni módján — Marinettiék eszmerendszerével: *„Üdvözlégy, Lucifer, átkos pártütő! / Magas színedhez ma hozsannát zengek / Egy satnya, vértelen világ helyett, Ők kopott lelkűek, tunyák, betegek... Te forralod a vérem, a velőm, / Hogy ne legyek a régi mása. / Mert tevéled merész sasok szállnak, A Te utadon nincsenek határok; / ura vagy az Eszmének, Vágynak. / Tiéd a Gondolat, az Erő, a Cél.*

Umberto Boccioni: Izmok mozgásban (1913)

A lázadás hitvallása

A futurizmus totális újat akarásában természetesen olyan radikálisan megtagadja a múltat, hogy programot hirdető kiáltványuk merészségében, már-már arcátlanságban minden korábbi művészi programnyilatkozatot messze meghalad, s ma már — legalábbis egyes tételei — egyenesen provokatív hatású. Hirdetik a veszélyt, a vakmerőséget, a lázadás hitvallását, mint a művészet, a költészet egyedüli lényegét. Magasztalják a *„...kihívó mozgást, a futólépést, az álmatlanságot, a halálugrást és az ökölcsapást. A világ* — szerintük — *új szépséggel, a sebesség gyönyörével gazdagodott."* Nincs szépség, csak a küzdelemben, a támadásban, dicsőítik a *háborút* (!),

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Román Viktor
SZERSZÁMGÉPIPAR
1967 MÁR 15

1021

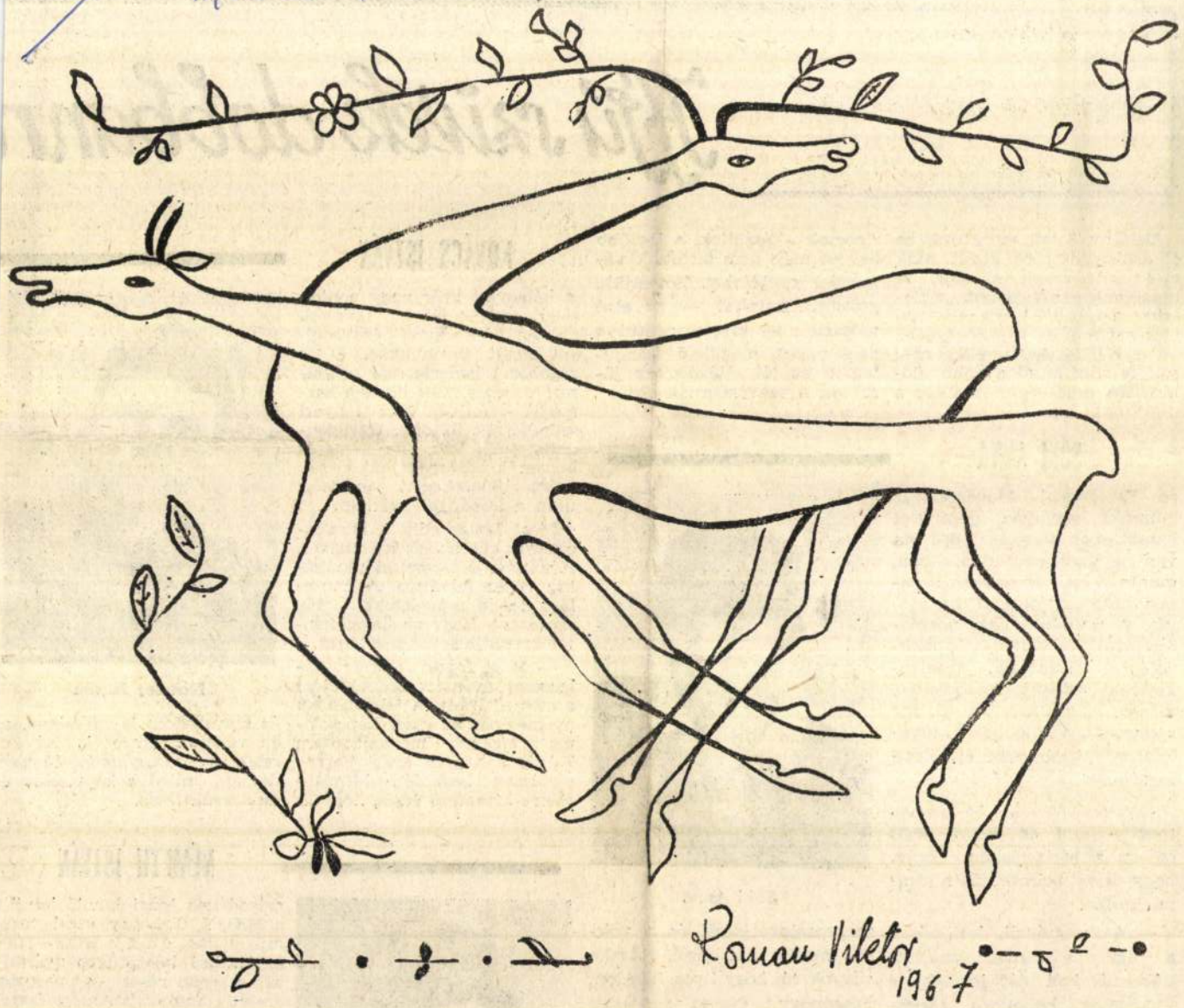

Jön a tavasz.

Román Viktor rajza.

Ifjú szívek dobbann

Néhány fiatalt mutatunk be olvasóinknak azok közül, akik most választanak először. A beszélgetésekből kitűnt, a fiatalok nagyjából tisztában vannak a választás jelentőségével, de a KISZ-szervezetekre még sok feladat hárul a jobb előkészítés érdekében. Amikor a riportok készültek, a legtöbb helyen még nem tartottak választási gyűléseket. Reméljük, gyáraink fiataljai — az első választók — kivétel nélkül e nagy napot megillető hangulatban és jól tájékozottan járulnak a szavazóurnák elé.

SÓKI ANNA

az Esztergomi Marógépgyár műszaki osztályán gépírónői beosztásban dolgozik. 1963 óta van az üzem alkalmazásában, munkakörét, környezetét nagyon szereti, jól érzi itt magát. A művelettervek, normaösszesítők és különböző, technológiai folyamatok, amelyeket leír, érdeklik. Az üzembe, sajnos, elég ritkán jut ki, így a munkát, a különböző műveleteket inkább csak elméletileg ismeri.

Szeret táncolni, színházba, moziba járni és sokat segít otthon a háztartásban. Terve, hogy ősszel beiratkozik a gimnáziumba.

Sóki Anna

— A szavazásról, különösen a régi rendszerben lezajlott választásokról már jó néhány történetet hallottam. Édesapám sokat mesélt a régi korteshadjáratokról, a választók megvesztegetéséről és a voksok meghamisításáról. Büszke vagyok rá, hogy ilyen fiatalon, huszonegy évesen szavazati jogom van, kíváncsian várom, milyen is egy igazi választás

KOVÁCS ISTVÁN

a kőbányai gyár nagy pontosságú szereldéjének lakatosa szintén technikumi érettségivel került üzemünkbe. Ő is régebbről ismerte már a gyárat, hiszen a második és a harmadik évfolyam közötti nyári szünetet itt töltötte. Ugy gondolta, jobb lesz, ha ismerős helyen kezdi meg működését, ezért jelentkezett érettségi után a kőbányai gyárban.

Most ismerkedik a lakatosszakma különböző ágazataival. Hántolási és szerelési munkákat végez felváltva. A hántolást nehéz műveletnek tartja, szerencse, hogy az üzem hántolóbrigádja sokat segít neki.

— Most fogok először választani és ezért érdeklődtem a „téma" iránt. A televízióban megnéztem az ezzel kapcsolatos híreket, meghallgattam Kádár János és Erdei Ferenc elvtársak beszédét. Mindenesetre kitüntető érzés, hogy az

Kovács István

én szavazatom is szükséges, az én véleményemre is kíváncsiak ilyen nagyhorderejű kérdésben, mint a képviselő- és tanácsválasztás.

NÉMETH ISTVÁN

másodéves ipari tanuló került a BKGY Taksony utcai tanműhelyébe. Most a KOP—160-as optikai köszörűgép gyártásában vesz részt és nagyon szereti munkáját, mert érdekes, összetett feladat. Az egyedi üzemben az öntvénytisztí- szerelésig minden

ROMÁN Viktor *77, 112, 118, 119,* 59
Homoródszentmárton, 1937. március 12.
NG Képz. Főisk. Buk., szobrász
(1968 óta Franciaországban él.)

Banner Erdély

Románné Goldzicher Klára

IRODALOM.

LÁZÁR BÉLA: Tizenhárom magyar festő. (Tanulmányok, többek közt Csók Istvánról és Iványi-Grünwald Béláról.) Budapest, Singer és Wolfner.

LÁZÁR BÉLA: Szinyei Merse Pál. Modern könyvtár. Athenaeum kiadása.

MALONYAY DEZSŐ: A fiatalok. (Többek közt Iványi-Grünwaldról és Csókról is ir.) Budapest, Lampel kiadása.

KIÁLLITÁSUNK
tartama alatt több előadást tartunk.

Január 21-én, vasárnap. SZÉP ERNŐ: Egy elesett költőről.

Később meghatározandó időben:

BRAUN E. W., troppaui muzeumigazgató, A porcellánról. (Vetitett képekkel.)

34. PETERDI ANDOR költeményeket, BÖLÖNI GYÖRGY Rippl-Rónai művészetéről olvasott fel.

35. VÁRNAI ZSENI háborus költeményeit olvasta föl.

36. Prof. Dr. PAUL SCHUBRING: Viszonyunk Olaszországgal a háboru után. (Vetitett képekkel.)

37—40. Dr. LÁZÁR BÉLA: A magyar művészet jövőjéről négy előadást tartott.

41. Prof. Dr. JOS. STRYZGOWSKY: Balkánkérdések a művészettörténeti kutatás szempontjából. (Vetitett képekkel.)

42. PETERDI ANDOR: Háborus költeményeit bemutatta a szerző.

43. Dr. KRENNER DEZSŐ: Egy pesti festőiskola. (Marastoni.)

44. A MODERN SZINPAD előadása.

45. Dr. LÁZÁR BÉLA: A nemzeti művészet születése a nemzetköziség szelleméből.

46. Dr. FELEKY GÉZA: A gyüjtés és régiségvásárlás művészete.

47. ROMÁNNÉ GOLDZIEHER KLÁRA: A viselet a századok tükrében. Vetitett képekkel. *

48. GRÓF TELEKI SÁNDORNÉ (Szikra): Elmélkedés a haladásról. Elbeszélés.

---

* Felolvasás az Ernst-Múzeumban

Rombauer M.
eperjesi ötvös

58563. KANAL. Ezüst, 3 darab. 165 gramm. Eperjes. Rombauer M., 1800 körül . . . . . 15.—

Árverési Közlöny
1938. 3. sz.

Román Miklós

és Erna

Sziget u. 1240 hrsz.

4 emeletes ház

Épitő Ipar

1913. 560. l.

(Magánépitési engedélyek.)

Dr Jellinek János

vézére - Csengery - utca

5360 hrsz.

4 emeletes ház

u. o.

Rombauer Mátyás

Örös Eperjes

F. sz. *Lf. Nr.*	Próba *Beschau*	Mesterjegy *Meisterzeichen*	Mester — tárgy — tulajdonos — irodalom *Meister — Gegenstand — Eigentümer — Literatur*
644		MRo	Ugyanaz. — *Derselbe.*
	Nr. 628		*a)* Úrmutató alakú ereklyetartó. — *Reliquiar in Monstranzform.* **„F. Math. Rombauer 1831“**
	Nr. 628		*b)* Kehely festett zománcú plakettekkel. — *Kelch m. Plaketten in Maleremail.*
	Nr. 628		*c)* Tömjéntartó. — *Weihrauchschiffchen.* *a—c)* Ferenciek zárdája — *Franziskanerkloster,* Okolicsnó.
	Nr. 628?		*d)* Ciborium festett zománcú plakettekkel. — *Ziborium m. Plaketten in Maleremail.* R. k. pléb. templom — *Pfarrkirche,* Pécsújfalu.
	Nr. 628		*e)* Sótartók. — *Salzfässer.* — *f—g)* Gyertyatartók. — *Leuchter.* *e)* Görgey Gusztáv, Lőcse — *Leutschau. f)* Dr. Nagy Ferenc v. b. t. t., Bp. *g)* Motesiczky Lászlóné, Bp.
645		Rombaum	Ugyanaz. — *Derselbe.*
	Nr. 628		Kanalak. — *Eßlöffel.* Grieger Tivadar, Eperjes

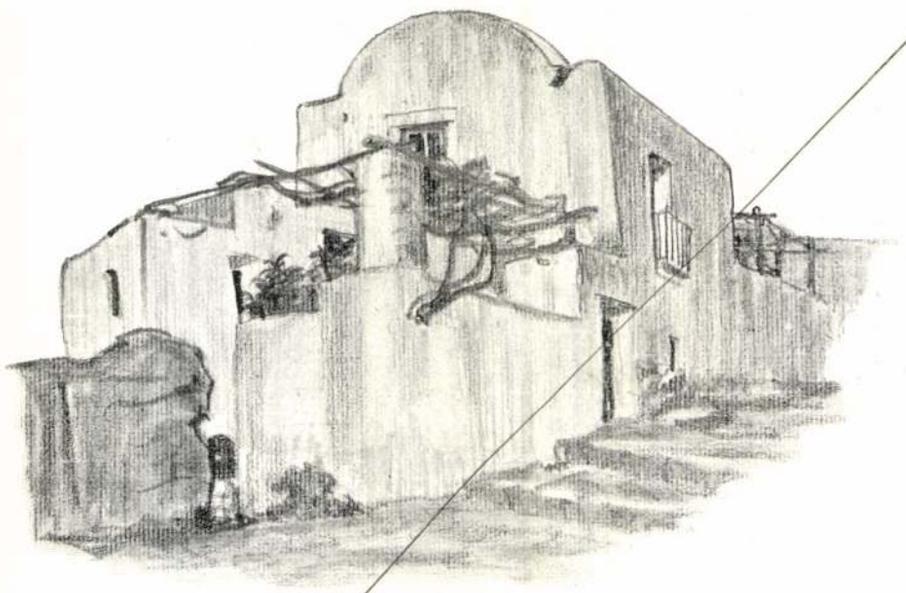

PARASZTHÁZAK ANACAPRIBÓL.

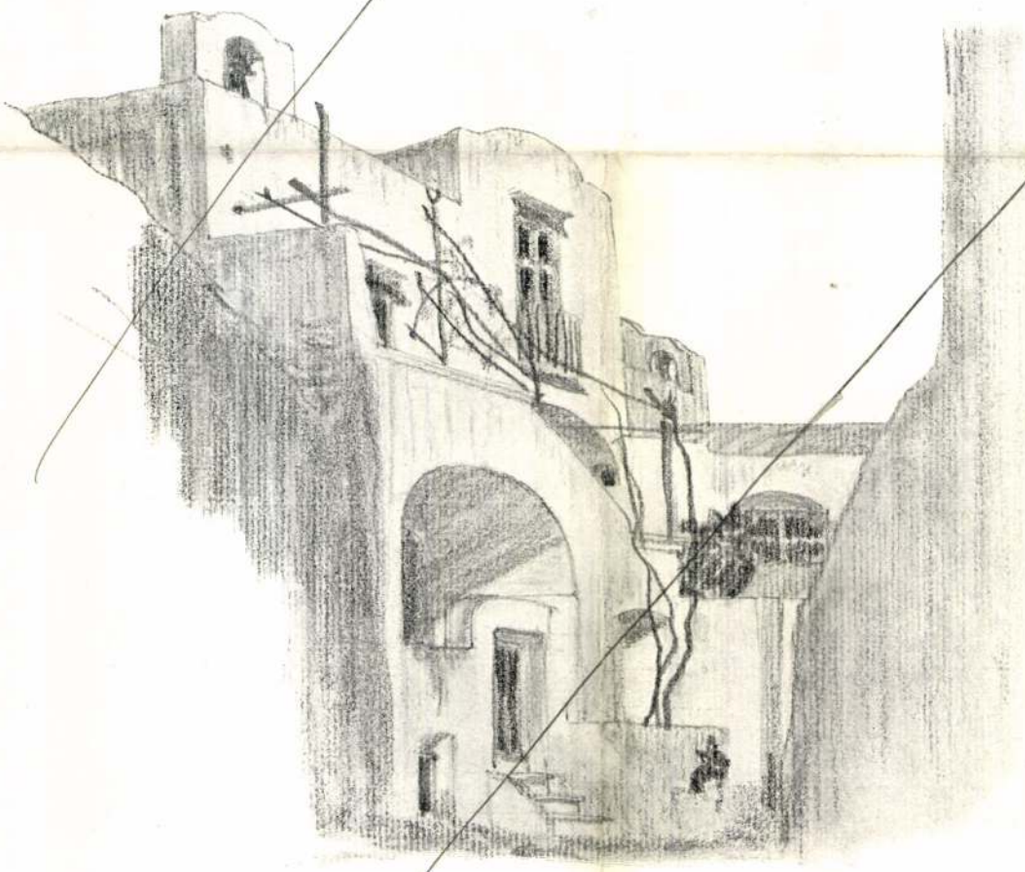

HICKISCH REZSŐ VÁZLATA.

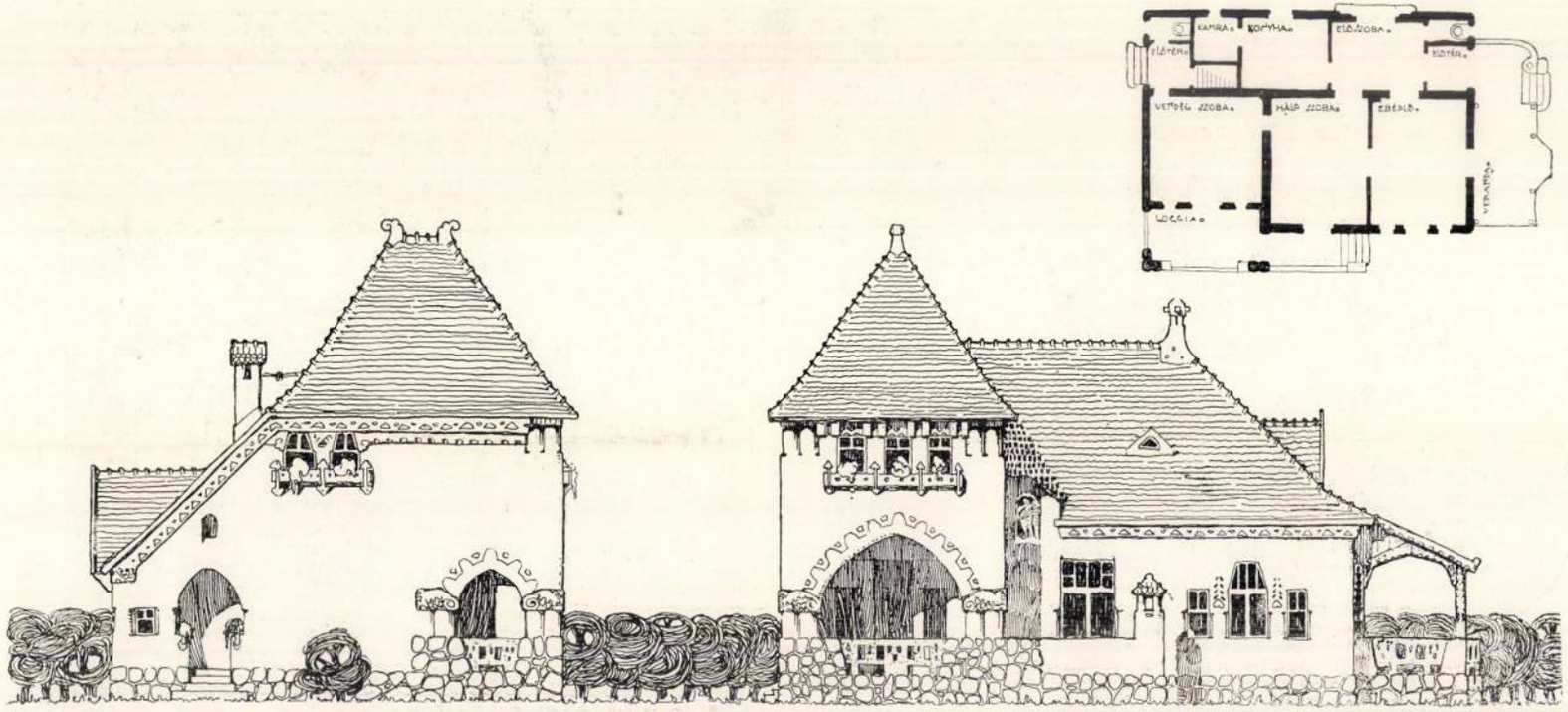

REISZ : HENRIK : VR : NYARALÓJA : SÓFOK

TERVEZTE:
ROMÁN MIKLÓS.

Magyar Építőművészet
1908. 3. szám.

641		MR **Mathias Rombauer,** M ca 1800, e. 1807, MC 1828.	
	Nr. 617	Evőeszközök. — *Tafelsilber.* — Ca. 1800. Özv. Fábryné Ghillány Márta, Bp.	
642		MR Ugyanaz. — *Derselbe.*	
	Nr. 628	*a)* Kehely baluszter-szárral. — *Kelch m. Baluster-Schaft.* R. k. pléb. templom — *Pfarrkirche,* Kapi (Com. Sáros).	III rs III rs
	Nr. 628	*b—c)* Kanalak. — *Löffel.* *b)* Mus. Nat. Hung. *c)* Kőszeghy Sándorné, Bp.	
643		MR Ugyanaz. — *Derselbe.*	
	Nr. 628	*a)* Gyertyatartók. — *Leuchter. b)* Evőeszközök. — *Tafelsilber.* *a—b)* Özv. Tahy Gusztávné, Eperjes. *b)* Özv. Ghillány Józsefné, Bp.	
	Nr. 629	*c)* Madonna-kép aranyozott koronája. — *Vergold. Krone von einem Madonnenbilde.* Dómkincstár, Kassa — *Domschatz, Kaschau.* (Dep. Múzeum.)	

Kőmagyötvj.

105, 106-l.

Román Miklós

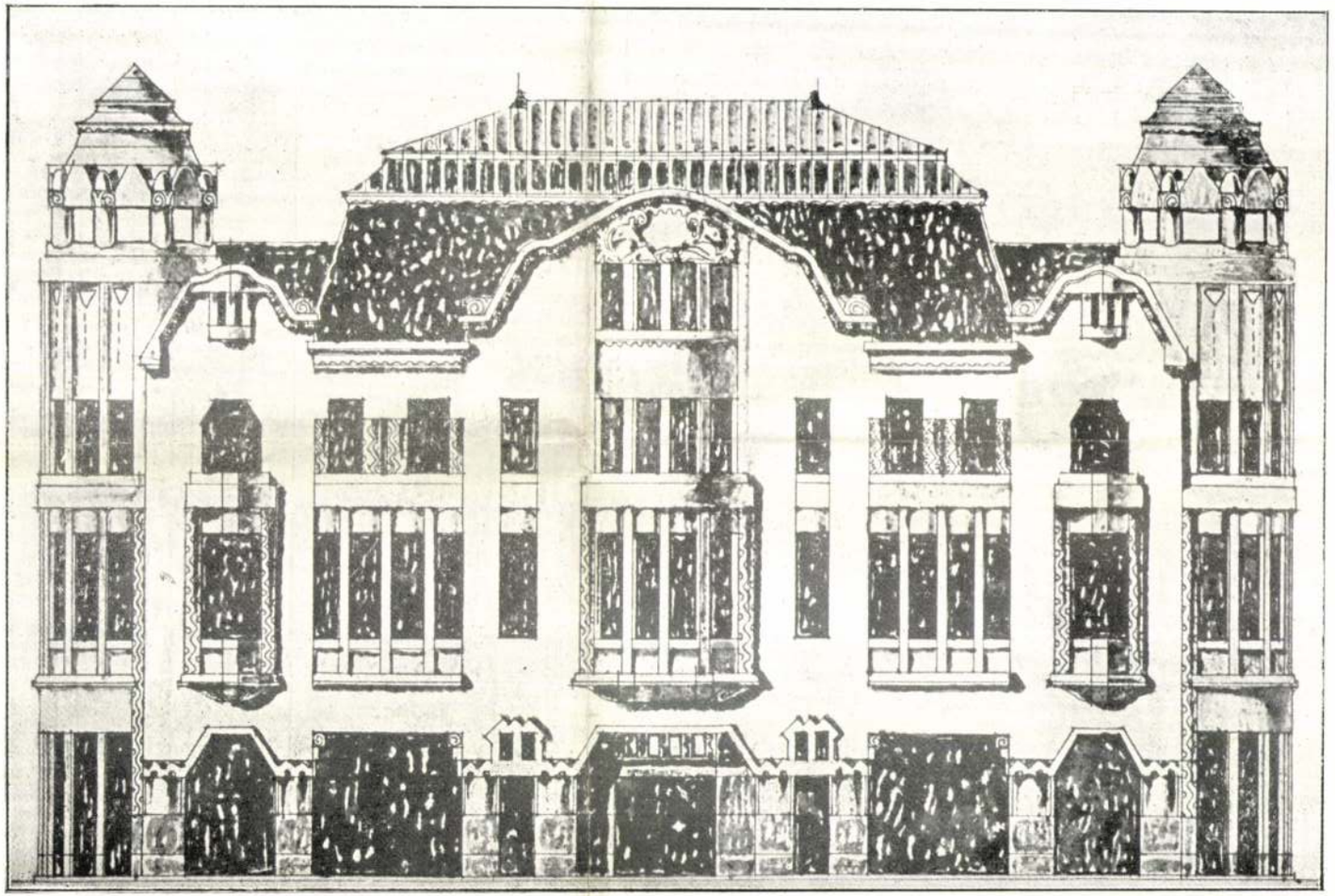

FŐHOMLOKZAT.

I. DÍJ. — JELIGE: ÜZLETHÁZ.

ROMÁN MIKLÓS, BUDAPEST.

20 — 21. szám

A második osztályozásnál a következő nyolc terv maradt a szűkebb választás megejtésére és pedig:

1. „Üzletház". A célnak mindenben megfelelő, világos, keresetlen és egyszerű elrendezés. A lakások általában gazdaságosan beosztva, de a mellékhelyiségek éppen ezen okból néhol erőltetettek.

A homlokzat modern formákat mutat, de az üzleti jelleget nem fejezi ki kellőleg.

2. „Bankkérdés". Az elsőemeleti takarékpénztári helyiségek és a többi emeletsor lakásbaosztása általában mindenben megfelelő. Az I-ső terven a lépcsőházat a takarékpénztári helyiség felé helyesebb lett volna teljesen megnyitni. A safe-be a közönség csak a pénztáros helyiségén keresztül juthat. II. számú tervén az intézetbe való bejutás a lépcsőházból kevés és nem is oly kedvező. Különben teljesen megfelel. Udvara hátul nyitott, ami nem ajánlható. A háromemeletes homlokzat megoldása szépen tagolt s az intézeti jellegnek is megfelel.

3. „Saroktoronnyal". Előkelő felfogásra valló terv. Világos és áttekinthető alaprajzi megoldás. A toronynak a szűk utcára való elhelyezése azonban helyismeret hiányát mutatja.

Ugyancsak nem kedvező a mellékhelyiségeknek a safe melletti elhelyezése. Tresor értékes helyen. A lakások előszobái néhol sötétek.

Homlokzata művészi, de nem viseli magán a takarékpénztár jellegét.

4. „Győr I". Az intézeti helyiség elrendezése sikerült, megvilágítása igen jó.

Homlokzat igen érdekes; művészi tagoltságával a belső beosztással szerves összefüggést mutat. A lakások beosztása elfogadható.

5. „Külön banklépcső". Alaprajzi megoldása úgy az intézeti helyiségeknél, mint a lakásoknál áttekinthető és a célnak megfelelő. A tresornak a legértékesebb helyen való elhelyezése nem indokolt. Az udvarnak teljesen zárt volta ily célt szolgáló épületeknél kívánatos.

6. „Labor". Általában átgondolt ügyes elrendezés; az emeleti előcsarnokot azonban helyesebb lett volna a lépcsőháztól el nem választani és ezen helyiségből a takarékpénztár helyiségei felé legalább még egy bejárót létesíteni.

Lakásbeosztása gazdaságos, a modern igényeknek mindenben megfelel.

Homlokzati kiképzése három emeletnél jobban érvényre jutna.

7. „Rába". Az emeleti helyiségek, valamint az azokba való bejutás mindkét terven sikerült.

Az „A" terv általában kedvezőbb elrendezést mutat, az egyik ügyészi szoba azonban a cégvezető szobájával felcserélendő volna.

Homlokzata művészi felfogású.

8. „Dárius". Úgy alaprajzi, mint homlokzati kiképzése művészi felfogást mutat, de vét a programm ellen, amennyiben a bank helyiségeinek egy részét a II. emeletre helyezi. (Ügyészek.) A pénztárcsarnok monumentális kiképzése nem indokolt, mert ezáltal a II. emeletet nem lehet gazdaságosan kihasználni.

A bíráló-bizottság az utolsó nyolc tervnek még egyszeri szorgos átvizsgálása után következőkép döntött:

I. díj szótöbbséggel 9. „Üzletház."
II. „ egyhangúlag 12. „Bankkérdés".
III. „ „ 27. „Saroktoronnyal".

Ezután sorrendben a következő terveket a bírálóbizottság megdicséri és megvétel esetén a takarékpénztár Igazgatóságának figyelmébe ajánlja:

I. egyhangúlag 29. „Győr I."
II. „ 31. „Külön banklépcső".
III. „ 37. „Labor".
IV. „ 21. „Rába".
V. „ 32. „Dárius".

A bíráló-bizottság nevében:

1909 március hó 19-én.

Baumhorn Lipót s. k. *Báthory István* s. k.
Novák Imre s. k.

VÖGERL ALAJOS szobrász
Budapest, VIII., Tavaszmező-u. 22/a.
Telefon-szám: 50—21.

RÁKOS MANÓ szobrász
Budapest, VII., Bálint-u. 7. saját ház.
Készít: mindennemű gipsz-, kő-, műkő-, stuccatur-, Rabitz-műmárvány-munkákat. Telefon 52—52.

SZABÓ ANTAL szobrász
VII. KER., VÁROSLIGETI-FASOR 39—41.

Novák József szobrász
:: VII. ker., Amazon-utca 8. szám ::

Barabás Géza okl. gépészmérnök központi fűtés, vízvezeték, csatornázás és világítás tervezési és szerelési vállalata
Budapest, VI., Bajza-u. 28.
Telefon 110—26.
Szolnok, Szapáry-utca.

JAKAB ANDRÁS HÁZA. PATAKFALVA.

RAJZOLTA: MEDGYASZAY ISTVÁN.

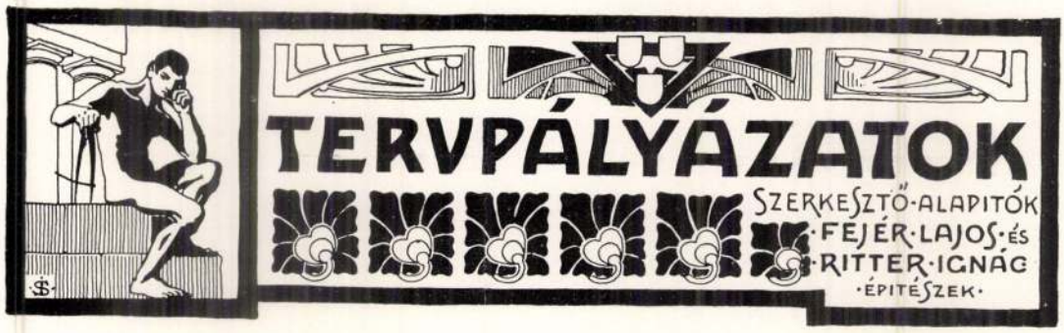

A Győri Első Takarékpénztár tervpályázata.

Építési programm.

A következő helyiségek kívántatnak:

I. A takarékpénztár helyiségei az I. emeleten:

1. Vezérigazgató szobája	cca	36 m²
2. Cégvezető szobája . .	„	20 „
3. Tanácsterem	„	70 „
4. Ügyész 3 szobája:		
a)	„	25 „
b)	„	20 „
c)	„	20 „
5. Tresor	„	30 „
6. Irattár	„	25—30 „
7. Magánpénztár (Safe depot)	„	12 „
8. Kis szertár	„	6 „
9. Ruhatár a tisztviselők részére	„	12 „
10. Egy szoba	„	16—18 „
11. Takarékpénztár hivatalos helyisége a közönség és hivatalnokok részére . .	„	28 „

Szükséges előszobák, closettek a közönség és hivatalnokok részére.

II. Földszinten üzlethelyiségek, a II. és esetleg III. emeleten bérlakások a rendelkezésre álló terület lehető leggazdaságosabb kihasználásával tervezendők. Alagsorban üzleti raktárak és lakók pincéi.

Egy házmesteri lakás, 2 szoba, konyha, kamara.

Az egész épület központi fűtéssel látandó el.

Győrött, 1908 december 30.

A Győri Első Takarékpénztár igazgatósága.

A bírálati jegyzőkönyvből

a Győri Első Takarékpénztár által hirdetett bérházzal kapcsolatos székház pályázatára beérkezett pályatervekről.

A pályázati határidő lejártáig összesen 43 pályaterv érkezett be a következő sorrendben:

1. „Vagy-vagy". 2. ◎ (fekete körök). 3. „Biztonság". 4. „Haute Finançe". 5. „Székház". 6. „Egységes". 7. (Vörös mezőben méh.) 8. „Valuta". 9. „Üzletház". 10. (Körben Z.) 11. (Rajzolt ház.) 12. „Bankkérdés". 13. (Méhkas.) 14. „Arrabona". 15. „Kamatház". 16. „Törekvés". 17. „Dárius". 18. „Terjeszthető". 19. (Két piros korong.) 20. „Takarék Győr". 21. „Rába". 22. „Duna, Rába, Rábca". 23. „Kettő is, három is". 24. „Szabályozva". 25. (Vörös körben V.) 26. „Semper". 27. „Saroktoronynyal". 28. „Győri ház". 29. „Győr I." 30. „1844". 31. „Külön banklépcső". 32. „Dárius". 33. „A, B, C". 34. „Páris 1. sz." 35. „Jó pénz". 36. „En-Garde". 37. „Labor". 38. „Talán így". 39. „Magyar bank". 40. „Paulus". 41. „Fortuna". 42. „Irma". 43. „Dorozsmai szélmalom".

A tervek részletes átvizsgálása és a főszempontok felállítása után a bizottság 17 tervet részben helytelen és megoldatlan elrendezés folytán, részben kivitelre alkalmatlan, a célnak nem megfelelő, avagy programmellenes megoldása folytán a részletesebb bírálat alól kénytelen volt kivonni.

Ezen 17 terv után a fennmaradó 26 tervet a bizottság részletesebb bírálat alá vonta.

HAJNAL MIKSA
Telefon 101—97.
mázoló és ércfényező Budapest. Műhely: Dembinszky-u. 34. és VII., Nefelejts-u. 59.

FELLNER LEO
műszaki papirgyára, Bpest, V., Váci-ut 4.: Telefon 28—48.
Sürgönyczim: Pozitiv Budapest.
Fénymásolópapir és vásznak. Rajz-, vázlat-, másolópapir és vásznak. Teljes fénymásolati berendezések. Rajz-, írószerek és építészeti nyomtatványok dús választékban.

REITZER FERENC festő és mázoló.
BUDAPEST, VII., RÓZSA-UTCA 32. SZ.
TELEFON-SZÁM 11—81.

Magyar Építőművészet
1909. 4. szám

1240

1240. Tiziano V

A mester született Pieve di Cado
† Veneziában 157

Jézus eltemetése (Márk
Az ősz arimathiai Józ
balra fekvő Jézusnak fehér g

egy dombormíves kősirba tes
a szent tetem jobb karját fogj
ványa tördeli kezeit. Mária M
kétségbeesetten közeledik a s
Kálvária tűnik szemünkbe há
a középsőnél lajtorjával.

Vászon, méretei 135·2 : 17
tett 1895 július 19-én L. Resimir
számoltatott 1895 augusztus 31-
nézve lásd az 54347–95 és az
sz. min. előadmányi ívet. — Az
november 28-iki 4561 (635–90
373 eln. sz. leirat (464–901).

Jegyzet. L. az 1896-iki la
— Preisliste Nº 2.

III

Vét. 1895

Rombauer (Mälzer?)

Otvor

l. Arv. Csarnok 97. aukció

Ital. 1190 sz

ROMÁN MIKLÓS: ŐRNAGYUTCAI BÉRHÁZ
HOMLOKZAT

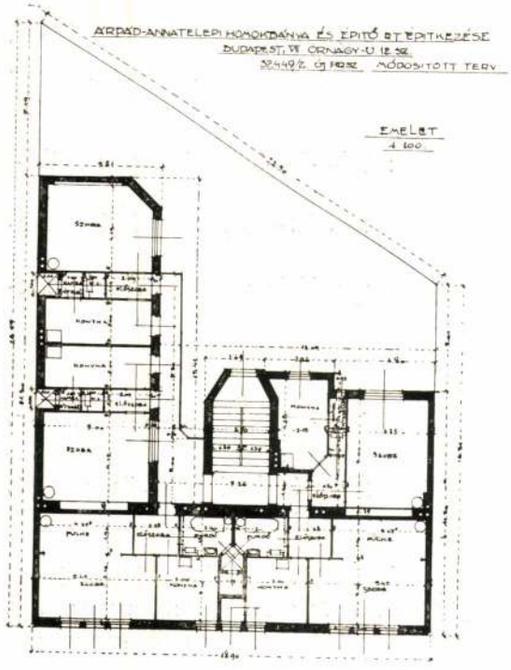

ROMÁN MIKLÓS:
ŐRNAGYUTCAI BÉRHÁZ. EMELETI ALAPRAJZ

Magyar Építőművészet
1931. 4–6. sz.

Magyar Mosó és Fertőtlenítő Gépgyár (Lajos-utca 115., telefon: 625—23) a mosókonyha-berendezéseket.

Deutsch István és társa zománctáblák gyára (Prohászka-utca 10., telefon: 835—99) az összes felirati táblákat.

A BERTALAN-UDVARNÁL:

Nagybátony-Újlaki Egyesült Iparművek R.-T. (Vilmos császár-út 32., telefon: 27—4—30) készítette a válaszfalakat és saját rendszerű födémeket.

Klekner Lászlóné asztalosárugyár (Bánya-utca 6., telefon: K. 74—50) a főkaput és az összes asztalosmunkát.

Hufnagel Imre asztalosárugyára és parkettavállalata (Kartács-utca 27., telefon: 916—64) a sajátrendszerű parkettmunkákat.

Tóth Imre és társa központi fűtés, szellőztetés, fürdőberendezés, csatornázás, fémsajtoló és domborműgyárosok (Katona József-utca 3., telefon: 223—93) a víz-, gázberendezési és központi fűtést.

Fölkel István lakatosárugyára (Halom-utca 30., telefon: 310—93) a folyosó-, lépcsőrácsokat és az összes épületvasalásokat.

Bielek Károly táblaüvegnagykereskedő és épületüvegezési nagyvállalat (Tavaszmező-utca 18., telefon: 325—94) végezte az üvegezést.

A GELLÉRT-UDVARBAN:

Szentgyörgyi és Társa központi fűtés, szellőztetés, vízvezetékberendezési vállalat (Baross-utca 88., telefon: 308—97) készítette a víz- és gázberendezést, továbbá a központi fűtést, melynél saját tervezésű csőelosztásával, a leggazdaságosabban érte el a lakások tökéletes fűtését.

Eternit-művek (Andrássy-út 33., telefon: 212—92) a valódi eternit palafedést.

Klekner Lászlóné asztalos- és lakatosárugyára (Bánya-u. 6., telefon: K. 74—50) a dísz- és épületlakatos munkát.

Pestszentlőrinci Parkettgyár (Személynök-u. 16., telefon: 212—44) a parkettázást.

Bielek Károly Üvegezési Vállalat (Tavaszmező-u. 18., telefon: 325—94) az üvegezést.

A LENKE-UDAVRNÁL:

Wihárt Ferenc építőmester (Columbus-u. 33., telefon: 96—9—08) végezte a föld-, kőműves-, elhelyező- és vasbetonmunkát.

Nagy Gyula lakatosáruk gyára (Kőris-u. 10., telefon: 348—15) a díszlakatos- és épületvasalási munkákat.

Hufnagel Imre (Kartács-u. 27., telefon: 916—64) a speciális rendszerű parkettmunkát, ugyancsak a *Béke-udvar*-nál is.

A BÉKE-UDAVARNÁL:

Csengery és Pallay építőmesterek (Királyi Pál-u. 9., telefon: 657—87) a föld-, kőműves-, elhelyező- és vasbetonmunkát.

Bielek Kóroly Üvegezési Vállalat (Tavaszmező-u. 18., telefon: 325—94) az üvegezést.

RIEMER MIKSA CÉGTÁRS: RIEMER JÓZSEF DIPL.-INGENIEUR
KÖZPONTI FŰTÉS-, EGÉSZSÉGÜGYI BERENDEZÉSEK, VÍZVEZETÉK, CSATORNÁZÁS ÉS BÁDOGOSMUNKÁK VÁLLALATA
BUDAPEST, II., BATTHYÁNY-U. 18. Tervez és épít szennyvízderítőtelepeket TELEFON: AUT. 517—06

HUSVÉTI TOJÁSOK.

A HÉTRŐL.

Föltámadás. Valami régi kalendáriomban olvastam egyszer ezt az elmésséget, hogy a nagy ünnepek a mi zászlónk szineit viselik. A pünkösd piros, a karácsony fehér, a husvét zöld. Az ünnepek kalendáriomi sorrendje nem felel meg ugyan a mi szineink elhelyezési rendjének: de ezen nem illik fönnakadni. Most a zöld ünnep napjainak áhitata borul ránk: a legélőbb levegőjü ünnepé valamennyi között. A természet valóban mintha tele lenne a föltámadás lelkével, a mi életet, erőt, energiát a tél elnyomott, mind szabadul, erjed, forr, kiárad és magát kifejti. Csudálatosan gazdag a természet élete, hogy nincs valóság, hit és fantázia, a mire a maga munkájából képpel, szimbolummal szolgálni ne tudna. Nagy igazság van a franczia költő szavában, a ki megénekelte, hogy az egyetlen szó, a mit a Gondviselés a halhatatlanság, az örökkévalóság titkából számunkra elejtett: a tavasz. Ez a folyton megismétlődő föltámadása a természet energiáinak, a melyeket megbénultaknak, halottnak, dermedtnek láttunk a tél uralmában — mintha egy rés lenne, a melyen az örökkévalóság misztériumába betekinthetünk, ha nem is a szemünkkel, legalább a sejtésünkkel. Megérezzük belőle, hogy mindenben, a mi *élet*, már benne van a föltámadás eleme is és a vágy, a mely a lelkünkben ég, hogy olyat is tegyünk, alkossunk, a minek a haszna, az értéke vagy a dicsősége a földi pályafutás megmért idejénél többre érvényes, ez a vágy az örökkévalóság bennünk szunnyadó sejtésének a lelkiismerete. Föltámadás ünnepére nem kivánhatunk szebbet és emberien nemesebbet: legyen a lelkekben ez a vágy minél munkásabb és a munkája minél eredményesebb. Az emberiség igaz haladása nem lehet más, mint gyarapodás jóságban, megértésben, az érzésnek, a gondolkodásnak, a vágynak és a czélnak emelkedettségében. Ez a fejlődés az ige igaz és teljes értelmének a föltámadási folyamata. Lassú, akadályos és tétova, mert hiszen emberekben és emberek által megy végbe, de ez nem baj, a fő az, hogy mégis csak előbbre haladunk az útján.

*

A lembergi dráma. Nincs az a legnagyobb raffineriával kieszelt dráma, a mely az ellentétek *lelkét* olyan éles és izgató világításban tudná bemutatni, mint a lembergi politikai merénylet. Ez a véres szenzáczió csupa megrázó sajátosság. Hogy előbb a legkülsőbb körülményeket vegyük: ime ebben a drámában mint elnyomóra tör rá a keserűség egy népre, a mely a világ köztudatában szinte mint az elnyomottság szimboluma szerepel. Hatalmaskodását sújtja a keserűség egy nemzetnek, a mely mint hatalom már régen elitéltetett, kivégeztetett és földaraboltatott. A mi képzeletünk szerint a lengyel nép adhatott az eseményeknek szabadsághősöket és vértanukat: de nem tudtuk elképzelni, hogy adhasson, még pedig magának a lengyel eszmének szolgálatában zsarnokokat vagy elnyomókat. Ha a szétdarabolt Lengyelországnak is lehetnek külön elnyomottjai: akkor hol a határa az erőszakos hajlandóságnak? Ha Lengyelországot is érezheti elnyomónak egy nép: hol a népek rabságának a határa? Milyen sajátságos egy perspektiva! De nem ez az egyetlen sajátosság és gondolkodásra késztető jelenség ebben a tragédiában. Nézzük a szereplőket. Azt mondja Shaw, hogy egész életünk a hazugságé, de az utolsó óránk az igazságé. A szegény Potocki gróf ezt az óráját odaadta az egész világnak. Olvastuk utolsó perczeinek történetét. A karakter, a mely e perczek képéből elénk lép vajjon egy zsarnoké-e? Valóban nem. Inkább úgy halt meg, mint egy egész ember, áldozata, de hőse is a maga meggyőződésének. Utolsó szavaiban egy olyan ember öntudata csengett, a ki legjobb meggyőződése szerint hűségesen teljesítette minden kötelességét. Megadta a császárnak is, a mi a császáré, Istennek is, a mi Istené. Semmiféle bünnek az érzése nem árnyékolta be örök búcsúzása pillanatait. A zsarnokok, a gonoszak, a kegyetlenek nem igy halnak meg. — De viszont, ha tette még olyan szörnyű is, lehet-e a közönséges gyilkos erkölcsi mértékével mérni meg egy embert, a ki ölt ugyan, de mikor ölt, a kezét semmiféle egyéni haszonnak vagy egyéni sérelem megtorlásának vágya nem emelte. Lehet-e közönséges gonosztevőnek mondani az ifjut, a kinek a legnagyobb érzése a népe fájdalma és keserűsége volt és a ki a maga életét is ép úgy zsákmányául adta végzetes tettének, mint az áldozatáét? Ime: egy elnyomott nép, a mely egy másik elnyomott népet vádol zsarnokának és két ember, a ki a gyilkosságban találkozik, holott mind a kettő kötelessége szent meggyőződésében halad: micsoda rettenetes képeket tud festeni a tragikum fantáziája!

*

Csikós, Pandur. Irják az ujságok, hogy a monarkia tengeri ereje megint meggyarapodott

HUSVÉTI TOJÁSOK. — Dr. Rónaky Kálmán gyüjteményéből.

NAGYPÉNTEKI ÁJTATOSSÁG. — Rombai István rajza.

egy féltuczat torpedó-naszáddal és a féltuczat kisebbrendű vizi szörnyeteg közül a fele, három hajó, a paritásnak megfelelően, magyar nevet kapott. Hivják pedig az egyiket *Turul*-nak, a másodikat *Csikós*-nak, a harmadikat *Pandur*-nak. Igazán eszünk ágában sincs, hogy — hadihajókkal keressünk konfliktust, ha ezek csak torpedónaszádok is és különösen nem akarunk csatázni a tulajdon hadihajóink ellen. Azt is készséggel elismerjük és honoráljuk, hogy a hajók elkeresztelésében méltányosság nyilatkozott meg, a minek az értékét nem kisebbíti, hogy ehhez a méltányossághoz jogunk van, mert busásan fizetünk érte. Az is bizonyos, hogy mi minden magyar szóban édes gyermekét szeretjük a nyelvünknek, a miben a költő szava szerint a nemzet él. Örömmel és gyönyörüséggel látunk tehát minden magyar szót minden olyan alkotáson, a mely energiát, díszt, hatalmat, tekintélyt, erőt képvisel. Sajnos, kevesebb helyen láthatjuk, mint a mennyi igazság, jog és érdem szerint megilletné. De épen ezért, a hol módunk van rá, hogy a magyar szó valóban a jogába lépjen, nagyon kivánatos, hogy ez a szó — meg legyen válogatva. Bizonyos, hogy a csikós is jó magyar szó, a pandur is jó magyar szó: de nekem mégis az az érzésem, hogy ha már nevet, magyar nevet választottak tengeri hajóknak, a melyek ezt a nevet, ezt a szót elviszik alkalomadtan messze idegenbe, a magyar nyelv kincsesháza tudott volna szolgálni más karakterisztikusokkal is, mint ezek. A rólunk való tudat frazeológiája odakünt, a határokon túl úgyis körülbelől ebből a néhány szóból telik ki: gulyás, csikós, kanász, jogász, Marischka, paprika, fokos. Csupa jó magyar szó, csak a mi malőrünk, hogy valami különös kizárólagosságot öltött az értelmük, mintha egyéb se lenne itt minálunk, csak gulyás, csikós, kanász, fokos meg paprika. Pedig van. Van nekünk szavunk minden nagyra, szépre, emelkedettre, minden nemesre és minden derékségre, históriánk és kulturánk neveket is produkált, a melyeknek a viselése diszt ad minden alkotásnak: miért ne ragadnánk meg tehát minden alkalmat, a melyben ezekkel a szavakkal, ezekkel e nevekkel jelezhetjük egy alkotás magyarságát?

*

A pénz. Egy európai nagyhatalom uralkodócsaládjának egy herczegi sarja, az olasz király unokaöcscse bizonyára nem — czigányprimás és ha az abruzzói herczeg eljegyez egy amerikai dollárherczegnőt, Európában bizonyára senki se fog arra gondolni, hogy a herczeg — hozományt vadászott. Az európai nagy dinasztiák herczegei nem élnek nyomorúságban, anyagi gondok nem igen zaklatják őket és ha mégis aranyért akarnának házasodni, nem kellene okvetetlenül átkelniük az Óczeánon. Ennek a tudatában valóban elképedve kell néznünk azt a vad, csunya és skandalózus manőverezést, a mit az amerikai ujságok az abruzzói herczeg és Elkins Katalin eljegyzése körül, a házasság megakadályozására folytatnak. Miután az abruzzói herczeget nem tehetik meg se Rigó Jancsinak, se nyelvmesternek, a leányra bocsátják az ellenséges szenzáczió szennyes hullámait, még a becsületében se átallják meggyanusítani, csakhogy — a milliói otthon maradjanak. Ennek a «patrióta» szellemnek a lelkével és tulajdonságaival volt alkalmunk már némi kóstolóból, a közelmultban megismerkedni. Bizonyos megnyugvással láthatjuk, hogy ez a szellem hű marad önmagához akkor is, ha egy olasz királyi herczeg áll is vele szemben. Mi ennek a magyarázata? Semmi más, mint a *Pénz* mindenekfölött való kultusza és — gőgje. Az utolsó izig való átérzése a Pénz mindenhatóságának és annak, hogy ez a mindenhatóság — náluk lakik. A «jingó» meg van szentül győződve arról, hogy az óvilág egy nagy koldus-tanya és a ki onnan az ő földjére jő: aranyat keres. Az ő dicsősége, álma, büszkesége, sőt nemzeti öntudata: a gazdagság. Az ő nagyjai, a kiket irigyel is, bámul is, de a kikre büszke is: a dollárfejedelmek. A Gouldok, a Vanderbiltek, a Morganok, a Carnegiek, az Elkinsek. A világnak semmiféle arisztokráczióját nem tánczolja és lebegi körül olyan hódolat és a hasonlóságnak olyan mohó vágya, mint ezt. Ezt a hódolatot semmiféle szemérem nem köti, hiszen a gazdagság vágya a legdemokratikusabb érzéssel se ellentétes. Ezért tombolhat olyan leplezetlenül és minden fegyver-válogatás nélkül a féltékenység, az irigység és a gyanusító hajlandóság, a hányszor odaát egy csomó millió megmozdul és vándorútra készül. Nemzetgazdasági szempontból ez a tulajdonság nem haszontalan, de erkölcsét és etikáját igazán nincs miért irigyelnünk.

KIS EMBEREK RÉGI VILÁGA.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta Fogazzaro Antonio. — Fordította Bezerédj István.

Lujza férjének felkiáltására gondolt. Gilardoni észrevette, hogy titkot gyanít és azt kérdezte tőle, hogy elterelje ettől a gondolattól: vajjon Franco hamarosan szándékozik-e elutazni. Emez felelt. Egy turini levéltől függ ez. Talán egy hét múlva; legfeljebb két hét múlva. Lujza hallgatott s a beszélgetés megszünt. Franco ekkor politikáról beszélt, arról, hogy a háború tavaszszal kitör. Ez a beszélgetés is csakhamar abbamaradt. Úgy látszott, mintha Gilardoni és Lujza másra gondolnának, mintha hallgatnák, a mint a hullámok a kert falát csapkodják. Végre Ismael visszatért, megkapta a puncsát, bizonyította, hogy a tó nem nagyon nyugtalan s hogy elindulhatnak.

Alig hogy Maironiék a hajóban voltak, alig hogy Mária ott elaludt, Lujza megkérdezte férjétől, van-e valami dolog, a mit ő nem tud s a mit Gilardoninak nem szabad megmondani. Franco hallgatott.

— Elég, — szólt amaz. Ekkor férje egyik karjával átölelte nyakát, magához szorította, tiltakozva oly szavak ellen, melyeket nem is mondott:

— Oh, Lujza, Lujza!

Lujza engedte nyakát megölelni, de nem viszonozta az ölelést; mire férje kétségbeesetten megigérte, hogy elmond neki mindent.

— Kiváncsinak tartasz? — suttogta Lujza, férje karjai között.

— Nem, nem, — s el akart neki azonnal mesélni mindent, megmondani, hogy miért nem beszélt előbb.

Az asszony ellenkezett; jobb szerette, hogy férje utóbb beszéljen és önként.

Kedvező szél fújt s a lámpa, mely a loggia egyik ablakában világított, jó czélpontúl szolgált Ismaelnek. Franco folyton átölelve tartotta felesége nyakát s hallgatva nézte azt a fénylő pontot. Egyikük sem gondolt arra a szerető és gondos kézre, mely meggyujtotta, de gondolt reá Ismael, erősítette, hogy sem Veronika, sem Cia nem képesek ilyen szellemes cselekedetre, s áldást kivánt a mérnök úr fejére.

Kiszállván a hajóból, Mária felébredt s a házaspár látszólag csak ő reá gondolt. Mikor ágyban voltak, Franco eloltotta a gyertyát.

— A nagymamáról van szó, — mondta. Hangja megindult és megtört volt. Lujza suttogta:

— Kedvesem! — s szeretetteljesen megfogta egyik kezét.

— Nem beszéltem soha erről, — folytatta Franco, — hogy ne vádoljam a nagymamát s azután még . . .

Itt szünet következett; ezután ő volt az, a ki szavait a leggyengédebb nyájaskodással vegyitette, ellenben neje többé nem viszonozta ezt:

— Féltem — így szólt, — benyomásaidtól, érzelmeidtől, a gondolatoktól, a melyekre rájöhetnél.

Minél bizonytalanabbak voltak szavai, annál gyengédebb lett hangja.

Lujza érezte, hogy nem szóváltás, hanem tartósabb és komolyabb ellentét közeledik, most már nem akarta, hogy férje beszéljen, s férje érezvén, a mint meghidegül, nem folytatta. Ő vállára tette homlokát és halkan, szinte akaratlanúl így szólt:

— Beszélj!

Ekkor Franco hajába suttogva, ismételte az elbeszélést, melyet a tanártól hallott esküvője éjjelén. A mint emlékezetből idézte nagyatyja levelét és végrendeletét, kissé mérsékelte az atyjára és nagyanyjára vonatkozó gyalázó szavakat. Az elbeszélés közepén, Lujza, a ki nem várt hasonló leleplezéseket, felemelte fejét férje válláról. Ez félbeszakította szavait.

— Tovább, — szólt amaz.

Mikor befejezte, kérdezte tőle Lujza, vajjon be lehet-e bizonyítani, hogy nagyatyja végrendeletét elsikkasztották? Franco határozott nemmel felelt.

— Hát akkor — szólt, — miért beszéltél a gondolatokról, melyek bennem támadhatnak?

Gondolatában hirtelen felvillant a nagyanya vétkességének valószinűsége, a bevádolás lehetősége.

De ha a vád nem volt lehetséges?

Franco nem felelt s ő kevés gondolkodás után felkiáltott:

— Ahá, a végrendelet másolata? Azt felhasználni? Olyan végrendelet az, mely érvényes lehet?

— Igen.

— S te nem akartad érvényesíteni?

— Nem.

— Miért, Franco?

— Ime, — kiáltott fel Franco s tűzbe jött. — Látod? Tudtam ezt! Nem, nem akarom érvényesíteni, nem, határozottan nem.

— De az okaid mik?

Rombay István, festő ; szül. 1888 október 1-én Zomborban.
1903-1908-ig Budapesten az iparművészeti iskolában Ujváry Ignácz, Pap Henrik és Pap Sándor vezetése alatt végezte tanulmányait. 1908 őszén Münchenbe ment, hol 1912-ig a képzőművészeti akadémiát látogatta. Itt P. Halm, O. Seitz és K. v. Marr voltak mesterei. 1912 nyarán hazajött F egy évig a képzőművészeti főiskolán Zemplényi Tivadar mellett tanult. 1913 óta Budapesten működik, Németországot azonban 1918-ig minden évben felkereste. 1914-ben katonai szolgálatra vonult be s részt vett a galicziai harczokban, melyekben megsebesülvén, Korházba került. 1917-ben segédszolgálatos lett s ettől az időtől fogva többet foglalkozhatott a festészettel. 1918-ban mint rokkantat elbocsátották a katonai szolgálatból. Azóta ismét Budapesten dolgozik. Jelentékenyebb művei: Akt, olajf. (Vasady Ottó tulajdona), Látor (férfi akt) olajf., dr. Krisztián János arczképe, olajf. (Nagyszombatban magántulajdonban), Schneider Károly földbirtokos arczképe, olajf., Paraszt interieur, olajf. (Kecskemét város tulajdona), Öreg paraszt asszony, olajf. (Barkóczi Izsó tulajdona Budapesten) és Halmos Ignácz kanonok arczképe, olajf. (Halmos Ignácz tulajdona Esztergomban).

F s egy ideig Iványi-Grünwald Béla irányítása mellett a kecskeméti művésztelepen dolgozott. Ősszel visszatért (a fővárosba s

---

A művész közlése nyomán.

Rombay István festő

1881. okt. 1. Tombor—

1974. okt. Bp.

Ferrarin és Del Prete olasz aviatikusok, akik Rómából Rio de Janeiróig repültek.

Mussolini az indulásnál. Balról jobbra: Ferrarin, Mussolini, Del Prete és Ballo.

Herczeg Ferenc portréja, melyet Rombay István festőművész festett a Pátria-Klub számára.

A berlini nagy vihar pusztítása.

A londoni Hyde-parkból

Részlet a virágkiállitásból.

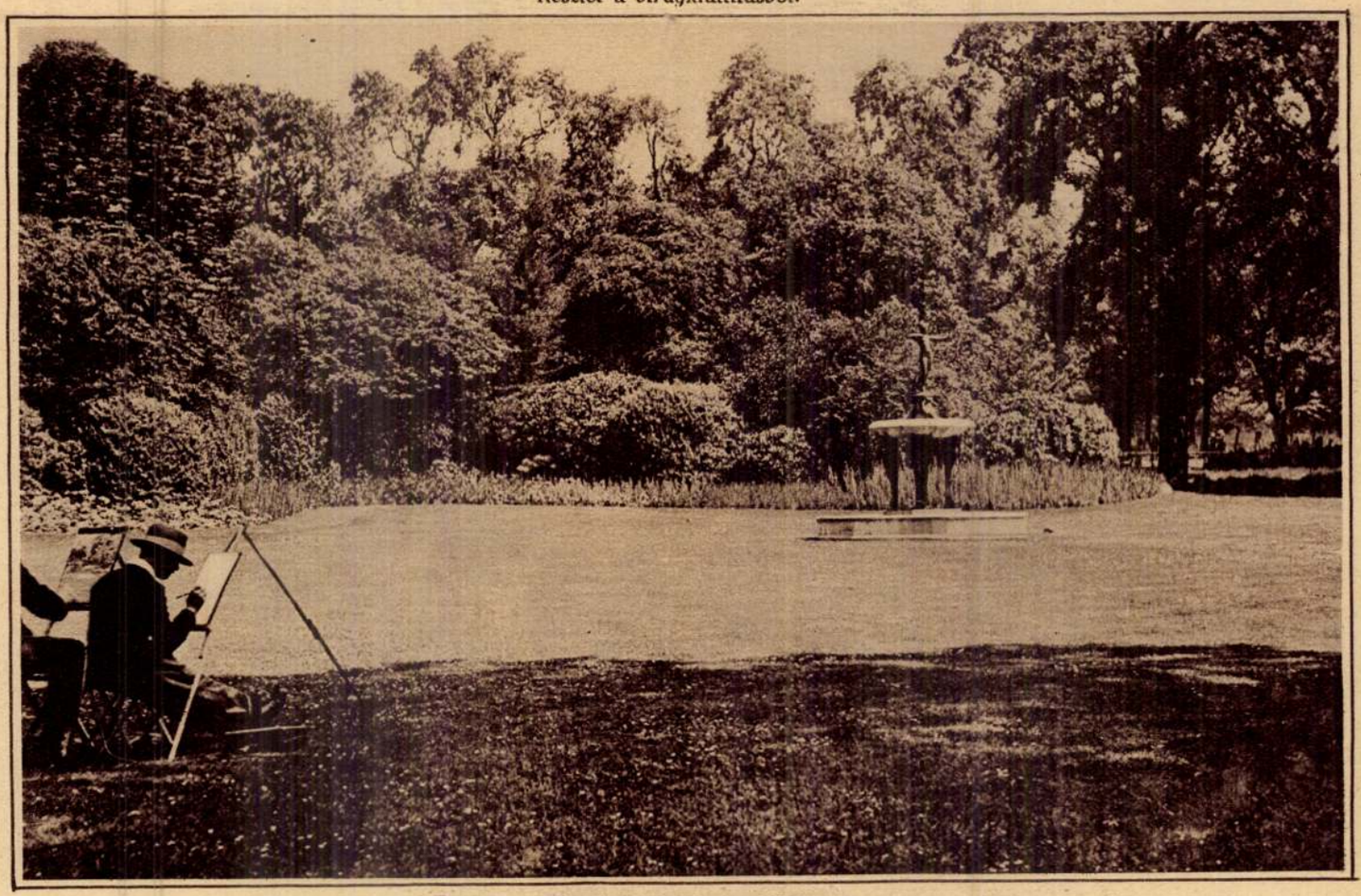

Festőművészek a parkban.

Figyelő

A Műcsarnok őszi tárlatával kapcsolatosan, néhány teremben az Orsz. Magyar Képzőművészeti Társulat a felvidékről származó magyar festők műveit állitotta ki. Pompás bizonyitéka a kiállításnak ez a része annak, hogy milyen illetéktelenül jutott idegen uralom alá országunknak az a része, amelyik kulturálisan is annyira hozzánk tartozott, hogy onnan még véletlenül sem került mint teljesen magyarul érző és gondolkozó művész. Hasonló kiállítás rendezése a külföld nagy városaiban igen hatékonyan szolgálná a magyar igazság ügyét.

Az ilyen propagandakiállitás természetszerüleg fel kellene ölelje elrabolt területünk képzőművészeti kulturájának bizonyitékait, elsősorban is Erdélyt, ahonnan képzőművészetünk számos nagysága került ki, hogy például csak Székely Bertalan és Gyárfás neveit emlitsük, nem is beszélve a régmultból a Kolozsvári testvérekről. Bizonyitani lehetne továbbá a még épségben levő műemlékekkel, amelyek közül még sok az Árpádok korából származik, hogy eltekintve az erdélyi szászokat, Erdély földjén más képzőművészeti kultura soha nem volt, csak magyar. Annak ellenére, hogy ottan évszázadok óta nagy tömegekben élt a román. Erdély hovatartozásának legelsőbbrangu bizonyitéka a magyar nemzeti kultúrának ezeréves multja. A nemzetiségi kultura képzőművészeti megnyilatkozásának hiányát még az ugynevezett „elnyomó nemzetiségi politiká"-val sem magyarázhatják elleneink. A fiatal műtörténész-generációnak a legáldásosabb működési terület volna, ezt a világ elé tárni. Minden esetre áldásosabb és igazabb működési terület volna ez, mint a pesti kávéházakban kiagyalt vagy idegenből portált beteg szellemü művészet irodalmi istápolása.

Öreg jegenyék. Lyka Döméné, sz. br. Podmaniczky Elma olajfestménye.
Műterem, Gyüjteményes kiállítás.

Női arckép. Tóth Bartók Jenő olajfetménye.
Műcsarnok, Őszi Tárlat

*

Lángeszü Munkácsynak neve ismét időszerüséget kapott és memento gyanánt áll hatalmas képe a Műcsarnokban. A magyar művészet minden idejének legragyogóbb csillaga ő. Minden fáradságot megér tanulmányozni zsenijét müvein keresztül és a tárgyilagos szemlélet nem ártnat emlékének. Mégsem szeretjük, ha képzőművészeti iróink irt tanulmányaikban feltünően foglalkoznak sőt előszeretettel hivatkoznak olyan külföldi, főleg német forrásmunkákra és művészeti lexikonokra, amelyekben lehetőleg alacsonyan értékelik az egykori párizsi festőfejedelmet. A „Szinyei Társaság" megbizásából és az Athenaeum kiadásában dr. Artinger Oltványi szerkesztésében megjelenő „Magyar Művészet" decemberi számában Pogány Kálmántól olvastunk egy tanulmányt „A Munkácsy problémához" cimen. Alapos tárgyi ismerettel foglalkozik a cikk Munkácsy ifjukori rajzai ismertetésével. Nem mulasztja el azonban idézni és hivatkozni a következő módon: „A Thieme-Bockor féle általános művészlexikon 1931-ben megjelent Munkácsy életrajzban pedig röviden — realistische Effektstüche — jelzővel márkázza." Szinte örül a tanulmány szerzője és felháborodva nem utasítja vissza a Meier-Graefe háromkötetes művének

Gémeskut. Rombay István olajfestménye.
A Magyar Képzőművészek Egyesülete jubileumi kiallítása, Műcsarnok 1934—35.

A műbiráló művészeti előképzettséggel kellene, hogy birjon és ismernie kellene azt szinvonalat, mely az egészséges fejlődésnek következménye. Ismernie kellene a multat, melynek csak folytatása a jelen és értékelni kellene, hogy tudja a művészet minden irányu megnyilatkozását.

Milyen tehát a jó kritika. Miféle szempontok vezessék a műbirálót?

A műbirálat legyen komoly, mert csak igy tudja megőrizni a szükséges tárgyilagosságot. Ne engedjen teret az egyéni indulatoknak.

A műbiráló birjon a művészetek általános ismeretével, ismerje a különböző korok művészeti törekvéseit, mert csak igy tud párhuzamot vonni, igy tudja értékelni a művészet bármely irányu megnyilatkozását.

A műbiráló ismerje az alkotó célkitüzéseit és birálatában a műtárgy tulajdonságai és ne a saját elképzeléseit tárgyalja.

A műbiráló ne a napidivat szempontjából biráljon, mert a legmodernebbnek tartott irányzat is a multban gyökerezik, melynek a jelen szerves fejlődése kell, hogy legyen.

Nem az ujdonságokat és idegen hatásokat haiszoló szélsőséges tulzók tartják fenn a világot, különösen nem a magyar nemzeti kultura világát, hanem a magyar lelkiségü okosan épitők, akik téglát téglára rakva emelik mind magasabbra a magyar nemzeti művészet épületét.

Fenti vitacikkhőz füzött hozzászólásokat szivesen közöljük lapunk hasábjain.

Szász István.

Távbeszélő állomásunk új száma: 133-739.

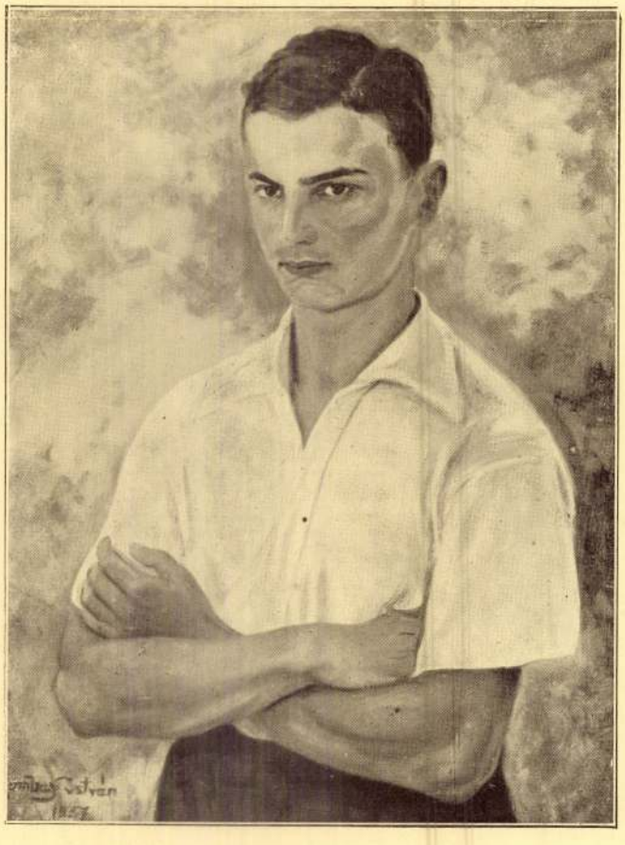

Fiam. Rombay István olajfestménye.
Műcsarnok Téli Tárlat 1937.

Magyar Nemzeti Múzeum
1938. 5. 27.

A Belvárosi Takarékpénztár tervpályázata.

Építési programm.

1. A homlokzat tekintetében a tervezőnek szabad keze van, megkívántatik azonban, hogy az komoly és méltóságteljes benyomást gyakoroljon. Tornyok és erkélyek kerülendők, ezzel szemben azonban balkonok létesítendők.

2. Az emeletszerű beosztás a következő legyen: földszint és ezzel kapcsolatos mezzanin, első, második, harmadik és negyedik emelet, valamint pince és padlás.

3. A szükséges folyosók a mezzaninon vagy az emeleten, amennyiben intézeti célokra használtatnak, lehetőleg zártaknak terveztessenek.

4. A mezzanin, ha irodai célokra terveztetik, kellő belső magassággal bírjon.

Az épület elsősorban a takarékpénztár befogadására épül és így mindenekfelett az intézet részére szükséges helyiségek célszerű csoportosítása és elhelyezése kívántatik, kívántatik azonfelül, hogy az intézet részére szolgáló földszinti helyiségek — a safe deposit és a páncélszoba kivételével — lehetőleg két kijárattal legyenek ellátva és hogy az összes lépcsők tűzbiztosak legyenek, hogy tűzveszély esetén emberélet veszélyeztetve ne legyen.

Valamennyi osztály egy-egy különálló egésznek tekinthető ugyan, mindamellett szükséges, hogy az osztályok egymással minden fennakadás nélkül közlekedhessenek. Ezenfelül módot kell találni, hogy a földszint osztályai a főlépcsők igénybevétele nélkül a mezzaninnal intern lépcső vagy lift segélyével összeköttessenek.

A tervezőnek azzal is számolnia kell, hogy az összes osztályok megfelelő mellékhelyiségekkel, ruhatárakkal, mosdókkal, klozetokkal legyenek ellátva és hogy ezenfelül a földszinten a felek részére egy könnyen hozzáférhető klozet (pissoirral) létesíttessék.

Az intézet helyiségei különben úgy helyezendők el, hogy azok egy önálló csoportot képezzenek és a ház többi részeitől elkülönítve legyenek, emellett azonban az emeleten lévők a főlépcsőkről is elérhetők legyenek. Az intézet részére szükséges helyiségek elhelyezése után fennmaradó épületrészek földszintjén üzlethelyiségek, az emeleteken pedig 3—6 szobás, minden kényelemmel felszerelt lakások helyezendők el.

Takarékpénztár. Földszinten egy, a telek letompított sarkán létesítendő, jól világított helyiségben lesznek elhelyezendők:

Führer Zsigmond Fiai
NYIREGYHÁZA.
Mész-, építési kő-, cement és sirkőraktár. Mészégető kemencék: DIÓSGYŐRÖTT és REVEN. ∴ ∴ ∴ TÉGLAGYÁR. Kőfejtési telepek: Bodrogkeresztur, Szerencs, Tarcal és Bodrogszentes.

FELLNER LEO
műszaki papirgyára, Bpest, V., Váci-ut 4. : Telefon 28—48.
Sürgönyczim: Pozitiv Budapest.
Fénymásolatok, autografiák gyors és pontos készitése. Sürgős esetekben fénymásolatok az esti órákban villanfény mellett is készülnek.

FORGÓ ÉS TÁRSA üvegezési vállalat ::
Budapest, VII., Dohány-utca 16—18.
—— Elvállal mindenféle épületüvegezést. ——

KÖRTING B. és E.
Budapest, VIII. ker., Kisfaludy-utca 11. sz.
Központi fütési, szellőztetési és egészségügyi berendezések. — Gyári fütések.

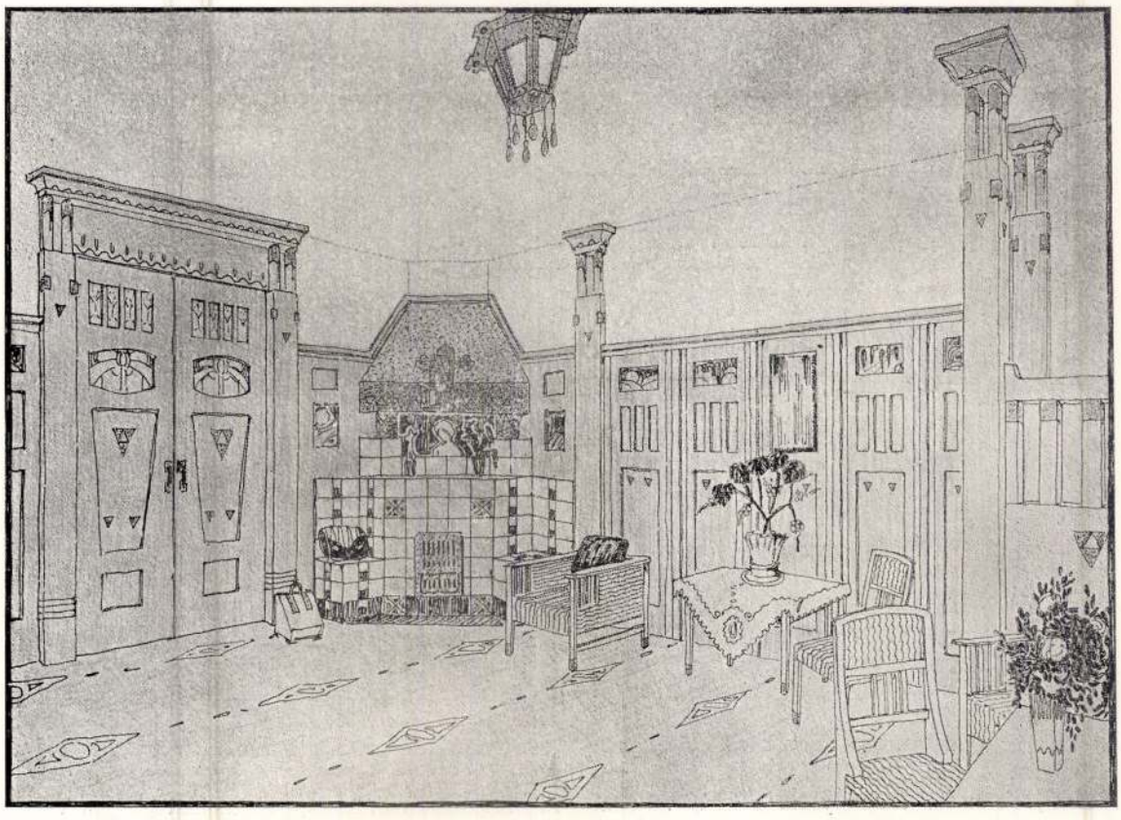

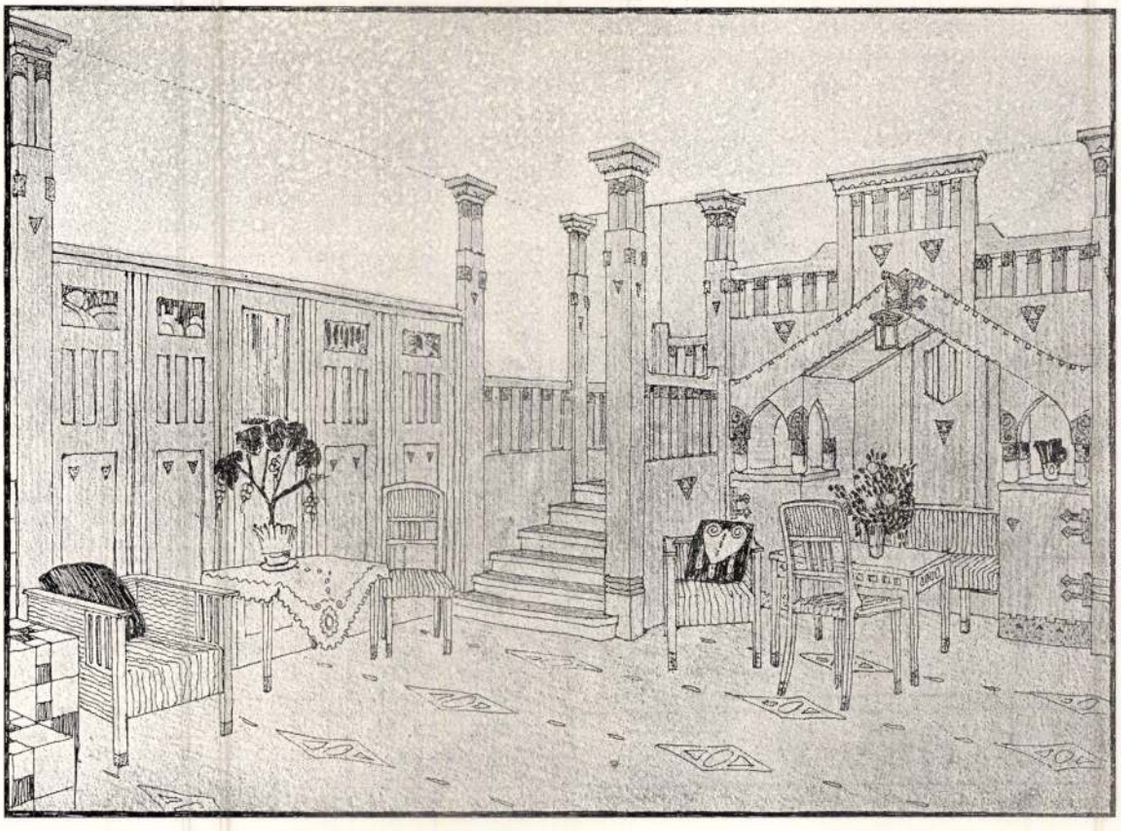

HALL.

ERVIN KÁLMÁN ÚR BUDAI VILLÁJÁBÓL. TERVEZTÉK: ROMÁN MIKLÓS ÉS ERNŐ.

Magyar Építőművészet
1908. 5-m-

Román Miklós

Román Miklós műépítész, V.
Tátra-u. 11. 111-825

Bntávb 1940 szept.

D. 1.161. +

Román Miklós
épitész

A budafoki zománc edénygyár épitése R o m á n Miklós budapesti épitész tervei szerint és müvezetése mellett serényen halad és a gyárat ez év őszén már üzembe is helyezhetik. A kőmives és ácsmunkákat Schreiber Gyula ujpesti épitőmester, a vasbeton munkát B a l o g h Kálmán mérnök felügyelete alatt H ö r c h e r és tsa cég, az asztalos munkát M a l o m s o k y József, a lakatos munkát L e n g y e l Adolf, az üveges munkát L i p p n e r K. a kőfaragó munkát A p r i l y János, a bádogos munkát F u c h s Mihály eszközli. A gépészeti berendezés nagy része már a helyszinére van szállitva.

Vállalkorók Közlönye
1905 jul. 19.

ROMÁN József

MEGHIVÓ

78 2373 - FNYv 1

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK MEGHÍVJA ÖNT

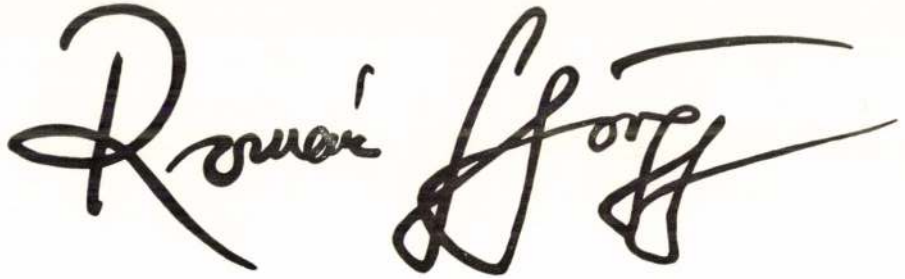

FESTŐMŰVÉSZ
KIÁLLÍTÁSÁRA

MEGNYITJA:
DR. NÉMETH LAJOS
MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

1978. ÁPRILIS 14-ÉN, PÉNTEKEN DÉLUTÁN ½5 ÓRAKOR
MŰCSARNOK, BUDAPEST, HŐSÖK TERE

Uj találmányra szabadalmakat kidolgoz, értékesit a **Budapest, VII., Erzsébet-körut 17. sz.**
Szabadalmakat Értékesitő Vállalat
Pásztor cég. Telefon 24—20. Telefon 24—20.
Felvilágositás dijtalan.

A rövid főhomlokzat festői épület csoportositásokkal van élénkitve, melyek mögött a sarok közelében emelkedik a magas torony.

Ez a tervezet leginkább festői hatásra törekszik, épitészetében falusi naivitást mutat, szerkezeti szempontból pedig a szerkezeti lehetőségekről számot nem ad és igy dijazás szempontjából figyelembe nem vehető,

A lelkész lakással és hivatalos helyiségekkel biró templom 16.00 mtr. hosszu, 17.00 mtr. széles és 20.00 mtr. magas középtérből áll, mely előtt lépcsőházakat és előcsarnokot tartalmazó helyiségeket csoportosit.

Az összes tervek többé-kevésbbé sikerült alkotások. A biráló bizottság ép ezért valamennyi tervnek megvásárlását javasolta, a mit hasonló feladatoknál már a siker biztositása érdekében is igen szerencsés és mindenetre méltányos eljárásnak kell elismernünk.

A benyujtott tervvázlatokból kitünik, hogy a rendelkezésre álló lelken a programmban kivánt templomot egymagában vagy pedig az előirt hivatalos beépitésekkel együtt jól és célszerüen el lehet helyezni.

E mellett feltünő, hogy a pályázati művek nagyobb részében sikerültebb a templom megoldása ott, ahol az a lakóházzal kombinálva fordul elő, holott ellenben az egyedül álló templom többnyire fölösleges elnyultságban szenved és többé-kevésbbé magán viseli a szomszédokhoz való csatlakozás valamint a világitás és vizlevezetés nehézségeivel járó küzdelemnek nyomait. — Ebből kitetszik, hogy a szomszédokkal behatárolt teleknek egész terjedelme egy reája állitott templommal teljesen el nem foglalható, mert egyrészt a szomszédságra való szükséges tekintet megköveteli, hogy némely területrészek szabadon fentartassanak, másrészt pedig az ev. ref. templom belsejének az urasztalára és a szószékre való tekintetből megkivánt centralistikus elrendezése fölöslegessé teszi a teleknek nagyobb hosszát. Vagyis ha a fennforgó esetben, az adott határok között kellő centralis alakban épül a templom, akkor mellette önként megadódik a templom számára fölösleges, de a lakóházak felépitésére hasznos terület.

Összehasonlitva a lakóházzal kombinált templomot az egyedül felépithető templomnak korlátolt nagyságával, azt tapasztaljuk, hogy a közöttük lehetséges különbség nem annyi — mert csak néhány száz ülőhely — hogy az egy kapcsolatos lakóháznak esztetikai, szerkezeti és használati előnyeivel felérne. Ily együttes megoldásban a templom közvetlen környezetét saját telkén a maga szükséglete és belátása szerint alakithatja az épitő.

A beérkezett pályázati művek előszeretettel a keresztalapot veszik alaprajzi megoldásuk alapidomául és erre a keresztágaknak megfelelő mezőkben többé-kevésbbé alkalmaznak karzatokat is, ami tümöritett helykihasználást és előreláthatólag jó akusztikai viszonyokat helyez kilátásba.

A vállalkozás körében előforduló jogesetek.

Kutcsináló ipar.

A kutcsinálásnál előforduló munkák a kőmüvesmesteri ipar körébe tartoznak ugyan, azonban a kutcsináló ipar, mint külön iparág, a képesités kimutatása mellett iparigazolvány alapján is gyakorolható.

(Keresk. minis. 1907. 4276 sz.)

Ácsipar gyakorlása.

A rendes szekérkerékhez teljesen hasonló kutkerék természetszerüleg kerékgyártó munka, miért is azt mindenkor csak kerékgyártó végezheti. A kerékgyártó a kut fenekébe elhelyezendő kutkoszorut is készitheti, mert az tulajdonképen nem egyéb, mint durván készitett vastag keréktalpakból összerótt kerék. A dolog természeténél fogva ezt kerékgyártó gyorsabban és tökéletesebben elkészitheti, *mint az ács*, vagyis ezen cselekmény az ácsipar jogosulatlan gyakorlását nem állapitja meg.

(Keresk. minis. 1906. 69399. sz.)

Szakbavágó szabadalmi feljegyzések.

Megadott szabadalmak.

Az alábbi cimü találmányra a megjelölt naptól számitva a megnevezettnek szabadalom adatott, mely a szabadalmi lajstromban a megnevezett számot kapta. A szabadalmi leirásokra a Szabadalmi m. kir. állampénztárnál teendők meg a megrendelések.

45909. lajstromsz. Czell Herman magánzó Brassóban. — Ujitás vizöblitéses árnyékszékeken. Pótszabadalom. (Képv.: dr. Wirkmann, Meller és Bérczi.)

—

45911. lajstromsz. Degenhardt Johannes gyáros Berlin-Schönebergben. — Csatornás gerenda tartósinnel üvegtetők vagy falak számára. (Képv.: Neufeld és Fenyő.)

—

45856 lajstromsz. Bornkessel Pál kereskedő Cölnben. — Üvegolvasztókészülék. (Képv.: Weisz Sándor.)

—

45868 lajstromsz. Czirbesz János államgépgyári hivatalnok Kispesten. — Fali mosdóasztal.

—

45873 lajstromsz. Gép és Vasut Felszerelési Gyár Részvénytársaság cég Budapesten. — Önmüködő féktuskóbeállitó készülék légfékek számára. (Képv.: Harsányi.)

—

45875. lajstromsz. Ifj. Holtzspach Nándor épitész és Balázs Sándor igazgató Budapesten. — Taliga. (Képv.: Bérczi.)

—

45878. lajstromsz. Egyesült Izzólámpa és Villamossági részvénytársaság cég Ujpesten. — Eljárás villamos izzólámpákhoz szén, vagy fémizzószálak bevonására wolframfémmel. (Képv.: Bernauer.)

—

45881. lajstromsz. Dr. phil. Kuzel Hans magánzó Bécs/m. Badenben. — Eljárás elektromos izzótestek előállitására. (Képv.: dr. Szilasi.)

—

45887. lajstomsz. Chamiec Boleslaw mezőgazdasági akadémiai hallgató Dublanyban. — Öntözőkocsi. (Képv.: Schön.)

—

45884. lajstromsz. Luckweil Arthur művezető Mannheimban. — Eljárás kötélszijak előállitására. (Képv.: dr. Wirkmann, Meller és Bérczi.)

—

45896. lajstromsz. Schratz Alajos üzemvezető Eszéken és Wamoscher László malomtulajdonos Dárdán. — Erőgép csavarvonalalaku menetekkel ellátott forgódugattyuval. (Képv.: dr. Wirkmann.)

—

45897 lajstromsz. Westdeutsche Thomasphosphat Werke G. m. b. H. cég Berlinben. — Elektromos kemence. (Képv.: dr. Wirkmann, Meller és Bérczi.)

—

45899. lajstromsz. Vári Lajos ácsmester Református-Kovácsházán. — Hornyos tetőcserép. (Képv.: dr. Halász.)

—

45900. lajstromsz. Vossloh Eduard gyáros Werdohlban. — Állitható vonófüggönyrud. (Képv.: dr. Surányi Imre ügyvéd.)

—

45903. lajstromsz. Auer Anton cs. kir. kovácsmester Ebenseeben. — Emeltyü vasuti kocsiknak megállitására. (Képv.: Adler.)

—

45904. lajstromsz. Witkowitzer Bergbau- und Eisenhütten-Gewerkschaft cég Witkowitzban. — Vasuti kocsikapcsolás. (Képv.: Schön.)

—

45905. lajstromsz. C F. Boehringer & Soehne cég Mannheim/m. Wladhofban. — Eljárás szilárd halmazállapotu világitó- és tüzelőanyagok előállitására. (Képv.: Bernauer.)

—

45906. lajstromsz. Cairns John mechanikus Willenhallban. — Kerékabroncs. (Képv.: Kelemen.)

—

45916. lajstromsz. Jánszky Jenő László m. kir. statisztikai hivatali tiszt és Szabó Lázár m. kir. statisztikai hivatali főtiszt Budapesten. — Vasuti sinkapcsolás és sinmegerősités. (Képv.: dr. Wirkmann, Meller és Bérczi.)

—

45917. lajstromsz. Robert Kolbaba & Comp. gyári cég Bécsben. — Vaságy. (Képv.: dr. Wirkmann, Meller és Bérczi.)

—

45918. lajstromsz. Lugossy Géza technikus Budapesten. — Kőolajlámpa. (Képv.: Bérczi.)

—

45925. lajstromsz. Edelstein Leo mérnök, épitési főbiztos és pályafőnök Braunauban. — Betétlemez sinkapcsolásokhoz. (Képv.: Bernauer.)

—

45929. lajstromsz. Hennefeld Ignác gyáros Budapesten. — Önmüködő kapcsolás vasuti kocsik számára. (Képv.: Kelemen.)

—

45933 lajstromsz. Oesterheld Adolf mérnök Hannover/m. Seelzeben. — Tető. (Képv.: Schön.)

—

45939. lajstromsz. Remnsnider György föltaláló és Hippler C. Frank titkár Bellevilleben. — Utcaseprőgép. (Képv.: Weisz Sándor.)

—

45949. lajstromsz. Kjellberg Oskár igazgató Gothenburgban. — Elektróda elektromos forrasztáshoz. (Képv.: dr. Wirkmann.)

—

45942. lajstromsz. Stumpf Heinrich gépgyáros Wicheimben. — Dugattyusgép a dugattyu belsejében fekvő hajtóművel. (Képv.: Janssen.)

—

45943. lajstromsz. Dr. Schilling Johannes vegyész Berlin-Grünewaldban, mint a Bergmann Elektricitäts-Werke A. G. berlini cég jogutódja. — Többkengyelü fémszálas izzólámpa. (Képv.: Janssen.)

—

45960. lajstromsz. Magyar Tőzeg- és műtrágyaipar R.-T. cég Budapesten. — Gyüjtőtonna tőzegszóró árnyékszékek számára. (Képv.: Harsányi.)

—

45971. lajstromsz. Strasser József bádogos és Hackenberger Martin rézmüves Wienben. — Vizöblitésü köpőcsésze. (Képv.: Fenyő.)

Védjegy és mintaoltalom lajstromozását kieszközli a **Budapest, VII., Erzsébet-körut 17. sz.**
Szabadalmakat Értékesitő Vállalat
Pásztor cég. Telefon 24—20. Telefon 24—20.
Felvilágositás dijtalan.

„Phönix" fémárugyár
Mechanikai találmányokat gyártó iparvállalat.
Gyár: Budapest, X., Román-u. 22. Telefon 64—19.
Iroda és raktár: VII., Baross-tér 15. Telefon 28—18.
Kárpitos szögek, fémgombok, kisebb tömegcikkek gyártása.
Pártoljuk a magyar ipart!

TOST és MOLNÁR BUDAPEST,
mű- és tájkertészek VII., István-út 50. sz.
Elvállalnak: **Kertek, parkok** tervezését, **alakitását,** rendezését és fenntartását, alkalmi és állandó **növénydiszitést, balkonok** kiültetését stb. stb.
Telefon 88—75. sz.

45969. lajstromsz. Koepe Friedrich igazgató Bochumban. — Eljárás aknák mélyitésére vagy épitőgödrök, kikötők. alagutak, vizáteresztő nyilások és más effélék előállitására. (Képv.: dr. Szilasi.)

—

45984. lajstromsz. Bründl János gyáros Budapesten. — Ujitás melegfütési fütőtesteken. (Képv.: Kelemen.)

—

45990. lajstromsz. Gruenwald Tivadar gazdatiszt Daruváron. — Védőberendezés közuti vasuti kocsik számára. (Képv.: dr. Wirkmann, Meller és Bérczi.)

—

45995. lajstromsz. Land- und Seekabelwerke Aktiengesellschaft cég Cöln-Nippesben. — Berendezés elektromos kábelekben föllépő szikraképződésnek meggátlására. (Képv.: Harsányi és dr. Messinger.)

Szabadalmak gyakorlatba vételére vonatkozó ajánlatok.

Claviez Emil igazgató Adorfban a 33782. számu

„Eljárás papirfonalak előállitására párhuzamos vonalak mentén feiszeletelt papircsikokból"

és a 33941. számu és

„Eljárás mindennemü kettősplüss előállitására"

cimü magyar szabadalmak tulajdonosa, szabadalmainak gyakorlatbavétele céljából belföldi gyárosokkal összeköttetést keres, esetleg szabadalmait eladja, vagy gyártási engedélyeket ad.

Bővebb felvilágositással szolgál **Kalmár J.** mérnök szabadalmi ügyvivő, Budapest, VII., Rákóczi-ut 44.

The Toledo Glass Company cég Toledoban

„Üvegfuvógép"

cimü, 30517. számu, 1903. augusztus 8-diki keletü magyar szabadalmának belföldi gyakorlatbavétele tárgyában hazai gyárosokkal összeköttetést keres.

Bővebb felvilágositást nyujt **edvi Illés és Janssen** szabadalmi ügyvivői iroda, Budapest, VI., Eötvös-utca 9. sz.

Horton James Alexander magánzó Providenceben

„Gép dróthuzó pofák alakozására"

cimü, 38310. számu, 1906. junius 18 diki keletü magyar szabadalmának belföldi gyakorlatbavétele tárgyában hazai gyárosokkal összeköttetést keres.

Bővebb felvilágositást nyujt **edvi Illés és Janssen** szabadalmi ügyvivői iroda, Budapest, VI., Eötvös-utca 9. sz.

KOSTYÁL JÓZSEF
magyar villamos műszaki vállalata
BUDAPEST, II., Zsigmond-utca 11. sz. vagy Báró Liptay-utca 12. sz.
Közvetlen a Margithid-főnél. Telefon 16—96.

Elvállal: Villamos világitás és erőátviteli berendezések szerelését. Csillárok és lámpák átalakitását. Villamos csengő, telefon és jelző készülékek szerelését. Villámháritók, tűz, viz, biztonsági és ellenőrzési készülékek berendezését. Házak és lakások évi jókarbantartását.
Raktáron tartom az összes szerelési anyagokat, üveg-függőket gyöngy-rojtokat és a 70% árammegtakaritásu Dr. Just-féle Wolfram-lámpákat.
Váltakozó-áramot egyenárammá átalakitó készülékeket készitek

Magánépitési engedélyek Budapesten

A fővárosi magánépitési albizottság 1909. julius hó 12-én Kun Gyula tanácsnok elnöklete mellett a következők részére hozta javaslatba az épitési engedély kiadását:

a) **nagyobb és kisebb épitkezésekre:**

56423. Gróf Lónyay Gábor nev. Heidelberg Sándor a VI., Nagy János-utca 4197. hrsz. a. 3 em. ház.

54867. Leitner M. L. (VI., Révay-utca 6.) a VI., Bajza-utca 1051. hrsz. a. 3 em. ház, ép. Vermes József.

55112. Kath. főiskolai internátus (I., Fehérvári-ut 17.) ugyanott négyemeletes ház, ép. Aigner Sándor.

59748. Kudelka Jakab (V., Honvéd-utca 14.) az I., Átlós-ut 13960/1. hrsz. a. 3 em. ház.

59127. Füredi Miksa nev. Schwarz és Horváth (VII., Baross-tér 18.) az I., Átlós-ut 13854/2. hrsz. a. 3 em. ház.

54099. Kobelrausch László nev. Bach János (VIII., József körut 29.) a IX., Erkel-utca 9366/a. hrsz. a. 3 em. ház.

59141. Fischer és Detoma (I., Átlós ut 8.) az I., Lenke-ut 13866. hrsz. a. 3 em. ház.

59564. Gróf Apponyi Sándorné nev. Vidor Emil (VI., Liszt Ferenc-tér 6.) a VI., Lendvay-utca 3040/2. hrsz. a. 2 em. ház.

56762. Dr. Kmety Károly (VIII., Kistemplom-utca 3.) a VIII., Nap-utca 6764. hrsz. a. 2 em. ház, ép. Dávid János és fia.

59150. Barna József és Klinger Lipót nev. Román Miklós és Ernő (V., Visegrádi-utca 4.) az I., Tigris-utca 1292. hrsz. a. 2 em. ház.

50259. Erzsébet Gőzmalom r. t. nev. Benes Imre (VI., Nagy János-utca 3.) az V., Garam-utca 1260. hrsz. a. 2 em. ház.

57406. Ábel Ignác (VI., Vörösmarty-utca 20.) a II., Marcibányi-tér 6209. hrsz. a. emeletes ház, ép. Hajós és Villányi.

56321. Relle Mátyás (VII., Thököly-ut 44.) a VIII., Mária-utca 5514. hrsz. a. emelet ráépités, ép. Klimes József.

55013. Özv. Schiller Józsefné (X., Mogyoródi-utca 5.) ugyanott földsz. ház, ép. Stechlick Antal.

56388. Handa Gyula (VI., Eötvös-utca 47.) a III., Keve-utca 49. sz. a. földsz. ház, ép. Szántó Ferenc.

54422. Tomzes Zsigmond (VII., Egressy-ut 72.) a VII., Cinkotai-ut 25. sz. a. földsz. ház, ép. Gyurkóczy Miklós.

49783. Kiss Gusztáv (VI., Futár-utca 88. ugyanott földsz. ház, ép. Zsuzsánszky Péter.

54876. Müller Albert (VI., Petneházy-utca 51.) a VI., Országbiró-utca 648. hrsz. a. földsz. ház, ép. Pecz Samu.

54424. Kollarovits János (VII Miskolczy-u. 37.) ugyanott földsz. ház, ép. Gyurkóczy Miklós.

57975. Günther Pál nev. Eggenberger Alajos (VII Garay-tér 8.) az I. Vadorzó-utca 5. sz. a. földsz. ház.

57896. Rozbor Márton (II. Törökvész 5660. hrsz.) ugyanott földsz. ház, ép. Streller Antal.

54755. Bruckmann Henrik (II. Corvin tér 1.) az I. Tétényi-ut 13725. hrsz. a. földsz. ház, ép. Benedek András.

51895. Dr. Bischitz Miksa (VI. Hungáriakörut 72.) a VI. Frangepán-utca 1610. hrsz. a. földszintes ház épitésére vonatkozó tervek jóváhagyattak;

b) **nagyobb és kisebb átalakitásokra:**

58022. Wolf Lajos (V. József-tér 9.) ugyanott.

56400. Sándor Lipót (VII. Hársfa-utca 4500. hrsz.) ugyanott.

59136. Holdonner Ignác (VII Dohány-utca 64.) ugyanott.

57408. Jelinek Frigyes (I. Labanc-ut 8.) ugyanott.

57023. Neumann M. (IV. Muzeum-körut 3.) ugyanott.

43732. Riemer Bernát (VIII. Vay Ádám-utca 4.) ugyanott.

57605. Balás Farkas (II., Albrecht ut 2.) a IX., Soroksári-ut 114. sz. a.

58017. Spolarits Vilmos (VIII., József-utca 7.) ugyanott.

55139. Gerstenberger Emil (VII., Thököly-ut 77.) ugyanott.

56298. Ligeti Lipót (VI., Hungária-körut 85.) a VII., Telep-utca 103. sz. a. házra vonatkozó módositott tervei jóváhagyattak;

c) **jóváhagyásra ajánltattak:**

58033. Szávozd Richard a VIII., Fhg. Sándor-utca 17. sz. a.

50117. Hauser Miklósné a VI., Lövölde-tér 4066. hrsz. a.

51067. Stämmer Béla a VI., Váci-körut 3680. hrsz. a.

57243. Kaszelik Jenő a VI., Váci-körut 3823. hrsz. a.

58261. Hochstädter Mór a IV., Párisi-utca 6. sz. a.

56391. Győrfy Mihály az I., Albert-utca 23. sz. a.

59524. Ehrenfeld testvérek az V., Nádor-utca 749. hrsz. a.

59040. Martinovich Elek a X., Szabóky utca 8631. hrsz. a.

53321. Eckbauer Andor az I., Hidegkuti-ut 7896. hrsz. a.

56392. Lorenz Dániel a II., Margit-körut 69. sz. a.

50989. Wladika Rezső a VII., Egressy-ut 2293. hrsz. a.

53831. Kotál Henrik a VII., Óvoda-utca 4344/3. hrsz. a.

55440. Gruber Náthán az V., Katona József-utca 1224. hrsz. a.

52937. Helmrich János az I., Hidvég-utca 13930. hrsz. a.

50158. Kohn Imre a VIII., Erdély-utca 6445. hrsz. a.

52956. Huszár Sándor a VI., Szentes-utca 1937. hrsz. a.

54423. Berecky János a VII., Öv-utca 39. sz. a.

55864. Özv. Kunrát Jánosné a X., Család-utca 284. hrsz. a. házra vonatkozó tervei;

d) **gépekre és felvonókra:**

54388. Kis J. Jenő (V. Váci-ut 30.)

54844. Tóth Imre (VI., Próféta-utca 7.)

KERTEK alakitását terv és költségvetés szerint, valamint **gyümölcsfák, diszfák, diszbokrok, rózsák** szállitását árjegyzék szerint elvállal: **Pecz Ármin** kir. udvari műkertész és faiskola tulajdonos **BUDAPEST, VIII., Kálvária tér 8 sz.**

téglaipar konjunktúráját hozta vissza tehát az 1926-os esztendő, amennyiben ennek fogalkoztatási, valamint termelési viszonyai az idén megközelítik az 1914-es esztendő eredményét. A budapesti téglagyárak teljes kapacitása évi 300 millió darab tégla. A legutolsó békeévben 1914-ben 107 millió darab téglát állítottak elő. Ez nem volt ugyan jó esztendeje a téglagyáraknak, de mindenesetre azt jelentette, hogy gyártóképességüknek 30%-át kihasználhatták. Ettől kezdve azután rohamosan hanyatlott a téglafogyasztás, és ezzel párhuzamosan leromlott a téglaipar helyzete. Szerencsére a téglagyárak felismerték a helyzetet, hogy t. i. az imflációs idők nem fognak építkezési konjunktúrát jelenteni, ezért azután egész sereg rokoncikk előállítására rendezkedtek be. Cserép, agyagedény, keramit, kályha és porcellán készítését vették fel az összeomlás óta a budapesti téglagyárak és ezzel sikerült átmenteniök magukat a nehéz időkön, mert ha a téglagyártás nem jövedelmezett, mindig akadt az újabb gyártási ágak közül valamelyik, amelyikben kis forgalmat lehetett elérni. — Tulajdonképpen már tavaly megkezdődött a téglagyárak helyzetének a javulása a kormány beruházó programmja révén és az évet 41 millió darab téglafogyasztással zárták le a gyárak. Az idén augusztus végéig 50 millióra emelkedett a téglafogyasztás, úgy hogy végeredményben mint említettük 90 millióra tehető az idei téglafogyasztás. Kedvezően befolyásolja a téglagyárak helyzetét az a tény, hogy a tégla ára a tavalyi árszinthez képest úgyszólván változatlan.

Főmérnöki kinevezés. A m. kir. pénzügyminiszter az állami földmérés mérnöki tisztviselőinek létszámában Perlaky György mérnököt a VIII. fizetési osztályba főmérnökké kinevezte.

Elhunyt gyárigazgató. Kenczler József, az Eternit Művek, Hatschek Lajos cég igazgatója november 27-én 48 éves korában váratlanul elhunyt.

Megalakult az Iparművészek Országos Egyesülete. F. hó 5-én az Iparművészeti Muzeum nagytermében tartotta alakuló gyűlését a Magyar Iparművészek Országos Egyesülete. Elnökül egyhangulag dr. Czakó Elemér, nyugalmazott államtitkárt, az Iparművészeti Iskola volt igazgatóját választották meg, aki székfoglalójában kifejtette, hogy az új egyesület nemzeti, szociális és kultúrcélokat kíván szolgálni.

Imaház tervei. Az ózdi aut. orth. izr. hitközség elöljársága pályázatot hirdetett 1926. évi november 15-iki határidővel imaház terveire. Pályáztak: Körmendy Nándor (Bpest), Stern és Erdélyi (Bpest), ifj. Janko Gyula (Bpest), Sugár Jenő (Miskolc), Geschwind Ervin (Nagymaros), Grosz József (Ózd), Botta Pál (Ózd). A pályadíjat Botta Pál építész nyerte el.

Építési engedélyezési tervek. A székesfőváros Tanácsa a középítési bizottság javaslata alapján kimondta, hogy az építési engedélyek kérése alkalmával fényérzékeny papíron előállított fényképmásolatok alakjában benyújtott terveket csak az esetben fogad el, ha azok az Ép. Szab. 32. §-ában előírt módon, vagyis fehér alapon fekete vonalakkal készültek, minthogy a másszínű fénymásolatok annyira homályosak és olvashatatlanok, hogy kellőleg el nem bírálhatók, idővel pedig annyira elmosódnak, hogy a rajtuk lévő rajzok fel nem ismerhetők, s így azok használhatatlanokká válnak és perek esetén tárgyalás alapjául nem szolgálhatnak.

Bérház tervei. Budapest székesfőváros tanácsa tervpályázatot hirdetett július 31-én az V., Markó ucca és Honvéd ucca sarkán építendő III-ik Elektromos bérház terveire. Pályadíjak a következők: I. díj 12 millió korona, II. díj 10 millió korona, III. díj 8 millió korona és 10 megvétel à 5 millió korona. Az első díjat Román Ernő nyerte el. „Centrális I." jeligéjű tervével, a második díjat Földes Ede kapta „Két ház lehet" jelmondatos tervével, míg a harmadik díjat Zombory Józsefnek ítélték oda „Patricius" jeligéjű pályaművéért. Ezenkívül megvételre ajánlja a zsüri A, B, C, jeligéjű tervet (szerzője Werner Frigyes), a Souvenier jeligéjű tervet, szerzője ugyancsak Werner, a Kerecsen jeligés tervet (Orth Ambrus), a Hungária jeligés tervet (Körmendy Nándor), a Buonarotti jeligéjű tervet (Leon Gyula és Holl Gyula), a Volta jeligés tervet (dr. Barát Béla és Novák Ede), a Palota jeligéjű tervet (Csemeghy József), a Szigorúan jeligéjű tervet Komor Marcel és Ribáry Alajos), a Veritas jeligéjű tervet (Gerstenberger Ágost és Arvé Károly) és az Orion című munkát (Tőry Emil és Pogány Móric). Figyelmébe ajánlják még a tanácsnak kitünő eszméi miatt a City I. jeligéjű pályatervet, amely azonban az eredeti programmtól eltér. Dícséretre ajánlják az Angelus, Joe, Honvéd I., Erő, Diana, Lipótváros, Porticus

SZAKIRODALOM

Jesch László: Villamosgép-kezelők kézikönyve. A napokban hagyta el a sajtót a szépen fejlődő magyar technikai szakirodalomnak legújabb terméke: Jesch László Villmosgépkezelők kézikönyve című műve. A könyv a gyakorlat embereinek van szánva s külön is ki kell emelnünk azt, hogy a magyar műszaki irodalomban határozottan hézagpótló. A gyakorlat régen nélkülözött egy olyan munkát, amelyben a villamosgépekre vonatkozó összes szerkezeti és kezelési tudnivalók egységesen össze lettek volna foglalva. Ebben a tekintetben Jesch László műve egészben egyedülálló s a tárgykörbe vágó minden kérdésre kiterjed. A munka két kötetben jelent meg. Az első kötet az egyenáramú elektrotechnika gépeit és készülékeit tárgyalja, a második a váltakozóáramú gépekkel, készülékekkel és szerkezetekkel foglalkozik. A műnyelve mindvégig oly egyszerű, hogy a legminimálisabb alapismeretekkel rendelkező gyakorlati ember is élvezettel lapozgathatja. Az Athenaeum rt. igen szépen állította ki a két kötetet, melynek bolti ára fűzve 95.000 K, kötve 137.500 K.

A Magyar Iparművészet, Györgyi Kálmán kitünően szerkesztett lapjának 9—10. száma gazdag tartalommal és illusztrációkkal megjelent, melynek különösen kedves képe Bory Jenő szobrászművész alkotása. Sándy Gyula budai postapalotájának sarkán, mely a levélpostát szimbolizálja. Egyéb szép építőművészeti vonatkozású képek is díszítik a füzetet.

HIVATALOS RÉSZ

510/1926. sz.

VERSENYTÁRGYALÁSI HIRDETMÉNY.

Alulirott Budaörsi r. k. iskolaszék a nagym. Vallás- és közoktatásügyi miniszter Úr 47.320. számú rendelete alapján Budaörs község belterületén egy háromtantermes és egy díszteremmel bíró **elemi iskola építési munkáinak biztosítása céljából nyilvános versenytárgyalást** hirdet.

Ajánlatok csakis az összes munkákra teendők, a versenyezni óhajtók felhívatnak, hogy „Ajánlat a Budaörs községben 3 tanteremmel létesítendő elemi iskola építési munkáira" felírással ellátott, pecséttel lezárt, borítékba helyezett ajánlataikat **1926. évi december hó 22. napjának délelőtti 10 órájáig** alulírt budaörsi r. kath. iskolaszéknél közvetlenül vagy posta útján nyujtsák be.

Az ajánlat az előírt költségvetés felhasználásával teendő, az ajánlati költségvetésbe az egységárakat és az ajánlati

végösszegeket nemcsak számokkal, hanem betükkel is be kell írni.

Az ajánlati összeg 2%-át kitevő bánatpénz, hivatkozással a hirdetés számára, készpénzben, vagy biztosítékképes értékpapirokban az ajánlat benyujtása előtt valamely m. kir. adóhivatalnál történt letételéről szóló nyugta, vagy ennek közjegyzőileg hitelesített másolata az ajánlathoz csatolandó.

Amennyiben a biztosíték készpézből áll, az a 64.211. számú postatakarékpénztári csekkszámlára fizetendő be, és a befizetési lap az ajánlathoz csatolandó: az értékpapir és takarékkönyvekből álló biztosíték pedig a pénzügyigazgatóságok székhelyén lévő m. kir. adóhivatalnál a fél által előzetesen szabályszerűen kiállított ellennyugta mellett. Budapesten pedig a vallás- és közoktatásügyi minisztérium könyvelési osztálya által számfejtett s a fél által előzetesen szabályszerűen kiállított ellennyugta mellett a m. kir. központi állampénztárnál teendők le. Az ellennyugtán feltüntetendő a letét célja, a letett értékek összege és a letevő neve pontos lakcímmel.

Azon ajánlattevők, kik a munkálat teljesítésére a törvényes képesítéssel, illetőleg jogosítvánnyal nem bírnak, kötelesek ajánlatukban képesítéssel bíró megbizottat megnevezni. Azok az ajánlattevők, kik alulírt hivatal felügyelete alatt munkát még nem végeztek, illetőleg előtte ismeretlenek, tartoznak megbízhatóságukat az illetékes keresk. és iparkamara bizonyítványával igazolni.

Az ajánlatok a Budaörsi róm. kath. iskolaszék helyiségében **1926. évi december hó 22. napjának d. e. 10 órakor** fognak felbontatni. A versenytárgyaláson az ajánlattevők vagy képviselőik jelen lehetnek.

A művelet és feltételek a hivatalos órák alatt a m. kir. Államépítészeti hiv. Budapest, IV., Semmelweiss-u. 66. sz. alatt megtekinthetők, ahol az azokra vonatkozó szükséges felvilágosítások is megadatnak. Ugyanott az ajánlattevő által ártételekkel kitöltendő ajánlati lap és költségvetési ürlap is megszerezhető. —

Az ajánlattevők ajánlataikkal a végleges döntésig kötelezettségben maradnak.

Budaörs, 1926. évi december hó 2-án.

Budaörsi r. kath. iskolaszék.

Versenytárgyalási hirdetések:

A győri m. kir. államépítészeti hivatal a tét—mosoni törvényhatósági közút 10—11 km-es szakaszán lévő 170 m összenyílású rábacsécsényi rábahid újjáépítési munkáinak biztosítása céljából versenytárgyalást hirdet. Ajánlatok **1927. évi január hó 25-ik napjának délelőtti 9 óráiáig** a fenti hivatalhoz nyujtandók be.

Pestszentlőrinc község elöljárósága december 24-én versenytárgyalást tart állami ellemi iskolák, az ezekkel kapcsolatos tanítói lakások és a Rendessy-telepi iskolával kapcsolatos ovoda építési munkáira.

A szombathelyi m. kir. államépítészeti hivatal kincstári építmények építési és karbantartási osztálya versenytárgyalást hirdet a nagykanizsai Károly laktanya kerítés újjáépítésére és pedig vasbeton oszlopkok készítése és ács munkákra. Az ajánlatok **1926. évi december 28-ának d. e. 9 óráiáig** nyujtandók be nevezett hivatalhoz (Kálvária-utca 37.sz.).

TERVPÁLYÁZATOK.

Főszolgabirói hivatal és lakásépület tervei. Baranya vármegye alispánja tervpályázatot hirdet Villány és Siklós községekben építendő főszolgabirói hivatal és lakóépület terveinek beszerzésére. A pályaművek **január 20-ig** nyujtandók be. Pályadíjak: I. díj: mindkét épületre külön 400—400 pengő; II. díj: mindkét épületre külön 200—200 pengő.

MAGÁNÉPITÉSI ENGEDÉLYEK.

A székesfőváros magánépítési albizottság 1926. nov. 29-én és december 6-án tartott üléseiben (elnök: Csarmann Ferenc müsz. tanácsos, jegyző: Haris Sándor s. hiv. igazgató) a következő építési engedélyek kiadását javasolta:

Dr. Szécsi Kálmán a VI., Munkácsy-u. 25. sz. a. II. em. toldalék — terv. Révész és Kollár (VI., Vilma királyné-út 40.) — Jámbor György az I., Denevér-u. 8766. hrsz. a. fldsz. ház. — Papp Ferenc a VI., Alsó rákosi rétek 1955/17. hrsz. a. fldsz. ház. — Helfer Adolfné a VIII., Tisza Kálmán tér 16. sz. a. toldalék — terv. Hegyi és Dévényi (V., Zoltán-u. 12.) — Hetényi Jenő a II., Pasarét 11614/17. hrsz. a. toldalék — terv. Halász és Mauthner (VII., Ilosvai-u. 39.) — Filatorigáti textilművek rt. a III., Bogdáni-u. 8187. hrsz. a. toldalék. — Darányi István a VII., Egressy-út 136. sz. a. fldsz. toldalék. — Tasy József a VII., Öv-u. 1964/60. hrsz. a. fldsz. lakóház — terv. Jaklics Ernő (VIII., Kender-u. 5.) — Gajdovszky Adolfné a VII., Névtelen-u. 2363/26. hrsz. a. fldsz. ház — terv. Schüsser János (VII., Czobor-u. 10.) — Sándor Rezső a VII., Fürész-u. 1997/23. hrsz. a. fldsz. ház — terv. Effenberger József (X., Megyeri-út 9.) — Horváth Gáspár az I., Őrmező dülő 887/2. hrsz. a. fldsz. ház. — Walsa Elemérné a III., Mátyáshegy 16062/4. hrsz. a. lakóház. — Gönczy Gézáné a VI., Forgách-u. 1548/a. hrsz. a. fldsz. ház — terv. Schwartz Ignác (VI., Szent László-út 36.) — Mélin Antal a II., Szegényház-u. 13719. hrsz. a. fldsz. ház. — Kurfis József a X., Juhász-u. 7599/6. hrsz. a. fldsz. ház. — Zelorits Ignác a VI., Gyöngyösi-út 1549/72. hrsz. a. fldsz. ház. — Budapest székesfőváros elektromos művei az I., Fehérvári-út 88. sz. a. IV. em. bérház, terv. Rerrich Béla (IV., Képíró-u. 5.) — Nemes Aurél az I., Tigris-u. 7487. hrsz. a. toldalék, terv. Messinger Hugó (V., Pozsonyi-út 4.) — Reichart Géza az I., Sirály-u. 8030. hrsz. a. fldsz. ház, terv. Aggházy Tibor (Rákospalota) — Tücher István a IX., Erkel-u. 9. sz. a. — Polányi Lajos a VII., Egressy-út 1997/16. hrsz. a. toldalék. — Tiborcz Ernő az I., Halmi-u. 3419. hrsz. a. fldsz. ház, tervező Biró Imre (I., Győri-út 2.) — Dr. Bayor Krucsay Dezső, az I., Rezeda-u. 5424. hrsz. a. toldalék. — Rigóczky György a VI., Alsó rákosi rétek 1955/5. hrsz. a. családi ház. — Schweigert Valéria a III., Ürömi-u. 47. sz. a. kocsiszín. — Borbély Károly az I., Németvölgy 0879. hrsz. a. toldalék, terv. Miskolczy László (I., Fehérvári-út 38.) — Nyul Mihály a III., Perényi-út 7. sz. a. toldalék, terv. Kiss Sándor (III., Föld-u. 30.) — Gonda Izidor a VIII., Népszinház-u. 24. sz. a. III. és IV. em. műterem, terv. Sipos József (VIII., József-körut 46.).

LIFT! Réner és Társa
Felvonó (Lift) vállalat
Budapest, VI., Lovag-u. 7. Telefon 74-65
Mérnöki iroda. — Hatósági felvonó szakértők.
Mindennemű felvonók és szállitó berendezések.

STADLER ANTAL
DRÓT-SZÖVET-FONAT-KERITÉS. VI. TEREZ-KÖRÚT 41. TEL. 3-71,147-79

ROMBAY *István*, festő, * Zombor 1888 okt. 1. Budapesten az iparművészeti iskolában és a képzőművészeti főiskolán, valamint Münchenben tanult. Budapesten letelepedve 1914 óta állít ki főleg figurális és arcképeket a Nemzeti Szalónban és a Műcsarnokban.

E. G. II. 386 l

V IR Á [illegible] és R O

Budapest.

IV. Muzeum -kr

Solyom Lajos urnak,

Tokaj.

Bulcsu-utca 68.

Levelük jele: S. L. Levelük kelte: [illegible]

Tárgy: Áru átvételének elisme

Fenti levelében

asszubort a mai napon a helybe

vettük. A számla ár[illegible]két

Rombg

éjutén

l.

Csat Frey Ösl. Kunstt.

XXIV. k.

230. l.

MŰEMLÉKEK OR. Z. BIZOTTSÁGA
VEGYES MÜVEK.
97

Krzyżanowski, Stanisław. Rocznik dla archeologów, numizmatyków i bibliografów polskich rok 1870.
Kraków, 1873.

cfüz. 1 drb.

ROMANTIKA ÉS MISZTIKA

IRTA: ERŐSS ALFRÉD (RÓMA)

Ellentétekből szövődik a történelem. Rousseau talán romantikus lélekkel menekül vissza a természethez a modern civilizáció elől, melyben csak roszszul alkalmazott természetet lát. Eszméitől forradalom kel fel az igazi kultúra s a romantika ellen. A francia forradalom az Egyházat akarja megsemmisíteni s elementáris erővel elfojtja — az Egyház legtitkosabb pártütőit: a gallikanizmust és a janzenizmust. Kiűzi a papokat s Anglia részvéttel befogadja őket s szenvedésükben megismeri a katolicizmus igazi nagyságát.

A jakobinus forradalom erőszakos zsarnoksága s a felvilágosodás szellemi igája ellen így lázad fel a XIX. század küszöbén a *lélek*. Ez az újjáteremtő áram végiglüktet egész Európán, a tengeren túlra is áthat. Első irodalmi megnyilatkozása a *romantika*. E költőket, e festőket mindenekelőtt jellemzi a határtalan bizalom és tettvágy, művészetüket nem mesterségnek nézik, hanem szent küldetésnek, melynek életereje: szent lelkesedés, ihlet. De nemcsak az irodalomban, hanem az egész társadalmon keresztülzúg ez a tavaszi szél s mindenütt új életet kelt, új csirákat bont, új tüzeket szít. Ez az új élet nem épül azonban, mint a romantikáról feltételezni szokás, délibábos álmokra, színes felhőkre, szappanbuborékra. Gyökerei mélyen a humuszba nyúlnak vissza s a XVIII. század terméketlen homokrétegén áttörve a mélybe fogózik: népi talajba s nemzeti multba. A romantika e realizmusából támad ősi ereje s ez a mélybegyökerezés adja meg sajátos jellegét: a középkorhoz való ragaszkodását s rokonérzését. A romantika föltárta előttünk a középkor kincsesházát s aranyából alkot új szépséget korunkban. Igy éledtek föl a középkor igazi értékei, így elevenedtek föl nagyszerű eszméi. Közöttük a *krisztusi misztika* is. Mint titokzatos újságot úgy szerette meg előbb a romantika költészete s dalaiba vette, színeibe szőtte. Újra ismertté lett, újra királyi ruhában léphetett a világ elé. S ahol megjelent, ott termékenyítőleg hatott a művészetre. Ahol a lélekben valósággá érett, ott szent himnuszoknak lett az ihletője. E kölcsönös hatás a romantika első éveiben még alig észlelhető. Lassan bontakozik ki s lép mindjobban előtérbe a lelki és irodalmi harcok ütemében.

I.

A romantika előhírnökeit ott kell keresnünk, ahonnan az Osszián-dalok világgá szálltak. *Machperson* ez ősi patinájú költeményei még a XVIII. század hatvanas éveiből valók. Csakhamar egész Európát elárasztják s a merev, lélektelen klasszicizmusba új lendületet visznek. Goethetől kezdve az egész

irodalmi munkásság Osszián hatását érezteti magán. Ennek az új iránynak csodálatos visszahatása volt *Scott Walter* művészetére. A német Ossziánláztól feltüzelve régi kelta dalok s balladák gyüjtéséhez fog, verseiben a letűnt hősidőket magasztalja, s mikor már dalba nem foglalhatja mindazt, amit az ősi dicsőségről mondani akar, a regényhez nyúl. Ezek a regények tették híressé őt s vitték el mindenüvé, a magyarokhoz is, a romantika ihletét.

Abbatsfordban Scott Walter húszezer kötetes könyvtára ma is érintetlenül áll, ahogy a költő itt hagyta maga után. Regényeihez mindig szorgalmas előtanulmányokat végzett s tárgyáról, koráról sokat olvasott. Könyvtárának jórésze a középkor történetéről szól. De a történetírás akkori helyzetével összhangban: egyoldalúan és sötéten. Igy nem csodálhatjuk, hogy regényeiben is csak ez a részlet-középkor elevenedik fel s hogy amit őbenne meglátott, inkább az élet külső kerete volt: fegyvercsörtetés, vadászkürt, körmeneti ének ... Prohászka lelkében, mikor a Pilis hegyét járja, a régi szerzetesek áhítata ébred fel. A költő lelkében azonban Melrose és Dryburgh romjai felett csak romantikus szentimentalizmus édes érzete. Ő is sejti ugyan a középkor világának megfoghatatlan transzcendens nagyságát, de kellő történeti adatok és útbaigazítás híján az alkimisták és jövendőmondók írásaiban kutatgat utána. Könyvtárának egy egész szárnyát foglalják le ezek a könyvek, melyek az asztronómia és bűbájosság e kezdetleges kísérleteiről szólnak. A középkor bölcselete és teológiája e könyvtárból hiányzik.[1] Tehát misztika helyett: miszticizmus, skolasztika helyett: kabala.

Ez a miszticizmus tetőfokát éri *Blake William* művészetében. Hatása ugyan korára igen csekély, ma azonban újra «modern» és sokat foglalkoznak vele. A londoni cipőgyáros fia valóban rendkívüli tehetség volt: festő, költő, zenész és «misztikus» egy személyben. A reneszánsznak egyetemessége kezd jelentkezni újra! A westminsteri székesegyház gótikájáért lelkesedő festőinas azonban ifjúságát könnyű életbe veti s korai műveiben ezt a szabadszellemet hirdeti *(The Mariage, Song of Experience)*. Háromévi nehéz benső vajúdás után megtér a bibliához. Festőműhelyéből ekkor kerül ki a *Canterburge Pilgrims* s ekkor írja nagy misztikus vízióit, *Miltont* és *Jeruzsálemet*. A szemlélődés kapujában e költemények szerint két nemtő áll: *Madame Guyon* és *Szent Terézia*. Megtanul olaszul és *Dantét* illusztrálja. Nyomorgó napjaiban pedig *Jób könyvéhez* rajzol megható képeket. De emlékezetében, melyet letagad és megvet, kilthatatlanul él gyermekkori olvasmányának, *Swedenborgnak* a hatása.

A stokholmi teozófus Swedenborg az erkölcsileg elsekélyesedett protestantizmus ellen állítja föl «szellemektől diktált» hittételeit, melyeket túlvilági utazásai közben Lutherral és Melanchtonnal is megbeszél. E túlvilági vándorlás nála nem csak költészet (mint Dantenál), csökönyösen hisz való voltában. Luther Mártont

[1] V. ö. *A. Baumgartner:* Reisebilder aus Schottland. 1906.

tanítványaival a Purgatóriumban találja, ahol a «sola fides» tanítása miatt kell bűnhődniök. Luther később — Swedenborg szerint — «megtér» s a Paradisóba száll. Melanchton azonban túlbüszke, hogysem belátná tévedését s így örökre a Tisztulásban marad . . . Nem kell azt hinnünk, hogy Swedenborg, Kirkegaard e tragikus elődje, tudatosan megcsalta volna híveit. Exaltált látomásait és vizióit már Görres téves miszticizmusra vezeti vissza (melyet ő állati «magnitizmusnak» nevez).[1] Ez a vizionárius beteges miszticizmus determinálja Blake William művészetét és életét.

Blake a romantika áramában áll. «Ő is magába fogadja a preromantika bibliáit: Ossiánt, Chatterton hamisítványait és Percy ballada-gyüjteményét» *(Szerb)*. Romantikája azonban nem fonódik össze szintétikusan a középkor tényleges természetfölötti lelkületével. Ez a szintézis csak később az «Oxford movement»-ben valósul meg ugyancsak a romantika befolyása alatt. E mozgalom legeszményibb alakja *Newmann*. Benne a romantika gazdag érzésvilága rátalál a szívet egyedül betöltő isteni realításra s a kegyelmi élet misztikus szépségében megtalálja azt a keresztény életeszményt, melyet így rajzol egyszer: «Szerintem az az igazi keresztény, akit Isten jelenlétének tudata egészen áthat s aki e gondolatban él, hogy Istent nemcsak a világ folyásában s a Gondviselés útjában, hanem önnönmagában, a lelkiismeret közvetlenségében is megtalálja». (Par. serm.)

II.

A preromantika első fecskéi s főleg az álarcos Osszián Európa többi országait is bejárták. Már a weimari körben s annak bálványozott vezetőjén (Goethét nevezik így a romantikusok: «der alte Götze!») megérzik e hatás. Náluk azonban egyelőre még csak külsőség maradt. A romantikának csak formáit találjuk náluk, még nem a lelkét. «Wilhelm Meister» és Werther legszentimentálisabb írásai e kornak s Fauszt mitológikus képei s boszorkányéje fanzasztikusabb és vadregényesebb minden romantikánál. De mégse romantika ez. Goethe csak képzeletével játsza mindezt, a romantika ihletét s énjét veti bele. Goethe csak csillogó életet keres; a romantika a szép életnek mélységet s bensőséget ad. Jelszava az összhang és az egység: harmóniába akarja hozni az élet dialektikus megnyilatkozását. Ezért rokona az idealistáknak. De velük szemben nemcsak logikai, hanem konkrét, eleven-élő harmóniára törekszik. Már Blake írásaiban találkozunk ilyen sorokkal: «Ellentétek nélkül nincs élet. Vonzás-taszítás, ész és erő, szeretet-gyűlölet szükségesek az emberi léthez. Isten a lelkünkben immanens!» A romantika mint mozgalom szintézis akar lenni, kiegyenlítő, összecsengő rím. *Goethe* csak útban van feléje. *Schleiermacher* csak antitézise a romantika-előtti racionalizmusnak és polémikája nem emelkedik fel a romantika eszményi magas-

[1] A romantika sokat foglalkozik ezzel a magnetizmussal. V. ö. *Kölcsey:* Az állati magnetizmus nyomairól a régiségben. (Tud. Gyüjt. 1828.) Swedenborgról l. *Möhler:* Symbolik. 1832.

A Tiberis vizéhez elértek,
Rengett és elnémult alattuk a föld.
A diadalmas, bomlott csataének
Mostan újra fülünkbe süvölt.
Hurrá te kozák, Európa előtted! . . .

Érzed, hogy már megvonaglik a lándzsa,
Hogy éhes és szomjas és várja a vért?
Vért rajzol elétek a fellegek árnya,
Mely egyszer a kék égboltra felért.

Falakat emeltek a nyomorult népek,
És mi széttörjük: nincs védelem itt!
Lengyelország dicsősége mivé lett
A vérben, mely elnyelte romhalmazait?
Hurrá te kozák, Európa előtted! . . .

Előre kozák, dicsőség az erősnek,
Zsákmány a lándzsának és a hősnek a harc!
A lópaták Európán összeverődnek,
A homlokán járnak vad diadalt.

És ottan messze, a székesegyházak
Terített oltáraihoz leülünk,
Tüzes bor vet véget a szomjúságnak,
Fehér kenyér lesz az eledelünk.
Hurrá te kozák, Európa előtted! . . .

Aztán fiaink veszik fel a lándzsát,
Hogyha kezünkből a földre esik.
Lóra pattannak és szúrják és vágják
És széttépik az ellenség seregeit.

Európa trónjait örökölvén,
Se puhulnak el, hisz a háború tart
És folyik a vér, mert örök a törvény,
Hogy új népeket igáz le mindig a kard.

Hurrá te kozák, Európa előtted,
Milyen zsákmányt, mennyi kincset ígér!
Varjak károgják a hullamezőket,
A seregeket elmossa a vér!

Spanyolból fordította: *Imecs Béla.*

Vigilia
1936. II. köt.

ságaihoz. Az elsők, akik e szintézisig feltörnek: *Friedrich von Hardenberg* és *Leopold von Stolberg*.

Az első — költői nevén: *Novalis* — még a küszöbön megállott. Titokzatos verseiben és meséiben mind tisztábban ragyog fel a középkor eszménye. A századforduló utolsó óráiban írja cikksorozatát «*Christenheit und Europa*» címen, melyekben már nyilt állást foglal. De könyve Goethe tanácsára, aki túl vallásosnak találja, nem jelenik meg. Röviddel rá Novalis meghal. Terve: regényalakban terjeszteni a lelki újjászületés ez eszméit, így nem valósulhatott meg. «Heinrich von Osterdingen» csak félig készült el. Itt tűzi maga elé a célt:

Helft uns den Erdgeist binden;
Lernt den Sinn des Todes fassen
Und das Wort des Lebens finden;
Einmal *kehrt euch um.*

Novalis prófétája volt az új megmozdulásnak. Csak sejtette, csak hívta a jövőt. A megújulás útját pedig a *vallásos költészetben* látta. S valóban nem egy esetben a költői lelkesedésből fakadt a romantika megértése a kereszténység misztériumai iránt. «Poesie ist Darstellung des Gemüthes, der inneren Welt in ihrer Gesamtheit, — mondja Novalis, — Der Sinn für Poesie hat viel mit dem Sinn für Mystizismus gemein; er ist der Sinn für das Unbekannte, Geheimnissvolle, zu Offenbarende. Er stellt das Undarstellbare dar, er sieht das Unsichtbare, fühlt das Unfühlbare — er hat nahe Verwandschaft mit dem Sinn der Weissagung und dem religiösen Sinn, den Wahnsinn überhaupt.»

Novalis fellépése termékenyítő volt az ifjú nemzedékre. Az öregek (klasszicizmus és racionalizmus) megtámadták miszticizmusát. *Görres* védelmére kel.[1] A fiatalok közül pedig sokan rajongó elővigyázatlansággal kapták föl eszméit s mint Blake a téves miszticizmus zsoldosai és zsákmányai lettek.

Míg Novalis élete torzó maradt, addig a vele egyidős *v. Stolberg* a romantika első felívelését célhoz vezette. Már Novalisnál látjuk, hogy a romantikus «világfájdalom» és reformtörekvés nem volt puszta költői ábránd, hanem komoly szándék. Stolbergnél ez még erősebb mértékben lép föl:

Wie nach dem Quell das müde Reh sich sehnt,
Wie nach der Mutter ein verirrtes Kind,
So sehnt nach Wahrheit sich der Mensch . . .

A fiatal *Stolberg* összeköttetésben állott a klasszicizmus legnagyobb költőivel. De költészetükben nem találja meg, mint a romantika mestereinél, a benső komolyságot és őszinteséget a vallásos élet mélységeivel szemben.

[1] *Görres:* Die Mystik des Novalis. 1804.

Hardenberghez írt levelében ezt így fejezi ki : «da manche, wie zum B. Schiller, gar lieblich mit der Religion als einer schönen Mythologie und Schwärmerei einer edlen Seele zu spielen wussten, ohne sich deren Geist weiter als bis zur Phantasie andringen zu lassen, wobei der Verstand und der Wille ungetauft bleiben können. Oder sollte es bei Schiller weiter gegangen sein?» (1807 aug. 28.)

Stolberg 1800 nyarán teszi le hitvallását a katolikus Egyházban. Azóta a katolikus romantika egyik legtisztább vezető szellemeihez tartozik. *Brentano, Schleegel, Sailer* és *Diepenbrock* állanak hozzá legközelebb. Példás családi életével s világos meglátásával irányítólag hat egész környezetére. Tanulságos ezért beállítottsága a misztikához.

Fiatal éveiben baráti viszony fűzte *Lavater*-hez. Ez a lelkes, finomérzésű svájci prédikátor a pietizmus egyik sajátos megjelenése volt. A vallásos életben az érezhetőt s rendkívülit hajhászta. Stolberg már akkor elítélően nyilatkozott e miszticizmusról. Mintha világosan látta volna, hogy ez tartja vissza az álmodozó romantikusokat az igaz Egyháztól : «Sein Durst nach dem Wunderbaren wird nach diesem Trunk nur noch glühender werden. Leute die an solchen Sachen hangen, erwerben, erringen im Schweisse ihres Angesichtes unter Andern auch den Schaden, dass sie für alles was gross und schön ausser ihrem Zauberkreise ist, gleichgültig werden». (1876 ápr 25.) Hasonlókép ítél a quietista *Mme Guyon* és az aposztata *Dutoit* művei felől, valamint a pietista szektákról. Két évvel megtérése előtt a Herrenhuttereknél időzik s miszticizmusok visszataszítólag hat reá. Ugyanakkor aggodalmát fejezi ki, hogy ez a téves miszticizmus mindjobban terjed s mind többeket ejt fogva káprázatával. — Egészen máskép ír *Kempis, Tauler, Szalézi Szent Ferenc* s a többi keresztény misztikusok írásairól. Őket tanulmányozva s a Szentírásban elmélyedve mindinkább meggyőződik arról, hogy az igazi misztika kegyelem műve s hogy minden eltévelyedés az önerejében elbizakodott ember hibájából fakad. «Höher, als alle andere menschliche Weisheit ist die platonische Mystik, aber wie hohl ist sie gegen die christliche Mystik, welche auf dem historischen Grunde einen heiligen Tempel baut ! Erst durch diesen Bau wird der historische Grund fest, wie er an sich ist, unerschütterlich . . . Gott verheisst an zahllosen Stellen von dem, der ihn aufrichtig suchet, sich finden zu lassen, ihn mit *Seinem Geiste* zu beleben, bei ihm zu wohnen.» (1796.)

Megtérése után az istenszeretetnek ezt az egyszerű, biztos útját járja. «A mi célunk — írja — őt szeretni mindenek felett, őt, aki arra hívott, hogy Fiával benne egyesüljünk. Nekünk mindenről le kell mondanunk, ami tőle elvonhatna bennünket, hogy őt minél inkább megtaláljuk. Hogy erre a misztikus lemondásra hívott minket, az époly biztos, mint ahogy testileg is meg kell egyszer halnunk.» (1811.) Igy talál a tisztalelkű romantikus, akárcsak Newman a «lelke Istenére», akit «*praesens numen*»-nek és «*deus in nobis*»-nak nevez. (1819.)[1] Halála előtt még ezt az imádságot költi :

[1] *Jacobi*, ez a fél-romantikus bölcselő, akit nagy individualizmusa miatt kortársai Fridrich Heinrich Jakobich-nak nevezgettek, sokszor beszél a «*numen praesens*»-ről. Stolberg valószínűleg tőle vette ezt a kifejezést, de Jacobi szentimentális érzésvallásosságát elveti (v. ö. 1799 márc. 20-i levelét).

csak ilyen nemzeti érzésre támaszkodik, amennyiben a misztikát a *német* középkor kizárólagos termékének s a *német* lelkiség sajátos vallásosságának hitték. Minálunk viszont ép e téves előítélet tartja vissza íróinkat a misztikától, mert — mint Szontágh — idegen szellemi importtól riadoznak.[1] A nemzeti érzés határozza meg tehát sok esetben a romantikusok lelki, vallásos irányát. A magyar romantikusok is legtöbb esetben katolicizmusról s reformációról egyaránt ilyen opportunista s relatív szemszögből ítélnek. De fordítva, a vallásos érzés is befolyásolja nem egy esetben a romantikusok politikai meggyőződését. Ez különösen az olasz romantika történetében látható. Akik a martinista miszticizmus vallás-fogalmáért lelkesednek, legtöbb esetben a látható Egyházzal is ellentétbe kerülnek. Igy osztja az Unita Italia eszméje két pártra a kedélyeket : a realistákra, akik Róma alatt, — s az idealistákra, akik Róma ellen akarnak összefogni. A közös eszme győzött s látszólag az idealisták valósították meg, de erős alapot s benső egységet csak a katolikus realizmus adhatott neki.

Rómában a századforduló forradalmi éveiben egy közönséges, szolgálósorsban nevelkedett asszony él : *Boldog Taigi Marianna*. Mint Dülmenben Katalint, úgy választotta ki őt a Gondviselés Szent Péter városában, hogy az Egyház benső életének eleven tükre legyen. Csak csodálattal olvashatunk arról a sok rendkívüli kegyelemről, melyben Isten ezt az alázatos lelket részesítette, s arról az engesztelő, helyettesítő szenvedésről, melyre az ő szerető szívét kiválasztotta. A szenvedésnek ez a misztikája *a romantika pápáinak* regényes és megpróbáltatásokkal terhes életében is szemmelláthatólag előtérbe lép.[2]

Az olasz romantika irodalmi nagyjai közt *Manzoni* emelkedik ki. Lelkében : «un patriotismo calmo, sereno e cristiano», — költészetében pedig : mély vallásos meggyőződés és tűz, olyannyira, hogy egyesek az újkor misztikusai közé sorolják. Igazi misztikusa az olasz romantikának az irodalomban csak egy van, Manzoni barátja, *Rosmini Serbati*. Úgy élt, mint egy szent, úgy dolgozott, mint egy apostol, s úgy írt, mint gyönge ember, aki akaratlanul is eltéved a legnagyobb titkok kifürkészhetetlen mélységeiben.

* * *

E rövid áttekintésben visszanézve a romantika multjába, látjuk, hogy bárhol lépjen is az fel, mindig bizonyos előszeretetet mutat a misztika iránt. Ahol persze ez a romantika nem áll biztos keresztény alapon, ott végzetes szükségszerűséggel a téves miszticizmus örvényeibe sodorta az ár. Az egyházi életen belül azonban sok előítéletet hesegetett el s ismét közelebb hozta a modern emberhez az istenszeretet e koronás rügyét s kifakasztotta tavaszi hajtását az új nemzedékben is.

[1] Érdekes, hogy ma a téves hiedelem egyes körökben ép az ellenkező irányba billent s *franciának* tart mindent, ami misztika.

[2] L. *Pastor:* Geschichte der Päpste. XVI, 3.

CIRCUMDEDERUNT ME...

IRTA: MÉCS LÁSZLÓ

Én úgy jöttem ide, olyan gyanutlanul,
mint a kicsi virág, mely nem maradt alul,
mikor érte mágnes-sugarak üzentek:
kilépett a földből reménykedő csendben
s rögtön körülvették komor fagyos-szentek.
Körülvettek engem az anyám gyötrelmi,
vérfagyasztó kínok vettek körül engem.

Igen, annak jöttem: szép liliom-tőnek,
melyre minden reggel csók-ruhácskát szőnek
csintalan angyalkák s úgy vigyáznak rája!
— De a bujaságnak bíbor mágiája,
mint táncoló máglya, körülperzselt szennyben.
Körülvettek engem a halál gyötrelmi,
alvilági kínok vettek körül engem.

Mint más ember: jöttem boldogság-virágnak,
ki mindenkit áld és kit mindenek áldnak
s körülvettek engem fagyhullámmal menten,
világháborúval, rothadó hullákkal,
szétvagdalt népemből kifolyt vér-mocsárral.
Körülvettek engem a halál gyötrelmi,
alvilági kínok vettek körül engem.

Mi az a nagy Erő, amely mégis éltet?!
Sőt, mint kit álmában éjjel kicseréltek:
rajongóbb, ragyogóbb, rügyezgetőbb lettem
s zene lesz rajtam a pattanó virág-nesz.
— Húz, delejez a Nap, a nagy arany mágnes,
habár körülvettek a halál gyötrelmi
s alvilági kínok vesznek körül egnem.

Mint földben a magnak a fény a szerelme,
habár körülveszi rothadás gyötrelme:
úgy szerelmem nékem az Isten, a Mágnes,
ki fagyhullámon át felülről csodát tesz
énvelem naponként, az Ő nevét zengem,
habár körülvettek a halál gyötrelmi
s alvilági kínok vesznek körül engem!

inkább az Egyháztól. De a romantika itt is korrigálta magát! Ringseis híven beszámolt élményeiről barátjához, Savignihez írt leveleiben. Savigni még mindig az ortodox romantikusok körében élt: Brentano, Arnim, Stolberg társaságával érintkezett. Igy került a bajorföldi mozgalom híre hozzájuk s csodálkozva hallották, hogy e szektárius törekvések vezetői *(Lindl, Gossner* és *Boos)* Sailerre hivatkoznak tekintély gyanánt. Stolberg grófnő levélváltása kideríti a félreértést, Ringseis rájön a csalásra, feltűnik neki, hogy az Egyház szentjeinek s a katolikus Emmerich Katalin működését tudatosan agyonhallgatják a miszticizmus e táboraiban s csak magukat magasztalják. Igy szakít velük s Sailer oldalára áll, aki egészen más megújhodást akar: igazi, benső vallásos megújhodást az *Egyházban.*

Sailer püspök mellett az egyházias reformnemzedéknek legtehetségesebb és legbátrabb harcosa, *Görres.* Körülötte egész társaság alakul, melynek tagjait mind ez a nemes szándék vezérli s mint «sancta familia» benső kapcsolatban állanak egymáshoz. Ez a kör fenntartja az összeköttetést a francia romantikusokkal, *(Lamennais, Montalambert, Lacordaire* ellátogatnak Görreshez), valamint a bécsi romantikusokkal is. E kör irodalmi ága az «Eos» c. folyóiratban dolgozik. Kevésbbé egyházias írók is írnak bele, mint *Baader* és mások. Ez a szellemes, de rendszertelen gondolkodó a pietista *Böhme* és a francia *Saint-Martin* miszticizmusából meríti eszméit. A mélylelkületű *Görres* és *Sailer* társasága azonban nem volt rá hatástalan s tudjuk, hogy élete végén, mint az Egyház alázatos gyermeke tett vallomást hitéről. Nála is, mint a romantikusok legtüzesebb szellemeinél általában, hiányzott az oly szükséges tudományos és lelki felkészültség, hogy a misztika kérdéseiben helyesen ítéljen és lásson. Az első lépést a keresztény misztika e kifejtésére a romantikus *Görres* tette. Négykötetes alapvető művével «Die Christliche Mystik» (1836—42), megindította a teológiai vizsgálódást, melyet utána *Kleutgen, Denifle, Poulain, De Guibert* folytattak tovább. Ugyanakkor egymás után jelennek meg az igazi katolikus misztika klasszikus művei, ezek közt első helyt *keresztes Szent János* és *Szent Terézia* iratai. *Sziénai Szent Katalin* dialógusait maga Stolberg grófnő küldi el *Szécheny Lujzá*-nak és *Zichy Juliá*-nak (1816 jún. 2.). Maga az Egyház is pártolja ezt a törekvést s a boldogok sorába iktatja a középkor aranytollú misztikus mesterét, *Susot,* kinek műveit Görres közreműködésével Diepenbrock, későbbi bíboros és Sailer püspök lelki-fia, rendezi sajtó alá. Hogy milyen fontosságot tulajdonítottak e ténynek az egyházias lelkületű romantikusok, azt szépen dokumentálja Brentano ajánlása:

«Den beiden deutschen Erneuern der Schriften der Heiligen Henricus Suso, Johannes a Cruce und Theresia a J e s u weihet diese Blätter dankbar für Herberge, Musse und Trost *ein Pilger».*

Jelentős szerepet játszottak a lelki megújhodásban azok a főurak is, akik e törekvéseket vagyonukkal és befolyásukkal támogatták. E nemes urak közt a már többször említett *Stolberg* s annak fiain kívül (ezek közül a legtevékenyebb a Magyarországon nevelkedett *József),* — első helyen fogja említeni a tárgyilagos történeti kutatás *Szécheny Ferencet.* A bécsi romantikusok-

nak, akiknek *Schlegel* volt az irodalmi s *Hofbauer Szent Kelemen* a lelki vezére, ő volt a tulajdonképpeni mecenása és magyaros vendégszeretettel toborzó házigazdája. Csak át kell olvasni e romantikusok levelezését, hogy meggyőződhessünk róla, mily ragaszkodással vették körül a magyar főurat s mennyire becsülték képességeit s finom modorát. Az ő kezdeményezésére kiadott könyvek közt ott találjuk *Sailer* püspök imádságos könyvét, valamint *Szent Bernát* misztikus iratait. Ez utóbbi Silbert fordításában s Sailer előszavával jelent meg (Wien, 1820).

A romantika első csiráit Jénában s Heidelbergben járó diákok hozták el Magyarországra. Igazi kapcsolódás azonban csak Bécsben és Bécsen keresztül szövődött a hazai s a külföldi romantikusok között. *Hormayr, Humboldt*, sőt *Schlegel* is egy ideig magyarul tanulnak, érdeklődnek a magyar mult iránt. De romantikájukhoz itt igazi forrást nem igen találtak. A német romantika előszeretete a középkor iránt minálunk nem lehetet az irodalmi életre oly hathatós ingerrel. Hisz *Szent István* századának gyönyörű indulása után mindent elsepert a tatárdúlás, s ami megmaradt, vagy újraépült, azt eltaposta a török janicsárhad. Csak hosszú és türelmes történeti kutatás lesz képes napfényre hozni egyenkint a magyar középkor mélységbemerült gyöngyeit s fogalmat nyujtani annak szépségéről, amint az a modern magyar irodalomban már itt-ott felragyog. A mult század elején hiányzott az irodalmi feldolgozás előfeltétele s nem idézhették fel költőink a magyar középkor szellemét. Íróink történeti forráskönyve ekkor főleg *Fessler* németül írt munkája volt, s e regényesen romantikus életű szabadkőműves írótól, kinek szeszélyes világfelfiogásában romantika, racionalizmus és miszticizmus zűrös káosszá vegyült, nem kaphattak irányítást a magyar mult igazi szelleméről. De tatár-török pusztítás dacára maradt valami a régi idők egyszerű, bensőséges lelkéből a nép dalaiban : onnan nem tudta kitörülni sem az idő, sem az üldözés. Igy, ha csak közvetve is és öntudatlanul, a középkor lelkületéből elevenítettek fel valamit romantikus költőink és főleg «a népből származó katolikus pap-írók» *(Farkas)* népi gyüjteményeikben és népi dalaikban. Innen érthető, hogy katolikus öntudatú írója a magyar romantikának az egy Majláthot kivéve, nem volt s egész romantikus irodalmunk, még a legnagyobbnál — Vörösmartynál — is, inkább csak stílromantika maradt *(Horváth)*.

IV.

Nemzeti és hazafias volt a romantika elejétől fogva. Ez az alapérzés oly erős volt, hogy olykor maga alá rendelt minden egyéb érdeket, a vallásost és irodalmit is. A középkor is úgy ragyog fel a romantika szemében, mint a nemzeti nagylét tündöklő korszaka s főleg ezért lelkesednek katolicizmusért s Egyházért sokan, mert újra benne remélik feltalálni a nemzeti ujjászületés életidegét. Sőt a misztika iránti lelkesedés egyes német romantikusoknál ugyan-

teni, hogy miért fordítja Katalin legtöbb idejét szeretetművekre, hiszen kár minden elpazarolt percért, minden lenemjegyzett szóért. De Katalin megérteti vele, hogy minden meglátásnál s minden áhítatos érzésnél több a szeretet s az tettekben nyilatkozik meg. Igy fogta fel mindinkább Brentano a szeretetnek azt a misztériumát, mely a külső jócselekedeteket elengedhetetlennek tartja, de értékét a benső áldozat és jóakarat szerint méri. Ezt tanították mind a keresztény misztikusok s legékesszólóbban talán *Eckhart Mester, szalézi Szent Ferenc, Prohászka,* mikor a jótettben a lelkületet és az odaadást hangsúlyozták.

III.

«Le Nord est romantique et le Midi classique.» Ez a mondás *Mme Stael* tollából való, akit ma mint a romantika közvetítőjét ünnepelnek észak és dél között. Van valami igaz e mondásban. A romantika igazi barátja Németország és Anglia. Délen, ahol a középkor tradíciói legalább lényegükben s legalább az egyházi körökben még nem vesztek ki teljesen, a romantika sajátos újraelevenítése, lelkes fölfedezése nem lett volna magában korszakalkotó megmozdulás. Csak a forradalom után, amikor szemük előtt látták összedőlni a csőcselék romboló kezei alatt a középkor világának nem egy templomát, akkor sajgott fel a veszteség láttán a ragaszkodás és lelkes odaadás a szívekben. — Ne bántsátak, ez szent ! Ne törjétek össze, ez is gyönyörű ! — ez a francia s az olasz romantika bevezető szólama. Igy ír *Chateaubriand* a kereszténység szépségéről, anélkül azonban, hogy magánéletének léhaságán változtatott volna. Egészen más a későbbi romantikusok nehéz építő munkája. *Lacordaire, Ozanam, Veuillot, Guéranger* állanak itt az első sorban. A Notre-Dame szószékén, a párisi banlieu-ban, az ujságok lapjain, mindenütt megszólaltatják a tett-romantikának tüzes szellemét. Ez a harciasság volt mindig a francia romantika stílusa. Küzdenie kellett a degenerált szabadszellemű körök szektái s főleg a szabadkőművesek ellen. Utóbbiak épp akkor egészen a teozófia s a miszticizmus szolgálatába szegődtek. Már 1754-ben Páris, Marseille, Bordeaux páholyaiba kabalisztikus rituálét vezetnek be. Megszervezője a spanyol-zsidó *Pasqualis.* Utódai közül különösen *Saint-Martin* volt korának hitetlen társadalmára óriási hatással. A «philosophe inconnue», ahogy magát szerette nevezni, egész iskolát alapított s rajongói közé tartozott a francia s német magasabb körökön kívül a minden miszticizmusra hajlamos *I. Sándor* cár.[1] Nem csodálhatjuk tehát, hogy *De Maitre* «szentpétervári estéiben» Saint-Martin tanítása is szőnyegre kerül. A francia romantikának e zseniális megszemélyesítője a lehető legnagyobb megértéssel

[1] Érdekes, hogy az ő idejében a romantikus miszticizmus minden szektaalapítója s aposztatája, mint *Gossner, Lindl, Fessler,* menedéket s elhelyezést talál az ő pártfogása alatt. *(Algermissen:* Konfessionskunde. 1930.)

törekszik orosz barátját meggyőzni arról, hogy Saint-Martin miszticizmusa minden jámbor máz és külső csillogás ellenére a kereszténységgel nem egyeztethető össze. (Soires de St. Pétersbourg XI.)

A francia romantikának e rajongó és beteges légkörében alakult ki a modernista egyház-fogalom, mely minden jogi s hierarchikus összefüggést elvet s egyedül csak érzelmi szívközösséget ismer. Ez a téves miszticizmus következetes folyománya. Ha az ember csak a lélek érzelmeiben keresi a vallást, úgy elveszti érzékét a társadalmi élet szükségszerű követelményei s a közjó berendezései iránt. Ezt láttuk *Blake*-nél, ezt korholja Stolberg *Jacobi*-nál s ezt jellemzi *Saint-Martin* tanítását is.

A tiszta keresztény misztika az ideális-lelkű Brentanót az *egész* Egyház szolgálatára sarkallja. A miszticizmus ezzel szemben mindig titkos elkülönülést, szektaképződést, különcködést szül. Saint-Martinnel kapcsolatban, vagy az ő nyomdokain működnek *Lavater, Kirchberger, Eckartshausen* és mások.[1] Épp titikos jellegénél fogva észrevétlenül terjed egész Nyugaton a «martinizmus» s szelleme belopózik egyházi körökbe is.

Tanulságos erre vonatkozólag *von Ringseis* története. Mint fiatal orvostanhallgató Berlinben jótékony befolyással bírt barátjával, *Savigni*-vel együtt az olykor túlságosan temperamentumos ifjú romantikusokra, főleg Brentanóra. A *romantikusok háziorvosának* nevezhetnők. Hosszú orvosi működése alatt szoros kapcsolatot tartott fenn a romantika legismertebb köreivel, akikhez tartoztak többek közt *Schleiermacher, Jean Paul, Schelling, Jacobi, Baader, Görres, Sailer, Lavater, Bautain* és *Cousin*. Maga is hajlamos a misztikus jelenségek iránt, egyszer álmában az elhúnyt esztéta-bölcsész Jacobit véli látni, amint feszület előtt térdel s azt vallja : Most már tudom, Uram, hogy Te vagy az én Megváltóm, Istenem.

Franciaországi útjáról visszatérve a Bajorországban lábrakapó miszticizmus központjába kerül. E különös megmozdulás vezetője három fiatal pap, részben a kiváló teológiai tanár s későbbi püspök *Sailer* tanítványai, aki maga tüzeli barátait vallásos megmozdulásra. A túllelkes tanítványok nagy lendülettel fognak munkához, híveiket ima- és énekösszejövetelekre toborozzák, pátosszal és gyujtón szónokolnak és pedig elvből minden előkészület nélkül, a perc ihletére bízva magukat. Tetszhetett ez a romantikus lelkeknek s így a «hívek» száma mindegyre nő, annál is inkább, mert a prédikátorok nem állítanak fel súlyos erkölcsi követelményeket, hanem megelégednek «hívő érzelemmel» és «áhítatos szívvel». Ezt az áhítatot pedig a tüzes beszédek s a mindinkább tért hódító miszticizmus táplálja.

Első tekintetre ez a lelkes megmozdulás igéretesnek látszott s így érthető, hogy talán maga Sailer is örömmel nézte egy ideig a sarjadó vetést. Annál inkább érthető, hogy gyanutlan laikusok minden további nélkül szegődtek a «választott csapathoz». Ez az elszánt gárda azonban mindinkább éreztette elkülönülését a többiektől, a kívülállókat megvetette s csak a «társakat» tartotta igazi hívőknek. A különállás a többiektől, akiket «név-keresztényeknek» bélyegeztek, mind erősebb lett, az előljárókkal való ellentét is mind bántóbb mérveket öltött s különösen a martinizmus eszméinek hatása alatt mindjobban kialakult bennük a szekta-gondolat s a szív-egyház («geistiges Christentum») tanítása.

Ringseis is közöttük állott s velük lelkesült s velük együtt távolodott mind-

[1] L. *Denzinger:* Vier Bücher von der rel. Erkenntnis. 1856.

Heilige Mutter Gottes, bete
Du mit uns, für uns zum Sohn,
Dass er mächtig uns vertrete
Vor des ewgen Vaters Tron:
Das er Gnad um Gnade spende
Dass er *Seinen heilgen Geist*
Uns in unsre Herzen sende
Der aus Lieb in Liebe fleusst.

1813 július 22-én Stolberg látogatást tett Dülmenben, a stigmatizált *Emmerich Katalin*-nál. Benyomásairól részletesen beszámolt övéinek. Frigyes fia ezt a levelet baráti körben — romantikusok voltak mind — felolvasta egy esti borozgatás közben. A hányatott életű, nyugtalan lelkű férfiak megilletődve hallgatták e sorokat. A legtüzesebb köztük, *Brentano Kelemen*, a meseköltő, letette poharát és fölkiáltott: «Wenn das eine so heilige Person ist, wie können wir dann hier sitzen und trinken?

Stolberg, amint egész lelkiségéből érthető, nem annyira a rendkívüli jelenségeket emelte ki Emmerich Katalin életében, hanem az ő egyszerű, áldozatos istenszerelmét. Ez tett oly mély benyomást a nagyváros kalandoraira. A miszticizmus hajmeresztő jelenségeit, a fővárosi társasélet szenzációit, a spiritizmus, magnetizmus, teozófia stb. szeánszait, a Quäkerek, Pöschliánusok s a pietizmus gyülekezeteit mind végigkóstolták s csak beteges eltévelyedést, beteges képzelődést találtak mindenütt. Azt a tiszta eszményi egyesülést Istennel, melyről a középkor misztikusai írnak, e szektákban hiába keresték. A berlini romantikusok sokat olvasták Kempist, Taulert s a többi régiek írásait. Költészetükön ez sokszor érezhető is. Brentanónak nem egy verse és a misztikus lelkű *Hensel Lujza* dalai csak *Angelus Silesius*-sal hasonlíthatók össze. Most ezt a szellemet vélték megtalálni a stigmatizált Katalinban.

Brentano öccse, az orvos már járt lenn Dülmenben, hogy a csodás jelenségeknek fiziológiai nyitjára találjon. Úgy ment oda, mint kíváncsi szkeptikus s úgy tért meg, mint hívő. Brentanót is inkább a kíváncsiság vezette. Bár hívő volt: egy évvel elutazása előtt megtört lélekkel kibékült az Egyházzal s főleg a finomlelkű Henzel Lujza befolyása alatt keresztény élethez fogott. S itt kezdődik az ő *lelki romantikája.*

Brentano vérbeli romantikus volt — szenvedélyes, könnyelmű, hiú. Amilyen tüzesen rajongott eddig minden «szépért», úgy lelkesedett most a múlhatatlanért. Isten jósága s az Egyház méltósága mélyen meghatotta s szeretett volna életével, vagyonával s dalos szívével neki szolgálni. A romantika eszményei a lantos trubadúrok voltak, s ahogy az utolsó közülük Pampelona eleste után Mária oltára elé áll páncélban s fegyverrel vitézi őrségre, úgy akartak az új dalosok is lovagi szolgálatot tenni. «Gott wird helfen, dass auch ich meinen Weg in seinen Weinberg finde und meine Hacke einsetzen kann. Ach es fehlt unendlich an begeisterten in der Kirche!»

Dülmenben megtalálja hivatását. Arra szemelte ki őt a Gondviselés,

hogy ennek a misztikus léleknek szent érzéseit s meglátásait leírja s a világ közkincsévé tegye. Hosszú, türelmes munkával vállalta ezt a feladatot s ez évek alatt minden egyéb irodalmi tervét félretette, hogy ezt az egyet hűségesen betöltse. Igy készül el «Jézus és Mária életé»-nek az a megkapó leírása, mely az olvasót nemcsak leköti, de meg is indítja, mert benne a költői stílus szépségében egy szentnek a gondolatai és misztikus látomásai vonulnak fel. Akik e látomásokban «revelációt» keresnek, azok persze sajnálattal veszik tudomásul, hogy a költői leírás nem szavatolja eléggé a látott képeknek szószerinti hiteles közlését. De aki tudja, hogy az igazi lelki meglátások kísérőképei mindig emberi fogalmak befolyása alatt állanak, az örömmel veszi kezébe ezt a könyvet s a maradandót keresi benne — az istenközelséget és istenszeretetet. Ezért tett ez az írás oly mély benyomást épp költői lelkekre s lett nem egyszer megtérő művészek kedvenc imakönyve, mint azt *Van der Meer* és *Sorge* naplóiból tudjuk.

Brentano az Egyházat szolgálta, mikor nagyvilági életéről lemondott s a félreeső kicsiny faluba húzódott vissza, hogy Katalinnak szavait jegyezze. Annak szent és egyszerű életében lépett lelke elé az Egyház természetfölöttiségének igaz realitása : «Most látom, hogy mi tulajdonképpen az Egyház ; kimondhatatlanul több, mint hasonló érzelmű lelkek közössége. Jézusnak titokzatosan továbbélő Teste az Egyház s a Fő vele elválaszthatatlan szoros kapcsolatban él és gondját viseli. Most látom, milyen mérhetetlen kincs és kegyelem birtokába helyezte Isten s hogy e kincsekben csak az ő kezeiből és csak benne részesül a lélek».

Új élethivatását kimondottan egyházi elöljárói *(Overbeck, Sailer)* s a stigmatizált kívánságára kezdi meg.[1] Katalin már évekkel előbb felvilágosítást nyert, hogy egy alázatos «Zarándok» fogja felkeresni, hogy látomásait lejegyezze. Azóta Brentano a «Zarándok»-nak nevezi magát.

> Herr ! bei dir allein ist Ruh,
> Wie die Jünger einst zu dir auf Erden
> Sagten : sprichst zum *Pilger* du :
> Bleib bei mir, denn es will Abend werden !

Brentanónál látjuk, hogy a költő találkozása az igazi keresztény misztikával épp ellenkező hatást vált ki benne, mint az exaltált miszticizmus Blakenél. Brentano Dülmenben egyszerű, rendezett életet él. Minden reggel ott látni a szentmisén, minden héten végigjárja a keresztutat s lehetőleg gyakran áldozik. Krisztus misztikus tagjait is mind nagyobb megértéssel és felebaráti érzéssel veszi körül. Míg Blake a közjót a képmutatók és hízelgők kibúvójának nevezi, addig a szubjektív beállítottságú Brentano most megtanulja az irgalmasság cselekedeteinek valódi értékét. Először nem tudta megér-

[1] *Wegener:* A. K. Emmerich und Clemens Brentano. 1900.

badultak e tárgyaktól. A hagyományok üldözésétől félő parasztok a nemzetiségi neveket, a régi dátumokat is átfestették a tárgyakon. Ez a hamisítás egyik különleges esete, ahol a tulajdonos a tárgyának értékét csökkenteni kívánta. Az eredeti motívumok, s ezáltal a látszólagosnál nagyobb érték felfedezéséhez szintén jó gyűjtői szem szükségeltetett.

Bár ekkoriban már sokan gyűjtöttek, még mindig kitűnő tárgyakat lehetett találni. Egy ember nagyságú Nepomuki Szent János osztrák faszobrot Románék például igen jutányosan vettek meg egy Nyíregyháza melletti kis faluban. Az idős bácsi tűzifának készült azt felaprítani, s ezért az árat úgy szabta meg, hogy az két kenyérsütésnyi fának feleljen meg.

Néha a családi intrika segített. Egy remek, úgynevezett spanyolozott mángorlót azért adott el egy fiatalasszony, mert utálta anyósát, s tudta, hogy az majd azt keresni fogja. Románék a vétel után hazatérve azonosították a darabot, amely a *Malonyay Dezső* terepkutatásairól 1902-ben megjelentetett könyvben illusztrációként szerepelt.

A gyűjtés véletlenszerűségeit kiküszöbölendő, Románék néhányszor cseréltek is, bár a nagy, legendás gyűjtőkkel nem volt mindig könnyű reálisan megegyezni. Azonban így ismertek lettek e körben, úgyhogy amikor érdeklődni kezdtek például a szenteltvíztartók iránt, rövid idő alatt százhatvannégy darabos kollekciójuk halmozódott fel a többi gyűjtő által felhajtott anyagból. Vásároltak is az Ecserin és a műpiac más helyszínein, de zömmel az autentikus, közvetlen gyűjtéshez ragaszkodtak.

Az eredeti gyűjtés utolsó szakaszát élték meg. A modernizálódó magyar társadalomban a parasztok ezután hamar bezáródtak. Fiatalabb generációjuk fel is ismerte a nagyszüleik által eladott tárgyak szellemi és anyagi értékét. Sokan megpróbálták tárgyaikat visszavásárolni is, vagy legalábbis berendeztek egy olyan tisztaszobát, ahonnan semmi nem volt eladható. Egyes parasztházakban szinte zárt magánmúzeumok alakultak így ki.

A Román-kollekció óriási néprajzi anyaga ma számtalan tanulságot rejt. A festett tányérok a népi motívumkincsről, a kuglófsütők és egyéb, 18–19. századi fémformák a funkcionalitásról mesélnek. A pásztorok borotvatartói a leleményesség mintái, hiszen a tokot úgy szerkesztették, hogy nyitját illetéktelen ne fejthesse meg. A vallásos tárgyú keresztek, képek, szobrok egy hivatalosan éppen csak tolerált hitvilágot örökítettek meg. A bokályok, fúvott üvegek a kézművesség ékes darabjai. A habán kerámiáért iparművészeti és néprajzi (köz)gyűjtemények egyaránt vetekedhetnek. Egy debreceni temetőőrtől megvett sírangyal pedig Bálint Endre *Leláncolt angyal* című művének kiindulópontja lett.

Élő néprajz

A gyűjtemény hamar olyan méretűre nőtt, hogy múzeummá alakította volna a lakást. Ezért Románék nem csupán nagyobb helyre költöztek, hanem bátran funkciójuk szerint használják is tárgyaik egy részét. Szó szerint álomszép mennyezetes ágyban alszanak, gazdagon díszített szekrényben és ládában tartják ruháikat. Otthonukból nem kívántak skanzent formálni, hanem éppen a használat révén bizonyítják, hogy e tárgyak mindmáig életre valóak. A paraszt-reneszánsz láda vagy éppen a koldusnak kenyeret adó Magyarországi Szent Erzsébet faszobra anyaga révén is különösen kedves ebben a házban, ahol Román József máig nem felejti, hogy asztalosnak tanult, s Párizsban is abból élt meg.

Mivel nem népművészet, hiszen kolostorokban és műhelyekben készült, külön kezelendő az ikongyűjtemény (azon belül is lenyűgöző üvegikonanyag), amely azonban kitűnően illeszkedik a népi tárgyakhoz. Az ortodox kultúrkör megismerése érdekében Románék egy kicsit megtanultak románul is, s számos tárgyat hoztak a Kárpátontúlról. Egy faragott szuszékot például darabokra szedve szállítottak át a határon, mert magyar rendszámú autóval különösen ki voltak téve az ellenőrzésnek. A moldvai gyűjtés tudatos választás volt, hiszen a magyarlakta területekre rengetegen jártak át Erdélybe, s ebbe a tolongásba beszállni már nem lett volna értelmes döntés.

Az élet megjutalmazta ezért Románékat: sehol máshol nem fogadták őket olyan vendégszeretően, mint a román parasztházaknál, bár az említett láda gazdasszonya alig leplezetten bolondnak tartotta őket, ugyan miért fizetnek háromszáz lejt egy szuszékért. Ilyen esetekben válik nyilvánvalóvá a tárgyak megannyi jelentése és az eltérő emberi nézőpontok szerint különböző értéke. A Román-kollekció legszebb vonása éppen az a szerény bölcsesség, hogy e tárgyakat nem a kulturált egyén fölényével, látványos kincsként élteti, hanem szinte visszaforgatja, s tanulva a gyűjtött paraszti életformából, használati tárgyként egyszerre megőrzi és élni hagyja őket.

Ébli Gábor
esztéta

A fotókat a Román házaspár bocsátotta rendelkezésünkre.

A living skanzen

The collection of the Román family

Art historian József Román, the reputed collector of contemporary Hungarian academic art, has been systematically collecting pieces of Hungarian, ethnic Slovak and Swabian folk art since 1969. Instead of storing the vast material, compiled during their personal field trips in the last phase of authentic collecting, as lifeless museum pieces, the family decided to house the substantial collection in their apartment and to revitalize all pieces as everyday objects, preserving their original function.

Egy 17. századi török nyeregtakaró restaurálása

Az Iparművészeti Múzeum őrzi a második világháborúban megsérült Esterházy-kincstár többségében 16–17. századi európai és török iparművészeti remekekből álló gyűjteményét. A több mint 300 tárgyat számláló gyűjteményből 69 darabot őriz a textilosztály. A férfi és női viseleteket, lakástextileket, terítőket, paplanokat, ágytakarókat, dísznyergeket, dísz-nyeregtakarókat magában foglaló műtárgyegyüttesből eddig 45 műtárgy restaurálása fejeződött be.

A műtárgyak restaurálását az 1960-as évek végétől évről évre, tervszerűen folytatjuk, mivel az Iparművészeti Múzeum távlati tervei között szerepel az Esterházy-gyűjtemény összes textilemlékének, közöttük számos, a nagyközönség által még soha nem látott műtárgyának bemutatása egy nagyszabású kiállítás keretében.

2005-ben újabb három 17. századi, teljes felületén ezüst- és aranyozott ezüstdróttal (skófium) hímzett – egykorú szóhasználattal élve „merően hímzett" – dísznyeregtakaró (ún. *cafrag* vagy *cafrang*) restaurálása fejeződött be *E. Nagy Katalin*, *Pataki Anikó*, *Tóth Márta* főrestaurátorok közreműködésével. Közülük egy török dísznyeregtakaró restaurálásának rövid bemutatására vállalkoznék.

Tárgyleírás: fekvő téglalap alakú, felületét tükörszimmetrikus stilizált növényi mustra borítja. Három oldalán körbefutó bordűrsávját rozettákból álló minta, valamint háromágú levélkék sora díszíti, két végét ívekkel tagolva, rézsútosan zárja le. A tükör közepén álló, a sarkokban dőlt állású szimmetrikus virágtövek láthatók. A középső virágtőből kétoldalt szegfű hajlik ki, ívelt szára a bimbós levelekkel együtt koszorút alkot a központi mandorla körül. A bordűrben dőlt állású szegfűs virágtövek váltakoznak kisebb méretű mandorlákkal, melyeket ívelt levelek kapcsolnak össze.

Készítéstechnika: a domború hímzés festetlen, kétrétegű pamutvászon alapra készült, melynek mindkét oldalára átvarrt fonalköteget fektettek. A fonalkötegekre ellentétes irányban ezüst és aranyozott ezüst skófiumot helyeztek, amelyeket egyoldalas lapos öltéssel selyemfonallal különböző irányú és távolságú öltésekkel varrtak az alapszövetre.

Állapotleírás: a második világháborúban Budapest ostromakor bombatalálatot kapott Tárnok utcai Esterházy-palota beomlott pincéjéből a kincstár anyagát 1949-ben tárták fel. Négy éven át az időjárás viszontagságainak kitett műtárgyak, közülük a nyeregtakaró is rendkívül szennyezett, nedves, töredezett állapotban került a múzeumba, ahol szakszerűtlen gyors tisztításon esett át. Valószínűleg az ötvenes években gyakorlatban lévő, kárpitosok által gyakran használt szalmiákszeszes kefével a hímzés felületét *„áttisztították"*. A fémdrótok felületén a lúgos kezelés következtében ezüst-klorid-, a kevésbé érintett részeken ezüst-szulfid-korrózió alakult ki.

A nedvesség hatására a műtárgy kétrétegű alapszövetének nagy része, amelyre az aranyozott ezüst skófiumú domborúhímzés készült, elpusztult. A domborúhímzés alátöltő és selyem levarró fonalainak egy része elporladt, ezáltal a fémdrótok szétestek, illetve lebegtek, egymással összetekeredtek, valamint nagyméretű hímzéshiányok keletkeztek.

A hímzésfelület felén, ahonnan a korrodált skófium letöredezett, csupán az alátöltő pamutfonalak láthatók. Az eredeti selyem és bőr bélése teljesen hiányzott, egykori jelenlétükre csupán a fonákoldalon található apró bőr- és vörös selyem-

Nyeregtakaró, restaurálás előtt / Saddle-cloth before restoration
török, 17. század (Iparművészeti Múzeum, Budapest – Esterházy-gyűjtemény) / Turkish, 17th century (Museum of Applied Arts, Esterházy Collection) [64x125 cm]

A Román-gyűjteményből berendezett lakás (részlet) / Flat furnished with pieces from the Román Collection (detail)

Az 1913-ban pesti zsidó munkáscsaládba született Román asztalosnak tanult *Thék*nél és *Géberth*nél, s így járt el *Kassák* Munka-körébe. Másik maradandó élményét Párizsban nyerte, ahová a harmincas években szökött hamis útlevéllel a magyar hadseregből. Bár baloldalisága miatt a világháború kitörése napján két évre internálták Franciaországban, a táborban *Arthur Koestler*rel, párizsi évei alatt pedig a szürrealistákkal ismerkedhetett meg. Könyvet írt *Max Ernst*ről, s végig szoros kapcsolata maradt a párizsi magyar emigrációval, például *Rozsda Endré*vel.

E háttérrel szinte természetes, hogy legközelebbi magyar művészbarátja *Bálint Endre* volt, akivel egy iskolába járt a Wesselényi utcában, s akiről még a művész életében könyvet írt. Mivel Bálint majdhogynem szívesebben ajándékozott, mintsem adott el műveket, Románhoz is kitűnő darabjai jutottak. Valójában Román és a tanárként végzett, kulturálisan kitűnően képzett felesége látták el Bálintot a műveihez elengedhetetlen rurális tárgyakkal: népfával, a kompozícióba bedolgozandó ablakkerettel. Román mindmáig értelmezi is Bálint művészetét.

Avantgárd és népművészet

*Papp Oszkár*ral, *Anna Margit*tal, *Ország Lili*vel nem kevésbé szoros volt kapcsolata. Mivel Román a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Tájékoztatási Osztályán dolgozott, a művészek számára nélkülözhetetlen nemzetközi kiadványokhoz is hozzájutott. Kiállításokat is rendezett, például az *Európai Iskola* egyik alapítójának, az akkor már Párizsban élő *Pán Imré*nek a gyűjteményéből köl-

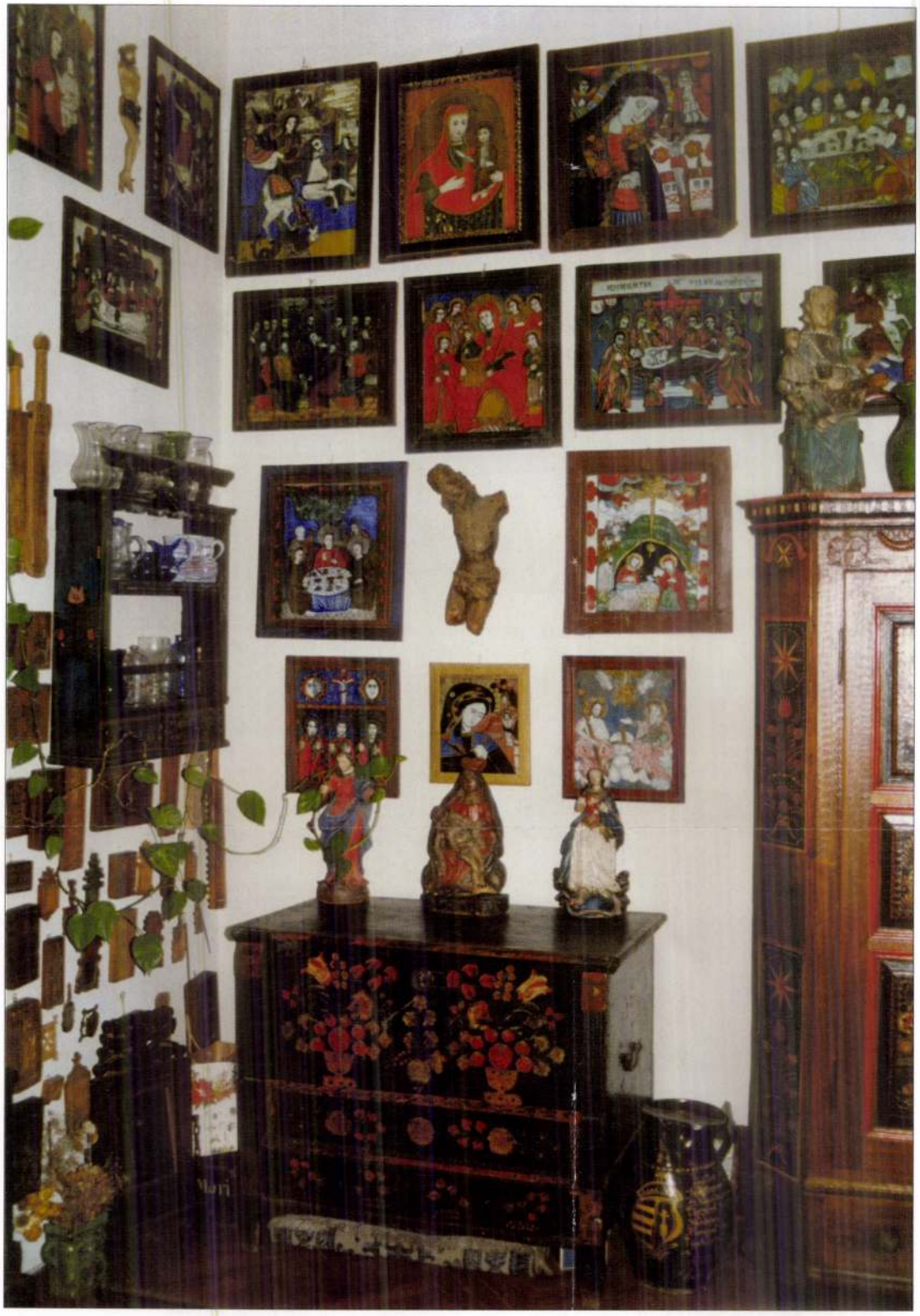

A Román-gyűjteményből berendezett lakás (részlet) / Flat furnished with pieces from the Román Collection (detail)

csönözve műveket. Az ilyen művészbarátságokból kialakult műgyűjteményének nagy része ajándék: Ország Lili például csak az első művét engedte megvenni, a többit már ajándékba adta.

A kollekció nagyobb része azonban egészen más. A Román házaspár 1969-ben, az egyszerű tetszés alapján vett meg néhány néprajzi tárgyat. Elkezdtek vidékre járni, s falusi padlásokról vásárolni. Sok pénzt ugyan nem kínálhattak, de a múzeumokkal szemben előnyük volt, hogy készpénzzel fizettek. A helyszínről történő gyűjtés révén garantált volt a tárgyak eredetisége, s a beszélgetésekből sokat lehetett tanulni is. Egy idő után Románékban megszilárdult a kvalitás, a datálás, s a származás meghatározásának képessége.

Szlovák anyaguk Tótkomlósról, sváb tárgyaik Hartáról származnak. Különösen fogékonyak voltak a népi vallásosság művei és a szakrális tárgyak iránt. A rendszer antiklerikalizmusa miatt gazdáik előbb rejtegették, majd szívesen megsza-

források: Bud
kúton. Jódos
lászlón. Vasa
Hévforrá
Harkányban,
Nagyatádon

A Dunántúl fürdő és üdülőtelepei.

Csonkahazánk fürdő és üdülőtelepeinek mintegy 80 %-a esik a Dunántúlra. Magával hozza ezt az országrész különleges földrajzi helyzete, domborzati-, vízrajzi-, éghajlati viszonyainak, légköri jelenségeinek kedvező alakulása, hatalmas erdőségei, vizeinek nagy gyógyító képessége és üdülésre alkalmas helyeinek gazdagsága.

Ez alkalommal tegyünk egy körútat Dunántúl földjén és keressük föl

Rombauer János

festő

l. Šourek

34. l.

kétszer

nyugaton és délen a Szőkeforrás és Bükkös-patak völgye. A fiatalabb harmadkorban, nevezetesen a miocénben tomboló vulkáni tevékenység, andezit lávából és tufából építette föl vidékünk eme részét. Valaha egyenletesen elterülő fennsík volt, melyet azonban évmilliók lehordó erői, rétegmozgásai, völgyekkel, vízmosásokkal erősen összeszabdalt hegyvidékké tettek.

Nevezetesebb részei:

1. Pomáz és Szentendre fölött a Kőhegyi és Csikóvári-hegyek csoportja. Ez egyik leglátogatottabb túrista központja a vidéknek. Remek tájainak bejárását nagyban megkönnyíti a Csikóvár déli tövében épített menedékház, honnan kényelmesen kereshetők föl a hegycsoport legvonzóbb pontjai: a Sikáros, Lomhegyi-nyereg, Gyopárforrás, Nagycsikóvár; a vadregényes sziklakatlanú Holdvilágárok, Lajosforrás és Bükkös-patak völgye. Nevezetesebb csúcsai: a Morgóhegy (564 m.), Tornyoshegy (508 m.), Lomhegy (588 m.), Bölcsőhegy (587 m.), Nagycsikóvár (557 m.), és Mesélőhegy (308 m.). A hegycsoport szélén álló Kőhegy lapos fennsíkjáról elragadó kilátás nyílik Pomáz, Szentendre és Izbék házcsoportjára, az Ókúti völgyre, a Duna szélén álldogáló Pismán-hegyre, a hosszan elnyúló Szentendrei szigetre s a szigeten levő apró falvacskákra.

2. A Szentendrei-csoport az andezithegység legkeletibb tagja. Délről a Bükkös-patak hosszú völgye határolja. Keleten lehúzódik a Dunáig.

dr. Rómayer Ottó

És közben Kedves nézőink megérkeztünk az Andrea által már bemutatott lakosztályba, ahol kéré sünkre összejött a társaság, és szeretettel köszöntöm dr. Rómayer Ottó megyei müzeumigazgatót, akikek vezetésével dolgoznak itt a fiatalok, felügyelete alatt. Hogy nevezzük tulajdonképpen ezt helyesen?

- Talán felügyeletnek nevezhetjük, vagy menedzserségnek pontosabban.

- Tulajdonképpen ami azt hiszem nemcsak bennem vetődött fel, Évin bemutatta munkatársait, csupa olyan fiatal, aki még csak főiskolás, vagy az idén végzett, tehát szakmai gyakorlatról az esetükben alig-alig lehet beszélni. Nagy bátorság kellett ahhoz, hogy egy ilyen, az érdeklődés homlokterében álló fontos alkotás restaurálását rábizzák. Honnanvolt bátorsága?

- Most azt mondják, hogy egy nagy munka elvégzéséhez három adottság szükséges. Elsősorban tehetség, amire lehet feltenni, és hát tapasztalat. No mármost ez egy egyedülálló munka, tapasztalatot hiába keresünk, mert egy ilyen a világon pillanatnyilag ez az egy van. Tehetséget kipróbálta a főiskola, ezt évekkel ezelőtt mi is kipróbáltuk, amikor évekkel ezelőtt nagyon érdekes postaképeket biztunk rá, ragyogóan megcsinálta ezeket, egy szakzsüri elbirálta, én magam is szakember, régész vagyok. Azóta munkájukat ellenőrzi neves restaurátorokból álló zsüri, ami fázisról fázisra nyomonköveti ezt a munkát. De hozzá kell tennem, hogy talán az Évin ért mégis ehhez a legjobban, hiszen az ötlet, a találmány, a kép ujra felépitése, az ő kezében van, a többiek meg tehetséges festők.

könyve fölötti erk
klosterneuburgi lat
Kánonjogi fejt
által 1459-ben má
hajdan a budai p
lajdona.
Regensberger
rinc dömés szerze
magában foglaló k
tár egyik dísze.
A XV. század
rend nagy ívrétü,
mely ma a salzbu
A Dunántúl te
zül egyik legfény
tor névtelen szer
körül másolt ima
tár őriz.
Értékes a nél
pesti egyetemi k
déseket, evangé
is, melynek írási
jük: »Iródot myl
Germok agyba zenth Maria Magdolna azzon napya tavapa ezer

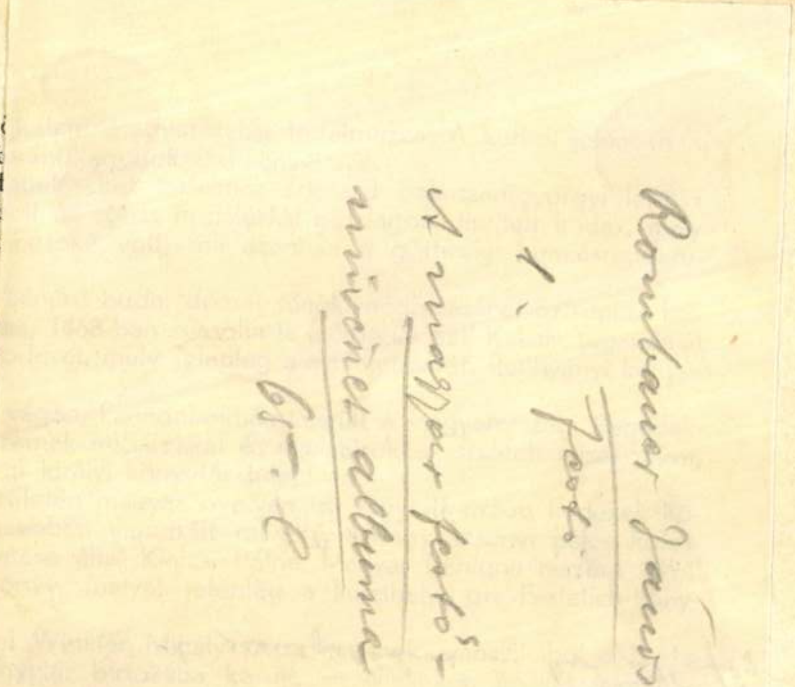

és Szent Bonaventurának a tökéletes életről szóló munkáját tartalmazza. A kodexet ma a Tudományos Akadémia könyvtára őrzi.

Értékes magyar nyelvemlékünk végül a Tihanyi-kodex, melyet ismeretlen benedekrendi másolója az »Vr ziletesenek utanna ezer otzaz harminc eg eztendojeben« fejezett be. A predikációkat tartalmazó gótbetüjü kodex a tihanyi apátság egyik féltve őrzött kincse.

Ráskai Leától, a híres dömés apácától, több kodexet ismerünk, melyeket a nyulakszigeti döméskolostorban másolt. Ezek: Példák könyve és Magyarországi Szt. Margit élete 1510-ből; a predikációkat és legendákat tartalmazó Cornides-kodex és Szt. Domonkos élete 1517-ből; végül az Isten fiának testfelvételéről, Szűz Mária haláláról és a szerzetesi életről szóló u. n. Horváth-kodex, melyet a könyv 220. lapjára jegyzett záradék szerint »Ezer Evt zaz huzon keet eztendevben« (1522-ben) másolt le.

*

A dunántúli mesterek kezeitől származó történeti kútfőink közül első helyen a Hartvik (Harduin) legendát említjük. Ennek a Nemzeti Múzeumban őrzött példánya 20 hártyalevélből áll s egy XIII. századbeli kézirathoz van kötve. Szerzője Hartvik előbb regensburgi, később győri püspök, ki Kálmán király idejében élt és 1100 körül ennek megbízásából

1976. okt. 12. Televízió, 21.50 - Vége -
Kezdődött.

- Hogyan fogadta a Muzeum a fiatalokat, hiszen itt élnek kicsit szeparálva, elkülönülve, csupa fiatal, többségük még csak nem is megyei, hanem budapesti, bár vannak itt a környékről is néhányan. Szóval beilleszkedtek a Muzeum közösségébe, és a szegediek közé?

- Ez egy olyan szerencsés szituáció, hogy a Muzeumban mindenki fiatal, én is, csak nem látszik rajtam. Ugyhogy megszerettük őket, és azt hiszem, Ők is jól érzik magukat, gondolom, hogyha most már második éve vannak itt, amit nem érzek túlzónak, hiszen mindenki visszamehetne Pestre, de én nem érzem, hogy olyan különbség lenne Szeged és Budapest között munkahelyen belül. Mindennapi életben bizonyára vannak előnyösebb oldalai Budapestnek, a mindennapi munkában bizonyára vannak előnyösebb oldalai Szegednek, Budapestnek.

- Hát köszönjük szépen! Tudjuk, hogy Igazgató urnak dolga van,

- Valóban, el is köszönök rögtön, további jó munkát kívánok!

- Köszönjük szépen, viszontlátásra!

Rombauer János (Lőcse, 1782. máj. 28. -- Eperjes, 1849. febr. 12.): festő, a magyar biedermeier festészet képviselője. Pesten Stunder János Jakab tanitványaként tanult. Legkorábbinak tartott képe a Hotkóci Csáky-kastély parkjának részletei

Rombauer János

Biederm. kiáll. 1937

XVI. terem

(empire kék atlasz ruhában)

480. ROMBAUER JÁNOS: Hollaender Leóné. 1828
481. ROMBAUER JÁNOS: Hollaender Márkus. 1830

3 33

475. ROMBAUER JÁNOS: Hollaender Márkusné. 1829
476. ROMBAUER JÁNOS: Hollaender Leó. 1828

Caput mortuumos hús-
szinek, vigyorító szájak,
hideg szinű lágképi
hátterek.

Repr. a Katalogusban

(Történeti Képcsarnok Bp., 1803), melyben a park egyes nevezetességeinek dokumentativ ábrázolására törekedett. 1806-ban egy orosz gróf magával vitte Pétervárra, ahol cári udvari festőként számos arcképet festett. Munkáinak szinvonala egyenetlen, néha bátrabb kompoziciós megoldással, energikusabb ábrázolással próbálkozik (A.P. Ratkov, Gurjev portréja, stb.) Tudását mélyitette az Ermitázsban régi mesterek képeinek másolásával 1810-ben. 1824-ben hazatért és haláláig Eperjesen dolgozott. Jelentősebb müvei: Feszler I. (1824), Kazinczy F. (1825) és Romlaki G. arcképe. 1834-ben festette Krisztus és hitetlen Tamás c. oltárképét. Első kiállitása 1904-ben volt, majd 1963--64-ben Eperjesen rendeztek müveiből emlékkiállitást (ismertetése: Müvészet, 1964. máj.). Munkásságának felmérésére nemzetközi kutatás indult, melynek eredményeként müvei kb. 100 db-ra tehetők. -- Irod. Divald Kornél: Eperjes templomai, Adatok R.J. festőről (Bp., 1904); A Tyihomirov: R. Oroszországban (MNG közl. Bp., 1961).

Rombauer János festő

Magyar Életrajzi Lexikon

1940. február 3—25.

BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 69.
(RÉGI MŰCSARNOK)

BELÉPŐDIJ 1 PENGŐ.

ÁRA 1.50 PENGŐ.

Rombauer

l.

Gyró Művészetről

70. l.

Felelős kiadó: báró Kaas Györgyné.

Rombauer Tanós

Laid. Eperjes, Lapol, 1904-28.

szám

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedél

.....

a műhelyfőnök va
aláír

8. sorsz. Műhelyi minta. —

ROMBAUER *János*, festő, * Lőcse 1782 máj. 28, † Eperjes 1849 febr. 12. Pesten tanult, aztán Oroszországban bővítette tudását s ahol utóbb megtelepedve, az orosz arisztokrácia kedvelt festője lett. Megfestette I. Sándor orosz cár arcképét, Krisztus föltámadását ábrázoló nagy képét a Bobrinszky grófi család részére stb. 1824. Eperjesre telepedve, ott oltárképeket (Hitetlen Tamás, Eperjes), mitológiai képeket, arcképeket (I. Sándor cár, Fessler, Kazinczy stb.) festett, eklektikus előadásban. Egy 1813-ból való kiváló férfiarcképe a Szépművészeti Múzeumban van. Az eperjesi Széchenyi-Kör 1904. kiállítást rendezett műveiből.

É. K. II. 3861

Rombauer Janós

olajf. a

Szép. Müzeumban

Répa Rézi, Sobri Józsi neretője

VI. 148.

ROMBAUER JÁNOS (Lőcse, 1782 – Eperjes, 1841)

Festő, lőcsei asztalosmester fia, akit a század végén az ott élő J. J. Stunder tanított festeni. Bécsi akadémiai tanulmányairól nem tudunk. Legkorábbi ismert műve az itt kiállított tájkép (1803), de festett még néhány arcképet is (Steinhübl Zsuzsanna és János arcképei, 1804, Kassa; Szappanbuborékot fújó gyermek, 1805, Márkusfalva); mielőtt 1806-ban a Bártfafürdőn megismert Iljinszkij gróffal Oroszországba ment. Pétervárott a hazainál sokkal elevenebb művészeti légkörben portréfestészete érettebbé, festőibbé vált. Megrendelői közt ott találjuk az orosz nemesség vezető rétegét, képei szerepelnek a pétervári kiállításokon s portréit metszeteken sokszorosítják. Közel két évtizedes oroszországi működése idejéből a szovjet kutatás 44 portréját tartja számon (Tyihomirov 1961).

1824 júniusában azonban hazaindult, magával hozta néhány kint készült festményét is (Fiatal férfi portréja 1813, MNG; Fessler Ignác képmása, 1821, MTA) s Eperjesen telepedett meg. Itt elsősorban városi polgárokról és tisztségviselőkről (Sterbinszky László és neje 1835), környékbeli nemesekről (Forgách Júlia, 1825 k.; Szirmay János 1835 – valamennyi az eperjesi múzeumban) készített arcképeket, de ismerjük tájképét és oltárképét is. Volt némi kapcsolata a reformkor kulturális törekvéseivel is, megfestette Kazinczy arcképét a maga számára, s képet küldött az 1840-es pesti Műegylet kiállítására is. 1963-ban Eperjesen emlékkiállítást rendeztek műveiből.

Művészet Magyarországon 1780-1830 Katalógus
MTA MKCS - MNG Bp. 1980

12 Soproni kőfejtő

rézmetszet, 17,8 x 21,2 cm
Jelezve: Stark ad nat. del. — Ponheimer sc.
Felirata: Ansicht des Oedenburger Steinbruchs b. d. Kalkofen
In: Bredetzky Sámuel: Beyträge zur Topographie des Königreichs Ungern. III. Wien 1804. (OSZK)

Elhagyott kőfejtő fákkal, indákkal borított sziklatömbjei tövében pihenő pásztor birkanyáját legeltet. A metszetet közlő könyv szerzője, a németnyelvű államismereti tevékenységéről ismert Bredetzky, 1798-tól több éven át volt tanár Sopronban, így személyes kapcsolatban lehetett a soproni születésű rajzolóval. Számára Stark „ein viel versprechender Jungen Landschaft-Mahler", aki „wurde von diesem Anblick so bezaubert, dass er eine nicht übel gerathene Zeichnung von denselben entwarf". Azonban a rajz természethűsége s a pontosnak tűnő helymegjelölés — a mészégetőnél — ellenére a metszet helyszíne pontosan nem azonosítható, s ebben az ideál-tájak kompozíciós kellékeinekkissé túlzott használata is szerepet játszhatott. Bredetzky e kötetében még két erdélyi román viseletkép és a történeti statisztikus Schwartner Márton képmása szerepel, jól jellemezve az államismereti érdeklődést kísérő képzőművészeti jelenségek karakterét.

A lap metszője id. PONHEIMER, Kilian (Bécs, 1757 — Bécs, 1828) Schmutzer és F. Brand tanítványa volt s Bécsben több magyar vonatkozású lapot is metszett. Bredetzky számára máskor is dolgozott (Kat. 45).

Irod: Bredetzky III. 103; Zeitschr. f. Ung. V. (1804) 377; Csatkai 1928, 554; Garas 1955, 253; Csatkai—Dercsényi 1956, 144, 158.

6. tábla

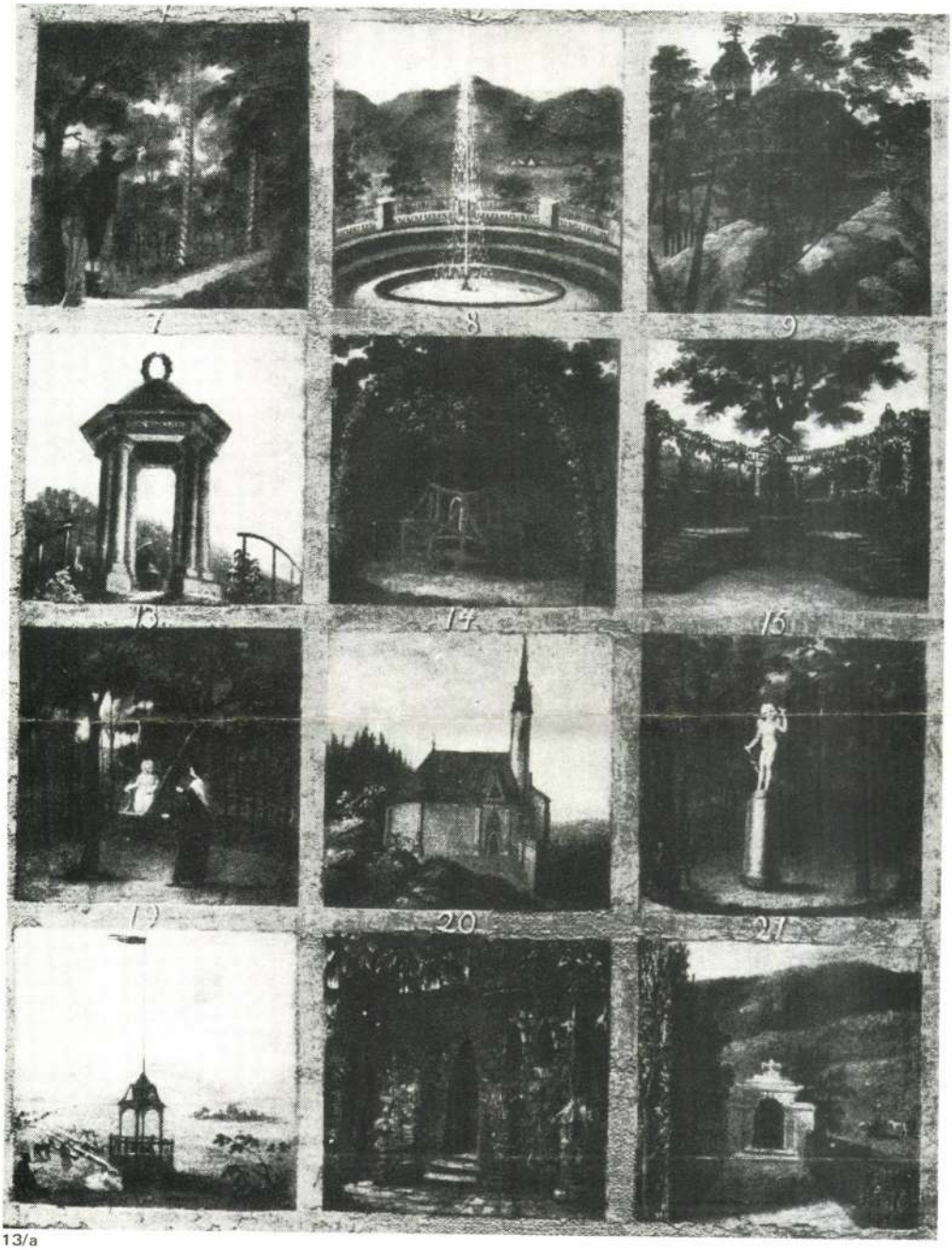

13/a

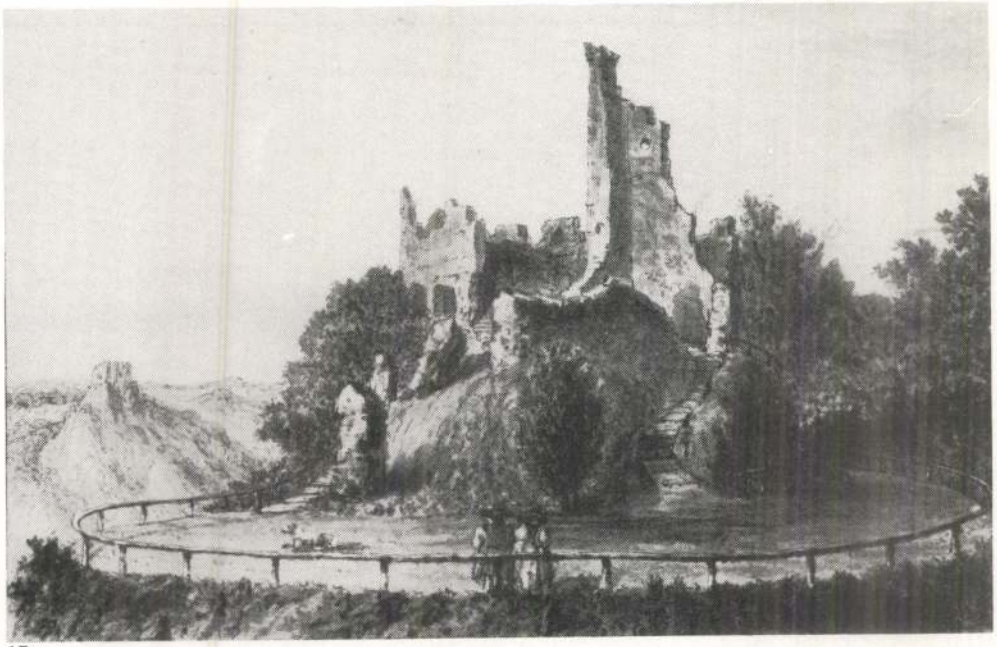

17

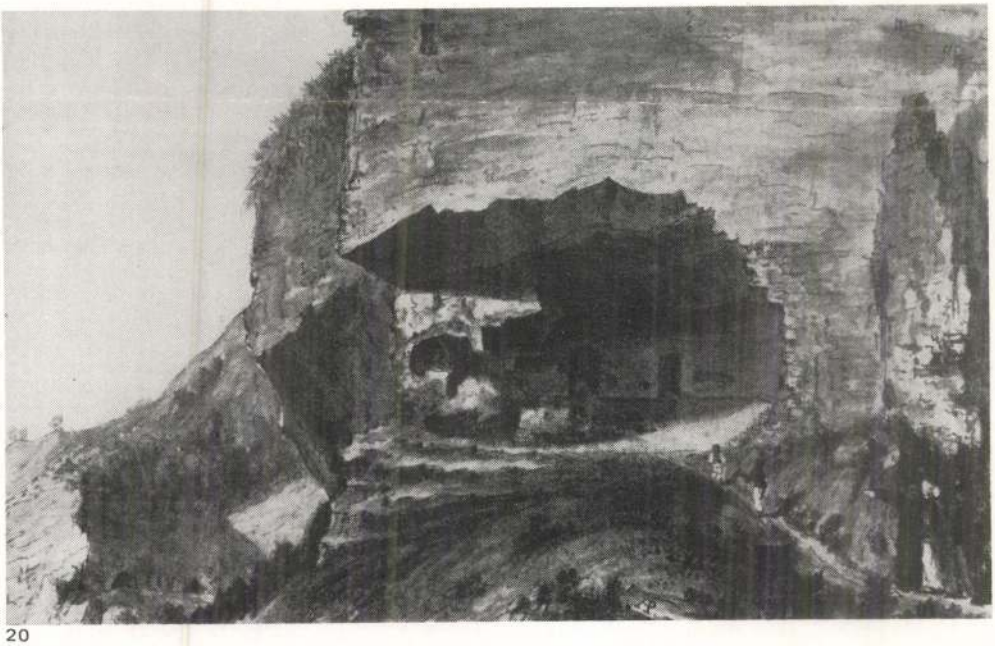

20

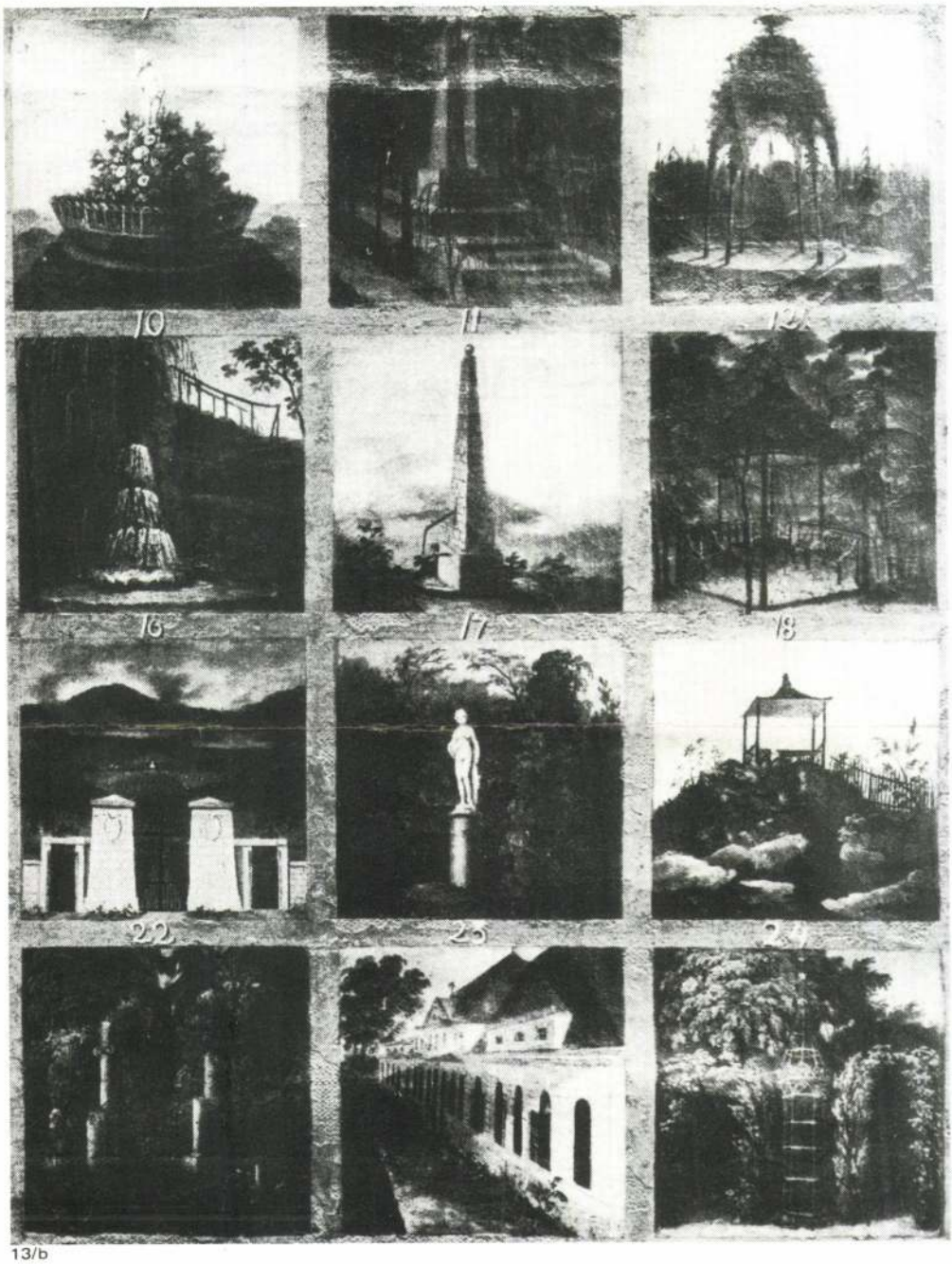

13/b

161

1

Rombauer Lajos

festő.

Tárgyánál fogva erősen elüt a könyv többi részeitől az
olsó fejezet, a mely Rombauer János festő (1782—1849) életéről közöl adato-
t. Akármilyen méltatlanul bánt is el újabb művészetünk története Rombauer-
l, az ő szerény pályájának ismertetése sehogy sem illik bele a könyv kere-
be. Ha a szerző e helyett ismert tanulmányai alapján egy fejezetet szentelt
olna Eperjes világi épületei ismertetésének, műve kerekebb egész lett volna
jobban megfelelne a vállalat címében kifejezett programmnak. *Éber.*

Kritika Divald Kornél új
adatairól.

Eperjes templomai. Adatok
Rombauer Lajos festőről.

Arch. Ért. 1904 évf. 370. l.

Rombauer János

Divald Akad. palotája

54. l.

↓

2. **Fessler Ignácz Aurél**, r. tag, történetíró, Oroszország ev. fősuperintendensének arczképe (*1756 Zurányon, † 1839 Szentpétervárt). Mellkép, festette Rombauer János (*1782 Lőcsén, † 1849 Eperjesen). Asztal mellett ülő alak ev. superintendensi díszruhában, jobb keze nyitott könyvön nyugszik. A kép jobb sarkában kárpittal félig letakart könyves polcz; ennek deszkáján a mester jelzése: Joh. Rombauer pinxit St. Petersbourg 1821. Gróf Teleki József elnök ajándéka. Kifüggesztését elrendelte az 1856 jan. 28-án tartott heti ülés. (L. Új Magyar Múzeum VI. 2. 157. l. és Akad. Ért. 2. 664.)

attività industriale e commerciale.

Causa l'indebolimento economico del
ecc.) che dovettero assumersi questo compi

Così successe anche a Budapest.

Lo Stato ed il Municipio si industr
prima della guerra nel campo dell'edilizia
alloggio. (Così p. e. il Municipio di Budape
e 66 scuole con una spesa di 62 milioni di
comune di Kispest la Colonia Wekerle con

PROVVEDIMENTI LE
PER FAVORIRE L'EDIL

1. Leg

Le leggi ed i regolamenti in materia
in parte assicurando sovvenzioni e prestiti
concedendo esoneri straordinari dal pagam
tengono le leggi 36 e 51 dell'anno 1921, la
la legge 51 del 1921, la legge 18 del 1925
la questione del condominio onde promuov
per i lavori pubblici della Capitale concess
normale. Regolamenti ministeriali che reg
sull'andamento delle costruzioni.

2. Costruzioni di allogg

Dopo la guerra, si presentava allo

Rombauer János

Petrovics MM 109.1.

8

ROMBAUER JÁNOS: FÉRFIKÉPMÁS. (1813) *Szépművészeti Múzeum.* A lőcsei születésű Rombauer 1804 táján Szentpétervárra vándorolt ki és húsz évet töltött ott. A mi képünk is oroszországi tartózkodása idejéből való és a vászon hátán levő felírás szerint 1813-ban készült Szentpétervárott. Fiatal orosz férfit ábrázol s festésének könnyűségével és szélességével szerencsésen üt el Rombauer későbbi keményebb és merevebb képmásaitól, s bizonyára a színejavához tartozik annak, ami a művésztől reánk maradt.

10

ıbeinschnitzer, Kunsttischler, Modelleure, leure, Bronzewaaren-Fabrikanten und Stucca- e. 24 Lichtdruck-Tafeln. Berlin, Clæsen und ɔp. 1886. Ára 60 márka.

MAZZANTI, *Composizioni ornamentali di tutti tili*, applicate alla decorazione degli apparta- ti ed alle arti industriali. 5. tavole in folio. ino, G. B. Paravia. 1886. Ára 6 lira.

ΓOK.

AZETTE DES BEAUX-ARTS. Courrier Euro- n de l'Art et de la Curiosité. 1886. augusztus. veg: Paul Sèdille, *L'Architecture moderne en leterre*. 3-ième article. Nyolcz képpel. Paul ıtz, *Andrea Mantegna*. 5-ième article. Négy pel. E. Got, *A propos du Musée de la Comédie- nçaise*. Nyolcz képpel. Henry de Geymüller, *derniers travaux sur Léonard da Vinci*. 2-ième cle. Hat képpel. Émile Molinier, *L'Exposition ts rétrospectif de Limoges*. Kilencz képpel. Képek övegen kivül: *Le Connétable Anne de Montmo-* statue équestre de Paul Dubois (Salon de

Rombauer János

d.

Kazinczy Lev

XIX. k. 297, 300 l.

618. l

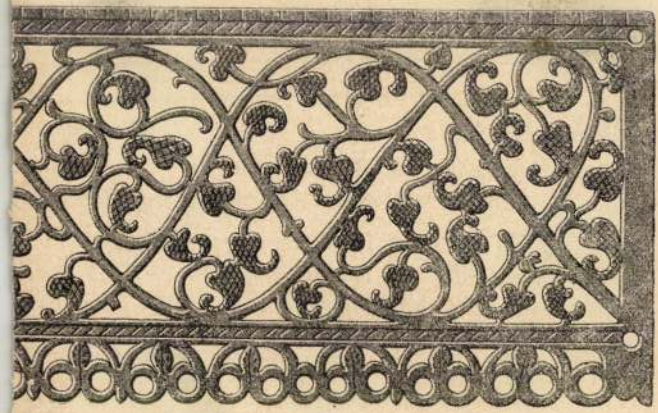

ÜLÖNFÉLÉK.

égének,
ban kelt
cs. kir.
ben levő
ndíjat az

keztetést számos lelet támogatta, melynek tárgyai tiszta rézből voltak. Önkényt értetik, hogy e kérdésben csak oly leletek birnak bizonyító erővel, melyeknek eredete és kora biztosan megállapítható. Az ilyen leletek azon-

564.

„Joh. Rombauer pinxit St. Petersbourg 1813."

Ernst Museum anzeigi XV. (1921)

Rombauer Jenő

KUPECZKY JÁNOS: MINIATŰR-FESTŐ KÉPMÁSA

ROMBAUER JÁNOS: FÉRFIKÉPMÁS

Petrovics MM

M. KIR. ADÓHIVATAL M. SZIGET
ÉRK 1903 [illegible] 19.
25124 szám

Rombauer János

festőművész.

Volt eperjesi festő, I Sándor orosz
czár udvari képirójának műveiből
a Széchenyi kör Eperjesen 1904.
májusában kiállítást rendezett. Élet-
rajzát a „Művészet" 1904. évi 2 k
száma fogja kiadni.

Az eredeti aktából, mely a vallás és
közoktatásügyi minisztérhez intéztetett, ki-
írta [illegible]

Nehány képe a kassai muzeumban.
Eperjesen van eltemetve.
Művészet, 1903. 168. l.

Rombauer Lajos

festő

Löcsén született 1820-ban Oroszországban. A pesti műtárlatos (1840) Fessler Aurél Egye aratok elismerést.

Tud. Gyűj. 1835. X k. 103. l.

Honmüvész 1840. II k. 444. l.

Nagy Iván. Magyarországi kép zőművészek a legrégibb időktől 1850 ig. Szárachok 1874. erd. 192. l.

Rombauer János

ROMBAUER JÁNOS / 1782 - 1849 / :

159. Női arckép. - Olajf.,v.méret 54 x 69 cm.Jelz.b.o."Joh.Rombauer pinxit Anno 1835".

Kopp 1939/40. verm. I.

		Kikiáltási ár pengőben
1294.	ALACSONY SZOBORÁLLVÁNY. Faragott diófa, gyöngyházberakással. Arab	20.—
1295.	ÁLLVÁNY. Diófa, mindkét oldalán faragott díszítéssel, gyöngyházberakással. Arab . . .	50.—
1296.	ÁLLVÁNY. Diófa, mindkét oldalán faragott dísszel gyöngyházberakással. Arab	50.—
1297.	ÍRÓASZTAL. Faragott diófa, gyöngyházberakással. Arab	110.—
1298.	CSILLÁR. Sárgaréz, áttört díszítéssel. Arab. (Hibás.)	35.—
1299.	RÖVID KARD. Gazdagon faragott csonthüvelyben. Japán. (Hibás.)	20.—
1300.	LÁMPA. Bronz. Japán	50.—
1301.	SZEKRÉNYKE. Diófa, gazdag gyöngyházberakással. Kína. (Sérült.)	45.—
1302.	TÁNYÉR. Sokszínű porcellán. Kína	10.—
1303.	TÁNYÉR. Sokszínű porcellán. Kína	10.—
1304.	BUDDHA. Sárgaréz, álékkövekkel díszítve. India	40.—
1305.	VÁZA FEDŐVEL. Antimon. Japán	16.—
1306.	RÖVID KARD. Faragott csonthüvelyben. Japán. (Hibás.)	20.—
1307.	FALIDÍSZ. Fekete lakk, elefántcsont- és gyöngyházberakással. Japán. (Hibás.) . . .	25.—
1308.	FALIDÍSZ. Fekete lakk, elefántcsont- és gyöngyházberakással. Japán. (Hibás.) . . .	25.—

Puskin

Irta: **Kovács László**

Száz évvel ezelőtt, 1837 február 10-én, Puskin Sándor, 38 éves fiatalember, férji becsületét megvédendő, Pétervárott pisztolypárbajt vívott sógorával, Dantes-Heckeren gárdatiszttel. Mielőtt pisztolyát elsütötte volna, ellenfelének fegyvere eldördült, és ő összerogyott. Két nap mulva e párbajban kapott sebébe belehalt.

Ez a harmincnyolc éves fiatalember volt annak az orosz irodalomnak, amely világkincsé lett, az első nagy költője. Az orosz irodalomtörténet természetesen előtte élt költőket és írókat is számontart (az irodalom forrásvidéke mindig végtelen és kikutathatatlan), de az első költő, aki a világ költőivel egyenrangú, mégis ő volt. A forma európai tökéletessége mellett talán éppen azért, mert ő volt az első teljes és igazi orosz. A léleknek az a minden más nép lelkétől különböző színe, „orosz" nyugtalansága, minden pillanatában a világ széleire érkező regényessége, a lélek meredélyein nyugtalankodó szelleme nála jelenik meg először. Nála jelenik meg először az a különös, ideges melankólia és orosz érzelmesség, amely a kétségbeesés üresség éig részegszik meg, hogy azután tobzódó örömben feledkezzék el magáról, vagy a saját világát rugja maga mögé könnyelműen, az életet és valóságot fordítsa ki a sarkából. A léleknek az a világa ez, amelynek a távlata mélységében van. Úgy szállunk le benne, mint Dante a pokol tölcsérén, és az út végén is éppen úgy érünk a Purgatórium hegyére, sőt tovább a vakító égi magosságokig.

Puskin

Ez az orosz lélek kapott művészi formát Puskin műveiben. Európai formát. De nem csupán azért európai ez a forma, mert a lélek új és szokatlan világának tökéletes kifejező teste, de annál a külső és első pillanatra erősen jellemző hatásánál fogva is, amelyet az irodalom Napoleonjának, Byronnak művei gyakorolnak az orosz költőre. Előbb a romantikusok által érintve, majd az ellenállhatatlan byroni hang hatása alatt megjelennek költészetében a végtelen orosz földnek színei, regényes tájai, a nagy orosz romantikus kelléktár. Innen csak egy lépés, a léleknek egy mélyebbre nyúló mozdulata kellett, s már látható lett a táj regényessége mellett művében az orosz ember és orosz lélek gazdag és megejtő reménytelensége. Byron itt is csodát teremtett, mint annyi más európai költőnél, nagyobb költői csodát is, mint ő maga. A legnagyobb orosz költő ajkát nyitotta meg. A byroni póz és világfájdalom megenyhül itt, csak játszogat a byroni forma külsőségeivel, amely mögött azonban a bűvös, majdnem idillikus orosz valóság jelenik meg. Byron sötét, kétségbeesett nevetése („azért nevetek, hogy ne sírjak"), ördögi hahotái a vidámság könnyed dandys hullámzásává szelidülnek, vagy azzá a mosollyá, amely a könnyedén, felülről, de szeretettel raizolt valóság arcán gyöngéden simul szét. Megváltozik a forma is: a byroni stanzák hosszúlejtésű sorai megrövidülnek, könnyed játékot nyernek, vidámabban és sűrűbben csengetnek rímeikkel...

De a nyár nálunk északtájon
A déli tél gúnyképe csak,
Jő, hogy azonnal tovaszálljon.
Rövid, tünékeny, hervatag.
Halvány nyul már a napsugára;
Az őszi szél üvöltve jár a
Síkon, kurtábbá lesz a nap.
Az erdő pusztább, kopaszabb,
Csörögve hull a lomb; a rétre
Leszáll a köd és elterül;
Vadlúd-csapat húz messzirül,
S gágog vonulván délvidékre;
A zord idő és unalma jön:
November áll a küszöbön.

Puskini vers lett a byroni versből. Fölülmulhatatlan szépségü orosz vers. Könnyedén lejt, csengve ömlik le, mint a csermely; olyan állhatatosan és vidáman csilingel, mint könnyű szán a végtelen orosz havon. Aki ül e szánon, dandysen játszik gondolataival, európai arccal tetszeleg magának, de az orosz élet apró, bűvös valóságai mellett halad el, rendre megfeledkezik a fölvett magatartásról, hazaér egészen, haza a maga lelkének s a népe lelkének titkai közé. Kedélyének hullámai nem a byroni lélek hulámai már, hanem az orosz léleké. A fehér hóra orosz szív hullatja vérét...

Puskin legismertebb műve az „Anyégin Eugén".

Elektronék felé vettem az útam. Beszélni akartam. Beszélni vele és a többiekkel mind: mindent tudni, mindent világosan tudni...

A házuk előtt mindhiába huhogtam. Elektron nem jött elő. Sokszor egymás után vakkantottam a zöldre festett léckapu előtt a banda jelét, de eredménytelenül. Nyilván nincs itthon, gondoltam. Próbaképen azért sivitottam nehányat: „Huu!... Huu!... Csaknem megijedtem a hangomtól, másként huhogtam, mint régen, mintha valaki más szólna a hangomban...Elhallgattam. Ahhoz nem volt merszem, hogy egyenesen berontsak a házba. Ki tudja, mi várhat ott? Várakoztam, hármat léptem előre, hármat vissza a kapu előtt.

Elektron helyett a cseléd tünt fel a tornácon. Lábas volt a kezében, köténye visszahajtva s csücskénél fogva feltüzve a derekát átfogó madzagra. Fojtott hangon szólt hozzám:

— Béluskát keresi?

Bólintottam.

— Az úrfi beteg, fekszik... Jöjjön be.

Míg a tornácon mentünk át, ezt mondta: — Tegnap még lázas volt, félrebeszélt...

— Mi baja van?

— Nem tudom. Nem mondta az úr.

Befelé menet mindennemű felvilágosítást megkaptam Elektron betegségéről. Öt nappal ezelőtt kiverte a forróság s ágyba tették. Tegnapelőtt még nem tudott magáról önkivületben kiáltozott és egymásután jónéhányszor kirázta a hideg. Mára, mintha csak levették volna róla a bajt, jobban lett, evett is valamicskét, de a héten még ágyban kell maradnia.

Itthon csak ketten tartózkodtak: Elektron és a cselédleány. Apja betegeinél járt a városban, anyja bevásárolt a piacon; bizalmatlan volt a személyzet iránt, ömaga vette meg és szállította haza a konyhára szükséges holmikat.

A cseléd előre ment, ajtót nyitott, megvárt a küszöbön s betuszkolt a szobába.

— Úrfi, vendége jött — mondta fogai közt és kiment.

Elektron arccal a fal felé fordulva feküdt. Mozdulatlanul nyúlt el a takaró alatt. Odamentem az ágyhoz.

— Alszol?

Feleletet nem adott. Úgy vettem ki, hogy összerezzent, mintha ébredne. Gyengén megérintettem a vállát, ahogy féloldalán feküdt.

— Elektron... Elektron... én vagyok . . .

Erre váratlan dolog történt. Mint a megpiszkált hernyó, összekucorodott, felém fordult, felemelte egyik kezét és tátott szájjal, rekedten kezdett üvöltözni:

— Menj!... Menj!...

Az ajtó felé kalimpált.

Értelmetlenül bámultam rá, fogalmam se volt, mi ütött egyszerre belé. Nem ilyen fogadtatást vártam. Nehezen nyögtem ki:

— Mi ütött beléd?... Miért kiabálsz?... Megbántottalak, haragszol valamiért?

Ülő helyzebe húzódott fel a párnára. Szeme valósággal lángolt, arca is mintha csupa vér lett volna.

— Gyilkos! — ordította. — Gyilkos!... Menj, menj innen!... Nem akarlak látni!... Gyilkosok vagytok! . . . Megöltétek Dani Jóskát!...

Mint a főbeütött, rogytam le a székre és rémülten néztem Elektron tágra nyilt, tüzelő szemébe.

— Gyilkos? — szakadt ki belőlem — én?...

— Te, te meg a többiek!... Gyilkosok! — csivogta megint s a kegyetlen szavak csőrként téptek belsőmbe. Gyilkosok vagytok!... Apám tudja, hogy halt meg Dani Jóska, megmondtam... Ti támasztottátok be az ajtót.., Gyilkosok!...

Zsongó fővel ültem a széken. Borzasztó volt, ahogyan szemem közé vágta: gyilkos! gyilkos!... Fogam vacogva verődött össze, dideregtem. Mind úgy éreztem, hogy kifut alólam a szék. Csak lenne erőm talpra állani, elmenekülni innen... Kifutni, elbújni valahová... Dani Jóska bozontos, szőrpemetes képe jelent meg előttem. Mind közelebb és közelebb hajolt hozzám irtózatos ábrázatával, közben belém fúrta hideg tekintetét s amint feje az arcomhoz ért, olyanná változott, mint az éjszaka. Sötét lett... Nem tudom, mennyi ideig feküdtem eszméletlenül a padlón. Mikor magamhoz tértem, Elektron mellettem térdelt, kezében vizes ruhát és poharat szorongatott. Aztán visszamászott az ágyba. Szólni nem szólt, csak nézett. Rémesen tudott nézni nagy kék szemével.

(Vége köv.)

Legyen még valami!

György Ágnesnek.

Oly édes, gazdag volt a nap,
Mint a málna s a méz,
S bár régesrégen nyugta jött,
A nyughatatlan kis csapat
Pihenni mégse kész.
Állunk az erdészház előtt
Kicsit tanácstalan,
Le kellene feküdni már:
Csak ez, mi hátra van.
Csak ez... Ámde szívünk szorul:
Mért ment le ez a nap?
Mikor jön vissza ez a nyár?
Oszlik az így összeszokott
Kicsiny testvér-csapat?
Köröskörül nő a homály,
A fenyves feketül —
Erőltetett a hangulat,
A csend ránktelepül.
S akkor hirtelen kiszakad,
Hogy messze hallani,
Egy lány szívéből a sikoltás:
„Legyen még valami!"

Tudom, nem így volt, édes lányok,
Vagy mondjuk: nem így én.
De engem már rég ez kísérget,
E kísértetibb kép.
Nevettünk akkor jólesőn
A furcsa mondaton,
S hogy nem tudtunk betelni semmiképp
A lélekmézzel ama szép napon.
De most, de most, hogy feketül
Minden köröskörül,
S a csend lassan panasztalan
Szívemre települ,
S úgy érzem, nincsen hátra más:
Le kell feküdni már,
Elemlámpás fénykört nem ír,
Nem száll jánosbogár — —:
Szeretném, ha szívemből kiszakadna
Egy sikoltás, mit messze hallani:
Irgalmas Isten, napnyugta után is:
Legyen még valami!

1936. október 23.

REMÉNYIK SÁNDOR.

Ernst Lauzum aukcioi XV.

564.

Rombauer János
fertő

PUSKIN (1799—1837.)

Írta TRÓCSÁNYI ZOLTÁN

Nálunk több ízben intézték már a magyar írók különböző generációihoz azt az körkérdést, hogy kik a legkedvesebb íróik s a világirodalomból ki volt rájuk a lemélyebb hatással. Nem tudtam megállapítani, megvolt-e ez az irodalmi divat Oroszországban is, azonban az orosz írók e kérdésről műveikben önként is nyilatkoznak anélkül, hogy megkérdezték volna őket s az írók legnagyobb része azt vallja, hogy rá összes elődei között a legnagyobb hatással Puskin volt.

Puskin előtt voltaképpen nem volt orosz irodalom, legalábbis olyan irodalom, amelynek megnyilatkozásai Oroszország határain túl is érdeklődést tudtak volna kelteni. Derzsavin, Fon Vizin, Karamzin, Krijlov voltak elődei, említésreméltó ősei, de ő nem volt sem folytatója, sem követője irányuknak, viszont az is nehezen képzelhető el, hogy Puskin, aki mint úrifiú gyermekkorában először franciául tanult meg és csak tízéves korában oroszul, ezek nélkül az irodalmi elődök nélkül váratlanul és meglepetésszerűen ugyanezzel a költői tökéllyel jelent volna meg az orosz irodalomban. Borisz Godunov című drámáját Karamzin nélkül semmiesetre sem tudta volna megírni, nélküle talán föl se fedezte volna a Borisz Godunov történetében rejlő drámai magot s ouvre-jéből hiányzanék ez a hatalmas, Shakespeare modorában írt történelmi tragédia.

A későbbi orosz írók közül Tolsztoj, Dosztojevszkij s az orosz költők hosszú sora, akiknek nálunk csak a nevét ismerik, vagy még azt sem, fejlődésükben kapcsolatban vannak Puskinnal. Versenyeznek egymással a szuperlativus fokán álló elismerésekben, hogy ki tudja nagyságát és jelentőségét hatásosabb parábolában kifejezni. Koljcov például erdővel hasonlítja össze Puskint, olyan költőnek tekintve őt, akiben kifejezésre jut az egész költészet, aki lelkében hordja a költészet egész birodalmát. Szerinte Puskin elválaszthatatlan a *«zöld hatalmától»*, de nem vész el, mint valami kis csepp a természet zöld óceánjában, hanem szemben áll s mint nagyság össze is mérhető vele. Az erdő ez a gyűjtő fogalom, a fáknak ez a hatalmas birodalma, a leveleknek és füveknek végzetes bősége, megszámlálhatatlan fűvek búvóhelye, — ehhez az egyedül való költőhöz hasonló és az egyedül való költő hasonló őhozzá.

A szívnek nincs érzelme, hangulat-árnyalata, nincs szín, a vakító napfénytől a legsötétebb árnyékig, amely meg ne villanna Puskin költői műveiben. Most, száz évvel az ő halála után a ma leggazdagabb húrú orosz lírai lélek, Bunin önéletrajzi regényében lapokon keresztül foglalkozik vele, idézgeti és rajzolja azt a különös varázslatos hatást, amelyet gyermekkorában Puskin versei gyakoroltak rá. A Ruszlán és Ljudmilla előszavát bűvösnek mondja s idézi belőle azt a két verssort, amelyet Csehov Három nővérének egyik nőalakja is állandóan kísérteties hangon szavalva idéz

A tenger-öbölben örökzöld cser
És aranylánc a cser leveleken . . .»

Azt hinné az ember, — írja Bunin — micsoda jelentéktelen dolog, — néhány szép, sőt mondjuk, gyönyörű, kivételesen gyönyörű verssor! És mégis örökre megmérgeztek, behatoltak egész énembe, egyik legnagyobb örömömmé váltak mindazon örömök között, amit csak átéltem a földön. Azt hinné az ember, micsoda ostobaság, — micsoda soha és sehol nem létezett tengeröböl, micsoda «tudós-macska», amely hogyan, hogyan nem, egyszerre csak ott van és miért, miért nem, már a cserfához van bilincselve, micsoda erdei szellem, sellők és «ismeretlen utakon sohasem látott vadállatok nyomai». Ez, éppen ez az, hogy ostobaság, réült kitalálás, valami végtelenül furcsa, soha meg nem történt dolog és nem valami okos, hiteles : abban van az ereje, hogy magát a költőt is megbűvölte valami nem okos, rémült és a réülés dolgaiban «járatos lény». . . . Bunin próbálja megmagyarázni Puskin költészetének titokzatos erejét. Keresi a szavakat, idéz-idéz, hogy megértesse azt a hatalmas varázserőt, ami Puskin verseit bűvöletessé teszi. Azt mondja, hogy anyja könyv nélkül tudta Ruszlánt és néha egész oldalakat

Puskin. (Tropinin festménye)

Filippin bennszülöttek finom kelmét szőnek

tetű, vert arany ékszerekkel felcicomázott nők. Mind legyezőt tartott a kezében s templombalépés előtt mindegyik négyszögű csipkekendőt borított hollófekete, hullámos hajára. A gondos anyák magukkal hozták csecseméiket. Az izmos filippin-férfiak virágos mintájú, gallér nélküli, bő selyemingben, hatalmas karimájú szalmakalapban a templomok előtt csoportosultak. «Intramuros» spanyol eredetű istenházai közül Szent Ágoston temploma a legrégibb, keményen dacolt a legnagyobb, egyre megismétlődő földrengésekkel, tájfunviharokkal és háborúkkal. A végzetes szerencsétlenségek következtében körülötte a többi épületek mind elpusztultak. Szent Ágoston temploma 300 év óta rendületlenül áll. A spanyol-renaissance stílusban épült templomot előrelátó, gondos építői a vaskos, négy méter átmérőjű alapfalakkal és az alacsony boltíves mennyezettel menthették meg a folytonosan ismétlődő természeti csapások pusztításaitól.

Évszázadok óta Manilának ebben a legrégibb épületében döntenek a Filippin-szigetek egyházi kérdéseiről ; itt írták alá 1898-ban a spanyol-amerikai egyezményt, amelynek értelmében a Fülöp-szigetek az Egyesült Államok tulajdonába kerültek. A Filippinák történelmi és egyházi hősei között itt alussza örök álmát a szigetek nagy hódítója : Legaspi.

«Intramuros»a XVI. sz. végétől vallási központja lett. Az ágostonrendi, ferences, dominikánus és jezsuita rendtartományok buzgó szerzetesei a filippin lakosság 90 százalékát a katolikus vallásra térítették és az iskolákban és az egyetemen európai értelemben művelik.

A harmincharmadik eukarisztikus kongresszus legfontosabb szertartásait a bizánci stílusban épült manilai székesegyházban tartják,melyet a földrengések következtében már ötödször kellett romjaiból újjáépíteni.

A templomlátogatók csoportjával a falakon kívül jutottunk. Társaskocsink keresztülhaladt Manila modern, amerikai kertvárosán. Zarándokutunk filippin falukon keresztül Las-Pignas templomába vitt, melynek világhírű orgonáját 1818-ban Drego Cera ágostonrendi szerzetes művészi kezei alkották. Cera barát négy éven keresztül szerelte s építette a pompás hangszert, melynek a világon nincsen párja. Előzetesen az orgonához szükséges 950 darab bambuszsípot a művész hat hónapig homokba ásta be, hogy a sípok megtisztuljanak az élősdiektől. 1822-ben készen állt a remekmű. Azóta a bambuszorgona lágy hangjainak meghallgatására a világ minden tájáról érkeznek Las-Pignasba az érdeklődők. Évtizedek mulva azonban ismételt földrengések és záporok annyira megrongálták a ritka alkotást, hogy istentiszteletek alatt nem használhatták többé az orgonát. Néhány évvel ezelőtt Faniel belga misszionárius tökéletesen kijavította Cera barát remekművét. Azóta az orgona ismét jókarban van.

Jöttünkkor felhangzott a bambuszorgona lágy, dallamos hangjai mellett zarándoktársaim hálaéneke :

«Téged Isten dícsérünk!»

A magasztaló ének dallama, a bambuszorgona búgása zsongott körülöttem, amikor a trópusok varázsos emlékével búcsúztam a Fülöp-szigetektől.

mondott el nekik, kis gyermekeknek, Puskin verseiből, éneklő hangon és álmodozva, szavalva, avult divat szerint kedves, kissé fájdalmas mosollyal ajkán.

És végig az egész orosz irodalomban a legújabb orosz írókig Puskin a nagy költőős, a varázsló, aki verseivel bűvöletet tud kelteni : meghat, elandalít, megráz, lever, vagy fájdalmas mosolyt csal ajkainkra. Azt a hatást, amit ő az orosz olvasóra gyakorolt, mi egész teljességében éppen úgy nem érezzük, mint ahogy az az idegen sem érzi, aki fordításokból ismeri meg Petőfit vagy Aranyt, ezek költői szépségeit, mert a költőnél szinte fontosabb az, hogy hogyan mondja, mint hogy mit mond. Egy-egy hangulat erejét a költői műben megfelelő árnyalatú szavak alkalmazása és megfelelő zengésű szavak meglepő, szokatlan vagy megszokott, de mindenkor találó kapcsolata adja meg. S ha e szavakat megpróbáljuk szinonimáikkal helyettesíteni, a hangulat szertefoszlik, a festés színtelenné, hatástalanná válik. Azért aki Puskint csak fordításokból ismeri, az igazi Puskint teljes erejében soha nem látja, csak sejtheti, hogy milyen nagyszerű, milyen fenséges, milyen elbűvölő lehet az ő mélyzengésű verseinek hangulata és muzsikája.

Mi abban a szerencsés helyzetben vagyunk az orosz művekkel szemben, hogy a magyar nyelvvel jobban meg tudjuk közelíteni az orosz költői művek szépségeit, mint bármelyik más nyugateurópai nyelv. Hogy mi ennek a magyarázata, nehéz szavakba foglalni. Eredetében a kettőnek egymáshoz semmi köze és mégis a két pusztai nép nyelvének a szemlélete s kifejezési formái közelebb állanak egymáshoz, mint az orosz és bármely nyugateurópai nyelv.

Puskin az orosz romanticizmus, életében és költészetében egyaránt. Költészete nem papiros-költészet. Anyéginjában saját életének lírai regényét írja meg. A Kaukázusi fogolyban, a Cigányokban, a Bakcsisseráji szökőkútban, és apró dalai közül igen sokban kaukázusi katonatiszti emlékei és hangulatai olvadnak föl egy-egy romantikus történet körül. A gróf Nulinban, csúffá téve a nőhódító világfit, ismét csak saját életének egyik visszatérő problémáját énekelte meg humoros költői beszély formájában. Prózai művei közül a Hóvihar-ban egy huszárstiklit, a Pique dámában elszánt katonatiszti kártyacsatát dolgoz föl, talán egyéni élményeket, talán közvetlen megfigyeléseket. Lírájának és költői epikájának minden során érzi az ember az átélést, az őszinteséget, a lélek benső megnyilatkozásának igazságát.

Puskinról azt szokás mondani, hogy Byron erős hatása alatt állt. Puskin azonban nem Byron-utánzó, hanem Byronnal rokon lélek. Hangulatainak halálugrásszerű változásai, minden átmenet nélkül, a legragyogóbb optimizmusból a legsötétebb pesszimizmusba, az ujjongásból a búskomorságba, a legolvadóbb szentimentalizmusból a legcsúfolódobb iróniába, gyakran öniróniába, duhajságból a kétségbeesésbe . . . és fordítva : ugrás egyik szélsőséges hangulatból a másikba, — annyira szláv tulajdonság, hogy ezt Puskinnak nem kellett Byrontól tanulnia. Byron önmagára eszméltette Puskint : megadta a lelkében kavargó hangulatoknak és élményeknek az irodalmi mintát, a kifejezési formát, de a lényegben, költői megnyilatkozásban Puskin annyira egyéni, hogy Byron nélkül talán más műfajban, de ugyanazzal a költői erővel tudta volna formába önteni benyomásait, lelke vergődését, vívódásait vagy elbizakodott fölényes hangulatait.

Úrnak született, dandy volt, könnyelmű, pazarló, glaszé-keztyűben járó, parfömös világfi, aki amikor bajba került, anyagi gondjai elől, orosz úri szokás szerint, a Kaukázusba menekült szolgálni mint katonatiszt, amikor pedig forradalmi társaságokba keveredése miatt a hatóságokkal gyűlt meg a baja, szerencséjére nem Szibériába került, hanem birtokaira internálták. Egyaránt magába szívta a város és a falu, észak és dél hangulatait. S mint költő egyforma kifejező erővel tudja megszólaltatni is. Csak egypár sort idézünk belőle találomra :

A regg hideg, borús, homályos,
A mező néma és sivár,
Zsákmány után kullogva jár most
A csikasz éhes farkaspár ;
Szimatját érzi s horkan rája,
Az utas rémült paripája,
Körültekint ez és figyel,
S vágtatva tér a hegyre fel :
A pásztorkürt nem hivogatja
Hajnalban össze a gulyát,
Ólban a jószág télen át ;
Már a fonónak van divatja,
S fenyőszövétnek fényénél
Leánysereg fon, dall, mesél.

Ezt a pár sort Bérczy Károly fordításából idéztük. Egyik legtökéletesebb magyar műfordításból. Puskin ezen a fordításon keresztül hatott a magyar irodalomban Arany Lászlóra, Kiss Józsefre, Erdélyi Zoltánra, sőt az újabbak közül nyilván Bárd Miklósra is. A Délibábok hőse, a Mese a varrógépről, a Vesztett boldogság, a Bacsó Pál, talán nem, vagy másként született volna meg a magyar irodalomban Bérczy Károly Anyégin fordítása nélkül. De igazságtalanság volna elhallgatni a Puskin-fordítók közt id. Szász Károly nevét, aki a kaukázusi foglyot fordította le igazán mesterien. Viszont Zilahy Imre, aki Puskin költői elbeszéléseit ültette át magyarra, csak azért érdemel említést, mert tartalmilag ő tette számunkra hozzáférhetővé az orosz irodalom első s mind máig legnagyobb költőjét.

Amíg Puskin élt, nálunk nem tudtak róla semmit. Halálakor is azért vettek róla tudomást, mert romantikus körülmények között ostoba párbajban esett el. Felesége elcsábításáért vagy megrágalmazásáért akart boszszút állni s a párbajban ő esett el, mint Anyéginjében Lenszkij.

Puskin, a nőhódító, miután sok férjet fel-

szarvazott, nem bírta el azt a gyanút, hogy az ő homlokára is szarvat raktak. Puskin romantikus korban élt, oly országban, ahol az önmérséklet és önfegyelem nem számított erénynek. Az udvarló próbálta megmenteni az asszonyt: megkérte a Puskinné nővérének a kezét, majd házasságot is kötött vele. De már késő volt. Puskin vért szomjazott, mint Anyéginjában Lenszkij. S szembe kerül a két ellenség. «. . . Hát mióta — Hiszik, hogy a vér szomjat olt, — Ők, kik közt nem rég minden óra, — Úgy, eszme, asztal osztva volt? . . .» «Nem volna jobb, ha felnevet — Mindkettő s békülő kezet — Nyújt, mielőtt vér festené be?»

«Álszégyen rabja a világ». Az volt Puskin is. S meghalt egy asszony miatt, akiért élni szeretett.

*

Puskint, míg élt, nálunk nem ismerték. Az első adat, amely életéről tudósította a magyar olvasót, halála volt. Dantes de Hekaren katonatiszttel, aki egyébként sógora volt, vívott halálos kimenetelű párbaja terelte rá a magyar újságok figyelmét.

Az alábbi újsághírek halála (febr. 10. — Ónaptár szerint jan. 27.) után néhány héttel érkeztek hozzánk. Puskin a magyar lapok tükrében még csak «egy orosz gróf» s tragikus párbajhős. Francia lapok nyomán értesülnek róla, hogy költő is volt.

«Berlinből következő levelet közlenek a külföldi lapok feb. 25-ikéről: «Tegnap hiteles kezektől levéi érkezett ide Sz. Pétervárból febr. 12-ről, melly véres bajvívás hírét hozta egy előkelő, 's magas udvari hivatalt viselő orosz gróf 's egy könnyű lovas őrségi tiszt, külföldi közt. M. P. gróf az első lövésre elesett, de magát még egyszer fölemelve, elsütötte pisztolyát ellenére, 's azután összeroskadva kiadta lelkét. A' czár, kinek úgy szólván, szemei előtt történt az eset, a' tisztet hadi-szék elé parancsolá állíttatni». Francia lapok ugyan e' történetről így írnak Szt. Pétervárból: «Az elesett ama' híres orosz költő és író, Mussin Puschkin, ellenje pedig bizonyos d'Anthes nevű francia tiszt orosz szolgálatban, fogadott fija egy Sz. Pétervárban megbízott idegen követnek és sógora Mussin Puschkinnak. Családi viszályok, gyűlölséges nyelvek által elkeserítve, adtak okot e' szerencsétlen bajvívásra, mire azonban Puschkin volt a' kihívó. Puschkin, ámbár a golyó mellét átfúrta, még is két napig élt», — írja a Jelenkor 1837. mártzius 18-diki számában.

*

«Sz. Pétervárból ápril. 5-ről az Allg. Ztg. az orosz Invalide után jelenti, mikép Heckeren báró, mint czárné lovas őrezredebeli hadnagy, a' hadiszék ítéleténél fogva párbajviadaláért Puschkin Sándorral, a' czári udvar kamrásával, ki az e' bajvívásban kapott sebek miatt meg is halt, rangjától, 's az általa nyert, orosz nemességtől megfosztatott, 's közlegénységre szállíttatott alá, a' határon túl vitetendő». (Jelenkor, 1837. ápr. 26.)

*

«A' nem rég párviadalban agyonlőtt orosz költész Puschkin, czárja iránti hű vonzalombul, végintézetében minden gondjait reá hagyá; legalább is 300 ezer rubelt fizetett ki már érette adósságai fejében Miklós czár». (Zelenkov, 1837. május 17.)

A Hazai 's Külföldi Tudósítások első rövid híradása Bőjtmáshó (március) 8-i számában így hangzik:

«Puschkin Sándor költőnek febr. 10-én 38-ik évében történt halálával nagy veszteség érte az orosz literaturát».

Bőjtmáshó (március) 29-én ezt olvassuk:

«Puschkin Sándor, az újabb orosz literaturának legjelesebb költésze, 37-ik évében, egy szerencsétlen párviadal következésében halt meg. Attya még él, 's földbirtokos Pleskow kerületben: az elhunytnak tetemei is, elébb az egyházban ünnepies pompával megáldatván, oda vitettek. A' boldogult egész Oroszország előtt magas literariai hírben állott, s mily köz részvétre ébreszté halála a' st. petersburgi közönséget, eltemetése napján lehetett látni; az egyházba temérdek ember gyűlt, kiknek nagyobb része csak híréről ismerte az elhunytat, 's köztük kitűnő személyek, és nehány idegen diplomaták is valának. Puschkin utolsó tíz évéből egy emlékmívet sem bír az orosz literatura, 's mívei, mellyekkel azt gazdagítá, mind előbbi korából valók. Halála előtt egy évvel «A' kortársak» czímű folyóiratot kezdett kiadni, mellynek iránya inkább versengés volt, mint literatura, s egy czikkely sem találtaték benne, melly a' nagy költőhöz méltó lett volna. Utolsó éveiben Nagy Péter történetén dolgozott».

*

Szent György (április) hó 29-ikén közli, hogy «Heckeeren báró, császárné Ő Felsége lovas testőri ezredének hadnagya, a' hadi törvényszék ítélete szerint, Puschkin Sándorral, a' cs. udvar kamarás úrfijával volt párviadaláért, ki ekkor kapott sebében holt-meg, rangjától 's az önszerzette orosz nemességből megfosztatik, 's közkatonává aláztatik».

*

1837. Pünkösdhó (május) 17-kén ezt írja a Hazai 's Külföldi Tudósítások: Oroszország . . . «Ugyancsak apr. 26-ki levél közli a' hadi törvényszéknek Heckeeren báróra, Puschkin Sándornak párviadalban történt megöléséért, mondott ítéletét. A' párviadalra egy levél adott okot, mellyet Puschkin, Heckeerennek viselete által, ki Puschkin familiájának csendességét, nője iránti arczátlanságával, megháborítá, felingerltetvén, Heckeeren attyához, St. Petersburgban hollandi követhez, becsületsértő kifejezésekkel írt. Az ítélet a' császár elibe terjesztetvén, Ő Felsége saját kezével e' határozatot írá-alá: «Legyen-meg; de Heckereen báró, mint nem orosz alattvaló, rendőrség kiséretében a' határokon túlküldessék, miután katonai tisztségéről szóló levele elvétetett». Heckeeren báró ezután mindjárt elutazott feleségével együtt».

Családi botrányát, halálát megismerték mindenütt, nálunk is s ezzel kapcsolatban tudták meg, hogy költő volt. De költészetét csak akkor ismerték meg, amikor Bodenstedt Anyéginjét és többi költeményeit németre, s az ő fordítása után más nemzetbeli műfordítók a saját nyelvükre, a mi műfordítóink: Bérczy Károly, id. Szász Károly, Zilahy Imre magyarra lefordították.

övön ezüst markolatú karddal, fekete nyakkendős magas gallérral. Balja csípőjén, jobbja asztalon nyugszik; ezen nyitott levél hever. Jegye: Joh. Rombauer pinxit Anno 1826. Méretei és tulajdonosa az előbbiével azonos.

11. Pauer János Gottfried arcképe. Kissé merev kifejezésű, dús fekete hajú, kicsiny bajuszú, apró oldalszakállas férfit ábrázol, asztalhoz támasztott jobbjában nyitott levéllel, fekete ruhában, aranylánccal. A levélben ez a dátum olvasható: Wien d. 10 Septm. 1844. A vászonkép 70 cm. magas, 56 cm. széles, hátsó oldalán jegye: Johan Rombauer pinxit Anno 1844. Krayzell Kálmán tulajdona.

12. Schréter Gusztávné Kéler Friderika arcképe. Ovális keretben, fiatal, ábrándos kifejezésű asszonyt ábrázol, kemény rajzzal. Méretei: 24—18 cm. Jegye nincs. Nem is hiteles Rombauer-kép. Tulajdonosa: Vandrák Vilma.

13. Tahy Boldizsárné Szinyei Merse Ágnes arcképe. Bájos fiatal asszonyt ábrázol eleven felfogással, acélszürke szemmel, vuklis fekete hajjal, sárga selyem empir ruhában, oszlopos erkélyen ülve, zöld kárpitos mennyezet alatt. Jobb felől a háttérben a Strázs hegye látszik. Méretei: 66—54 cm. Jegye: Joh. Rombauer pixt. 1829. Tulajdonosa Tahy Boldizsár.

14. Id. Tahy Boldizsár arcképe. Fekete hajú, kifent bajuszú fiatal férfit ábrázol, dúsan zsinórozott katonatiszti ruhában, keresztbe font karokkal, asztal mellett, amelyen kócsagtollas, vörös bélésű csákó hever. Mérete, jegye és tulajdonosa az előbbiével azonos.

15. V. Ferdinánd arcképe. Tanulmányfej az Eperjes város tulajdonában levő nagy olajfestményhez. Méretei: 72—56 cm. Podhorányi Bálint tulajdona.

16. V. Ferdinánd király arcképe. Térdkép, jobb felől asztal koronával, bal felől trónus. Háttér vörös kárpittal bevont kettős pillér. Méretei: 200—150 cm. Jegye: Joh. Rombauer Anno 1840 pinxit. Tulajdonosa Sáros vármegye közönsége.

A „Művészet"-nek 1904-ben közölt Rombauer életrajza keltette fel Hvozdovics Mihály cerninai (felsőcsernyei) plébános úr figyelmét az ottani g. kath. templom ikonosztáz festményeinek mesterére, aki a fenmaradt szerződés bizonysága szerint szintén Rombauer János volt. A tót nyelvű szerződés, melynek eredetijét most a „Sárosvármegyei Múzeum"-ban, Bártfán őrzik, arról szól, hogy az ikonosztázt újból aranyoztatják s egyes képeit újonnan festetik meg.

Hogy mely képek kerültek ki Rombauer ecsete alól, azt ma már alig lehet megállapítani, mert az ikonosztáz képeit pár év előtt kontár módon erősen átfestették.

Csak egy próféta mellkép, amelyet deszkája korhadt volta miatt újjal kellett pótolni, kerülte ki az átfestést. Ez Rombauer ecsetére vall s szintén Bártfára a Sárosvármegyei Múzeumba került. A cerninai ikonosztáz festményeiért Rombauer 735 ezüst forintot kapott, társa, aki az ikonosztárt újból megaranyozta, Roman György eperjesi képfaragó volt, akinek munkájáért 335 frtot fizettek. A szerződés Cerninán 1844-ben szeptember 5-én kelt s Jakovics Antal makovicai esperessel és Hvozdovics Mihály akkori cerninai plébánossal élén, a hitközség tíz írástudatlan előljárója, valamint a két mester írta alá. Festőnk aláírása ez: Johann Rombauer, Akademischer Mahler. —x. —240.

131. P.

Széchenyiné szül. gróf Festetich Julia számára egy András vértanú keresztrefeszítését és gr. Keglevich számára egy Patrona Hungariaet.

Hesz következő képeiről azonban mit se tud Wurzbach s azért azokat művészettörténeti érdekből egy más forrásunk alapján idejegyezzük.* 1. Ürményi Miksa helytartósági tanácsosnak egy kis oltárképéről, mely Sz. Annát ábrázolja. 2. Károlyi grófné számára egy nagyobb képről: József a gyermek Jézussal. 3. A Zichy-grófok számára Hubert) s minden művészrokonok, ha termékeit szembe vehetik, telve vannak tisztelettel eránta".

A Tudományos Gyűjtemény egy későbbi kötete*, még néhány oly művét sorolja elő, melyről Wurzbach Lexikona szintén nem emlékezik.

Nagy-Szalatnyai B. Fischer István egri érsek megbízásából lemásolta Rafaelnek, Mechettitől Rómában az eredetiről készült másolata alapján a „Szüz anyát Jézussal és Jánossal" című képét. E képet Hesz Budán kiállította. Forrásunk ezt írja róla: „meg kell egyenest vallanunk, hogy e kép, minden egyebeknél, melyeket e honnyi Művész kezéből ismerünk, jelesen tetszetősben hatott reánk és ábrázatja kellemességével s tetszetősségével, előre föltévén, hogy a feladott rézkép az eredetinek hív másolatja, amit a híres rézmetszőről igen is fel kell tennünk, Rafael remekét megelőzi". (!!!)

Ez alkalommal 3 rézkarca is ki volt állítva. Kettő a saját képei után, és pedig 1. egy „Ecce homo", 2. Krisztus sírbatétele és 3. egy nagyobb, mely Krisztus születését ábrázolja, Mengs festménye nyomán. Ez utóbbit Károly főhercegnek ajánlotta 1812-ben s a második kettő 1816-ból való. „Mind a három . . . bizonyára minden rézkép kedvelőtől és gyűjtőtől megszereztetni méltó." Mind a három „oly szép karcolású képlap, hogy első tekintettel a nagyot és kisebbet (1. sz.) rézmetszésnek (Kupferstich), a középsőt pedig rézvakarásnak (Geschabene Arbeit) tarthatni". (V. ö. a Művészetnek Heszre vonatkozó adataival, 1902. 76. és 215. lap és 1905. 138. lap.) —241.

BAYER JÓZSEF

KASSAI KÉPÍRÓK A XIX. SZÁZADBAN. Kassa XIX. századbeli műtörténetének szálai a bécsi képzőművészeti akadémiához vezetnek vissza. Ennek az akadémiának igazgatója, Schmutzer — Kazinczy Ferenc szerint „az a nagy mester a vonásos metszésben" — volt első sorban hatással rajzoktatásunkra. Schmutzer vezetése alatt képezte ki magát Simay Kristóf, irodalmunknak is ismert alakja, a kassai normális iskola rajztanítója a XVIII. század végén; bécsi tanára, akiről Kazinczy Kassa városához intézett hivatalos megkeresésében így ír: „einen Künstler, dessen Namen Rom, London, Paris und Petersburg mit Hochachtung nennt", — maga ajánlta Simayt, mint olyant, aki összes magyar származású tanítványai közül a legkitűnőbb. Simay az 1790-ik évben Kassáról Körmöcbányára került. Utódja, az 1804-ik évben elhalt Schrött Erazmus, szintén ott szerezte meg az „akademischer Maler" címet, valamint Fáy Albert, Roth Imre és Klimkovics Béla.

* 1818. XII. k., 113—114. lap. V. ö. gr. Eszterházy Károly egri érsek életrajzával: Tud. Gyűjt. 1819. V. k. 12. lap.

ROMBAUER János

Heliconn 1991 1/2. 203-204.

Talán minden eddigi mester közül kimagaslik Rombauer János (Lőcse, 1782–Eperjes, 1841), akinek munkássága a magyar biedermeier maradandó értéke. Élete java részét külföldön töltötte, de mindenkor magyarnak vallotta magát. 1824-ben költözött haza Eperjesre Szentpétervárról, és itthon Kazinczy baráti körébe tartozott. Tudós értelmiségiek, polgárok, vidéki nemesasszonyok, polgári nők arcképeit festette. *Lilia Baltazár*, eperjesi polgár (1839. Kassa), *Hellerné* (1839. Kassa) vagy egy eperjesi ügyvéd felesége, *Kardosné* született Tranger, (1836. Kassa), portréja tipikus biedermeier képmások: a semleges háttér előtt megjelenő hangsúlyos alak társadalmi presztizsének attribútumaival vagy munkájának eszközeivel felszerelve, barátságos arckifejezéssel, realisztikusan előadva, de cseppet megszépítve tűnik fel. E nők sohasem pompáznak reprezentatív estélyi toalettekben, hanem mindenkor egyszerűbb, délutáni teához, vagy sétához való öltözéket viselnek.

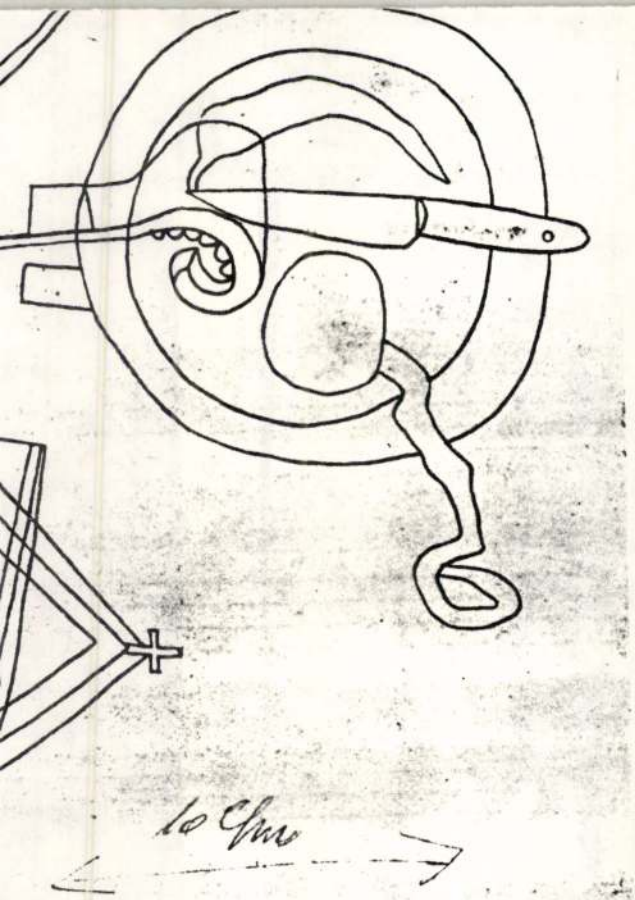
lo Cho

jos Beregmegyébe utazott, ott készitett rajzai alapján adta ki Beregmegyei oroszok c. képét Kohlmann metszetében 1841-ben a Regélőben. 1844-ben egy Klement nevü festő járt a Berzeviczyek birtokán s ott arcképeket festett. Népélet-tipusokat akvarellezett Döbrentei István arcképfestő 1845-ben, a dernői vasgyárban (öt vasmunkás). Vándorló kép-restaurátor s diszitő-festő volt a negyvenes években Boda, aki ekkor Rimaszombatban is megfordult és Berliczky József, aki 1841-ben megujitotta Gnézden a serfőző-céh Mindszentek-oltárát. Oltárképeket egyébként Pestről is szereztek a Felvidék számára: Höfel János festett egyet 1828-ban a besztercebányaiak, Pesky József egyet Nagykér számára.

Azokon kivül, akiket eddig emlitettünk, meg kell emlékeznünk néhány magyar képiróról, akik a Felvidéken éltek s akiknek munkássága inkább helyhez kötött s egy szükebb vidék szükségletét elégitette ki. Ilyen festő volt a bártfai Mireiovszky, aki 1803-ban képekkel diszitette a hervartói templom északi falának egy részét. Faix András oltárkép- és arcképfestő 1807 körül Eperjesen élt, csak később kereste fel Temesvárt. 1812-ben Tarcalon mutatható ki a Bécsben tanult Grosschmidt Róza Antal, aki inkább a maga gyönyörködtetésére festett, semmint megrendelésre. Ez évben Kazinczy Ferenc nejének képéről készitett másolatot s egy más képet restaurált. Éveken át Miskolcon működött Wándza (Wántza, Vándza) Mihály szinigazgató, iró és festő, a huszas években történeti tárgyakkal kezdett foglalkozni, de tudása vajmi fogyatékos. Nyitrán Wiesner rajzmester foglalkozik festéssel, már 1824-ben elkésziti a piaristák zászlóképét. Működése belenyulik a következő félszázadba. Eperjesen a huszas években Gi-

novszky fiatal festőt találta Kazinczy s igyekszik jó bécsi iskolába juttatni. A huszas években 1830-ig Miskolcon működött Bökényi Polyák Lajos festő és rajzmester, ugyanakkor a Kassán letelepedett Zimányi János megjavitotta a rozsnyai székesegyház főoltárképét. Nagyszombatban 1838-ban Verner odavaló festő oltárképet festett Vágsziklás számára (sz. Imre herceg). Árvában Bohun Péter festett arcképeket, működése inkább a következő félszázadba esett. Kolbay Tivadarról csak annyit tudunk, hogy 1845 körül a rozsnyai székesegyház egyik kápolnájának freskóit festette. Valamennyi, a Felvidéken letelepedett képiró közül kimagaslik a lőcsei születésü Rombauer János.

Rombauer Stundernek volt tanitványa, aki őt Pesten (1803 körül) oktatta. Ezzel a tudással hazament arcképeket festeni. 1806-ban Bártfafürdőn az orosz Illinszki grófnak megtetszett a fiatal festő művészete, magával vitte Pétervárra, ahol csaknem két évtizeden át arcképeket festett s mint cári udvari festőnek igen kiterjedt volt a klientélája, Sándor cártól lefelé. Megfestette egyebek közt 1824-ben Feszler történetiróét is, amelyet 1840-ben Pesten kiállitott. Ugyanebben az évben Oroszországból Eperjesre költözött s a külföldön szerzett pénzen nyugalmas életet élt ott holtáig (1849), közbe-közbe arcképeket festve. Ily arcképei pl. Kazinczy Ferencé (1825), aki régibb ösmerőse volt, fölkereste Eperjesen. De tudunk másfajta munkájáról is. 1834-ben megfestette Krisztust a hitetlen Tamással, 1844-ben pedig szerződést kötött a cerninai templom ikonosztáziszának kifestésére. Ezzel elérkeztünk a Felvidék képirásának egy sajátszerü műfajához, a gör. kat szertartásu egyház templomainak ikonosztáziszaihoz. Róluk művészeti szempontból ugyanazt mondhatjuk, amit már a Bánság gör.

Lüb W.

vés kivétellel az alacsonyabbrendű feladatok jutottak. Csak a köveket hordták, holott az idegenek nagyszabású épületeket emeltek és gazdag díszítéssel borították el őket.

II.

A magyar képzőművészetnek ez után a hosszú szunnyadás után való ébredését a XIX. század hozta meg. Egyre világosabbá válik, hogy képzőművészetünk történetének eddig ez a század volt a legnagyobb korszaka. Ebben a században vált a művészet a nemzet szellemi életének szerves alkatrészévé, ebben a korban éltek és működtek legnagyobb tehetségű művészeink. A magyarság művészi tehetsége úgy virágzik ki most, mint a tropikus növények a természet éltető melegében. Csak az kellett hozzá, hogy a társadalmi és szellemi élet fellendülése megindulhjon. Mihelyt ez megtörtént, a művészet fája szinte magától kizöldült és kivirágzott.

A magyar művészetnek ez a feltámadása és felvirágzása olyan érdekes jelenség, mely még akkor is megérdemelné figyelmünket, ha a földnek más pontjáról, s nem a mi művészetünkről lenne szó. Ilyen rövid idő alatt ilyen nagy emelkedés szinte példa nélkül áll, s mint általános művészettörténeti jelenség is felette figyelemreméltó. Mértéknek leginkább azokat a népeket vehetjük, amelyeknek helyzete akkor, mikor a XIX. század beköszöntött, hasonló volt a miénkhez, s amelyek így hasonló esélyekkel indultak útnak. Ilyenek elsősorban Csehország és Lengyelországnak osztrák fennhatóság alá került része. Mind a két országra nézve a XIX. század ugyancsak a nemzeti ébredés és a kulturális megújhodás korszakát jelentette, mind a kettő, hozzánk hasonlóan, haladottabb más nemzetekhez járt iskolába, hogy művészetet tanuljon, s később — éppen úgy, mint nekünk — nekik is meg kellett vívniok a maguk felszabadító harcát az idegen befolyások ellen. Eddig szembetűnő a hasonlatosság. Ami azonban az eredményt illeti, egyikük sem léphet nyomába a mi országunknak. Különösen a festészetben jártunk előttük. S ezt a felsőbbséget még azzal sem lehet magyarázni, hogy mi nagyobb politikai önállóságra tettünk szert és legalább a század utolsó harmadában majdnem teljes állami életet tudtunk élni, mert a virágzás éppen a politikai elnyomatás idejében kezdett nagyobbszerűen megindulni, s később, a helyreállott állami élet levegőjében csak erősödött és teljesedett az, ami küzdelmesebb időkben már megfogamzott. Nem lehet más magyarázatát adni a végbement folyamatnak, mint azt, hogy a magyarnak a képzőművészetre, különösen pedig a festészetre kiváló képessége van, amely a kedvezőtlen körülmények miatt soká csak lappangott, a viszonyok javultával azonban a régóta gyűlt tehetségnek soká elfojtott erejével robbant ki.

A század első felében persze még birkózniok kellett a magyar művészeknek a megszálló osztrákokkal. Mikor a század ránk köszöntött, ők uralkodtak még az egész vonalon. De ezek az idegenek már másfélék voltak, mint a barokk korszak Ausztriából hozzánk került művészei. Már nem csak vendégnek jöttek hozzánk, hanem itt is maradtak és gyökeret vertek nálunk. Ilyenképen mintegy jelképezik azt az átmenetet, mely az osztrák művészet uralmától a magyar művészet felszabadulása felé vezet. Jellemző képviselője volt ennek a típusnak például Donát János (1746—1830), aki 1810-ben, 66 éves korában jött hozzánk Ausztriából. Kenyeret keresni jött, de az élet itt marasztotta s mint aféle „új földesura" a művészetnek, öreg fejjel megpróbálta elvegyülni a magyar életben. Lefestette az akkori társadalom sok nagyságát, barátja lett Kazinczy Ferencnek, aki lelkesen írta róla, hogy „még szebben dolgozó s igazabban találó festőt hazánk kebelében nem látott." Kazinczy messze ment lelkesedésében. Donáthoz hasonló tehetségű festő itthon is akadt. Mindjárt Rombauer Jánosnak (1782—1849) legjobb képei a felfogás realizmusában és a festés erejében felül is múlják Donát képmásait, amelyekben a klasszicizmus nagy arcképfestőinek szigorú és férfiasan jellegzetes stílusa helyett valaminő lagymatagsággal találkozunk.

Míg az idegen festők közül rendesen azok szánták el magukat a hozzánk való vándorlásra, akik otthon alulmaradtak az erősebbekkel való versenyben (Donát, Marastoni stb.), a mieink közül viszont a jobbak voltak azok, akik kifelé vágytak a szerény magyar életből. Emberi érzésükben megmaradtak ugyan magyarnak, de többé-kevésbé kikapcsolódtak a mi törekvéseink láncából. Id. Markó Károly (1791—1860) ennek a nemzetközi vándortípusnak a legkiválóbb képviselője, egyszersmind az első európai hírű művészünk a mult században. Klasszicista ízű tájképeit nagyon népszerűvé tették a munka gondossága és a ragyogó derű, amely elömlött rajtuk, de hazájának nem sok jutott művészetéből. Maga a mester is csak öregedő korában jött haza látogatóba, s pár nap multva ekkor is visszamenekült csöndes olasz otthonába, mert a viharos magyar vendégszeretet igen megviselte. Örökségül csak nagy emlékét hagyta hazájának, szelleméből jóformán semmi sem olvadt át a magyar művészetbe. Két magyar tanítványa közül

Petrovics MM

BEVEZETÉS

I.

Amit ebben a könyvben adunk, az egy bokrétára való virág, melyet a magyar festészet gazdag flórájából szakítottunk. Azt reméljük, hogy bokrétánk színéből és illatából mindenki megérzi majd annak a nagy termőkertnek bőkezűségét, amelyből mutatóba válogattunk.

A régi századokból mindössze egy-egy szemelvényt talál az olvasó. Nemhogy megvilágítsák a magyar festészet útját, amely éppen olyan rögös és viszontagságos, mint a nemzeté volt, hanem csak hogy néhány kiváló példában bizonyítsák azt, amiről a közönség máig is kétségben van: hogy a magyar földön mindig, még a legzivatarosabb századokban is volt komoly művészet, ha nem is olyan ragyogó, mint a szerencsésebb és nagyobb népeké, de elég tisztes ahhoz, hogy egy szenvedésben, harcban és politikai zavarokban vergődő nemzet szégyenkezés nélkül a magáénak mondhassa. Nem annyira gazdag, hogy kérkedhetnénk vele, de nem is annyira szegény, hogy hazug szépítgetéssel jobbnak kellene festenünk a valóságnál, vagy idegen tulajdonhoz kellene nyúlnunk, hogy gyarapítsuk állományát. Különösen akkor nyer jelentőségében a régi magyar képzőművészet, ha meggondoljuk, hogy Európának szinte szélső keletén folyt le élete, s hogy ennek ellenére mindig bele tudott kapcsolódni az európai művészet nagy vérkeringésébe. Irányító jelentősége nem volt, új utakat nem mutatott az emberiségnek, de mégis történeti küldetést töltött be, mert kelet felé védőgátja volt a nyugat szellemének. Tőlünk keletebbre már nem jutottak el az európai nagy áramlatok, s mi voltunk azok, akik a széleken a bizánci szellem merevségével szemben a mozgékony és fejlődésre képes nyugati szellemet képviseltük. Tegyük még hozzá, hogy ami régi művészetünk emlékéből ránkmaradt, az jóval kevesebb annál, amit a művészet magyar földön termelt, mert ebből sok veszendőbe ment a viszontagságos századok folyamán, különösen pedig a török dúlás idejében.

A XV. század elejétől, Zsigmond király korától a Rákóczi-korig, vagyis a gótikus kortól a késői barokkig terjed az az idő, amelyből néhány képet mutatóba választottunk, mintegy nyitányaként a XIX. és XX. század festészetnek, amelyről fogalmat adni tulajdonképeni tartalma és célja könyvünknek. Négyszáz esztendő roppant messzeségében ez a pár kép kevés arra, hogy rajtuk és általuk a fejlődést magyarázni lehetne, de annyit mégis állapítsunk meg, hogy közülök a régebbiek, a XV. és XVI. századból valók nemcsak korban és stílusban különböznek a XVII—XVIII. századiaktól, hanem az országhoz és kultúrájához való viszonyukban is. A mohácsi vész előtti idő művészi termékei szervesebben tartoznak össze a hazai földdel. Mestereik itthoni atmoszférában, itthoni szükségletek kielégítésére dolgoztak s ha vérszerint nem is voltak mindig magyarok, jobban összeforrtak a magyarországi élettel, mint a későbbi korszakok külföldre származott magyarjai. Az országnak a XVI. században bekövetkezett széthullása megbénította ezt a szerény, de eleven művészi életet. A politikai ziláltság és a törökkel vívott állandó háborúk mindennek inkább kedveztek, mint a művészet fejlődésének, s ami művészi tehetség akadt magyar földön, az kifelé igyekezett és idegenben keresett boldogulást. Spiellenberger, Bogdány, Kupeczky, Mányoky életüket egészen vagy javarészben külföldön töltik, szülőföldjükkel — az egyetlen Mányoky-t kivéve — minden kapcsolatuk megszakad, s művészetük, melyet idegenben tanultak és műveltek, merőben idegenné lesz szellemében.

Így történt, hogy mikor aztán a XVIII. században a török háborúk végével békésebb idők köszöntöttek be és a kor pompakedvelő iránya nagyobbszerű művészi vállalkozásokat hívott életre, ezeknek a nagy feladatoknak elvégzésére Magyarország nem tudott megfelelő művészi erőket sorompóba állítani és a megbízók idegen, főképen osztrák művészekre szorultak. A magyaroknak ke-

ADATOK MŰVÉSZETÜNK TÖRTÉNETÉHEZ

ADATOK ROMBAUER JÁNOS ÉLETÉHEZ. — A „Pesti Műegylet“ 1840-ik évi első kiállításának egyik tudósítója, az 5-ik teremben a Danhauser által festett Liszt-arcképet találta a „szemet magára vonó“ munkának. De megjegyezte, hogy azért van más kép is figyelemreméltó. Ilyennek tartja a „ránk és honunkra nézve oly sok érdekű Fessler Aurel szép dolgozatú arcképét“ Rombauer Jánostól.*

A kiállítás látogatói között bizonyára volt nem egy, a ki a kalandos pályafutású Fesslert, történeti és egyéb dolgozatai alapján ismerte, de alig hiszszük, hogy akadt volna csak egy is, aki a nem kevésbbé hányatott életű Rombauer Jánosnak csak a hírét is hallotta volna. Pedig nevezetes, világlátott férfiú volt Rombauer. Bölcsője hazánkban ringott, férfikorát az orosz udvarban töltötte, de élte utolsó szakában szíve haza vonzotta s itt halt meg elfeledetten, méltányolatlanul.

Hogy ki volt Rombauer János, erre nézve az első felvilágosítást Kazinczy Ferencnek, a legnagyobb magyar művészbarátnak levelei közt találjuk meg.

* Honművész 1840. II. 55 sz. 444. lap.

Kis Jánoshoz 1825 február 23-ával írott leveléből tudjuk meg, hogy Kazinczy régóta ismerte Rombauert s midőn 1824 őszén Eperjesen járt, megújította vele „régibb“ ismeretségét.* Tudatja aztán barátjával, hogy ez az érdekes ember 20 évet töltött el Szent-Pétervárott. 1824 június havában hajóra ült s Lübeckben partraszállott s aztán Berlinen, Drezdán és Bécsen át haza jött s Eperjesen szándékszik lakni, hol a testvére telepedett le. Ő maga lőcsei fi. Kazinczy leveleinek további soraiból azt sejtjük, hogy Rombauer nem mint hajótörött jött vissza hazájába, hanem, mint jó módba jutott művész, ki élte alkonyát hazájában akarta eltölteni, szívéhez közel álló környezetben. Portékái szekéren jönnek Dancigból — írja Kazinczy. Ezek közt van Fessler arcképe, „amint mondja és hiszem, igen jól eltalálva“. Tán ez a Fessler-kép volt az, a melyet 1840-ben kiállítottak?

A találkozáskor szóba került Fessler egyénisége s elhihetjük, hogy beszédtárgyban nem volt hiány. Tudvalevőleg e nyughatatlan vérű ember, az ág. hitvallást elhagyva, katholikussá lett, majd a

* K. F. eredeti munkái. Összeszedték Bajza József és Schedel Ferenc. II. k. Budán 1842. L. a 142. és 143. sz. leveleket.

[illegible] legnépszerűbb és világszerte legjobban ismert festőjétől, Verescsagintól.

Mintha csak a háború szellemei bosszút akartak volna állani a béke apostolán! Harcban kellett elpusztulnia annak, aki egész életét a világbéke eszméjének szentelte s most is csak azért volt jelen a nagy keletázsiai mérkőzés színhelyén, hogy új és friss benyomásokat gyűjtsön az emberpusztító háború borzalmairól s friss lelkesedéssel folytassa azt a küzdelmet, amelyet évtizedekkel ezelőtt nemes tűzzel és meleg szívvel a háború ellen megkezdett.

Kevéssel a háború kitörése után utazott el Kelet-Ázsiába és Port-Arthurban régi, meghitt barátjának, Makarov tengernagynak vezérkari hajóján, a „Petropavlovszk"-on ütött tanyát. Április 15-én a hajó, az orosz flotta egyik büszkesége, egy japáni tengeralatti aknába ütközött s miután felrobbant, alig két perc alatt nyomtalanul elmerült. Verescsagin pedig Makarovval és még vagy kilencszáz honfitársával együtt a Sárga-tenger hullámsírjában lelte halálát.

Verescsagin halála a művészeten kívül az egész művelt világnak és az emberiség humanisztikus irányzatának is mélységes gyászát és érzékeny veszteségét jelenti.

Az elhunyt művész éppenséggel nem volt barátja a „l'art pour l'art" elvének és életének egész munkájával azt iparkodott bebizonyítani, hogy a

[illegible] Turkesztani és Szamarkandi hadjáratában, ahol először nyílt alkalma a háború borzalmait megismerni. Innen Münchenbe ment, majd ismét kezébe vette a vándorbotot és fölkereste Indiát, ahol tömérdek anyagot gyűjtött, melynek feldolgozására Páris mellé költözött.

Később résztvett a két esztendeig tartó orosz-török háborúban, amelynek nevezetesebb eseményeiről könyvet is írt s egy egész kollekciót festett össze s ezzel aratta első, igazán nagy sikerét.

Hét esztendővel ezelőtt Napoleon ciklusával és az Új-Testamentom mithoszának kissé Renan-ízű ábrázolásával keltett feltűnést, de bizonyos körökben egyúttal némi visszatetszést is.

Az utolsó pár esztendőben nem igen hallatott magáról s csak most, halála váratlan hírével döbbentette meg a világot és mindazokat, akik a nemes irányú művészetnek s a humanisztikus törekvéseknek barátai.

Azok közül való volt, akiknek halála nemcsak nemzetüknek, hanem az egész világnak gyásza és vesztesége.

—s

Vierge, Daniel rajzoló, rézkarcoló és akvarellista (szül. 1851-ben), meghalt Párisban.

Weiszer, Karl festő (szül. 1833-ban), meghalt Heidelbergben.

Widter, Konrád szobrász (született 1861-ben), meghalt Bécsben.

közvetlenebb hatású azon az 58—74 cm. nagyságú fejstudiumon, amelyet a mester e művéhez festett s amely még szülei révén Podhorányi Bálint eperjesi polgármester birtokába került, akinek egy 1829 körül készült finom pasztellképe is van, amely, az esetben, ha Rombauer hasonló technikájú s nevével jelzett műveire sikerül ráakadnunk, alighanem szintén az ő keze munkájának bizonyul. A pasztellkép Podhorányi Károlyt s nejét s Turchányi Rozinát ábrázolja, kis fiával, magyar díszben, szinte kínosan aprólékos részletezéssel és finom kezeléssel.

Rombauerre vonatkozó személyi adatokra csak kis mértékben sikerült szert tennem. Aki a mestert még személyesen ismerte, ilyen ember Eperjesen már alig él Hegedüs Ferencen kívül, aki szobafestő és az ev. templom egyházfia s 16 éves korában Rombauer festékdörzsölő legénye volt. E szemtanú adatai szerint, mesterünk alacsony termetű, borotvált képű, vöröses arcszínű s kissé kövér ember volt, aki mindenkivel szemben rendkívül udvariasan viselkedett s jómódban és finom kedvteléseknek élt. Feleségével, akit Szent-Pétervárból hozott Eperjesre, mindig franciául beszélt s igen gyöngéden bánt, aminthogy erre az asszony sírkövének a felirata is vall, amelyet a széthányt sírról nemrégiben eltávolítottak s az evangelikusok temetőjének a szélén, az első parcellán bal felől állítottak föl. A német sírfelirat a következő:

Liebe verwandelte Dir die Fremde zur Heimat. Du schiedest. Ach! und zur Fremde für uns hat sich die Heimat geschaltet. — Amalie Rombauer geborne Baumann zu St. Petersburg geb. 1794. d. 25 oct., zu Eperjes gestor. 1842. d. 30. dec.

A sírfelirat értelme magyarán az, hogy a szerelem tette az asszony hazájává az idegen országot s hogy meghalt, férjére nézve a haza is számkivetéssé vált. Még keservesebb a feljajdulás Rombauer lányának a sírföliratán, amely az előbbi mellett fölállított sírkövön olvasható: Jungfrau Mathilde Regina Rombauer, ihres Vaters einziges Kind und letzte Hoffnung auf Erden, geb. den 10. März 1829. Gest. d. 19. Febr 1848.

Tizenkilenc éves korában halotti levele szerint, anyjához hasonlóan, tüdővészben elhúnyt, egyetlen gyermekének halálát mesterünk nem sokáig élte túl. Amidőn Eperjes a branyiszkói diadal nyomában örömmámorban úszott, halt meg hirtelen s úgy látszik, egészen elhagyatva, mert egyetlen unokaöccse Rombauer Gusztáv, 1848-ban Pestre költözött, hol Romlakyra magyarosította nevét. Rombauer János hagyatékát dobra verték, XVIII. századbeli francia metszetei gyűjteményét a Csatáry-család szerezte meg s most dr. Csatáry Gusztáv bírja. A mester sírja jeltelen maradt, halálát csak az evangelikus egyház anyakönyvében levő magyar nyelvű följegyzés örökíti meg, amelyet ifj. Draskóczy Lajos lelkész szívességéből közölhetek:

1849 febr. 12 elhalt, 1849 febr. 14 eltemettetett Rombauer János festész, az orosz császári művészeti akadémiának, Szent-Péterváron, tagja; Lőcsei születésű, 67 éves. Elhalt: gutaütésben.

Végezetül e lapok szíves olvasóihoz és munkatársaihoz fordulunk azzal a kéréssel, hogy ha az itt mondottak fonalán Rombauerről valami tudomásukra jön, azt a „Művészet" szerkesztőségével közölni kegyesek legyenek.

Rombauer rokonsága többfelé szóródott széjjel, a fejtegetéseim folyamán érintett helyeken kívül. Egyik-másik rokona talán őriz följegyzéseket vagy másnemű adatokat, amelyek ifjúságára vonatkoznak. Újabban Oroszországban is sűrűn fordulnak meg történelmi kutatóink s másnemű íróink, akik Rombauer ott viselt szerepét tisztázhatnák s azt, hogy ha e nagy mesterünkhöz képest, kisebb jelentőségű is, Zichy Mihályhoz hasonlóan, udvari festő volt-e a cárok székhelyén? A föntelbiekben ismertetett kutatásaim hírére Eperjesen újból föltámadt az érdeklődés a már-már szinte elfeledett Rombauer iránt. Az eperjesi „Széchenyi-kör" e nyár folyamán rendezendő művészeti kiállításán külön csoportban Rombauer műveit is be fogja mutatni. Kívánatos volna, ha a kiállítás e részének anyagát minden külön fölszólítás nélkül azok is gyarapítanák, akik eddig ismeretlen Rombauer-képek birtokában vannak.

Az eddig ismert művei alapján is érdeklődésünkre méltó mestert valójában csak akkor tudjuk majd érdeme szerint méltatni. De már most is valószínű, hogy Kupeczky és Mányoky óta nem Barabás Miklós volt az első jelentősebb festőnk s hogy nem régi mestereinken múlik, a miért őket nem ismerjük, hanem kutatásunk lanyhaságán.

V—81. DIVALD KORNÉL

MŰVÉSZETI IRODALOM

MŰVÉSZET ÉS ERKÖLCS. Írta Jászi Oszkár. A Magyar Tudományos Akadémia által a Gorove-díjjal jutalmazott pályamunka. Budapest, 1904. Politzer Zsigmond és fia kiadása. (Társadalomtudományi Könyvtár, V. kötet.) 379 l. — Ez a könyv egyike a legjobbaknak azok közt, amelyeket nálunk művészetről írtak. Világos, beható, meggyőző s távol áll minden esztetikai előítélettől. A kérdés, amelyet tárgyal, magában véve is nagyérdekű, hisz jóformán napirenden van a művészetek és az erkölcs egymással való szembeállítása, a szomszéd Németországban pedig napjainkban valóságos művészeti rendőrszervezetek fejlődtek ki, amelyek önkényesen megállapított „erkölcsi" dogmák értelmében állottak a képrombolás szolgálatába. Nem kell azonban hinnünk, hogy a szerző ebben a felette tartalmas könyvben csak éppen a művészet és az erkölcs kölcsönhatásáról szól. Ellenkezőleg: művének első harmada az erkölcs fejlődéstörténetével, lényegével és társadalmi szerepével foglalkozik, második harmadában a művészet fejlődésével, lényegével és társadalmi szerepével s csak a harmadik harmadban tér át a címben írt tárgy fejtegetésére. Ezekre a kitéré-

ottani szövőgyáros felesége. A tanulmány bájos, szabályos arcú, bodros feketefürtű fiatal nőt ábrázol, erősen kivágott, csak vállain fodros, sima fehér selyemderékban, bíborpárnán ülve, amint két kezével a vállain átvetett aranyláncot fogja s nyilván kedvese medaillonba foglalt arcképében gyönyörködik, amely ezen csüng s amelyet jobbjában tart. A vászonra festett olajkép jegye: J. R. pxt. nagysága: 24—29 cm. s tulajdonosa szerint a mult század 30-as éveiben egy acélmetszet után készült, amely Steinhübel Lajosnak nagyon megtetszett, miért is Rombauer meglepetésül lefestette számára.

Eperjesen özv. Korcsekné Vandrák Etel úrnő birtokában három Rombauer-kép van. Az egyik Kéler Istvánt, Kéler Béla zeneszerző apját ábrázolja mellképben háromnegyed profilban, zsinóros, barna kabátban, magas, nyakhoz simuló gallérral, fehér nyakkendővel. A magas homlokú, kicsiny bajuszú, kékszemű arc jellemzése élénk, kifejezése rendkívül beszédes. A vászonra festett olajkép nagysága 28—34 cm. Jegye: J. Rombauer pinxt. Anno 1828. — Ugyanezzel a jegygyel bír Kéler Istvánné arcképe, mely az előbbivel azonos nagyságban, mellképben, szemtől szembe, kék empirruhás középkorú barna asszonyt ábrázol csipkés főkötőben, szellemes kifejezésű arccal, okos nézésű szemmel, nyakán sodrott művű aranyláncczal. Özv. Korcsekné harmadik képe Greguss Andrást, Greguss Ágost apját ábrázolja, aki az eperjesi kollégium tanára volt. A 12—16 cm.-nyi deszkára húzott olajfestésű vászonképen telt arcú, eleven kifejezésű barna urat látunk szemtől szembe, borzas hajjal, fekete kabátban. Jegye nincs, de egész mivoltával Rombauerre vall. Özv. Korcsekné Vandrák Andrást ábrázoló miniatur-képe Mádon, állítólag szintén Rombauertől való. Dessewffy Lajos birtokában, a följebb említett két nem egészen hiteles miniatur-képen kívül, három kétségtelenül hiteles Rombauer-kép van. Ezek közül kettő Ganzaugh József eperjesi ügyvédet és kollégiumi felügyelőt ábrázolja vonásról-vonásra egyformán; de úgy az eredeti, mint az övön alul pár ujjnyival rövidebben ábrázolt másolat is Rombauer keze alól került ki. A természetes nagyságban ábrázolt férfi-mellkép feketezsinóros attilában, aranycsattos, prémes mentében, jobb hóna alatt kucsmával, ezüst- és aranyfonalakból sodrott övvel, őszhajú, kissé elhízott állú, kicsi fekete bajuszú embert tár elénk, ki önelégülten néz maga elé fekete szemével. A vászonra festett olajkép jegye: J. Rombauer pin. Anno 1836, mérete, mint másolatáé s ez utóbbi párjáé is 58—74 cm. A Ganzaugh Józsefnét ábrázoló festmény csipkefőkötős, mélán mosolygó éltesebb asszonyt mutat, közepén elválasztott és lesimított fekete hajjal, vállán fodros, kivágott fekete selyemruhában, nyakán kétsoros gyöngyfűzérrel. Jegye nincs, aminthogy mai tulajdonosának értesítése és stilusa alapján tarthatjuk csak Rombauer művének azt a két képet is, amelyet az eperjesi ág. ev. kollégium dísztermében őriz s amelyek egyike ismét Ganzaugh József felügyelőt ábrázolja s az előbbi két arcképpel azonos ruhában, csakhogy térdképben; a másik kép itt Csupka András profeszort ábrázolja fekete díszmagyarban.

Ismét kétségtelenül hiteles arckép birtokában van dr. Csatáry Gusztáv. Ez Lillia Boldizsárt, egy mult század elején élt gazdag eperjesi kereskedőt ábrázolja, kissé fakó színezéssel s élettelenül merev arccal, térdképben íróasztala mellett állva, amint levelet olvas. A vászonra festett olajkép halotti maszk alapján, a rajta ábrázolt kereskedő halála után készült. Jegye: J. Rombauer pxit 1839. Mérete: 76—130 cm. Ifj. Draskóczy Lajosné tulajdonában Eperjesen egy Ámorkép van, amelyet Rombauernek tulajdonítanak. Rombauer egy másik mithoszi tárgyú képéről is tud az eperjesi hagyomány; ez Venust ábrázolta s egy Rombauer lány révén Grexa kereskedő birtokába jutott, aki a festő unokahugát feleségül vette. Grexa már régen meghalt, egyetlen leánya Debrecenbe, Prunyi kereskedőhöz ment férjhez, akinek vagy utódainak a birtokában a kép talán még ma is lappang.

Rombauernek Eperjesen maradt s még föl nem sorolt művei mind arcképek s a mester java alkotásai közül valók. Noszticziusné Tóth Valéria úrnő (Magyar-utca 31), aki Munkácsy Mihály unokahuga, édesapjának, Tóth Ferencnek 1844-ben készült mellképét bírja Rombauertől. A mester jegye nincs ugyan rajta, de tulajdonosának közvetett adatain kívül a kép stilusa is reá vall. A vászonra festett 30—34 cm. nagyságú olajkép élte javakorában levő, dús feketehajú, magyaros arcú, erélyes tekintetű férfit ábrázol, bajuszosan s kicsiny oldalszakállal; a magas s elől nyitott gallért fekete nyakkendő övezi; ruhája feketezsinóros kabát. Eperjes szab. kir. városa is foglalkoztatta mesterünket. A városháza dísztermében őrzött arcképek közül, Podhorányi Bálint polgármester adatai szerint s a festmények stilusa után ítélve, I. Ferenc és V. Ferdinánd királyok képmását, nyilván metszet után, Rombauer festette. A jeltelen képek közül I. Ferenc vászonra festett olajképe 156 cm. magas, 110 cm. széles s vörös huszártábornoki ruhában, térdképben ábrázolja a királyt, amint jobb kezét asztalra, bal kezét csípőjére támasztja; a jobb felől álló zöldeskék szövetű faragott trónuson kalpag hever, a hasonló színű lepellel takart asztalon a magyar szent korona látható, a háttér közömbös barnaszínű sima kárpit. Az V. Ferdinándot ábrázoló festmény az előbbivel azonos nagyságú s a szent István-rend nagy ornátusában ábrázolja a királyt, aranynyal hímzett barna köntösben, amelyre zöldes alapon aranybrokát-mustrás hímzésű, hermelinnel szegélyezett palást borul; jogaras balját az asztalon nyugtatja, amelyen kalpag és a szent korona látható, bal felől az előbbi képéhez hasonló trónus áll. E képmás arckifejezése élénk s még

Rombauer János

kapucinusok szerzetébe lépett. Aztán beállott szabadkőművesnek, majd visszatért ősei hitére s megnősült, de nyughatatlan természete újabb bajok forrása lett. A szabadkőművesek 1802-ben minden páholyból való kilépésre rákényszerítették; első feleségétől is kénytelen volt elválni és e pöre szintén 1802-ben ért végett. Majd újra házasodik, Berlin mellett birtokot vásárol — de csakhamar kénytelen azon is túladni s nyomorba jut. Végre 1810-ben az orosz kormány Sz.-Pétervárra hívja meg a keleti nyelvek tanárának. Eseményekben továbbra is gazdag pályafutását, mint ág. ev. fősuperintendens, Sz.-Pétervárott végzi be 1839-ben, 83 éves korában. A sors így hozza össze e két magyart: Rombauert és Fesslert — Oroszországban! E beszélgetés eredményéről szólván, ezeket írja Rombauer elbeszélése nyomán Kazinczy Kis Jánosnak: Sándor, az orosz czár, haragszik Fesslerre. A nagyok nem akarják Fesslert ismerni s az okosak kinevetik. Ez alig is lehet másképen, mert „minden nap más meg más. Közel 70 esztendős s egy fiatal leányt vesz el. (Ez a 3-ik felesége!) Infulát, püspöki süveget tesz fel Sareptában (mint Herrnhuter) s mindennel veszekedik. . . Nem lehet az én gondolkozásom az ő godolkozása" — fejezi be Kazinczy.

A régi ismeretség s a közös emlékek fölújítása közelebb hozza a két férfiút egymáshoz. Rombauer lefesti Kazinczyt, de a maga számára. Sokat beszélnek egymással festőkről s festészetről s e beszélgetés elég volt arra, hogy művész-barátsággá váljék a fölújított régi ismeretség. „Azt beszélé Rombauer egy eperjesi prókátornak — írja Kazinczy — hogy velem úgy szóla a mesterség felől, mintha én is festő volnék. Ezt egy kis hiúsággal mondom el neked, mert azt hiszem, hogy a festéshez értek." Ez állításnak bizonyítására mindjárt egy esetet is említ. Egy másik eperjesi festőt kettesében meglátogatván, annak atelierjében több régi mester jó vagy középszerű másolataira akadtak. Egy Magdolna-képről, melynek eredetijét se Rombauer, se Ginovszky nem tudták kitalálni, Kazinczy állapította meg, hogy az a Guido Reni Magdolnája után készült. „Pedig én sem láttam soha a darabot ezelőtt. A Guido Manierja vezetett kitalálásában" írja büszkélkedve Kazinczy. Ugyanott volt egy Mária-kép, melyet Marattiénak gondoltak barátjai, pedig az a Mengs Máriájának másolata volt. Jellemző Kazinczyra, ki nem szeretett idegen tollakkal dicsekedni, hogy itt külön is megjegyzi: „de ezt nem én ismertem a Mengsének."

Ugyanott egy igen szépen és jól festett Feszületet is lát, s azt ajánlja Kisnek, hogy ha valamelyik temploma számára oltárkép kell, ez után festesse. Nagyon meglepi egy gyönyörű Alvó Venuszkép is „Ámor is alszik a szép alvó ölében — írja — hogy a nem szép részek elfedeztessenek. Minden teteme skurzóban van és mégis gyönyörű s nekem szebb, mint a Tiziané s ennél csak a Hannibal Caracciét mondanám szebbnek,

mert a két ház nem volt egyenlő értékű, azért Miklós 54 frtot fizet még Dorottya asszonynak különböző részletekben. Az erről szóló jegyzőkönyvi bejegyzést a maga eredeti helyesírásával egész terjedelmében a következőkben közöljük:

Commutacio domus Nicolai lapicide cum Dorothea relicta Eyszengrebers.

Esz yst zu merken, das der vorsichtige niclos Steynmetz hot eynen wechseln (sic) mit eyner zugobe gethan an seynem hawsze, an eynem negsten dem paul Gainer und hanus roth am anderen teyl, mit der toguntszamen frawe dorothee eyszengreberin auch yrem hawsze neben dem hanus grolock an eynem und Bartolomeus Czyrne am anderen teyl, beyderseyte awff der fawlgasse gelegen, in gegenwertigkait der ersamen und erbaren Valentinus Gremnyczer, Laszlo satler, michel goldschmidt und michel hyntyrlewter yn derley mosze, alsz den herrn der Rots yst durch den egenanten niclos steynmetz und dy frawe dorothea eyszengreberinne mit wolbedochtem muth vorpracht wurden. Alszo der obgenante niclos steynmetz sal zugeben der obgeschreibenen frauwen dorothee eyszengreberin florenos IIIII (54). Darausz sal her geben an der erste zalunge flor. XX. und dornoch negstenn zukunfftag awff dy ostern flor. X. und abyr noch michaelis negsten flor. X. und dornoch abyr wber eyn yer awff dy fastnacht dy letzte zalunge sal er auszrichten flor. XIIII. Zu sulchem dorinne wechsel haben szy beyde vorwillet yn gegenwertigkait der egenanten hernn und yrem erkenntnisze. Auch hot dy ffrawe dorothea eyszengeberin gutwillig das awffgenommen und gelawbt hot, den niclos steynmetz wber sulche vorwillung nymmer an zufechten mit allen seynen erbnemern, sundir gweyth frey und auch ledig zuhalden zw ewigen tzeyten des zw eynem urkunth und besserer sicherhayht haben ysz lossen schreiben dy herrn des rats yn dysz stadtbuch.

Actum coram toto consilio feria quarta ante festum Katharine, anno ut supra.

(1486. november 22.) —83.

Dr. T. Sz. P.

EPERJES ÚJABB TEMPLOMAI. A szent Miklós nevét viselő csúcsíveskori plébániatemplomon s az ágostai hitvallású evangélikusok templomán kívül Eperjesnek még két XVIII. századbeli temploma s a várost övező dombok egyikén két templomból és tizenkét kápolnából álló kálváriája van, mely utóbbi szintén a XVIII. században épült.

A város belsejében levő két barokk-templom egyike a görög katholikus püspöki székesegyház, a másik a ferenciek temploma. Mindkét templom multja a középkorig nyúlik vissza.

A görög katholikus székesegyház a város hajdani kórházi templomának helyén áll, melyet már a XIV. században említenek okmányok. A kórház temploma akkor még csak mint kápolna szerepel,

Életrajzi Kivonat

(1

Rombauer János, festő, szül. 1782-ben Löcsén, megh. 1849. febr. 12-én Eperjesen. Papnak készült s alighanem Németországban s a Németalföldön tanult. Az utóbbi helyen kapott kedvet a festészetre, s művészeti tanulmányait úgylátszik Francia országban fejezte be. 1804. táján Oroszországba ment, hol a figyelmet csakhamar annyira magára vonta, hogy I. Sándor czár udvari festőjévé fogadta. 1824-ben hazajött, Eperjesen telepedett le s haláláig állandóan itt működött. Képei közül kiválnak: Fessler J[illegible] történetiró arczképe (1824), mely a magyar tud. Akadémia tulajdona, I. Sándor czár arczképe, mely özv. Romlaky Gusztávné tulajdona, Budapest, Rombauer Sámuel arczképe (u. a. tulajdona) stb. Felső magyarországon aránylag sok képe maradt fenn. Két arczképét a Kassai muzeum őrzi.

Irodalom:

Divald Kornél. Eperjes templomai. Adatok Rombauer János festőről. Budapest, 1904. Különnyomat a Művészetből.

Divald Kornél. Adatok

Romaner festő életéről
Művészet. 1904. 133–138. l. –

Szana Tamás. Szár év a magyar művészet történetéből. Budapest. 1900. –

Bayer József. Adatok Rombauer János életéről. Művészet, 1904. 192–194. l.

Kazinczy Ferenc eredeti munkái. Összeszedték Bajza József és Schedel Ferenc. II. k. Budán. 1842 142. és 143. sz. levél. –

Művészet, 1904. 267. l.

Pallas Lexikon. XIV. k. 672. l.

Honművész, 1840. 444. l. –

Nagy Iván. Magyarországi képzőművészeka legrégibb időktől 1850-ig. Századok 1874. évf. 192. l. –

Archaeologiai Értesítő 1904. 370. l. –

Mihalik J. A Kassai muzeum gyűjteményeinek leíró lajstroma. Kassa. 1903.

Rombauer egy igen pép-
képe (egy Abundantia)
Szeszlér Hugó, v. ker. szuvör-
kapitány tulajdona. x)
Két aszerképe az en tu-
lajdonomban van.

Rom

x) Lakit vr. Lendvai utcza
16 sz. a. földszint

Pesky József: Piskovics Ignác.

Rombauer János: Hollender Márkusné.

KM Társ. Biedermeier kiáll.
1937-38.

KIÁLLÍTÁSOK. Január 30-án nyílt meg Udvardy Ignácz Ödön gyermekrajz-kiállítása a New-York-kávéház souterrainjében. Január 31-én nyílt meg Kuszka Jenő festményeinek kiállítása az Urániában. 1-én nyílt meg a Kéve művészegyesület kiállítása a Ferenciek-tere 2. sz. házban. Február 7-én nyílt meg Zemplényi Tivadar festményeinek kiállítása a Könyves Kálmán szalonjában. Január 26-án nyílt meg Axel Gallén Kallela grafikus kiállítása a Szépművészeti Múzeumban.

KÜLFÖLDI KRÓNIKA

PÁRISI LEVÉL. (Van Gogh képei. — „Néhány modern művész", iparművészet-történeti kiállítás. — Sisley képei. — Erisztoff hercegnő kiállítása.) Van Gogh, e különös és egyéniségében nagy művész, kit most két nemzet vitat magáénak, ismét megjelent, ezúttal a Bernheim-galériában. Kezdettől fogva kiérezzük, mennyire törekedett és tudott erőre jutni az egyéni felfogásban és meglep bennünket az új út, az új technika, melyet talán verejtékes küzdelmek és önvívódások között ért el. Ami a természetben határozott vonal, nála naiv bizonytalanság; ami ott halvány, elmosódó detail, nála vibráló élet, égő sárgában vagy ultramarinban. Akik az első pillanatban hitetlenül állnak meg a művész arcképe előtt, hol a szemek zöldek, a hajzat zöld, vörös és kék — lassan megejtődnek itt a színek költészetétől, a naiv erőtől, a tiszta művészi hittől és a lelkiismeretességtől. Mert különösen a lelkiismeretessége megkapó a művésznek s az odaadó, lelkes szeretet, mellyel az ő legapróbb „coin"-jait visszaadja.

A „kávéháza" tragikusan életteljes. Sohasem látott bútorok, a fények és foltok, a zöld különböző változataiba és tónusaiba öltöztetve. A fény teljesen egyéni, szinte belehangolva e tragikus harmóniába, honnét kiérezzük a „zöld szirén", az abszint szimbolumát. Úgy tetszik, Van Gogh ezt akarta itt kifejezni.

Párisi részleteiben hasonlóan passzionátus és lelkiismeretes. Élete utolsó éveiből valók az antverpeni részletei, de itt már kiérezzük a nagy művészlélek összeomlását.

. . . „Néhány modern művész" néven egyesült egy csapat művész, a legkülönbözőbb irányok képviselői. Az elnevezés többet mond, mint a tartalom, de ez így van minden cégérnél. Bizarr tête à tête-ben látunk itt olaszosító Toudouze-okat, Manetistákat, Whistleristákat — sőt Marlboroughistákat . . . És mégis, e „néhány modern művész" jól összefér. Az itt szereplő művészek carrière-jökben nem fiatalok, nem vethetjük szemükre tehát, hogy nem tudnak szabadulni az impresszió jukra nehezedő más egyéniségtől. Íme, e kiállítás, e kis kiállítás legjobban tanúskodik, hogy mi a visszaesés és mennyire eszményietlen és veszedelmes annak a hangoztatása, hogy „fikció az önállóság már kezdettől fogva, minden művésznek kell vezető művészi „ideáljának" lenni" stb. Bizonyíték itt Caro-Delvaille, ki éppen Giorgione-t és Manet cresztette fel modern iskolás sauceban, a Marlboroughos és Whistleres Ernest Laurent, kinek arcképei életteljesek egyébként, de túlságosan bevégzettek. A legerősebbek itt Jules Adler, Belleroche, a kiváló litografáló-művész, kitől néhány intim arcképet látunk, a német Félix Borchardt, ki teljesen otthonossá lett a párisi szalonokban. Képeiben leginkább a kromot, ezüstszürkét, veronai zöldet és inkább enyhe színeket variálja teljesen franciás frisseségben.

A dekorativ művészeti múzeumban nagyon érdekes iparművészet-történeti kiállítás nyílt meg. Kezdve a középkortól, kiállították a perzsa, örmény, arab, mór szöveteket, csipkéket; a tizenhetedik századból, hindu-portugál kárpitokat stilizált virágok, arabeskekkel eleven színekben, kárpitokat XIII. és XIV. Lajos korából; viszontlátjuk a milánói kiállításon szerepelt női paszománymunkák tárlatát és a mult század elhalt hírneves francia iparművész, Rongueux házdekorációit, ötvös- és könyvrajzait.

Más retrospectiv kiállítás nyílt meg az impresszionista mester, Sisley műveiből. Durand-Ruelék összegyűjtötték a mester 1871—1888-ig terjedő működésének eredményét. Legfrissebbnek éppen az első években látszik, itt a tavaszi és téli világítások különösen meggyőzőek és igazak. Ilyen az „Almafa-virágzás" és a Marlyban a hetvenes években festett művei.

Zichy Mihály emlékezetében bennünket is érdeklő egyéniség Erisztoff hercegnő, kit odahaza Miss Mary néven ismerünk. A mesternek tanítványa volt gyermekkorától és később évek során át hűséges utitársa. Családi nevén tudvalevőleg Etlinger Mária, atyja az orosz cári udvar orvosa volt, egyik legmeghittebb barátja Zichy Mihálynak. Még talán tizenegy éves volt a leány, mikor atyja hirtelen meghalt, anyját később az őrültek házába vitték, hol még ma is sínylődik. Az orvos végrendeletéből kifolyólag vette magához Zichy Mihály a gyermeket és nagykorúságáig gondoskodott róla. Mikor Zichy megházasodott, Etlinger Mária Jeruzsálembe ment és innét Palesztina egyes vidékeit kereste fel magányosságában és festegette a biblikus föld tájszépségeit. Később visszajött és Erisztoff hercegheznek ment nőül.

Ezidőszerint állandóan Párisban lakik s a Mary Kazak művészi néven szerepel a tárlatokon. E sorok írója felkereste a művésznőt, ki nagy tisztelettel említi első mestere nevét és érdekes ama visszaemlékezése, hogy Zichy kezdettől fogva az egyéniséget helyezte mindenek fölé s a maga művészi stílusát vagy akaratát sohsem, még csak halvány nuance-ban sem oktrojálta sem rá, sem későbbi kevés tanítványára.

Eristoff hercegnő Mary Kazak néven állított ki most a Georges Petit-szalonban. A művészetében alig találjuk meg a női karaktert, előadása intenziv, tájképeiben nem találjuk a nőies szentimentálizmust, de inkább a kifejező erőt. Különösen arcképeiben impresszionista, fokozatosan a legutóbbiakban, minők Ivonne de Tréville, Dolgorucky hercegnő, Jacobson Alice stb. Tájképeiben kezdetben müncheni behatás látszik, később mindinkább egyénivé lesz. Mintegy negyvenöt tájkép és tizenhat arckép van itt együtt. Erisztoff hercegnő gyakran jár Magyarországon és több vázlatot csinált Zalamegyében, hol Zichy Mihálynak volt birtoka.

LENDVAI KÁROLY

ADATOK MŰVÉSZETÜNK TÖRTÉNETÉHEZ

ÚJABB ADATOK ROMBAUERRŐL. Rombauer János festőművészről a „Művészet" 1904. évfolyamában közölt életrajzunk arra ösztönözte Faragó József urat, az akkoriban tervezett eperjesi műtárlat rendezőjét, hogy e műkiállításon Rombauernek Eperjesen található képeit felkutassa s a kiállításon bemutassa. A folyóiratunk hasábjain már ismertetett képek közül a következők szerepeltek az eperjesi műtárlaton: „A hitetlen Tamás" bibliai kompoziciója, „Lilia Boldizsár", „Kéler István", „Kéler Istvánné" és „Noszticius" arcképe, „Steinhübel Lajos" kisebb arcképe, „Ganzaugh János" portréje Dessewffy tulajdonából, a „Krisztus feltámadását" ábrázoló vázlat, „Mattyasovszky Sándorné" arcképe a kassai múzeumból. Ezeken kívül Faragó Józsefnek 16 olajfestményt sikerült Rombauertől összegyűjtenie, amely addig ismeretlen volt s amelyek lajstroma a következő:

1. Ismeretlen férfi arcképe, prémes zöld bársony kabátban, borzas sűrű fekete hajjal, oldalszakállal, borotvált arccal, bozontos szemöldökkel; fekete szem, erős egyenes orr, húsos ajk, fodros gallér. Jobbját mellén átvetve a kabát szélét fogja, mely alól a vörös-fekete mustrájú mellény széle látszik. Magassága 91 cm., szélessége 61 cm. Jegye: Joh. Rombauer St.-Petersbourg 1811. Tulajdonosa Rombauer Emil tankerületi királyi főigazgató Budapesten.

2. Férfi-arckép. Elmélyedő kifejezésű fiatal embert ábrázol gesztenyeszín hajjal, kék szemmel, leheletnyi oldalszakállal, piros bársony karosszékben, hanyagul ülő helyzetben, a támlán nyugtatott balkézzel. Fekete vastag kabátot, sárgás-barna mellényt visel, nyakán zöld selyem kendőt. Méretei: 73—63 cm. Jegye nincs, de minden ízében Rombauerre vall s alighanem a mester fiatalkori önarcképe. Tulajdonosa Rombauer Emil.

3. Ganzaugh József arcképe. A Dessewffy tulajdonában levőhöz azonos helyzetben ábrázolja alakját. Az asztalon iratcsomó és levél. Ez utóbbin a következő felirat: Spectabili ac Generosi Domino Josepho Ganzaugh Comts I. S. Cottuum Tlae Iudriae Assesori nec non Ill. Collegii District. Evangeli: Aug. Conf. addictorum Eperjesiensis Inspectori locali Domini mihi singuli colendissimo Eperjesini. Méretei: 102—76 cm. Jegye: Joh. Rombauer pix. Anno 1836.

4. Kardos Sámuel arcképe, javakorabeli férfit ábrázol hódprémes, paszomántos fekete mentében, zsinóros dolmánnyal, magas gallérral, melyet fekete nyakkendő övez. Arca hosszúkás, piros; ritkás gesztenyeszín haj, lecsüngő szőke bajusz, egyenes orr, sötétkék szem, eleven kifejezéssel. Méretei: 70—55 cm. Jegye: Joh. Rombauer pinxit Anno 1836. Tulajdonosa Semseyné Kádas Natália.

5. Kardos Sámuelné arcképe, 30—35 éves asszonyt ábrázol, szép szabályos arccal, eleven fekete szemmel, vuklis fekete hajjal, fején structollas kalappal, melyet álla alatt szalag köt meg. Kék kivágott selyem ruhát visel, nyakán három sor gyöngy, vállán csipkés általvető. Mérete, jegye és tulajdonosa az előbbiével azonos.

6. A tavasz. Állítólag a művész ifjú leányát ábrázolja fehér kivágott empir ruhában, arany övvel, göndör fürtű fején rózsakoszorúval. Bal vállán általvetett virágfüzér. A háttérben sűrű lombok, bal felől mély távlatban hegyek, amelyek felé jegenyefasor vezet. Méretei: 44—34 cm. Jegye nincs, de a kép Rombauerre vall. Tulajdonosa Balpataky Imre dr.

7. Villecz Jánosné Szentiványi Jozefa arcképe. Térdkép, vörös kárpitos ablaknál karosszékben ülve karcsú fiatal asszonyt ábrázol, vuklis fekete hajjal, empir ruhában, felálló fodros gallérral. Jobbjában könyv, baljában keztyű. Az ablakon keresztül mély távlattal, alkonyati felhős háttérrel a sárosi vár látható. Jegye: Joh. Rombauer p. Anno 1830. Tulajdonosa Villecz István.

8. Villecz János arcképe. Fiatal szőke férfiút ábrázol, zöld hajtókás, ezüst gombos fekete ruhában, fekete nyakkendős magas gallérral, oszlopos tornácon ülve; keztyűs jobbjával márványasztalon könyököl, amelyen korsó s egy antik stílű épület rajza látható. A tornác oszlopára drapp színű kárpit csapódik. A háttér nyilt, sárosi jellegű, zöldelő dombos táj. Jegye: J. Rombauer pinx. 1829. Tulajdonosa Villecz István.

9. Villecz Mihályné szül. Záborszky Róza arcképe. Fekete bodros főkötőben jóképű öregasszonyt ábrázol, nyakán hat sor gyöngy, csipkegallér. Ruhája fekete, mellén fehér betéttel. Fatámlás széken ül, asztal mellett, melyen bal keze nyugszik. Jobbjában selyem kendőt tart. A háttér jobb sarkában antikizáló pillér, amelyre olajzöld kárpit borul. Méretei: 46—37 cm. Jegye: J. Rombauer Anno 1826 pixt. Tulajdonosa Villecz Kamill.

10. Villecz Mihály arcképe. Borotvált képű, gesztenyeszín hajú férfit ábrázol, magas szemöldökkel, katonatiszti ruhában: sárga zsinóros, prémes szegélyű fekete kabátban, arany fonálból sodort

Művészet 1908. 130, 131. l.

Budapest

1971 L 67

Rombauer János 1021

ELŐKERÜLT ROMBAUER — PORTRÉK

Ez sorok írója Moszkvában nemrégiben rábukkant Rombauer János XIX. sz. eleji magyar festőművész eddig ismeretlen két portréjára. A művész, aki 1782. május 28-án, Lőcsén született, tizennyolc éven át — 1806-tól 1824-ig — Oroszországban élt és alkotott. Nem ok nélkül tekintik őt az orosz—magyar művészkapcsolatok úttörőjének. Rombauer János 1849. február 12-én hunyt el Eperjesen.

Rombauer életéről és munkásságáról mind a régi Magyarországon, mind a cári Oroszországban nagyon keveset tudtak. Mindössze néhány cikk és rövid utalás maradt fenn róla a szakfolyóiratokban, útmutatókban és katalógusokban. Az egyetlen komoly tudományos értekezés Divald Kornél „Eperjes templomai" c. cikkének mellékleteként jelent meg „Adatok Rombauer János festőről" címmel Budapesten, 1904-ben, a Singer és Wolfner kiadónál.

A Szovjetunióban A. N. Tyihomirov művészettörténész foglalkozott hosszú éveken át Rombauer János munkásságával. Monográfiája 1961-ben jelent meg magyarul Budapesten, „A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei"-ben.

Ma már sokkal többet tudunk e magyar portréfestőről.

A fiatal művész előbb Ukrajnában élt, majd a Pétervári Képzőművészeti Akadémián képezte magát tovább. Szoros barátság fűzte számos orosz festőhöz, több kiállításon is szerepelt. Portréiról 1820-ban a „Hazafi" című pétervári folyóiratban cikket írt Alekszandr Besztuzsev, aki később részt vett az 1825-ös dekabrista felkelésben.

Rombauer számos orosz személyiség arcképét megörökítette. Közöttük volt Matvej Platov és Vaszilij Orlov-Gyenyiszov — mindketten az 1812-es Honvédő Háború hősei —, Klokacsev admirális, Litvinov tábornok és mások. A művész néhány alkotása ma is megtalálható az Ermitázsban, a leningrádi Orosz Múzeumban, a moszkvai Tretyakov-képtárban, Riga, Zsitomir, Dnyepropetrovszk és más szovjet városok múzeumaiban.

Margarita Rajevszkája portréja

Artyemij Rajevszkij portréja

Tyihomirov 43 olyan Rombauer-festményről gyűjtött össze adatokat, melyeket a művész Oroszországban készített. Sajnos, e műveknek ma a fele sem lelhető fel.

Rombauer, többek között, portrésorozatot készített a Pesurov családról, mellyel később Puskin is ismeretségbe került. Az egyik legnagyobb rejtély a Rombauer által festett Puskin-portré problémája. Az elveszett Rombauer-festmények jegyzékében az áll, hogy a művész ezt a portrét 1831-ben készítette. Ez az adat azonban némi ellentmondást tartalmaz. Puskin ugyanis 1820-tól 1826-ig száműzetésben volt, Rombauer pedig 1831-ben már Magyarországon tartózkodott. Hol, mikor, milyen körülmények között készülhetett ez a portré? Ez az a kérdés, amire mindmáig nem tudunk választ adni.

S most néhány szót a nemrégiben előkerült két portréról. A festményeket másfél évszázadon át őrizte a moszkvai Rajevszkij család több nemzedéke. Eleinte nem lehetett megállapítani, hogy kit ábrázol a két portré és ki készítette azokat. De miután a restaurátorok nagyon óvatosan lemosták a képek szélét, előtűnt a felirat: „Joh. Rombauer. ap. 1814.".

A portrék feltehetően Artyemij Rajevszkijt és feleségét — Margitát ábrázolják. Artyemij Rajevszkij rokonságban állt Nyikoláj Rajevszkijjel, akinek gyermekei — Nyikoláj, Alekszandr, Marija és Jelena — jó barátai voltak Puskinnak. Margita férje halála után Puskin egyik barátjához, Nyikita Zavaljevszkijhez ment feleségül. A két festmény mindmáig a Rajevszkij-utódok birtokában volt.

A nemrégiben előkerült két portré Rombauer János munkásságának érett korszakából való.

Alekszandr Malafejev

Kere egy EMBERT!

Egy kép előtt állunk. Felhős háttér, havas táj. A hóban egy elejtett puska, egy rohamsisak, s egy félig térdeplő katona, aki egy sebesültet támogat. A sebesült feje hátrahanyatlik, jobb karja tehetetlenül lelóg, bal karja a másik katona vállán nyugszik erőtlenül. Az egyik katona nyilván súlyos sebet kapott, a másik segíteni akar rajta, mert letérdel melléje, jobb vállát a sebesült bal karja alá helyezi, hogy talpra segítse, s magával vigye. A második katona téli szőrmesapkáján vörös csillag, a bal karján vörös kereszt.

A sebesült katona magyar, a vöröscsillagos, vöröskeresztes: orosz...

Akaratlanul is elidőzünk a festmény előtt. Elgondolkozunk. Ismerjük a háború természetét. A háború könyörtelen, s aki óránként, naponta, hónapokon, sőt éveken át szembenéz a halállal, s valami különös szerencse folytán életben marad, amikor mellette, körülötte naponta esnek el legjobb bajtársai, barátai, amikor holttestek százait, ezreit látja, akkor megkeményedik, közömbössé válik. Bizonyára a természet rendezi így ezt, hiszen másképp a katona megtébolyulna mindattól, amit a háború jelent. S mert ismerjük a háború természetét, kétkedve állunk a festmény előtt. Szép, valóban szép ez a kép, s milyen jó is lenne, ha a katonák mindenkor ilyenek volnának, egy éppen lezajlott ütközet után, amikor egy kis időre elhallgatnak az ágyuk, nem ropognak a géppuskák, nem robbannak az aknák, amikor megpihen az öldöklésbe belefáradt halál. Igen, ilyenkor természetes, hogy a csatatéren megjelennek a sebesültvivők, hogy összeszedjék, s a segélyhelyre vigyék a sebesülteket. Persze, ilyenkor az ellenséges sebesült katonát is elsősegélyben kell részesíteni, s aztán hátra kell szállítani, oda, ahová a sebesültvivők saját bajtársaikat viszik. Ezt így írja elő a szabályzat, így parancsolja az emberség.

A képben tehát voltaképpen nincs is semmi rendkívüli. Mégis, miért állunk, miért töprengünk előtte? Talán a vöröslő háttér miatt, amely jelzi, hogy itt még harc folyik, hiszen az ég aljját ágyútűz világítja meg? Vagy talán a vöröskeresztes katona alakja, arca miatt, amely nem kötelességszerű, hanem belülről jövő emberséget, jóságot, segíteniakarást fejez ki?!

Aki háborúban járt, vagy aki közvetlen közelből látta, tapasztalta, mi a háború, azt nem ezek a szempontok késztetik töprengésre. Az a kérdés merül föl benne, hogy milyen élmény, milyen kitörölhetetlen emlék adta meg az alapot a művésznek e kép megalkotásához?! Mert ez a kép nem harc közben készült, a festőművész ezt a képet — akkori vázlata alapján — utólag alkotta meg. Békében, amikor tovább élt benne a háború egy felejthetetlen emléke.

Mi volt, mi lehetett az a felejthetetlen élmény?

A művész ezt úgy mondja el, mint aki ma is maga előtt látja mindazt, aminek hatása alatt képét megalkotta.

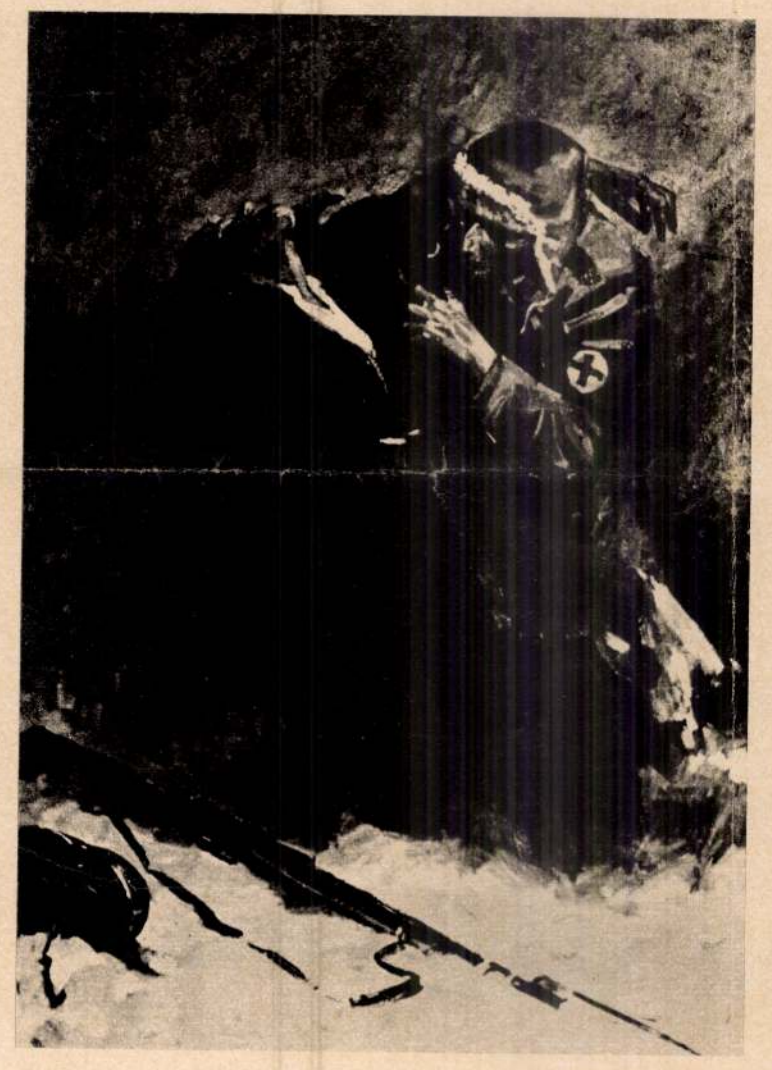

Havas táj elevenedik meg ismét előtte. Ez az elevenség azonban a halált szolgálja. A magyar katonai alakulat partizánokkal áll harcban. De már közeledik a front is, amint a Vörös Hadsereg támadása mind jobban visszaszorítja a német hadsereget és szövetségeseinek csapatait. A németek hátában szovjet partizánok, akiket magyar katonáknak kellene leküzdeniük. A harc folyik, állandóan, éjjel-nappal, nem a reguláris hadsereg és hadviselés, hanem a partizánharc törvényei szerint: éjszakai, hajnali rajtaütések, vonatrobbantások, gépkocsioszlopok elleni támadások, járőrök, futárok elfogása, kegyetlenkedő helyőrségi parancsnokok agyonlövése, mindig valami új, valami váratlan esemény, pedig várják, tudják, hogy elkövetkezik, hogy nincs megnyugvás, nincs pihenés, csak ritmusváltozás.

S ebben a harcban a partizánnak nincs kegyelem. S egyszer, 1943 áprilisában, Krolovecnél, Kijev közelében, nappal is folyik a harc. A partizánok ellen küzdő magyar alakulat egészségügyi oszlopához tartozó katonáknak bőven van dolguk: elsősegélynyújtás, a sebesültek hátraszállítása. Csillapul a harc. Meggyérül a golyóváltás a magyar katonák és a szovjet partizánok között.

S a sebesülteket kötöző magyar egészségügyi katonák a segélyhelyen egyszerre abbahagyják a munkát. Észrevesznek, látnak valamit.

Látják, de nem hiszik.

Látják, de nem akarják hinni.

A segélyhelyhez ketten közelednek. Az egyik egy magyar katona. Alig vonszolja magát, sebesült. Ha a másik egyenruhás nem támogatná, összeesne.

A másik egyenruhásnak szürke köpenye, fülét, nyakszirtjét is eltakaró prémsapkája van. S a sapkán elől: egy vörös csillag.

S ahány magyar, annyi nézi. Mindenki nézi a vöröscsillagos, szürkeköpenyes szovjet partizánt.

Meddig tartott ez a dermedt csodálkozás?

A partizán lassan, óvatosan félig viszi, félig vonszolja a magyar sebesültet. Beviszi a segélyhelyre. Lefekteti egy hordágyra. Föllegyenesedik. Körülnéz. Az arca nyugodt. Nincs rajta semmi félelem. Megindul visszafelé. Nyugodtan, mintha a sajátjai között volna.

S a magyarok néznek utána.

A parancsnok is. Vezényelt-e tiszteletadást, azt bizonyára senki sem jegyezte meg. Parancsszó nem kellett hozzá. Lélekben mindenki tisztelgett.

„Vigyázzatok, ne lőjetek!" — kiáltotta valaki.

S a segélyhely előtt elcsendesedett minden. A szürke köpenyes puha nemezcsizmájában lépdelt a hóban. Nyugodtan. Csendben.

Mint aki a világ legtermészetesebb tettét hajtotta végre.

Nem volt nehéz megállapítani, hogy a magyar katona sebesülése súlyos. Az orosz segélyhely már messze lett volna...

A művész festménye utólagos tiszteletadás. Költői, művészi kifejezése egy felejthetetlen emléknek.

Mert nem lehet elfelejteni azt, aki a sebesült ellenséget, az ellenség segélyhelyére viszi, hogy megmentse az életét. S eszébe sem jut, hogy ezzel kockáztatja a sajátját.

S most keressük azt a szovjet partizánt, aki az embertelen harcban ember tudott lenni...

Ezért keressük a magyar katonát, akit 1943 áprilisában, Krolovecnél egy szovjet partizán az 504. sz. egészségügyi oszlop segélyhelyére vitt.

Szegvári Károly, a festőművész, 1943 áprilisában ennél az egészségügyi alakulatnál szolgált, tanúja volt a jelenetnek.

S az emléket megörökítő festmény nyomán az a remény él bennünk, hogy talán megtaláljuk a sebesült magyar katonát, s az ő segítségével szovjet megmentőjét is.

A névtelen hőst.

Az Embert.

A szerkesztőség

Rombauer János

506. Rombauer.

Almásy Teleki II. 1939.

557. *Szinyei-Merse Pál.*

ÚJABB ADATOK ROMBAUER JÁNOS FESTŐRŐL

Rombauer Jánosról (1782—1849) a lőcsei születésű jeles arczképfestőről, aki huzamosabb ideig Oroszországban járt, ott többek között Fessler Aurél történetírót is lefestette, 1824-ben Eperjesen telepedett le, hol haláláig széleskörű működést fejtett ki, a Művészetben már nem egyszer esett szó (Művészet 1904. évf. 133—138. l. Bayer József cikke u. i. 192—194. l. Művészet 1908. évf. 130—131. l.). Az Ernst-múzeum Biedermayer-kiállításán két arckép szerepelt Rombauertől, amelyen kívül a művésznek még néhány, eddig ismeretlen művét sikerült fölkutatni s egy-két írott adatot is, amely előző fejtegetéseinkben többnyire szóbeli hagyomány alapján vázolt pályafutására új világot vet és az erről közölt adatok egy részét helyesbíti.

Az eddig ismeretlen Rombauer-képek a következők: a művész és nejének pastellmellképe, amelyet az eperjesi ág. hitv. ev. collegium 1913-ban kapott egyik volt növendékétől ajándékba; Selmeczy Márton és nejének olajfestésű arcképe, amely ma özv. Henszlmann Nándorné tulajdonában Bártfán van. Selmeczy szőke bajuszos, barna férfi, akit mesterünk ezüst sujtásos magyar díszruhában, kék dolmányban, prémes mentében, zománcos díszű ezüst mentekötővel és arany rojtos fekete nyakkendővel ábrázolt, állítólag mint elszegényedett, szélütött ember a bártfai aggápoldában halt meg. Feleségét szintén 70—54 cm. nagyságú vásznon, vörös selyem ruhában, nyakán gyöngysorral, s mintegy harminc éves korában, szépsége virágjában örökítette meg festőnk, akinek jelzése a két képen a következő:

Joh. Rombauer Anno 1834. pinx.

Első közleményünkben (Művészet 1904. 133—138. l.) Steinhübel Sámuel és neje Meczner Zsuzsánna arcképét, egyik unokájuk leírása alapján ismertettük, aki harminc évvel ezelőtt látta utoljára a két festményt. Dzurányi Béláné szül. Steinhausz Margit birtokában, Nagyszuhán (Gömörm.) két év előtt módunkban volt ezeket az arcképeket megtekinteni s az azóta elhunyt unoka leírása oly találónak bizonyult, hogy most csak a két festmény jelzését tartjuk szükségesnek közölni, mely mind a két 74—58 cm nagyságú olajfestésű képmáson a következő:

Joh. Rombauer pinx. 1804.

A dátum szerint ez a két festmény Rombauer eddig ismert képei sorában a legrégibb s kétséget kizáróan hiteles műve. Felfogása, előadásmódja még dilettánsra vall, aki természetadta képességeivel úgy látszik akkor még mások irányítása nélkül élt és sajátságosan tompa fakó színezésével, s kemény formáival elsősorban a XVIII. század konvencionális családi arcképeinek utánzására törekedett. De amíg ezek vándor piktorai többnyire könnyebb végén fogták meg feladatukat és rendszerint sommásan oldották ezt meg, Rombauer első két hiteles művén a XV. századbeli miniatura-festőkéhez hasonló szeretettel merül el a részletezésbe. Az asszony képmásán, ennek díszes ruháján egyazon gonddal dolgoz ki minden ráncot és minden ékszert. A férfi képmásának a hátterén tengert és ezen kereskedői gályát ábrázolt minden légtávlat nélkül; a hajón nyüzsgő apró alakok azonban szinte olyan gonddal vannak megfestve, mint maga a közel természetes nagyságban s mellképben ábrázolt főalak. Már ennek a két festménynek a láttára is megdőlnek föltevéseink, amelyeket Rombauer későbbi festményeinek stílusa alapján ifjúkori tanulmányaira s pályájának első felére vonatkozólag megkockáztattunk. Még inkább megdönti ezeket egy levél 1863-ból, amely Rombauerről szól s a Magyar Tudományos Akadémia irattárában maradt fönn. Mielőtt ezt ismertetnők, föl kell elevenítenünk, amit Rombauer származásáról tudunk. Mint keresztleveléből nyilvánvaló, Rombauer apja asztalos-mester volt, s nagyszámú keresztszülői is, akik apjának társadalmi összeköttetéseire engednek következtetést, olyan egyszerű mesteremberek, akiknek köre akkoriban művészi ambiciók táplálására nem igen volt alkalmas. Mint egyik-másik XVIII—XIX. századbeli festőnk pályája mutatja, pusztán művészi hajlamát követve, nálunk akkoriban senki sem lett festő. Mint Barabást is, csak a velük született rátermettség, rendkívüli ábrázolási készség és az ezzel kapcsolatos anyagi sikerek sodorták akkori festőink legtöbbjét a művészi pályára, amelynek a régi jó időkben magában véve a közönség körében, különösen azonban nálunk, nem igen volt több becsülete.

Művészet 1915.

hátul nagy üvegablak a telep udvarára; egyformán, egyszínüen öltözött emberek.

Hat szcéna tervét itt nem közöljük. Az egyik a «Temető» (nyilt változás Londonban). Hátul magas kőfal, amely mögött földöntúli lila fény látszik; az ég előtt ösztövér cyprusok és méla szomorúfüzek sziluettjei feketéllnek; összevissza fehér és fekete keresztek, korhadtak, félig kidültek, a szinpad közepén egy tátongó mély és széles közös sír, ami körül egy borzongatóan furcsa és halálosan groteszk tömeg járja a danse macabre-t, hogy azután — szigoruan Madách instrukciója szerint — egyenkint ugráljanak a mélybe. A második az «Ür», amely fekete alapon a mennybolt csillagmilliárdját mutatja, pirosas, sárgás, fehéres és kékes villogású planétákkal; a föld a távolban ragyog, egyre kisebbedve; a szcéna elején a jobb alsó sarokban két foszforeszkálva megvilágított profil látszik (Ádám és Lucifer), amely a szinpad bal felső sarka felé vivő átlós irányt követve a jelenet végén ott eltünik (a süllyedő fölfelé és a rajta elhelyezett kocsi előre való mozgásából származó eredő révén; a szereplők természetesen a kocsin vannak, de az arcuknál egyéb nem látszik. Mindezt fátylakkal, különböző reflektorokkal és speciális vetítőgépekkel lehet elérni, aminek a tárgyalása azonban nem tartozhatik e szerény és legkevésbbé sem szakkcikknek szánt, kis ösmertetés keretei közé). E két rajznak a közlésétől azért kellett elállanunk, mivel mind a kettőnek olyan sötét a tónusa, hogy élvezhető részleteik alig lettek volna kaphatók. A harmadik nem közlött terv «Egyiptom»; ezt sárgában és rózsaszínben tartottam; az ég is, a homok is sárga, a sátor narancssárga, a figurák élénk piros, sárga, kék és fehér színüek; a kövek rózsaszínüek. Róma a piros skálájának az orgiája. A skárlátpirostól a sötétsárgáig; a karmintól a cinoberig; a bibortól a narancssárgáig; függöny, fal, lectica, párna, oszlop, szőnyeg és lámpa; csak az éji háttér hűvös acélkékje vág bele a bujaság vörösébe. Végül az utolsó jelenet sziklája, amely lényegileg megegyezik a «Sziklás vidék» meredek hegyével, csupán a szinpad alsó kerete emeltetnék úgy, hogy a távoli Paradicsom, a kunyhó, a fenyőfák és a sik alsó rész nem látszanék, tehát a kívánt meredekség és határtalan mélység jobban megérződnék. A kép tónusa is más. A szikla tömege és a rajta álló emberpár sziluettje barna; a háttér levegője tejes-sárga; valami meghatározhatatlan glória, a napnak, a felhők közül átszűrődő sugarai, koszorúzzák meg összefonódott két ősünket.

Amit szükségnek tartottam a mellékelt képek kiegészítéseül, azt ime elmondottam. A többiről, önmagukért és értem, már most beszéljenek a képek maguk.

KÜRTHY GYÖRGY

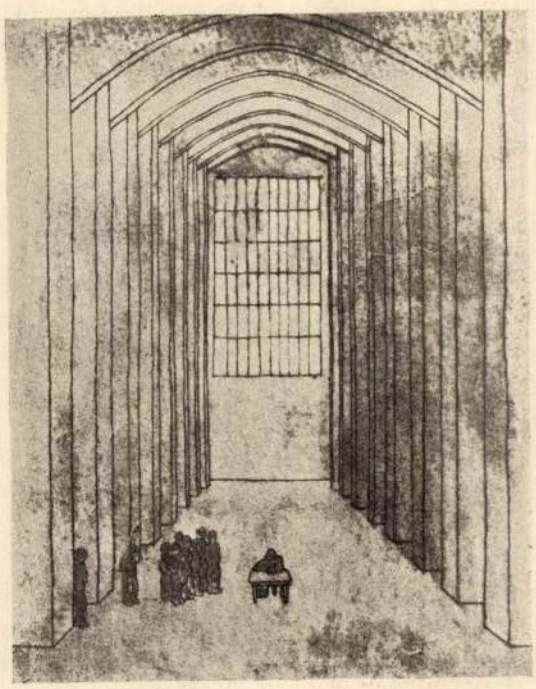

KÜRTHY GYÖRGY DÍSZLETTERVE AZ EMBER TRAGÉDIÁJÁHOZ

PHALANSTER

mint bármelyik egyszerű mesterségnek. S több mint valószínű, hogy Rombauer sem készült a művészi pályára, de szüleitől rendes foglalkozásra szorítva, csak mint autodidakta festegetett Eperjesen, amely szellemi életével régen épp úgy, mint ma, messze fölülmúlta kisvárosaink átlagát, s alighanem arcképeivel elért anyagi sikereivel kapcsolatban nyerhetett impulzust arra, hogy festő legyen. Az a szoros kapcsolat, amely itt pályája kezdetétől fogva haláláig a Steinhübel-családhoz fűzte, arra vall, hogy ennek nem kis része lehetett Rombauer pályájának irányításában. Steinhübel Sámuel, akit nejével együtt Rombauer alig 22 éves korában örökített meg a ma Nagyszuhán levő két olajfestményén, a XVIII. század végén és a következő elején a város legtekintélyesebb kereskedője s leggazdagabb polgárainak egyike volt.

Nagyon valószínű, hogy Rombauer János mint kereskedősegéd került Steinhübel Sámuelhez. Az eperjesi kereskedők céhének irataiban ugyan nem maradt fönn nyoma. Ennek oka azonban pusztán az is lehet, hogy már mint fölszabadult kereskedősegéd került a városba s önálló kereskedő sohasem lett. Az önálló kereskedőkön kívül a céh ránk maradt irataiban és lajstromaiban, amelyeket most Holénia Béla, a kereskedők eperjesi egyletének elnöke őriz, kereskedősegédek és inasok közül csak azok szerepelnek, akik Eperjesen szabadultak föl s ezért megfelelő taksát fizettek be a céh ládájába. Lehet, hogy a kereskedő legényeknek külön céhládájuk volt, ez azonban Eperjesen nem maradt fenn. Hogy Rombauer János kereskedőnek készült-e, ennek eldöntését lőcsei barátainktól várjuk, akik az ottani kereskedő-

ID. GRÓF PÁLFFY JÁNOS EMLÉKSZOBRA

ZSÁKODI CSISZÉR JÁNOS MŰVE

céh iratainak átnézése esetén kétséget kizáró feleletet adhatnának erre a kérdésre.

Rombauernek a Steinhübel-családdal való szoros összeköttetéseiről tanuskodik az alábbi német nyelven írt levél, amely, mint említettük, az Akadémia irattárában maradt fönn s a melyet Steinhübel Károly, Sámuel fia, gróf Dessewffy Emilhez, Akadémiánk elnökéhez intézett. A levél irattári jelzése ez: 126. sz. Vettem mart. 28-án 1863; magyar fordítása a következő:

Eperjes, 1863. I. 18.

Méltóságos Gróf úr!

Jelen írásomat szívesebben fogalmaztam volna meg magyar nyelven, de mivel a németben járatosabb vagyok, németül bátorkodom írni. A mai reggeli kassai póstakocsival egy közel természetes nagyságú alakokkal, fekete modorban festett s a Feltámadást ábrázoló kartont küldtem Méltóságodnak s kedves kötelességemnek tartom, hogy ezt a tekintetes Akadémiának felajánljam. Ezt a nem csupán vázlatos, de szinte befejezett kartont, melynek főalakja a Megváltót ábrázolja (mit der Hauptfigur des Heilands), aki a győzelmi lobogóval kezében, sirjából föltámad, a több év előtt Eperjesen elhúnyt Rombauer János úr készítette. Eredetijét ő a gróf Bobrinsky család számára olajban festette, még pedig a család legnagyobb megelégedésére. A kép aesthetikai értékelését az ehhez értőkre bízom s csupán azt jegyzem meg, hogy Rombauer úr képe közepes távolságból hat, amelyről plasztikus hatása erősen érvényesül. Még csak néhány adat közlésére szorítkozom, amely erre a kitünő festőre vonatkozik. Ha Rombauer urat kevésbbé ismerik, mint híres földijét Markót, a tájképfestőt, aki szintén Lőcsén született, ennek oka az, hogy Rombauer úr elsősorban arcképfestő volt s történelmi és tájképeket nem igen festett. Már fiatal korában kitünő tehetségével tünt föl s ez bírta rá a wolhyniai gróf Illinskit, aki Rombauer úrral Bártfa-fürdőn ismerkedett meg, hogy útitársnak Szentpétervárra magával vigye. Itt igen kellemes munkakörhöz jutott, amelyben nem csak bő alkalma nyílt, hogy kellő eszközökkel művészetét tökéletesítse, de 18 éven át a legkiválóbb művészekkel versenyezhetett. A cári család több tagján kivül, az elhunyt I. Miklós cárt is lefestette. I. Sándor cár a saját költségén Rómába akarta küldeni, hogy aztán a pétervári akadémiánál maradjon; ő azonban nem akarta ott magát leköttetni s 1824-ben, főleg azért, mert a pétervári klima feleségének ártalmára volt, visszatért hazájába, ahol Eperjesen meg is halt.

Abban a kellemes reménységben, hogy Méltóságodnak és az ottani közönségnek művészeti élvezetet szerezhetek, vagyok a legkiválóbb tisztelettel

Méltóságodnak
legalázatosabb szolgája
STEINHÜBEL KÁROLY.

Hogy az Akadémia a levélben jelzett kartont megkapta, az igen valószínű. Sajnos, Rombauernek ezt az érdekes művét nem sikerült kinyomoznunk. Mint tudjuk, az Eszterházy-képtár, a mai Szépművészeti Múzeum magja, mindaddig, amíg 1872-ben az állam át nem vette, az Akadémia palotájában s az Akadémia kezelése alatt állott. Több mint valószínű, hogy az ajándékba kapott kartont, ha ugyan addig régi helyiségeiben el nem kallódott, az Akadémia 1865-ben, amikor palotája felépült, az Eszterházy-képtárnak adta át, amely a későbbi Országos Képtár helyiségeit akkor még a Képzőművészeti Társulattal osztotta meg s a kartont mint érdektelen munkát (mert hisz Rombauert akkor nálunk már senki sem ösmerte) alighanem a padlásra vitette, ahol 1869-ben a palota égésekor a tűzvésznek eshetett áldozatul. A Szépművészeti Múzeumban, mint Peregrinyi János úr, az itteni gyűjtemények minden darabjának kitűnő ismerője szíves volt közölni, nyoma sem maradt fönn.

Rombauerről szóló első közleményünkben (Művészet 1904.) szavahihető hagyomány alapján megemlékeztünk Rombauernek arról az Oroszországban készült nagy festményéről, amely Krisztus föltámadását ábrázolta s a melyet 400 rubelért, forrásunk szerint, Czartoriszky hercegnek festett, s ösmertettük ennek a képnek bádogra festett szines olajvázlatát, amely Steinhübel Károly hagyatékából került akkori tulajdonosának, azóta szintén örökségképen e sorok írójának birtokába. A képre vonatkozó hagyományt, eltekintve a Bobrinsky – Czartoriszky névcserétől, Steinhübel Károly itt közölt levele igazolja. A Krisztus föltámadását ábrázoló vázlatról Rombauer tanulmányaira vonatkozólag levont következtetéseinknek azonban a levél ellene mond.

BÁRÓ MEDNYÁNSZKY LÁSZLÓ VÁZLATKÖNYVÉBŐL

Ha Rombauer oroszországi útja előtt is járt és tanult volna külföldön, erről Steinhübel Károlynak ugyancsak tudomása lett volna s ezt levelében alighanem szintén közölte volna gróf Dessewffy Emillel.

Első közleményünkben Rombauerről főleg a Feltámadást ábrázoló vázlata nyomán állapítottuk meg, hogy Rubens és Rembrandt művészete nem volt rá hatás nélkül s nem lehetetlen, hogy ifjúkorában Németalföldön járt. Az itt közölt levélből azonban inkább valószinű az, amit Rombauer pályájának kezdetéről mostani fejtegetéseink bevezetésében mondottunk. Vagyis, mint sok korabeli hazai művészünk, aki Bécsbe is csak már mint gyakorló festő került, inkább autodidakta volt, aki Eperjesről csak nyaranként rándult át Bártfafürdőre, hogy ott ecsetjével szerencsét próbáljon.

Bártfa-fürdő akkoriban élte első virágkorát, amelynek emlékét gróf Dessewffy József örökítette meg 1817-ben Döbrentei Gáborhoz irt s könyvalakban is megjelent igen érdekes és szép leveleiben.*

* Bártfai levelek. Irta Döbrentei Gáborhoz Erdélybe gróf Desőfi Jósef 1817-ben. S. Patakon, Nyomtattatott Nádaskay András által. 1818. 8° 200. l.

ABLAKNÁL BARANSZKY LÁSZLÓ RÉZKARCA

«Az élet módja, rendje, a mulatságok, a fürdőhely egész szine és tekintete, szintúgy mint minden egyéb — irja gróf Dessewffy József idézett művében — más volt itt 20 esztendők előtt s más mostanában, ... drágább most a rózsa, a tejfel, a szamóca, de olcsóbb a csók, azonban veszedelmesebb; egyszóval: mindenből kitetszik, hogy sok itt a pénzes, a jövevény, az idegen ember; nagyobb, sebesebb a pénzforgás ... Vásárhely lőn a Bártfai fürdő, Bétsbül, Pestrül, Tirolbul, Csehországbul gyűlnek ide a kézmívesek, kereskedők, kalmárok, sőt művészek híjával sincs e fürdőhely. Amott mutatja képeit a festő s ajánlja ecsetét a mátkát megörökíteni akaró szeretőnek . . . »

Tíz évvel azelőtt, hogy Dessewffy gróf bártfai leveleit megírta, így ajánlgathatta ecsetét Rombauer János is, az akkor különösen orosz és lengyel vendégektől látogatott fürdőben, ahol a 24 éves ifjúnak bizonyára még vajmi nyers talentuma fölkelti a volhyniai gróf Jllinski figyelmét, aki magával viszi az oroszok fővárosába. Csak itt az udvarnak dolgozó művészek körében kap lelke igazában szárnyra s a régi mesterek tanulmányozása körében művészi készsége is hatalmasan fejlődik és oly monumentális arcképek megfestésére teszi képessé, mint a minő Fessler képmása, amelyet hagyatékából gróf Teleki József szerzett meg a Magyar Tudományos Akadémia képes termének.

Mint Rombauerről szóló kis cikkében Bayer József megírta (Művészet 1904, 192—194.), festőnk Kazinczy Ferenccel is szorosabb összeköttetésben állott s irodalmunk újjáteremtőjét 1827-ben eperjesi látogatása alkalmából a maga számára szintén lefestette. Ezt a képet a mester unokaöccse, Rombauer Gusztáv ügyvéd, aki 1848-ban Romlakira magyarosította nevét és Pestre költözött, 1869-ben az Akadémiának ajánlotta föl megvásárlás végett. Ajánlatát, mint a jegyzőkönyvekben olvashatjuk, a június 28-án tartott összes ülés tárgyalta, de csak annyit határoztak, hogy közlik az elnökkel. A festmény azonban, Kazinczynak bizonyára nem utolsó képmása, talán még ma is a mester rokonainak birtokában lappang s fölkutatása annyival is inkább kívánatos, mert azok a családi képek, amelyeket Rombauer hazájába visszatérve, kora és itteni közönsége ízlésének megfelelően, édeskés modorában tucatjával festett, nem igen mutatják igazi erejét.

DIVALD KORNÉL

Rombauer János: Holländer Márkusné arcképe MFI, Petrás felv.

Magyar Művészet
1938. 21. l.

sora szerepel azon a kiállításon, amely egy hónap előtt nyílt meg a Műcsarnokban „Magyar biedermeier-kiállítás" címen. Az oltárképeket is festő *Czauzig* József, *Müller* János és tanítványa, *Markó* Károly. Czauzig munkái közül kiemelkedik a Prihradny-család képe. A festményen mindenki ugyanazt a szerepet kapta, ami a családban is megillette. Az anya figyelmesen hallgat, az apa öntudatosan támaszkodik egyik kezével az asztalra, a másikkal fontoskodva egy papírlapot tart. A fiú az apa mögött áll, mintegy jelezve, hogy segítsége, támasza apjának. Kedves és megkapó ábrázolása ez a kép a századeleji családi életnek. Amiket a képről mondtunk, nem festői értékek. De a festő érdeme az, hogy a terjedelmes témát minden megszokott sablón nélkül, sok eredeti ötlettel, közvetlen természetességgel, klasszicista stílusában híven elő tudta adni. *Markó* Károlynak egy kis kabinettet szentel a kiállítás, bár csak időben tartozik a biedermeier-korhoz. Művészete a mult művészetének stílusába kapcsolódik. Korai munkáján, a „*Visegrád*"-on, a természet friss szemlélete kap meg bennünket, de későbbi festményein eltér a közvetlen élmény ábrázolásától és az idill nyugalmát sejtető poussini iskola hagyományain épülő nemzetközi heroikus tájképnek lesz késői, de korában egyik leghivatottabb képviselője. Az idősebb utazott. Néhol *van Dyck* hatását érezzük, például a „*Zöldruhás nő*" képén ; a kis Rosa Wilkinson (1851) képmásán viszont tipikusan angol benyomásokat fedezünk fel. És terborchi reminiszcenciák jutnak érvényre „*Szeret engem*" című zsánerképén. E művész utazásai alatt foghatta meg Brocky lelkét, de mint mindig, itt is átköltötte az átvett motívumot új érzéstartalommal s egyéni friss színlátásával gazdagította meg. Mert Brockynál a színnek érzéki ereje van. Mozdulatai megejtően kecsesek, báj és gyöngédség vegyül bennük, ami művészetének behízelgő, kedves melegséget ad. Nagy festői ismeretei nem engedték, hogy festményein érzésvilága, amely mélyen biedermeieri volt, szabadon érvényesüljön; szerepe volt ebben bizonyára angliai környezetének is. De kis vízfestményvázlataiban újra ébrednek a *Fendi*- és *Danhauser*-emlékek és e technika legszebb gyöngyeit termik.

A kor nyelvén *Barabás* tud leginkább beszélni. Sikerének oka veleszületett leleményessége, a mindig helyénvaló motívum felismerése és alkalmazása. Művészetének alapja a mesterségbeli becsületesség; kerülte a lelki elmélyedés, a viharosabb szenvedélyek rajzát és betartotta azt a mértéket, amelyet kedvelt a kor ízlése. Nem nagy festőegyéniség, inkább módfelett tanulékony elme, de amellett erős

Rombauer, János (1782—1849).

506. DRASKOVICH ILONA GRÓFNÉ SZÜL. SZIRMAY GRÓFNŐ ARCKÉPE. Jelezve l. jobbra: J. Rombauer, An 1831. pinxit.
Vászon. 76×57 cm. 2200.—
Illusztrálva.

Almásy-Teleki II. 1939

BUDAPEST
937 OKT. 16-3

ROMBAUER JÁNOS:

21. Férfiarckép (1813), olajfestmény, az Országos Magyar Szépművészeti Múzeum tulajdona.
22. Orosz gróf arcképe (1815), olajfestm., újthordai Kováts Béláné tulajd.

Rombauer János

Nemzeti Szalon 1937. márc.
Szepesi művészek

A KIÁLLÍTOTT MŰTÁRGYAK JEGYZÉKE

ROMBAUER JÁNOS

Férfi arckép.

Rombauer János

Nemzeti Szalon

1937 i

Szepesi művészek már

harmadik, még Oroszországban készült festménye Bártfa-fürdőn a Mókus-villa tulajdonosának a birtokába került, aki a mult század hetvenes éveinek elején Eperjesen szerezte meg Steinhübel Károly elárverezett hagyatékából. Ez a Steinhübel a feljebb említett néhai Steinhübel Lajos ügyvéd öcscse volt s mint agglegény halt meg. A képen jelzés nincsen; mai birtokosa azonban Steinhübel Károly közeli rokona volt s szavavihető adatai szerint, a festmény Rombauer műve s másolata, helyesebben vázlata annak a Krisztus föltámadását ábrázoló nagyszabású kompozíciónak, amelyet Rombauer a szintén szavavihető hagyomány szerint, Oroszországban Czartoriszky hercegnek megrendelésére 400 rubelért festett, ami akkoriban tekintélyes összeg volt. Hogy hol lappang ez az oltárkép, azt nem tudjuk. Bártfafürdőn őrzött vázlatát Rombauer 32 cm. széles és 73 cm. magas vasbádog-lemezre olajban festette. Jóllehet a vasbádog-lemezt a rozsda helylyel-közzel átmarta, a kép aránylag jó karban maradt fönn s színezése az eredetileg is árnyékba borult, azonkívül erősen megbarnult jobbsarokbeli két mellékalakján kívül még ma is friss. A kép tárgya Krisztus föltámadása. A Megváltó a festmény felső felében a lebegés rendkívül valószerű visszatükröztetésével, diadalmasan tör a magasba, miközben a testét övező fehér lepel hatalmas ívben mintegy glóriát von alakja köré. A koporsó mögött felhő gomolyog, szélén összekulcsolt kézzel fehértunikás angyal ül. A kép előterében a jobb sarokban látjuk a három koporsóőrző katonát. Az egyik lándzsáját elhajítva, karjait kitárva, riadtan igyekszik menekülni s ép társán lép keresztül, aki ijedtében összeroskadt, míg viszont a harmadik katona álomittasan s csodálkozva mered a megváltóra. A festmény kezelése, Rombauer arcképeihez képest, szinte szélesnek mondható; a színezésükben is Rubensre emlékeztető alakokat, különösen a menekülő s rutén paraszt formájú katonáét szinte nyers erővel festette meg. A brutalitástól azonban távol tartja az alakokat a jellemzésbeli ügyesség, a melylyel mesterünk Krisztus arcán az átszellemült diadalmasságot, a három katonáén a rémület különböző fokozatait, az angyalén a passzív szemlélődést visszatükröztette. A kép megvilágítása rembrandtszerű s az angyal alakján a magasból alászűrődő és a menekülő katona vörös palástjáról visszaverődő fény vörhenyes reflexét jelzi mesterünk. Tekintve ügyes technikáját, kétséget nem szenved, hogy a kész képen mesterünk e világítási effektust kifogástalanul oldotta meg.

Rombauert e műve alapján kései eklektikusnak tarthatnók, aki kortársaival ellentétben, Rembrandtból és Rubensből merített; csakhogy Krisztus föltámadása pusztán vázlat; innen széles, a modern szemnek jóleső, erőteljes kezelése. Bár a németalföldiek tagadhatatlanul hatással voltak rá, korát s a bécsi iskolát, mely szintén hatással volt rá, Rombauer sem tagadta meg s egyéb képein, ha fölfogásuk részben realisztikus is, kezelésük finom, kicsinyes; kidolgozásuk, amelylyel kora és közönsége ízlésének hódolt, ép oly akadémikus ízű, mint kortársaié, akiknek átlagán felül csak élénk, néha szinte virító színezése emeli. Ilyen a koloritja azon sima kezelésű bibliai képének, amelyet az eperjesi ágostai evangélikus gyámegylet szegényházában őriznek. E festmény a hitetlen Tamást ábrázolja, amint egy balusztráddal elzárt klasszicizáló ízlésű pilléres csarnok részlete képében ábrázolt s jobb felől Van Dyck-szerűen mély távlatú tájra nyíló szceneriában Krisztus előtt féltérdre esik. A hitetlen apostol jobbját melléhez szorítja, miközben bal keze tétován mered előre, hogy a Megváltó föltárt sebhelyét illesse. Krisztus szintén térdig ábrázolt alakja tartásában, formáiban, sőt arctipusában is Martin de Vos (1531—1603) hasonló tárgyú, az antwerpeni múzeumban őrzött képének Krisztusára emlékeztet s palástját felsőtestén széttárva, jobbjával nyitott sebhelyes oldalára mutat, balját pedig az előtte profilban térdeplő apostol jobb vállán nyugtatja. Krisztus dicsfényes, leomló hajú, gesztenyeszín szakállas feje idealizált, de kifejező; palástja intenziv vörösszinű s széles redőkben omlik alá. Tamás apostol kopaszodó, göndörfürtű fején az arc szinte élesen egyénített vonásokkal bír, kifejezése azonban kevésbbé bensőséges; ruhája sárgás tunika, kötélszerű övvel s a vállakon keresztben általvetett zöld palást, mely szintén természetes hatású, helyesen motivált redőkben omlik alá. A tájkép, mely a nyílt csarnok balusztrádja mögött föltárul, mély távlatával Markóra emlékeztet, de színezésében természetesebb s motivumai Eperjes környékére vallanak. Az előtérben levő folyó medre a Szekcső szakgatott partjait juttatja eszünkbe, a háttérben levő kúpalakú hegy a Strázs szakasztott mása, amelyet újabban egy vidéki laptudósító álhíre tett vulkánikus forrongásáról nevezetessé. Keleti jelleget a tájnak a hegy alján levő lapostetejű házakból összerótt várossal s a sovány rajzú fákkal igyekezett Rombauer kölcsönözni. A hitetlen Tamás e képe vászonra festett olajkép, nagysága 82—105 cm., jegye: Joh. Rombauer pinxit Anno 1834. A vászon hátsó oldalán a következő fölirat van: „Verehrt von Dr. Sam. Aug. Stoltz und Emilie Stoltz geb. Handtel zur Jubelfeier des 8-ten December 1850." Eperjesen ez évben Schwarz ág. ev. lelkész ülte meg jubileumát, akinek hagyatékából a festmény az itteni evangelikus templom sekrestyéjébe került, ahonnan csak pár év előtt vitték át a szegényházba e múzeumba méltó művészi kompoziciót.

Az eddig ismertetett két hiteles arcképen és ugyanannyi bibliai kompozición kívül Rombauernek még közel negyedszáz arcképét sikerült Felsőmagyarország különböző városaiban fölkutatnom. Lehetőleg kronologiai sorrendben s röviden művészi értéküket is méltatva, sorolom föl ezeket is. A kassai múzeum két Rombauer-arcképet őriz. Az egyik Mihalik József szíves közlése szerint, Mattyasovszky

TÁJKÉP
PAÁL LÁSZLÓ OLAJFESTMÉNYE

Sándor huszárszázados nejét, Bydeskuthy Terézt ábrázolja, egy büszke s keresetten öltözködő asszonyt, természetes nagyságban s térdképben, vörös kárpitokkal díszített belsőségben, rokokó asztal mellett. A teltformájú, feketefürtű nő mélyen kivágott kék ruhát visel, nyakán ötsoros gyöngy, mellén ismét háromsoros gyöngy omlik alá, a mellette levő asztalon temérdek ékszer. A vászonra olajban festett kép jegye Joh. Rombauer pinx. 1827. A kassai múzeum másik arcképe ismeretlen asszonyt ábrázol fehér fátyol-szövetruhában, kevésbbé cifrán, de ép oly finom kezeléssel s még felületesebb jellemzéssel, mint az előbbi. A vászonra olajban festett kép szceneriája rózsaszinű szoba, mely felében mély tájra nyílik. A kép jegye P. Rombauer pinx. 1830. A P betű itt Professzort jelenthet s nem más keresztnevet, mert a festmény stilusa kétségtelenül Rombauer Jánosra vall. Kassán még Steinhübel Lajos, az ottani jelzálogbank igazgatójának tulajdonában van két Rombauer-arckép, amely a tulajdonos följebb említett apját és anyját ábrázolja. Néhai Steinhübel Lajosnét térdképben kivágott selyemruhában ábrázolta mesterünk, karjain leomló kék általvetővel; jobb kezében levelet tart, a mellette levő asztalkán vázában rózsák virítanak, bal felől a barnás tónusú intérieur fala megszakad s a háttér itt hegyoldali házat ábrázol. A vászonra festett olajkép jegye: J. Rombauer 1837; mérete, mint a következőé is, mely párja 37·5—46·5 cm. A néhai Steinhübel Lajost ábrázoló festményen csöndesen maga elé merülő, derűs tájképi környezetben falombok alatt ülő, viruló képű körszakállas barna férfit látunk, baljában flótával, amelyen, mintha csak az imént játszott volna; e mögött a pázsiton cilinderkalap hever. A vászonra festett olajkép jegye: Joh. Rombauer pinxit 1838. Ez utóbbi kép után készült a rézbádoglemezre olajban festett ovális alakú tenyérnyi kép, amelyet Eperjesen Holénia József őriz. A Steinhübel-család tagjai közül Rombauer még többeket festett le, ez arcképekből azonban csak kettőnek a hollétéről szerezhettem tudomást. Ez a Kassán nyert értesítések szerint, az ottani Steinhübel nagyapját, néhai Steinhübel Sámuelt és nejét ábrázolja, a ki széles összeköttetésekkel bíró, gazdag kereskedő volt, aminek megfelelően Rombauer is arcképének hátteréül tengert festett, hullámain hatalmas gályával. Ez a festmény párjával, a Steinhübel Sámuelnét ábrázoló arcképpel most állítólag Dzurányi Béláné szül. Steinhau z Margit birtokában van, aki Nagy-Szuhán, Rimaszombat mellett Gömörmegyében lakik. Néhai Steinhübel Lajos számára festette Rombauer azt az ideális női arcképtanulmányt, amelyre Iglón bukkantam. Ennek tulajdonosa Haltenberger Rudolf

OROSZLÁN-TANULMÁNY
BÜTTNER HELÉN RAJZA

ADATOK MŰVÉSZETÜNK TÖRTÉNETÉHEZ

ADATOK ROMBAUER FESTŐ ÉLETÉRŐL.

Szana Tamás „Száz év a magyar művészet történetéből" című jeles könyvében mult századbeli festészetünk úttörői sorában Rombauer Jánosról is megemlékezik. Mindössze azonban annyit említ csak róla, hogy a XIX. század elején Fessler arcképével feltűnést keltett s hogy 1820-ban Oroszországban is megfordult. E sorok írója felvidéki kutatatásai közben több, Rombauer nevével jelzett arcképet talált, amelyek arra ösztönözték, hogy mesterére vonatkozólag bővebb adatokat szerezzen. Ha teljes életrajzát ezek alapján megírni még nem is lehet, az adatok elég számosak és érdekesek ahhoz, hogy Rombauernek pályájáról s a mult század első felében kifejtett figyelemre méltó működéséről tájékoztassanak s a kutatást további adatok gyűjtésére serkentsék, amelyek megszerzése e sorok írójának korlátozott eszközei s az adatok természete miatt eddigelé nem sikerült.

Rombauer János 1782-ben Lőcsén született, Markó Károly szülőhelyén, ahol a XVIII. század második s a következő első felében még nem egy ügyeskezű festő élt, akinek alkotásai a kutatás figyelmét eddigelé elkerülték s akit jóformán csak Weber ev. lelkész kiváló szepességi férfiakról írt s „Ehrenhalle" című pár év előtt megjelent könyvéből ismerünk. Rombauert Weber nem említi. Halotti levele vezetett rá arra, hogy Lőcsén született, ahol családja már a XVII. században tünik föl. A lőcsei Szt Jakab-templom északi hajójának egyik szép epitafiuma 1640-ból, Rombauer Mátyás kereskedő emlékét őrizi. Mint keresztleveléből kitűnik, Rombauer festő apja asztalosmester volt. A keresztlevelet Dianiska András esperes és lőcsei ág. ev. lelkész segítségével a lőcsei egyház anyakönyvében sikerült megtalálnom s szószerinti másolatban ez a következő:

1782 a. 28. May von Hochwohl erwürden Herrn Johann Hermann (getauft).

JOHANNES.

Vater: David Rombauer, ein Tischler. Mutter: Anna Maria geb. Ferdinandt Prossin. — Tauf-Zeugen: Johannes Binder ein Zieschmenmacher; Samuel Serling ein Kirschner; Frau Anna Rosina, Johan Georg Schwoegnerin; Frau Judith, Andreas Heuffelin.

Ez okmányon kívül Rombauer Jánosról addig, míg Oroszországból vissza nem került, határozott adat alig maradt ránk. A keresztlevél tanusága szerint apja egyszerű mesterember volt, aki azonban jómódú ember lehetett. Erre vall a keresztszülék nagy száma, ami akkoriban bizonyos fényűzést jelentett. Családi körülményeiből, a későbbi életére vonatkozó adatokból s művei jellegéből valószinűnek látszik, hogy szülei alighanem a papi pályára szánták s mint teológus kerülhetett Németalföldre, hol hajlamát követve, festő lett s tanulmányai közben talán Franciaországban is megfordult, amelynek nyelvén, mint alább látni fogjuk, tökéletesen beszélt. Legkorábbi évszámmal jelzett képe 1802-ből való, de nem kétségtelenül hiteles. Dessewffy Lajos Eperjesen (Fő-utca 83. sz.) e kép birtokosa, akinek Rombauertől több későbbi

Művészet 1904.

műve is van. A tulajdonosától Rombauer művének tartott 1802. évi képen az aláírás elmosódott s a mester nevének csak első és utolsó két betűje olvasható. Az olajfestmény ovális alakú, átmérőiben 13—18 cm.-nyi nagyságú s kékszemű bájos fiatal lányt ábrázol a francia empire-festők könnyed modorában, mellképben, rózsás arccal, szőke hajjal, a melyet tengerzöld fátyol övez. A kecsesen féloldalt forduló lányka kivágott empire-szabású derekat visel övvel s rövidujjú, prémes szegélyzetű, meggyszinű kabátkát. A kép párjának látszik az ugyanitt levő, átmérőiben 10—13 cm.-nyi ovális kép, amelyen jegy nincsen s amely szőkehajú, feketeszemű, vörösköpenyes fiatalembert ábrázol, pofoncsapott barna kalappal, oldalvást fordulva, de szakálltalan rózsás arcával, en façe. E képek modora nagyban elüt Rombauer más, pontosabban meghatározható műveitől, melyek azonban jó húszharminc évvel későbbi időből valók, amikor a mester már visszatért Oroszországból s ifjúkori frissesége bizonyára rég elenyészett. Hogy Oroszországba való költözéséig hol és mit dolgozott s hogy meddig időzött ott, azt nem tudjuk. Csak az valószinű, hogy már jóval 1820 előtt került Oroszországba s hogy jóval nagyobb sikerei voltak ott, mint ahogy ezt Szana Tamás följebb idézett megjegyzéséből következtetni lehet. E sikerekről a hagyomány Eperjesen, ahol a mester élte második felét eltöltötte, még ma is sokat tud, halotti levele is ezekre enged következtetni.

Eperjesen, e ma is eleven életű vidéki városunkban, még a XVIII. században s a következő elején is pezsgő művészi tevékenység honolt. Erről a város egészen sajátos barokk és rokokó épületei, igen sok stukko-diszítmény, kovácsoltvas- és kőfaragómunka tanuskodik, valamint számos bútor és festmény, amelyet magánházakban még ma is fölös számmal őriznek. A mult század elején Eperjesen élt Fejérváry Gábor, a leghíresebb magyar gyűjtő, akinek hatása alatt fejlődött első két kiváló műtörténészünk: Pulszky Ferenc és Henszlmann Imre. Fejérváryn kívül még több művészi lelkű amatőr emlékét őrizte meg itt a hagyomány.

Híres volt a mult század első felében Hellner Károly ügyvéd gyűjteménye, amely a Fejérváryéhoz hasonlóan még a mult század derekán szétszóródott, mint néhány eperjesi magán-éremgyűjtemény is, többek közt Holländeré, amelyre a régibb szakirodalom nem egyszer hivatkozik. Zenei képzettsége, hatalmas könyvtára, régi ötvösmunkákból és finomművű bútorokból álló nagy gyűjteménye tette nevezetessé Steinhübel Lajost, aki ügyvédi diplomát is szerzett, de csak nemes kedvteléseinek élt s akinek ékszergyűjteménye az 1849. évi háborús időkben kallódott el úgy, hogy csak vastag kötetet kitevő írott lajstroma maradt fönn. A felsoroltakon kívül még néhány gazdag sáros-vármegyei úri család, többek közt a Szirmay grófok laktak itt állandóan, vagy az év nagyobb részén át s több nagykereskedő, akinek összeköttetései a tengerig nyúltak. Mindezeken kívül itt élő rokonai is arra késztethették Rombauert, hogy oroszországi sikerei után hazájába visszatérve, Eperjesen telepedjék le, ahol élte végéig, közel harminc éven át nagy munkásságot fejtett ki. Ez azonban alighanem jóval sekélyesebb volt, mint az, a melylyel a külföldön aratott elismerést. A ránk maradt adatok szerint, Rombauer Oroszországban I. Sándor cár udvari festője volt s halotti levele szerint, az orosz császári művészeti akadémia tagja. Hogy hosszabb ideig tartózkodott ott, annak bizonysága az, hogy Szent-Pétervároni nősült meg s az orosz cártól visszatérése után is nyugdíjat kapott. Oroszországban festett művei közül csak háromra sikerült ráakadnom. Az első Fessler Ignác Aurél jeles történetírónk följebb említett portréja, mely ma a Magyar Tudományos Akadémia arcképes termében függ. Tudjuk, hogy e rendkívül hányatott életű tudós magyar kapucinus barátból idővel Oroszországban az ág. evang. hitvallásúak főszuperintendense lett. Rombauer szupernitendensi díszben festette le Szent-Pétervároni. A mellképben ábrázolt portrén Fesslert könyves-polca előtt látjuk, amint az asztalán fölütött könyvön pihenteti jobb kezét s csöndesen föltekint, mintha az olvasottakról gondolkoznék. Szelid kék szeme tele van okossággal, markáns vonású, borotvált arca életteljes. Kopasz fejét kerek, parókát pótló karimátlan papi süveg fedi, halántékai alatt őszbe csavart, gyér hajfürtök göndörödnek. Az arcot élesen plasztikus fölfogással, sárgás-barna alaptónussal festette meg mesterünk. Élénk jellemzésénél fogva ez mégis csupa élet s a festmény Rombauer legbeszédesebb arcképei közül való. Az arcétól egészen elüt a ruha kezelése; ez csupa széles, könnyedén odavetett ecsetvonás, amely így a francia abbéruhára emlékeztető fekete köntös szövetét, a felöltő kihajtott selyemszegélyzetének és a fövegnek hamvas ibolyaszín-árnyalatát nem igyekszik az arcban összpontosított élet rovására érvényre juttatni. Fessler nyakáról egyszerű művű keresztes aranylánc csüng alá. Háta mögött van a könyves-polc, amelynek egyik deszkáján a vászonra festett 77—66 cm.-nyi olajkép mestere így örökítette meg nevét: Joh: Rombauer. pinxit. St. Petersbourg. 1824. A másik Oroszországban festett Rombauer-képet a mester unokaöcscsének özvegye: Romlaky Gusztávné Budapesten őrzi s ez I. Sándor cárt ábrázolja mellképben, aranyvállrojtos, vöröshajtókás kék tábornoki kabátban, egészséges arcszínnel, élénk jellemzéssel s körülbelül 30—40 cm. nagyságban. A másik kép, amelyet özv. Romlaky Gusztávné őriz, egyike Rombauer legjobb arcképeinek, amely mellképben természetes nagyságban, szinte szokatlanul éles jellemzéssel a mester öcscsét, Rombauer Sámuelt ábrázolja, aki ügyvéd volt Eperjesen s ittlevő sírkövének a bizonysága szerint, 1830-ban, 37 éves korában halt meg. E festmény a mult század huszas éveiben s így már Eperjesen készülhetett. A mester

Festészet, táblakép
Alvó Venus, eperjesi festő, 19.sz.

Müvészet, III., 1904. 192-194.

Bayer József: Adatok Rombauer János életéhez

Bártfa: Proféta mellképe
Sáros-megyei Múzeum
Rombauer János

Művészet VII. évf. 1908. 130-131 l.

Kövér Gyula festő

Székesfővárosi Ferenc József
jubileumi alapitvány 1914.
évi festészeti dija

MŰVÉSZET
XIII.évf.1914.
92
"Kitüntetések"

Rombauer János arcképfestő

Századok 1874. 184-205 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Rombauer János/

Festészet, táblakép
Kazinczy Ferenc arcképe, Rombauer János

Művészet, III., 1904. 192-194.

Bayer József: Adatok Rombauer János életéhez.

Festészet, táblakép
Fessler Ignác arcképe, Rombauer János

Művészet, III., 1904. 192-194.

Bayer József: Adatok Rombauer János életéhez.

Szamossy Elek, f

Divatcsarnok, 1853. jú i 26.25.492-493.

Iró- és müvészélet.

Önálló táblakép

Feszler Aurél

Rombauer János

Századok 1874. 184-205 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei /Rombauer János/

Festészet, táblakép

Fesslèr Ignác Aurél arcképe, Rombauèr János

Divatcsarnok, 1856.febr.5.7.137-138.

Nemzeti irodalom

Kazinczy Feren ipártoló

Müvészet, III., 19o4. 192-194.

Bayer József: Adatok Rombauer János életéhez.

Csatáry Gusztáv, mügyüjtő

Művészet, III., 1904. 133-138.

Divald Kornél: Adatok Rombauer festő életéről.

Rombauer festö.

Akad.Értesitö.1869.152.l.

Rombauer János festö.

Müvészet.1905.417/18.1.

Löcse

Rombauer képírás

Művészet, 1938. III. évf. 14. sz. 11. l.

Kende Béla: Magyar Biedermeier kiállítás a Műcsarnokban.

Rombauer János festö.

Múbarát. 1921. I. 42-43, 65-67. l.

Rombauer festö.

Katol.Szemle.1941.470-73.l.

Rombauer János, festő

Művészet, III., 1904. 133-138.

Divald Kornél: Adatok Rombauer festő életéről

Cernina (Felsöcseringe) Skonosztás
Görög kat. templom
Rombauer János

Művészet VII. eof. 1908. 130–131. l.

Rombauer festö.

Műbarát.1921.I.204.1.

Rombauer János, festő

Művészet, III., 1904. 267.

Kiállitások

Rombauer János festő

Budapesti Szemle CLXV.
1916. 111-124. o. Divald Kor-
nél: Műemlékeink és a há-
ború

Rombauer János, festő

Divatcsarnok, 1856. febr. 5. 7. 137-138
Nemzeti irodalom

Rombauer János festö.

Katol.Szemle.1937.I.230-32.l.

Grafika, pasztell
Pothorányi Károly és felesége, kisfiukkal, Rombauer János

Művészet, III., 1904. 133-138.

Divald Kornél: Adatok Rombauer festő életéről.

Ronbauer festö/Löcse./

Akad.Értesitö.1856.157.l.

Szablya-Frischauf Ferenc festő

Bíráló bizottsági tagság az Orsz.M.Iparművészeti Társulat siremlék-pályázatán

MŰVÉSZET
XIII.évf.1914.
95-96.

Kiállitás
Pesti müegyesület, 184o

Századok 1874. 184-2o5 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Rombauer János/

Román György (1903–1981)
Párizs 1966
farost, o. 100×126 cm
Kolozsváry-gyűjtemény

MOZGÓ VILÁG 1051 BP. NÁDOR U. 26.

Giulio Romano, épitész M.D.K.

1840 körül a Sáros pataki Rákóczi vár Bodrog-parti, keleti homlokzatán levő velencei reneszánsz architektura terverője. 1955 utáni feltárás és vakolat leverés után kiderült, hogy egy XIX. sz. eleji kiképzés helyére készült. (ez golizáló, áskádos romantikus loggia volt)

~~Détsy~~ Détshy Mihály: Beszámoló a sáros pataki vár helyreállítási munkáiról. Műemlékvédelem, III. évf. 1959. 2 sz. 89 l.

M.D.K.

Romano, Jean

Talán egy töle származ-óterv alapján épült a sárospataki vár Bodrog felöli homlokzata,

Déthsy Mihály: Sárospatak....
Magyar müemlékvédelem 1961-1962. Bp. 1966. 68.l.

Romano, Johann (1818-1862) MDK

a bécsi arisztokrácia kedvelt
épitésze

A sárospataki Rá kóczi-vár Perényi-szárnyának átépitése az ő Schinkel-izü angol gotikában készült terve szerint került kivitelezésre 1841-ben.

294.o.

Borsos László ism: Dercsényi Dezső-Gerő László:
A sárospataki Rákóczi-vár Bp 1953.
Müv.Ért. 1955. IV. évf. 2. sz. 293-294.o.

Romano von Ringe,

J. J.

bécsi épitész

l. Schoen 1948

46 l.

842 szám.

19

Műemlékek Orsz

Tárgy:

(Min. 789·05 F-ös jál-
hamsegély elszámolá-
sát fizeti.

A beadv

Mellékle

Egyúttal

Előirat s

Utóirat s

Másolta:

ROMANO von RINGE, Johann Julius

Vép. Erdődy Tastéz romantikus átépítése, 1846/47
terve: Sárospatak átalakításának, 1841

Komárik 1982 307.

Gian Cristoforo Romano

Beatrix királyné és Mátyás király
márvány mellképe, 1489

~~to~~ 130-131. kép. Fotó a 303. oldalon

Gerevich L.: Budapest művészete a későbbi középkorban
a mohácsi vészig

Budapest története II. Bp. Főv. Tanács 1973

GIANCHRISTOFORO ROMANO, éremművész ?

KÖZÉPKOR.-6.Középkori magyar uralkodókra vonatkozó fiktiv érmek.-1300.-1526.-

176.-BEATRIX.- Elöl:DIVA+BEATRIX+HVNGARIAE+REGINA+Mellkép.j.fatyol.-Hátul:-----Év nélkül.Egylapu öntvény. 40 mm.bronz.Gianchristoforo Romano müve ?.-48.old. kép.

HUSZÁR LAJOS: A régi magy.emlékérmek katalógusa a legrégibb időktől 1850-ig.I.Vért.érmek.I.középkor

Az éremgyüjtők kiadványsorozata 5.sz.5.csoport. Bp. 1972.

GIANCRISTOFORO ROMANO, éremmüvész

KÖZÉPKPR.-6.Középkori magyar uralkodókra vonatkozó fiktiv érmek.-1300.-1526.-

164.-I.MATYAS.- Előlap:MATHIAS REX HVNGARIAE BOHRMIAE DALMAT.Mellkép.j.babérkoszorú-Hátul:CASTITATI+VIRTVTI INVICTAE+Palmafa mellett fatörzsön ülő nő j.pálmaaggal és kigyós pálcával.-Év nélkül.Öntvény,48.5 mm.bronz. Hibris parositas Giancristoforo Romano egyik müve hátlapjával. 45.old. Kép. 165.

HUSZÁR LAJOS: A régi magy.emlékérmek katalógusa a legrégibb időktől 1850-ig.I.Tört.érmek.I.KÖZÉPKOR

Az Éremgyüjtők kiadványsorozata.5.sz.5.csoport.
Bp. 1972

GIANCRISTOFORO ROMANO, éremművész

KÖZEPKOR.-6.Középkori magyar uralkodókra vonatkozó fik
tiv érmek.-1300.-1526.-
163.-I.MATYAS,/1458-1490./.-Elöl:MATHIAS REX HVNGARIAE
BOHEMIAE DALMAT.Mellkép.j.Babérkoszorú.-Hátul:Catajele
net,középen oszlopon szobor,Lent:MARTI FAVT/ORI.-Ev nél
kül.Öntvény,bronz 52.mm.Ismeretlen olaszországi mester
müve.Egy másik öntvénynek szintén ez az elölapja,de an
nak hátlapja Romanotól van. 44.old. Kép.Fekete repr.

HUSZÁR LAJOS: A régi magy.emlékérmek katalógusa,a
legrégibb időktől 1850-ig.I.Tört.érmek.I.Középkor

Az Érmegyüjtők kézikönyvsorozata. 6.sz. 5.csoport,
Bp. 1972

GIANCRISTOFORO ROMANO, éremművész

Középkor.-6.Középkori magyar uralkodókra vonatkozó fiktiv érmek. 1300.-1526.-

163.-I.MÁTYÁS,1458-1490.-Elöl:MATHIAS REX HVNGARIAE BOHEMIAE DALMAT.-mellkép j.Babérkoszorú.eHátL:Catajelenet,középen oszlopon szobor.Lent:MARTI FAVT/ORI.Év nélkül.Öntvény.52 mm.bronz.Ismeretlen XVI.sz.-i felsőolasz országi mester müve.Egy másik öntvénynek szintén ez az előlapja,de annak hatlapja Romanotól van. 44.old. kép.

HUSZÁR LAJOS: A régi magy.emlékérmek katalógusa,a legrégibb időktől 1850-ig.I.Tört.érmek.I.Középkor

Az Éremgyüjtők kiadványsorozata. 5.sz. 5.csoport, Bp. 1972

GIANCRISTOFORO ROMANO ?, éremművész

Középkor.-6.Középkori magyar uralkodókra vonatkozó fiktiv érmek.-1300.-1526.-

1/6.-BEATRIX,.Elol:DIVA+BEATRIX+HVNGARIAE+REGINA+Mellkép j.fatyol.-Hatul:----Év nélkül.Egylapu öntvény. 45 mm. bronz.Gianchristoforo Romano müve ?-48.old kép. Fekete repr.

HUSZÁR LAJOS: A régi magy.emlékérmek katalógusa a legrégibb időktől 1850-ig.I.Tört.érmek.I.Középkor

Az Éremgyüjtők kiadványsorozata 5.sz. 5.csoport, Bp. 1972

Romano, Giulio

Mantua. Palazzo del Tè - ben Zsigmond magyar király képe fentiről.

Balogh Jolán: Andrea Scolari városi püspök mecenási tevékenysége. Arch. Ért. 1923-26. 184. l.

ıcia il Raibolini.

ugyanott 1518 január 5-én.

ı van ábrázolva, hol a szem-
ató és fejét kissé oldalt hajtó
ányra állított gyermek Jézust
emelte és baljával anyjának
nagához. Közelében, de jobb-
en úgy, mint a Megváltó és
szőke hajú gyermek mezte-
t, a mely fejét is takarja és
; a kopaszodó szent József
hord A háttérben itt-ott lom-
felhőzött.

ı. — Lelt. sz. 4244. — Becs-
ffy János hagyománya 1907
— Az átvételre és az átvétel
at lásd a 4203 lelt. számnál. —
án (453–913).
adatok a Szépművészeti Múzeum-
Marco Raibolini (Francia):

ınatkozó egyéb adatok és pedig:
–908. pag. 48. Nº 91). *Fran-*
s, Maria und Josef. Ölgemälde,
Rahmen, die Ecke Engelköpfe

080–908. pag. 5. Nº 2). *Fran-*
auft zu Paris von Sedelmayer
udley-Ward London, im antiken
46 breit (Salon);
(1893–912. Nº 43). *Fr. Fran-*
d;
2165–912. Nº I: 43). *Fr. Fran-*
d. Fa, 64·5 : 48·5 cm.

III.
875 (4244)
975 (54)
43 (1003)

Romano Giulio és Príncipe, Mantuában
a Palazzo del Te-ben ábrázolták Zsigmond
Királyt. Lásd Príncipe alatt

Arch. Ert. 1923-1926. 184. l.

Trencsén II. 196.

Romano Cristoforo
(Cristoforo Romano)

Nobrász

l.

Gereuropaihelyz

23. l.

ak Sopron

templomában Műemlékek Országos

lkül restaurálási munkák folynak Stop

kat müszaki tanácsosunk érkeztéig

p Méltóztassék odahatni hogy rendelke-

Gerevich Tibor

Műemlékek Országos Bizottsága
elnöke

Cristoforo (Gian Cristoforo) Romano

szobrász, aranyműves és éremművész

Szül. 1465 † 1512

Loretoban

Raisay 114.l

Milanoban, Mantovában, Rómában, Nápolyban és Loretoban működött

Cristoforo (Gian Cristoforo) Romano

(Romano, Gian Cristoforo)

olasz építőmester

Beatrix királyné (I. Mátyás
nejének) érme.

Hampel József.
Arch. Ért. 1886 224. l.

Huszár: Corvina
25–28. kk.
35–44. l.

Rassay 23. l.

130
130'

Gian Cristoforo Romano, rajza M.D.K.

Mátyás királyról készült és a budapesti Szépművészeti Múzeumban őrzött reliefjére hivatkozik minden tanulmány szerzője:

László Gerevich: Réflexions sur le château de Buda à l'époque du roi Mathias;

Tibor Kardos: Osservazioni sul problema "personalità e tipo" nella letteratura e nell'arte rinascimentale.

Acta Historiae Artium,
Bp. 1967. Tom. XIII. fasc. 1-3 . 129. old.
és 147. "

MDK

Romano, Gian Christoforo, szobrász

Mátyás király és Beatrix királynő márvány reliefjeit általában Giovanni Dalmatának tulajdonitják. A szerző ehelyett Gian Christoforo Románot tartja a két relief alkotojának.

Simon Meller: Diva Beatrix. 5 képpel
Zeitschrift für Kunstwissenschaft. 73.o.
/Évfolyam és évszám nélkül hozza:/
Bedő Rudolf:Külföldi folyóiratok szemléje(1955)
Müv. Ért. 1956. ~~4.~~/~~5~~ V. évf. 4. sz. 344.o.

M.D.K.

Romano, Gian Cristoforo

Julius Caesart ábrázoló töredéke

Gerevich László: A budai vár feltárása, Bp. 1966.
345.1.

Romano, Cristoforo

ciemnúvez 1507.
Hampel (Arch Ert. 1886.
224. l.) tévedését igazít-
ja helyre a Beatrix ciem-
re vonatkozólag.

laid

Balogh Milano

24. l.

M. KIR. MAGYAR EGYETEM

Christoforo Romano

Laid

Arch Sit

1910, 78.

Romano, Cristoforo

a Mátyást ábrázoló
érem mestere

Gyr Ung Kunst

162 P

~~Gyöngy agyagból, népvándorláskori~~

VIII. 138

Romano, Cristoforo

l.

Balogh Adatok Milano

24.l

jegyzet.

kiváló munkásai, íróink benne látják a követe
vesznek mindenkor buzdítást. Kazinczy me
írásainak csínját, kifejezéseinek szépségét a
alig közelíti meg valaki. Tehetsége főként óri
maradt leveleiben csillog; ezekből — mint To
idők is gyönyörködve fognak tanúlni bölcs
mindenható szépnek érzését.»

Lelkesebb hívei táborából különösen
válik ki, irodalomtörténetünk egyik legtisztele
A hazaszeretet, a szépnek s nemesnek imádása
emberben még nem lobogott, mint őbenne.
mint esztetikus, mint költő s mint szónok; r
csak nyelvünket beszélni fogják. Nemzetü
ünnepi himnuszának költőjét s büszke lehet r
ajakról e szent fohász nem fakadhatott volr

Kazinczy egyéb buzgó követőinél a
nyúló hatással voltak azok, akik a mester szé
mindenben értve egyet, inkább nemzeti irányb
CSOKONAI VITÉZ MIHÁLY, irodalmunkban a
honosítója s KISFALUDY SÁNDOR, kit kora «a
névvel tisztelt meg. E név ugyan nem illet
Himfi-dalok és a Regék szerzőjét, de t
hatásról, melyet a népszerű költő kartársaira

de ezzel a kincscsel oly művészettel tudott
ebben rejlett, hanem tárgyában is; a nem-
dnak dicsőítése soha jobbkor nem lelkesít-
í csak kezdete volt egy hosszú és sikerben
vették a kisebb terjedelmű hősköltemények,
almi bírálatok, szinikritikák, politikai czikkek,
melyben az ő nyelve is elavúlt lesz, de olyan
örűséget találni lírájában. Szózata pedig
v dobog.
hatással volt; nélküle a költői nyelv évtize-
CZOR, GARAY, BAJZA, hogy a kisebbeket ne

ngéd, a természet szépségeit feltáró lirikus,
hagynak lelkünkben. Talán ő az egyedüli a
érzés nem késztet dalra, akinek a honsze-
delmei megszűnnek, a zsarnokság első ostor-
sza, kétségbeesése, megrázó erővel, velőkig
legbecsesebbek; ezek tették s teszik Tompát

yobb alakját is megszűlte: PETŐFI SÁNDORT

a őket egymáshoz, mindkettőnek a költészet
messze esik egymástól költészetük!

1310. SZUMAKSZŐNYEG, három nagy kék
blaue Medaillons. XIX. Jh. 210×295

1311. NAGY FERRAHANSZŐNYEG, hera
530×390 cm.

1312. U. N. LENGYELSZŐNYEG, szines
és arabeszkes tükrét keskeny keret
Perzsa, 1600 k. — S. g. Polentepp
der Figdor Aukcion.) Persisch, um 16

1313. SIRÁSZSZŐNYEG, három medaillon
in lebhaften Farben. 278×155 cm.

1314. SIRÁSZSZŐNYEG, kék tükrében
ein viereckiges Medaillon. 240×15

1315. ALAKOS KIRMÁNSZŐNYEG, tükr
mit Volkszene. XIX. Jh. 220×140

1316. SZAMARKANDSZŐNYEG, vörös tü
Samarkandteppich, im roten Spiege

1317. BELUDZSISZTANSZŐNYEG, négy
viereckige Rosetten. XIX. Jh. 235

1318. SIRÁSZSZŐNYEG, vörös medaillonn

zzal. XIX. sz. — Medaillonteppich, mit Gittermuster.

afülkével. XVIII. sz. — Ladik Gebetteppich, mit roter

apon rozettás kerettel. XVIII. sz. — Anatolischer Gebet
nbordüre. XVIII. Jh. 150×124 cm.

imafülkével, fehér boltmezőjében virágos disz, sárgaalapu
Ghiordes Gebetteppich, rote Nische, weisses Bogenfeld mit
de XVII. Jh. 165×115 cm.

tt alapon perzsa rajzzal. — Seidenteppich, mit Gold duch-
135 cm.

t alapon állatalakokkal. — Seidenteppich, mit Gold durch-
m.

ében medaillon és négy madár. XIX. sz. — Korassan-
lon und vier Vögel. XIX. Jh. 200×128 cm.

s imafülkével. — Anatolischer Gebetteppich, mit kleiner

afülkével. XIX. sz. — Anatolischer Gebettepich, mit roter

Romano, Gian Cristoforo

ércmvéső

l.

Huszár, Lodovico:

Una medaglia della regina Beatrice. Estratto dalla Rivista „Corvina". Vol. XXV–XXVIII. (1933–34).

Könyvtár ámban

LUX KÁLMÁN
OKL. ÉPITÉSZ
BUDAPEST. X. TISZTVISELŐTELEP
SZABÓKY U. 40.

Nagytekintetü Bizot

A visegrádi Salamontorony r
beszakadván az abban levö épité
hozzáférhetökké váltak, maguk p
tak, szükségesnek mutatkozott a
iben való biztonságba hozatala.
Nagrand Mihály épitésvezetöt, k
a tárgyakat a Salamontoronyba.

A felmerülö összesen 51.40
lölegeztem, mely összeg szives
ni.

M D K

Romanovits Philippus, pictor imaginum vitriario-
rum, Ujvidék.

Kapossy János: Építők, szobrászok, festők és gra-
fikusok Magyarországon 1828-ban. Művt. Írt. 1952.
1.sz. 139 l.

Romány László, belsőépítész

Csongrád megyében a települések házasságkötő termeit az e tájon élő művészek alkotásaival dekorálják, szépítik. — Fontos tanulság a belsőépítészek és az alkotók kapcsolatának elmélyülése; nem lehet véletlen, hogy Sándor Eszter textilképeihez a belsőépítész-férj, Romány László tervezett hatásos közeget. (ankítve)

T.L.: Újabb pannók.
Dél-Magyarország, 1983. dec. 17. 6.-old.

Rományi László

Eiler Gizella – Köhler Margit – Rományi László iparművészek, az egészségügyi litesétmények korszerű belsőép. berendezésére létrehozott komplex bútorrendszer tervezéséért nívópitalmat nyert.

– : A Kulturális Minisztérium képző művészeti ...
Művészet, 1979. május – 46. lap.

Romány László belsőépítész

Első ízben dolgozik Zalaegerszegen a belsőépítészművész alkotógárdája. – Romány László és Vér Klári munkája az itt látható térplasztika, csuklós szerkezettel működő, a legkülönbözőbb ülés, fekvés és pihenő módozatokat tudja felvenni, érdekes és izgalmas kis színes térplasztikát ad, egyik játszótérre gondolják felállítani. /említve/

Művészeti Magazin

1978. aug. 15. Televízió 20.55 M.

Románus Lehel

strukkőmíves 1753

1766-ban már
l. nem élt.

Gerevich Emlékkönyv

161. l 163. l.
164. l- 170. l.

T. 3483.

)l és e megjegyzéssel Die Ortschaften
Namen haben siehe Tab VIII. ellá-

RIENSIS
Pars Orientalis
cher Theil.

7: 12 cm.

77-92-25 V.

Romanus Lehel

stukkátor

l. Bírógernyeszegi

107. l.

T. 6361.

gerősitett város és vár foglalja
elé ketten közelednek, mig innen-
hajtanak, a háttérben pedig hegyek

a vk. 7.9 : 13.5 cm.

Romanus Lébel

~~bonchid~~ bonchidai stu-
katurás 1751-53. ban gróf
Bánffy Dénes bonchidai
kastélyin dolgozott -

ivad
z

Bírókolozsvári Mihály

25. l.

~~Lébel, Romanas~~

MDK

Romanus , Ulisses festő

1570. jun 12. A pozsonyi várkápolna kifestésének befejezésére kap megbizást.

194.o. 239. 243. 248. adat.

Kapossy János: Müvészettörténeti regeszták a királyi határozatokból és rendeletekből. II. XVI. sz. (Közzéteszi Bámrévi György)

Müv. Ért. 1956. V. évf. 2-3. sz. 190-197.o.

Romanus, Macciolinus

Ubyres

Festo

Caid

Julius Licinius

Romaszkan Alice

grafikus
illusztrálta az alábbi könyvet

Bátori Zoltán:
Tündérkerekű Juttka.
Mesék. Bp. 1946.

Romayer

magyarádi könyvkötő

c. 1780-asévek

Magyar Könyvszemle

1926. 299. l.

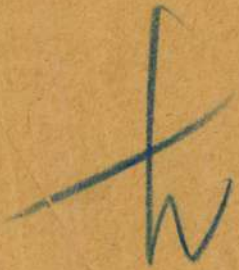

Rómbauer József

Ötvös Egerjes XI/X. 22

lárd

Hu Prmagyarán

47. l.

104–146
XI/19 dec.

104

Historizmus és akadémia

Ferenc elfogatását (1868, Bukarest, a román királyi család tulajdona), melyben a jelenet beállítása még nem ment a színpadiasságtól, egyébként azonban Benczúr jellegzetes tulajdonságait híven tükrözi. Már itt „világa külön világ volt, a ragyogó színeknek, az aranynak, a márványnak, a brokátnak, a gyémánt tündöklésének, a bíbor égésének, a selyemnek, a bársonynak fényes világa, melybe azután még beözönlött az ő festményeinek arany levegője". A tragikus tárgy mögül is kivillan optimista lelke, pompázik a nemes drága anyagok megérzésében s Pilotyval szemben alakjait kevésbbé rajzosan, festőibben jeleníti meg, természetesebben állítja a térbe. Ugyanebben az évben festette nővérének, Etelkának arcképét (Budapest, Szépművészeti Múzeum), mely egyik legtöbbet érő műve, bár oeuvrejével tökéletes ellentétben áll. Meleg intimizmus, közvetlenség járja át a

MDK

Rombauer József, ötvös

Eperjesen dolgozott, állitólag ö készitette 1817-ben a Reformáció 3oo éves emlékérmét.

Dr. Procopius Béla: A Magyar Emlékérem- és Plakettmüvészet MI 1934. 125-127.l.

Rombauer Mária

1908/9 I., 1910/11

Ferkápzomfoiskèvk

127. l.

nálva föl kompozicionális elemmé azokat (a kép különben ezektől nyerte nevét „Las lanzas"). A következő három évet (1649—51) a második olasz utazás tölti be. A király műtárgyaknak, antik szobrok után készült gipszöntvényeknek bevásárlásával és a megnagyobbított madridi kastély céljaira freskófestők meghívásával bízza meg udvari festőjét. A művész ez idő alatt keveset festett, noha a Rómában festett X. Ince pápa arcképe (Róma, Doria képt.) ez a szimfónia vörös, fehér és szürkében, sokkal fölér és Burckhardt méltán nevezte „kora legjobb pápaarcképé"-nek. Művészi fejlődésében azonban annál gazdagabb életének ezt követő utolsó 9 esztendeje (1651—60). Festői stílusa végleg megszabadul a vonalas rajz utolsó nyomaitól is, minden folttá lesz, mely szinte stenogrammatikus följegyzésében a legkisebb részletet is érezteti, az árnyékok áttetszőek és az alakokat tényleg levegő veszi körül. Kevésbbé fontosak, bár fölfogásukban jellemző munkák: a karmin, viola és kékre hangolt Mária megkoronázása, a hasonló színhangulatú Ülő Mars durván realisztikus aktja, a Merkur és Argus (valamennyi Prado) s egyetlen női aktja, a Vénusz a tükörrel (London, National Gallery). Arcképei egyre szélesebbek és egyszerűbbek. A bohócok között, az egészen vékonyan festett, helyenként a vászon struktúráját mutató Juan de Austria, Don Antonio Inglés a nagy kutyával, a 2 hülye: Bobo de Coria és Nino de Valecas, továbbá a 2 filozófus, Aesopus és Menippos (valam. Prado). A kis hercegek s hercegnők elragadó arcképei: a király első házasságából született Mária Teresa de Austria (Prado, Bécs), a második házasságból született Felipe Prospero, mellette a széken a kis fehér kutyával (Bécs) és Margarita ezüstös földiepertónusos képe (1655, Bécs és Louvre), továbbá IV. Fülöp

Rombauer Mathias, ötvösmester

MDK

1800 -ban mester Eperjesen.
1828-ban céhmester .

179.o.

HÉJJNÉ DÉTÁRI ANGÉLA: Tallózás egy magánygyüjteményben.
Müv. Ért. 1956. V.évf. 2-3. sz. 176-180.o.

Rombauer Mátyás ötvös M.D.K.

Kb. 1800-1831-ig Eperjesen működik.

Művészcsaládból származik, az irodalomban a XVIII. sz. 2. felében és a XIX sz sz. nál említve, mint festő, ötvös, művészi öntvényeket készitő munkácsi vasgyár igazgatója.

Héjjné Détári Angela: Szakmáry Pál

Adatok egy szepességi ötvös-család működéséről a XVIII. században

Az Iparművészeti Muzeum Évkönyvei VI. 1963. 59.1

Rombauer Mátyás
ötvös
1828 Gyerjes

Kapmagyarorn ötvösök 431

anítvánja.

[illegible] mídőn [illegible] egy bolthajtásos [illegible]
[illegible] a gondolák ban szállított [illegible]
[illegible] nyugvó helyökre, míg
vezeti megtört atyját, egy férfi károlja át [illegible]
anyját és Többen Térdelve imádkoznak,
asszonyok, leányok és férfiak nézik
A házak előtt a vizet vitorlások elénkitik s
műeket fáritanak. Jelzése alól balra: L.

n.- Lelt. sz. 4462. -- Értéke 4,000. K. --
1912 márczius 9-én (621-913). -- A
(1381-913). -- ~~Átvétetett 1913 április~~
ett 1914 márczius 30-án (245-914).

58

Rombauer Mátyás

eperjesi ötvös
1820 – 24.

lázd

Huszár Sajós
A kuruczor érmé-
nete. Rákóczi
emlékkönyv
I. k. Bp. é. n.
404. l.

Zemplén vármegye II. 174.

Rombauer Mátyás

eperjesi ötvös XIX. sz. e.

Diszszablya

ötv. Dessewffy Gézáné

tulajd. Tolcsva

Zemplén m.

Jml

Rombauer Mátyás

Ötvös

1790. dec. 17-én lőcsei szülésű Mathias Rompauer Wandet Zaiovskoz 5 évre tanulásul felvétetik. 1795. febr. 2. szabadul. 1810. ben Eperjesen mester.

Mihalik József Kassavárós ötvösségének tört. Bpest 1900. 310. l.

Stünder

festö.

Rombauer Mátyás

ötv.

Körnagyötvj. 641. n.

Rombauer Matyas

eperjesi ötvös

l.

A népmüvészetek könyve.

Bp. 1940

1125 l.

Érczgyűjtemény, felkai IV. 121

Kassa

Rombauer Mátyás, 179o ,ötvös

Arch.Közl.1899. XXI. 31o

MDK

Rombauer Mátyás

Pogány Ö.G.: M. szobrászat a 19-ik sz. első felében. Bp.1939.

Rombauer, Stephan

ötvös, 1830-1842

Sopron

l

Csatsprombtv. 19. l.

BUDAPEST
941 APR -5-8
LKd
LKd

Rombauer Tivadar

1.

Hadtört. Közl

1925. 367 és
köv. l.

Rombauer Tivadar

Laid

Bakó 119–120 l.

MOB kat. 3336.

Domkay A

a münchéni Képzőművészeti Akadémia magyar növendéke;

beiratkozás éve 1909.

Jászai Géza; München und die Kunst Ungars 1800 bis 1945. Ungarn-Jahrbuch, Mainz, 1970 10 1, 149 1

Rombay István

MDK

Zalai part

Mücsarnok 1937 Téli kiállitás

Rombay István

MDK

Zalai part

Mücsarnok 1937 Téli kiállitás

Rombay István MDK

Interiőr a királyi palotából, olf.

Műcsarnok 1920. tavaszi kiállitás

Rombay István

MDK

Interiőr a királyi palotából, olf.

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállitás

MDK

Rombay István

"Erdő széle télen" c. kép repr.
/Műcsarnok, téli tárlat/

Magyar Nemzeti Művészet, 1939.1.sz.

MDK

Rombay István

"Gémeskut" c.olajfestm.repr. /A Magyar Képzőművészek Egyesülete jubileumi kiallitása, Műcsarnok 1934-35./

"Fiam" c.olajfestm.repr. /Műcsarnok Téli Tárlat 1937./

Magyar Nemzeti Művészet, 1938. 5.sz. 97.l.

Rombay István

MDK

Akali

Műcsarnok 1938 Téli tárlat

Rosby Latvia

Akeli

Rombay István

MDK

Erdőszéle télen

Mücsarnok 1939 Téli tárlat

Rombay István

MDK

Fiam

Mücsarnok 1938 Téli tárlat

Rombay István MDK

Tájkép

A Balaton reggel

Mücsarnok 1938 Őszi tárlat

MDK

Rombay István MDK

Téli hangulat, olf.

Mücsarnok 1934 téli kiállitás

Nombre Lelvén

Téli hangulat, ott.

MDK

Rombay István

Tájkép

KmTárs. 1938. őszi tárlat, 30 l.

rontos teherhordó eszköz. Sajnos,
erült adatokat szereznünk, de fel-
pásztoroknál takarmány szállitásra
ült hátikosarat használnak.[74] Bul-
k egy olyan fajtajával találkozunk,
rnek ott, ahol bulgár kertészek van-
zonban csak a kertészetben haszná-
litására. Törökországban széles, ké-
készül a hátikosár. gyümölcsszálli-
vándorárusok szállitó eszköze.[75]
s Ázsia több helyén megtaláljuk,el-

MDK

Rombay István

A Balaton reggel

KmTárs. 1938. őszi tárlat, 30 l.

Rombay István

Szerepelt Műcsarnok

Téli Tárlatán

Magyarság 1937 I. 23

Rombay István MDK

Hajnal a Balatonon, olf.

Műcsarnok 1935 téli és Székely Bertalan emlékkiáll.

Rombay István MDK

Részlet a Szépmüvészeti Muzeum régi képtárából, olf.

Mücsarnok 1918-19 téli kiállitás

Rombay István MDK

Képtárrészlet, olf.

Műcsarnok 1919-2o téli kiállitás

MDK

Rombay István, festőm.

arckép, tanulmányfejet, s egyéb használó tárgyu f
ményt küldött be.

Műcsarnok.-Kiállítás.
Művészet.1918. 5.l.

Rombay István

MDK

Képtárrészlet, olf.

Műcsarnok 1919-2o téli kiállitás

Rombay István

MDK

dr. M. B.K-né arcképe, olf.

Mücsarnok 1917-18 téli tárlat

MDK

Rombay István

Művével szerepelt a Műcsarnok 1934.évi téli tárlatán.

(m.v.): A Műcsarnok téli tárlata.

Nemzeti Ujság, 1934.jan.13. 11.lap

MDK

Rombay István, festőm.

arcképet ill. tanulmányfőt állított ki.

A téli kiállitás. - Szépmüv. Muz. 1917-18.
Művészet. 1917. 5c.1.

MDK

Rombay István

A vándor olajf.
Muzeum interieur "

A Nemzeti Szalon tavaszi tárlatának katalogusa. 1920. Majus. 19. l.

ROMBAY ISTVÁN

Zalai part.
Napernyős leányka.

Téli kiállitás képes tárgymutatója. Műcsarnok. 1937.

Rombay István MDH

Interieur a királyi palotából, olf.

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

MDK

Rombay István

Művészet 1918. 5.l.

Rombay István

MDK

Interieur a királyi palotából, olf.

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Rombei

festőművész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - képével szerepel.

8 Órai Ujság
1934.I.14.

Rombay

festőművész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - képével szerepel.
Egyéni izlést és hangulatot szólaltat meg tájképe.

Nagyarság
1934.I.14.

Rombay István

festőművész

Téli Tárlat - Mücsarnokban - képével szerepel.

Nemzeti Ujság
1934.I.13.

M.D.K.

Rombai István

Herczeg Ferenc portréját festette meg a Pátria-klub részére, amelyet a lap a belső címlapon bemutat. Repr.

Szinházi Élet. Bp. 1928. juli 8-14. XVIII. évf. 28. sz. belső címlap.

MDK

Rombay, festö

az ujabb nemzedék szinvonalas tájképfestöje.

Pipics Zoltán dr.:A képzömüvészek egyesületének jubileumi kiállitásán. -Mücsarnok.-U.M. 1934 dec.8. 21.1.

MDK

Rombay István

Magyar Nemzeti Művészet 1938.4.sz. 63.l.

MDK

Rombay István festő

KMTárs őszi kiáll. 1938. nov. Mücs. 38 l.

Rombay István

MDK

Gémeskut

Miskolc 1934 dec. 1935 jan.
Jubileumi kiállitás

Rombay István MDK

Részlet a szépmüvészeti Muzeum régi képtárából,olf.

Mücsarnok 1918-19. Téli kiállitás

Rombay István festőművész

Gémeskut

Jubileumi kiállitás tárgymutatója. Műcsarnok 1934.

MDK

Rombay István, festö

Fiam.
Akali.

MKTárs. Téli tárl. 1938.febr.-márc. Gyüjt.kiáll.
Ip. Mücsarnok. Kat. 29.l.

MDK

Rombay István

Reggel a Balatonon, of.

Női akt, of.

N.Szal. őszi tárlat, 1921. szept. 15 l.

MDK

Rombay István

Hegyi patak, of.

Hadviselt művészek kiáll. Műcs. 1919. márc.

13 l.

Rombay István

Részlet a Szépmüvészeti Muzeum régi képtárából, olaj

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Műcs. 14 l.

Rombay István
Képtárrészlet, olaj

Tanulmány

Téli tárlat. Műcsarnok, 1919-2o. 19 1.

k.

936. évi február hó 19-én.

ter h e l y e t t :

.államtitkár.

e v i c h T i b o r urnak,

)rszágos Bizottsága elnökének

B u d a p e s t .

Ix. Rákos-utca 10.

MDK

Rombay István

Hajnal a Balatonon, of.

Téli Kiállitás. Mücs. 1935. nov.
31.1.

Bombay Latvian

Beginal a Belatedon, &c.

Bull Maritime. Mass. 1939. Nov.

Y.L.

MDK

Rombay István, festö

187. Esti hangulat.

Nemzeti Szalon.-A Balatoni Táro. IV.Kiáll.
Bp.1930 szepr. Kat.

MDK

Rombay István

Interieur a királyi palotából, of.

N.Szal. ászi tárl. 1920. szept. 23.1.

Rombay István

Erdőszéle télen

Műcsarnok 1939. téli tárlat

Rombay István MDK

Napernyős leányka

Mücsarnok 1937 Téli kiállitás

Rombay István

festő

Műcs. Miáll, 1917 tól
Pipics 119. l.

KISKŐRÖS

Petőfi háza

Petőfi születési házát... VV 1880, 376 l.

Rombay István

festő

1903–1907

Éimisk 1930. 87. l.

Viselet.

A jobbra haladó Arci
erste Arcieren Leibgarde Tr
fujja, a háttérben pedig a
szik.

Szines rm., mér. 13

Rombay István

vöglér. jó eredm.

Kőszínisk 1907/8.

22. l

Romberg Árpád

a münchani festőakadémia növendéke

Értesítő 1908/9.

15. l.

Budapesti ref. theol. akadémia Rá-
day Könyvtárának fejl. 1913-
ban VIII. 117, 118

Rombay István

szül. Zomborban 1888 okt. 1.
Rk. 3 év müncheni Aka-
démia.
1911/12. II. első osztálbeli mü-
vésznövendék Zempléni Tiva-
darnál.
1912/13. I. másodoszt. u.o.
1912/13. II. " "

Csoportkiállítás Körmen II. 36, 37

Érkezett 1904 június 11.

385/904 (Ujvidék 1904 június 10)

Simonyi Béla kir. főgimnázium tanára a könyvtári tanfolyamban való részvételre engedélyt kér (Válasz 386/904 sz. a. 1904 június 16.)

Rombay István

1911/12 II. – 1912/13

Ferkèpzomfoisk vk

127/1.

u. Leipzig, 1895). *Voll*, H. (München, 1899); *Muther* (Berlin, 1908). *Genzel* (Stuttgart u. Leipzig, 1905). *Calvert* (London, 1908). *Fónagy.*

VELDE (ejtsd: *felde*), *van de* holland festőcsalád. Tagjai: 1. *Jan* V. (1596 kör. 1652 előtt). Haarlemi mester, kinek kb. 400 tájképi rézkarca ismeretes. — 2. *Esaias* V. (Amszterdam 1590 kör. Hága, 1630). Apró alakokkal népesített tájképei (téli tájképek korcsolyázókkal) divatosakká váltak. Ő volt a hollandi tájkép virágkorának tulajdonképeni előkészítője, van Goyen mestere. — 3. *Willem* V. (1611 v. 1612—1693), Londonban mint II. Károly és II. Jakab udvari festője dolgozott. — 4. *Jan Jansz* V. (1619 vagy 1620—1660 után). Neki tulajdonított csendélet a budapesti Szépműv. Múzeumban. — 5. *Willem* V. (Leiden, 1633—Greenwich 1707), V. 2. fia, az ő és Simon de Vlieger tanítványa, angol királyi szolgálatban roppant termékeny tengeri festő. Jellemző tengeri képe a budapesti Szépműv. Múzeumban. — Öcese. 6. *Adriaen* V. (Amsterdam, 1636—1672), Wynants és Wouwerman tanítványa, sokoldalú, termékeny festő, akinek főleg állatképei nevezetesek. Pásztorjelenetet ábrázoló képe a budapesti Szépműv. Múzeumban. — Irodalom: *Michel*, Les V. (Párizs, 189?). *Zoege v. Manteuffel*, Die Künstlerfamilie Van de V. (Bielefeld-Leipzig, 1927).

V., 2. *Henri van de*, belga építész, Antwerpen 1863, a modern architektúra és iparművészet egyik úttörője. A festészetről tért át az iparművészetre, majd az építészetre. Korán Németországba került és hosszú ideig Weimarban működött, mint az ottani iparművészeti iskola vezetője. Számos lakóházat épített, amelyek újszerű és merész vonalvezetésükkel tűnnek ki (saját háza Uccleben, Brüsszel mellett, Osthaus-ház Hagenben; tőle való a Filkwang-múzeum [illegible] ugyanott). Kivé[illegible]

MDK

Romberger Tivadar
nyomdász

ujevi üdvözlőlapja díjat nyert.
Ábra.

– Pályázati lírek

Grafikai Szemle 1914 évf 1 sz 11 l

MDK.

286. Rombouts, Jilis /Gillis/. XVII. század.

Ut A Fák Között. Olajfestmény,

Magyar Nemzeti Reneszánsz Társaság V. akció.
Bp. 1923. 18. l.

MDK.

287. Rombouts, Ju llis /Gillis/, XVII.század:

Az Utszéli Kápolna. Olajfestmény.

Magyar Nemzeti Reneszánsz Társaság V. akció.
Bp. 1923. 18. l.

Rombay István

1914. máj.-jún. kiáll –
Nemzeti halom
2 női arckép, olyf.

Universum, Reclam-féle III. 234, 235,

Rombay István

Mussarnok

1917-18. téli kiáll. 152

1918. tav. kiáll. 238

1918-19. téli kiáll.

1919. hadviselt muv-
kiáll 83

karcteren voll.

1919-20. téli kiáll. 365

– ~~Süzi Rutya # I. 32.~~

Rombay István

1920. szept.

ki 11. Nemzeti szalonban

Interieur a király palotából
olaff. 12000.—

1921. szept. n. o.

Reggel a Balatonon, olaff.
3000.—

Női akt, olaff 10.000.—

Zalaniegye V. 302.

Rombay István

Jestő

X. Simor u. 43

MKSz 1947

Rombay István

Thieme Becker
XXVIII. 556. l.

(Lyka)

ENDRŐD.

(Nyomtatvány)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Rombay István

...stő, Simor u. 43

1934, tél. kiáll. 492.

M. N. Muzeum pénztára

VIII. 71.

Festészet, táblakép

A keserü papramorgó, Romberg

Divatcsarnok, 1858.okt.19.660.

Budapesti társasélet

JOSSEPH R O M B E R G E R, textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Deren Kais: Königl: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Freyen Stadt Pressburg.
Név:. - 452.- Herr JOSEPH R O M B E R G E R
Felvétel ideje: 1839. 9. Dec.
Hová vették fel: Mattersdorf, /Nagymarton/. 163.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA. A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

JOH.MI. ROMBERGER, textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Der n Kais: Königl: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Stadt Pressburg.
Név.-31.-Herr Joh.Mi.Romberger
Felvétel ideje: 1768. 24. Augs.
Hová vették fel: Mattersdorf,/Nagymarton/, 155.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. old textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

JOH.MICH. ROMBERGER, textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Deren Kais: Königl: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Freyen Stadt Pressburg.
Név:.-98.- Herr M Joh.Mich. Romberger
Belvétel ideje: 1786. 24. Sept.
Hová vették fel: Matersdorf, /Nagymarton/. 156.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA. A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

MDK

Romberger Tivadar
nyomdász

szedte a Gr. Sz. 6 z. nak borítéklap-
ját

÷ Lapdiszünk, ábráink, és mellékleteink

Grafikai Szemle 1907 évf. 6 sz. 121 l.

Rombaldi v. Hohenfels

Mária

festő 1847

l.

Bielz Portrkat

964. a.

~~Vezértekercses fibula VI. 131.~~

Rombauer Ferenc

fegyvergyáros

Neues Pester Journal

1897. szept. 28. (Rombauer Ferenc fegyvergyárosról és öt fiáról emlékezik, akik részt vettek a szabadságharcban.)

Jek.

Europa lapterjentő

Budapest

Rothermere-u. 12 III. 2.

Rombauer István
ötvös Sopron
Kőmegyetig
339 l.

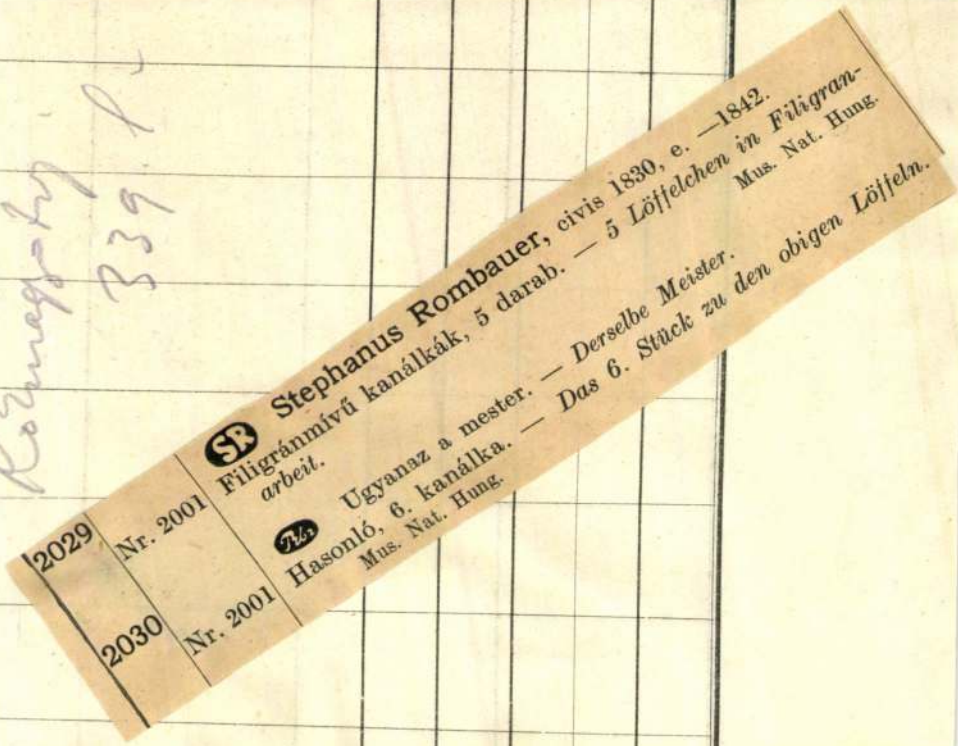

2029	Nr. 2001	**SR** **Stephanus Rombauer,** civis 1830, e. —1842. Filigránmívű kanálkák, 5 darab. — *5 Löffelchen in Filigranarbeit.* Mus. Nat. Hung.
2030	Nr. 2001	**Ihr** Ugyanaz a mester. — *Derselbe Meister.* Hasonló, 6. kanálka. — *Das 6. Stück zu den obigen Löffeln.* Mus. Nat. Hung.

Rombauer István

ötvös

Sopron

1830. sept. 22.

polgáresküt

Házi

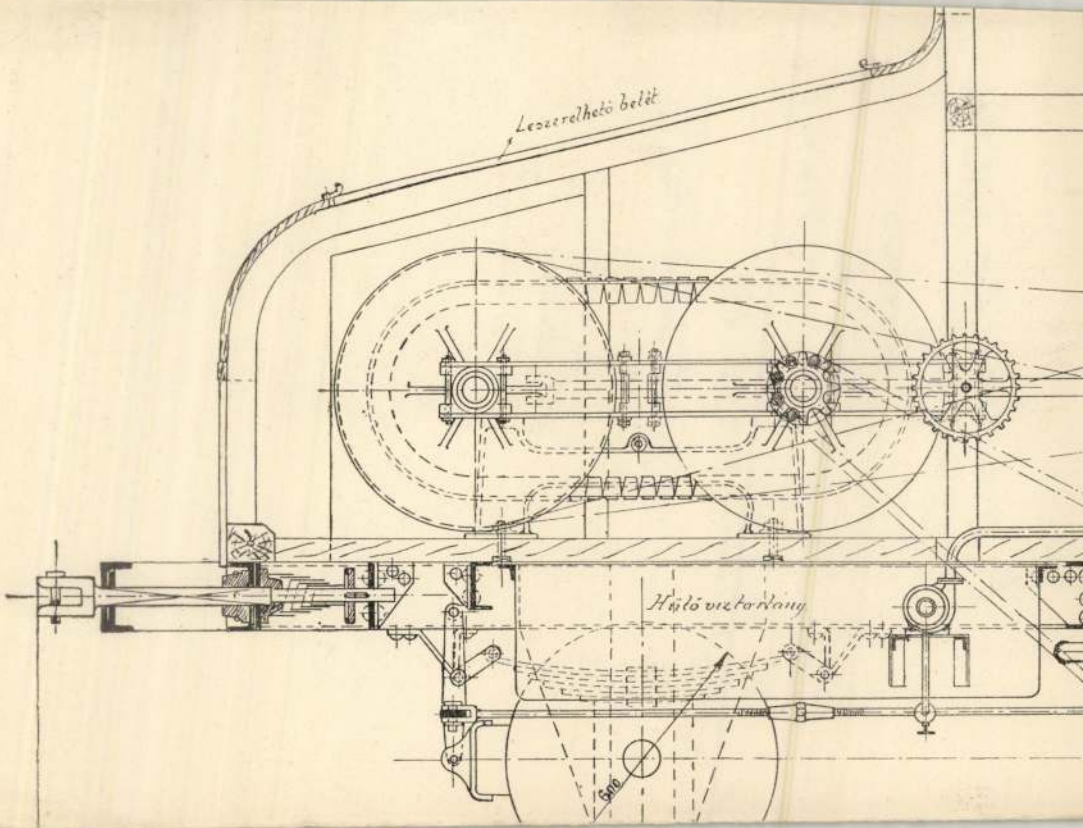
Lecsavarható betét
Hűtő vízforrány

Rombauer Istvan

öte

Kömagyotvj. 2029

37.

Romhauer Erzsébet

1903/4 – 1906/7, 1908/9.

Ferképzőmfoiskővk

127.1.

nem a tárgyak plasztikája fontos, hanem a tárgyakat körülvevő levegő, mely egyben a tér érzetét is kelti és melyen keresztül az előbb egyszínűnek látott színfelületekben színek egész tömegét látja, melyeket a levegő fokoz le és köt össze előbb észre sem vett, gazdag színharmóniákká. Vele a színlátásnak egész új korszaka kezdődött, az előzők tarka, nehéz színei helyett az egyes színeknek új gazdagsága, melyet a napfény tompít le és hangol össze új egységekké. Sokfélét festett, népies genreképeket, vallásos mitológiai és történeti tárgyakat, de a téma szinte mellékessé válik nála a festői előadással szemben, mely éppen ezért arcképeiben jutott a legteljesebb és legtökéletesebb megoldásra. Más festő, aki a festői meglátásnak és kifejezési módnak eme gazdagságával nem rendelkezett volna, az ő modelljeinek egyhangúságában és érdektelenségében nem látta volna meg az árnyalatoknak általa látott változatosságát. A király, valamint az infánsok és infánsnők folyton ismétlődő modelljei, nemkülönben az udvari bohócok és törpék, hozzá, különösen a nőknél, a kor különben festőietlen divatja, az udvari ceremónia előírt, hagyományos pózai, másokra bizonyára csak kerékkötők lettek volna, benne pedig a tartalomnélküliségükkel csak fokozták a festőiség kifejező képességét. Így lett a valóság hétköznapisága művészi szépséggé az ő kezeiben, mely a legfestőibb festő képein a festőket elragadja, „tartalmatlanságával" pedig a laikus nézőt tanácstalanná teszi. V. emberi mivoltában is szokatlan jelenség. Mintegy 37 évet tölt Madridban IV. Fülöp udvarában, a legzárkózottabb udvarok egyikében, és a királynak nemcsak udvari festője, hanem palotáinak felügyelője, úti marsallja és udvarmestere, később a Szent Jágó-rend lovagja. A legmagasabb udvari méltóságok viselője, udvari paloták és

Rombauer János

festő

Gentmüenel.

261. l.

~~miniszteri titkár~~

nyugtájára fizesse ki és t

dásként számolja el.-

Budapest, 191

A minis

MDK

Rombauer János

Hollaender Leóné, festm.

Hollander Márkus, "

M. Biedermeier Kiáll. Mücs. 1937. nov.

33 l.

NÁDUDVAR /Hajdu/

R.k. templom. Balkay Pál: A szent

/Kazinczy Ferencz levelezése. VI.-
Pál festő. M. II-1903, 212 l. /

MDK

Rombauer János

Hollaender Márkusné, festm.

Hollaneder Leó, "

M. Biedermeier Kiáll. Műcs. 1937. nov.

33 l.

Nagyléta (Hajdú)

Ref.templom épült 18o7-1813-ban

/Kováts J.István: Magyar reform

MDK

Rombauer János

Hollender Márkusné, repr.

M. Biedermeier kiáll. Mücs. 1937. nov.

Rombauer

l.

LykaMagyműI800-50

137.262,426,

432,576.l.

2.

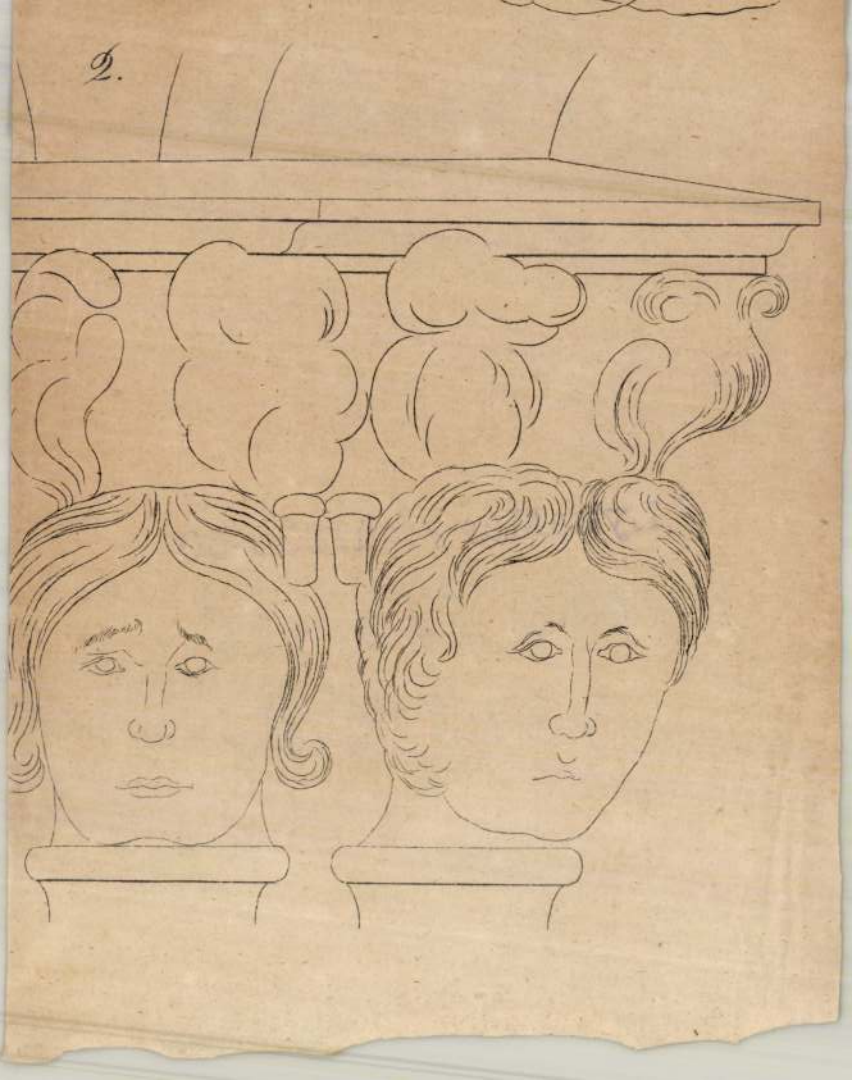

Rombauer Janos

1782-1849

vrád

Divald 1927

163. l.

Méltóságos

Dr lovag Ybl Ervin úrnak
min. osztálytanácsos stb.

Budapest.

ajánlott

V. Klebelsberg K. u. 16.

Vallás- és közokt. Minisz-
terium

Rombauer János

Hollaender Markusne
archeje, olaff.
Repr. 592. l

Fetti archep, olaff
(Siepm. Muz).
593. l.

LykaMagymű1300-50

Simon Ferencz II. 103

Rombauer Janos

wód

Szana Szárév

17. l.

Vasárnap

29

Mihály főa.

Hétfő

30

Jeromos eh.

Szeptember

Kedd

1

Remig pk.

Szerda

2

Protestáns naptár

Szept.-Október

V	29	Mihály
H	30	Jerom
K	1	Malvin
S	2	Petra
C	3	Helga
P	4	Ferenc
S	5	Aurél

Ó görög naptár

Szeptember

V	16	Jozafát
H	17	Zsófia
K	18	Euméa
S	19	Trofim
C	20	Euszt.
P	21	Jónás
S	22	Fóka

Izraelita

Rombauer János

Thieme Becker

XXVIII. 555. l.

(Dyka)

Rombauer Janos

25 képe

okv. lásd

Iml

Rombauer Janus
festō XIX. sz. elsō
fele

wód
z
Krück II. 439 l.

~~Ásatás, erősdi IX. 18.~~

A károk jelle

A háborus események k
ben, műkincsekben és egyéb művé
károkról részletes összeírások
kat és jegyzékeket a Magyar Köz
illetőleg a Műemlékek Országos

A Központi Statisztik
országosan kibocsátott kérdőive
egyes adatszolgáltatók által be
Műemlékek Országos Bizottságána
zottság elnökének vezetésével n
illetékesebb szakembereiből áll
ményei.A jegyzékek, ha nem is t
tanak a veszteségekről, melyek
ben csak később bukkannak elő v
és pontosabban értékelhetőek.A

Rombauer János

l.

Szana 1890

20. l.

Rombauer Ilona

1907/8

Ferkèpzomfoiskèvk
127. 1.

ülő, félm[illegible] repkén[illegible] koszorúzott gyer[illegible]ő. térdelő csavargók közepette, még Riberára emlékeztető erős árnyékokkal festve. A kép tulajdonkép korábbi népies genreképeit folytatja fölfogásában, s benne a művész talán az akkor Madridban tartózkodó Rubens-szel igyekezett a maga módján versenyezni. E kép jutalmazásaképp küldi aztán a király Olaszországban, miután Rubens Olaszország iránt való érdeklődését fölkeltette. Az olaszországi tartózkodás (1629—31) jórésze Rómára esik, bár megfordult Velencében, hol Tintoretto nagy Keresztrefeszítését és Úrvacsoráját másolta, Rómában Michelangelo Utolsó ítélete és az antik szobrok (Niobe stb.) érdekelték, Nápolyba pedig Ribera köti le figyelmét, de nagyjában megmarad a maga útján. Még legmélyebben Tintoretto hatott rá, kinek komponálási módja a későbbi Breda átadásán érzik. Az antik csak tárgyilag serkenti a Vulkán műhelye (Prado) megfestésére, de az ajtóban megjelenő, fénykoszorúktól övezett Apollo, amint Vulkánnak hírül hozza Venus hűtlenségét, valamint Vulkán és szurtos legényeinek aktjai fölfogásban és megfestésben az Ivók rokonai. A művészt a nappali fénynek a műhely homályába áradása, találkozása az üllő tüzével és a kettő játéka a meztelen testeken érdekelte. Tájképei, a Villa Medici két részlete (Prado) a napfény és levegő rezgésével szélesen odavetve. Olaszországban akkor ismeretlen látásmódot mutatnak és az impresszionizmus felé utalnak. Ez érvényesül a király hugának, Máriának, III. Ferdinánd magyar király feleségének még Nápolyban készült arcképén (1630, Prado) is. Madridba való visszatérésének első kötött idejéből (a 30-as évek kezdetéről) való az Oszlophoz kötött Krisztus, amint egy angyaltól vezetett gyermek imádja (London. National Gallery) még erősen plasztikus modellálással, valamivel későbbi a Krisztus a kereszten (Prado). Antonio Pimentel, Benavente grófjának előkelően beállított pár[illegible]alos arcképe (Prado) valen-

Rombauer Janis

wód
z

Lykaképröntöst

432. l

Rombauer János

l.

Kelp. 9. l.

901. Wieland.

Működött a XIX. sz. elején.

~~901.~~ Bónis Ferencz.

látható, kissé fordulta

Derékig, jobbra ~~néz~~, kezezogány~~t tart~~ van. Középütt elválasztott hajna, bajusza és körszakálla őszbevegyültkája piros, tizenegy ezüst gombja pedigsorban: Wieland p. 1828.

Pastell, méretei 63.5: 47
Vétetett Bajai Bélától 1
Elszámoltatott 1901: XII.
Az elszámolást elfogadta

(135/901.)

904: V. 3.

Rombauer Janós

Festō

Lind

Miscell. Eat.

116. Main.

1863.

Rombauer János

László

MV 94

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedély

.....

a műhelyfőnök vagy
aláírás

Rombauer János

1782-1849

Erőd
z
Balás-Reformátor

Y. C.

Kalocsa h. n. VIII. 50.

MDK

Rombauer János

A Székesfőv. Képtár uj szerzeményei. Magy. Nemz. 1940. aug. 14. 6 l.

ROMBAUER János lőcsei festő

Johann R. magyar, Lőcsén született, a szent-
pétervári arcképfestők közt kitűnő nevet van.
(1810, 965–966 l)

Preßburger Zeitung
(Geuthen)

Rombauer

Két képe nerepel a Nemzeti Szalonban a szepességi művészek kiállításán

Magyarság 1937 III. 13

Rombauer János

festő

lásd okv.

Évk. Déri 1939-40

66. l.

képpel

Rombauer János

Szabó Gyula: A XIX. sz. festészete Mo-n
Bp. 1985,

10, 79 (14-es kép) 89 (26-os kép), 97 (34-es kép),
104-105 (45-ös kép), 107 (48-as kép)

Rombauer János

Jestö

1782–1849 Eperjes

irod

Tóth Sáros 721.

..... *műhely.*

...főnökség!

...v ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

...am.

...évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Rombauer

A Mübarát

1921. 252

Pécsi levelek IX. 85.

Rombauer János

Holländer Márkusné
archeje repr.

Héjjas János: A magyar
biedermeier, kor mű-
vészete Magyar Művészet
1938. 21. l. 22. l.

FÜSZER — GYARMATÁRU — TERMÉNY

1/4 kg rózsa paprika	P .60
5 dg. csemege „	P —.26
10 dg bors	P —.50
10 „ köménymag	P —.24
10 „ mazsola	P —.14
10 „ mogyoróbél	P —.26
10 „ cukrozott gyümölcs	P —.44
10 „ cukrozott cseresznye, narancshéj	P —.44
1 rud vanilia	P —.20

1 kg fehérbab	P .30
1 „ fürjbab	P —.34
1 „ lencse	P —.48
1 „ borsó törm.	P —.32
1 „ tarhonya fehéráru	P —.58
1 „ „ 2 tojásos	P —.78
1 „ makaroni fehér áru	P —.64
1 „ „ 2 tojásos törm.	P —.80
10 cs. levestészta	P —.88
1 kg zsemlyemorzsa	P —.56

1/2 kg üveg mustár (üveg betét) P —.48

ettpapir fehér 14 fillér

1/4 kg száraz szin szappan	P —.24
1/2 „ „ „ „	P —.48
1 nagy üveg kékitő	P —.34

orsabban házhoz szállitok.

1 kg Ogg LISZT P —.38

anda! Ingyen sütemény kostoló!

20 m. 938 III. Süsz, Budapest

Rombauer János

lásd
z

Ernst – Lázár

37 l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhelyf

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztam

Kelt ....., 191..... év

.....

tanu.

.....

tanu.

Rombauer

festőművész

Petrovics Elek muzeumigazgató müködése előtt nem volt képviselve a Muzeumban. Ahhoz, hogy a magyar művészet története hiánytalanul megirható legyen, szükséges volt a művész munkáinak ismerete.

U j s á g
1935.VI.25.

Rombauer János

MDK

Férfiarckép

Műcsarnok 1941 Arcképkiállítás

Rombauer Donát festő M.D.K.

Müve a Galériában

Férfiarckép

Márffy Albin: Átrendezték a XIX. századi magyar fes
tészet kiállitását a Nemzeti Galériában

Magyar Nemzet 1966. dec. 22. 4.l.

Kombauer Donát fiestó

Férfiarckép

MDK

Rombauer János

Férfiképmás, repr.

Petrovics MM. 8.1.

Rombauer tános festő

Férfiarcképe nagyon a szepesi
művészek kiállításán a
Nemzeti Szalonban (emlitve)

Cy Nemzedék, 1937 III. 12

Rombauer János

MDK

Hollender Márkusné, repr.

Micsarnok 1937 Magyar Biedermeier Kiáll.

Rombauer Jahns

Hollander Verkauns, repr.

Rombauer János MDK

Hollaender Márkusné

Hollaender Leó

Mücsarnok 1937 Magyar Biedermeier Kiáll.

Kohbauer Jänos

Hollaender Márkusné

Hollaender Leó

M.D.K.

Rombauer János: Férfi képmás.

Mélynyomás, -- festménye után.

Panoráma. Bécs. 1923.febr.18. 7.sz. 8.p.

MDK

Rombauer János

Hollaender Márkusné

Hollaender Leó

M.Biedermeier kiáll. képes tárgymutató. 1937. nov.

Műcs. 33 l.

Rombauer János
Női arckép, olaj

Református művészete. Rév.képt. XXXVI. kiáll.
1948. jul. 10 1.

ROMBAUER János festő

ld. Rózsa György rec.

Müvtört.Ért. 1989 14 166.p.

385 (M)
Bohse, Jörg : Inszenierte Kriegsbegeis
Meinungslenkung und Propaganda ...
Stuttgart : Metzlerische Verlags
1988

386 (M)
Card, Josefina J : Lives after Vietnam
Toronto : Lexington Books
1983

387 (M)
Däniker, Gustav : Warum sie nicht sieg
Frauenfeld : Verlag Huber
1969

388 (M)
Daumas, Maurice : Affaire d'esclans :
Paris : Ed. du Seuil
1988

Rombauer János. festőművész

A Budavári Palotában a Nemzeti Galéria és a Tudományos Akadémia Művészettörténeti Kutatócsoportja „Művészet Magyarországon 1780–1830-ig" ünnel kiállítást rendezett. – A táj témával indul a kiállítási sor, Hatkóczi kastélykert, – Rombauer János műve. – 24 kis képen látattja a művész, egykori birtokása Csáki Emánuel, a XVIII–XIX. sz. fordulóján alakíttatta át. Kazimczy-Terenc 1806. szept.-ben járt ott, ez évben részletesen lírta a hazai tudósításokban.

Esti Magazin

(említve).

1980. VI. 5. Kossuth. 18.30 (S. J.)

Rombauer János

MDK

Hollaender Leóné

Hollaender Márkus

Műcsarnok 1937 Magyar Biedermeier Kiáll.

Rombauer Irma S.

Rollander Ledna

Rollander Martha

MDK

Rombauer János

Megemlítve azon festők között, akik kulturviszonyainkra nem voltak kedvező hatással.

Mirowi Mynkovszky Ernő: A magyar képzőművészet története. Bp. 1906.
72.l.

ROMBAUER JÁNOS

PETROVÁ-PLESKOTOVÁ: DIE ENTWICKLUNGSASPEKTE DES SCHAFFENS JOHANN ROMBAUERS

ARS 2. 1968, 1.02. 31-66

t, mellékelve a küldött

tekezletet követő 5. nap

meg kell kezdeni az uj
tését, tájékoztatását.

áderosztály

atos minden rendezvényt sze-
megtartani. A költségnormák-
djáról külön intézkedés tör-

a tisztségviselőket, aktivis-
azdasági szervek vezetőit,
apesti/ tanácsait, hogy aktiv
szakszervezeti választásokat,

Rombauer

epejesi ötvös
1820

lásd
2

Görik 95. l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Mühely

Miután keresményemnek 191..... é

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbizt

Kelt ....., 191.....

.....

tanu.

.....

tanu.

Rombauer

Jestő

l. Arch. Ért.
1914. 266. l.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI INTÉZET
KOLOZSVÁR, FARKAS-U. 1.

Hivatalból
Díjátalányozva.

Nagyságos

Szentiványi Gyula úrnak,
a MOB főtitkára, stb., stb.,
XI., Lágymányosi utca 16.,

Budapest

Rombauer

Petrová-Pleskotová Á:Die Entwicklungsaspekte des Schaffens Johann Rombauers/Art 1968/

Művészet és f elvilágosodás Akadémia Kiadó 1978
Zádor Anna:A felvilágosodáskori művészet kutatásának kérdései 15.oldal.

ROMBAUER Jairos

91 12. 19

Új Művészet

U! WUV€3Z6!

MDK

Rombauer János

Női arckép; of.

Reformkor művészete. Főv.Képt. 36.kiáll.
1948. jul. 10. 1.

Romayer János

kőműves mester

Nagyváradon

a XVIII. sz. közepén

a pesti kőművesek

vidéki mestere volt

Pkc 212 l.

Révay emlékek a turóczszentmártoni
templomban VI. 12.

Rombauer János
festő

vrod

Petrovics-jegyz

11. l.

Nagybánya és Környéke flórájának
folytatása VI. 168.

Rombauer ~~Jenő~~ János

festő

M.D.K.

Az eperjesi Rombauer kiállításon szerepel a Magyar Történelmi Képcsarnok a hatkocsi Csaky kastély parkjának részleteit ábrázoló olajfestmény és a debreceni Déri Múzeum egy férfi archéppel.

Rózsa György: Rombauer kiállítás Eperjesen

Művészet, 1964. magyar – 44 lap.

MDK

Rombauer János

Hollaender Leóné

Hollaender Márkus

M.Biedermeier kiáll. képes tárgymutató. 1937.

nov. Műves 33 l.

elye :----------

Rombauer János

szerepel a Nemzeti Szalonban a szepesi művészet kiállításán

Nemzeti Újság 1937 III. 14.

Rombauer János

ismeretlen müve cimmel irt tanulmányt Tihomirov

?MÉ.XIV. 1965.p.5-35.

Művészet és f elvilágosodás Akadémia Kiadó 1978
Zádor Anna:A felvilágosodáskori művészet kutatásának
kérdései 15.oldal.

Rombauer Janos

festō

l

Ernst Mur. kiáll. X

Magyar biedermeier-

müveszet. Bp. 1913.

37, 38. l

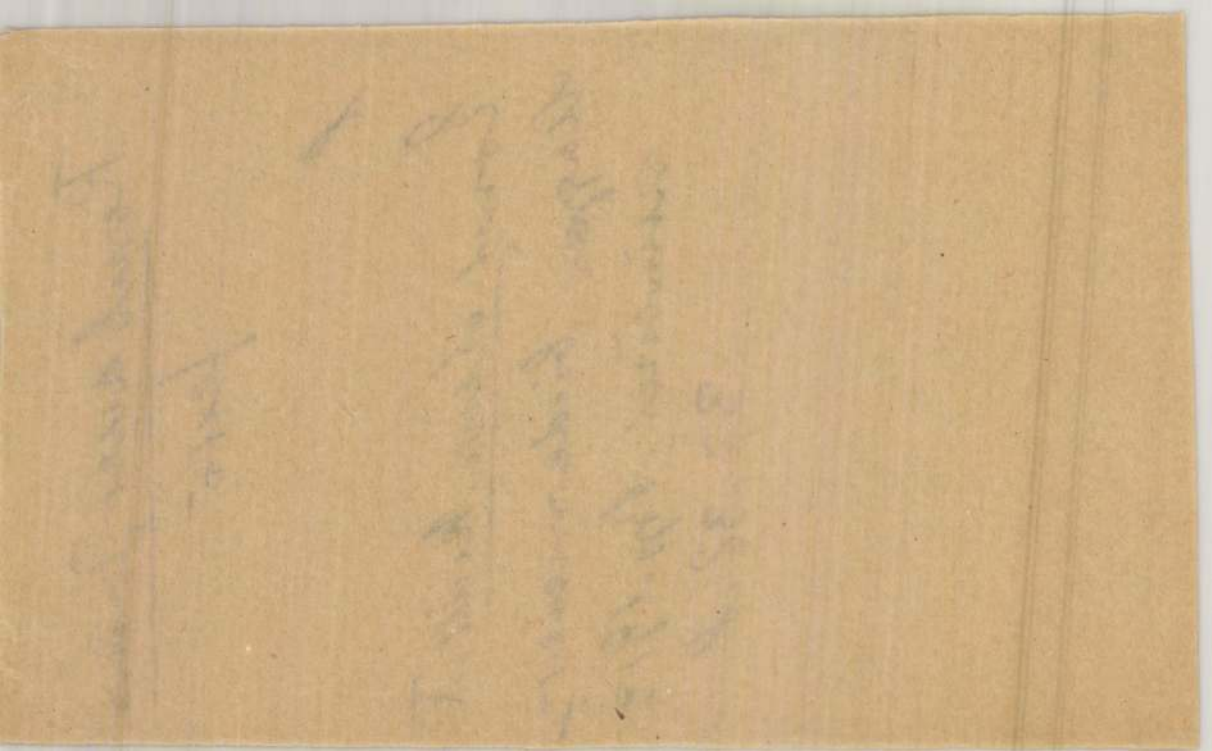

Rombauer János

iosd

Petr Egy kimult

169. l.

Német munka, XV. század.
Réz, átm. 12·5 cm.
A magyar történeti ötvösmű-kiállítás lajstroma. Bp. 1884., második terem, 146. l.

CIBÓRIUM,
kerek talppal, hatszögletű testtel és toronyalakú fedővel, késógotikus vésetekkel. Fent kereszt.
Magyar (?) munka, XV. század.
Aranyozott réz, mag. 40 cm.
Az Ipolyi gyüjteményből.
Egyházi műrégiségeink az 1885. évi budapesti országos kiállításon. Egyházművészeti Lap, VI., 1885., 272. l. — Radisics Ipolyi 50. szám. — Szendrei János: Néhai Ipolyi Arnold gyüjteménye. AÉ, VII., 1887., 344. l.

CIBÓRIUM,
hatkarélyos talppal, gömbölyű testtel, fedővel.
Német munka, XV. század.
Aranyozott réz, mag. 33 cm.
A kölni Schnütgen gyüjteményből Simor prímás vásárolta.
Keresztény Múzeum Esztergomban. Egyházművészeti Lap, V., 1884., 362. l.

CIBÓRIUM,
kerek talppal, csavart gombbal, hatszögletű felső résszel és toronyfedéllel.
Német munka, XV. század. (Hamisítvány?)
Aranyozott réz, mag. 40 cm.
A kölni Schnütgen-gyüjteményből Simor prímás vásárolta, 1884.
Keresztény Múzeum Esztergomban. Egyházművészeti Lap, V., 1884., 362. l.

Rombauer J.

Zmij - Miklusík -, Ginovský - és Brelá-
val kapcsolatban említi nevét.

Ladislav Sančin: Výtvarné umenie na východnom
Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 18.

M.D.K.

Rombauer Johann,János Jan festő

/1782-1849/

Stunder János Jakab a közvetlen tanitója,
Eperjesen telepedett le.

Tyihomirov: Rombauer Oroszországban
A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei III. Bp.1961.

M.D.K.

Rombauer Johann, János, Jan, festő

További kutfők is megerősitik, hogy 1821-ben ill. 1823-ban Pétervárott tartózkodott.

Tyihomirov: Rombauer Oroszországban,
A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei III. Bp. 1961.

Rombauer Janis

ivod

Petrjvégi

86 l.

állitáson. Bp. 1898, 77 l.

Pulszky Károly: Az esztergomi főegyház kincstára. AÉ, XIV – 1880, 289–290 l.

Henszlmann: A bécsi 1873. évi világ-tárlatnak magyarországi művelőinek régészeti osztálya. Bp. 1875/6, 190 l.

Irodalom. Egyházművészeti Lap I – 1880, 371 l.

Martinov: Le trésor de Gran. Revue de l'art chrétien, XV – 1881, 348 l.

Rombauer János

* 1782 Lőcse
+ 1849 Eperjes

erőd

Toman 575. l

SKOVSZKIJ: LEONARDO DA VINCI

Rombauer János

festő

l.

Odmacher Dezső

5. l.

Méltóságos

dr. Lux

műszaki

Rombauer J.

A 19. nárad kudetén az eperjesi művészek egyike.

Ladislav Sančia: Výtvarné umenie na východnom Slovensku 1918–1938. Košice 1964. 18.

Rombauer János

életrajz

l.

Szabad Művészet

1952. 7. n. 306.l.

49049/909. szám.

D i v a l d K

kori szárnyasoltárai" cimü

könyvtára részére ide mell

megküldöm.

Budapest, 1909.

A minister

— 1 — M. D. K

...BAUER János

szül. 1782. Lócse megh. 1849. Eperjes

Szilvayné sz. Fischer Anna arczépe

1830. körül

Czausig, Marko, Baumarth, Ocilla (totó)

nortársa

Stunder János Jakab dán származásu

testő tanitványa,

1806-ban Illinski gróf magával vi-

szi Oroszországba

./.

 M. D. K.

ROMBAUER János pestő

„Hitetlen Tamás" c. 1834.

Steinhübel Lajosné 1837.

Hollaender Markusné

Vargha Sárló: Rombauer János ismeretlen pestménye 150–152.

Művért. 1953. 1–2. sz.

M. D. K.

ROMBAUER János festő

Fessler Ignác Aurél történetíró arcképe

I. Sándor cár arcképe

1824-ben tér vissza Magyarországra és

Egerben telepszik le.

Villecz Jánosné arcképe 1830.

Villecz János 1829.

Villecz Mihályné 1826.

Tahy Boldizsárné 1829.

/

Rombauer János festő. 1782-1849

Löcsén született, a szepességi tradicio-
kon fejlődik és csiszolódik művészete.
16 évet töltött Oroszországban, Péter-
véron ahol Borovikov V. T. Tropin V.
A. és Kiprensky O. A. voltak hatással
művészetére. Vissza-térése után Eper-
jesen telepedett le, ott is halt meg.

Anna Petrová-Pleskova: Slovenské vý-
tvarné umenie obdobia národného
obrodenia.
Bratislava, 1966. 23-24. old.

Rombauer János, festő. 1782-1849.

Eperjesi korszakából származik Lilin Baltazár eperjesi hereskedő arcképe 1839, olaj, 38. Képtabla 144. old. Hellmerné csipkés, rozsás kalappal, 1832. 1832, olaj 39. Képtabla, 147. old.

Anna, Pětrová - Plesková: Slovenské výtvarné umenie obdobia národného obrodenia,
Bratislava, 1966. 23-24

 M. D. K.

Rombauer János, festő. 1782-1849

Főleg archépeket festett. Kis fiú szappanbuborékkal 1804, olaj, 36. Képtábla 144. oldal, jelenleg a bratislavai nemzeti Galéria. Fiatal férfi, 1813, olaj 37. Képtábla 145. oldal. (Orosz archép-festők befolyása alatt készült kép)

Anna Petrova-Pleskova: Slovenské výtvarné umenie obdobia narodného obrodenia.
Bratislava, 1966. 23-24 és 67. old.

Rombauer János

erod
z

Petrovics M.M

IV. l.

Rombauer Janos

l.

Petrélet

16. 1.

Szf. Tört Mús: Weber, Páduai Sz. Ut

48,85
C1,

Vétetett 1898. VIII. 26-án

52 kr. f. — Elszámoltatott

Az elszámolás elfogadtatott

(464/901.)

Rombauer János

L. Wagdej

212. f.

1476

e)

éjét)
alza fordítosta ~~fejjel~~. Szarvai hátra konyulnak
s hátul bal lábával lép ki. Bordáit megle-

·4 cm.
ve 12. olirácit (5 ft 52 kr.)
1. alatt az elsiámolást.

Iparmüvészeti Muzeumban helyeztetett el.

Rombauer János

Lásd

Szépm. Mur.

Ujszerzem. 1920–21.

1. 7.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Rombauer János

Cród
z
Mysk Ernő
72. l.

Ezner pr. jog sajtó alatt
megjelenik. utá fiáltogok

7067 NYOMT. KUNOSSY VILMOS ÉS FIA BUDAPEST

Fizetendő 1906 Február tól 1/4 évi / havi 2 kor fill. részletekben.

Rombauer ~~Jenő~~ János
festő

M.D.K.

Az eperjesi Rombauer ki állitáson szerepel a művész oroszországi tartozkodása idején készült önarchépe valamint feleségének portréja

Rózsa György: Rombauer-ki állitás Eperjesen.
Művészet, 1964. május – 44 lap.

MDK

Rombauer János festő

1804-ben Révai Miklóst festette le

Ltáb IV. 125 l.

Rombauer Jakab
festő

M.D.K.

1904.-ben az Eperjesi Szabadegyleti Kör rendezett kiállítást műveiből. Kiállított művei között szerepel a Nemzeti Galéria tulajdonát képező: I. Sándor cár és Fiatal férfi képmása". A Magyar Tudományos Akadémia tulajdona a Fesslerházak Aurél archívuma.

Rózsa György: Rombauer kiállítás Eperjesen
Művészet, 1964. május - 44 lap

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV., Dózsa György út 41

Rombauer János.

iglói festő.

Lázár Béla:Száz magyar remekmü
kézirat.

Rombauer János

müveiben az arckép folyamatos átalakulása tapasztalható

Müvészet és felvilágosodá s Akadémia Kiadó 1978 Zádor Anna:A fe lvilágosodáskor i müvészet kutat ásának kérdései 15.o.

ROMBAUER

RUZSA, Gy.: Beiträge zu den europäischen Bezügen der Kunst in Russland. Hrsg. von Hans Rothe. Giessen, 1979 [rec.] - Acta Historiae Artium, Tom XXX, Fasc. 1/2. 1984 173 - 174.p.

Rombauer →

ett az Aka-
az Iroda-
an az Aka-
otta. Tagja
aságnak, a
s a Magyar
valameny-
olyóiratnak
Kecskeméti
anulmányai
Horváth Dö-
ette Váczy-
s ő a saját
nyes kiadás
d kérésére
levelében
a megjelent
Elveszett a

P. Váczy János
osztály főnök

n Váczy a megjelent műveinek összeállítását közölte.[3]
ödése Kazinczy korától távolabbi területre is elragadta,
ötetlen szorgalommal, mikesi hűséggel megmaradt mindig
vántartja Váczy ilyen tárgyú írásait a Kazinczy bibliográfia.
nyok, cikkek, ismertetések, a Pályám emlékezeté-nek kiadá-
és kora c. nagy monográfia, amely akadémiai jutalmat ér-
áldozatot követelte Kazinczy Ferenc levelezésének össze-

ményeinek városok szerinti felsorolását a Kazinczy Ferenc-
sszeáll.: V. Busa Margit, Miskolc, 1981. 100—110. old.

Ld. MTAK Ms.326/j.
1915. 639 p. A II. kötet kéziratban maradt. Ld. MTAK RUI
iadásával és a II. kötet megjelentetésével foglalkozom.)

kívánt Váczytól. Kit
levelezésének 1. kisz
a Nagytiszteletű Ur
s észrevételeit reá n
sek kivételt képezne
Úr: idecsatolok az e
idecsatolt egész ív m
levelezésben így óha
Nagy Gyula uraknak
egészen nevetséges
lag is pár sorban vel
alakult ki a 21 kötet

Váczy elkészült a
kötet 1911-ben jelent
nek időrendjében, 17
betűrendjében, a leg
összesen 5393 levele
Váczy János Kazi
jegyzetapparátusa. C

Mit jelentett Vá
megjelentetése? — a
Váczy áldozatos mun
c. nekrológjában fe
„Tudta-e mit jelent a
apró adatok, összeha
bibliográfiával és
érdemrendét viselni
testületek és nyilván

[a]V. Busa Mar
művek.] Ld. C
[b]Szilády Áron

Rombauer János

Műveszet 1903. 168

– 1904. 133–138, 192–194
267, 278, 417

– 1908. 130, 131.

– 1915. 414–418

Ferrarai festő: Krisztus a keresz
fán 155 (612), 1249 (67). — Urunk
szine változása 155 (612), 1086 (32

HDK

Rombauer János, ~~Löcse~~ festő

1782 (Löcse) — 1849.

oron cári udvarban 20 évig él. – Udvari előhelységek archépei.
Eperjesen telepnik le. – Oltárképek, archépek. 1824-ben jön hazá.
„Mendelssohn (?) archépe. – Déri Museum, Debr.

Déri Museum Képtára Debrecen 1949. 5. lap.

5

MDK

Rombauer János /1782-1849/.

K.E.: A Szepesség ujabbkori festői és szobrászai. Szepesi müvészek. N. Szalon 1937. márc.

MDK

Rombauer János, festőm.

Férfi arckép. Repr. 54.l.

A Nemzeti Szalon szepesi kiállításáról.

Művészet. 1937. 7.sz. 54.l.

Rombauer Jánosnak.

1831 bál, több Habsburg uralkodót ábrázoló képe a kassai gymnásium diztermében.

Sthl 31. l.

Rombauer János

1782 - 1849

Ltáb I. 70, 137

IV. 54, 125, 152

Rombauer János

Steinhübel egerjesi kereskedőről és feleségéről készített portréja 1804-ből, a kassai múzeum nyakb szerzeménye

Pragai Magyar Hirlap

1934 jan. 14.

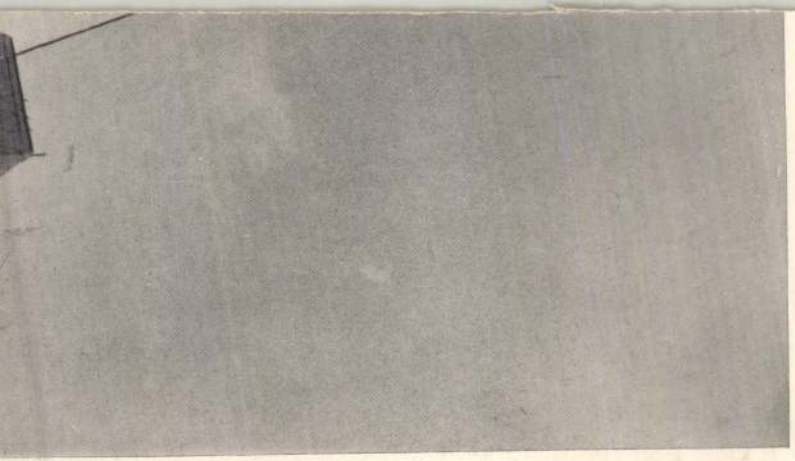

Rombauer János

festő

l.

Szabómagyfest.

152. l.

LOSONCZI SÁNDOR ÉS KENDE IMR
TISZTELETTEL ÉRTESITIK, HOG

MAGDOLNA = ZSIGM

GYERMEKEIK 1914 SZEPTEMBER 22-É
DÉLELŐTT 10 ÓRAKOR A II. KERÜLET
ÁGOSTAI EVANGÉLIKUS TEMPLOM
BAN (FŐHERCEG ALBRECHT-UTCA
SZÁM) HÁZASSÁGOT KÖTÖTTEK
BUDAPEST, 1914 AUGUSZTUS HÓBA

Nagykallósi Endreházy Kálmán
és neje tisztelettel értesitik, hogy

ZSUZSANNA

gyermekük Szentirmai Eszter-
házy Konstantin urral f. évi szep-

Rombauer János

Divald dédapjának, aki eper-
jesi kereskedő volt, archépe
1804-ből fentitől.
Divald Kornél családjának
tulajdona.

Divfelsétak 4. l.

T. 5384.

romlott és több helyütt égő vár fog-
mmal veszik be. Az előtérben her-
m és Khun tábornokok, Rosenberg al-
etik a lovas rohamot; a háttérben
évő erődök tünnek szemünkbe. Fel-

grung von Dubicza unter Comando
n Lichtenstein, den 25. April. Anno 1788.

rde die Festung dem Herrn General
ter folgenden Bedingnussen mit accort
egs gefangnen gemacht vom Obersten
d auch einen beträcht. Vorrath ā
inder wurden mit einer Bedeckung
alatti: Als die Trenschee ü vom 260
infallen sich zu verwahren befeje-
magyarázat alatt F.M. Will exc A.V.

vk. 20.6 : 38.2 cm.

Rombauer János

1782 – 1849

László

Kösz E. Zs 28. I.

ben a történelmi órákban. Fegyvertársam a le-
lós, aki félországot hódított meg a nemzeti nép-
vertársam minden jóérzésű ember, aki rendet,
és kalandmentes külpolitikát akar.
nez, jóakaróimhoz. Szeretettel hivom őket, csat-
Én becsületes iparkodással szolgáltam minden
áért, küzdöttem a panamák ellen és segitettem
n tehát a főváros közönségétől, hogy segitsen

: és bizalom fűz hozzám: **ne irjon alá senki-
nem jönnek olyan ajánlási ivvel, melyen
repel.**
sorsdöntő választások előestéjén

Payr Hugó.

Rombauer Lajos

lásd

Egyetemi Lapok

1904. 28 szám

MDK

Rombauer János festőmüv.

Férfiarckép

Árv. Közl. 1940. dec. 7.rksz. 96. auk.
lo l.

Rombauer János

Kazinczy foglalkoztatta.

Mitrovics Gyula

Kazinczy esztétikai törekvései.

Budapesti Szemle

1929. 214. l.

febr.

Fig. 31.

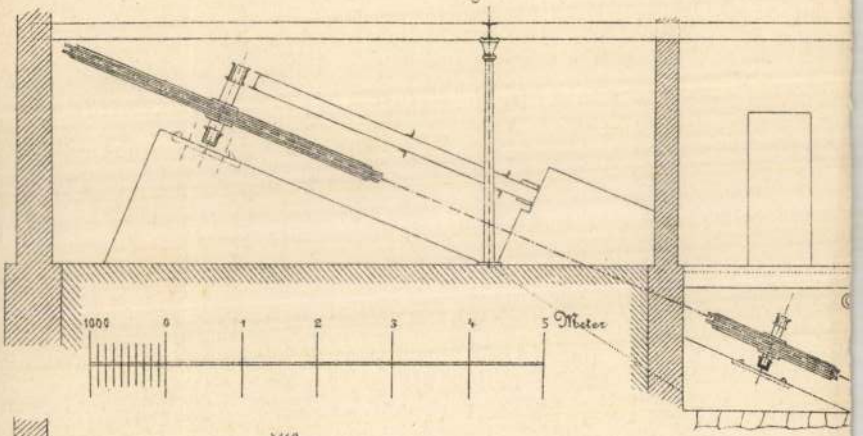
1000
0
1
2
3
4
5 Meter

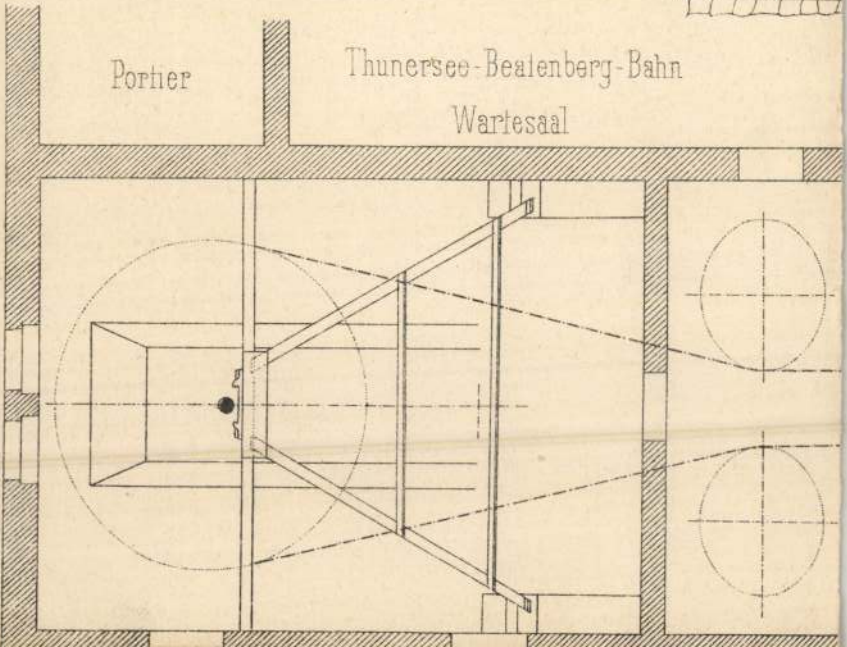
Portier
Thunersee-Beatenberg-Bahn
Wartesaal

Rombauer János
festő
Steinhübl Sámuel (†1813)
eperjesi borkereskedő
arcképe a XIX. sz. elején

Váradi Béla = Masolino. Tarczai György regényének bevezetésében.
Bp. é. n. 4. l.

...EST
932 JAN -5 -3
BO 62 BO

MDK

Romba/uer János, festöm.
1782-1849

Krisztus feltámadása. Tanulmány a gróf Bobrinszky-c
család részére festett nagy oltárképhez.
/Lásd Divald Kornél: Müvészet.1914-15-ben Rom-
bauerről szóló cikkeit./ Bádog.
73x 33

Ernst Muz. auke. XVI. 1921. Kat. 43.1.

Rombauer János festőművész

Steinhübel Sámuel arcképe
Steinhübel Sámuelné arcképe | olaj

Felsőmagyarországi festők képkiállitása. Kassa.
1918. február 17.

A Műgyüjtő, II., 1928., 245. l. — Décs
Könyvismertetés. MM, V., 1929., 172.
— Gerevich: L'arte antica Ungheres
Róma, 1929., 16. l. — Egyházművy. kiál
1930., 446. szám. (Képe 49. tábla.) — Csán
Károly: Régi magyar miseruhák. A M
gyüjtő, IV., 1930., 167. l. — Berti Toes
938. l. — Csernyánszky 43—47. l. (Képe 45.
— Horváth János: Az irodalmi művelts
megoszlása. Bp. 1935., 192. l. — Budini
Gli artisti italiani in Ungheria. Róm
1936., 62. és 159. l. (Képe LXXV. táblán
— Lepold—Lippay 41. l. — Horvát
Enrico: Il rinascimento in Ungheria. Róm
1939., 119. l. — Lepold Katalógus 223. s

INFULA,

vörös bársony alapszövete megújított, rajta rene
szánsz ízlésű, erősen domború gyöngyhímzés é
középütt szekrényesen foglalt drágakő. Csúcsá
két rügyszerű idom. A hátszalagok hasonl
dísszel.

Mag. 37 cm.

Magyar munka, 1510 körül.

Talán Bakócz prímásé volt.

Árvízkárosultak, 1876., 44. l., 1491. szám
— Sz. S.: Könyvismertetés. Száza
dok, XIV., 1880., 838. l. — Pulszk
Károly: Az esztergomi főegyház kincstára
AÉ., XIV., 1880., 290. l. — Irodalom
Egyházművészeti Lap, I., 1880. — Martinov

Rombauer János

irod.

Tarcai György: A kassai
múzeum. Művészet
1903. 168 l.

Rombauer János

1781. - 1849.

orvod

Lidové Noviny

1933. júl. 5.

Ezt a kivágást

1933-ban Kecskemeten rendez-

ték.

1228

1229

Rombauer János

Csáky Emánuel gróf hótkoci (Szepes m.) kastélyáról és angol kertjéről Rombauer János 1803-ban. 24 részből álló olajfestményt készített, melyen a kastély és kert figyelemre méltó részei nannak megörökítve. A primitív festmény budapesti magántulajdonban van. A szignaturát Korokmay Éva találta meg, aki a kappel és a kastélyhal behatóan foglalkozott.

→ Ezeken a helyeken Rombauer nincs említve, de a hotkoci kappel kapcsolatban a irodalomba beveendő

vrd Rozsnyay levelezése N.A. 316. p.
Kazinczy F.: Hotkoci anglus kertek 996. levél
Hazai Tudóstlázok 1806. 262, 268. p.

EGYETEMI NYOMDA

31 nap **JÚLIUS** 30. hét

17 Vasárnap		Elek *Elek*
18 Hétfő		Kamil *Frigyes*
19 Kedd		P. Vince *Emilia*
20 Szerda		Jeromos *Illés*
21 Csütörtök		Praxedes *Dániel*
22 Péntek	Székesfehérvár	M. Magdolna *Magdolna*
23 Szombat		Appollinár *Lenke*

Jobb oldal:

Szerdahelyiné Prielle Kornélia magyar színművésznő († 1906-ban) ereklyéi:

Hajának egy tincse, aranyfonállal átkötve. — **Porcelláncsésze,** „*Tündérujjak*“ felirattal. — **A művésznő könyvtárának katalógusa.** Sajátkezű írása. — **Lorgnet.** — **Medaillon,** gagátból. — **Az „Alfonz úr“** című szindarabból *Raymonde* szerepe. — **Legyező,** lapján „*A holtszív emlékéül*“ fölirattal. — **Sajátkezű írása.** — **Könyvjelző lapocska,** sajátkezű feljegyzésével. — **Terítő,** berlini pamutból. *Prielle Kornélia* hagyatéka az eperjesi *Széchenyi-Kör* részére. A *Széchenyi-Kör* letéte.

46. számú szekrény.

Miseruha, selyemből, arany-, ezüstfonállal s többszínű vastag, sodrott selyemszállal byzánci modorban beszőtt s beillesztett figurális díszítéssel. Hátán vörös alapon Krisztus a keresztfán, Mária és János apostol. XVII. század. A *komlóspataki* gk. templom letéte. — **Lábas gyertyatartó,** 2 db, fából. XVII. század. A *kiskurimai* gk. templom letéte. — **A megholt Üdvözítő képe,** selyemre festve. 1701-ből. A *komlóspataki* gk. templom letéte. — **Békecsóktábla,** deszkára festett. XVI. század. Bártfáról. — **Salvator Mundi képe,** falapon. XVII. század. A *ladomérvágási* gk. templom letéte. — **Krisztus születését ábrázoló kép,** falapon. XVII. század. A

kecsköci gk. templom letéte. — **Kép**, falapon. Köridomú lapján egy turbános férfi-fej. *Rombauer János* lőcsei születésű festőművész munkája, aki a cerninai gk. templom képes-falát festette 1844-ben. A *felsőcsernyei* gk. templom letéte. — **Hármas oltárkának** két szárnya. XVII. század. A *kecsköci* gk. templom letéte. — **Terítő**, vászon, sokszínű selyemmel hímzett. XIX. század eleje. A *kriványi* róm. kath. templom letéte. — **Kehelytakaró**, 2 darab. XVIII. századból. *A kriványi és zborói* róm. kath. templomok letéte.

47. számú tárló.

Kulcsok vasból, a XIV—XVIII. századból. 47 darab. A felső sorban balról fekvő két darab az eperjesi szíjjgyártók céhládájából való. XVII. század. *Eperjes* szab. kir. város letéte. — A középső csomó *Bártfa város kapuinak* kulcsai, melyeket a város átadásánál használtak. — A jobbról fekvő csomó *Eperjes város kapuinak kulcsai. Eperjes* szab. kir. város letéte. — A sorozatban a legrégiebbek a *négyszögletes* fejűek. — *Bártfa* s *Eperjes* szab. kir. városok letétei és *Holénia József, Mrász Róbert, Mathia Endre* tarkői róm. kath. plébános és *Schroepfer Antal* ajándékai. — **Aranymérleg** 1786-ból. *Sárosvármegye* letéte. — **Mérlegtartó doboz**, súlyokkal, 1729-ből. Ajánd. *Löcherer Gyula* bártfai gyógyszerész. — **Aranymérleg.** XVIII. század. Ajánd. *Mrász Róbert.* —

Rombauer János

1803 ban festett képet a hótkóci Csáky kert épitményeiről

Müvészet és felvilágosodás

Akadémia Kiadó 1978.

KomárikD: A korai gótizálás Magyarországon 236 old.

Rombauer Jairus

Divald Kornél

Egerjes templomai.
Adatok Rombauer
Jairus életéről.
Kny.: Művészet.
8-r. Bpest 1904
23 kép. 99 l.

MDK

Rombauer János, 1782-1949.

Férfiarckép

Almásy-Tel. 3.auk. 1940. ápr. 32 l.

MDK

Rombauer, festö

Feszler Ignácz. Mellkép.

A Magy. Tud. Akad. képei és szobrai.
Akadémiai Értesitö. 1913. évf. 8 -9.füzet. 537 l.

Rombauer János

Férfi képmás, olaj-
kátón Joh. Rombauer
pinxit St. Petersbourg
1813.

15-ik. Ernst aukció 1924-
vásárolta a képet a
veszprémi Múzeum.

Gessi, Francesco, olan festò II. 209

Rombauer János Lőcse

1863-ban már nem élt.

1863. máj. – jun. kiáll.: Az üdvözitő feltámadása, carton, a. M. Tud. Akadémia tulajd.

~~Bécs IV. 93.~~

Rombauer János

(1782-1849) hupsonhárom képet festett 1803 körül a Hotkóc kőfség mellett levő gróf Csáky Emanuel-féle kertről.

Zádor Anna: The English garden in Hungary. The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1973. 50. pám

1971

Rombauer János, festő

L: Donáti János

Jávor A: A felvilágosodás műveltsége 1007-1010

Élet és Tudomány, Bp 1980 aug. 8 XXXV/32

Rombauer János, festő,

Művészeti lex. 689. l.

Hul. 1782 V. 28. Lőcsen, megh. 1849 II. 12. Eperjesen. Szentpétervárott tanult, ahova 1806. vándorolt ki, s ahol utóbb megtelepedve, az orosz arisztokrácia tedvelt festője ~~volt~~ lett. Megfestette I. Sándor orosz cár archépét, Krisztus föltámadását ábrázoló nagy képet a Bobrinsky gróf család rejzére stb. Egy 1813-ból való kitimő férfi képmása a bpesti Szépmű. Muzeumban van. 1824. ~~Be~~ hazájött s haláláig Eperjesen ~~[illegible]~~ működött. (Kazinczy és Fessler archépei, Hitetlen Tamás c. oltárképe az eperjesi ev. ~~[illegible]~~ templomban, mitologiai tárgyú festmények.)

(11

JUNIUS

8

Rombauer János, festő

A múlt század elején nem egy szerényebb tehetségű magyar festő Oroszországban talált helyet, érvényesülést: Rombauer János, Kozina Sándor és még többen

R. Bajkay Éva: A grafikus Nichy Mihályról (1827–1906).
Budapest, 1977. 7.

Rombauer János

Fessler Ignác
archépe
M. Tud. Akadémia

Repr. -

Petr Müvelöd
V. 480. l. -
481. l.

Tsz.:

Kelet	Beszélő neve (olvashatóan)	Hiv.	Magán	Inturb.	Kelet	Beszélő neve (olvashatóan)	Hiv.	Magán	Inturb.

Rombauer János

ismeretlen festménye cimmel irt tanulmánxt -Vargha L.?MÉ. 1.1953.p.15o-153/

Müvészet és f elvilágosodás Akadémia Kiadó 1978
Zádor Anna:A felvilágosodáskori müvészet kutatásának kérdései 15.oldal.

Rombauer János festő M.O.K.

1782 – 1849

Szentpétervárott I. Sándor cár archégo-
festője volt.

K. Divald: Old Hungarian Art. London 1931
226

M.D.K.

Rombauer Johann János Jan festő

Eperjesen Kazinczyn kivül barátságot tartott
Jozef Ginovszkij nevü szlovák festővel.
1842-ben meghalt orosz felesége.
ő maga 1849 februárjában halt meg.

Tyihonov: Rombauer Oroszországban 143-144.l.
A MNG Közleményei III. Bp. 1961.

ől elrablása. Flamand, XVI. század.

Rombauer János

A pesti 1840 ki kiállításon

Fessler Aurél nép dolgozatu arc-
"képe Rombauer Jánostól.

Parlagi Pesti mukiállítás-
Honnüvész 1840. 444. l.

M. D. K.

Rombauer János festő.
* 1782. + 1849.

Kazinczy Ferenc arcképe. (1825.)
Olajfestmény (repr.)
Elpusztult.

Rózsa György: Kazinczy Ferenc a
művészetben.
Művért. 1957. IV. é. f. 2–3. sz.

180., 181., 191. l. (7. kép.)

KOMBAUER JÁNOS, festo,/ 1782-1849/.

A Miskolci Múzeum Képtárának tulajdonában van Kombauernek
BENCZUR JÓZSEF ARCKÉPE,1841",cimü festménye.-Vaszon,
36.5+30 cm. Leltsz956.2.
Fekete repr. 51.old

ZSADÁNYI GUIDÓ: A miskolci képtár múzeum Képtára
49.old.

A Miskolci Herman OttóMúzeum Közleményei, 1966.
7.szám, Miskolc, 1966.

Rombauer János

Fejfi archeje (Szépmüv Muzeum tulajd.) repr.

Művészet 1937. 7. sz.
54 l.

LAUFKRAHN-ANLAGE der ROHRE

Fig 2. Queransicht u. Schnitt.

Fig 4. Fri

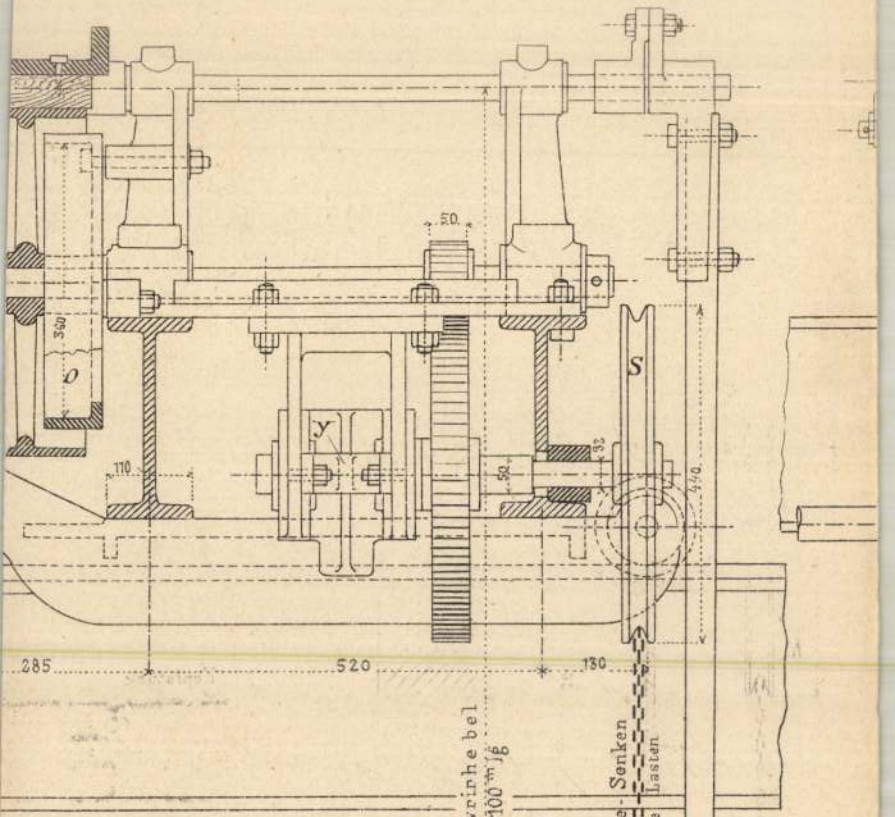

Fig 3. Längsschnitt

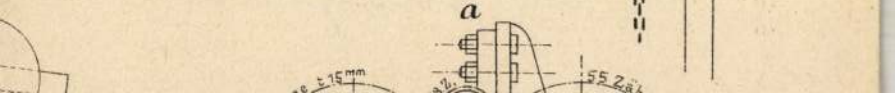

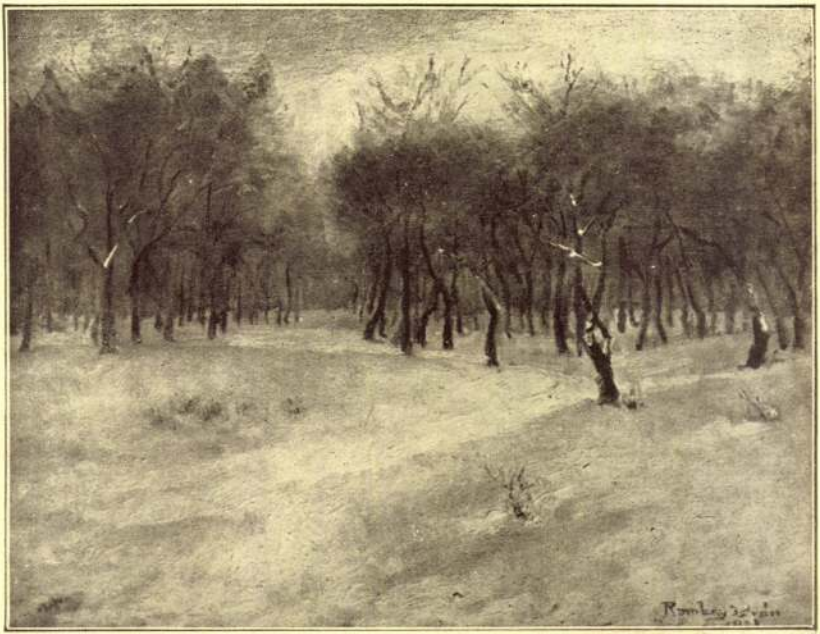

Erdő széle télen. Rombay István olajfestménye. Műcsarnok, Téli Tárlat.

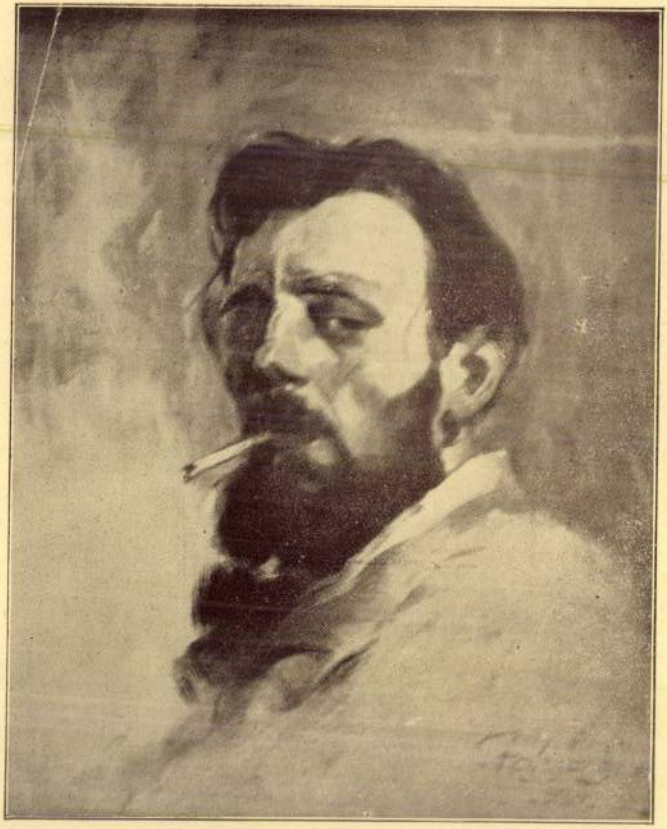

Önarckép. Pálnagy Zsigmond olajfestménye.
Műcsarnok, Téli Tárlat.

Rombauer János, festő

MDK

~~182~~ 1782-ben született Lőcsén.
Eperjesen telepedett le és halt meg 1849-ben.

179.o.

HÉJJNÉ DÉTÁRI ANGÉLA: Találás egy magánygyűjteményben.
Műv. Ért. 1956. V.évf. 2-3. sz. 176-180.o.

Rombauer J.

„A hotkóci hert" cinni képét 1803-
ban festette a művész. Ez a mű
példa arra, hogy a konkrét-táji
környezet ábrázolása módosította
a hagyomány-os látkép típust.

Szabolcsi Hedvig: Művészet Magyarországon...
Művészet, 1980. jénius 18 lap.

Művészet
1904. 192–194. l.

eredetieket, olcsó pénzen készít másolatokat. A nagy mesterek után készült másolatok a maga gyönyörűségére függnek festőszobájában s ha a véletlen egy nagynevű művésztársat, egy jóízlésű műkritikust hoz közelébe, tölújúlnak régi emlékei, eszményei, melyeknek romjain egy szebb jövő művészi kilátásai semmisültek meg.

Ki volt az az eperjesi festő, akinél a művészi hírnevű Rombauer s a magyar irodalom vezető férfia, Kazinczy találkoztak, nem tudjuk megmondani. De bárki legyen is, jellemző adat, hogy maga se tudta már megnevezni azon művészek neveit, akik után másolatai készültek. Ez a művészi elzüllésnek oly ténye, melyet csak a mi közéleti szomorú viszonyainkkal tudunk kimagyarázni. Ez az eperjesi festő az akkori magyar művészélet tipikus alakja. Vele szemben áll az idegenből hazakerült, jómódú Rombauer, mintegy azt bizonyítva, hogy aki hírnévhez jutni, vagyonra szert akar tenni, hagyja el e hazát, mert, úgy látszik, igaza van annak a magyar írónak, aki még 1828-ban is azt írta, hogy művészeink kényszerítve vannak „élelmek keresése végett az egész föld kerekségét összejárni"; mert ott vagyunk ma is, hogy még „Raphaeli talentummal is alig kerülheti el a hazai művész az éhenhalást".

—82. Bayer József

nyugalomban kinyujtott lábakkal, ha azt valaha olajfestésben láttam volna. Csak rézmetszés után ismerem "

E sorokból láthatjuk, mily kellemes lehetett Kazinczyra a régi ismeretség fölújítása s miként örvendhetett maga Rombauer is, hogy hazájában ily alapos műértővel folytathat lelketemelő társalkodást.

E levél bepillantást enged hazánk mult évszázadeleji művészéletébe A másolatok divatoznak nálunk : jók, gyengék, vegyesek. A művésznövendék festeget magának jó képek után egyetmást Bécsben. Aztán hazakerül s tán mint arcképfestő valahogy megél. De le kell mondania ábrándjairól. Műértő nincs, aki pályáján tovább irányítsa. Maecenas sincs, aki nagyobb feladatok elé állítsa. Mesteremberré válik idővel, aki kenyérkeresetből fest

Rombauer János festő M.D.K.

/ 1782-1849/

Eperjesen működött.

Arcképek , oltár képek.

Életének egy részét Oroszországban töltötte, s orosz megrendelőknek több arcképet festett / Dobrinszky-család /

Kampis Antal: A képzőművészetek története 698.1.
A Kultura Világa Bp. 1963.

M.D.K.

Lombauer János festő
1782-1849

Férfiarckép, repr.

Szépmüvészeti Muzeum 1906-1956, Bp. 1956. 224.kép
259.l.

Rombauer János, festő MDh

„Grömmel fedezzük fel néhány magyar festő — Rombauer János, Skuteczky Döme és mások — munkáit is."
(Kiállítás a Műcsarnokban.)

G. M.: Csehszlovákia képzőművészete 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1963. máj. 11.

M.D.K.

Rombauer Johann, János Jan festő

/1782-1849/

Oroszországból 1824-ben utazott el.

Kb. kutfők szerint 1821 u. Oroszországban tartózkodott.

Kazinczy barátja volt.

182[illegible] pétervári cimjegyzékben szerppel.

Az e[illegible] Tyihomirov: Rombauer Oroszországban

A Magyae Nemzeti Galéria Közlemények III. Bp.1961.

131.l. . / .

M.D.K.

Rombauer Johann, János, Jan festő

Férfi a parkban,
1806-ban Oroszországba utazott.
Iljinszkij gróf vitte magával, akivel Bártfa fürdőn ismerkedett meg.
Oroszországban sok előkelő személytől kap arcképfestésére megbizást.
1810-ben részt vett az akadémiai kiállitáson.

Tyihonov: Rombauer Oroszországban
A MNG Közleményei III. Bp. 1961. 135-138.l.

M.D.K.

Tyihonov: Rpmbauer Oroszországban
A MNG. Közleményei III. Bp. 1961.

Festészet.

"Orosz férfi arcképe" festette

Rombauer megy.festő Oroszországban
ahol 1804-1824 között volt.

Uj Világ.1952.1.sz.jan.3. 8.l.

M.D.K.

Rombauer János, festő
(1782-1849)

Eperjesen született és működött. Életének egy idejét Bronországban töltötte, ahol igen megbecsült arcképfestő volt. (A Bobrinski család csoportos képe, stb.)

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp. 1966. Corvina

249 . old.

M.D.K.

Rombauer Johann, János, Jan festő

1820 akadémainkiállitáson vesz részt Oroszországban.
1824 tavaszán utazott el Oroszországból
Juniusban hajón megérkezett Lübeckbe,
s onnan Drezdán és Bécssn keresztül ez év őszén érkezett Eperjesre, ahol rokonai éltek.
Még 25 évig élt és dolgozott Eperjesen, portrékon kivül, templomok számára oltárképeket festett

Tyihonov: Rombauer Oroszországban
A MNG Közleményei III. Bp. 1961. 143.l.

M.D.K .

Rombauer Johann, János, Jan, festő

1872-1849

Barátja Kazinczy Ferenc,

levelében beszámol arról, hogyan utzott el Rombauer 1824 tavaszán Pétervárról, ue, év őszén megérkezett Eperjesre.

Tyihomirov: Rombauer Oroszországban,

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei III. Bp. 1961.

131.1.

mdk

Rombauer János

Önarcképe. Oroszországból lozta Laza, most a Nemzeti Galériában őrzik.
portré: Kutajszova grofnő a dnyepropetkovszki Muzeumban.
Radó István: Magyar festő alkotásai az Ermitáris-ban

Ország-Világ 1962. 4. sz 15. l.

Rombauer János fertő

képei a Neuv. Kép csarnokban

Fejős J.: A Neuv. Kép csarnok Alapító Egy. története Művészettörténeti Értesítő 1957. VI évf. 1 n.

44. l.

M.D.K.

Rombauer János, festő, 1782-1849

Épérjesen dolgozott. Arcképek, oltárképek. N. Galéria. Oroszországban is volt. Bobrinszky család arcképei, stb 489.o.

Kampis Antal: A képzőművészetek

A Kultúra Világa. III. köt. A képzőművészetek, a zene, a színház és a film. Minerva, 1960. Budapest

Rombauer Jáms

festő

M.D.K.

Méltatói.

Rósa György: Nemzetközi művészettörténeti munkaértekezlet

Művészet, 1961. november – 42 l. Budapesten

Rombauer János

Feszlet Ignác portréjával az első pesti műkiállításon sikere.

A. Tyihomirov: Iszkusszstvo Vengrii IX - XX.
Moszkva 1961. 62.l.

Rombauer János

Oroszországba utazását Orlay János /Orlov/ cári udvari orvos/1801-/ müködésével hozzák kapcsolatba.

Bajkay Éva: Az orosz és magyar festészet rokonságai a XIX sz. első felében

Szakdolgozat 1967. 14 és 39.l.

Rombauer János

Kazinczy Ferenc barátja, festő.
Hosszú ideig élt Péterváron.
A. Tyihomirov művészeti író
hosszabb dolgozatot írt róla a
Magyar Nemzeti Galéria
közleményeiben.
említve.

Jelenkor, 1965. 3. sz. 258 l.

Rombauer János

Két portréja

Szerepel a Herman Otto Múzeum portréfiálutásán

(páskáry): Patinás portrék

Iszak magyarország 1969 VI. 26

Rombauer János

Eperjesről származik; számos alkotásál a kovjetunióban találhatjuk; egy műve a Kiel-i Thaulow muzeumban (1818) látható.

Genthon I.: Monumenti Artistici Ungheresi All'Estero. Acta Historiae Artium, Budapest, 1970. 1-2 sz. 18 l.

Kazinczy Ferenc arcképe, festmény.

Rombauertöl.

Akad. Értesitö. 1896. 152. l.

Rombauer János

(1782–1849) festő akadémiai oklevelet nyert.

Pogány Ö. Gábor: Magyar festészet a XIX. században, Budapest, 1970.

71

Rombauer János

gázdag oroszországi sikereket ért el mű-
veivel.

Pogány Ö. Gábor: Magyar festészet a
XIX században, Budapest, 1970.

131.

Rombauer János festő M. D. K.

1782 - 1849

Egyetlen festett archépeket, oltárképeket.

Oroszországban: Bobrinszky család arcképei.

Kampis, hagy. műv. Bp. 1960 489

Rombauer

A XIX. század első felében szivesen látták Oroszországban a magyar festőket. Hosszabb ideig kint dolgozott Rombauer arcképfestő, Czetter Sámuel grafikus, Schaeffer Béla csendéletfestő, Leibe litográfus, Kerpel Lipót tájképfestő Kismartonból, majdan Zichy Mihály.

Csatkai Endre: Kozina Sándor, elfeledett magyar biedermeier festő 1808-1873. /Müvtört.Ért. 1970.1.sz. 24-40. l.

30. l.

M.D.K.

Rombauer Johann, János, Jan festő
1792 május 28-án született Lőcsén,
Apja asztalosmester volt,
Stundert nevezik meg mesteréül, de hogy hol tanult tőle nem bizonyitott.
1804, Stein hübel Sámuel kereskedő arcképe,
Valószinű, hogy egy ideig Steinhübel alkalmazottja volt.
1803, Hotkóczky Csáky Emánuel angolparkjáról készült kép.

Tolhonov: Rombauer Oroszországban 132-133. l.
A MNG. Közleményei III. Bp. 1961.

ROMBAUER, JÁN (JÁNOS)

A XIX. sz. elsőfelében Czanczik József-fel együtt realista portréikkal úttörő munkát alkottak.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenských avantgardy dvadsiatych rokov.
Bratislava, 1966. 14. l.

MDK

Rombauer János, 1782-1849.

Férfi képmás, of.

Árv. Közl. 194o. dec. 7.rk.sz. 96. aukc.

32 l.

MDK

Rombauer János, 1782-1849

Férfiarckép

Szépm. Muz. uj m. szerzemények kiáll. 1923. jun. 4. l.

Rombauer János

1782 – 1849.

Árverési Csarnok aukció kat.

35 m. 1926. dec.

Fejfi képmás, olaj 23 x 17.

Hadjárat 1848/9-ben:

Részlet Buda elfo
a pillanat
Az vermező
~~a melyek egyikénél~~
véd áll őrt. A golyó
a melyek közt me
merével, A ütegek
nek, a melyek ~~kül~~ körül ke
hegy látszik, hol k

Aquarell,

5

Sz. N. 3
170-78-

Rombauer János

Önarckép /?/ 1813.
Önarckép 1813.

/tepr./

A. Tyihomirov: Iszkusszstvo Vengrii IX - XX.
Mosskva 1961. Képjegyzék.
38-39.

Rombauer János

erod
z
Koppmagybiedfest.
16. l.
Holländer Mahus-
ne arch. olaff.
1829. bis
Repr.
Magaint.

40.214. — K. M. E. Ny.

MDK

Rombauer János, 1782-1849

Férfiképmás

Magy. Művészet 1800-tól. Szépmüv. Muz. 1949.

6. 1.

Rombauer János
1782 - 1849

1.

Mestere Stunder János Jakab.
18 évig élt Ausztriában (1806 - 24.)
Nemzeti hovátartozása vitatott
/német, szlovák - kérdés is felmerült/
Lőcsén született.
1803 - 5 kört készült képei (Magyar
és szlovák területen) igen primitívek.

- A. Tyihomirov: Iszkusstvo Vengrii IX - XX.
Moszkva 1961. 49; - 51 - 52.

Rombauer János

Ljínszkij gróf hívására 2. Oroszországba ment.
Képeinek minőségi szintje ott emelkedett, de végig változó maradt.
1806. Pescsurov családról festett portréinak sora míg iparosmunka szintjén

A.Tyihomirov: Iszkusztvo Vengrii IX - XX.

Moszkva 1961. 52. l.

Rombauer János

3.

1806 - ban M. F. Uvarova portréjában a női gyengédség érződik, A. B. Ratikova Rozsnov portréján már művészete teljében mutatkozik. Kiállít az Akadémián, orosz művészek társaságába jár. Kiprenszkij hatása.

A.Tyihomirov: Iszkussztvo Vengrii IX - XX.

Moszkva 1961. 52. l.

Rombauer János

4.

Péterváról kapcsolatot tartott külföldi művészekkel, akik ott dolgoztak, elsősorban S. Mirl baseli tájképfestővel, akivel később is levelezett.
1810-től az Emitázsban a klasszikus mestereket tanulmányozta.

A.Tyihomirov: Iszkusszstvo Vengrii IX - XX.

Moszkva 1961.

Rombauer János

4.

1812. Generális portréja /Zsitomiri Litvinov Muzeum/

1818. D. A Gurjov – Tretyakov Képtár
megsemmisítette – Orosz Muzeum
Ksz. Branyickij – Orosz Muzeum

1821. Klokacsev helyettes-admirális
/Makarov attribuciója/

A. Tyihomirov: Iszkusszstvo Vengrii IX - XX.

Moszkva 1961. 52. l.

Rombauer János

5.

1812. a háború legnépszerűbb részt-
vevőiről fest portrékat:
legnevesebb a doni csapatok atamán-
jának M. I. Platov-nak arcképe.
A portré hollététe ismeretlen, de fenn-
maradt Klauber metszetén.

A. Tyihomirov: Iszkussztvo Vengrii IX - XX.
Moszkva 1961.

Rombauer János

6.

Portré V. V. Orlov-Deniszov –
/I. Sz. Zilberstein gyüjtemény - Moszkva
résztvett a Tarutyinszkij-i, és a Lipcse-i
csatában – innen népszerüsége.
Ezért a portréról több metszetet is
csináltak.

A. Tyihomirov: Iszkussztvo Vengrii IX - XX.

Moszkva 1961. 53. l.

Rombauer János

7.

Orosz metszők is készítettek mdsolatot műveiről:

Gebhardt / Ivan Csesszkij metszette/

A. I. Nyelidov - kurszki kormányzó - a kurszki kereskedőtársaság megrendelésére / A. G. Uktomszkij készített metszetet róla/

A. Tyihomirov: Iszkusstvo Vengrii IX - XX.

Moszkva 1961. 53. l.

Rombauer János

8.

1813. két sikeres képe /egyik Pesten a Nemzeti Galériában, másik az Archangelszkoe Muzeumban - Moszkva közelében Juszupov birtok volt.)
Sikeres művének tartotta Aurél Ignác Feszler portréját - harahozta magával Magyarországra is a képet.

A. Tyihomirov: Iszkussztvo Vengrii IX - XX.

Moszkva 1961. 53. l

Rombauer János

10.

Összesen kb. 40 műve, ebből ma kb. 20 van meg. Kétségtelen több is volt.

A Tyihomirov: Iszkusstvo Vengrii IX - XX.
Moszkva 1961. 53. l.

Rombauer Gyula

9.

1824-ben tért haza. Eperjesen települt le, ahol még 25 évig dolgozott. A branyiszkai ütközet győzelmének ünnepén halt meg, 1849. febr. 12. Sirfeliratán szerint pétervári akadémiai tagja, bár az archivban erre semmi adat sem utal.

- A Tyihomirov: Iszkussztvo Vengrii IX - XX. Moszkva 1961. 53. l.

Rombauer

festő (lőcsei kéjúró)

Művészet, 1938. III. évf. 14. sz. 11. l.

Kende Béla: Magyar Biedermeier kiállítás a Műcsarnokban.

M.D.K. M D.K.

Rombauer János, festő

egy ismeretlen képéről számol be a szerző, mely egy leningradi magángyűjteményben (L.I. Czurkisz) van s amelyen (cirill betűkkel) „Buni" aláírás olvasható, melyet azonban E. Atzarkina a Tretyakov Képtár tud. munkatársa Rombauerner tulajdonít. Ugyanis a kép hátlapján R. hiteles kézírásával a kösetkező olvasható: „Anna Regina Mathilde Rombauer./.

A. Tyihomirov: Rombauer János ismeretlen műve

Müvészettörténeti Értesitő, 1965. XIV. évf. 4. sz.

268. old.
+ 2 kép

Rombauer János

367. *Rombauer János:* Férfi képmás.

III

Árverési Közlöny 1940. dec. 96. aukció 7. rk. sz.

296. *Németalföldi festő, 1600 körül:* Latona békákká változtatja a parasztokat.

Rombauer János

Madonna, másolat
Carlo Dolci után
A kép hátán tintá-
val
J. Rombauer
1835

vil. Szoboszlay Kornél-
né tulajdona, Bpest
IX. Ferenc körút
38. III. 24 -
Restaurálláson
1938 dec.

Rombauer János

Kádas István szarvasmegyei táblabíró arcképe 1834-ből (vagy 1804.?)
és Kádas Istvánné szül. gróf Dóry Erzsébet arcképe repr.

Vas. Ujs. 1904. 217. l.

Rólus Márk

160

Rombauer Julius, festő

1823-ban festett Kazinczy-
portréja
a Petőfi Irod. Múzeumban

↓

— : Új szerzemények 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. febr. 26.

Rombauer Johann, János, Jan, festő

1806 és 1824 között Oroszországban alkotott művei:

M.F. Uvarova arcképe, 1806, Ismeretlen h.

Abram Petrovics Ratkov-Rozsnov, arcképe, 1808 . i.h.

Lovasgrádista portérja, 1807, Asik Leningradi mgy.

Szememen Vaszilojevics Hvosztov, 1806, Irod. Int. Muz, Puskin -ház.

Tyihomirov: Rombauer Oroszországban,

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei III. Bp. 1961.

146.1.

Rombauer Johann, János, Jan, festő

Gróf Eleonora Iljinszkaja, 1808 ? , Zsitomir, tájmuzeum

Alekszej Nyikityics Pesdsurov, 1808,k. Eremitage, Puskin Muz.

Nyikita Ivanovics Pecsurov, 1808 k. "

Jelizaveta Nyikityicsna Pescsurova, 1808 k. "

Varvara Pescsurova, 1808 k. "

Tyihomirov: Rombauer Oroszországban.

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei III. Bp. 1961.

146.l. / .

M.N.G.

Rombauer Johann, János, Jan, festő

Jelizaveta Hrisztoforovna Pescsurova arcképe,	1808	k.
Gróf Matvej	1809	
Arakcsejev	1809	
Iljinszkij róf	1809	
Litvinov tábornok	1812	
Önarckép / MNG/	1813	
Önarckép /Arhangelszkoje Muzeum/	1813	

Tyihomirov: Rombauer Oroszországban.

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei III. Bp. 1961.

147.1 . /.

M.D.K.

Rombauer Johann,János,Jan festő

Szeszt[illegible]eevics róm.kat metropolita arcképe, 1810.
Gróf Dmitrij Alekszandr. Gurjev " 1818.
" " 1818.
Gróf K[illegible]szaverij Bronyickij 1818
Ism. fiatal nő arcképe, 1818
Madonna 1819
Gróf Vasz.Vasz. Orlov-Gyenyiszov 181?

Tyihomirov: Rombauer Oroszországban

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei III.Bp. [illegible] 1961. / .
147-148.1.

M.D.K.

Rombauer Johann,János,Jan festő

Orosz flotta admirálisa	182?
Fiatal férfi portréja	1821
Gróf A.A. Bobrinszkij,	1821
Kutajszova grófnő,	1820
G.A. Gebhardt színész	
I.A. Lazarev	1820
Arkagyij Ivanovics Nyelidov	1821

Tyihomirov: Rombauer Oroszországban

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei III. Bp. 1961.

148-149.l. . / .

M.D.K.

Rombauer Johann,János,Jan festő

Fiatal harcos portréja 1819
V.V. Mihalkov "
Lovasgárdista katona portréja
D. Weisze "
I. Sándor /rézlemezen/
Női portré

Tyihomirov: Rombauer Oroszországban
A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei III. Bp. 1961.
149-150 l. . / .

M.D.K.

Rombauer Johann,János,Jan festő

Leány egy fa mellett, 1805

Krisztus feltámadása,

Feszler Ignác Aurél ,apétervári ev. egyház szuperintendensének arcképe, 1921.

Idős férfi arcképe, 1811.

Puskin arcképe, 1834.

Tyihomirov: Rombauer Oroszországban

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei III.Bp.1961.
150-151.l. ./

M.D.K.

Rombauer Johann,János,Jan festő

Ismeretlen orosz férfi arcképe, 1815
Lovasgárdista portréja, 1807

Tyihomirov: Rombauer Oroszországban

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei III.Bp.686mkx
151.1.1961.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

LOBOGÓ 4

Rombauer Mátyás ötvös

Ötvösremekek

A 19. századi ötvösművészet remekei címmel kiállítás nyílt a Magyar Nemzeti Múzeumban. Kávéskannák, cukorszórók, lábasok, gyertyatartók és más remekművű tárgyak láthatók a tárlókban, vitrinekben.

A 19. században ugrásszerűen megnövekedett Győr, Sopron, Pozsony, Buda és Pest ötvöseinek létszáma. Különösen a rohamosan fejlődő, egyre inkább polgáriasodó Pesten sokasodtak meg.

E művészet kibontakozásának, virágba szökkenésének dokumentumait láthatjuk a kiállításon. Közülük is kiemelkednek a főként felvidéki készítésű darabok, amelyek híven őrzik a trébelőművészet gazdag hagyományait. Az eperjesi Rombauer Mátyás, vagy Szentpétery József munkái kivételes képességekről tanúskodnak s egy régi művészeti ág minden szépségét magukon viselik.

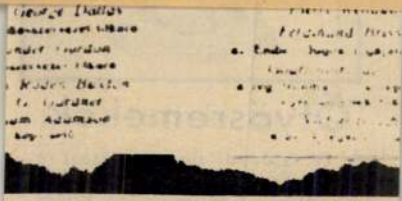

A Világos
kiáltvánny

AT

gönye, ho
a szabad
gos verse
lálkozzan
várta a
jóval elő
tán Stetti
dammba,
orosz ha
ban ott
Jóval Ste
lötte mo
érzés fog
Szaladt a
je rohant
társ, meg

nyű izgalomban éltem –
zt képzeltem, hogy Józsit
magyar diák – aki nem
yszer azt mondta ebéd
haftsküchén, a közösségi
ent biztosan felakasztják,
áltabb . . ." Csak arra em-
szítésembe került, hogy le
ről. Utána hazarohantam

tt Kelenné szüleinek sür-

A több